

PÍŠOVY VĚDECKÉ PŘÍRUČKY

REDIGUJÍ UNIV. PROF. Dr. E. BABÁK, PROF. INŽ. K. RYSKA
A PROF. Dr. H. TRAUB.

SWAZEK 8.

CÍRKEVNĚSLOVANSKÁ CHRESTOMATIE

USPOŘÁDAL

Dr. V. VONDRÁK.

V BRNĚ 1925.

NAKLADATEL — A. PÍŠA — KNIHKUPEC.
KNIHKUPEC ČESKÉ VYSOKÉ ŠKOLY TECHNICKÉ V BRNĚ.

CÍRKEVNĚSLOVANSKÁ CHRESTOMATIE

USPOŘÁDAL ·

Dr. V. VONDRÁK.

VYCHÁZÍ ZA PODPORY MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ
A NÁRODNÍ OSVĚTY V PRAZE.

V BRNĚ 1925.

NAKLADATEL — A. PÍŠA — KNIHKUPEC.
KNIHKUPEC ČESKÉ VYSOKÉ ŠKOLY TECHNICKÉ V BRNĚ.

PŘEDMLUVA.

Proti prvnímu dávno již rozebranému vydání této chrestomatie, které bylo německé, bylo toto druhé vydání pořízeno v jazyku českém a vykazuje mimo to ještě některé další změny. Především jest to nová úprava některých hlaholských liter, které se zde zavádějí v části s ukázkami ze starších hlaholských památek. Již v předmluvě k prvnímu vydání bylo na to upozorněno, že nám obvyklé hlaholské typy tiskové již nevyhovují, jsouce hlavně napodobením písma v kodexu Assemaniho, v kterém hlaholice dospěla ve svém vývoji k nejvyššímu stupni zaokrouhlenosti jednotlivých liter, takže se nám zde před očima míhají samé kroužky. Tím se četba tohoto již svou povahou složitého a příliš vyumělkovaného písma ještě více znesnadňuje.

Nyní máme památky, v nichž hlaholice zachovala ještě starší ráz — a což je důležité — jest také mnohem čitelnější a tak není příčiny, proč by neměly býti zavedeny do tisku starší a poněkud pohodlnější typy. Slabý pokus s několika literami stal se již v prvním vydání, ale tyto se dobře nepovedly. Jest pochopitelné, že při zavádění těchto novot třeba přihlížeti k nejstarší hlaholici, poněvadž jest čitelnější a mimo to mluví pro to vědecký zájem. Zachovala se především v Kijevských listech. Jest však v nich patrné písmo dvou písařů (nehledě k první stránce, která byla psána později). V některých podrobnostech vykazuje totiž značné rozdíly. Nejpatrněji jeví se to ve způsobu, jak píší nosové samohlásky. Písař první píše je tak, že druhá část liter je mnohem menší než první, kdežto u druhého jsou již obě součásti buď docela nebo skoro docela stejné (někdy je druhá část dokonce i větší než

první).¹ Nemůže být o tom pochyby, že první způsob psaní je starší. Vidíme to i jinde. Nápadně je zredukována též druhá část v jediné v abeceniariu bulgaricum se vyskytující nosové samohlásce *o*. V nadpisech Cloz. vyskytuje se majuskulní písmo, tak na př. ř. 752—756 s *je* (v slově *arimatěj* ř. 754). Zde je druhá část též nápadně zredukována. Ve slově *velikojp* ř. 554 až 555 je to již méně patrné. Za to na *Pražských zlomcích* v *tvoj* I. B 13, *jedrojp* ib. (zde zvláště u druhé nosové samohlásky), *obidpc*... II. A 14. Vychází z toho na jevo, že se nosové samohlásky psaly původně tak, že se nosovost označovala v hlásce jen jako její podružná zvláštnost zredukovanou součástí.

Některé litery byly původně nakloněny na levo, to platí hlavně o polohláskách, a zde je to patrné zase u druhého písaře, kdežto první staví je již kolmo, ale tu a tam podlehl ještě staré tradici a tak vidíme zcela zřejmě nakloněné *u* ve slově *sáměrbno* (též trochu *u*) fol. II. b ř. 2 a i jinde. Tato nakloněná poloha tvořila i základ polohlásky vyskytující se v pozdějším písmě první stránky (z konce XI. neb z XII. stol.). Na levo nakloněná poloha litery *n* zachovala se i později takřka všeobecně.

Nápadné je dále *u*, které zaujímal původně jen horní polovici mezirádkové prostory a vznášelo se tedy volně nad spodním řádkem, v čemž se jeví nápadná shoda se samaritánsko-hebrejským písmenem téže hláskové platnosti, odkud tato litera byla ještě s některými jinými převzata. Upozornil jsem již dříve na to. V novější době poukazuje R. Nachtigal na další závislost hlaholské abecedy na samaritánsko-hebrejském písmě, hlavně tak vykládá záhadné dosud *pe* v traktátu mnicha Chrabra a jinde se vyskytující (Razprave I. č. 4 str. 135—178).

Nově byla pojata do tohoto vydání též ukázka z Dobřejšova tetraevangelia (vydaného B. Conevem 1906) na přání již dříve pronesené v PΦB.

¹) Avšak přece i u druhého písaře vidíme někdy trochu zmenšenou druhou část, tak na př. ve *rusje* tab. IV. sl. 1. ř. 18, *tvoj* IV. 2. ř. 2, *žjgdajem* IV. 2. 6, *ty* IV. 2. 17, dále V. 1. ř. 6 a 7; 2. ř. 2; VIII. 1. 1, 6; nápadné je ještě IX. ř. 11 atd., ale takovou význačnou zvláštností to zde přece není jako u prvního písaře.

Slovníček byl znova přehlédnut a doplněn, uvedeny též doklady, kde se toho jevila potřeba. Bylo již v prvním vydání podotčeno, že obsahuje slovní materiál úplného textu evangelií (ve většině případů přihlíželo se i k různocněním) a některých částí jiných památek, hlavně ovšem ukázek z nich zde podaných.

Co se týče zkratk v slovníčku užívaných, jsou celkem známy i odjinud a netřeba jich zde zvláště vykládati. Zkratky k jednotlivým částem bible zakládají se na lat. názvech, které jsou též všeobecně známy (na př. Gen, Act., Hebr. atd.) až na evangelisty (zde máme Mt., Mk., Lk. a Jan). *Ž.* značí *žaltář* a sice, kde není dalšího označení, je to *Žaltář sinajský*, a malé *ž.* značí *žalm*.

V Dubě, v září 1924.

V. Vondrák.

ÚVOD.

Soluňskými bratřími Konstantinem-Cyrillem a Methodem byl zaveden slovanský jazyk do liturgie církevní a tím zároveň učiněn literárním neb spisovným jazykem. Jaký to byl jazyk? Poněvadž oba bratři, rodem Řekové(?), pocházeli ze Soluně, kde se mluvilo též slovansky dle svědectví byzantského císaře Michaela, jak se nám v legendě o tom vypravuje, jest velmi pravdě podobné, že to byl jazyk, nářečí, kterým se tam neb v okolí města mluvilo. Jazyk ten, v památkách zachovaný, vykazuje známky bulharštiny (hlavně *št* a *žd* za původní *tj* a *dj*), proto se někdy nazývá starobulharštinou, starobulharským jazykem. Poněvadž by se však starobulharštinou mohl spíše vyrozumívati jazyk starých Bulharů, Neslovanů¹⁾, volíme raději výraz v tomto ohledu nezávadný a nazýváme jazyk ten *církevně-slovanským*. Dříve, dokud ještě nenabylo přesvědčení vrchu, že jazyk ten byl domovem u Jihoslovanů na Balkáně a ne snad v Pannonii neb někde jinde na severu, měl náš výraz církevně-slovanský též tu výhodu, že nerozhodoval předem již o původu tohoto jazyka. V současných papežských a jiných listinách jmenuje se jednoduše *slověnskъ* (slovanský), výraz to všeobecnějšího významu. Tehdy se ještě nemohlo všude přesně rozeznávat.

Církevněslovanské památky, jichž jest ohromné množství, možno rozdělití podle písma, stáří a hlavně ovšem podle jazykových změn různým právě věkem a místem jejich vzniku

¹⁾ Potřeba, nazvati nějak jazyk oněch prvotních Bulharů, Neslovanů, jeví se nyní skutečně, když na př. vyhledáváme jeho prvky v lexikálním materiálu slovanském obou bratří soluňských. A tak může zůstatí výraz ›starobulharština‹ pro onen jazyk starých Bulharů, Neslovanů, a ›bulharština‹ pro jazyk Bulharů poslovanštěných, Bulharů Slovanů.

podmíněných na několik skupin. Především máme dvě skupiny. Do jedné patří památky, v nichž se prvotní stav jazyka, jak byl slovanskými apoštoly v písmě zachycen, zachoval poměrně ještě nejlépe. Není ani třeba, aby pocházely v prvotním znění buď přímo neb nepřímo od nich, stačí, když byly psány jejich žáky neb vůbec v tradicích jejich školy. Jsou dokonce i dvojím písmem psány: hlaholským a cyrillským a ač toto od nich ani nepochází, nýbrž spíše znamená jakýsi více méně tichý protest proti jejich hlaholici, musíme sem přece jistý počet cyrillských památek zařaditi. Jejich jazyk zachoval totiž přes všechny změny a novoty přece jen ještě ve svém základě jisté tradice oné školy. Tím již jsme naznačili, že ani v této skupině není jazyk veskrz jednotný. Slovanská liturgie pronikla totiž i se svým písemnictvím ze svých původních sídel též k jiným slovanským národům a tam podlehly tyto texty částečně vlivu domácích jazyků a nářečí. To se dělo arcíř povolna a mohou se zde též časové hranice určití. Celkem se může říci, že hlaholské památky z této skupiny zachovaly lépe ráz tohoto období než cyrillské (viz podrobněji o tom v autorově Aksl. Gramm.² 1912, str. 38 sl.).

Tak máme zde *A)* skupinu *cyrillo-methodějských* památek, pocházejících z X. a XI. století (z IX. je asi sotva ještě něco mezi nimi). O jazykových známkách těchto památek se ještě zmíníme doleji. Všecky ostatní církevněslovanské památky patří do skupiny *B)* *pomethodějských* památek. Známky první skupiny jsou takřka docela setřeny a jiné nabývají takové převahy, že památky ty můžeme snadno zařaditi do jedné z následujících podřadných skupin:

a) pomethodějské památky s *bulharským* zbarvením vyskytují se od XII. století. Změny jsou zde tedy především věkem podmíněny a proto se také památky tyto nazývají středobulharskými. Jsou jen cyrillské, co do písma.

b) pomethodějské památky se *srbsko-chorvatským* zbarvením. Jsou psány cyrillsky i hlaholsky. Hlaholské písmo (hlaholice) nabývá pak v chorvatských památkách zvláštních forem, vyznačujících se velkou hranatostí (jest to *chorvatská* hlaholice proti více okrouhlé *bulharské*).

c) pomethodějské památky s *ruským* zbarvením vynikají jak velkým svým počtem, tak i svým stářím vyskytující se již v XI. stol. Jsou jen cyrilské.

d) pomethodějské památky s *československým* zbarvením. Skupina ta je ze všech nejslabší, neboť sem náležejí vlastně jen hlaholské *Pražské zlomky*, a jsme jen poněkud oprávněni, když sem též zařazujeme *Kijevské listy*, hlaholsky též psané, neboť jejich československé zbarvení proniká zde jen ojedinělými, celkem dosti důsledně provedenými známkami: *c* za cksl. *št* a *z* za *žd* (ale přece zas dat. pl. *tuzimъ* IVb 10—11, což by byl Čech, kdyby v posledním přepise památka pocházela od něho, sotva asi ponechal), *šč* za cksl. *-št*, v instr. sg. kmenů na *-o* koncovku *-amb-* (důsledně místo *-omb*) a jednou též *u* místo *ρ*¹. Jinak se užívá zde přesně nosových samohlásek a polohlásek, ano může se říci, že překonávají v tomto ohledu i nejpřesnější cyrilomethodějské památky, pokud ovšem můžeme z jejich malého objemu a úryvkovité povahy souditi na jazyk někdejšího jejich celku. Tvoří tedy jakýsi přechodní druh od cyrilomethodějských památek k pomethodějským českého zbarvení, ale jsou rozhodně blíže ještě k první skupině. Aby totiž nějaká cksl. památka mohla náležeti k pomethodějské skupině jistého zbarvení, k tomu potřebí jakési slušné řady rozhodných známek tohoto zbarvení. Jde tedy především o jeho intensitu.² Uvedené bohemismy zamítají někteří neprávem.

1) Tré těchto známek musí se posuzovati souborně, neboť jen tak mohou zde rozhodovati. Jednotlivé z nich vyskytují se i jinde, ale nejsou tak důsledně provedeny jako v naší památce *c* a *z* a instr. sg. na *-amb* (máme zde 8 případů, viz v autorově Aksl. Gramm.² str. 401, nevyskytuje se zde ani jeden případ s *-omb*), kdežto v Mar. Ass. Sav. kn. Cloz. je jen *-omb*, v Zogr. je *-amb* jen 4krát, ojedinělé případy též v Psalt. sin. a Euch. sin. a konečně i v Supr. Jsou to tedy v Kij. listech skutečně *bohemismy*.

2) Naše dvě velké skupiny památek nazval *Miklosich pannonskými* a *nepannonskými* památkami předpokládaje ovšem, že u pannonských Slovinců byl domov církevní slovanštiny a odtud že hlavně pocházely památky ty. Dnes ovšem nemůžeme již něco podobného tvrditi. Jiné pojmenování těchto skupin je také: *staro-církevněslov.* památky a *středo-církevněslov.* Tyto poslední pak se dělí na *bulharsko-církevněslov.* (středobulharské), *srbochrvatsko-cksl.*, *rusko-cksl.* a *česko-cksl.*

HLAHOLSKÁ A CYRILLSKÁ ABECEDA.

Bulharská hlaholice	Chrvatská hlaholice	Číselná hodnota	Cyrillice	Číselná hodnota	Hodnota hlásek
†	†	1	а	1	a
Ѣ	Ѣ	2	к	—	b
Ѥ	Ѥ	3	к	2	v
Ѧ	Ѧ	4	г	3	g
Ѩ	Ѩ	5	д	4	d
Ѭ	Ѭ	6	е	5	e
Ѯ	Ѯ	7	ж	—	ž
Ѱ	Ѱ	8	з, ѓ	6	dz
Ѳ	Ѳ	9	з, ѓ	7	z
Ѵ, Ѷ	Ѵ, Ѷ	10	(и), і, ї	10	i
Ѹ	Ѹ	20	и (и)	8	i
Ѻ	Ѻ	30	(ѣ)	—	ě (j)
Ѽ	Ѽ	40	к	20	k
Ѿ	Ѿ	50	л	30	l
Ѣ	Ѣ	60	м	40	m
Ѧ	Ѧ	70	н (и)	50	n
Ѩ	Ѩ	80	о	70	o
Ѭ	Ѭ	90	п	80	p
Ѯ	Ѯ	100	р	100	r
Ѱ	Ѱ	200	с	200	s
Ѳ	Ѳ	300	т	300	t
Ѵ	Ѵ	400	ѡ, ѣ	400	u
Ѷ, Ѹ	Ѷ	500	ѡ, ѣ	500	f
Ѻ	—	(500)	ѡ, ѣ	9	řecké i)
Ѽ	Ѽ	600	ѣ	600	ch
Ѿ	Ѿ	700	ѡ	800	o
Ѣ	Ѣ	800	ѡ	—	št
Ѭ	Ѭ	900	ѡ	900	c

Bulharská hlaholice	Chrvatská hlaholice	Číselná hodnota	Cyrillice	Číselná hodnota	Hodnota hlásek
Ⲙ	Ⲙ	1000	ϣ	90	č
ⲙ	ⲙ		ⲙ	—	š
ⲛ	ⲛ, I		ⲛ	—	ž
ⲛⲥ, ⲛⲥⲁ, ⲛⲥⲫ	—		ⲛⲥ ('k'), ⲛⲥ	—	y
ⲛ	ⲛ, I		ⲛ		b
ⲛ	ⲛ		ⲛ	—	ě
ⲛ	ⲛ		ⲛ	—	ju
	—		ⲛ	—	ja
	—		ⲛ	—	je
ⲛ	—	—	ⲛ. ⲛ. ⲛ	900	e
ⲛ	—	—	ⲛ	—	q
ⲛ	—		ⲛ	—	jē
ⲛ	—		ⲛ	—	jō
	—		ⲛ	60	řec. ξ (ks)
	—		ⲛ	700	řec. ψ (ps)
ⲛ	—	(400)	ⲛ (y)	400	řec. υ

Poznámky. ⲛ se vyskytuje jen jako číslice (6) v Sav. kn., Supr., Ostr. Svjatosl. 1073, pak též obráceně: ⲛ zase hlavně jako číslice: nápis Samuila z r. 993, listky Undolsk. (též jako číslice str. 3., 5., jako písmě zde ⲛ: ⲛⲣⲟⲫⲁⲛ str. 1., 7.), Sav. kn. (čísl.), jako písmě v Pog. žalt. (XII. v. na př. ⲛⲟⲁⲕ), Slěpč. ap. (ⲛⲟⲁⲛ), Oclir. (jen čísl.) S XIII. stol. začíná u Jihoslovanů převládat ⲛ.

V nejstarších památkách jen ⲛ, ⲛ proniká teprve v XV.-XVI. stol., ale vedle toho udržoval se první útvar i dále.

Útvar ⲛ byl v cyrilském písmě neznám a vyskytuje se jen v cyrilských prepisech za hlaholské ⲛ (tak učinil ponejprv Jagic).

ⲛ se vyskytuje jen v cizích slovech za *g* před vokály přední řady, jest tedy změkčené: *g*. Pod vlivem tohoto písmene vzniklo v Bosně ⲛ, které se v cyrillo-methodějských památkách cyrilicí psaných nevyskytuje.

Třeba ještě podotknouti, že hlaholice v nejstarších památkách nevyskytuje tak okrouhlého typu, jak byl Šafaříkem hlavně pod vlivem Assemaniho kodexu zaveden do tisku. V našich ukázkách učinili jsme jakési první kroky k reformě tohoto písma, přihlížejíce hlavně k nejstarší hlaholici, jak je nám asi nejlépe zachována v Kijevských listech, podle nichž jsme pořídili některé literky, které se právě dosud nejvíce odchylovaly od nejstaršího typu.

A. CYRILLOMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY.

Nosových samohlásek užívá se v nich poměrně dosti přesně, zvláště se nesmí často vyskytovatí jejich záměna po měkkých souhláskách (tak ku př. v *похваляхъ* místo *-ша*, v 1. sg. praes. *хвала м. хвалю* a pod.). Taktéž nesmějí býti často zastupovány čistými samohláskami, ku př. *оу* neb jiná samohláska za *ж*, *с* neb jiná samohláska za *ж*. Dosti pravidelné užívání nosových samohlásek jest nejdůležitější známkou této skupiny, a naopak podle jejich odlišného užívání v tom či onom směru můžeme zase poznati, ku které pomethodějské skupině náleží ta která památka. Další důležitou známkou těchto památek je, že se v nich musí jeviti aspoň ještě jakési sledy někdejšího správného užívání polohlásek.

Jsou mimo to i jiné známky, avšak ty nejsou již toho významu, nejvýš snad ještě *ит* a *ж* za někdejší *тj* a *dj*.

V novější době rozeznává se již i také mezi překlady pocházejícími od Cyrilla na jedné a od Methoda a jeho žáků na druhé straně. K těmto posledním náleží hlavně překlad oněch částí Písma sv., které nebyly ještě Cyrilem přeloženy, jak o tom vypravuje leg. Meth. v kap. XV. Zůstávají poněkud za první skupinou, vyskytují se v nich tu a tam též nedopatření, která mohou jen od žáků pocházeti, ovšem pokud nebyla snad zaviněna pozdějšími přepisovači. Jak z první tak i z druhé skupiny zachovaly se též opisy památek z pozdějších dob (z dob po XI. stol.) a ač pocházely prvotně od Cyrilla a Methoda, odchylují se svým jazykem již tak od svého prvotního stavu, že musí býti jinam zařazeny (tedy do některé z pomethodějských skupin). Hlavně platí to též o druhé ze dvou shora uvedených skupin. Náзву cyrillo-methodějských památek

užíváme zde tedy pouze o památkách, které pocházejí nejen od slovanských apoštolů Cyrilla a Methoda a jejich školy, nýbrž které i zachovávají ještě jistý soubor jazykových zvláštností, pro tuto školu právě příznačných.

Podle písma, kterým jsou psány, máme zde *hlaholské* a *cyrillské* památky.

a) Hlaholské památky.

Jejich vydání pořizují se obyčejně v cyrillském přepise, poněvadž cyrillice je známější a pohodlnější. Zde se podávají ukázky ze všech hlaholských památek této skupiny též v hlaholském písmě a mimo to ještě z jednotlivých, kde toho třeba, i v písmě cyrillském.

I. UKÁZKY Z HLAHOLSKÝCH PAMÁTEK V PÍSMĚ ORIGINÁLU.

1.

Z kodexu zografského (Cod. Zographensis).

Byl nalezen v zografském klášteře na hoře athoské a nalézá se nyní ve veřejné knihovně petrohradské. Vydán byl *V. Jagićem*: *Quattuor evangeliorum codex glagoliticus olim Zographensis nunc Petropolitanus. Berolini. 1879.* O jazyku této památky, zvláště pak o užívání polohlásek v ní, psal též v *Afsl. Phil.* I. str. 1–55 a II. str. 201–269. Dále *N. K. Grunskij*: „Къ Зографскому евангелію“ (*Сборникъ отд. русск. яз. и слов.* LXXXIII. č. 3). Jest to tetra-evangelium, pocházející asi z X. stol. Co do hláskosloví zachovává ještě dosti přesně prvotní stav proti Cod. Mar., zato je tento zase starožitnější co do tvarosloví a co se týče materiálu lexikálního, ustupuje mu daleko Cod. Zogr. Část rukopisu (Mat. XVI. 20—XXIV. 20) byla psána později a sice dle všeho někdy ke konci XI. neb na začátku XII. stol. (tedy vložka jinou rukou psaná: Zogr. b). Ukázka z této vložky podává se též doleji (Mat. XXIV. 1—20).

15. ԲՅԺՈՒԱ ՆՅ ԸՊԻՄԱՍԻՐ ԲԵՐԶՆԻՐԵԱՄԵ¹ ԻՊ ԲՅՈՐՈՒ
 ԾԳՅԲՆՎՅ ՅՅՅ ԳՆՔԻՄԱՐՅ՝ ԲՅԶՆՆՅ ՅԶՆՆ ԾԱԶՆՆ՝ Զ ԳՅՈՐԵԲԻ²
 ՈՐԵԲԻ ԲՆՅ, ԳՆՊԲՅԶՆՆՐ ԲԻՅՈՐՈՒՄ, ՈՒՒ ՄԱՐՈՐՈՅ ՎՊ ԸՆԴՆՈՐ-
 ԲԵՐՅ³ ԳՆԻՈՐՈՎԵ⁴ ԻՅԲԵՆՆ ԸՆԻՄԱՊԻՒ ԶՅԸԱ. 16. ԶԶ ՆՅ ԵՅԳՅ
 ԶՈՐՈ՝ ԲՅ ՆԵԱԸԻՅԻՆՆՆ ԳՆՐՆՆՐ՝ ՈՒՈՐՆՆՅ ԶՈՐՈ ՎՊԻ ԸԶՆՆՐ.
 17. ԶԲԵ ՆՅ ԳՆԻՒՄԸ ԳՈՐՈՒ՝ ԲՅ ԶՈՒՈՐՈ ԶՈՐՈ ՎՊՈՐՈ Ո.
 ԽՆԱԸՈՐ Զ .Ը. ԵՊԸԸԱ. 18. ԶԲԵ ՆՅ ԵՅԳՅ՝ ԲԵՐԲՅԶԸԱՐՅ ՈՐՈ Զ
 ԶԱՈՐՈ՝ 19. Զ ԲՅՎՅՆԱՎՈՐ ԲԻՅՈՐՈՐՈՐՈ ՎՊԻՆՅՄԱՐՅ ԲԻՒՆԱՎԱ⁵
 Զ ԲԵՐԻՊՈՐՈ⁶ Ո. ԽՆԱԸՈՐ Զ .Ը. ԵՊԸԸԱ ՎՊԻՆՅԱՎՈՐ ԲԻՒ ԲԸՅ
 ԸՆԳՆՎՅ⁷ Զ ԲԵԱՅՈՐՈՐՈ ԽՆԱԸՈՐՈՐ ՈՒՐՆՆ ԾԳՅԲՆՈՐՈՐՈ Զ ԾԳՅ-
 ԲՆՎՅ ՆՅ ԲԻՅՈՐՈՐՈՐՈ. 20. Զ ԱՄԸ ՎՐՈՐ Զ ԲԻՐՊԻՐՆԱՄԸ ԶԸ
 Զ ՎՊԻՐԸՄԸ⁸ ԶԻՐՊԻՐՈՐՈՐՈ ԾԻՆՈՐՈՐ .Ը.Զ. ԻՅՄԻ⁹ ԶԶԲՈՐՈՐՈ.
 21. ԱՈՐՈՐՈՐՈՐՈ¹⁰ ՆՅ ԸԱԻՄՅ¹¹ ՈՐՈՐՈՐ ԲԵՆՆ ՎՊԻՐԸՄԱՐՅ¹²
 ԵԻՐՎԱ ՆՅԲԵ Զ ՈՒԱՐՈՐ.

1. ՈՐՈՐՈՒ ԾԲՈՐՈՐՈՐՈ¹³ ԶԸ ՎԵՐՅՅ ԲԶՆՅՅ Զ ՈՒԱՎՈ, ԶՆՅ
 ԲԵՐՈՐՈՐՈՐՈ¹⁴ ԶՎԱՐՆՈՐՈՐՈՐՈՐ ԶՎՅՈՐ ԶԻՐՈՐՈՐՈ¹⁵ ԲԵՆՆՐ-
 ՎՈ¹⁶ ՆՅԲՆՈՒ. 2. ԲԵՆՆ ՆՅ ԸԱ ԳՆՆ ԲՆՈՐ ԸՅՈՐ Զ ԲԵՆՆ
 ՈՐՈՐՈՐ. 3. ԸՅՈՐ ԸՅ ԲԵՐՅՈՐՈՐՈՐ ԶՎԱՐՆՈՐՈՐՈՐ ԶՎՅՈՐ
 ԲՅ ՎՊԻՐԸՄԸ ԸՅ ԶՈՐ ԶՅԸՅՈՐ Զ ՅՆԱԸԱ. 4. Ի ՈՐՈՐՈՐՈՐՈՐ
 ԲԵՐՈՐՈՐ¹⁷ Զ ՅՈՒԱՐ Զ ՎՈՐ ԶՈՐՈՐՈՐՈՐ (ԶՈՐ) ԶՎԱՐՆՈՐՈՐ-
 ԲՆՈՐ ԶՎՅԶՈՐՈ. 5. ՈՐՈՐՈՐՈՐ¹⁸ ՆՅ ՆՅԲՆՈՒՈՐ ՎՊԻՆՅԱՎ-
 ՈՐՈՐՈՐ ԶԸ ՎՐԸ Զ ԶՈՐՈՐՈՐՈՐ. 6. ԲՅՆՈՐ ԲՅՄԱՐՅ ՆՅ ՎՊԻՆՈՐ

¹) Sav. kn. քրիստոս. ²) Sav. kn. քոհ. ³) օքրեստիանա Sav. kn. Ostr.
⁴) քրիստոս, քոհ Sav. kn. ⁵) տրակ Ostr. ⁶) Mar. քրիստոս. ⁷) քոհ Sav. kn.
⁸) tak i Ass. a Ostr., Mar. naproti tomu կաշաթ. ⁹) Լաթ... քոհիկնի Ass.
 Sav. kn. ¹⁰) tak i Ass. Sav. kn., naproti tomu Կաշիկնի Mar. Ostr. ¹¹) Mar.
 քոհ, Ostr. քրիստոս. ¹²) tak i Sav. kn., տրակ Mar. ¹³) tak i Sav. kn. a Ostr.
 (148 a, avšak ne 85 b), naproti tomu քրիստոսի քոհ Mar. ¹⁴) քրիստոսի
 Mar. ¹⁵) քրիստոս Mar. Sav. kn. ¹⁶) Mar. քրիստոս. ¹⁷) tak i Mar., Ass. naproti
 tomu քրիստոս քոհ քոհ. ¹⁸) Mar. քրիստոս.

3394¹ ḡṭṭṭṭṭṭṭṭṭ. ḡḡḡḡḡ ḡ3 ṽḡḡḡḡḡ ḡḡ 3ṽḡ ṽḡṽṽṽ
 ḡḡḡḡḡṽṽ ṽṽṽ ṽṽ ḡṽḡḡḡḡḡḡḡ². ḡḡḡḡḡḡ³ ḡ3 ḡḡ ḡḡ
 ṽḡḡṽṽṽ. 7. ḡ ṽḡṽḡ3 ḡ3ṽṽ 3ṽḡ ḡṽḡṽṽṽṽ ṽḡḡḡḡṽṽṽ⁴
 ṽḡḡḡḡṽ. ḡḡṽḡḡḡḡ 3ḡ ḡḡḡḡḡḡ ḡṽḡ ṽṽṽṽ. 8. ḡḡ3-
 ṽḡḡḡ ḡ3 3ḡḡ 3ṽḡḡṽ ḡḡṽḡḡ ṽḡ ḡḡḡḡḡ, ḡṽ ḡḡṽḡḡṽṽ
 ḡḡṽṽṽ. 9. ḡḡṽḡḡḡḡ 3ḡḡḡ ḡ3ṽṽ ḡṽḡṽḡḡḡḡḡḡḡ. ṽṽṽ ṽḡṽ
 ḡṽḡḡḡ ḡḡṽ ṽḡḡḡṽṽḡ ḡ⁵ ḡ3ṽṽ ṽṽṽṽ ḡ3ṽḡṽ ḡṽḡṽ-
 ḡḡḡḡḡḡḡ ḡḡṽṽ; ṽ3 ṽḡḡṽḡṽḡṽṽ ḡ3 ḡḡ ḡṽḡ3ḡ ḡṽḡṽḡ-
 ṽḡḡḡ. 10. ḡṽḡṽḡṽṽṽ ḡḡḡḡḡ ḡ ḡḡ3 3ḡ. ṽḡ3 ḡ3 ṽḡḡḡḡḡ
 ḡṽḡ ḡ3ḡṽḡ ḡ ṽṽṽ 3ḡṽḡ ḡḡṽḡḡḡḡ ṽṽ. ḡṽḡḡḡ ḡṽṽ
 ṽṽṽṽ, ṽḡṽ ḡṽ ṽḡḡḡḡḡḡ ḡ ṽ3ḡ3, ḡ ḡṽḡḡ ṽḡ ḡṽ ṽḡḡḡ
 ḡṽṽṽ. 11. ḡḡṽḡḡḡḡ 3ḡḡḡ ḡ3ṽṽ. ḡḡḡḡḡḡḡ, ṽḡ ṽḡḡḡḡḡḡ-
 ṽḡṽṽ⁶ ḡḡṽṽṽ, ḡ ḡṽḡḡḡḡḡḡḡ⁷ 3ḡṽḡ ḡḡḡḡḡḡḡ. 3ṽḡ ṽḡḡḡḡ⁸
 ḡḡ3 ḡḡṽṽṽ ṽḡḡḡ ḡṽṽṽ; 12. 3ḡṽ ṽḡḡ ḡ3ḡṽḡ 3ḡḡ
 3ṽḡṽṽ ṽṽṽṽḡ ḡṽḡṽṽ, ṽḡ3 ḡṽḡḡ ṽṽḡḡ ḡṽḡḡḡḡḡḡ ḡḡ⁹,
 ḡ ṽḡ (ḡ)ḡ ṽ3ḡ3 ṽṽṽḡ¹⁰ ḡ ḡḡṽṽḡḡ 3ḡ3 ḡ ḡṽṽṽṽ 3ḡ3;
 13. ḡṽḡṽḡṽṽṽṽ¹¹ ḡḡḡḡḡ ḡḡ3 3ḡ. ṽḡḡḡḡ ṽṽḡḡ 3ṽḡ
 ṽḡḡḡṽ ḡ3ḡ ṽḡḡḡḡḡḡḡḡ¹² ḡḡ ṽṽḡṽṽ, 14. ṽ ṽḡ3 ṽṽṽḡḡ
 3ṽḡ ṽḡḡḡṽ, ḡḡ3 ṽḡḡ ḡṽḡḡ 3ḡḡḡ, ṽ3 ḡḡṽṽḡ ṽḡḡḡḡ-
 ḡṽṽṽ¹³ ḡḡ ṽḡ ṽḡḡḡ, ṽḡ ṽḡḡṽ, ḡḡ3 ṽḡḡ ḡṽḡḡ 3ḡḡḡ,
 ḡḡḡḡḡḡ ṽḡ ṽ3ḡḡ ḡḡṽḡḡḡḡḡ ṽḡḡḡḡ ṽḡḡḡḡḡḡḡḡḡ-
 ṽḡḡ¹⁴ ṽḡ ḡṽṽṽḡḡ ṽḡḡḡḡḡḡḡ.

4.

Z evangelia ochridského (Evangelium achridanum).

Zlomek o dvou listech, nalezený *V. I. Grigorovičem* v Ochridě, nyní v Oděsse uložený, byl uveřejněn *I. I. Sreznevským*

¹⁾ tak i Mar., *καλααζα* Zogr. ²⁾ *καλααζα* Zogr. ³⁾ *ααα... ααααα* Zogr.
⁴⁾ *αααααα* Mar. Zogr. ⁵⁾ *ααα* Mar. Zogr. ⁶⁾ tak i ostatní, naproti tomu
αααααα Mar. ⁷⁾ *καλααζα* Zogr. (tak i ve verši 12). ⁸⁾ *αααα* Mar. Zogr.
⁹⁾ bez *αα* Zogr. ¹⁰⁾ *αα* Ostr. ¹¹⁾ *αααααα α. α. α.* Mar. Zogr. ¹²⁾ tak i Zogr.,
ααααααα α. Mar. ¹³⁾ tak i ostatní, *αα ααααααα αα...* Mar. ¹⁴⁾ tak i
 Nik. a, *αααααααααααα* (!) Zogr., *ααααααα* Mar., *ααααααααα* Ostr.

25. ጴጥሎስ ሕገ ጋጃጃ ለጌጃጃጃ ጃጃጃጃጃጃ ህጥሎስጃጃጃ
 ጴጁ. 26. 3ጃጃ ሕገ (ጌጃ)ጃጃ ጃጃጃ ጃጃጃ 3ጃ ህጥሎስጃ ጃጃ ጌጃጃጃ¹ 3ጃጃ
 ልጃጃጃጃ (ጴጃ)ጃጃጃጃጃጃጃ ጃ ህጃጃጃጃጃ ጃጃጃጃጃ ጃጃጃ ህጃ
 ልጃጃጃ ጴጃጃጃጃጃጃጃጃ ጃ ህጃጃጃጃጃ ጌጃጃጃ (ጃጃጃጃ) ህጃ ጌጃጃጃጃ
 3ጃጃ. 3ጃ ጃጃጃ ህጃጃጃ. 26. ጃ ጃጃ ጃጃጃ ሕጃጃጃ ጃጃጃ ጃጃጃጃ
 ጃጃጃጃ ህጃጃጃጃጃ ጃጃጃጃጃጃ 3ጃጃ ጃ ጃጃጃጃ ጃጃ ጃጃጃጃ. ጃጃጃጃ
 ጃጃ ሕጃጃጃጃጃ ጃጃጃጃጃጃጃጃ ጃ ጃጃጃ ጃጃ ጃጃጃጃ ጃ ጌጃጃጃ)²
 ጃጃጃ. ጃጃጃ(ጃ) ህጃጃጃ. 27. ጃጃጃጃጃ ጴጃጃ ጃጃጃ. ጃጃጃጃጃጃ
 ጃጃጃጃጃ ጃጃጃ ጃጃጃጃ ጃ ህጥሎስጃ ጌጃጃጃ ጃጃጃ ጃ ጃጃጃጃጃጃ
 ጌጃጃጃ ጃጃጃጃ ጃ ህጃጃጃጃጃ ህጃ ጌጃጃጃጃ ጃጃጃ ጃ ጃጃ ጃጃጃጃ
 3ጃጃጃጃጃጃ, ጃ ህጃጃጃጃ. 28. 3ጃጃጃጃጃ ጃጃጃጃ ጃ ጌጃጃጃ ጃጃጃጃ.
 ጴጃ ጃጃጃ ጃጃ ጃጃጃ. 29. ጴጃጃ ጃጃጃ ጃጃጃ. ልጃጃ ህጥሎስጃ ጃጃ
 ህጃጃጃጃጃ. ጃጃጃጃጃጃ 3ጃጃጃጃጃጃጃጃጃ³ ጃ ህጃጃጃጃጃጃጃጃጃ. 30.
 ጃጃጃጃጃጃ ሕገ ጃ ጃጃጃ ጃጃጃጃጃጃጃ⁴ ጃጃጃጃጃጃ ጃጃጃ ጃጃጃጃ
 ጃጃጃጃጃጃጃ ጃጃጃጃጃጃ, ልጃጃ 3ጃ ጃጃጃ⁵ ጃጃጃጃ ህጃ ጃጃጃጃጃጃጃ
 ጃጃጃጃ. 31. ጃጃ ሕጃ ጃጃጃጃ ጃጃጃጃጃ, ሕጃ ህጃጃጃ ጃጃጃጃ, ልጃጃ
 ጃ ጃጃ 3ጃጃ ጃጃጃ ጃጃጃጃ, ሕጃ ህጃጃጃጃጃጃ ጃጃጃጃጃ ህጃጃጃ-
 ጃጃጃጃ ጃጃጃጃጃ ህጃ ጃጃጃጃ 3ጃጃ.

5.

Z žaltáře sinajského (Psalterium sinaiticum).

Rukopis o 177 listech v knihovně kláštera sv. Kateřiny na sinajské hoře jakož i Euchologium sinaiticum, pochází asi z XI. stol. a byl vydán *L. Geitlerem*: Psalterium. Glagolski spomenik manastira Sinai brda (Djela jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga III., Zagreb, 1883). Správněji vydal *S. Severjanov*: Sinajskaja psaltyr'. Glagoličeskij pamjatnik XI. věka. Petrograd 1922 (v serii: Pamjatniki staroslavjanskoga jazyka t. 4.).

¹⁾ čti *ḥkwy*. ²⁾ podle Cod. Mar. ³⁾ za *ḥkwy*, srovn. verš 20.

⁴⁾ u Sreznevského v hláh. textu chybně *ḥkwy*, v cyrill. správně.

⁵⁾ u Sreznevského v hláh. textě *ḥkwy*, ale v cyrill. *ḥkwy*. na snímku je jen toto.

Vydal je *L. Geitler*: Euchologium. Glagolski spomenik manastira Sinai brda. U Zagrebu, 1882.

(List 50 b.)

የግንባታ ሥራ የተከናወነው በአስተዳደር ዘርፍ ነው።

[illegible]

7.

Z glagolity Clozova (Glagolita Clozianus).

Tak byla památka pojmenována *B. Kopitarem*, který ji vydal r. 1836, poněvadž část rukopisu, která se tehdy stala známou, byla majetkem hrab. Parise Cloze. Tato část — celkem 12 listů — nalézá se nyní v Museo civico v Tridentě: dva

listy, které se později objevily, jsou v inšpruckém museu (Ferdinandum). Tyto vydal *Fr. Miklosich* r. 1860 v *Denkschriften der Wiener Akademie der Wissensch. philos.-hist. Kl.* 10. sv. Je to část označovaná Cloz. II. Obě části vydal znovu *V. Vondrák*: *Glagolita Clozův*. V Praze. 1893. Obsahuje homilie panegyrického rázu (druh menaei určených k čtení).

(Cloz. II, fol. 2.)

[illegible]

і поштин послѣдъ кѣзлака. 3. і пристѣпн¹ къ нѣмоу
днѣколѣ². іскоушаѣ³ и і рече: аште снѣ еси вѣжн.
рѣци да камене се хлѣки вѣждѣтъ. 4. ѡнѣ же отѣ-
вѣкштѣтъ рече: пншетѣ⁴. не о хлѣкѣ единомъ поки-
ветѣ⁵ чѣкѣ. нѣ ѡ всемъ⁶ глѣк ісходѣштнѣмъ из оустѣ
вѣжн. 5. тогда поѣмѣтъ і днѣколѣ. къ стѣмъ градѣ.
і постави і на крилѣ црѣкѣвнѣмъ. 6. і гла⁷ емоу:
аште снѣ еси вѣжн. поустн⁸ секе долоу. пншетѣ⁹ ко-
ѣкко аѣломѣ сконнѣ заповѣстѣ о текѣ. і на рѣкахѣ
кѣзѣмѣжѣ тѣмъ да не когда прѣтѣвѣкнени о камен..
ногѣ скол. 7. Рече же емоу ис: пакѣ пншетѣ¹⁰. не
іскоушннн гѣ ка своего. 8. пакѣ поѣмѣтъ его неприкѣзн¹¹ на
горахъ вѣсокѣхъ зѣло. і показа емоу вѣскѣ црствнѣкѣ мира¹²
і славаѣ его¹³. 9. і гла¹⁴ емоу: вѣскѣ си дама ти. аште
надѣ поклоннннн ми сѣ. 10. тогда гла¹⁵ емоу ис: отиди
днѣколѣ¹⁶. пншетѣ¹⁷ бо гѣмъ кѣ своему поклоннннн сѣ
і томоу единомуу послѣжнннн. 11. тогда остави его
днѣколѣ. і се аѣли пристѣпнша і слѣужаѣхъ емоу.
12. Глѣкнѣмѣ же ис: ѣкко іѡѡнѣ прѣдѣмѣ вѣстѣ отиде
кѣ галнѣмѣ. 13. і оставѣ¹⁸ назаретѣ. прннедѣ вѣселн
сѣ кѣ каперѣнаѣмѣ. на поморнѣ кѣ областѣ¹⁹ закѣлонѣмъ.
і некѣфѣталнмѣмъ. 14. да сѣконѣчаѣтъ²⁰ сѣмъ реченое ісѣ-
емъ пророкомъ глѣжнѣмъ.. землѣ закѣлонѣкѣ. 15. землѣкѣ
некѣфѣталнмѣмъ. пѣтъ морѣ на оноу полоу²¹ іорѣда...
галнѣмѣкѣ іѡзѣкомѣ. 16. людн(е) сѣдѣштнн кѣ тѣмѣкѣ

¹) пристѣпак Ass., -нѣ Sav. ²) іскоушѣмъ Ass. Sav. kn. ³) нек... и chybí v Ass. a Sav. kn. ⁴) писано ісѣмъ Ass., писано і. Sav. ⁵) жнѣкѣ вѣждѣтъ Ass. Sav. ⁶) кѣкѣколѣ Ass. Sav. ⁷) рѣчн Ass. Sav. ⁸) прѣжн сѣ ннзѣмъ Ass., кр. сѣ долоу Sav. ⁹) srovn. pozn. 4. ¹⁰) srovn. pozn. 4. ¹¹) днѣколѣ Ass. Sav. ¹²) кѣсѣго м. Ass., jako Zogr. tak i Sav. ¹³) нѣхъ Ass. Sav. ¹⁴) рѣчн Ass. Sav. ¹⁵) рѣчн Ass. Sav. ¹⁶) сѣтѣно Ass. Sav. (zde též нѣдн хѣ мѣмъ мѣсто отиди). ¹⁷) viz pozn. 4 k verši 4. ¹⁸) остави Mar. ¹⁹) кѣ прѣдѣмѣхъ Ass.; Sav. kn. кѣ прѣдѣмѣкѣ chybě. ²⁰) сѣкѣжѣмѣ с. Ass. Sav. ²¹) ѡс онѣ полѣ Ass. Sav.

дѣлѣть земли. 6. блаженни алчѣющіи и жаждѣющіи
правдѣ ради · ꙗко ти насытѣтъ сѧ. 7. блаженни ми-
лостивыи · ꙗко ти помилуютъ вѣдѣтъ. 8. блаженни чистыи
срдцемъ · ꙗко ти бѣ оубѣдѣтъ. 9. блаженни съмирѣю-
щіи · ꙗко ти спокое бѣжитъ нарекатъ сѧ. 10. блаженни
изгнании правдѣ ради · ꙗко тѣхъ есть црство некое.
11. блаженни есте · егда понесѣтъ камѣ · и ижденѣтъ
къ · и рекѣтъ · всѣмъ зѣлъ глѣ на ны · лѣжѣште
мене ради. 12. Радуйте сѧ и веселите сѧ · ꙗко мѣзда
ваша многа есть на небесехъ · тако во изгнаниа про-
рокы · ѡне кѣмъ прѣжде вѣсѣ. 13. вы есте соль земли ·
аще же соль обожѣтъ · чимъ осолитъ сѧ · ни чѣсому
же вѣдетъ къ томоу · да ѡсыпана вѣдетъ въ нѣ · и
попираема чкы · зач. 14. вы есте свѣтъ мироу¹ · не
можетъ градъ оукрѣтити сѧ вр... хору горы стоя. 15. ни
кѣжагаѣтъ свѣтилаи · и поставѣтъ его подѣ
спѣдомъ · нѣ на свѣтилицѣ · и свѣтитъ всѣмъ · ѡже
въ храминѣ сѣтъ. 16. тако да просвѣтитъ сѧ
свѣтъ вашъ прѣдъ чкы · да оубѣдѣтъ дѣла ваша до-
вракѣ · и прославѣтъ оца вашего ѡже есть на нехъ. 17.
Не мините ꙗко придѣ разоритъ закона ли пророкъ · не
придѣ разоритъ нѣ ѡплѣнитъ. 18. аминъ · аминъ · глѣ
камѣ · доидеже прѣидетъ нбо и земѣк · писма едино · ли
едина чрѣта не прѣидетъ отъ закона · доидеже всѣ вѣ-
дѣтъ. 19. ѡже во разоритъ единъ заповѣдъ · и сѣхъ
малыхъ · и наоучитъ тако чкы · мѣни наречетъ сѧ въ
црси нескѣмъ · а ѡже сътворитъ² и наоучитъ · съ велии
наречетъ сѧ къ црси нескѣмъ. 20. Глѣ ко вамъ · ꙗко
аще не изѣлѣтъ правдѣ ваша · паче кѣнижаникъ
и фарисей · не имате вѣннѣ къ црси некое. 21. слы-

шасте ꙗко речено бѣсть дръвѣниимъ не оубиешѣ ꙗже
 во оубиетѣ повиненъ естъ сждоу²². азъ же глѣхъ
 камъ ꙗко гнѣхъамъ сѣ на врата своего спыти²³ пови-
 ненъ естъ сждоу ꙗже во речетѣ вратоу своему²⁴ раѣка²⁵
 повиннъ естъ сънѣминитю²⁶ а ꙗже речетѣ коуѣ²⁷ пови-
 ненъ естъ ѡбѣнѣ огньнѣ. 23. аште оубо принесени даръ
 свои къ олтарю²⁸ ꙗ тоу помѣниши ꙗко врь(!) твои имать
 нѣчто на тѣ. 24. остави даръ твои прѣдъ олтаремъ²⁹
 ꙗ шедъ прѣжде съмири сѣ съ вртоу(!) твоимъ³⁰ ꙗ
 тѣгда принѣдъ³¹ принеси даръ свои. 25. Бѣди оубѣ-
 нѣамъ сѣ съ сѣнѣрѣмъ своимъ скоро³² доидеже еси на пѣти
 съ ѡнимъ³³ да не прѣдастъ тебе сѣнѣръ сѣди³⁴ ꙗ сѣди
 тѣ прѣдастъ слоуѣ³⁵ ꙗ къ темнищѣ кѣврѣжетъ тѣ. 26.
 аманъ³⁶ глѣхъ ти не изидеши отъ тѣдѣ³⁷ дондеже
 кѣздаси посѣдѣни³⁸ конѣдратъ³⁹. 27. (Глѣхъшасте ꙗко
 речено бѣсть дръвѣниимъ не прѣлюбѣ сътворѣши. 28.
 азъ же глѣхъ камъ ꙗко кѣкѣ ꙗже кѣхъритъ на жени
 съ похотни⁴⁰ оубе любѣ сътвори съ ѡнѣ⁴¹ къ срьдѣци
 своему. 29. аште же око твоє десное съкѣажѣтъ тѣ
 ѣстъ⁴² ꙗ ꙗ отъврѣзи⁴³ ѡтъ себе⁴⁴ доврѣ⁴⁵ во ти
 естъ да погѣмѣетъ единъ оудъ твои⁴⁶ а не все тѣло
 твоє кѣврѣжено вѣдетъ къ ѡбѣ. 30. ꙗ аште деснѣ
 твоѣ рѣка съкѣажаетъ тѣ оуѣ⁴⁷ ѡ. ꙗ ѡтъврѣзи⁴⁸
 ѡтъ себе⁴⁹ доврѣ⁵⁰ во ти естъ да погѣмѣетъ единъ
 оудъ твои⁵¹ а не все тѣло твоє кѣврѣжено вѣдетъ⁵²
 къ ѡбѣ. 31. речено же бѣсть ꙗже аште поуститъ
 жени своимъ⁵³ дастъ⁵⁴ ен кѣнигы распоустѣнѣмъ. 32. азъ
 же глѣхъ камъ ꙗко кѣкѣ поустѣамъ жени своимъ⁵⁵
 развѣ⁵⁶ словесе любоуѣнаго⁵⁷ творитъ ѡ прѣлюбѣ дѣ⁵⁸

¹) водранъ Mar. ²) оуби Mar. ³) врь Mar. ⁴) оуби Mar. ⁵) за
 оубици dialect. známka. ⁶) врь Mar. ⁷) оуби Mar. ⁸) илетъ за кѣрѣ... к.
 Mar. ⁹) да дастъ Mar.

ати · і нже подъи¹к²гъ поемлетъ · прѣлюбы дъкетъ¹.
 33. пакы слышасте ꙗко речено бѣсть древоиномъ · нъ²
 въ лѣжѣ³ ка⁴нени сѧ · вѣздаси же гни ка⁴твы своиѧ.
 34. азъ же глѣхъ камъ · (не ка⁴ти сѧ камъ)¹ · не ка⁴ти
 сѧ отъиждѣ · некоимъ⁵ · ꙗко прѣсто⁶лъ естъ в⁷жн. 35.
 ни землѣ · ꙗко подъножне естъ пог⁸ама его · ни е⁹м¹⁰нъ
 ꙗко градъ естъ великаго цр¹¹. 36. ни глаго¹²хъ своиѧ
 ка⁴ни · сѧ · ꙗко не можени класа единого вѣла · аи
 чрѣна сѣтворити. 37. ка⁴ди же слово наше · еи · еи · і ни
 ни · аи¹³хоє ко сею отъ непри¹⁴к¹⁵зни естъ. 38. слышасте
 ꙗко речено бѣ · око за око · і зъкъ за зъкъ. 39. азъ
 глѣхъ камъ · не протикити сѧ зъа¹⁶оу · нъ аште кѣто
 тѧ оударитъ · въ деснѣхъ ланитѣхъ · ѡбрати сѧ¹⁷ емоу
 дроу¹⁸гѣхъ. 40. і хоташтюмоу сѣдъ приати съ токою ·
 і ризѣ твоѣхъ възати · ѡтъноусти емоу і срачицѣ твоѣхъ.
 41. і аште кѣто по¹⁹метъ тѧ по силѣ · прѣх²⁰риште²¹
 едино. іди съ ѿимъ дѣ²² · зач. 42. Просаштюмоу оу
 теке дан і хоташтѣаго отъ теке за²³ати · не отъврати.
 43. слышасте ꙗко речено бѣ · възмоу²⁴ниши подроу²⁵га²⁶
 своего · і възненаки²⁷диши кра²⁸гы своиѧ²⁹. 44. ѿзъ же глѣхъ
 камъ · лю³⁰бите кра²⁸гы ва³¹ша · благословите ка³²ни³³шнѣа³⁴
 кы · добро твори³⁵те ненаки³⁶дашнѣа³⁷мъ васъ · і мо³⁸лите ·
 за т³⁹ворашнѣа⁴⁰мъ камъ напастн · і изгонашнѣа⁴¹мъ кы. 45.
 да ка⁴²дете спове оца ва⁴³шего · і⁴⁴жъ естъ на не⁴⁵весе⁴⁶хъ · ꙗко
 слѣ⁴⁷ныце свое си⁴⁸кетъ · на зъ⁴⁹лы і ва⁵⁰гмы · і дѣ⁵¹ждитъ
 на пра⁵²ведъны⁵³а · і не⁵⁴пра⁵⁵ведъны⁵⁶ы¹⁰. 46. аште лю³⁰бите
 лю³⁰башнѣа⁴⁰мъ кы к⁵⁷жы мѣ⁵⁸здѣ имате · не і мѣ⁵⁹здо⁶⁰мѣ⁶¹ци¹¹
 аи тожде т³⁹воратъ. 47. і аште цѣ⁶²лоу⁶³ете дроу¹⁸гы ва⁴³ша ·

¹) творитъ Mar. ²) ии Mar. ³) лѣжж Mar. ⁴) со uzávorkováno, chybí v Mar. ⁵) ии не⁶мъ Mar. ⁶) chybí v Mar. ⁷) chybě místo по⁸хришти, jak je v Mar. ⁸) не⁹к¹⁰р¹¹и¹²го Mar., -каго Ass., е¹³м¹⁴ж¹⁵ни¹⁶го Sav. Ostr. ⁹) вра¹⁷га своего Mar. ¹⁰) о¹⁸б¹⁹и²⁰д²¹ан²²к²³ы²⁴а Sav. ¹¹) м²⁵ы²⁶т²⁷а²⁸г²⁹и Mar., -и Ass. Sav., -и³⁰ Ostr.

только что¹ творите не і мѣздоімаѣци² ни тожде творѣтъ. 48. еждѣте оубо сѣкрѣщеніи³ ꙗко і оца каиѣ нис(кѣ) сѣкрѣщенѣ естъ конъ зачъ.

Mat. VI. 1 34.

1. Нѣнемѣѣте милостыиѣ каиѣ не творити прѣдѣ чкѣ(ы) да видѣши еждѣте іми аште ни же ни мѣздѣ не імѣте отъ оца каиѣго іѣже естъ на нечесѣхъ. 2. егда оубо творѣши милостыиѣ не вѣстрѣжи прѣдѣ собою ꙗко упокрѣтити⁴ творѣтъ къ сѣнѣмнѣишнѣхъ⁵ і вѣ стѣгнахъ да прославаѣтъ сѣ отъ чкѣ аминѣ глѣж каиѣ вѣсприимѣтъ мѣздѣ своиѣ. 3. текѣ же творѣишю милостыиѣ да не чѣетъ шюца твоѣ что творѣтъ десница твоѣ. 4. да еждѣтъ милостыиѣ твоѣ въ таиѣ і оца твоѣ видѣ къ таиѣ вѣздаѣтъ текѣ арѣ. 5. і егда молиши сѣ не ежди ꙗко і лицѣмѣрѣ⁶ ꙗко любаѣтъ на сѣнѣмнѣишнѣхъ і къ стѣгнахъ на распѣтнѣхъ стоѣиште моли сѣ да ꙗваѣтъ сѣ чѣомѣ аминѣ глѣж каиѣ ꙗко вѣсприимѣтъ мѣздѣ своиѣ. 6. ты же егда молиши сѣ вѣидѣ къ каѣтъ твоѣ і затвори⁷ двѣри твоѣ помѣи сѣ оце твоѣмоу въ таиѣ і оца твоѣ видѣи къ таиѣ вѣздаѣтъ текѣ арѣ. 7. Молиште же сѣ не лиѣо глѣте ꙗкоже і ѡзѣмѣишнѣи мѣнаѣтъ сѣ ꙗко къ ѡнозѣ глави своиѣ оуслѣпѣиши еждѣтъ. 8. не подокиѣте сѣ оубо имѣ вѣетъ во оца каиѣ іѣже трѣкоуѣте прѣжде проишнѣи каиѣго. 9. тако оубо молиѣте сѣ кѣ: (Ѣ)че нашъ іже еси на нечесѣхъ да стѣтъ сѣ іма твоѣ. 10. да придеѣтъ црѣвѣи твоѣ да еждѣтъ воѣтъ твоѣ ꙗко на нѣи і на земѣи. 11.

¹) что лиѣо Mar. Ass., то а. что Sav. (bez такѣо). ²) мѣзѣи Mar., -и Ass. Sav., нѣ Ostr. ³) испѣишнѣи, испѣишнѣхъ Sav. ⁴) ѡпокрѣтити Ostr. ⁵) сѣнѣмнѣишнѣхъ Ostr., tak i ve v. 5. ⁶) -и Mar. ⁷) -и Mar.

хлѣбѣ нашѣ настоѣашѣ¹ даждѣ намѣ днесѣ. 12. ѿтѣпоустѣ² намѣ дѣлѣгы нашѣ(а) · ꙗко ѿ мѣ ѿтѣпоу-
штаемѣ дѣлѣжникомѣ нашимѣ. 13. ѿ не вѣведѣ насѣ
въ напасть³ · нѣ ѡзѣви нѣ ѿтѣ неприѣзѣни⁴ · ꙗко тѣое
естѣ црѣствѣ · ѿ сила ѿ слава въ (вѣкѣ) вѣкѣ(омѣ) аминѣ :
зач. 14. ѡште ко ѿтѣпоуштаете чѣомѣ сѣгрѣшениѣ
ѡхѣ · ѿтѣпоустѣтитѣ ѿ каѣ оцѣ каѣ нескѣ. 15.⁵ ѿтѣ-
поустѣтитѣ каѣ · сѣгрѣшени каѣнѣхѣ. 16. Огдѣ постѣте
сѣ · не вѣждѣте ꙗко ѡнокритѣ⁶ · сѣтѣоуѣште⁷ · просѣра-
ждаѣште⁸ ко лица сѣоѣ · да виѣшѣ⁹ сѣ авѣи чѣомѣ
постѣште · аминѣ глѣж вѣмѣ · ꙗко вѣспрѣимѣхѣ мѣздѣ
сѣоѣ. 17. тѣ же постѣ сѣ помажѣ си глаѣж сѣоѣ ·
ѿ лице тѣое оуѣмѣ. 18. да не аѣиѣи сѣ чѣомѣ постѣ
сѣ · нѣ оцѣ тѣоѣмоу · ѡжѣ естѣ въ таѣнѣ · ѿ оцѣ тѣон
кѣдѣи въ таѣнѣ · кѣздѣстѣ тѣвѣ акѣ. 19. не сѣкрѣ-
каѣте сѣвѣ сѣкровѣиѣта на зѣми · ѡдеже чѣрѣкѣ ѿ тѣлѣ
тѣлѣтѣ · ѡдеже ни тѣтѣи подѣкопаѣхѣтѣ ѿ краджѣтѣ.
20. сѣкрѣкаѣте сѣвѣ сѣкровѣиѣта на неѣ · ѡдеже ни чѣрѣкѣ
ни тѣлѣ тѣлѣтѣ · ѡдеже ни тѣтѣи подѣкопаѣхѣтѣ ни
краджѣтѣ. 21. ѡдеже ко естѣ сѣкровѣиѣте каѣи · тѣоу естѣ
ѿ сѣрдѣце каѣи. 22. Оѣктиѣлѣникѣ тѣклоу естѣ ѡко · аште
оуѣко вѣдетѣ ѡко тѣое просто · кѣе тѣкло тѣое вѣдетѣ
сѣѣтѣло. 23. аште ли ѡко тѣое аѣкаѣко вѣдетѣ · кѣе тѣкло
тѣое тѣлѣно вѣдетѣ · аште оуѣко сѣѣтѣ ѡдеже въ тѣвѣ ·
тѣма естѣ · тѣ¹⁰ тѣма коѣли. 24. Никѣи же рѣвѣ не¹¹
можѣтѣ дѣѣма гѣма раѣотѣти · ли ко ѡдиноѣо кѣзѣина-

¹) настѣѣшѣѣѣѣѣ дѣи Mar. Sav., насѣжѣиѣи Ass. Ostr. ²) ѡстѣи...
ѡстѣѣѣѣѣѣѣ Sav. Ass. Ostr. Dec. ³) неѣѣѣѣѣиѣи Ass. ⁴) аѣѣѣѣѣѣѣѣ Ass. ⁵) podle
Mar. třeba doplniti : аште ли не ѡтѣпоуѣѣѣѣѣ чѣѣѣѣѣ сѣгрѣшѣиѣи ѡхѣ, ни ѡтѣѣ
нашѣ. ⁶) лицѣѣѣѣѣи Ostr. ⁷) жѣѣѣѣѣѣѣи Sav., s našim textem souhlasí naproti
tomu Ass., v Mar. to chybí. ⁸) tak i Sav. kn., proti просѣраждаѣхѣтѣ Mar.
Ass. ⁹) с(ж) Mar. Ass. ¹⁰) tak i Mar., to Ass. Sav. Ostr. ¹¹) bez ni Mar.
Sav. kn., naproti tomu má Ass. též ni.

видитъ · а дроугаго кѣзлюкитъ · ли единого дрѣжитъ
 са · а о дроугѣмъ не вѣршити¹ вѣчанетъ² · не можете
 въ работати і мамонѣ. 25. Сего ради глѣхъ вамъ · не
 пѣтѣ са душѣхъ своихъ · что вѣсте ли что пиете · ни
 тѣлоуе вашины · въ что облачете са · не душа ли больше
 есть пишѣа · і тѣло одеждѣ. 26. кѣзърите на птица
 нескына · како не сѣжѣтъ ни жнѣтъ · ни събиражѣтъ
 въ житаницѣ · і оцѣ вашѣ нескы питѣетъ іа · не въ
 ли паче лѣучыни іхъ есте. 27. ктѣ же отъ касѣ нескы
 са · можетъ приложити тѣлесн³ своему локѣтъ едины.
 28. і о одежди чѣто са печете · съмотрите цѣкѣтъ⁴
 селѣныхъ како растѣтъ · ни троуждажѣтъ са ни при-
 дѣтъ⁵. 29. глѣхъ же вамъ · кѣко ни солѣмнѣ · въ всен
 слѣкѣ свои облаче са · кѣко едины отъ сиуъ. 30. аште
 же сѣно данѣхъ сжнѣте · а ѡтрѣкъ въ огнѣ вѣмѣтаемо ·
 въ тако ѡдѣетъ · колми паче касѣ малѣкѣри. 31. не
 пѣтѣ са оубо глѣхѣте · чѣто вѣмѣ ли чѣто пиете ·
 ли чинѣ одеждѣ са. 32. кѣкѣ въ сиуъ іахѣны
 іштѣтъ⁶ · вѣстѣ во оцѣ вашѣ нескы · кѣко трѣбоуете
 сиуъ кѣкѣхъ. 33. іштѣте же прѣжде⁷ црѣстникѣ вѣжѣ ·
 і правѣды его · і си кѣкъ приложѣтъ⁸ вамъ · кон. 34
 Не пѣтѣ са оубо на ѡтрѣки · ѡтрѣки во днѣ собои
 печетъ са · докѣлетъ дѣни зѣлока своѣ · зѣч.

Mat. VII. 1—29.

1. Не оскѣждѣте · да не оскѣждѣни кѣдете. 2. Імѣже
 во сѣдомѣ сѣдите · сѣдѣтъ вамъ · і на нѣже мѣрѣ

¹) tak i Ass. Sav., не родити Mar., не родити Ostr. ²) tak Ass. Sav.,
 начанетъ Mar. Ostr. ³) tak i Ass. Ostr., тѣлесн Mar., кѣзлюжити на тѣло
 свое Sav. ⁴) крнѣхъ селѣныхъ Mar. Ass., крнѣхъ селѣныхъ Ostr., цѣкѣхъ селѣныхъ
 Sav. ⁵) придѣтъ тѣж Sav. kn., Mar. а јинѣ придѣтъ. ⁶) всего со сего поганин
 просѣтъ Sav. ⁷) tak i Ass. Ostr. Sav. (zde též prositi místo nicke), паче
 Mar. ⁸) пр... са Mar. Ass., и се все прѣдѣтъ самѣмъ Sav.

мѣрїте· кѣхмѣрѣтъ камѣ¹. 3. чѣто же видѣши сѣчѣца
їжѣ естѣ кѣ оцѣ² вратѣ³ твоего· а вѣвѣна (м. . . кѣна)
еже естѣ кѣ оцѣ⁴ твоѣмѣ не чюѣши. 4. ан како речѣши
вратоу своемоу· остави⁵ і изѣмѣ сѣчѣца из очесе твоего·
і се вѣрѣкѣно кѣ оцѣ твоемѣ 5. анцѣмѣрѣ· изѣми прѣкѣкѣ
вѣрѣкѣно из очесе твоего і тѣгда оуѣрѣшиши изѣти і
сѣчѣца· из очесе⁶ врата твоего. 6. Не дадите стаго
псомѣ· ни помѣтѣте⁷ вѣсерѣ камѣнѣхъ прѣдѣ сѣиїи⁸
ми· да не поперѣтъ іхѣ ногами скоїми· і вранѣиша
сѣ растрѣгѣнѣтъ кѣм. 7. Просїте· і дастѣ сѣ камѣ·
їиїтѣ⁹· і оградѣте· тѣмѣцѣте і откѣрѣзѣтъ сѣ камѣ.
8. вѣскѣкѣ ко просѣи прїемѣтъ· і нїгѣи оградѣтъ·
і тѣмѣкѣнїтоуемоу откѣрѣзѣтъ сѣ· кої 9. ан кѣто естѣ
отѣ вѣскѣ чѣкѣ· еже аїте вѣспросїтъ⁸ сѣмѣ тѣкої чѣлѣка·
ѣда камѣнѣ подѣстѣ емоу. 10. ан аїте рѣмѣмѣ· подѣси
ан емоу замѣкѣ. 11. аїте оуѣо кѣм алѣкакѣи сѣиїте·
оуѣмѣкѣте даанїкѣ клѣга даѣти чѣдомѣ камѣнѣмѣ· коїми
начѣ оцѣ камѣ їжѣ естѣ на нѣхѣмѣ· дастѣ клѣгаѣкѣ про-
сѣиїиїмѣ оу⁹ нїго· 12. вѣскѣ оуѣо еїко чюїтѣте да
творѣтъ камѣ чїцї· тако і кѣм творїте мѣмѣ· се ко
естѣ законѣ і пророцї. 13. вѣнїдѣкѣ жѣзѣкѣми вратѣмѣ·
ѣкѣо простѣрана врата· і шїроѣкѣ пакѣ· вѣводѣи кѣ
пагоуѣкѣ· і мнѣоїи сѣтъ вѣходѣиїти мѣмѣ. 14. коѣкѣ жѣзѣка
врата і тѣснѣ пакѣ· вѣводѣи кѣм жїкѣотѣ· і мѣло іѣмѣ
естѣ еїкѣ і оградѣиї(тѣмѣ). 15. вѣнїемѣкѣте отѣ мѣжїиїхъ
пророѣкѣмѣ· їкѣ прїходѣтъ кѣ камѣ кѣ одежѣаѣмѣ оѣмѣ-
чаѣмѣ· вѣнѣлѣтѣрѣмѣдоу¹⁰ же сѣтъ вѣлѣцї· чѣиїтѣиїиїцї. 16.
отѣмѣ плодѣ іѣмѣ познаете мѣмѣ. (ѣда оѣвѣнїїжѣтъ· отѣмѣ

¹) tak i Ass., вѣхмѣрѣтъ сѣ Mar., мѣрїтъ сѣ Sav. ²) mīsto нїжѣ с.
кѣ оцѣ v Ass. jednoduše кѣ очїи. Sav. кѣ очїи. Mar. кѣ оцѣ. ³) вратоу
Sav. kn. ⁴) tak i Mar. Ass., Sav.: а кѣ очїи своемѣ вѣвѣна не видѣши.
⁵) остави Sav. ⁶) кѣ очїи Sav. ⁷) полагѣте Sav. ⁸) ігоїи аїи просїтъ Mar.
⁹) bez оу Mar. ¹⁰) tak i Ass., вѣнѣлѣтѣрѣ Mar., жѣтѣрѣмѣдоу Ostr.

трьниѣкъ грозды¹. ли отъ рѣкъкъ смокъви. 17. тако
 кѣѣко дрѣво добро. плоды добры творитъ. а зѣло дрѣво
 плоды зѣлы творитъ. 18. не можетъ дрѣво добро
 плода зѣла творити. ни дрѣво зѣло добра плода тко-
 рити. 19. кѣѣко дрѣво еже не сътворитъ плода добра.
 посѣкайтъ. і въ огнь вѣметаитъ. 20. Тѣмъ же оубо
 отъ плодъ ихъ познаете ѿ. 21. не кѣѣкъ глаголю мнѣ
 ги ги. вѣндетъ въ црство некое. нѣ творѣн воли
 оца моего. іже естъ на небухъ. 22. Мнози рекътъ мнѣ
 въ тѣ днѣ ги ги. не въ твоѣ ли ѿмѣ пророчествова-
 хомъ. і твоѣмъ ѿменемъ кѣсѣмъ изгнѣхомъ. і твоѣмъ
 ѿменемъ слѣвы многы створихомъ. 23. і тогда исповѣма
 ѿмѣ. ꙗко николиже знахъ васъ. отидѣте отъ мене
 дѣлающіи беззаконіе. ²зач. 24. Кѣѣкъ оубо іже слы-
 шитъ словеса моѣ си. і сътворитъ ꙗко оуподобѣи
 мажю маждоу. іже съзѣда хранинѣ свои на камене.
 25. і съидѣтъ дѣжди² і приде рѣкъы. і възвѣшѣа
 вѣтрѣи. і нападе на хранинѣ тѣ. і не паде сѣ. осно-
 вана во вѣк на каменѣ³. 26. і кѣѣкъ слышѣи словеса
 моѣ си. і не творѣа ихъ. оуподобитъ сѣ мажю кою.
 іже съзѣда хранинѣ свои на пѣсѣцѣхъ. 27. і съиде
 дѣждь і приде рѣкъы. і възвѣшѣа вѣтрѣи. і опрьѣшѣа
 сѣ хранинѣ тонѣ. і паде сѣ. і вѣк раздрѣшѣни⁴ еѣ
 велие зѣло. 28. і вѣстъ егда съконча не. вѣк словеса
 си. дивѣхѣхъ сѣ народи о оученихъ его. 29. вѣк во оучѣ
 ꙗко власть ѿмѣ. і не ꙗко кѣнижъници ихъ. і фарисѣи.

Mat. VIII. 1-31.

1. Огнѣдѣшю же емоу съ горы. въ слѣдъ
 его ідеѣ народи мнози. 2. і се прокаженъ пристѣпѣ кла-

¹) Tak i Ass., грозны Mat. ²) съидѣ дождѣ Mat. ³) на камен Mat.
⁴) разореніи Sav.

иҥаше сѧ емоу гла҃ ги анте хощении можении ма
 иштисити¹ 3. і простѣрь рѣка ис҃ коснѣ² и гла҃
 хощѣ иштисити сѧ³ і акне иштисити сѧ от҃ъ проказы⁴.
 4. і рече емоу ис҃ кѣюди⁵ никомоу же не повѣжда
 нѣ шѣдѣ покази сѧ ар҃хиреоу и неси дарѣ іже повелѣ
 меси кѣ сѣкѣдѣниі іакѣ: 5. Кѣ шѣдѣшию же імоу
 кѣ кафѣрѣнаоу нѣ пристѣши кѣ нѣмоу сѣтъникѣ мола
 и 6. і гла҃ ги отрокѣ мои лежитѣ кѣ домоу ослабѣнѣ
 ѡютѣ кѣко страждѣ. 7. і гла емоу ис҃ азѣ пришедѣ
 ісѣклѣ и. 8. і отѣвѣштакѣ сѣтъникѣ рече емоу ги
 нѣкъмѣ достоѣнѣ да кѣ домоу⁶ мои выидеши нѣ тѣкѣмо
 рици слово і ицѣкакетѣ отрокѣ мои. 9. іко азѣ чѣкѣ
 есмѣ подѣ владыкоу імѣ подѣ собою конѣ і гла҃
 семоу іди і идеѣ і доугоумоу приди і придетѣ
 і ракоу моемоу сѣтвори се і сѣтворитѣ. 10. слышѣкѣ
 же ис҃ дѣки сѧ емоу і гла граждѣнниѣмѣ по нѣмѣ
 аминѣ гла҃ камѣ ни кѣ ѡи толѣны вѣрѣ не оверѣтѣ.
 11. гла҃ же камѣ кѣко мнози от҃ъ вѣстоуѣ і западѣ при
 дѣтѣ і кѣзглаголюѣтѣ сѣ акраѣмоу і йсакоу і кѣкомоу
 кѣ цр҃си несеѣмѣ. 12. а снѣге цр҃стѣнѣ изг҃нѣни вѣдѣтѣ
 кѣ тѣмѣ кроуѣишѣмѣ тѣмѣ вѣдетѣ плачѣ і скръ҃жѣтѣ
 зѣбоуѣ. — 13. І рече ис҃ сѣтъникоу іди кѣкоже вѣкроу
 вѣди тѣкѣ і ицѣкаѣ отрокѣ его кѣ тѣ часѣ конѣ
 і окрѣштѣ сѧ сѣтъникѣ кѣ тѣ часѣ кѣ домоу свои
 оверѣте и сѣдрава⁷. 14. і пришедѣ ис҃ кѣ домоу
 петроуѣ вѣидѣ тѣшѣ его лежѣшѣ(!) огнѣмѣ жегѣмѣ.
 15. і прикоснѣ сѧ рѣцѣ еѣ і остави ѡи огнѣ і вѣста
 і слоужѣаше емоу 16. поздѣ же вѣвѣшию приѣкѣсѣ кѣ
 нѣмоу вѣсѣны мнози і изг҃нѣна словѣмѣ доушѣмѣ і кѣсѣ

¹) истрѣкити Sav. ²) коснѣ сѧ смѣ Sav. ³) истрѣкити тѣ Sav. ⁴) истрѣкѣ
 сѧ емоу проказа Sav. ⁵) вѣидѣ Mat. ⁶) подѣ кроуѣ Ostr. Sav. Nik. ⁷) сѣдрава
 Mat.

неджжыкына ицкан. 17. да ськадетъ сѧ речное про-
рокомъ ісанемъ глѣхштемъ тѣ неджгы наша припатъ¹
і волѣзши понесе. 18. оузырѣкъ же не² многы народы
окръстѣ себе³ повелѣ іти на онъ полъ. 19. і пристѣжикъ
единъ кѣнижыникъ рече емоу⁴ оучителю іда по текѣ⁵
ѣможе коиждо ідени. 20. і гла емоу не⁶ аши ѣзжыны
імажтъ і пѣтица нескына гнѣзда: а сиѣ чыкы не
імажтъ кде глакы подѣкаонити. 21. дрѹгъ же отъ
оученикъ рече емоу⁷ ги повелѣ ми прѣжде іти⁸ і погreti
оца моего. 22. не же гла емоу гради по мнѣ⁹ і остави
мрѣткына погreti своѣмъ мрѣткыца. 23. і кѣлѣзъ емоу
къ кораблю. по немъ ідоша¹ оученици его. 24. і се
трѣсѣ вели² вѣстѣ къ мори³ ѣко покрывати сѧ ко-
раблю вѣнами⁴ а тѣ сѣпаане. 25. і пришедѣше оуче-
ници его⁵ кѣзбоудина и глѣхште⁶ ги сѣи нѣмъ погык-
нема⁷. 26. і гла сѣмъ чѣто странники есте малокрѣн⁸
тѣгда вѣстакъ запрѣти вѣтрома і морю⁹ і вѣстѣ
тишина великѣ. 27. чѣи же чюдина сѧ глѣхште¹ кѣто
сѣ естѣ ѣко вѣтри² і море послаоушажтъ его: конъ зач.
28. і пришедѣшюмоу³ на онъ полъ⁴ къ странѣ
her'hesin'skж⁵ сѣрѣтосте⁶ и дѣва кѣсна⁷ отъ гре-
киштѣ⁸ іхъ ісходѣшта люта⁹ вѣло¹ ѣко не можаане
ник'тоже² минати пактемъ тѣмъ. 29. і се вѣзѣнисте
глѣхште³ чѣто естѣ нама і текѣ не⁴ сѣи кѣи⁵ при-
шеа⁶ ли еси сѣмо⁷ прѣжде крѣмне мжчитѣ насѣ. 30.
кѣ же далече отъ нѣю⁸ стадо свиіи много пасомо.
31. кѣси же моѣкажъ и глѣхште⁹ аште изгонили нѣмъ
повелѣ намъ іти кѣ стадо свиное. 32. і рече імъ ідѣте¹

¹) идж. Mar. ²) великѣ. Mar. ³) іере погыкама Mar. ⁴) з в... дѣшию
емоу jako v Mar. (tak zv. haplogie). ⁵) tak i Ass., сѣрѣтѣ Mar.
⁶) отъ жалии Mar., отъ грекиштѣ Ass., грекѣ Ostr. Nik., грекѣ Slav. ⁷) люта
Mar.

они же шьдъше вѣнидѣ¹ къ скниинѣ · і авне оустрѣми
сѣ стадо все по вѣргоу къ море · і оуморѣша · і оуто-
ноша² къ водахъ. 33. і паскнтен вѣжашѣ · і шьдъше
къ градъ вѣзѣкстниша кск · і о вѣсѣноую. 34. і сѣ все
градъ изиде³ протикѣ іски · і кидѣкѣше и молиша · да
ки прѣшкѣтъ отъ прѣдѣлаъ іуъ.

Mat. IX. 1 12, 22 38.

1. і вѣлѣзѣ къ коравѣ ис · прѣкѣде і приде къ свон
град. 2. і сѣ принесомѣ⁴ емоу ославленѣ жиаин · на
одрѣ лежашѣ · і кидѣвѣ іс вѣрѣ іуъ · рече ославлен-
ноуемоу⁵ · дрѣзди чѣдо отъпоушитаѣтъ ти сѣ грѣси
твон. 3. і сѣ їтери⁶ отъ кѣнижаникъ рѣша къ севѣ ·
сѣ власкниисѣтъ⁷. 4. і кидѣвѣ ис помѣшлѣниѣ іуъ
рече · вѣскѣла кѣ мѣслѣте зѣло къ срѣдѣиуъ кашинѣ.
5. чѣто во естѣ оудокѣ рѣшти · отъпоушитаѣтъ ти
сѣ грѣси твон · ли рѣшти вѣставѣ ходин. 6. нѣ да
оувѣсте кѣко властѣ імѣтъ снѣ чскѣ · на земѣн · отъпоу-
шѣти грѣхѣ · тѣгда гла ославленоуемоу · вѣставѣ ·
кѣзѣми одрѣ⁸ твон і нди вѣ домѣ твон. 8. кидѣвѣше
же народи чюдиниша сѣ · і прослакиниша кѣ дакѣшааго
властѣ такѣ чкомѣ. 9. і прѣходѣ ис · отъ тѣдоу · видѣ
чѣ на мѣздѣниці⁹ сѣдѣшѣ · і ѡненѣмѣ матѣтеа і гла
емоу по мнѣ гради¹⁰. і вѣставѣ по ѡнемѣ іде. 10. і вѣи
емоу кѣзлежѣшѣтѣю къ домоу · і сѣ мнози грѣшѣници ·
і мѣздоімаѣци¹¹ пришедѣше вѣзлежѣахъ сѣ исомѣ · і сѣ

¹) ишѣлѣши идж Mar. ²) оутож Mar. Ass. истож Sav. ³) ишѣлѣ Mar.
⁴) tak Sav. Ostr., приносѣ Mar. Ass. ⁵) -оуемоу také ještě v Mar. ⁶) tak i Ass.,
едини Mar. Ostr.; Sav. kn. икѣни (zde vůbec odlišně: иадѣи сѣ чѣдо, отъ-
дадѣтъ ти сѣ грѣси и авне икѣни...). ⁷) tak i Nik., власнѣмѣтѣ Mar.,
власфѣмѣтѣ Ass., хоуѣнѣ Sav., хоуѣнѣстоуѣнѣ Ostr. ⁸) tak i Sav. a Ostr.,
ложѣ твоѣ Mar. Ass. ⁹) мѣтѣници Mar., tak i ostatní texty. ¹⁰) нди Sav. Ostr.
Ostr. ¹¹) мѣтѣи Mar. Ass. Sav. Ostr., obdobně též ve verši 11.

оученикы его. 11. і видѣхъше фарисѣи глаголюхъ оученикомъ его по чьто съ мѣздоуици і грѣшникы оучителъ вашъ кетъ. 12. ис же слышавъ рече ѿмъ не трѣбоу¹ ... снѣна бѣда. 22. ис же окрѣсти сѧ і видѣхъ ѿ рече дръзавъ² дѣшати въкра твоѣ снѣ тѧ і снѣна бѣи жена отъ часа того. 23. і пришедъ ис въ домъ кънажъ і видѣхъ скръца³ і народъ мѣкашѣ гла ѿмъ. 24. отидѣте не оумрътѣ ко дѣвица нѣ съпитѣ і рѣгахъ сѧ емоу. 25. егда же ѿгнѣнъ бѣи народъ въшѣдъ⁴ же ѿтъ ѿ за рѣкѣ і въста дѣвица. 26. і изиде⁵ въстѣ сѧ по всен земли той. 27. і прѣходѣшю исен по нѣмъ ідете въ скръца зовѣшѣ і глѣшѣ помилуѣ нѣ ис снѣ давъ. 28. пришедъшоу же емоу въ домъ пристѣжнѣ къ нѣмоу скръца і гла ѿма ис кѣроуѣта ли кѣмо мож се створити гласте емоу и ги. 29. тѣгда коснѣ къ къ очн гла по кѣрѣ каю вѣди кама. 30. і открьзостѣ⁶ сѧ очн ѿма і закрѣти ѿма ис гла кѣлюдѣта да никѣже не оуѣкѣтъ. 31. она же шѣдѣши прославишѣ и по всен земли той. 32. тѣма же исходѣшѣма се прикѣса чѣкъ къ нѣмоу нѣмъ вѣсенъ. 33. і изгнѣнѣмоу вѣсоу прогла нѣмъ і дѣвишѣ сѧ народи глѣшѣ никѣже ави сѧ тако въ ѿн. 34. Фарисен же глаголюхъ о кънази вѣкъ ѿгонитѣ вѣсы. 35. і прохѣждаше ис грады всѧ і всн оучѣ на сѣнѣмишѣхъ ѿъ і проповѣдаѣ еванѣлиѣ црѣкѣ і ицѣлѣи всѣкъ недѣжъ і всѣкъ ѿзѣ въ людехъ. 36. Видѣхъ же народъ ис милосръдока о нѣхъ кѣмо вѣажъ сѣмѣтени і отѣврѣжени кѣможе овѣца не ѿмѣшѣ пастѣхъ. 37. тѣгда гла оученикомъ сколихъ жѣтка оуко многа

¹) co následovalo, chybi. ²) надѣи сѧ Sav. ³) сонѣца Mag. Ass. Ostr. Nik. (Sav. и видѣ сѣмѣж). ⁴) вѣлѣхъ Sav. ⁵) промѣи Sav. (въ всѣ земѣхъ). ⁶) открьѣсти сѧ Mag. Ass., открьѣста сѧ Sav. ⁷) пастыръ Mag.

къ свѣдѣтельство ксѣмъ ѡзъкомъ¹ и тогда придетъ кончина. 15. егда же оузрите мръзостъ запоустѣ(ши) речениѡмъ данилемъ пркомъ стоѡща на мѣстѣ стѣ² иже чететь да разоумѣваетъ. 16. Тогда сѡщии къ нодѣ да кѣгають на горы. 17. и иже на кровѣ да не сѣмъзить³ кызати еже естъ къ храмѣ его. 18. и иже на селѣ такожде да не кызѣкратитъ сѡ къспѡтъ кызати ризы сѡм⁴ 19. Горе же нираздѣнѣмъ и доминѣмъ къ тымъ⁵ дѣни. 20. Мошете же сѡ да не вѣдетъ кѣство⁶ каше⁷ зѣмѣ ни къ сѡж(вотѣ).

Mat. XXVI. 1 75.

1. И вѣстъ егда съконча не, ксѣ слова си⁸ рече оученикомъ своимъ. 2. Кѣсте⁹ кѡ по дѣкою дѣноу пасѣа вѣкаетъ¹⁰ и снѣ чсѣмъ прѣдаетъ сѡ¹¹ на распѣтнѣ¹². 3. Тѣгда съвѣраша сѡ архіерей и кѣнижници и старци людысци¹³ на дворѣ архіерейскѣ нарицаемаго кѡкѣфа. 4. и съвѣтъ сътворивша на нса¹⁴ да лѣстѣмъ ѡмѣтъ и и оукижтъ и. 5. глахъ же нѣ не къ праздѣникъ да не мава вѣдетъ къ людемъ. 6. Исѡ же кѣвѣшию кѣтани¹⁵ къ домоу симона прокаженаго. 7. пристѣпи къ нѣмоу жена ѡмѣшти ѡлѣкестръ мѡра драга и кызѣмъ на глакѣ его кызѣлѣжѣмъ. 8. кидѣкѣше же оученици его негодоваша глѣжѣте¹⁶ чѣсо ради гѣмѣклѣ си. 9. можаши ко се мѡро¹⁷ продано кѣтѣ на мнозѣ¹⁸ и дано кѣтѣ нишѣмъ. 10. разоумѣвъ же не рече ѡмъ чѣто трѡуждаете женѣ дѣло ко добро съдѣла¹⁹ ѡ мѣмъ.

¹⁾ не съхлѣтъ кызѣтъ иже Ass. ²⁾ кызѣтъ ризъ сѡмѣхъ. Mat. ³⁾ тѣ Mat. а jiné; къ тѣ дѣмъ Sav. ⁴⁾ tak i Mat., кѣство Ass. ⁵⁾ вѣдетъ Mat. ⁶⁾ прѣдѣтъ вѣдетъ Mat. ⁷⁾ пропѣтѣ Mat., všecky ostatní рас... ⁸⁾ ѡмѣстѣ Mat. ⁹⁾ къ кѣтѣ... Mat. ¹⁰⁾ tak i Sav. Ostr. Nik., съдѣлаъ Ass., сътвори Mat.

11. всегда во ништама имате съ сокома. мене же не
 всегда имате. 12. Възликъвашинъ во си миро на тѣло
 мое на погребение ма сътвори. 13. аминъ глѣж вамъ.
 ѿдеже ѿште проповѣдано вѣдетъ. евангеліе се въ всѣмъ
 мирѣ речетъ са. і еже сътвори си къ пѣть ма. 14.
 Тѣгда шѣдъ единъ отъ окоу на десѣте нарицаемъ
 люда іскаріотскы. къ архіерейма. 15. рече. чѣто хо-
 шете ми дати. і азъ вамъ прѣдамъ н¹. ѿни же по-
 ставиша емоу ѿ съреверникъ. 16. і отъ толи искаше
 подовѣна крѣмене. да і прѣдасть. 17. къ прѣвѣ же
 данъ опрѣснѣтъ пристѣпниша оученици кы исъ. глѣжше
 къ емоу. кѣде хощеши і оуготоваемъ ти кѣсти пасха.
 18. ѿнъ же рече. ідѣте къ градъ къ ітерѣу² і рѣцѣте
 емоу. оучителъ глѣтъ. крѣма мое вѣзъ естъ оу теке
 сътвори пасхъ съ оученикы сколи. 19. і сътвориша
 оученици. кѣкоже повелѣ имъ ис. і оуготоваша пасхъ.
 20. Кечерѣу же кыкѣшию. възлеже съ овѣма на де-
 сѣте. оученикома. 21. і вѣдѣштемъ имъ рече. аминъ
 глѣж вамъ. кѣко единъ отъ васъ прѣдасть ма. 22. і
 скръбѣшѣте зѣло начаша³ глаголю емоу. единъ каждо
 іхъ. їда азъ есмь ги. 23. (Ѣ)нъ же отъвѣштакъ рече.
 ѿмочи съ мнома къ солило рѣкѣ. тѣ ма прѣдасть.
 24. сиъ же чскѣи ідетъ кѣкоже естъ писано⁴ о немъ. горе
 же чкоу томоу. имѣже сиъ чскѣи прѣданъ вѣдетъ⁵.
 добръ⁶ емоу ви кыло. ѿште са ви не родилъ чкѣ тѣ.
 25. (Ѣ)тѣвѣштакъ же люда прѣдакъ⁷ его рече. їда азъ
 есмь равѣи. гла емоу тѣи рече. 26. і вѣдѣштемъ же имъ
 примъ ис. чѣкѣи і кагкиѣ. прѣлоли і. і докѣи оуче-

¹) прѣдаме — Mar. ²) къ динк Ass., къ нѣкомоу Sav., къ единомуу Ostr., ітерѣу тѣз Mar. а Nik. ³) tak všechny ostatní jen Mar. начаса. ⁴) tak i Sav., писано Mar. Ass. ⁵) tak i Ass., прѣдасть са Mar. ⁶) добръо Mar. ⁷) прѣдама Mar.

никомъ своїмъ і рече · приимѣте ꙗдите · се їстъ тѣло
 мое. 27. і приимъ чашѣ · і ꙗвлѣ въздавъ дастъ їмъ
 гла · пите отъ нѣѣа вси 28. се їстъ кръвъ моѣ · новаго
 заветъ · проливаемая ꙗко мнози · въ отъпущение¹ грѣ-
 хомъ. 29. гла же вамъ · ꙗко не їмамы пити отъ плода
 сего лозънаго · до того дне · егда пиимъ² съ вами · новъ
 въ црси оца моего. 30. і възспѣвъше изидоша³ въ горѣ
 ѿлеонскѣхъ. 31. тѣгда гла їмъ ис · вси вы съблѣзните
 са о минѣ въ снѣхъ ношѣ · ꙗко во їстъ поража ꙗ-
 стыръ⁴ · і разидѣтъ са окая стада. 32. по възкрѣ-
 сновени же моемъ · карѣхъ вы въ галлиѣ. 33. (ѿ)тъ-
 вѣштавъ же петръ рече емоу · ѡште і вси съблѣзнатъ
 са о тебѣ · азъ николиже не съблѣзѣю са о тебѣ. 34.
 рече емоу ис · ѡминъ гла тебѣ · ꙗко въ снѣхъ ношѣ
 прѣжде · даже коурѣ⁵ не възгласитъ · три крѣты отъ-
 вѣржени са мене. 35. гла емоу петръ · ѡште ми са
 кѣлючитъ і съ тобою оумръѣти · не отвѣръга са тебе ·
 такожде і вси оученици рѣша. 36. тѣгда приде съ
 ѿимъ ис · къ всѣ нарицаемѣхъ · ѿенсимѣ · і гла оуче-
 никомъ · садѣте⁶ тоу · доидеже шѣдъ помолѣ са
 тамо. 37. і поемъ петра і оца сна зеведеова · начатъ
 скръбѣти · і тѣжити. 38. тѣгда гла їмъ ис · при-
 скръбѣна їстъ душа моѣ до смръти · поидѣте съде
 і вѣдите съ мною. 39. і прѣидѣ мало наде ницъ ·
 мола са і гла · оче мой · ѡште възможно їстъ · да
 миню їдетъ отъ мене чаша си · ѡкаже не ꙗкоже азъ
 хощѣ · нъ ꙗкоже ты. 40. і вѣставъ отъ молитвы
 приде къ оученикомъ · і оорѣте ѿ съпанѣ · і гла
 петрови · тако ли не възможе · единого часа побѣдѣти

¹ въ отъпущении грѣхѣхъ Mar., ꙗко ꙗко въ оставлении Ass., въ ост...
 téz Ostr. ² пиим Mar. ³ изидѣ Mar. ⁴ пастырь Mar., пастухъ Sav. ⁵ так і
 Sav. а јинѣ, коготъ Mar., ꙗкѣхъ Nik. ⁶ так і Sav. Ostr., сѣдѣти Mar. Nik.

сѣ многа. 41. Пѣдите і молитѣ сѧ да не вѣидете кѣ
напастѣ дѣхъ ко вѣдрѣ а пѣтъ немощна 42. Пакы
кѣторица помолн сѧ гла оче мой аште не можетъ
чаша си нмѧ ѣти отъ мене аште не пѣхъ нѧ вѣди
коѣкъ твоѣ. 43. і приидѣ пакы окрѣте ѧ сѣиаша
кѣте ко очи ѧмъ тѧготынк¹. 44. і оставъ ѧ пакы
идѣ помолн сѧ третица тожде слоко рекъ. 45.
тѣгда приде кѣ оученикомъ і гла ѧмъ сѣиште і проче
починайте се приидиши сѧ година і снѣ чекы прѣ-
дастѣ сѧ кѣ рѣцѣ грѣшникомъ. 46. Въстанѣте пої-
дѣмъ се приидиши сѧ прѣдѧи ма. 47. і еште глѧ-
шю емоу се ѡда ѣдинъ отъ ѡкою на десѧте приде
і сѣ нѣмъ народъ много сѣ ѡрѣши і дрѣколѣ²
отъ арѣиерѣ і старѣ людскѣхъ. 48. прѣдѧи же і
дастѣ ѧмъ знаменне ігоже аште лѣжѣмъ то³ естѣ
лѣкте н. 49. і акне пристѧнѣ кѣ искн⁴. 50. рече емоу
дрѣже на нѣже еси приидѣ⁵ тогда пристѧни
кѣзложниа рѣцѣ на нѣа і ѧша⁶ н. 51. і се ѣдинъ
отъ сѧштитѣхъ сѣ исомъ простѣрѣ рѣжѣ излѣкѣ ножѣ
скон і оудари раба арѣиерѣва і оудѣ емоу оудѣ. 52.
тѣгда гла емоу нѣ кѣзврати ножѣ скон кѣ свое мѣсто
Еси ко приидѣши⁷ ножѣ ножемъ погѣиѣмъ. 53. ан
мѣштѣ ти сѧ кѣко не можѣ нѣмъ оумолити оца
мѣго і пристаитѣ мѣнѣ вѣште ан дѣка на десѧте
лѣѣѣна аѣлѣ. 54. како же оудѣ сѣкѣдѣтѣ сѧ кѣнигы
кѣко тако подѣѣѣнѣ кѣти. 55. Пѣ тѣ часѣ рече нѣ
кѣ народомъ кѣко на разѣѣѣѣнѣ ан изѣѣѣѣ⁸ сѣ орѣ-

¹) tak i Ass. Sav. kn., тѧготѣ Mar., отѧготѣ Ostr. ²) tak i ostatni, дрѣколѣ Mar., avšak ne tak ve verši 55, жѣколѣ Sav. ³) tak i Sav., тѣ Mar. Ass. ⁴) podle Mar. ještě: рече емоу. ⁵) tak i Mar., v Ass. po tom ještě твоѣ. Sav. то твоѣ. ⁶) tak i Sav. Ostr., ѧша Mar. ⁷) -ши Mar. ⁸) tak i Ass. Sav. Ostr., изѣѣѣ Mar.

жнемъ і дръколѣмъ іаѣти ма¹ по кѣмъ дѣни сѣдѣху²
 съ камнѣ кѣ црѣкѣ оучѣ³ і не іаѣте мене. 56. се же
 все вѣстѣ⁴ да сѣждѣтъ сѣмъ кѣнигѣмъ пророческѣмъ
 тѣгда оученици вси оставише и вѣжаща. 57. Они же
 (по)іахѣше неа ведоша⁵ и кѣ кѣрѣфѣ⁶ архїерейскѣ ідеже
 кѣнижници і старци сѣхѣраша сѣмъ. 58. петръ же ідѣ-
 аше по нѣмъ іздѣлече⁷ до двора архїереѣска і кѣнѣдѣ
 кѣнѣтрѣ сѣдѣше⁸ съ слѣзѣмъ кнѣдѣти кончѣша. 59.
 архїерей же і старци і сѣнѣмъ вѣсѣ ісѣахѣмъ лѣжа
 сѣхѣдѣтѣлѣ⁹ на ісѣ¹⁰ кѣмъ да оукижѣтъ і. 60. і не оверѣтъ
 і многѣмъ лѣжемъ сѣхѣдѣтѣлѣмъ пристѣпѣшемъ
 послѣдѣ же пристѣпѣша два сѣхѣдѣтѣлѣ¹¹. 61. рѣсте
 съ рече мѣгѣ разорити црѣкѣмъ кѣниж і трѣмъ дѣмъ
 сѣхѣдѣти іа. 62. і вѣстѣмъ архїерей рече емоу¹² ниче-
 соже ли не отѣкѣниѣтакаши чѣто си на тѣмъ сѣхѣдѣ-
 тѣлѣствоужѣтъ. 63. ис же мѣчааше і отѣкѣниѣтакѣ
 архїерей рече емоу¹³ заклѣнаша тѣмъ кѣмъ жнѣсѣмъ да ре-
 чѣши намъ дѣште тѣмъ ісѣмъ хѣмъ снѣмъ кѣни. 64. гла емоу¹⁴
 ис тѣмъ рече¹⁵ ѡкаже глѣмъ камѣмъ ѡтѣмъ сѣлѣмъ оузѣрѣте сна-
 чѣскаго сѣдѣмѣнта ѡ дѣсѣмъмъ снѣмъ і глѣдѣмѣнта¹⁶ на
 оулацѣхѣмъ нескѣхѣхѣ. 65. тѣгда архїерей растрѣжа ризѣмъ
 скоѣмъ гла¹⁷ кѣмъ класѣниѣмъ¹⁸ рече чѣто еште трѣкѣоуѣмъ
 сѣхѣдѣтѣлѣ¹⁹ се нѣмѣмъ сѣмѣмѣсте класѣниѣмъ еѣго. 66.
 чѣто сѣмъ камѣмъ мѣниѣтъ дѣни же ѡтѣкѣниѣтакѣмъ рѣмѣмъ
 повинѣмъ істѣмъ сѣмѣрѣти. 67. Тѣгда запѣмѣмѣмъ мѣнѣ-гѣ
 і пакѣсти емоу²⁰ дѣмѣмъ²¹ оѣни же за лѣмѣмѣмъ оуѣдѣрѣмѣмъ.
 68. глѣмѣмѣмъ прѣрѣкѣи намъ хѣмъ кѣмъ істѣмъ оуѣдѣрѣмъ тѣмъ.
 69. Петръ же кѣнѣмъ сѣдѣмѣмъ²² на двѣрѣмъ і прѣ-
 стѣмѣмъ кѣмъ нѣмоу²³ едина рѣмѣмѣмъ глѣмѣмѣмъ і тѣмъ кѣмъ сѣмъ

¹) іаѣти мѣмъ Ass. ²) tak i Sav. kn., сѣдѣхѣмъ Mar. ³) tak i Sav. Ostr.,
 кѣмъ Mar. ⁴) изъ дѣмѣмъ Sav. ⁵) tak i Sav., сѣдѣмѣмъ Mar. ⁶) tak i Sav.,
 глѣдѣмъ Mar., нѣдѣмъ Ostr. ⁷) хѣмъ Ostr. ⁸) tak i Mar., сѣдѣмъ Sav.

исомъ галилѣйскыиъ. 70. онъ же отъкрѣже сѧ прѣдъ всѣмъ глаъ не вѣмъ чыто глаши. 71. ииждѣшю же емоу въ врата· оузыркъ и дроугакъ· і гла емоу¹. тоу і сѧ вѣк чкѣ сѧ исомъ назарѣкиномъ. 72. і пакы отъверже сѧ съ клатвоиъ· ꙗко не знаиъ чка. 73. не по многоу же пристѣпши· стоимште рѣша петроки· къ истинѧ і ты отъ нихъ еси· і вѣгда твоѣ аѣк тѧ творитъ. 74. Тѣгда начатъ ротити сѧ і клати сѧ· ꙗко не знаиъ чка· і акне коуръ² къзгласи. 75. і помѣниъ петръ гла исѣвъ· і(же) рече емоу· ꙗко прѣжде даже коуръ³ не къзгласитъ· три крѣты отъверженни сѧ мене· і ииждѣ вѣиъ плака сѧ горѣко коц.

Mat. XXVII. 1- 66.

1. Ю троу же кыкѣшю· съкѣтъ сътвориши· вси дрѣхирен. і старци людскѣи на іса· ꙗко оувити і. 2. і съвѣзакѣи и ведошѧ¹ і прѣдѧиъ палитѣскоумоу нилатоу· іеменоу. 3. Тѣгда кидѣ іюда· прѣдѧиъ его· ꙗко осѣдиши и· раскаѣкѣ сѧ възврати· ѧ съреерникъ. дрѣхиремъ і старцемъ. 4. гла· съгрѣшииъ прѣдѧиъ крѣкѣ непокииъ· они же рѣша чыто естъ намъ· тѣм оузыриши. 5. і поврѣгъ е² къ црѣкѣкѣ отиде· і ошѣдъ къзѣкѣси сѧ. 6. дрѣхиреі же приемѣиъ сърееро рѣши· не достоино естъ къложити его къ карѣиъ· но иже цѣна крѣве естъ. 7. съкѣтъ же сътворише коушииъ іиъ село скѣдельниково· въ погрѣкѣиъ странѣиъиъ. 8. тѣмъ же нарече сѧ село то село крѣке до сѣго дне. 9. тѣгда събѣистъ сѧ реченое пророкомъ іеремемъ· глаиштемъ· і прииши³ ѧ съреерникъ· цѣна, цѣненѧго· егоже

¹) нмѧ Mar. ²) tak i Ass. Sav. Ostr., кокотъ Mar., иѣтѣиъ Nik. ³) tak i Ass. Sav. Ostr., кокотъ Mar., иѣтѣиъ Nik ⁴) tak i Ostr., ꙗкоѧ Mar. ⁵) сърееро (misto 1) Mar. i jiné. ⁶) прииѧѧ Mar.

цѣнишиа отъ снѡвъ ѿевъ. 10. і даша на селѣ скѣдѣль-
ничѣ · кко же сѣказа мнѣ гъ. 11. ѿ же ста прѣдъ
іѣмоноу · і кѣпроси ѣмонъ гла. тѣ ли еси црѣ
подѣискъ · ѿ же рече емоу тѣ глаши. 12. ѿгда на нѣ
глахъ архієрей і старци · ничьсоже отъѣкшитавање. 13.
тѣгда гла емоу пилатъ · не сѣишиши ли колико на тѣ
сѣвѣдѣтельствоуѣтъ. 14. і не отъѣкшита емоу · ни кѣ
ѣдиномоу глау · кко дикити сѣ іѣмоноу зѣло. 15. на
кѣкѣ же днѣ великѣ · обѣчаі кѣ іѣмоноу · отъпоуштити
народу · сѣказѣнѣ ѿгоже хотѣдѣхъ. 16. ѿмѣне¹ же
тѣгда сѣказѣнѣ нарочита · нарицаемаѣго вараѣкѣ². 17.
сѣвѣравѣшемъ же сѣ ѿмѣ · рече ѿмѣ пилатъ · кого
хотѣте отъ оѡю · отъпоуштити вамъ · вараѣкѣ ли ѿ
ѿса · нарицаемаѣго хѣ. 18. кѣдѣкаше во кко завити ради
прѣдѣша и. 19. сѣдѣшю же емоу на сѣдишю · посѣла
кѣ ѣмоу жена своѣ глашю · ничьсоже тѣвѣ і правѣдѣ-
никоу томоу · много во пострадахъ днѣхъ кѣ сѣнѣ ѿго
ради. 20. архієрей же і старци · наѡустишиа³ народу · да
ѿспросѣтъ вараѣкѣ · і ѿса погоуѣтъ. 21. (ѿ)тѣѣкшѣтъ
же іѣмонъ рече ѿмѣ · кого хотѣте отъ ѡѡю отъ-
поуштити вамъ · ѡни же рѣша вараѣкѣ. 22. гла ѿмѣ пи-
латъ · что же сѣтворѣ · ѿса нарицаемаѣго хѣ · глаша емоу
кѣи да расѣтъ⁴ вѣдетъ. 23. іѣмонъ же рече ѿмѣ ·
что зѣло сѣтвори · ѡни же ѿзѣха вѣнѣхѣ · глашю ·
да расѣтъ⁵ вѣдетъ. 24. кидѣкѣ же пилатъ · кко
ничьсоже ѡуспѣтъ⁶ нѣ паче мѣкѣ кѣкаетъ · приѿмѣ
кодѣ ѡуны рѣцѣ прѣдъ народомъ · гла непѡвиннѣ
есѣ · отъ крѣке сѣго правѣдника · кѣ ѡуѣрѣте. 25. і

¹) так і Sav. kn., ѿмѣше Mar. Ass. ²) так і Ass. Ostr. Sav. kn.,
вараѣкѣ Mar. ³) так і Mar., наѡустишиа Ass., наѡустишиа Sav. Ostr. ⁴) так
і Ass. Sav. а Ostr., пропѣтъ Mar. ⁵) так і Ass. Sav. а Ostr., пропѣтъ Mar.
⁶) в Mar. не ѡуспѣтъ.

отъвѣщаваѣше вси люде рѣша: крѣкъ его на насъ
и на чадѣхъ нашихъ. 26. Тѣгда отъпоустѣ имъ караѣа:
иса же кикѣ: прѣдастъ и да и распнѣтъ¹. 27. Тѣгда
коини ѿлеоновѣ: прѣимѣше иса на сѣдинѣхъ: съвѣраша
на нь вса спира. 28. и съвѣаѣше н: ѿамудова
чръкаленомъ оуѣша и. 29. и съплетѣше вѣнѣцъ отъ
трѣхънѣк: вѣзложиша на глава его: и трѣста въ десницѣ
его: и поклонише сѣ прѣдъ нѣмъ на колѣноу: рѣгааха
сѣ емоу глѣзѣте: Радѣи сѣ црѣю ѿудѣискѣ. 30. и нан-
наѣхѣше² на нь: приаша³ трѣста: и кикѣхъ и по главѣ.
31. и егда порѣгаша сѣ емоу: съвѣаѣша⁴ съ нѣго
ѿамудѣа: и обѣаѣша⁵ и въ ризѣхъ своѣхъ: и ведоша⁶ н на
распѣти⁷. 32. исѣдѣашѣ же окрѣтъ чка: ѿринѣиска:
именемъ симона сеноу заѣаѣша понести крѣтъ его: коц.
33. и приаѣдѣше на мѣсто нарицаемое: ѿлаѣота:
еже естъ нарицаемо краинемо мѣсто. 34. даша емоу пити
оцѣтъ съ зачина: разѣаѣхѣхъ⁸ и вѣкоушь не хотѣа⁹
пити. 35. пропѣхѣше¹⁰ же н: разѣаѣхѣ ризѣхъ его ме-
таша жрѣкѣша. 36. и сѣдѣше стрѣжаѣхъ и тоу. 37. и
положиша крѣхѣу главы его: кинѣ написана¹¹ съ етъ
ис: црѣ ѿудѣискѣ. 38. тѣгда распѣша¹² съ нѣмъ два
разѣоинѣа: єдиногѣ о десницѣ: и єдиногѣ о шпоуѣхъ¹³.
39. Мало ѣдѣашѣте же ѣоуѣаѣхъ н: покѣаѣашѣте гла-
вами своѣми. 40. и глашѣте: ѿѣа: разѣаѣаѣ црѣковѣ:
и трѣми данѣми съзѣдаѣа ѿ: снѣ себе: ашѣ снѣ ѣжин
снѣ: съаѣаѣи съ крѣта. 41. такожде же и архѣерѣи рѣа:

¹) tak i Ass. Sav. Ostr., пропѣаѣтъ Mar. ²) tak i Mar., пропѣаѣши Ass. Sav. ³) tak Sav. Ostr., приаѣа Mar. Ass. ⁴) tak i Mar., съвѣаѣа Ass. Sav. Ostr. ⁵) tak i Mar. Ass., обѣаѣа Ass. Ostr. ⁶) tak i Sav. Ostr., вѣа Mar. Ass. ⁷) tak všecy texty, avšak пропѣти v Mar. ⁸) tak i Ass., съаѣаѣа Mar. Sav. ⁹) хотѣа Mar. ¹⁰) tak i Mar., распѣа Ass. Sav. kn. Ostr. ¹¹) tak i Sav., написана Mar. Ass. ¹²) tak i Ass. Sav. Ostr., про-
пѣа Mar. ¹³) аѣаѣа Sav. Ostr.

отъ галилеа слоужаша емоу. 56. въ нѣхъ же бѣ ма-
риѣ магѣдалѣинѣ і мариѣ ѿкковѣѣ і оснѣ мѣти і мѣти
снѣвоу зехедевоу. 57. поздѣ же кѣмѣнѣю приде чѣкъ
вогатиѣ отъ ариматиѣмъ іменемъ іосифъ іже і оучи сѣ
оу іса. 58. сѣ пристѣпѣ къ пилатоу проси тѣла ісѣа
пилатъ же повелѣ тѣло ісѣа дати. 59. і приѣмъ тѣло
іосифъ обѣтъ є поѣкициѣ¹ чистоѣ. 60. і положи є въ
новѣемъ своемъ гробѣ іже ісѣче въ камени і вѣзвалъ
камень² на двѣри гроба отиде. 61. Бѣ же тоу мариѣ
магѣдалѣинѣ і дроугѣѣ мариѣ сѣдѣшѣи прѣмѣ гробоу.
62. Бѣ оутрѣни же днѣ по параскевѣни сѣкѣраша сѣ
архѣиереи і фарисѣи къ пилатоу. 63. глѣжѣше ги полѣ-
нѣхѣмъ ікѣко льстаѣ онѣ рече еште живѣ сѣи по
трѣхъ днѣхъ вѣстанѣ. 64. повелѣ оубѣ оутѣрѣдити
гробѣ до третиѣго днѣ еда како пришедѣше оуче-
ници ношѣниѣ оукрадѣтъ і і рекѣтъ людемъ вѣста
отъ мрѣтѣхѣхъ і вѣдетѣ послѣдѣнѣѣ льстѣ горѣши
прѣвѣнѣ. 65. Рече же імъ пилатъ імѣте коустѣдѣнѣ
идѣте оутѣрѣдите ікѣкоже вѣсте. 66. ѡни же шѣдѣше
оутѣрѣдѣшиѣ гробѣ знаменавѣше³ камень сѣ коустѣ-
дѣнѣиѣ коцѣ.

2.

Z Cod. Mar.

(Viz shora str. 13.)

Marc. XVI 1 20.

1. І минжѣши советѣ мариѣ магдалѣинѣ і мариѣ
иѣкковѣѣ и салѣми коупѣниѣмъ ароматиѣмъ да пришедѣша
помажѣтъ і. 2. І зѣлао за оутра въ єдинѣ советѣ приде⁴
на гробѣ. вѣсиѣвѣнѣю слѣнѣнѣю. 3. і глахѣ къ сѣбѣ

¹) плацѣнѣиѣмъ Mar. Ass. ²) к. вѣни Mar. Ass., к. вѣнѣкъ Ostr. ³) так
і Mar., занѣчатѣлѣиѣ Ass Ostr. Nik. ⁴) так і Ass., пришедѣ Zogr.

аще и сѣмрѣтъно что испишѣтъ, ничѣтоже нѣкъ не крѣ-
дитъ. на недѣжжнѣкъ рѣкъ кѣзлѣжѣтъ и сѣдѣри
кѣтъ¹ 19. гѣ же нѣкъ по глави его кѣ нѣмѣ кѣзлѣсе
сѣ на нѣко и сѣдѣ о дѣснѣмъ ба. 20. шни же нѣшѣдѣни
пропѣкѣдѣниа кѣсѣдѣ. гю посѣкѣнѣствоуѣнѣтѣоу і слово
оутѣрѣждаѣнѣтѣо послѣдѣствоуѣнѣтѣнѣи знаменѣи
амѣнѣ.

Luk. I. 1 80.

1. Понеже оубо мѣнози начѣсѣ² чинити покѣсть
о изѣкѣствованѣуѣ³ кѣ насѣ кѣнѣтѣуѣ. 2. ꙗкоже прѣдѣнѣ
намѣ кѣнѣнѣи искѣни самѣкѣдѣи і слѣуѣтѣи слѣкѣсе⁴.
3 изѣоли сѣ и мѣнѣкѣ хѣжѣнѣио ис прѣка по кѣсѣкѣуѣ кѣ
истѣнѣа по рѣдѣа писѣти⁵ тѣнѣкѣ. слѣкѣнѣи⁶ тѣофѣлѣ. 4. да
разѣоуѣкѣни о нѣнѣжѣ наѣучѣнѣа сѣ еи слѣкѣсѣуѣ оутѣрѣ-
жѣнѣи. 5. Кѣнѣтъ кѣ дѣни прѣда цѣкѣкрѣкѣ нѣоѣнѣска
ириѣи єдинѣ⁷ і нѣнѣнѣмѣа заѣарѣнѣкѣ отѣ ефѣиѣкрѣнѣа⁸ жѣнѣнѣа
і жѣна его отѣ дѣнѣтѣрѣа арѣнѣи і нѣмѣа еи ѣнѣсѣкѣтъ. 6.
кѣнѣнѣтѣе же ѣва прѣкѣдѣнѣа прѣдѣуѣ кѣнѣ. хѣдѣнѣтѣа кѣ
запѣкѣдѣуѣа кѣсѣкѣуѣ і ѣнѣрѣкѣдѣнѣнѣуѣа гѣнѣнѣнѣуѣа кѣсѣ
по-
рока. 7. и не вѣкѣ нѣма чѣдѣа. понеже кѣкѣ ѣнѣсѣкѣтъ нѣпѣлѣдѣи.
і ѣва замѣтѣорѣкѣнѣа кѣ дѣнѣхѣа скѣнѣуѣа кѣнѣнѣтѣе. 8. кѣнѣтъ
же слѣуѣжѣнѣтѣоуѣ єнѣоуѣ кѣ чѣнѣоуѣ чрѣдѣи скѣнѣа прѣдѣуѣ ѣнѣкѣ
9. по ѣнѣнѣчѣаю нѣрѣнѣскѣоуѣнѣоуѣ кѣнѣчи сѣ єнѣоуѣ покѣдѣити
кѣнѣшѣдѣнѣио кѣ црѣкѣуѣ гѣнѣа. 10. і кѣсѣ мѣножѣкѣстѣкѣ
лѣодинѣи кѣкѣ молѣнѣтѣкѣа дѣкѣа кѣнѣкѣ кѣ годѣа тѣмѣкѣнѣа.
11. ꙗкѣи же сѣ єнѣоуѣ анѣѣкѣ гѣнѣа стѣоѣа о дѣснѣмъ ѣлѣтарѣкѣ
кѣдѣнѣаѣнѣгѣо. 12. і сѣмѣнѣтѣ сѣа заѣарѣнѣкѣ кѣдѣкѣкѣ. і стрѣуѣа
напѣдѣ на нѣкѣ. 13. рѣчѣе же кѣкѣ нѣмѣоуѣ анѣѣа⁹ не єѣи

¹) tak v orig. ²) *начѣсѣ* Zogr. a všecy ostatní texty. ³) *изѣкѣствовѣуѣ*
Zogr. Ass. Ostr. ⁴) *слѣкѣсѣ* Zogr. a všecy ostatní texty. ⁵) *нѣнѣи* Zogr.
⁶) *дѣрѣжѣнѣнѣи* Ostr. *изѣѣтѣтѣи*. ⁷) *єнѣѣѣ* Zogr. Ass. Ostr. ⁸) tak i Ass.
отѣа дѣнѣкѣнѣа прѣдѣи *анѣѣа* (*ἐξ ἐσχατίας Ἀβὴν*) Zogr.

сѧ, захаріе, за не оуслѣшана кыстъ молища твоѧ¹ и
жена твоѧ елисаветъ родитъ снѧ твоѧ и наречени имя
емоу иоанѧ. 14. и вѣдетъ твоѧ радость и веселие, и
мѣстои о рождѣствѣ его въздродоушѣтъ сѧ. 15. вѣ-
детъ бо велии прѣдъ глѧ и кина и сахара¹ не имѣтъ
пити и дѣла стаго испѣвѣннѣ сѧ нѣте и чръка матери
своѧ. 16. и мѣстои снѣкъ издрѣкъ обратитъ къ ги
воу нѣкъ. 17. и тѣ прѣдъидетъ прѣдъ нимъ дѣломъ и
силомъ нѣшномъ², обратити срдѣцѧ отъцемъ на чѧда
и противѣннѧ къ младости праведнѣмъ, оуготовати
гѧи люди съкрѣпнѣмъ. 18. и рече захаріѧ къ анѣоу
по чесоуму разоумѣмъ се: азъ бо есмъ старъ и жена
моѧ зачатѣлѣннѧ къ днѣмъ своимъ. 19. и отъкѣ-
штѣкъ анѣѧ рече емоу: азъ есмъ гавраѧ прѣстоѧи
прѣдъ кѧмъ, и постѧнѣ есмъ гати (къ) твоѧ и благо-
вѣстити твоѧ. 20. и се вѣдени маѣмъ и не могъ про-
глаголати. до негоже днѣ вѣдетъ се. зане не върѣка
словесемъ моимъ. ꙗже съкѧдѣтъ сѧ къ вѣмъ своѧ.
21. и вѣмъ людѣ жидѣе захаріѧ, и чюждаахъ сѧ
ѣже кѣшнѣннѧ³ тѣ къ црѣкѣ. 22. и нѣдѣ же не мо-
жааши глати къ людѣмъ и разоумѣннѧ. ꙗко видѣши
видѣкъ къ цркви и тѣ къ помаѣмъ нѣмъ, и прѣкѣнѣаши
нѣмъ. 23. и кытъ ꙗко испѣвѣннѧ сѧ днѣмъ словѣмъ
его иде къ домъ свои. 24. по снѣмъ же днѣмъ -: зч -:
зачѣтъ елисаветъ жена его и таѣмъ сѧ дѣмѣмъ гавнѣти
25. ꙗко тако сътвори мѧнѣкъ къ дѣмъ къ нѣмъ прихрѣкъ
отъкѣти поношени мое къ чѧцѣмъ -: 26. Къ шестѣмъ
же мѣсѣцѣмъ постѧнѣ кытъ анѣѧ гавриѧ отъ ва
къ градъ галиленскъ. емоу же имя назаретъ. 27. къ дѣмъ
свръженѣмъ мѧжнѣмъ. емоу же имя носифъ. отъ домоу да-

¹) творина каѧа Zogr. ²) δύσμεν Hellen (Hélen). ³) маждаши, Zogr.,
мождаши Ass., мождаши Ostr.

едка. и нѣм дѣкѣ марикъ. 28. и кѣшеу кѣ нѣ анѣлѣ
 рече радѣи сѣмъ благодѣтѣнаѣ, гѣ сѣ товоѣмъ вѣсна
 тѣ кѣ женауѣ. 29. она же видѣтѣнни¹ сѣмѣте сѣ о
 словеси его и помѣнѣнѣнѣ кѣ сѣтѣ. како се вѣдетѣ
 цѣлоканѣ. 30. и рече еи анѣлѣ не кон сѣ. марие обрѣте
 ко благодѣтѣ отѣ ка. 31. и се зачѣнѣнѣ кѣ чрѣкѣ и
 родинѣ сѣтѣ, и наречѣнѣ нѣмъ емоу нѣтѣ. 32. сѣ вѣдетѣ
 кѣли и сѣтѣ кѣнѣтѣкаго наречѣтѣ сѣмъ и дастѣ емоу гѣ
 кѣ прѣстоѣмъ даѣда отѣца его. 33. и кѣцѣкарѣтѣ сѣмъ кѣ
 домоу нѣкѣканѣ кѣ кѣтѣ и цѣрѣкѣно его не вѣдетѣ
 конѣца. 34. Рече же марикѣ кѣ анѣлоу како вѣдетѣ се.
 нѣ² маѣка не знаѣж: 35. и отѣкѣнѣтѣкѣ анѣлѣ рече еи
 дѣтѣ стѣмъ нѣндѣтѣ на тѣмъ и сѣмъ кѣнѣтѣкаго оѣкѣнѣтѣ
 тѣмъ тѣмъ же еѣе родинѣтѣ сѣмъ сто наречѣтѣ сѣмъ сѣтѣ кѣнѣ.
 36. и се еи сѣкетѣ маѣка тѣкѣ и та зачѣтѣ³ сѣмъ кѣ
 старѣстѣ своѣмъ и сѣмъ лѣкѣмѣцѣмъ шѣтѣмъ еѣтѣмъ парѣцаѣмѣкѣ
 нѣмѣлоуѣкѣ. 37. кѣко не нѣзѣмѣжетѣ отѣ ка кѣкѣтѣ гѣтѣ.
 38. рече же марикѣ се раба гѣтѣ, вѣди маѣкѣ по глаѣ
 тѣкѣмоу. и отѣде отѣ нѣмъ анѣлѣ. кѣ. 39. Нѣстаѣкѣнѣ
 же марикѣ кѣ тѣмъ дѣнѣмъ еѣе кѣмъ гѣтѣ⁴ сѣмъ тѣкѣнѣтѣмъ
 кѣмъ гѣтѣмъ нѣмѣлоуѣ. 40. и кѣнѣде кѣмъ долѣмъ зачѣнѣнѣмъ и
 цѣлока еи сѣкетѣ. 41. и кѣтѣтѣ кѣко оѣтѣкѣна(!) еи сѣкетѣ
 цѣлоканѣ марѣно. кѣзѣгра сѣмъ маѣдѣнѣцѣ⁵ кѣмъ чрѣкѣ⁶
 еи и нѣмѣтѣнѣ сѣмъ дѣмъ стѣмъмъ еи сѣкетѣ. 42. и кѣзѣнѣ
 гѣтѣсѣмъ кѣнѣмъ и рече вѣсна тѣмъ кѣмъ женауѣ и вѣснаѣкѣ
 нѣмѣдѣмъ жѣтѣкѣмъ⁷ тѣкѣмъ. 43. и отѣмъ кѣдѣмъ се маѣкѣ, да
 нѣдѣтѣмъ маѣтѣ гѣмъ моѣго кѣмъ маѣкѣ: 44. се ко кѣмъ кѣтѣтѣ
 гѣтѣмъ цѣлоканѣкѣ тѣкѣмъ кѣмъ нѣмѣнѣно⁸ моѣго. кѣзѣгра сѣмъ

¹) сѣмѣнѣкѣнѣ Zogr. ²) нѣмъ Zogr. ³) зачѣнѣтѣ Zogr. ⁴) гѣмъ Zogr.,
 кѣмъ нѣмѣлоуѣ ASS, кѣмъ гѣмѣнѣцѣ (zle tč'v órēvč'v) Ostr. ⁵) по маѣмѣнѣкѣмъ пѣ-
 sleduje радѣнѣтѣмъ v Zogr. ASS. ⁶) кѣмъ жѣтѣкѣ ASS. ⁷) чрѣка тѣкѣго Zogr.
 а ostatni. ⁸) кѣмъ еѣнѣно ostatni а v jiných.

младѣнцѣ¹ радостѣмъ къ астрѣк² мои. 45. і влѣкѣна
 ꙗже вѣрѣмъ ѡтъкъ, ꙗже влѣдетъ съкрѣпленіе глаголюмъ
 отъ ги. 46. і рече маріѣ величитъ дѣла мои га 47. і
 въздрадоуа сѧ дѣхъ мои о вѣкѣ. спѣхъ моему. 48. ꙗже
 призѣрѣ на съкрѣпленіе рабѣ своимъ. се бо отъ сѣбѣ
 влѣкѣтъ мѧ всенъ родѣ. 49. ꙗже сътвори мѡирѣ величѣхъ
 славы і сѣмѣю нѧмъ его 50. і мѡлостъ его къ родѣ³
 и родѣ боимѣнѣмъ сѧ его. 51. сътвори дръзѣмъ мѡишѣ
 цѣмъ своимъ. растачи⁴ грѣхѣмъ мѡисѣемъ срдѣца нѣхъ.
 52. низѣложи славынѣмъ съ прѣстоуѣ і възнесе съмѣк-
 рѣнѣмъ. 53. ачѣмѣнѣмъ⁵ испѣмѣмъ вѣмъ і вѣмѣмѣнѣмъ
 сѧ отъмѡусти тѣмѣмъ. 54. приѡтъ нѣкъ отрока своего.
 помѣмѣмъ мѡлостъ. 55. ꙗжеже гла къ отѣмъ нѡишѣмъ.
 акрѡмѡу и сѣмѣни его до вѣка. 56. Прѣмѣмъ же маріѣ
 съ нѣмъ ꙗже и три мѣца і възврати сѧ къ домѣ свои.
 къ. 57. Вѣмѣмѣмъ же испѣмѣмъ сѧ вѣмѣмъ⁶ родити еи
 і родѣ сѣмъ. 58. і сѣмѣмѣмъ окрѣмъ жѣмѣмѣнѣмъ і ро-
 жденіе нѣмъ. ꙗже възвеличѣмъ естѣмъ ікъ мѡлостъ своимъ
 съ нѣмъ і радоуѣмъ сѧ съ нѣмъ. 59. і вѣмѣмъ ікъ осѣмъ
 дѣмъ приѡмъ окрѣмѣмъ отроѣмѣ і нариѣмъ. і мѣмѣмъ
 отѣмъ своимъ захаріѣ 60. і отъмѣмѣмъ мѡишѣмъ мѡишѣ
 рече. нѣмъ да нариѣмъ сѧ нѡишѣ. 61. і рѣмъ еи. ꙗже
 нѣмѣмѣмъ естѣмъ отъ рождѣнѣмъ твоего. сѣмъ нариѣмъ сѧ
 мѣмѣмъ тѣмъ. 62. Мѡмаѣмъ же отъмѣмъ его. како ви
 ѡтѣмъ нариѣмъ і 63. і испрѣмъ дѣмѣмѣмъ нѡишѣ
 глаголюмъ нѣмъ естѣмъ нѣмъ мѡишѣ і мѡишѣмъ (сѧ) всенъ. 64. отъ-
 вѣмъ⁸ же сѧ оустѣмъ его акѣмъ і ѡмѣмъ его і глаголюмъ
 глаголюмъ ка 65. і вѣмѣмъ на вѣмѣмъ страхъ жѣмѣмѣмъ
 окрѣмъ нѣхъ і къ всенъ странѣмъ нѣмѣмѣмъ нѣмѣмъ

¹) младѣнцѣмъ Zogr. ²) къ чрѣкѣмъ моему ostatni. ³) родѣмъ Zogr. ⁴) рас-
 тѣмъ Zogr. Nik. ⁵) ачѣмѣмъ Zogr. ⁶) дѣмъ Zogr. Ass. Nik. Ostr. ⁷) нѡишѣ
 Zogr. ⁸) tak і Ass., отъмѣмъ Zogr. Ostr.

кѣахъ, кѣси глаи сии. 66. и положиша кѣси сѣшпакъшии на срѣдѣицѣхъ своихъ глаголюще: что оубо отроча се кѣдетъ: и рече гнѣкъ кѣкъ сѣ нимъ. 67. и захаріѣкъ отцѣхъ его) испѣвни сѣ дхмѣ стѣмъ и пророчѣства глѣ. 68. Пѣгнѣ гѣкъ изѣахъ, ꙗко посѣкти и сѣтворѣ изѣаженіе людемъ своимъ. 69. и кѣждѣже рогъ сѣснѣкъ нашего кѣ домоу даждѣ отроча своего. 70. ꙗкоже гла оусты стѣхъ, сѣшпницѣхъ отъ кѣка прѣкъ. 71. сѣснѣ отъ врагъ нашихъ и изъдѣ(р)ѣкъ кѣскѣхъ ненавидѣшпницѣхъ насъ. 72. сѣтворѣти мѣлѣстѣ сѣ оцѣ нашимъ и помѣнѣти закѣтъ стѣи сѣи. 73. кѣадрѣахъ¹, ꙗкоже кѣадрѣ сѣ кѣ авраамѣ отцѣ нашему, дѣти намъ. 74. кѣстраха изъдѣахъ врагъ нашихъ изѣаженіемъ сѣ сѣ(оу)сѣжити емоу. 75. прѣкѣдоушѣмъ и прѣкѣдоу, прѣкѣкъ нимъ кѣсѣ дѣи жѣкота нашего. 76. и тѣхъ отроча прорѣкѣкъ кѣнѣкѣ прѣаго наречѣни сѣ прѣкѣдѣни ко прѣкѣкъ анѣмъ гнѣмъ оуготовѣти пакти его. 77. дѣти разѣсѣмъ сѣснѣкъ людемъ его кѣ отъоушпѣнне² грѣхѣхъ ихъ. 78. мѣлѣсѣ ради кѣа нашего, кѣ ниѣже посѣтиахъ естѣ насъ кѣстокъ сѣ кѣнѣ. 79. прѣсѣктѣти сѣдѣшпѣахъ кѣ тѣмъ и сѣни сѣмрѣтънѣ, направѣти ногы нашѣ на пакти мирѣнъ. 80. отроча же расѣканѣ и крѣпѣканѣ сѣ дхмѣ и кѣкъ кѣ оустынкѣхъ до дѣи акаѣнѣкѣ своего кѣ издѣранѣю. кѣ.

Luk. XVI. 1- 31.

Глаголюще же и кѣ оученикомъ своимъ: Чѣахъ етерѣ кѣкъ богатъ, ꙗко наѣканѣ пристаѣнѣнѣ и тѣхъ оаѣветѣахъ кѣистѣ кѣ емоу, ꙗко растѣахъ наѣкѣни его. 2. и прихѣахъ³ и рече емоу: что се сѣахъ о тѣмъ: кѣждѣждѣ отъѣкѣтъ о пристаѣнѣни домоуиѣкѣмъ не кѣзѣмоушии

¹) кѣадрѣхъ Zogr. ²) кѣ остѣахъ кѣ отъоушпѣнѣ грѣхѣхъ Zogr. (зде se bezpochyby dostala glossa do textu). ³) прихѣахъ Zogr. Nik.

ко кѣ́ томоу́ домоу́ стронти. 3. рече́ же въ снѣ́кѣ при-
 ставникъ домоу́ что сътвори́а, ꙗ́ко ꙗ́ко мои отъѣмае́тъ
 строение домоу́ отъ мене: конати не мога́, ѹажнати
 стѣѣда́ сѣ. 4. разоу́мкѣ¹ что сътвори́а, да² егда
 оставленъ³ вѣдѣ́ отъ строени́к домоу́ принима́тъ ма
 въ домы́ своиа 5. и призѣ́ваеъ еди́ного кого́ждо
 даѣ́жженикъ господи́⁴ своего́ глаго́лю прѣ́косуемоу́⁵ колицѣ́мъ
 даѣ́женъ еси́ господиноу́ моемоу́: 6. онъ́ же рече́ съто́мъ
 мѣ́рѣ отъ⁶ о́лка. ꙗ́ рече́ емоу́⁷ прими́и коу́тъкѣи твоѣа
 ꙗ́ сѣдѣ́ скоро напѣни́и на́тъ де́сѣтъ 7. и по то́мъ же
 дроу́гоуемоу́ рече́ ты́ же колицѣ́мъ даѣ́женъ еси́: онъ́
 же рече́ съто́мъ корѣ́цъ⁸ пы́неница. и гла́ емоу́⁹ прими́и
 воу́тъкѣи твоѣа и напѣни́и осѣ́мъ де́сѣтъ 8. и поу́вали ꙗ́
 иконома́ неправе́дѣнаго. ꙗ́ко и мѣ́дрѣ́ сътвори́и ꙗ́ко
 сѣ́ице ꙗ́ко сего́ мѣ́дрѣ́ише на́че снѣ́къ сѣ́кта въ родѣ́
 своемъ сѣ́тъ 9. ꙗ́ азъ́ ка́мѣ́ гла́хъ сътвори́те снѣ́къ дроу́гы
 отъ́ мамонни́гы непра́вѣды. да егда́ оскѣ́дѣ́те принима́тъ
 ꙗ́и кѣ́ кѣ́чѣ́жжѣа кроу́гы 10. вѣ́рѣжѣ́ кѣ́ ма́лѣ и въ
 ма́ноуѣ́ вѣ́ренъ е́сть. ꙗ́ непра́вѣдыгы¹⁰ кѣ́ ма́лѣ и въ
 ма́ноуѣ́ непра́вѣденъ е́сть 11. а́нѣ́ оу́ко кѣ́ непра́вѣды́къе́мъ
 жити́ не ꙗ́кѣ́те вѣ́рѣни. въ́ истини́къмъ кѣ́то ка́мѣ́ вѣ́рѣ
 на́етъ: 12. ꙗ́ а́нѣ́ кѣ́ тоу́жде́мъ вѣ́рѣни не ꙗ́кѣ́те¹¹.
 ва́ше кѣ́то ка́мѣ́ да́стѣ: 13. ни́къи¹² же ра́въ не мо́жетъ
 да́ѣ́ка ꙗ́ма ра́котати́¹² ли́ ко́ еди́ного въ́ззена́видѣ́тъ
 а́ дроу́гаго въ́ззлю́кѣтъ, ли́ еди́ного дро́житъ сѣ́ а́ о
 дроу́зѣ́мъ не роди́ти¹³ нача́нетъ.¹⁴ Не мо́жете коу́ ра́котати́
 и́ мамонѣ́ 14. са́мѣаау́ же́ си́ въ́ск¹⁵ ꙗ́ фарисѣ́и съ́ребро-
 лю́бѣи сѣ́ице ꙗ́ по́дрѣ́жаау́ и 15. и рече́ на́тъ ꙗ́и е́сте

¹) разоу́мкѣ Zogr. Nik. ²) bez да Zogr. Nik. ³) отъста́иоу Zogr.
⁴) ꙗ́ Zogr. ⁵) bez отъ Zogr. Nik. ⁶) коу́ Zogr. Nik. ⁷) ни́къи Zogr.
⁸) снѣ́тъ Zogr. ⁹) ни́котѣ́и Zogr. ¹⁰) сѣ́кѣи Zogr. Sav. Ostr. ¹¹) tak i Ass.,
 ꙗ́кѣ́и Zogr. Sav. Ostr. ¹²) неи Zogr., ci sѣ́и Ostr.

оправѣданиѣмъ сѣе прѣдѣ чинѣмъ, кѣ же вѣстѣ срдца
 вама ꙗко еже естѣ кѣ чинѣхъ кысоко. мръзость прѣдѣ
 емъ естѣ. кѣ. 16. Законъ и пророци до поана отъ
 толи црствни екиѣ благовѣстѣхуотѣ¹ сѣ 17. оудѣкѣ
 же естѣ некоу и земли прѣити еже отъ закона единомъ
 чрѣтѣ помыслиати 18. ксѣкѣ помыслиати жена, своѣ
 и приидѣша. прѣмоу дѣлатѣ и жени сѣ помыслиати.²
 отъ мажѣ прѣмоу творитѣ 19. Чинѣ же едины³
 кѣ богаты и омачане сѣ кѣ порфѣрѣ и ксѣнѣ ксѣла
 сѣ на ксѣкѣ дѣмъ сѣтѣло⁴ 20. нишѣ же кѣ едины⁵
 нишѣмъ лазарѣ⁶. еже лежанне при братѣхъ его гнонѣ
 21. и желанне насытити сѣ отъ кроуницѣ надымѣтѣхъ
 отъ трапѣзѣ богатаго ꙗкѣ и сѣ прихѣдѣмъ омазанѣхъ.
 гнонѣ его 22. кыстѣ же оумѣрѣти нишѣмоу и несѣмоу
 кыти аѣмъ на доно акрамѣ. оумѣрѣтѣ же и богатыи
 и погрѣсѣ⁷ и 23. и кѣ адѣ кѣхѣдѣ очнѣ свои. сѣ кѣ
 мажѣхъ, оумѣрѣ акрама изъ далече и лазарѣ на лонѣ его
 24. и тѣ кѣхѣланѣ рече. отче акраме. помилѣши ма и
 посылѣ лазарѣ, да омытитѣ конецѣ прѣста своего кѣ
 водѣ и оустѣдѣтѣ ѣзѣмъ (1. ѣзѣмъ) мон, ꙗко страда.
 кѣ намени сѣмъ 25. рече же акрама. чѣдо, помѣни.
 ꙗко кѣсприамѣ сѣ тѣмъ магаа тѣмъ кѣ животѣ тѣомъ
 и лазарѣ такожде хѣлаа. ꙗкѣ же сѣдѣ оутѣмѣатѣ сѣ.
 а тѣмъ страждѣни 26. и надѣ ксѣланѣ свои мѣждѣ нами
 и нами пронаѣ⁸ кѣмъ оутѣрѣди сѣ. ꙗко да хѣтѣмъ
 минаѣ отъ сѣдоу кѣ камѣ не кѣхѣмагѣтѣ. ни еже
 отъ тѣда. кѣ нами прѣхѣдѣтѣ 27. Рече же. мома.
 тѣ оуко. откѣ, да и посылѣши кѣ домѣ отѣа моего

¹) -хѣтѣ сѣ Zogr., по томъ zde jestě: и ксѣкѣ кѣ иѣ надытѣ сѣ.

²) помыслиати. Zogr. Nik. а. ³) чѣмъ сѣрѣ Zogr. Ass., икѣмъ Ostr. ⁴) сѣтѣло Zogr. ⁵) сѣрѣ Zogr. Ass. Ostr. Nik. ⁶) лазарѣ Zogr. ⁷) такъ i Ass., погрѣсѣла Zogr. Sav. Ostr. Nik. ⁸) пронаѣ Zogr. а. вѣсѣкѣ ostatni.

не к'кмъ. 13. к'ксѧ и к'ъ фарисеѧмъ. иже в'к иногда сѧкиѧ. 14. к'к же сохота. егда сѧтворѧ крѧнѧ не и открьзе емоу очи. 15. на кы же к'к'рашаахъ и фарисѧ. како прозѧрк. онъ же рече на к'ъ крѧнѧ положи мѧк' на очию. и оуачыхъ сѧ и вшеда. 16. глаахъ же отъ фарисѧ едини¹. и'кетъ сѧ отъ на чакъ. 'кко сохоты не хранитъ. ови глаахъ' како можетъ чакъ гр'кшнѧ снѧ² знаменик' творити: и раси'рк к'к к' нихъ. 17. глаша сѧкѧцо на кы' тѧ ч'кто глаши о немъ. 'кко открьзе очи твои: онъ же рече. 'кко прѧкъ естъ. 18. не ѧсѧ же к'к'ры иудеи о немъ. 'кко к'к сѧкиѧ и прозѧрк. дондеже призѧша³ родител'к того прозѧркѧщааго. 19. и к'к'росиша 'к глашѧте' сѧ ли естъ снѧ наю. есже кы глае⁴ 'кко сѧкиѧ сѧ роди: како оубо и'кнѧ кидитъ: 20. отък'кнѧсте же на к'ъ родител'к его и р'кете' к'к'к' 'кко сѧ естъ снѧ наю и 'кко сѧкиѧ сѧ роди. 21. како же и'кнѧ кидитъ. не к'к'к'. ли кто емоу открьзе очи. к'к не к'к'к' самого к'к'росѧте, к'ъдрастъ иматъ. самъ о сѧк' да глае⁵. 22. снѧ р'кете родител'к его. 'кко во'кашѧте сѧ иудеи. юже во сѧ в'кахъ с'кложѧи иуд'ки. да 'кие кто испок'кетъ хъ. отъѧж(ченъ) сонѧшѧта вѧдетъ. 23. сего ради родител'к его р'кете. 'кко вѧдрастъ иматъ. самого к'к'росѧте. 24. призѧша⁶ же в'кторѧнѧ чѧка. иже к'к сѧкиѧ. и р'кша емоу' даждѧ сѧкѧхъ воу' амы к'кмъ. 'кко чакъ сѧ гр'кшнѧ естъ. 25. отък'кѧ же онъ и рече' ашѧте гр'кшѧнѧ естъ. не к'кмъ' едино к'кмъ. 'кко сѧкиѧ к'к'хъ. и'кнѧ же вшеда. 26. р'кша же емоу на кы' что сѧтвори твоѧ. како открьзе очи твои: 27. (отък'кнѧта на к'ъ)⁶ р'кхъ на к'ъ юже и не слышѧсте'

¹) сѧри Zogr. ²) снѧ Zogr. ³) к'к'рашѧ Zogr. a jiné texty. ⁴) глае Zogr. ⁵) к'к'рашѧ Zogr. Ass. Nik. ⁶) tak Zogr. a jiné podle řeckého textu.

что хощете на ны сакшати: еда и кы хощете оученици его кыти; 28. они же оукориша и и ркша: ты оученикъ еси того. амы же москони есмъ оученици. 29. амы вѣмъ. ꙗко москони гла къ. сего же не вѣмъ отъ каждоу естъ. 30. отъкшита чакъ и рече намъ: о сѣмъ бо дикно естъ, ꙗко кы не вѣсте. отъ каждоу естъ, и отъврѣзе очи мои. 31. вѣмъ же. ꙗко грѣшникъ къ не послушаатъ. иъ аште кто вѣрующъ естъ и воимъ его сътворитъ, того послушаатъ. 32. отъ вѣка нестъ сакшано. ꙗко кто отъврѣзе очи сакшоу рожденоу. 33. аште не ки отъ ка кымъ съ. не могаъ ки творити ничеже. 34. отъвѣкшана и ркша емоу: къ грѣсѣхъ ты роднакъ сѣ еси кесъ. и ты ли ны оучини: и изгнана и кнкъ. 35. сакша ис, ꙗко изгнана и конъ. и окрѣтъ и рече емоу: ты вѣроуни ли къ сѣмъ вѣмъ; 36. отъвѣкшита онъ и рече: кто естъ. ги. да вѣрѣ намъ къ него; 37. рече же емоу ис: видѣахъ-и еси. и глаи съ тогоимъ. ты естъ. 38. онъ же рече: вѣроуахъ. ги. и покаони сѣ емоу. 39. и рече исъ: на сѣдѣ азъ къ миръ съ придѣ. да некидантен видѣтъ и видѣштен сакши каждѣтъ. 40. и сакшана сѣ отъ фаирисѣки сакши съ намъ и ркша емоу: еда и амы сакши есмъ; 41. рече же намъ ис: аще кисте сакши кымъ. не кисте намъ грѣхъ. иныкъ же гаете. ꙗко виднакъ. и грѣхъ каиъ прѣкываатъ.

Jan XI. 1-45.

1. Къ же единъ¹ волъ лазаръ отъ китаниа. градуца маринна и марты сестры ѿ.² 2. Къ же марикъ помазавшии³ га муроа. и отършии нозѣ власы свои, ѿже кратръ-лазаръ⁴ волкане. 3. поскласте⁴ же сестръ

¹) cтрѣхъ Zogr. Ass. Nik., Sav. tѣзъ: кк единъ волъ лазаръ. ²) за емъ -za- chybi v rkp. ³) поскластѣ Sav. Ostr.

его къ немюу гл҃ажити¹ ги. се е҃гоже люкѣнии. колитъ. 4. савинакъ же не рече² си колѣзникъ и҃кетъ къ сѣмрѣти. и҃къ о сави҃къ божии. да прославитъ сѧ си҃къ е҃жи ѿѧ. 5. люба҃кане же не марта и сестра ѿѧ и лазаръ. 6. е҃гда же оу҃сакѣна. ꙗ҃ко колитъ. тѣ҃гда же прѣкѣмѣтъ на немѣже въ и҃кетъ дѣла дѣни. 7. по томѣ же гла оу҃ченикомъ³ цѣкакъ къ подеѧ пакы. 8. гла҃ша е҃моу оу҃ченици е҃го оу҃чителе⁴ и҃мѣи҃къ искаахъ тебѣ каменѣмъ покити нюдѧ. ꙗ҃ пакы ли идѣши тамо: 9. отъѣкѣнѣта не⁵ не дѣтѣ ли на десѣте годѣи҃къ⁶ есте къ дѣни: а҃нѣ кто ходитъ къ дѣне. не потѣкнетъ сѧ. ꙗ҃ко сѣтѣтъ мѣра сѣо видѣтъ. 10. а҃нѣ ли кто ходитъ поштѣна. потѣкнетъ сѧ. ꙗ҃ко и҃кетъ сѣкта о немѣ. 11. си рече. и по сѣмъ гла пакъ⁷ лазаръ. дроу҃тъ нани҃къ. оу҃сакѣ. и҃къ идеѧ да възбѣужда ѿѧ. 12. рѣша же оу҃ченици е҃го⁸ ги. а҃нѣ оу҃сакѣ. си҃мѣ ка҃детъ. 13. не же рече⁹ о сѣмрѣти е҃го. они же мѣкѣша. ꙗ҃ко о оу҃сакѣнии сѣна гл҃етъ. 14. тѣ҃гда рече пакъ не не окнѣоу҃ѧ сѧ¹⁰ лазаръ оу҃мѣрѣтъ¹¹. 15. и радѣѧ сѧ касъ ради. да въра¹² нѣете ꙗ҃ко не въкѣ¹³ тоу. и҃къ идеѧ къ немюу. 16. рече же тома нарицаемъ҃ы канѣнѣцъ къ оу҃ченикомъ¹⁴ цѣкакъ и мѣы. да оу҃мѣренъ сѣ шыѧ. 17. пришѣдъ же не къ витаниѣмъ оу҃рѣте и четъири дѣни ю҃же нѣа҃штъ къ грѣкѣ. 18. кѣ же витани҃къ канѣцъ ѿѧ ꙗ҃ко пѣтъ на десѣте ста҃дѣи¹⁵. 19. ꙗ҃ мѣкѣши отъ нюдѧ кѣахъ пришѣли къ марта и марии. да оу҃тѣшѣтъ-и о братѣ¹⁶ ю. 20. марта же е҃гда оу҃сакѣна. ꙗ҃ко не грѣдетъ. сѣрѣте и. а мари҃къ дома сѣдѣканѣ. 21. Рече же марта къ ноу¹⁷ ги. а҃нѣ ки сѣдѣ кѣмѣ. не ки

¹) рас'ки Zogr. Ass. Ostr. ²) tak i Ass. Sav. kn , naproti tomu dъsa ли на д. часа Zogr. ³) e҃kѣта же не... Ass. ⁴) tak i Zogr., оу҃а҃рѣ Ostr. ⁵) поу҃кѣи҃и Ostr. ⁶) спѣт: Zogr. Ass. Sav. a jiné (bez ѣ též ve v. 21 a 23 a 32).

братръ¹ мон оумрълъ, 22. нъ і нънѣкъ кѣмъ. ꙗко евоже
 колѣкъдо просини оу ка. дастъ текъ кѣ. 23. гла ен не
 вкскръкшетъ братръ¹ трон. 24. гла емоу марта кѣмъ,
 ꙗко вкскръкшетъ кѣ вкскръкшени въ носѣкъднни днъ.
 25. Рече ен не азъ есмъ вкскръкшени и жикотъ кѣ-
 роуѣи кѣ ма, анте оумкретъ, ожикетъ. 26. і вкскръкъ
 жикъ и кѣроуѣи кѣ ма. не оумкретъ кѣ кѣкѣ імени
 ли кѣрѣ семоу: 27. гла емоу ен. ги, азъ кѣроуѣи.
 ꙗко тѣ еси ѱъ. сѣкъ ежн. грауѣи въ ресъ мнръ. 28. і се
 ресъни иде и призъка марнѣ сестра, емоу тѣи, ресъни
 оучитѣмъ се естѣ и зоветъ тѣ. 29. она же, ꙗко оуслѣша.
 кѣста ѡдро² и иде кѣ немоу. 30. не кѣ же не оу не
 принѣмъ къ ресъ, нъ кѣ на мкретъ ере. идеже сѣрѣте
 и марѣта. 31. иодн же сѣрѣи сѣ нѣмъ кѣ домоу і
 оутѣкнѣнѣте ѡ видѣкѣни марнѣ, ꙗко ѡдро² кѣста
 і нѣиде. по нѣи идѣ глаже, ꙗко идетъ на грѣкъ. да
 наачетъ сѣ тѣу. 32. марѣк же. ꙗко приде, иде кѣ
 нѣкъ, видѣкѣни и иде емоу на ногѣу. глажнѣи емоу
 ги, анте ен кѣмъ сѣде. не ен мон братръ¹ оумрълъ.
 33. іе же. ꙗко видѣ ѡ наачнѣтѣ сѣ і принѣдѣнѣмъ сѣ
 нѣмъ иоднѣ наачнѣтѣ сѣ. запрѣти дѣу и кѣзѣмѣти
 сѣ сѣмъ. 34. и рече кѣде положисте и: гланѣ емоу
 ги, градѣи. вѣждъ. 35. и просѣжн сѣ некъ. 36. глажа
 же иодн кѣждъ, како мѣкаѣше и. 37. еднн³ же отъ
 нѣмъ рѣнѣмъ не мѣжаѣше ли сѣ. отѣрѣжѣи очн сѣкъ-
 нѣоуемоу⁴, сѣтѣорѣти. да и сѣ не оумкретъ: 38. іе же
 пакы прѣтѣмъ въ сѣкъ приде кѣ грѣоу. кѣ же нѣнтѣ⁵
 и каменъ належаѣше на нѣи. 39. гла не кѣзѣмѣте каменъ

¹) кратъ Zogr., Ass. Sav. a jiné (bez ρ též ve v. 19, 23 a 32).

²) емоу Zogr. a všechny ostatní texty (tak i ve v. 31). ³) нѣмъ Zogr. Ass. Sav. Ostr. ⁴) кратъ Zogr. Ass. Sav. a jiné (bez ρ též ve v. 19, 21, 23).

⁵) етѣмъ Zogr. Ass., нѣмъ Sav., нѣмъ Ostr. ⁶) tak v rkp. za емоуемоу.

⁷) tak i Zogr. Ass., нѣмъ Sav. Ostr.

Гла емоу сестра оумерънааго, марта¹ ги, юже смръдитъ,
 четкръдъникънъ ко етъ. 40. гла ни ис² не рѣхъ ни ти,
 ꙗко аште кѣроуени, оузырини слава бжиа; 41. казасѧ³
 же каменъ, идеже кѣ оумеръ лежа⁴ ис же кызвде кѣ
 испрѣ⁵ очи и рече. Отче хвала⁶ тебѣ кыздала, ꙗко
 оуслыша ма. 42. азъ же кѣдѣхъ⁷, ꙗко вьсегда ме(не)
 послоушавши, иъ народа ради стѣмнитѧго окръсть рѣхъ.
 да кѣрѧ нажтъ. ꙗко ты ма посъла. 43. и се рече,
 гласомъ велиемъ кызъка⁸ лазарѣ⁹, гради¹⁰ конъ. 44.
 и изиде¹¹ оумеръ окъзѧнъ негѧма и рабама оукроени¹²
 и лице его оукроусомъ¹³ окъзано. гла нахъ исъ раздрѣ-
 шите и, и не дѣйте его ѣти. 45. мѣлоси же отъ шодни
 приидѣши кѣ марии и кидѣкѣши, еже сътвори ис,
 кѣроканиѧ въ него.

3.

Z Cod. Ass.

(Viz nahore str. 14.)

Jan I. 1 17 (str. 1).

Искони кѣ¹¹ слово и слово кѣ¹¹ оу кога и когъ кѣ¹¹
 слово 2. се кѣ искони оу кога. 3. кѣкѣ тѣмъ вѣнша
 и кѣкѣ него ничесоже не вѣнстѣ еже вѣнстѣ. 4. кѣ томъ
 животъ кѣ и животъ кѣ сѣктѣ члвчкѣомъ 5. и сѣктѣ
 кѣ тѣмъ сѣктѣтъ сѧ и тѣма его не обѧт. 6. вѣнстѣ
 члвчкѣкѣ. посълаанъ отъ кога. нѧма емоу нѧнъ. 7. съ приде
 кѣ сѣкѣдѣтелство. да сѣкѣдѣтелствоуетъ о сѣктѣ. да

¹⁾ tak i Zogr. Ass., кѣжама Sav. Ostr. Nik. ²⁾ tak i Zogr. (искони)
 Ass., очи ек. ropk Sav., очи ropk Ostr. ³⁾ nesprávne za хвала. ⁴⁾ кѣлѣка
 Zogr. ⁵⁾ tak i Sav., кѣлѣка Zogr. Ass. Nik. a. ⁶⁾ лазарѣ Zogr. ⁷⁾ или
 Sav. ⁸⁾ и аши ил... Zogr. Ass. Sav. kn. Ostr. ⁹⁾ кѣрѣкѣи (keréres) Nik.
 a, кѣрѣкѣи Hval. ¹⁰⁾ сѣлдарѣмъ (selodáris) Nik. ¹¹⁾ tak i ostatní texty
 jen Zogr. skani.

вси вѣрѣи имѣтъ емоу. 8. не кѣ тѣ свѣтъ. нѣ да свѣтъ-
 дѣлаестьсѣтъ о свѣтъ. 9. кѣ свѣтъ истинѣнѣ. еже
 просвѣщаесть кѣсѣкого чловека. и дѣлаеъ¹ кѣ мирѣ.
 10. кѣ мирѣ кѣ и мирѣ тѣмѣ кѣетѣ и вси мирѣ его
 (не поѣна. 11. кѣ своѣи приде и свои его) не приѣтъ².
 12. еанко же нѣтъ приѣтъ и. даеъ наѣ область чловека
 коженѣ кѣтъ. и кроуѣишиѣ кѣ нѣмѣ его. 13. еже не
 от кѣе ни от поѣти пѣтъсѣнѣ ни от поѣти мѣжѣ-
 сѣнѣ. нѣ отъ кога родина сѣ. 14. и слово наѣтъ
 кѣетѣ и кѣсем сѣ кѣ нѣи и кѣдѣомѣ слава его.
 слава. кѣо иночадаго отъ отѣца. испѣнѣ благодѣти
 и истинѣ 15. поанѣ свѣтъдѣлаестьсѣтъ о немѣ и
 кѣзѣа глагола сѣ кѣ. еже рѣкъ грядѣи по мѣнѣ
 прѣдѣ мѣноѣ кѣетѣ. кѣо прѣкѣи мене кѣ 16. и отъ
 испѣнѣиѣ его мѣи кѣи приѣсомѣ³ благодѣтъ кѣзѣ благо-
 дѣтъ. 17. кѣо мѣсомѣ законѣ данѣ кѣетѣ. благодѣтъ
 и истина нѣомѣ кѣетѣ.

Mat. XIV. 22—34 (str. 52).

22. Нѣ оно (крѣма) оуѣдѣ¹ нѣоуѣ оуѣнѣнѣи своѣи
 кѣлѣетѣ кѣ корабѣ и карѣи на ономѣ полоу². донѣде
 мѣтъпоуѣтитѣ народѣи. 23. (и отъпоуѣтитѣ народѣи) кѣзѣде
 на гора. единѣ помолѣтъ сѣ. поздѣк же кѣнѣкѣиѣи единѣ
 кѣ тоу. 24. корабѣ же кѣ по сѣдѣк морѣ кѣлаѣ⁴ сѣ
 кѣнѣиѣи кѣ по прѣиѣнѣи кѣтрѣ. 25. кѣ четѣрѣтъѣи
 же стражѣ⁵ ноуѣи нѣе кѣ нѣмѣ нѣоуѣ кѣда по морю.
 26. и кѣдѣкѣиѣи и оуѣнѣи кѣдаѣи⁶ по морю. сѣмаѣиѣи⁷

¹) градѣиѣиѣи Zogr. ²) приѣтъ, poněvadž zde k tomu patřil mŕk jako podmět, podle doplněného textu ze Zogr. mělo by však býti. приѣиѣи (—ѣиѣи). ³) приѣѣомѣ Zogr. ⁴) подѣиѣи Sav. ⁵) на отъ поѣ морѣ Sav. ⁶) так i Zogr. а Mar., поѣѣиѣи сѣ Ostr. ⁷) родина Sav. ⁸) кѣдаѣи Mar. Zogr. ⁹) так i Mar., сѣмаѣиѣи сѣ Zogr. Ostr. Nik., оуѣиѣи сѣ Sav.

сѧ глаголюхитѣ ꙗко призракъ естъ и отъ страха кѣхѧ
 нишѧ. 27. и акне рече наѣкъ исхоуъ глагола ꙗко дрѣхѧнтѣ¹,
 не вѡнтѣ сѧ азъ есмѣ. 28. штрѣкштракъ же петръ рече
 емоу ꙗко господи. аще ты еси, повеи ми прити къ тебѣ
 по водамъ. 29. онъ же рече ꙗко прѣди ꙗко сѣахъ² не ко-
 ракакъ петръ хождѧние на водахъ и прѣде къ исхоуу.
 30. видѣкъ же вѣтръкъ крѣпокъ. оубоу сѧ и наченъ
 оутѧнати³ възми глагола ꙗко господи, съпаси мѧ. 31. акне
 же исхоуъ простеръ ръкаѣ ѡтъкъ и глагола ꙗко малоукре,
 нѧ чѣто сѧ оубѧнѣтъкъ: 32. и кѣахъхѧмена нѧа къ ко-
 ракакъ прѣста⁴ вѣтръкъ. 33. сѧци⁵ же къ кораки прѣнедѣхѧне
 поклаонишѧ сѧ (емоу) глаголюхѣ ꙗко истинѧ сынъ вожи
 еси. 34. и прѣкѣхѧхѧне⁶ прѣдѧ къ зѧмѧмъ ѡнѣсарѣтѣскѧ.

Mat. XVIII. 23-35 (str. 55).

Рече господь прѣтъчѧ сѧмъ: 23. оубодоуи⁷ сѧ црство
 нѣбесное⁸ чѡвѣкъоу црю. ꙗже кѣхѡтѣкъ сѣтъѧзати сѧ о
 словеси сѣ ракъѣ сконѧи. 24. наченъхѧне же емоу сѣтъѧ-
 зати сѧ о словеси. прѣвѣсѧ емоу даѣхѧхѧнекъ едниъ
 даѣхѧнекъ тѣмѡмъ талаитъ. 25. не нѧжѣроу же емоу чѣсо
 кѣ(хъ)дати. повеакъ господь нѣо да продадѡтъ ѡ, и жена
 нѣо, и чѡда. и кѣсе, елико наѣканѣ. и отъдати 26. и.
 наѣкъ же оубо работъкъ кланѣканѣ сѧ глагола ꙗко господи,
 петръхѧни на мѣтъкъ, и кѣсе ты кѣхъдаиъ. 27. мѧлоуеръ-
 довакъ же господь раба того поустѣи ѡ. и даѣтъкъ отъкъ
 поустѣи емоу. 28. нишедъ же ракотъ оубрѣте едниого отъкъ
 клѧвѣрѣтъкъ⁹ сконуъ. ꙗже къ даѣхѧнекъ емоу сѣтъѡмъ прѣ-
 наѧа¹⁰. и еиъ и даѣаѣканѣ¹¹ глагола ꙗко даѣдъ мѧ. наѣже

¹) наѣхѧнтѣ сѧ Sav. ²) нѣахъ Mar. а ostatní. ³) нача поѧнѧхѧти сѧ Sav. ⁴) оубѧнѣ Sav. ⁵) сѧци Mar. а jiné. ⁶) прѣкѣхѧми Mar. Zogr. ⁷) tak i Ostr. Nik., оубодоуи сѧ Mar. Zogr. b., подовоуи етъ Sav. ⁸) нѣбесѡ Mar. Zogr. b. ⁹) подовоуъ Sav. ¹⁰) цаѣтъ Ostr. ¹¹) ниши Sav.

ли еси да'бженъ. 29. надъ же клерк'тотъ¹ мол'каніе
и глагола' потр'пи на мнѣ, и въсе ти въздаи. 30.
онъ же не хот'каніе, нъ ведъ² и въсади и къ темъ-
ницѣ. дондеже к'б(з)дастъ емоу да'бъ кесъ. 31. ви-
д'к'ване же клерк'ти въив'шаа. съжааниа си з'кло,
и пришедъше съказаша господиноу своему к'скъ въив'ш-
аа. 32. тогда приз'вакъ и господинъ его, глагола емоу
рабе аакъын. кесъ да'бъ твои отъпоустнѣхъ тебѣ. по-
неже оумоли ма. 33. не подобаиши ми и тебѣ помножати
клерк'та³ твоего. ꙗко и азъ тѣ помножахъ: 34. и про-
гн'вакъ сѣ господѣ его. пр'кдастъ и мжчителимъ. дон-
деже к'б(з)дастъ да'бъ кесъ. 35. тако и отыцъ мои не-
векънъи сътворитъ вамъ, аще не отъпоустите кождо
братоу своему отъ срѣцъ вашихъ пр'ггр'кшеникъ нѣхъ.

Luk. XVIII. 10 14 (str. 82).

Рече господѣ пріт'чѣ. снѣж. 10. члоу'кка дѣка въни-
десте¹ къ црквѣ² помолитъ сѣ, единъ фарисей а дрѹгъ
мѣхитаръ. 11. фарисей же стѣхъ. снѣжъ к'бъ сев'къ мол'каніе
сѣ' коже, хвалѣхъ тебѣ въздаѣхъ. ꙗко и'кшнъ ꙗко и прочи
члоу'кѣи ѹнир'кшнѣи⁴. и'праведници. пр'кшнѣи. ли ꙗко
сѣ мѣхитаръ. 12. пошлѣ сѣ дѣка кратъи къ сѣкотъ⁵.
десѣтинѣхъ даѣхъ отъ кѣсего. елико прітѣжѣхъ. 13. а мѣ-
таръ нѣ далече стоѣхъ. не хот'каніе очѣ възвестѣ на неко.
нъ в'ркше къ пр'ѣси своѣхъ. глагола' коже, милостивъ бѣди
мнѣ гр'кшнѣиоу. 14. глагола' вамъ. снѣжѣ сѣ опракъ-
данъ въ домъ свои паче оного. ꙗко въск'кѣ възносѣи
сѣ. сѣм'крѣтъ сѣ, и сѣм'кр'кшнъ сѣ. възнесетъ сѣ.

¹) подвѣстѣ оиъ Sav. ²) такъ i Mar. а Sav., шлѣхъ Zogr. шлѣхъ Ostr.
³) подвѣстѣ Sav. ⁴) Такъ i Zogr., кѣмѣи Mar., кѣмѣи Ostr. ⁵) въ
црквѣхъ Sav. Ostr. ⁶) правѣи Ostr. ⁷) Zogr. къ сѣкотъ, Mar., къ со-
сѣтѣ.

Нъ оно (крѣмѧ) поимѣхъ исоусъ петра и иѣккока (и) юана брата емоу¹, и кѣзведѣ ѧ на горѣ вѣсокаѧ единѣи. 2. и прѣговрази сѧ прѣдѣхъ нимѣи, и проскѣтѣхъ сѧ лице его акѣи сѣхнѣце, а ризѣи его кѣшиѧ вѣлаѣи ако снѣгѣхъ². 3. и се ѣвистѣ сѧ имѣхъ монсинѣи. и нагѣхъ сѧ нимѣхъ глаголаѣица. 4. шѣхъкѣицѣхъ же петрѣхъ рече исоусовиѣхъ господи, добро естѣхъ намѣхъ сѣдехъ вѣитиѣхъ анѣхъ хощениѣхъ. да сѣхътворимѣхъ сѣдехъ три крокѣи. тѣхъкѣхъ единѣхъ и монсинѣхъ единѣхъ и наинѣхъ единѣхъ. 5. единаче³ же емоу глаголаѣицю. се окаяхъ сѣхъктѣхъ оснѣхъ ѧ. и се гласѣхъ изѣхъ окаяхъ глаголаѣхъ сѣхъ естѣхъ сѣхънѣхъ мои кѣхъзлюбящѣи. того послоушанѣхъте. 6. и сѣхъхнѣхънѣхъне оученици наджѣхъ ници. и оукоѣхъшиѧ сѧ зѣхъла. 7. и пристѣхънѣхъ исоусѣхъ прикоснѣхъ сѧ ихъ и речеѣхъ вѣхъстанѣхъте. не конѣхъте сѧ. 8. кѣхъзведѣхънѣхъне же очѣхъ своиѣхъ никогоже не видѣхъшиѧ, тѣхъкѣхъмо исоуса единого. 9. и сѣхъходоушѣхънѣхъ нимѣхъ сѣхъхъ горы запокѣхъда нимѣхъ исоусѣхъ глаголаѣхъ никомоуѣхъже не повѣхъдите видѣхънѣхъкѣхъ донѣхъдеже сѣхънѣхъ (члоуѣхъчѣхъ) изѣхъ мрѣхътѣхънѣхънѣхъ кѣхъскрѣхъснѣхътѣхъ.

Нъ оно крѣмѧ ѣхъи сѧ исоусѣхъ оученикомѣхъ своимѣхъ вѣхъстанѣхъхъ отѣхъ мрѣхътѣхънѣхънѣхъ на мори тѣхъхѣриадѣхъстѣхъкѣхъмѣхъ. ѣхъи же сѧ нагѣхъ сѣхъцѣхъ⁴. 2. вѣхъхъхъ кѣхъоушѣхъкѣхъ симонѣхъ петрѣхъ и дома нарицаемѣхънѣхъ близнеца и наданѣхънѣхъ, ѣхъже вѣхъкѣхъ отѣхъ кана галиленскѣхънѣхънѣхъ ѣхъока сѣхъхъна зѣхъхѣдеока и ина отѣхъ оученикѣхъ его дѣхъка. 3. глагола нимѣхъ (симонѣхъ) петрѣхъ ѣхъидѣхъхъ рѣхъмѣхъхъ ловитѣхъхъ. глаголашиѧ емоуѣхъ ѣхъидѣхънѣхъ и мѣхъи сѣхъхъ тобоюѣхъ. и изѣхъидѣхъхъ и кѣхъсѣхъхъдѣхъхъ кѣхъхъ корабѣхъхъ и кѣхъхъ тѣхъхъ поимѣхъхъ не ѣхъиѧ⁵

¹) tak i Zogr. Ostr., срава его Mar. ²) сѣхъхъ Mar. Zogr. a jiné.

³) tak i Ostr., шѣхъ Mar. Zogr. a jiné. ⁴) tak i Mar. Zogr., тако Ostr.

⁵) нарицаемѣхъ Mar. ⁶) tak i Zogr., ѡса Mar.

ничесоже. 4. оутроу же акне к'ык'ышно ста нсоус'ъ при
вр'кз'к. не познаша же оученици. 'кко нсоус'ъ ест'ъ. 5.
глагола же им'ъ нсоус'ъ ' д'кти, имате ли ч'к'то си'к'д'но:
шт'ък'ишташа емоу ' ни. 6. он'ъ же рече им'ъ ' к'ъвр'ъ-
з'кте о деснахъ странахъ (корака'к) мр'кжа и оврац'иете.
к'ъвр'ъг'ъ же и к'ъ томоу не можаах'ъ прив'кци на от'ъ
множества р'ън'ъ. 7. глагола же оученик'ъ (л. оученик'ъ)
егоже мола'каше нсоус'ъ петрови ' господь ест'ъ. симон'ъ
же петр'ъ слышав'ъ 'кко господь ест'ъ, испидитом'ъ
пр'киок'са са, к'к' ко наг'ъ, и к'ъвр'ъже са к'ъ море. 8. а
дроузи оученици корабицеи'ъ при'д'х. не в'кша ко далече
от'ъ зема'ъ, н'ъ 'кко дав'к' сът'к' ласк'ъ. в'к'к'ж'и мр'кжа
р'ън'ъ. 9. и 'кко изка'кша на зема'ъ, вид'кша огнь
лежари'ъ и р'ън'ъ на нем'ъ лежари'ъ и ч'л'к'ъ. 10. гла-
гола им'ъ нсоус'ъ ' принес'кте от'ъ р'ън'ъ. ѡже ѡсте н'ын'к'.
11. к'ъл'к'ъ же симон'ъ петр'ъ изка'кче мр'кжи'ъ на зема'ъ
п'ъна'ъ велич'ъ р'ън'ъ с'к'то и пат'ъдес'т'ъ и три и то-
ликоу с'кшитоу не протр'ъже са мр'кжа. 12. глагола (им'ъ)
нсоус'ъ ' при'д'кте. об'кдоу'ите ' и никтоже не с'ъм'каше от'ъ
оученик'ъ его истазати его ' т'ъи кто еси: к'к'д'ж'иете 'кко
господь ест'ъ. 13. приде же нсоус'ъ и приат'ъ ч'л'к'ъ
и даст'ъ им'ъ и р'ън'ъи такожде. 14. се оуже тре-
тинци нсоус'ъ 'кки са оучеником'ъ своим'ъ в'ъстак'ъ от'ъ
мр'ът'к'ыну'ъ.

4.

Z Psalt. Sin.

(Viz nahofe str. 17.)

Žalm III. 1 9.

Исааи'ъ дадох'ъ егда в'к'гаше от'ъ лица (а)вселоу'ма
с'на своего. 2. Г', ч'к'то с'а оу'множиша с'ът'ъж'а'и'и¹

¹) má býti с. ции з: τολώντες με; tak má Pog.: стажашии, Вон.
с'ъ... ции.

ми: мнози кѣстаниа на мѡ. 3. мнози гл҃ѣтъ дш҃и мои: и҃кетъ сп҃никъ о кѣкъ его. дш҃къ псал 4. тѣмъ же. г҃и. за-
стѣпникъ мой еси. слава моѣ възнесе¹ гл҃г҃л. моѡ. 5.
гласѣмъ моимъ къ г҃и козѣваѣ. и оуспѣшиа мѡ отъ
горы стѣниа скона. 6. азъ же оуспѣхъ и сп҃вахъ
кѣстахъ. ꙗко г҃ъ застѣпникъ мѡ. 7. не оубоиа сѡ отъ
тѣмъ люди нападыишѣ на мѡ окрѣстѣ. 8. кѣскрѣси.
г҃и, сш҃и мѡ. еже мон. ꙗко тѣмъ порази кѣсѡ краждѣи-
ишѡ мнѣ кѣ соуе. зѣмъ г҃рѣшныиѣ сѣкроушиа еси.
9. г҃не естѣ сп҃никъ. и на людеѣ тѣоиѣ благословеише тѣое.

Ж. XII. 1 6.

Къ конецъ псаломъ даѣ. 2. Доколѣ г҃и заклѣни
мѡ до конѣца: доколѣ отъкраишѣши лице тѣое отъ
мене: 3. доколѣ положѣ сѣѣктъ къ дш҃и мои. колѣзникъ
къ срдѣци моему дѣнь и нощѣ: доколѣ възнесетъ
сѡ крагъ мой на мѡ: 4. призѣри, оуспѣши (!) мѡ. г҃и
еже мой: просѣкти очи мои. еда когда оуспѣхъ ко сѣмрѣти.
5. Еда когда речетъ крагъ мой: оукрѣпшѣ сѡ на нѣ.
сѣтѣжѣишѣ ми кѣздрадѣишѣ сѡ, аше сѡ подвижѣ.
6. Азъ же на мностѣ тѣоиѣ надѣхъ сѡ: кѣздрѣ-
доуеѣ сѡ срдѣце мое о сш҃и тѣоемъ. поѡ г҃ю благо-
дѣѣишѣмоу мнѣ и кѣпоѡ имени г҃ю кѣишѣмоу.

Ж. XXIV. 1 22.

1. Къ тѣѣ. г҃и. кѣздрѣиѣ дш҃и моѡ. 2. еже мой, на
те² оуѣваѣ: да не постѣждѣ сѡ къ кѣкѣ. Ни по-
сѣѣишѣ ми сѡ крази мой 3. ико кѣси тѣѣишѣи тѣѣе
не постѣидѣишѣ сѡ. Да постѣидѣишѣ сѡ кѣзакѣноуѣи-
ишѣи кѣ соуе 4. пѣти тѣ(ѣ)оѡ, г҃и. сѣѣѣи ми и стѣѣѣи
тѣоимъ наоуѣи мѡ. 5. Настѣи мѡ на истинѣ тѣоиѣ и

¹) mīsto и възнесе (xzi ѡфѡ), neb jak má lépe Pog.: и възнесѣ.
²) на тѣ Pog. Bon.

наоучи мѧ. ꙗко тѣ еси кѣ спѣ моѧ. и тѣмъ трѣбѣхѣ
всѣмъ дѣнѣ. 6. Помѧни штедротѣ(и) твоѧ, гл. и милости
твоѧ, ꙗко отъ вѣка сѣхѣ. 7. Грѣхѣ юности моеѧ и не-
вѣзѣства¹ моего не помѣни по милости твоѧ помѣни
мѧ тѣмъ Властѣм(и) твоѧ ра(ди). гл. благо і прѣкъ²
гъ 8. Оего ради законъ дастъ съгрѣшающѣмъ пакъ³
9. наставитъ кроткѣмъ слѣдѣ. наоучитъ кроткѣмъ на
пакѣ твоѧ 10. Кѣси пакѣ гл. милостъ и стѣна⁴ кѣзи-
скающѣмъ закѣта его и съвѣдѣни⁵ его. 11. Имени
твоего ради. гл. шѣкѣти грѣхѣ моѧ, велии бо естѣ. 12.
Кѣто естѣ чюдѣкъ воѧ сѧ (сѧ) гл.; законъ поставитъ
емоу на пакѣ иже извои 13. Дѣна его кѣ благоухѣ въ дво-
ритѣ сѧ и сѣмѧ его насѣдѣтъ земѧ. 14. Дрѣжава
гъ воиштинѣмъ сѧ его и законъ⁶ его акитъ имъ 15.
(Ѣ)чи моѧ кѣмъ кѣ гл., ꙗко тѣмъ истрѣбнетъ отъ сѣти
носкѣ моѧ. 16. Призѣри на мѧ и помѧоуи мѧ. ꙗко мо-
чѧдѣ і нишѣтѣ есмь азъ 17. Скрѣмъ сѣдѣща моего (е)
оумножиша сѧ. и шѣмъ вѣдѣ моѣхъ изведѣ мѧ 18.
Вѣждѣ съмѣренѣе моѧ и троудѣ моѧ и отъпоустѣ вѣсѧ
грѣхѣ моѧ. 19. Вѣждѣ врагѣ моѧ. ꙗко оум(н)ожиша
сѧ и ненавидѣхѣмъ неправедѣномъ кѣзненавѣдѣхѣмъ
мѧ 20. Сѣхрани дѣла моѧ. изѣавѣ мѧ да не постѣждѣ
сѧ. ꙗко оупѣвахѣ на тѣмъ 21. Нездѣловѣи і прѣвин⁷ при-
(лѣ)пѣхѣ сѧ мѧмъ, ꙗко пот(р)ѣбѣхѣ тѣмъ. гл. 22. Из-
ѣавѣ, вѣже. шѣкѣ отъ вѣсѣхѣ скрѣхѣмъ его.

Ж. XXV. 1 12.

Дѣкъ пѣсаломъ. Сѣди мѧ. гл. ꙗко азъ незѣловоѧ
моѧ родѣхъ і на глѣ оупѣваѧ не изнемогѧ. 2. Искоуѣи

¹) невѣдѣхѣмъ Рог. Вон. ²) благо і пр... χρотός κη εὐθεία (благо
и прѣкъ Рог. Вон.) ³) на пакѣ Рог., на пакѣ Вон. ⁴) и—стѣна = и стѣна
(haplologie neb haplografie). ⁵) и сѣвѣдѣхѣмъ Рог. Вон. ⁶) закѣтъ Рог.
Вон. ⁷) βικχοι κη εὐθεία.

мѡѡ. ГІ, і сѣтъѡжѡ мѡѡ¹. рѡждѡзи ѡтровоѡ и сръдѣце
моѡ. 3. ꙗко мѡлостѣ твоѣ прѣдѣ очѡма моѡма естѣ. и
оугодѣхъ кѣмъ истинѣ твоѡ. 4. не сѣдѣ сѣ сонѣмоѡмъ
соуѣтъѡмъ. и сѣ законѡпрѣѡстѡпѡнѡмъ не кѣндѡ. 5.
кѣхъзнавѣдѣхъ црковѣ ѡлѡкѡтѡмъ. и сѣ нечѣстѣ-
кѣмъ не сѡдѡ. 6. оуѡмъ кѣ непѡкѡнѡмъ рѡцѣ
моѡ и обѣдѡ ѡлѣтарѣ твоѡ, ГІ. 7. да оуѡслѡнѡмъ гласѣ
хѡлѡмъ твоѡмъ. испѡвѣмъ кѡсѣ чюдѣса твоѣ. 8. ГІ. вѡзѡмъ
вѡхъ красѡтѡ. домоу твоѡго и мѣсто вѡселѡнѣ слѡкѡ
твоѡмъ. 9. не погѡуѡ сѣ нечѣстѣѡмъ дѡшѡ моѡмъ и
сѣ мѡжѡ крѡкѡмъ жѡкотѡ моѡго. 10. вѣ нѡхъже рѡкоу
вѣзакѡнѡнѣ сѣтъ. десѡнѡ ѡхъ испѡкѡ сѡмъ мѡѡтѡ². 11.
ѡзѣ же неѡлокоѡ моѡ(ѡжъ) хѡдѣхъ ѡзѡвѡ мѡѡ. ГІ, і помѡлѡу
мѡѡ. 12. нога моѣ ста на правѣдѣ³. вѣ црѣкѡхъ вѡлѡго-
слѡвѣсѣтѡѡмъ тѡѡ.

Ж. LXXVIII. 1- 13.

1. Пѣсѡлоѡмъ ѡсѡфѡвѣ. Гѡже, прѣдѡ ѡзѡѡицѣ вѣ до-
стоѡнѡмъ твоѡ, ѡскрѣѡнѡмъ црѣковѡ сѣтъѡмъ твоѡмъ.
положѡмъ ѡѡѡ ѡкоѡнѣѡе хрѡнѡнѡнѡте. 2. П(р)ѡло-
жѡмъ троуѡне рѡвѣ твоѡхъ вѡрѡнѡнѡ пѣтѡѡмъ. неѡсѣѡмъ,
пѡлѣтѣ прѣѡдѡвѡнѡхъ твоѡхъ зѡвѣремъ зѡмъѡмъ. 3.
Прѡнѡмъ крѣкѡ ѡхъ ꙗко вѡдѡ ѡкрѣстѣ ѡѡѡмъ, і не вѣ
погрѡвѡѡ. 4. Гѡхѡмъ поѡнѡнѡнѡ сѡсѣдѡмъ нѡнѡмъ,
подрѣжѡнѡ і порѡжѡнѣ сѡнѡтѡмъ ѡкрѣстѣ нѡсѣ. 5. до-
колѣ. ГІ, гѡкѡнѡ сѡмъ вѣ кѡнѡѡ, рѡждежѣтѣ сѡмъ ꙗко
ѡгъ рѡкѡнѡ твоѡ; 6. Прѡлѣ гѡкѣ твоѡ на ѡзѡѡѡмъ. не
зѡѡѡнѡтѡ тѡѡ, и на цѣѡтѡ. ꙗже ѡѡнѡ твоѡго не прѡ-
зѡѡѡнѡ⁴. 7. ꙗко поѣсѡмъ ꙗкоѡ, і мѣсто ѡго ѡпѡѡстѡнѡмъ.

¹) ѡѡѡѡ мѡ хѡі пѣрѡѡѡ ѡѡ Рѡг., не. мѡ вѡп. ²) мѡѡѡѡ Рѡг.,
мѡѡѡ вѡп. ³) на правѡтѣ (ѡѡ ѡѡѡѡѡ) Рѡг. вѡп. ⁴) прѡѡѡѡѡ вѡп.

8. не помѣкни нашіуъ беззаконені прѣкѣуѣ. ѿдро¹ ва-
риѣтъ² нѣ милости твоѣа. гл. ꙗко обѣнштауѣ³ зѣлао. 9.
помози намѣ. кѣже спашо⁴ нашіуъ. славы ради имени твоего
гл. избави нѣ и оцѣсти грѣхуы нашіа имени твоего ради.
10. еда когда рекѣтъ ѿзѣнци ꙗко⁵ естъ кѣ іуъ: і
оуѣкѣтъ сѣа кѣ ѿзѣнциху прѣдѣ очима нашіа мѣстъ
кро(вѣ)ви рабѣ твоиуъ пролитѣа⁶. 11. да кнѣдетѣ
прѣдѣ тѣа кѣздыѣхѣне окованѣуѣ. по величюу мѣшѣнѣа
твоѣа сѣнакѣди сѣи оуириѣнѣнѣуѣ. 12. кѣздаждѣ
сѣкѣдомѣ⁷ нашімѣ сѣдѣриѣнѣа кѣ нѣдра іуъ поно-
шеніемѣ, имѣже поносѣна тѣкѣ. гл. 13. мѣ же. люде
твои і оуѣнѣа нажити твоѣа, испокѣмѣ сѣа тѣкѣ кѣ кѣкѣ.
кѣ родѣ і родѣ⁸ кѣзѣкѣстѣмѣ ѣлаѣ твоѣа.

Ž. Cl. (CH.) 1- 29.

Молитва ницаго, егда оуириѣтъ (и) прѣдѣ гмѣ
пролѣтетѣ молитѣа своѣа. 2. гл. оуѣсѣнѣи молитѣа моѣа,
и кѣпѣа моѣ кѣ тѣкѣ да прѣдетѣ. 3. не отѣврати лица
твоего отѣ мене кѣ нѣже денѣ тѣжа. приклони ко мнѣ
оуѣхо твое кѣ нѣже денѣ призовѣ тѣа, ѿдро⁹ оуѣсѣнѣи
мѣа. 4. и де ичѣзѣ ꙗко дѣмѣ дѣни моѣ, і кости моѣа
ꙗко соуѣнѣо сосѣхѣ сѣа. 5. поѣнѣнѣ кѣуѣ, ꙗко сѣно,
и-сѣнѣ¹⁰ ердѣе моѣ, ꙗко закѣуѣ сѣнѣкѣсти ѣкѣтъ моѣ.
6. ѡтѣ гласа кѣздыѣхѣнѣ моѣго приклѣи кость моѣ
пѣкти моѣ. 7. оуѣнодобѣуѣ сѣа неѣсѣнѣи поуѣстѣнѣи¹¹.
кѣуѣ ꙗко поѣнѣнѣи кранѣ на нѣириѣи. 8. закѣдѣхѣ
і кѣуѣ ꙗко пѣтиѣа (о)соѣиѣнѣи сѣа на зѣдѣ. 9. вѣсѣ

¹⁾ tak i Pog., скоро Bon. ²⁾ да варѣтъ Bon. Pog. ³⁾ u Geitlera chybně o—ago m. oběnštahomъ. ⁴⁾ spenšiaю Pog. ⁵⁾ čti каде. ⁶⁾ čti про-
литѣа. ⁷⁾ u Geitlera chybně: сѣае... ⁸⁾ кѣ родѣ и родѣ Pog. Bon.
⁹⁾ tak i Pog., скоро Bon. ¹⁰⁾ и- сѣнѣи и сѣнѣи хѣи ѣѣрѣнѣи (haplogie).
¹¹⁾ поуѣстѣнѣи Bon. Pog.

Исаиѣмъ дадохъ о тварѣ ксего мира катси. днѣ
моѣ. гѣ · гѣ кже мон. кѣзкелѣмъ сѣ еси зѣло. кѣ-
испоѣданъѣ¹ и кѣлѣкнотѣ² облакче сѣ, 2. одѣиан сѣ
скѣтомъ кѣо и рѣзоѣ. проиниѣиан нека³ кѣо и кожѣ.
3. покрѣѣѣѣмъ кодаѣи прѣкѣиспрѣнѣ⁴ его, полагаѣиан облакѣи
кѣи-исхожденъѣ⁵ свое. хоѣиан на крѣлѣ кѣтрѣнѣ. 4. творѣѣ
анѣлѣи своѣмъ дѣхѣи и слоѣтѣи своѣмъ огнѣи пѣлѣнѣи. 5. оснѣ-
ѣѣиан зѣмѣлѣи на тѣрѣдѣи своѣи. не прѣкклонитѣ сѣ кѣ
кѣкѣ кѣкѣоѣ. 6. кѣзѣдѣна кѣо и рѣза одѣнѣи еѣ⁶, на
гораѣ кѣи станѣтѣ кѣдѣи (tak! · 7. ѣтѣи заѣнрѣиенѣ⁷ тѣоѣо
поѣкѣнѣтѣи. отѣи гласѣи грома тѣоѣо оѣстрѣнѣтѣи сѣ.
8. кѣсхоѣѣтѣи горѣи, нѣзѣхоѣѣтѣи кѣи полѣ кѣи мѣсто.
ѣѣи еси оѣгноѣѣѣиан ѣмо⁸ 9. прѣдѣѣѣѣиан положѣи. ѣгоѣи не
прѣдѣѣѣтѣи. ни оѣратѣѣтѣи сѣи покрѣѣтѣи зѣмѣлѣи. 10. по-
сѣѣѣѣиан истѣчѣнѣи кѣи ко дѣѣрѣѣѣи · по сѣрѣдѣи горѣи проѣдѣѣтѣи
ѣоѣдѣи. 11. наѣѣѣѣтѣи кѣсѣи зѣкѣри сѣѣѣѣѣиан⁹. жѣдѣѣтѣи¹⁰
ѣнаѣри кѣи жѣѣжѣдѣи своѣи. 12. на тѣи пѣтѣиѣиан нѣнѣѣѣиан
прѣѣѣѣѣѣтѣи. отѣи сѣрѣдѣи кѣѣѣѣѣиан даѣѣѣѣтѣи гласѣи. 13.
наѣѣѣѣиан горѣи отѣи прѣкѣиспрѣнѣѣи¹⁰ своѣѣѣи, отѣи пѣѣѣѣ
дѣѣѣѣи тѣѣѣѣиан насѣѣѣѣтѣи сѣи зѣмѣлѣи. 14. проѣѣѣѣѣиан на-
жѣѣѣи скѣѣѣѣиан ѣи траѣѣѣи на слоѣѣѣѣѣиан чѣѣѣѣиан. ѣѣѣѣѣи
ѣѣѣѣѣи отѣи зѣмѣлѣи. 15. и кѣѣѣѣиан кѣзѣкѣѣѣиан сѣѣѣѣиан чѣѣѣѣи
оѣѣѣѣѣиан ѣѣѣѣиан оѣѣѣѣиан¹¹. и ѣѣѣѣѣиан сѣѣѣѣиан чѣѣѣѣи
ѣѣѣѣѣиан. 16. насѣѣѣѣтѣи сѣи дѣѣѣѣиан полѣѣѣѣиан. кѣѣѣѣиан ѣѣѣѣиан-
скѣи-ѣѣѣѣиан¹² еси наѣѣѣѣѣиан. 17. тѣѣѣѣиан пѣтѣиѣиан оѣѣѣѣѣиан
сѣи. ѣѣѣѣѣиан жѣѣѣѣиан ѣѣѣѣѣиан ѣѣѣѣѣиан. 18. горѣи кѣѣѣѣѣиан

¹) též v Bon. кѣи-исп... ии. ²) за ѣѣѣѣѣи... ³) за ѣѣѣѣѣи. ⁴) Pog. též прѣ-
кѣиспрѣнѣѣи. Bon. прѣкѣиспрѣнѣѣи τὸ ὑπερῶν τούτου. ⁵) Bon. též кѣи-исп... ии.
⁶) tak i Pog. a Bon. (zde ѣѣ. bulh.). ⁷) místo ѣѣѣѣи. ⁸) čti сѣѣѣѣѣиан
⁹) u Geitlera chybně жѣѣѣѣи за жѣѣѣѣѣи. ¹⁰) прѣкѣиспр. tak i Pog. Bon.
¹¹) tak i Pog., ѣѣѣѣѣи Bon. ¹²) ѣѣѣѣѣи-ѣѣѣѣиан... сѣѣѣѣѣиан ѣѣѣѣиан (haplo-
grafie) ži жѣѣѣѣѣи... жѣѣѣѣѣи.

еленемъ. каменъ прѣвѣжише заицемъ. 19. сѣткориа еси
 ложижъ къ вѣрѣмъ. сѣмъице позна заицъ свои. 20. по-
 ложиа еси тѣмъ и кыстѣ ношѣ. въ неже¹ прѣидѣтъ²
 къси зѣркѣ ажьани. 21. скоуменѣ рикаице въсѣхъи³
 и испросѣ оу ка ницѣ сѣвѣ. 22. късѣ сѣмъице и со-
 вѣраиша сѣмъ. и къ ложишъ своишъ мѣгѣтъ. 23. изиде
 чѣкъ на дѣло свое и на дѣланъкъ своѣ до вечера. 24.
 ꙗко възвелъиша сѣмъ дѣла твоѣ. ꙗ. къ прѣмѣдростыа
 сткориа испѣни сѣмъ зѣмѣкъ твоѣмъ. 25. се море
 великое (и) пространое⁴. тоу гадѣ (и) имѣже нѣтъ числа
 животънаа малаа съ великыми. 26. тоу корабѣ прѣшла-
 каѣтъ, зѣмѣи сѣмъ, иже сѣзѣда рѣгѣти сѣмъ емоу. 27. късѣ
 отъ тебе чѣѣтъ, да дасѣ ницѣ имъ къ благо вѣрѣмъ⁵.
 28. давѣишо тебѣ имъ сѣверѣтъ⁶. отъвѣръзѣишо же
 тебѣ рѣжъ въсѣчѣскаа испѣниа⁷тъ сѣмъ благости. 29. отъ-
 краишо же тебѣ лице възѣмѣа⁸тъ сѣмъ отъмени
 дѣхъ ѣхъ. и ницѣнѣтъ и къ прѣстѣ своиа възвѣра⁹тъ сѣмъ.
 30. носѣиши дѣхъ свои. сѣзѣдѣтъ сѣмъ и обнокѣиши
 лице зѣмѣи. 31. кади слава гѣкъ къ вѣкъ, възвѣселѣтъ сѣмъ
 гѣ о дѣлѣхъ своихъ. 32. призираа на зѣмѣа, ткориа
 ѣмъ триасти сѣмъ. прикасаиши сѣмъ горахъ къскоуриа¹⁰тъ сѣмъ.
 33. въспоишъ гѣи къ животѣ моему, поишъ боу моемоу,
 доидеже есмѣ. 34. да наслади¹¹тъ сѣмъ емоу вѣсѣда моѣ,
 азъ же възвѣсѣла сѣмъ о ꙗ. 35. искоуначѣтъ сѣмъ гѣишъ
 ницѣ отъ зѣмѣи и безаконницѣ. ꙗко не вѣи¹² имъ. бл҃гси.
 дше моѣ. гѣ.

Ž. CVIII. (CIX.) 1 31.

1. Къ концѣ псалмъ даѣоу. ѣже, ꙗвалъ моеиа не
 прѣмѣаѣи 2. ꙗко оустѣ гѣишъицѣ, оустѣ лѣстиа на

1) за неже. 2) проид... Pog. Bon. 3) tak i Bon., -ти Pog., obdobre
 и испросѣи. 4) -ишѣ Pog. Bon. 5) Pog. Bon. bez blago (f. εὐχριστός).
 6) сѣх... сѣ Pog. Bon. 7) tak i Bon., въмѣѣтъ Pog.

мѡа открь^ксѡа сѡа, кѣзглѡшѡа на мѡа ѡзъикомѣ лѡстѣ
 комѣ. 3. и словесы ненакнѣ^{кн}нѣмъ обѡдѣ мѡа. и бранѡ
 сѡа со мноѡмъ снѣмѣ. 4. кѣ любѣи мѣсто окаягадѣхъ мѡа,
 азъ же молитко¹ дѣкахъ. 5. и положѡшѡа на мѡа зѣло
 кѣз добро и ненакѣстѣ за кѣзлюбленѣе мое. 6. постанѣ
 на нѣ грѣшника. и дѣкко² да станетѣ о дѣснѣхъ его.
 7. егда сѡдѡмѣ³ емоу. да изидетѣ осжженѣ. и молитка
 его кѣдѣ кѣ грѣхѣ. 8. кѣдѣ⁴ дѣке его малѣ и нѣнѣ
 стко его прѣкнѣ нѣхъ. 9. кѣдѣ⁵ снѣи его снѣи, и жѣна его
 кѣдока. 10. дѣжжѣи сѡа да прѣселѡмѣтѣ сѡа снѣе его и
 кѣсѣлѡмѡмѣтѣ⁶ и кѣнѣнѣнѣ⁷ кѣдѣтѣ из домѡвѣ своѣхъ.
 11. да испѣмѣетѣ земѡдавѣцѣ кѣкѣ. елико сѣмѣтѣ его.
 а расѣхѣмѣтѣ тѡуждѣ тѡудѣ его. 12. не кѣдѣ емоу
 застѣмѣника, нѣ кѣдѣ. ѡже помѡлоуетѣ сирѡтѣмъ его. 13.
 кѣдѣ⁸ чѡда его кѣ нагѡужѣ, кѣ родѣ еднѣ⁹ да потрѣ-
 кѣтѣ сѡа нѡмѡ его. 14. кѣспомѡмѣнѣ сѡа безакѡннѣе оцѣ
 его прѣдѣ гмѣ. и грѣхѣ мѡа¹⁰ емоу да не оцѣстѣтѣ
 сѡа. 15. да кѣдѣтѣ прѣдѣ гмѣ кѣнѣхъ. и потрѣкѣтѣ
 сѡа отѣ земѡмѡ памѡмѣтѣ ихъ. 16. за не не помѡмѣхъ
 сѣтворѣтѣ мѡлѡстѣ и погѣна чѡка оубѡга и нѣмѣ і оумѣ-
 лѣна срдѣцѣ оумѣрѣтѣтѣ. 17. и вѣзлюкѣ кѡмѣтѣ і прѣде
 емоу и не кѣсѡтѣкѣ вѣрѣнѣкѡ. и оудѡмѣ сѡа отѣ него.
 18. и окаячѣ сѡа кѣ кѡмѣтѣ кѣко кѣ рѣзѣ, и кѣнѣде кѣко
 кода кѣ ѡтѡрѡкѣ его и кѣко олкѣ кѣ кѡстѣ его. 19. кѣдѣ
 емоу кѣко рѣзѣ. кѣ нѣжѣе окаячѣтѣ сѡа. и кѣко поѣсѣ,
 мѣжѣе кѣнѣхъ¹¹ поѣсѣетѣ сѡа. 20. сѣ дѣкѡ окаягадѣнѣхъ
 мѡа кѣ гѡ и гѡгѡлѡмѣнѣхъ зѣло на дѣнѣ мѡмѣ. 21. и
 тѣмъ, гѣ гѣ. стѡрѣ сѣ мноѡмъ нѣмѣнѣ тѡеѡго радѣ, кѣко вѡмѣ
 естѣ мѡлѡстѣ тѡоѣ. нѣжѣкѣ мѡа. 22. кѣко нѣмѣ і оубѡгѣ

¹) čti - ж. ²) кѣдѣ үенѣнѣтѣ též Pog., кѣдѣтѣ Bog. ³) кѣсѣлѣн...
 Pog., кѣсѣлѣн... Bog. ⁴) нѣжѣнѣ Bog. Pog. ⁵) кѣдѣ též Pog., кѣдѣтѣ
 Bog. ⁶) мѣхъ Pog. ⁷) мѡтѣ Bog. Bog. ⁸) tak i Pog., нѣсѣно Bog.

есмъ азъ. и сердце мое възмиаѣ сѧ ко мнѣ. 23. ꙗко
сѣхнѣ. егда оуклонитѣ сѧ. отъиде сѧ. и сѣтриа сѧ
ꙗко прози¹. 24. колѣнѣ мои изнеможете отъ поста. и
пѣтъ моѣ измѣни сѧ оуѣа радѣ. 25. и азъ вѣхуъ по-
ношеню имъ. видѣхша мѧ. покыкаша глаголюи сгоми.
26. помози. ꙗже мѧ. и сн мѧ по милоути твоѣ. 27.
и оукѣдѣтъ. ꙗко раба твоѣ еси. и ты. ꙗ. сѣтвориша
ѧ. еси. 28. прокѣхѣтъ ти. а ты вѣсѣиши. вѣстаѣ-
ише на мѧ постыдѣтъ сѧ. рабѣ же твоѣ възвѣсѣтъ
сѧ. 29. и² оуѣкѣтъ сѧ оуѣгаѣише(и) мѧ въ срамъ.
и одеждѣтъ сѧ ꙗко одеждеа стѣдомъ сгоми. 30. испѣ-
кѣмъ сѧ ꙗко сѣла оусты моими и по сѣкѣ мѧноу
въсѣхѣмъ. 31. ꙗко ста о десниѣхъ оубогаго. снѣ отъ
гонѣишнѣхъ днѣ моѣ.

5.

Z Euch. sin.

(Viz shora str. 18.)

(66b 73a.)

Чинъ надъ испокѣдаѣиши сѧ.
прѣкое сице вѣкаѣтъ поучение
глетъ емоу нѣрѣи прѣдъ црквиѣ сице.

Чѣдо. нѣмѣ оконити сѧ хѣрѣиши чѣстѣнѣмъ по-
кааннѣмъ и възискати прѣкаго отечѣта и спѣкѣтѣ его
примѣсити сѧ. егоже оѣтаѣиша вѣ прѣсѣлѣннѣмъ. нѣ
сѣиши. чѣдо. како ти жѣждѣтъ покааннѣ нашего къ
и прѣмъ вѣнѣтъ къ намъ гла. по снѣхъ вѣсѣхъ оуѣ-

¹) čti przi. ²) i místo de: ἐνδυσθῶμεν de vskakaj sa Pog. Bon.

³) o tomto zповѣdním řádu, který snad pochází od Klimenta bulhar-
ského. viz autorovy Studie z oboru cksl. písemn. V Praze, 1903. str. 23
a 153.

титѣ сѧ къ мѣрѣ. да азъ ни́къмѧ кѣмъ. тѣмъже еке вѣс
покааніѣ оумѣрѣтъ. то а҃г҃ъ то естъ. ꙗко нѣсѣтъ кре-
стѣ́ннѣ. понеже не вѣроуетъ въскрѣшенію ни въ стѣмъ
тронцѣ. да надъ такоуѣмъ не пододаетъ сѧ нерѣковн
обрѣтати ни приношеніѣ за ны къ цркви приимати.
аще ли естъ живѣтъ. то¹ г҃аетъ. ꙗко нѣсмъ доврѣ на-
оученъ законоу ꙗзю ни разоумѣаѣ истиннѣннѣмъ вѣрѣмъ
крестѣ́нскы. то сице наоучити и г҃а҃ице сѧмши. чѣдо,
и разоумѣи доврѣ въ единѣ естъ сътворен кѣмъ тварѣ.
не имѣа ни отъ каждоу же начѣтъ. иъ сѧмъ сѧ на-
чѣло кѣсемоу. имѣа кѣсѣк слоко съвѣзначальнѣ къ
ованчкѣи своѣмъ съприсносѣрнѣоуѣмъ безвѣрѣменнѣмъ. вѣс-
конечнѣмъ. бездѣтнѣмъ. съпрѣстоальнѣмъ оцю и дху прѣ-
стоуѣмъ. еке сѧ прѣстаа тронца речѣтъ оца и снъ и
дхъ. три състави сѣанчнѣмъ въ единомъ вѣсѣтѣк. слоко
же то вѣже. въ сѧ отъ ка. на него ради снѣнѣмъ пѣтнѣмъ
овложитъ свое вѣсѣтѣко. въ дѣкѣ прѣсѣтѣи стѣмъ дхѣмъ
вѣсѣмени зачатъ сѧ и кѣсѣтъ соуѣока въ вѣкоуѣнѣмъ и
чѣтъ. еке колежъ стрѣсѣтъ нашіѣмъ причѣсти сѧ, рас-
пѣти сѣмѣрѣтъ подѣемъ колежъ. въскрѣсе третѣи денъ
и кѣсѣдъ на нѣса сѣдѣ о деснѣмъ оца и пакы имѣтъ
прити сѣ нѣсе сѣдѣти хотѣмъ живѣмъ и мѣртѣмъ и
въздѣати комоуждѣо прѣтѣко дѣломъ его. да того ради.
странѣннѣмъ тѣмъ сѣдъ сѣмнѣаще. хотѣиен кѣтѣи и мѣкы
тѣмъ странѣннѣмъ вѣроуетъ писанію и крѣираемъ сѧ въ
стѣмъ тронцѣ. къ нѣмъ оца и снѣ и стаго дхѣ. отъ-
мѣываемъ же пакы грѣхѣмъ отъ сѣкѣ. ѡже по крѣрѣненнѣмъ
сътворѣише. покааніемъ испѣкѣдаице сѧ коу съкѣдаице-
моу ѡмъ по имени и помѣшленіѣмъ вѣсѣмъ знаице. тѣмъ по-
кѣлѣ въ сѣкѣ мѣсѣто цркви́ннѣмъ сѣмнѣиеніѣмъ подѣ-

¹) snad za tv ete.

имати тѣготы наша, ꙗкоже рече апѣлъ ти во вѣдѣтъ
 о днахъ канихъ ꙗко слово хотѣше вѣздати за кы.
 тѣмъже хотѣ испокѣдати сѧ сице даѣженъ естъ глати
 прѣвое ка поставѣмъ послоуѣа съдѣканнемъ монахъ и
 тебѣ оче, и тебѣ оче испокѣдаѣмъ сѧ. не мога во ицѣ
 ленихъ оулоучитъ ꙗзѣкъ гнижени въ срѣци моємъ непрѣ
 станъно, аще не подастъ ми цркѣмъ пакы окончанинѣ.
 глетѣ же сѣиенъ въ немоу чѣдо, не оустѣди сѧ лица
 чѣа ти не потѣи чѣто сѣише въ тебѣ. кѣкъ во обнажена
 сѣтъ прѣдѣ очима вѣжнѣма. никѣтоже во таѣмъ прѣдѣ
 скон а не показѣа его врачю ти ицѣлетѣ. нѣ при
 лекъно нѣмъ цѣкантиѣкъ едѣмъ полоучитѣ ослака прѣдоу
 своемуу. сице же да глетѣ хотѣи испокѣдати сѧ испо
 кѣдаѣмъ сѧ прѣвое боу кѣсѣдрѣжителю и тебѣ оче. кѣкъ
 вѣрсѣнѣмъ монахъ грѣхъ. ѡже сѣкѣдѣмъ и не разоу
 мѣмъ сѣгрѣшнѣхъ. колеѣ ли неколеѣ. съмѣ ли вѣдѣмъ.
 лихѣмъ ꙗдѣмъ и никѣсткомъ, присно вѣнадаѣмъ (1. -ѣмъ)
 въ вѣдѣмъ и прѣлюкодѣканинѣ. въ разоѣмъ. въ дѣктогоу
 кленинѣ. въ тѣтѣмъ. въ никѣстко. въ клѣкетѣ. въ
 сѣвадѣмъ. въ пѣсанинѣ. въ игри (-ѣмъ) зѣмъ. въ сѣарѣмъ.
 въ прѣстѣноклѣтиѣ. въ чѣредѣканинѣ. въ вѣжнѣнѣ. въ
 сѣмѣнѣнѣ сѣрѣмъ. похотѣмъ вѣзѣрѣнѣ на стоужде
 лице, въ присѣмъ неправѣдѣмъ, въ вѣсѣшнѣнѣ тоуж
 деѣмъ илѣнѣ. кѣсѣго того отѣрицаѣмъ сѧ. иѣже не помѣ
 нѣмъ и ꙗже сѣвѣдѣмъ и нѣже не сѣкѣдѣмъ, ꙗже сѣтвориѣхъ
 колеѣ ли неколеѣ. похотѣмъ одрѣжнѣмъ. въ гирѣкѣ ли
 въ оудрѣжнѣ. не мога во тѣнѣ. нѣже присно зѣритѣ.
 не мога оутѣнѣ. ꙗже отѣкрѣти имѣтъ. сѣвѣстѣмъ
 моѣ и несѣвѣстѣмъ. никѣтоже во оукрадѣ чѣто господа
 своего и таѣмъ мѣлостѣмъ приметѣ. нѣ аще испокѣдаѣмъ
 сѧ мѣлостѣмъ оустѣмъ сѧ своемуу господиноу. да покрѣмѣтъ
 сѧ ємоу дѣла его и мѣлостѣ оулоучитѣ. тѣмъже и азѣ

мнѣ сѧ дѣла коу. принадлеа ти. оче, да подаси ми
 заповѣда протико зѣломи монѣ. нехѣли вѣзникиѣ из
 глаженѣи вѣзаконен монѣ и пакы окнаклѣи сѧ. не вѣди
 же къ тѣжѣко. чѧдо. хотѣиши ми покаати сѧ. аще кото-
 раго цркы отѣлажчае тѣ въ мало крѣма ванѣ стоѣти.
 такѣ ко оуставѣ естѣ отѣ ка прѣданѣ еи и отѣ стѣиуѣ
 апѣ и отѣ прѣденѣиуѣ оцѣ. да подокѣно очниѣи сѧ,
 достонни вѣдеиѣ причастити сѧ тѣлаѣ и крѣви гни.
 тако ко стѣи навлѣ оучитѣ нѣи гла. аще кѣто прие-
 мае тѣ тѣло вѣи и крѣви недостонѣи сѣи. то грѣхѣ сѣиѣ
 приемле тѣ. не расматрѣиан тѣла гниѣ. а и самѣ гѣ рече
 не дадите стаго моего пѣсомѣ тѣмѣже не порабоуианѣи
 сѧ чрѣкѣиѣиѣи похотѣиѣи, нѣ днѣкѣиѣиѣи подкиѣи и
 плодѣи сѣтѣжмиѣи. и колеи протикмиѣи сѧ тѣлесѣиѣиѣи
 ласкрѣдеиѣи. никѣиже ко крѣдѣ тѣлесѣиѣи не цѣлаѣетѣ
 присно къ инѣиѣстѣиѣи сѣиѣи и къ овѣданѣи, нѣ аще
 кѣто тврѣдо вѣздѣрѣжитѣ сѧ отѣ кѣго. то вѣ скорѣ
 приметѣ ослабѣ. кѣкоже ко и грѣхѣ вѣкоушениѣиѣи кѣо¹
 сладокѣ естѣ. нѣ послѣдѣ горѣчѣи зѣлѣи окрѣтае тѣ сѧ.
 тако и покаанѣиѣи постѣи въ малѣ алаѣетѣ сѧ при-
 скрѣвѣиѣи. нѣ къ вѣкѣи радостѣиѣиѣи плодѣи подаетѣ.
 глае тѣ ко апѣи. инозѣи скрѣвѣиѣи подокаетѣ намѣ
 вѣити въ црѣство неское. тако ко рече и гѣ намѣ исхѣи²
 наждаѣно естѣ црѣство вѣиѣи и наждаѣиѣиѣи кѣсѣиѣиѣиѣиѣи
 е. и пакы рече подвижанѣи сѧ вѣити тѣсѣиѣиѣи кратѣи
 кѣкодаѣиѣиѣи вѣ жикотѣи. мало же естѣ тѣхѣи, иже и
 овѣрѣтаѣтѣ. тѣсѣиѣиѣи же тѣхѣи кратѣи и скрѣвѣиѣиѣиѣи
 наѣти. се сѣтѣи дѣла. алѣкание. жадаѣи. земелѣиѣиѣи.

¹) třeba asi čisti tvk, javě. ²) tak vyskytuje se tento citát (Mat.
 11. 12) též i v jiných spisech Klimentových, tak v homilii На ехѣрѣс..
 На насѣи, kdežto v Mar. a v jiných ev. textech zní to přesně dle ř. textu
 s tvarem 3ιδεσται.

клянѣние, покорение, прѣтврѣнїе обидѣ, нищелюбие,
странѣлюбие, срдечное рыданіе, плачь очесѣны, бес-
пача ко негѣзможно естѣ покаати сѧ ꙗче же къ сего
истоко естѣ показаніе еже единоѡ отѣстѣнїиѣне отѣ
грѣхѣ кѣ томоу не кѣзврати сѧ кѣ нїиѣ, еже пакы
на тожде кѣзвратитѣ сѧ, то подокенѣ естѣ нѣсоу на
скоѡ блжотнїи кѣзвратиѣно сѧ, аи скннїи, ꙗже из-
мысѣнн сѧ пакы кѣ калѣ калѣетѣ сѧ, мы же, чѡда,
добраа дѣла сътѣжѣи порекѣноуѣмѣ древаѣномоу
блжѣноуѣмоу снѡу, еже показанїемъ отврѣзе двѣри црствѣ,
древаѣномоу разбѡннїкоу, древаѣнн блжѣннїи, древаѣ-
номоу мѣтарю, еже единоѡ отѣстѣлаѣ дѣла, потому
не кѣзврати сѧ на тожде, тѣмѣже и тѣм, чѡдо, блж
кѣ докро вранѣно, ꙗдениѣ мѣсто соухѡдѣецѣ, кѣ вино-
питнїѣ мѣсто кодопнїица, кѣ сѣлѣха мѣсто сѣлѣзѡточ-
нїѣ, кѣ велнчїѣ мѣсто сѣмѣркѣѡ сѧ, кѣ мѣсѣкоѡлѣ-
ганнѣ мѣсто жестокоѡлѣганѣннѣ, кѣ съвадѣннїѣ мѣсто
мїротворецѣ, кѣ скарѣннїѣ мѣсто кротѡлювецѣ, кѣ хѣнрї-
ннїѣ мѣсто раздѣкнннѣ нмѣннѣ своего, кѣ окїданнѣ-
ствѣ мѣсто нищелювецѣ, кѣ тѣтѣкѣ мѣсто странѣно-
прїиѣецѣ, кѣ блжѡлюбнѣ мѣсто чїстѡлювецѣ, кѣ скврѣ-
нѣлюбнѣ ꙗ кѣ блѣхѡлюбнѣ мѣсто блѡлювецѣ, ꙗже
сѧ тако показнн, блжѣнн чѡдо скѣтоу и дннн, тѣмн
ко нѣтѣмн не-стоуѣѣ вѣнїдѣнн кѣ пороѡдѣ, рече ко кѣ
блжѣтѣ прїсно готовн, ꙗко не кѣстѣ дннн ꙗ часа, вѣ
нѣже прїдетѣ конѣчїнѣ, тѣмѣже, чѡда, не сътѣжнмѣ
сн хѡтѣннн покаати сѧ, понеже не вѣлмѣ, до коѡлѣ жївн
блжѣмѣ ꙗже аїе нѣм деснѣтѣ дѣнѣ сѣмрѣтѣнн кѣ грѣ-
сѣхѣ, то кѣсѣжѣ сѧ и роднн блжѣмѣ: нѣ потѣрїнмѣ
сѧ кѣ скорѣ отѣтѣрѣстн крѣмѡ грѣхѡкѣ нашнѣу, да
на вѣскрѣшеннн скѣтѣлн сѣрѣнмѣ н, вѣсѣнрѣемн на
блѡцѣхѣ по аерѡу, вѣда прїдетѣ сѣ нѣсн кѣ слѡлѣ оѡѣ

своего сажити хотѣ живымъ и мрътвѣымъ и кѣждати
комужьдо протико дѣломъ его, ꙗко томоу подокаетъ
кѣкъ слава, честь и покланѣнне коуцѣно съ оцемъ и
стѣмъ дѣомъ. нѣмъ и...

(72 а) и потомъ(к) вѣлѣхъ тебѣ къ цркви и паде(тъ)
нищѣ на земли хотѣи испокѣдати сѣ и глеть нереи надъ
нимъ молитвѣ) снѣжъ

Trohtin, dir uuirdu ih pigih-
tig allero minero suntôno enti
minero¹ missatâteo, alles des ih
eo missasprâhhi (lépe missa
sprah v A) oda missatâti oda
missadâhti, uuortô enti uuerchô
enti gadanchô; des ih kihugku
oda ni gihugku; des ih uuiz-
zanto geteta² oda unuuizzanto,

Гі, еже ксемерѣмъ, текъ
вѣдѣ азъ испокѣденъ
кѣкъ моухъ грѣхъ и моего
лиха сътвореникъ. (в)сего.
еже колижѣдо изглахъ и
лихо сътворихъ и лихо мѣ-
санхъ. глаомъ ли дѣломъ,
ли помышленнемъ. (к)сего)
еже азъ помыслихъ любо не

*) Jest to starý církevněslovanský překlad starohornoněmecké Svato-Emmeramské zpovědi a modlitby, zachovaných ve dvou rukopisech: 1. v tepelském (A), který byl psán v Bavorsku v letech 828—876 a nyní se chová v knihovně kláštera tepelského v Čechách (ψ VI 132); 2. v rkp. někdejší král. knihovny v Mnichově (Cod. lat. 14. 345) z XI. stol. (rkp. B). Dle nějakého třetího textu, který se více shodoval s B než s A, byl pořízen slovanský překlad, jen ke konci souhlasí slov. text zase v některých podrobnostech více s A (viz autorův článek v Afsl. Phil. XIV, str. 118—132 a P. B. Beitr. 22 str. 201—208). Rozbor této sthn. památky nalézáme nyní u *Gust. Ehrismanna* (Geschichte der deutschen Lit. bis zum Ausgange des Mittelalt. I. Teil. 1918, str. 325 sl.). Pojednává se zde též dále o Frisinských památkách, pokud se týče jejich souvislosti se sthn. texty (v. též str. 289 sl.). Ehrismann hledí dokázati, že v starším rkp. je též starší znění textu zachováno, tedy v rkp. A. V. lit. je tento sthn. text znám pod jménem »St. Emmeramer Gebet«, ale třeba vytknouti, jak již podotčeno, že jest to vlastně »zpověď« s »modlitbou«.

¹) chybí v A.

²) chybí zase v A.

nôtag odo unnotag, slâffanto oda uuahhento; meinsuerto enti lugîno, kiridôno enti unrehterô vizusheitô, hûrôno, sô uue sô ih siô giteta, enti unrehterô firinlusto, in mûsa enti in trancha enti in unrehtemo slâffa ; [...] ¹ daz dû mir, trohtin, kenist enti ginâda farkip, daz ih fora dinên ougun unscamanti môzzi uue-san ² enti daz ih in desaro uue-ralti minerô missatâtô ³ riuûn enti harmscara hapan môzzi sôliho sô dino miltadâ sin, alles uualtanto trohtin, [...] ⁴ got almahtigo, kauuerdô mir helfan enti gauuerdô mir fargeban ⁵ keuuizzida enti furisten-tida, cûtan uuillun mit ⁶ rehtan galaupon ⁷ za dînemo deonosta.

¹) v obou nēm. rkp. zde snad vynechána věta : моам тѣ ги.

²) A : das ih... unscamanti si.

³) v A je ale : suntono a s tîm souhlasí slov. рѣкъ.

⁴) Slovi тронце neodpovídá nic v nēm. textech.

⁵) v A : kauuerdo mir farkepan kanist enti kanâda in dînemo rihe. kot almahtigo, kauuerdo mir helfan enti kauuizzida mir ja furisten-tida...

⁶) A : saman mit.

⁷) A : mir fargepan.

помыслихъ ꙗже азъ сътворихъ сътворишихъ любо не съкре-
дъхъ. нажеже любо не на-
жеже. съна ли бѣда лихо
клатъмъ и лѣжа и въ по-
мыслихъ неправедныхъ. пох-
стоны и плади. ꙗжеже азъ
коленяхъ до сътворихъ, и въскъ
изъ лиха въ кденъ и въ
пнтъмъ и въ неправедныхъ
спанъмъ. моам тѣ. ги еже
мон. да тѣ ми рачна
животъ и милость подати.
да (и) азъ не посрамленъ
прѣдъ очима твоима бѣда
и да азъ еше на (72b) семъ
скрътъ моихъ грѣхъ пока-
са и достоинно показанне
имѣти мога. ꙗжеже твои
предроты сатъ. всеако ги,
тронце (!). еже ксемоты.
бѣди ми помощникъ и
бѣди ми податъмъ сила и
мѣдрость и правденъ за-
мыслъ и добръ воля съ
праведноа въкроа на твоа
служебъ. ги. тѣ единъ на
съ скрътъ приде грѣш-
никъ избавитъ, бѣди ма
спсъ и избави ма. ги. еже
снѣ ги. ꙗжеже тѣ хощени.
ꙗжеже ти любо. сътвори съ

trohtin, dû¹ in desa uuerolt
quâmi suntiga za generienna,
kauuerdô mih gahaltan enti ga-
nerien. Christ cotas sun trohtin²,
sôso dû uuellês enti sôso dir
gezeh si³, tua pi mih scalh⁴
dinan, (trohtin) ganâdigo kot,
kauuerdô mir helfan dinemo
scalhe⁵. dû eino uuêst, trohtin,
uuemo durfti sint; in dino ge-
nâdâ, (trohtin), pifilhu min
herza⁶, mina gadanchâ, minan
uuillun, minan môt, minan lip,
miniu uuort, miniu uuerh. lei-
sti, trohtin, dino ganâdâ uper
mih⁷ suntigan dinan scalh; ka-
neri⁸ mih, trohtin, fonna allemo
upila.

МНОГА РАБОТА ТРОИНА. МИ-
ЛОСТИВЪ. ЕН КЖЕ, РАЧИ МИ
ПОМОЩИ ТВОЕМОУ РАБОУ. ТЪ
ЕДИНЪ КЪСН. ГИ, КАКЪ МОА
САТЪ КЪДЪ. КЪ ТВОА МИ-
ЛСТЪ ПРЪДАА ДЪТ МОЕ СРЦЕ
І МОЖ МЫСА І МОА ЛЮБОВА
І МОИ ЖИВОТЪ І МОА ГРЪКЪ.
ОТЪЛОЖИ (jistě místo: И ТЪЛО
ЖЕ, srv. Fris. III 65), МОЖ СЛО-
ВЕСА І МОЕ ДЪЛО. ОКОНЧАИ.
ГИ, І ТВОА МИЛСТЪ КЪ МЪНЪ
ГРЪКШЪНЪ РАКЪ ТРОИНА. АЕН
І ИЗБАРИ МА, ГИ, jistě místo:
РАЧИ ИЗБАРИТИ М. podle A)
ОТЪ КЪСНОУ ДЪЛА (73 а) НЪМЪ
И ПРИСНО И КА КЪКЪ КЪ-
КОМЪ.

¹⁾ zde je v něm. textě *dû* ve funkci relativního zájmena, tedy v slov. textě mělo by býti asi: *неже сен прихалъ ...* překladatel však nerozuměl této funkci osobního zájmena a přeložil to chybně; chybně i ve Fris. I. 17, správně však Fris. III. 67- 71.

²⁾ A: uuiho trohtin.

³⁾ A: dino canâdâ sin místo sôso dir g. s.

⁴⁾ A: pi mih suntigun enti unuuirđigun scalh dinan uuiho tr. kanâd. got.

⁵⁾ A: suntikemo enti fartânemo dinemo scalhe uuânentemo dinero kanadôno, enstigo enti milteo trohtin, du eino uueist uueo mino durfti sint; in dino kanâdâ enti in dino mildidâ uuiho truhtin pif. etc.

⁶⁾ A: herza *ja* mina atd. zde všude je spojka *ja* jako i v ksl. textě. Kdežto se v tomto výpočtu celkem shoduje A s B, nesouhlasí slov. text a předpokládá zde jinou předlohu.

⁷⁾ A: *in mir* jako v ksl. textě m. uper mih, dále: suntigan enti unuuirđigan scalhe dinemo.

⁸⁾ v A: *kauuerdo* mih *canerjen* fona allemo upile.

Заповѣди стѣхъ ѿца о покааніи разко'к і о к'скамъ
грѣсѣ. I. Яііе к'то разкои сѣтворитъ(ъ) или отъ рожденик
своего оукиетъ і л'ктъ(ъ) да покаетъ сѧ въ инои области.
То ли потомъ да приимтъ(ъ) вѣдетъ(ъ) къ свое отечество
аііе вѣдетъ(ъ) праведно покаалъ с(ѧ). о х'лкѣ(к) о вод'к.
і да послоушѣствуюетъ емоу еписѣу. и поп(о)ве къ нѣхъже
сѧ естъ покаалъ къ рожденью оукиенааго. Яііе ли с(ѧ)
вѣдетъ(ъ) недобрѣ покаалъ с(ѧ). то да не приимтъ вѣ-
детъ(ъ) къ свое от'чество. II. Яііе к'то разкои сѣтворитъ(ъ)
не хотѧ д' л'ктъ(ъ) да покаетъ сѧ к отъ(ъ) нѣхъ(ъ) о х'лкѣ(к).
о вод'к. III. Яііе которы причетъникъ(ъ) содомъскы вѣдъ
сѣтворитъ(ъ) і л'ктъ(ъ) да покаетъ с(ѧ) к отъ(ъ) нѣхъ(ъ)
о х'лкѣ(к) а вод'к. IV. Яііе которы причетъникъ вѣдъ
сѣтворитъ(ъ), ж' л'ктъ(ъ) да покаетъ сѧ. V. Яііе к'то
проклинаетъ с(ѧ), ж' л'ктъ(ъ) да покаетъ сѧ. VI. Яііе
к'то надыни кѣныетъ с(ѧ), к' л'ктъ(а) да покаетъ с(ѧ).
VII. Яііе к'то оукрадетъ(ъ) главно ч'то, или скотъ, или
домъ подѣкопаетъ(ъ), или ч'то добро з'кло драго оукра-
детъ, д' л'ктъ(ъ) да по(о)каетъ с(ѧ) а ли мало ч'то оу-
крадетъ(ъ), к' да покаетъ сѧ. VIII. Яііе которы причетъ-
никъ вѣдъ сѣтворитъ(ъ) съ тоуждеж женою ли съ
дѣвицею, к' л'ктъ(а) да покаетъ с(ѧ) о х'лкѣ(к) о вод'к.
IX. Яііе ли естъ дѣкѣ ли чрѣнецъ і л'ктъ(а) да покаетъ
с(ѧ) к отъ(ъ) нѣхъ(ъ) о х'лкѣ(к) о вод'к). X. Яііе ли естъ
еписѣу, то да изгрѣжетъ с(ѧ) сама и і л'ктъ(ъ) да по(о)каетъ
с(ѧ). XI. Яііе к'то отроеник ради погоуитъ(ъ) чѣа, ж'
л'ктъ(ъ) да по(о)каетъ сѧ, к отъ(ъ) нѣхъ(ъ) о х'лкѣ(к) о вод'к).
XII. Яііе которы еклоригецъ, жени илиы, то ли съ
тоуждеж вѣдъ(ъ) сѣтворитъ(ъ) или съ дѣвицею, д' л'ктъ(ъ)
да по(о)каетъ с(ѧ) к отъ(ъ) нѣхъ(ъ) о х'лкѣ(к) о вод'к).

XIII. Яире которы причетъникъ(ъ) ли ваирьинаж четь нѣкѣа, оставая жєнаж четь приметъ(ъ), аире естъ дѣккѣ ж аѣт(ъ) да пок(а)етъ с(а). аире ли етъ нѣж і аѣт(ъ) пок(а)етъ с(а). XIV. Яире кѣто съ чрънищєа вѣждъ сѣтворитъ(ъ) понеже ваирьини наречетъ с(а), к аѣт(а) да пок(а)етъ с(а) о коу(ъ) о ѣркѣ(ъ). XV. Яире кѣто самъ к сѣ вѣждъ(ъ) творитъ(ъ). аѣт(о) да покаетъ с(а).

6.

Z Glag. Cloz.

(Viz nahofe str. 19.)

Cloz. II. 24- 77.

стго юана хрѣсостома архієпископа константиѣ града чѣт вѣ великы четврѣтокѣ. хотѣхѣ патриархова вѣсѣда кѣ вѣмъ простѣрѣти і отъ тѣ... дѣхѣноаж шитѣ вѣмъ вѣдати. нѣ вѣзѣмѣ прѣдѣдителеко на своѣ вѣсѣда вѣзѣмѣ нѣмъ (вѣк)чѣтѣ. і вѣк(мѣ) дѣм сѣмоу вѣдѣтѣ нѣ вѣзѣмѣ его (и)зѣаголати. дѣнесѣ ко гѣ нѣмъ іс хѣ прѣданъ вѣстѣ кѣ рѣмъ иудѣискѣ(мѣ) оученикомѣ своѣмѣ. нѣ сѣ сѣмѣа тѣ (нѣ) вѣ(дѣ) печалѣнѣ. за нѣ прѣданъ вѣстѣ. нѣ начѣ просѣхѣ сѣ і вѣзѣдѣхѣ. нѣ прѣданѣго радѣ, нѣ прѣдѣмѣнѣго радѣ. за нѣ і хѣ... ѣ. рече. вѣдѣхѣ иудѣ. сѣмѣте сѣ. чѣсѣ радѣ сѣмѣте сѣ: помѣмѣнѣа. ѣко по толицѣ оучени вѣ вѣкѣ вѣрѣтѣ сѣкѣ вѣкѣрѣтѣ нѣ чѣкѣнѣ. мѣмѣа оуко оученика сѣмѣте сѣ. сѣго радѣ вѣсѣдѣ гѣлѣтѣ еванѣлѣстѣ истинѣ. сѣмѣте сѣ оуко зѣрѣ вѣзѣмѣкѣ оученича а нѣ оучѣа тѣхѣ начѣ плакатѣ сѣ. творѣмѣтѣнѣ зѣло. а нѣ творѣмѣтѣнѣ¹ зѣло

¹) místo стравдѣмѣтѣнѣа зѣло стр. 19. ѣ. ѣтѣрѣхѣтѣ... ѣ вѣсѣдѣтѣ... дѣдѣмѣнѣа ѣмѣтѣ ѣмѣтѣ: мѣмѣтѣа поучѣтѣ, тѣсѣ ижѣсѣ поучѣтѣ, оу тѣсѣ ижѣсѣ поучѣтѣ.

твораштеі ко зѣло, ти сѣтъ страждѣштеі зѣлк. і се
 ꙗко глаголюще ꙗко ꙗже не изгнани правѣды ради, ꙗко
 тѣхъ естъ цѣсрестви неское. вѣдѣ а. коликъ приѣхъ ꙗко
 ꙗко страждѣштемъ зѣлк; кождѣ пакы инѣде творѣ
 штемъ зѣло немилостивѣа моуѣ. послѣшан оуѣо блѣ
 женаго навѣла глѣшѣа ꙗко же, кратѣѣ¹. подобѣи кѣсте
 црквиа ежѣмъ сѣштемъ кѣ подѣи о ꙗко ісѣ. ꙗко
 таже приаѣте і кѣ отъ сконѣ сѣпленѣнѣи. ꙗкоже
 і тѣ отъ подѣи. оуѣнѣшѣи ꙗко і гѣ ісѣ і своѣа пророкы
 і насъ изгнѣнѣшѣи. кѣзбранѣшѣи. рече. ѡзѣкомъ
 глаголю. да сѣпасѣтъ сѣ. кѣ-испѣ(ѣ)нѣи² лѣгъ грѣхы.
 постѣе же кѣ нѣгъ гѣкѣ до конѣца³. шѣдѣ а. ꙗко
 тѣхъ подобѣетъ наѣ рѣдѣти і плакѣти сѣ. творѣшѣи
 зѣло. а страждѣшѣи зѣлк ꙗже не. сего ради и
 чѣлоуѣнѣа гѣ. зѣрѣ дрѣзѣсти оуѣнѣи, сѣмѣшѣа
 сѣ. люѣо ꙗко ꙗко, ѡже лѣканѣ на немъ і показѣа
 чѣлоуѣкъ своѣо велиѣотѣ до самого прѣданѣк. вѣскѣ
 полѣзѣ творѣанѣ емоу. (не кѣ) оуѣо печѣлкѣ. кратѣ.
 слѣнѣа. ꙗко ісѣ прѣданѣ кѣ. нѣ аѣте хѣшѣи. плаѣ
 сѣ горѣко і кѣзѣхѣи велѣи. не прѣданѣо ради ісѣ.
 нѣ прѣданѣо ради нѣды. прѣданѣ ко ісѣ і вѣсѣ
 нѣжѣ вѣсѣ сѣпасѣ естъ. а прѣданѣи нѣда дѣшѣ своѣа
 поѣоуѣнѣ естъ).

Cloz. I. 752-924.

Отааго еѣфанѣ арѣиѣскоуѣа кѣрѣсѣаго о поѣре
 бѣи тѣла гѣк і ѣа наѣго нѣхѣа і о іосѣфѣ ѡже отъ
 арѣмѣтѣа і никѣдѣмѣ і о сѣнѣи гѣ наѣго грѣкѣмъ
 по сѣпасѣи мѣцѣ дѣхѣо кѣкѣиѣ.

Чѣто се: дѣнѣсѣ кѣзѣмѣкѣ много на зѣмѣ чѣто се:
 кѣзѣмѣкѣ много і мѣчѣанѣ много. кѣзѣмѣ(ѣ)кѣ много.

¹) v Hom. Mih. zde správně vok. кратѣи. ²) ꙗ. εἰς το ὀνκπρωσῶν
 τῶν τῆς ἀμαρτίας. ³) ꙗ. εἰς τέλος.

'кко ц'ксарь с'кшт'ь. зем'к оуко'к с'а і оума'ьча. 'кко
 к'ь п'ьт'ьк оу'сьне. к'ь п'ьт'ьк оу'мр'кт'ь і ад'ь в'ьстрє-
 нета. к'ь к'ь ма'к оу'сьне і с'ьпаш'т'а'а от'ь к'кка от'ь
 адама¹ к'ьскр'кеі. к'ьде н'ьн'к с'жт'ь к'ьчараш'ьн'а'а м'ь-
 к'ь и г'а'а і г'окорі к'ьк'аш'т'еі на 'а от'ь законор'к-
 с'т'аш'н'ик'ь: к'ьде народи і коки і чині і ор'аж'к' і др'к-
 коли: к'ьде ц'ксарє і н'ер'кі і с'ж'к'а о'с'ж'д'н'ьн'а: к'ьде
 с'к'ш'т'а і м'єч і г'окорі к'ьш'т'ис'ьн'і: к'ьде людє і ш'а-
 тан'к' і тр'жт'ь н'еправед'ьн'ьн'і: к'ь істин'а оу'ко. з'к'ло
 к'ь істин'а людє по'оу'ч'н'а с'а т'ьш'т'ет'ьн'ьн'ь і соу'ет'ь-
 н'ьн'ь. пот'ьк'а с'а к'ь акр'огон'еі камен'ь 'ь. і самн
 с'ьк'роу'ш'н'а с'а. пр'ивр'ьг'а с'а к'ь т'ер'ьд'ь камен'ь. н'ь
 к'ь н'к'н'ь к'ь'н'ь н'ь'ь раз'д'а с'а. пот'ьк'а с'а о на'ко-
 к'ал'к' н'еп'ок'д'ьм'к'ем'ь. н'ь самн с'ьт'ьр'єні к'ьш'а. к'ьз'н'к'с'а
 на др'кко камен'ь. і с'ьш'ед'ь оу'мр'ьт'єн' іа. с'ьк'а'з'аш'а
 великаго сам'исона² с'ь'н'ьца 'а. н'ь раз'др'к'ш'ь к'ьч'ьн'ьн'а
 ж'з'ь и'нопл'єм'єн'н'ьк'ь і законор'к'єт'ьн'ьк'ь по'оу'ч'є. з'адє
 ког'ь с'ь'н'ьцє по'д'ь з'ем'а і т'ьм'ж пр'к'н'р'ач'ьн'ьн'а по'д'єом'ь
 с'ьт'ьр'є. д'ьн'єс'ь с'ьс'н'ьє с'аш'т'н'ь на з'емі і от'ь к'кка
 по'д'ь з'ем'а с'ьпаш'т'н'ьн'ь. д'ьн'єс'ь с'ьс'н'ьє к'ьс'єноу' м'роу'.
 е'н'ко к'н'д'н'ь і е'н'ко н'єк'д'ьм'ь. соу'гоу'ко д'ьн'єс'ь пр'ш'є-
 ст'є г'н'є. соу'гоу'ко с'ьм'от'р'єн'ьє. соу'гоу'ко ч'ак'колю'к'єст'є.
 соу'гоу'ко с'ьш'т'є. к'ь коу'п'к' жє і с'ьм'к'р'єн'ьє. соу'гоу'ко
 к'ь ч'ком'ь по'с'к'ш'т'єн'ьє. от'ь н'єк'єсє на з'емі. от'ь з'ем'а
 по'д'ь з'ем'а к'ь пр'о'уд'ит'ь. в'рата ад'ока от'ьв'р'ь'з'аш'т'ь
 с'а. с'ьпаш'т'єн' от'ь к'кка. рад'оу'т'є. с'а. с'к'д'аш'т'єі к'ь
 т'ьм'к' і к'ь с'к'ні с'ьм'р'к'ьн'к' к'єл'к'ь с'к'кт'ь пр'н'м'к'т'є.
 с'ь р'ак'ь г'ь. с'ь м'р'ьт'ь'ьн'и к'ь. с'ь оу'м'єр'ьш'н'и ж'к'от'ь,
 с'ь по'к'н'н'ь'ьн'и н'єп'ов'н'н'ь. с'ь с'аш'т'н'и к'ь т'ьм'к'
 н'єм'р'ьч'аі с'к'кт'ь. с'ь п'ак'н'н'ьк'ь с'ко'од'ит'єл'ь. с'ь пр'k'is'

1) eti ada. 2) v rkr.: samasa.

гі. принесенъі тѣбѣ мѧченикъ свѧтъиѧхъ ради приѧі і
молитвами ихъ і заповѣдами твоими приспѣи нѧмъ помоща
твоѧ. гмъ. По вѣсѧдѣ. Очиіти нѧи. гі. просимъ тѧ
небесскѧхъ твоихъ ради заповѣдаі і оутверді нѧи. да
славимъ тѧ прѣдъ свѧтъиѧми твоими молитвами нашими.
гмъ нашимъ. Мѧшѣ о вѣсѣхъ небесскѧхъ сѧ-
лахъ. Поимамъ сѧ. Гѣ же нѧи молитѣи ради бла-
женѧиѧ вѣдѧ і приснодѣкѣи маріѧ і блаженѧхъ ради
ангелѧ твоихъ і вѣсѣхъ небесскѧхъ силахъ і апостолѧ
і мѧченикѧ і прѣподобнѧхъ і честѧхъ дѣкѧ і вѣсѣхъ
свѧтъиѧхъ твоихъ молитвами присно нѧи вѣзвеселѧѧ еісѣ
просимъ тѧ. гі. да вѣкоже нѧи чѧстѧмъ чѧсті сѧ ихъ на
вѣсѧ дѧи мѧостѧхъ твоѧхъ дѧхъ нѧмъ присно насѧкѣ-
докѧті небесскѧиѧ твоѧ сѧлѧи. гмъ нашимъ. Надѣхъ
оплатѧ. Дарѣ сѧ принесенъи тѣбѣ. гі. вѣсѣхъ свѧ-
тъиѧхъ небесскѧхъ сѧлѧ ради і вѣсѣхъ свѧтъиѧхъ
твоихъ ради і правѣднѧхъ ради. вѧди тѣбѣ вѣ хѧлѧ.
а нѧмъ молитвами ихъ достѧное отплатѧ. гмъ нашимъ.
По вѣсѧдѣ. Просимъ тѧ. гі. дахъ нѧмъ молитвами
вѣсѣхъ небесскѧхъ силахъ і вѣсѣхъ свѧтъиѧхъ твоихъ
і дѣлѧ ихъ ради правѣднѧхъ. вѣсѧдѧмъ сѧмъ вѣзѧмѣ-
тѧмъ очііти сѣдѧцѣ нашѣ отъ грѣхѧ нашихъ. гмъ
на. Молитѧ. к. (ш). Оутвори нѧи. гі. еже, причѧстѣ-
нѧи свѧтѣи вѣдѧ і приснодѣкѣи маріі і дѣстѧнѧи свѧ-
тъиѧхъ ангелѧ і блаженѧхъ апостолѧ. мѧченикѧ і прѣ-
подобнѧхъ і честѧхъ дѣкѧ і вѣсѣхъ свѧтъиѧхъ
твоихъ молитвами ихъ зашчѧті нѧи.

b) Cyrillské památky.

1.

Z tak zv. Savviny knihy.

Jest to neúplné Aprakos-evangelium; pojmenováno jest tak podle přípisu pocházejícího od kněze Sabby (Savva). Památka se chová v typografické knihovně moskevské a byla vydána *Vjač. Ščepkinem*: Саввина книга, St. Peterburg, 1903 (v publikacích akademie: Памятники старославянского языка. Т. I, вып. 2). Přidán jest úplný slovníček. O jazyku a písmě této památky pojednává týž autor ve své práci: Разсуждение о языкѣ Саввиной книги, 1899. V textě liší se již značně naše památka od ostatních, hlavně hlaholských (a tak i od Ass.). Po lexikální stránce třeba upozorniti na výrazy jako na рѣ. господи »hospodae, прахънѣ за изгнѣхъ, зѣхъ »εξελθῶς, обидѣхъ за исправдѣхъ »ἐξδικῶς a j.

Lk. X 25-37 (fol. 55 b-56).

25. Къ онѣ¹ законникъ единъ¹ приде² къ ісѹ искоушавъ и гла: оучителю, что створи жизнь³ кѣчѣхъ наслѣдствѹхъ⁴; 26. іс же рече емоу: къ законѣ что писано⁵ естъ: како чытени; 27. онъ же отъкѣцахъ рече: възлюбихи га ка своего кѣмъ срдцемъ своимъ и всею душею своєю и всею крѣпостію твоєю и всею помышленіемъ твоимъ и възлюбивъ близкаго⁶ своего яко самъ сѧ. 28. рече же емоу іс: правъ⁷ отъкѣца, се твори и живѣ въ деніи. 29. онъ же хотѣ оправдати сѧ самъ рече ісши: кто естъ близкаго⁸ мой; 30. отъкѣцахъ же іс рече емоу: чакъ единъ⁹ съхождѣне¹⁰ отъ персѣма къ

¹) ісѹхъ Zogr. Mar. Ass. ижеши Ostr. ²) tak i Ass. Ostr., яхѣа Mar. Zogr. ³) жикотъ кѣчѣхъ Mar. Zogr., жикота к...аго Ass. ⁴) tak i Mar., наслѣдѹхъ Zogr. Ass. Nik. ⁵) tak i Zogr., писано Mar. Ass. ⁶) tak i Ostr. (-аго), искрѣкѣаго Mar. Ass. Nik., подѣрѣа своего Zogr. ⁷) tak i Ostr., правъ Mar. Zogr., право Ass. Nik. ⁸) tak i Ostr., искрѣхъ Zogr. Mar. ⁹) ісѹхъ Zogr. Ass. ¹⁰) ѣти съхождѣни.

и никтоже не даше еѡѡ. 17. помыслихъ же к себѣ¹ рече: колико наимыникъ оу оца моего. и изъывахъ² хлѣби. азъ же съде гл҃адоу³ изъывахъ². 18. вѣстанъ идѡхъ къ оцю моемоу и рекахъ емоу: оче, съгрѣшихъ на нѡ и прѣдъ тобоу. 19. юже нѣсмѡ достоинъ нарици сѡ снѣ твои, створи мѡ яко единого отъ наимыникъ твоиу⁴. 20. и вѣстанъ иде къ оцю своемоу. при же емоу далече сѡрше. оузырѣ и оца его и мѡхъ емоу вѣстѣ. и текъ нападе на кѣѡ его и обокыза⁵ 1. 21. рече же еѡѡ снѣ: оче, съгрѣшихъ на нѡ и прѣдъ тобоу. и нѣсмѡ достоинъ нарици сѡ снѣ твои. створи мѡ яко единого отъ наимыникъ твоиу⁴. 22. рече же оца къ рабѡмъ своимъ: скоро изнесѣте одеждѡ прѣвѣж и обѡкѣцѣте 1 и дадите прѣстѣнъ на рѣкѡ его и сапогъ на погъ. 23. и приѣдѡхше телѡцѡ оушитѣ⁶кы заколѣте и, идѡхше да кесани⁷ сѡ. 24. яко снѣ съ мѡрѣтѣ⁴ кѣ и ожиге. погыка⁸ кѣ и окрѣте сѡ. и нача⁹ша кесанити сѡ. 25. кѣ же снѣ его старѣи на сѡхъ и яко идѡ⁶ приѡближи сѡ къ домоу. оуслѡхша нѣкниѡ и анѣ. 26. и призѡвахъ единого раба вѣира¹⁰наше: что ѡко се естѣ: 27. онъ же рече емоу: братъ твои приде. и закла оца твои телѡцѡ оушитѣ⁶кы, яко сѡдрава и приѡтѣ. 28. разгѣкава же сѡ и не хотѣхше кинити. оца же его ни⁷гдѣ моѡхше 1. 29. онъ же отѣкѣирахъ рече оцю своемоу: се. колико лѣтѣ работахъ тебѣ и николиже запогѣди твоеѡ не прѣстѡлнѣхъ, и мнѣ николиже не даѡ еси козѡмѡте. да съ дроугѡ моиѡи възвеса¹¹хъ сѡ кѡмѣхъ. 30. егда же снѣ съ изѣдѡ твое наѣхше съ мѡкодѣцѡми приде. закла емоу телѡцѡ оушитѣ⁶кы⁷. 31. онъ же

¹) къ себѣ же пришла Mar. a jiné. ²) гыма. Mar. Zogr. Ass. ³) ѣти обокыза. ⁴) мѡрѣ- zaviněno dělením na konci řádku: мѡрѣтѣхъ. ⁵) нача⁹ша Mar. ⁶) грѡхъ Mar. Zogr. ⁷) за оушитѣ⁶кы, штеѡмъ Mar. Zogr.

рече емоу¹ чадѣ. тѣмъ всегда съ мноѡмъ еси, и вса моѡ
твоѡ сѡтъ. 32. възвеселити же сѡ и възрадовати по-
дованіе. іако братѣ твоѡ съ мрътвѣмъ въ нѣ оживе, погымѣвъ
въ нѣ оживѣе сѡ.

Jan XVIII. 28 40 (f. 113).

28. Въ онѣ редѡша¹ іса отъ канѡфы въ претѡръ.
въ же за оутра. и ти не вѣнида въ претѡръ. да не
осквернатъ сѡ. въ да ѡдаѡтъ насѣлѣ. 29. изиде же пи-
латъ съ пили вѣмъ и рече² кѡмъ рѣкѣ приносѣте на
чака сего: 30. отъвѣщаѡша же и рѣша емоу³ аще не въ
кѡмъ злодѣи. не вѣмѡмъ его прѣдѡи тѣмъ. 31. рече
же пилатъ⁴ помыслѣте і въ нѣ по закону каменеѡму сѡдѣте
емоу. рѣша же емѡ нѡдѣи⁵ намъ не достѡитъ оубѣити
никогоже. 32. да слово ісѡ съсѡдѣтъ сѡ, еже рече канѡмъ².
коѡмъ съмрътѡмъ хотѣмъ оумрътѣти. 33. вѣниде же пакы
пилатъ въ претѡръ и гла въ ісѡу и рече емѡ³ тѣмъ аи
еси црѣ нѡдѣнскѣ: 34. отъвѣща емѡ іс⁴ о сѡмъ аи се
тѣмъ глаши или нѣи тѣмъ о аи въ рѣша: 35. отъвѣща
емоу пилатъ⁵ еда азъ жидѡвинѣ есмѣ: родъ твоѡ (и)
архѣрѣи тѡ прѣдѡша мѣмъ. что еси стѡрѡмъ: 36. отъ-
вѣща іс⁴ црѣствіе мое нѣстѣ отъ мѡра сего. аще отъ
сего мѡра въ кѡмѡ црѣствіе мое. слоутѣмъ моѡмъ сѡ по-
дѣвѣмъ сѡ вѣнида. да не прѣдѡмъ вѣмъ нѡдѣмъ. вѣнида
же црѣствіе мое нѣстѣ отъ сѡдѣ. 37. рече же емѡ пи-
латъ⁵ сѡ црѣ аи тѣмъ еси: отъвѣвъ іс⁴ тѣмъ глаши іако
црѣ естѣ³. азъ на се родѣмъ сѡ и на се прѣдѣ въ
мѡръ. да погѣдѡмъ⁴ истинѣмъ. всѡмъ же, нѣе естѣ отъ
истинѣмъ. послѡушаѣтъ гласа моѡго. 38. гла емоу пилатъ⁵
что естѣ истина: и се рѣмъ пакы изиде въ нѡдѣмъ

¹) кѡмъ Zogr. ²) названіемъ Ostr. ³) chybě za ісѡмъ. ⁴) съсѡдѣтъ-
стѡмъ. о истинѣ Mar., послѡушѣстѡмъ. Ostr.

и гла нмѣ' азъ ни единомъ же кнѣгы окрѣтаѣмъ къ немѣ.
 39. естъ же обычай камѣ. да единого камѣ отъгноуѣмъ
 на насѣжъ. хоцете ли. да отъгноуѣмъ камѣ цра нюдескѣ:
 40. кѣзѣниша же вси глѣже' не сего. нѣ караѣмъ. кѣ
 же караѣмъ разкошникѣ.

Jan XIX. 1 35 (l. 114, 115, 128).

Тогда же нмлатѣ подѣтъ ꙗса и ки¹ 1. 2. кони же
 сънлатѣниѣ кѣницѣ трѣницѣ² и кѣзѣошнѣ на глаѣмъ
 емоу и кѣ рѣжѣмъ прѣкрѣдѣмъ³ оѣкѣошѣ⁴ 1. 3. и при-
 хождѣмъ къ нмѣш и глажѣмъ радѣу сѣ. црю нюдескѣ'
 и кнѣжѣмъ 1 по ланитама. 4. изиде же пакы нмлатѣ кѣниѣ
 и гла нмѣ' се изхождѣмъ (и) камѣ (кѣниѣ), да раздѣмъкѣте.
 ꙗко къ немѣмъ кнѣгы не окрѣтаѣмъ. 5. изиде же ꙗс кѣниѣ
 нмѣмъ трѣницѣ кѣницѣ и прѣкрѣдѣмъ⁵ рѣжѣмъ. и гла
 нмѣ' се чакѣ. 6. егда же видѣмъ 1 архѣрѣи и сѣоуѣмъ.
 кѣзѣниша глѣже' расѣни. расѣни⁶ гла нмѣмъ нмлатѣ'
 поимъкѣте кы и расѣни⁷кѣте'. азъ бо не окрѣтаѣмъ къ немѣмъ
 кнѣгы. 7. отъкѣкѣиша емоу нюдѣ' мѣмъ законѣмъ нмѣмъ.
 и по законѣмъ нашѣмоу дѣмъжѣмъ естъ оуѣмърѣти. ꙗко
 снѣмъ ежѣмъ творитѣ сѣ. 8. егда же сѣмънѣ нмлатѣ се слово.
 сѣоѣмъ сѣ. 9. и кнѣмъ къ прѣторѣ пакы и гла ꙗси' отъ
 кѣмъдоу еси ты: ꙗс же отъкѣкта не створи емоу. 10. гла
 нмѣш нмлатѣ' мнѣ ли не отъкѣкѣиши: не кѣси ли, ꙗко
 властъ нмѣмъ расѣмъти⁸ тѣ (и) властъ нмѣмъ поуѣтити
 тѣ); 11. отъкѣкѣи ꙗс' не нмѣмънѣмъ оѣласти на мнѣмъ никѣмъ-
 ѣже. аѣмъ не кы тѣ данѣ сѣ кѣниѣ' сего ради прѣдѣмъ
 мѣмъ кѣниѣ⁹ грѣжѣмъ нмѣмъ. 12. отъ тоѣмъ нмлатѣмъ нмѣмъ

¹) тѣмъ Mar. Ass., ки тѣжъ Zogr. Sav. Nik. ²) отъ трѣмъмъ Mar. Zogr. Ass. ³) такъ i Ass., прѣмъ. Mar. Zogr. ⁴) оѣкѣиша Mar. Zogr. Ass. ⁵) такъ i Ass., прѣмъ. Mar. Zogr. ⁶) такъ i Ass. O. tr., прѣмънѣмъ, пр... Mar. Zogr. Nik. ⁷) прѣмънѣмъкѣте Mar. Zogr. ⁸) такъ i Ass. Ostr., прѣмънѣмъ Mar. Zogr. ⁹) сѣоѣмъ Mar. Zogr., сѣоѣмъ Ass.

поустити і. нюдеи же выниахъ г҃ѣи҃ а҃ще сего пѣстиши, нѣкѣи дрѣгѣ кесареви (нѣкѣи҃ же сѣ творитѣ цѣсарѣ, протнѣитѣ сѣ кесареви). 13. пилатъ же слышавѣ та словеса изведе кѣни҃а іса и сѣде на сѣдици на мѣстѣ нарицаемѣмъ л(и)тостратѣ, евреиски҃ же голѣгада. 14. кѣ же кѣ патѣкѣ овѣдѣ годоу², кѣ же година .г. и гла нюдеоми҃ сѣ црѣ капи҃. 15. они же выниахъ вѣзѣми, вѣзѣми, распѣни³ і гла нми҃ пилатѣ цра ли кашого распѣни⁴: отѣкѣиаша архіереи не имамѣ цра тѣчникѣ кесара. 16. тогда же прѣдастѣ і нми҃, да и распѣнѣтѣ. они же помѣише і кедоша⁵ въ преторѣ. 17. и самѣ си носѣ кръстѣ изиде кѣ нарицаемое краниево мѣсто, еже глѣтѣ сѣ евреиски҃ голѣгада. 18. идеже і распѣна, и сѣ нимѣ ина к сѣдоу и онѣдоу. по срѣдѣ же іса. 19. на крѣстѣ кѣ же написано іс назарѣнинѣ црѣ нюдеискѣ. 20. сего тѣла мнози чѣтоша⁶ отѣ Нюдеи, іако кѣнѣ кѣ мѣсто града. идеже распѣна⁷ іса и кѣ написано евреиски҃ и грѣчѣски҃ и роумѣски҃⁸. 25. стоѣхъ же при крѣстѣ іскѣ мѣти его и сестра мѣтере его марія клеофова и марія магдалини. 26. іс же видѣкѣ мѣтере и оученика стоѣща, е҃гоже любаѣше. гла мѣтери҃ жено, сѣ си҃ твое. 27. по томѣ же гла оученикоу҃ сѣ мѣти твое. и отѣ того часа поатѣ іа оученикѣ кѣ своѣ си. 28. по сѣмѣ кѣдѣ іс. іако всѣ юже сѣверѣниша сѣ о немѣ. да сѣбѣдѣтѣ сѣ кѣни҃гѣ. 30.⁹ и прѣклона главѣ прѣдастѣ дѣхѣ. 31. нюдеи же понеже патѣкѣ¹⁰ кѣ. да не останѣтѣ на крѣстѣ тѣлеса кѣ сѣкота, кѣ ко великѣ днѣ кѣ тѣ сѣкота. молиша же пилата. да прѣвѣнѣтѣ голѣки іхѣ

¹) за -сѣмъ. ²) параскиѣки҃ пасѣкѣ Mar. Zogr. Ass. (настѣк). ³) tak i Ass., пропѣни Mar. Zogr. ⁴) tak i Ass., пропѣни Mar. Zogr. (obdobně verš 16 a 18). ⁵) вѣса Mar. Zogr. Ass. ⁶) чѣса Mar. Ass., чѣша Zogr. ⁷) распѣса Ass., пропѣса Mar., пропѣша Zogr. ⁸) verš 21– 24 chyběji zde. ⁹) v. 28– 30 chyběji. ¹⁰) параскиѣки҃ Mar. Zogr.

и възвѣститъ а. 32. приде же воини, и прѣкоуемоу же
прѣвѣнша голѣкни и дрѣгомоу распятоумъ¹ съ нимъ. 33.
на іса же принѣдѣше. тако видѣша і юже змръсна².
не прѣвѣнша емоу голѣкнию. 34. нѣ единъ отъ воинъ
копиемъ емоу ребра прокоде и изиде аене крѣкъ и рода.
35. и видѣхъ поукѣда и истинно естъ поукѣданне ѿго.

2.

Z kodexu suprasliského (Cod. Suprasliensis).

Byl nalezen v klášteře suprasliském (Suprasl) u Białystoku v Rusku. Větší část rukopisu pocházejícího asi z XI. stol. chová se v někdejší studijní, nyní universitní knihovně ljublaňské, jiná ve Varšavě (v knihovně hraběte Zamojského) a zbytek ve veřejné knihovně petrohradské. Vydán byl *Fr. Miklosichem*: Monumenta linguae palaeoslovenicae e codice Suprasliensi. Vindobonae, 1851, přesněji pak *Serg. Severjanovem*: Супрасльская рукопись. Ст. Пб. 1904. I. (Ve spisech akademie: Памятники старослав. языка, томъ I, вып. 1, měl následovati ještě díl II. obsahující úplný seznam slovního materiálu, a poněvadž Severjanov zemřel r. 1919 a mimo to ještě do toho přišla metla bolševická, není asi naděje, že by svazek ten měl ještě vyjít.) Památka tvoří část menaea určeného k četbě (rusky: četъja mineja) v měsíci březnu a tak jsou zde legendy, životy svatých a homilie.

2.

Мѣсѣца марта кѣ а. житиѣ григора папы роумѣскаго.
(I. 61–62., u Mikl. str. 90–94., u Severj. 119–124.)

Плѣженъ ѿ григориѣ поставленъ въ стѣ патриархъ
стѣки ежии црѣкви римьстѣки, а прѣжде патриархѣства
црѣкви оризѣцѣ кѣ въ манастири стааго апостола андрѣа.
нарицаемааго каноусаура, близѣ стоую мѣченикоу івана

¹) рас... též Ass., проп... Mar. Zogr. ²) оумръкнѣ Mar. Zogr.

и наула. кѣканіе же игоуменѣ того манастирѣ. мати
же иго клаженая живѣканіе клизѣ кратѣ стааго наула
анестала на мѣстѣ нарицаемѣ кѣмѣ кѣла нова. Тѣ же
клаженѣи григорин иго да сѣдѣканіе кѣ ҃узынѣк своѣи
и писаніе, приде кѣ ѿмоу маломошѣтѣ. мола и и гла-
гола помилуѣи мѣ. раке ка кѣмѣнаго. іако старѣниина
кѣхѣ коракѣникоуѣ. и истоннѣомѣ сл и погоуѣнѣомѣ
много имѣниѣ. и своѣ и стоуѣде. мѣкоништин же и
по истинѣ раѣ христѣсовѣ приѣкѣкѣ слоуѣа. своѣго
глагола ѿмоу кратѣ, шедѣ даждѣ сѣмоу ѿ златицѣ.
кратѣ же шедѣ сѣтворѣ, іакоже покелѣ ѿмоу раѣ кожнѣ
григорин. и дастѣ маломошѣи ѿ златицѣ. и отидѣ. накѣ
оуѣо мало прѣмоуѣниѣ кѣ тѣжде дѣнѣ приде тѣжде
маломошѣтѣ кѣ клаженоуѣмоу григоруѣ глагола помѣ-
лоуѣи мѣ. раке ка кѣмѣнаго. іако много погоуѣнѣѣ.
а мало ми ѿсѣи далѣ. Клаженѣи же приѣкѣкѣ слоуѣа
своѣго глагола ѿмоу нди, братѣ. даждѣ ѿмоу дроуѣжѣа.
ѿ златицѣ. сѣтворѣ же кратѣ тако. вѣхѣмѣ же ништин
кѣ златицѣ отидѣ. накѣ же мало помѣуѣниѣ третѣе
кѣ тѣжѣе дѣнѣ приде кѣ клаженоуѣмоу григоруѣ гла-
гола помѣлоуѣи мѣ, раке кога кѣмѣнаго. даждѣ ми
дроуѣгоѣ клагѣсловѣѣниѣ. іако много погоуѣнѣѣ. Клаженѣи
же приѣкѣкѣ слоуѣа своѣго глагола ѿмоу нди. даждѣ
ѿмоу дроуѣжѣа ѿ златицѣ. отѣкѣниѣтакѣ же глагола
кѣкрѣ ми нми. чѣстѣнѣи отѣчѣ. іако иѣстѣ остала ни
ѿдина златица кѣ ризѣниѣи. глагола к ѿмоу клаженѣи
не имѣиш ли много никакоже сѣсѣда. ни ли ризѣна.
да дѣси ѿмоу; онѣ же отѣкѣниѣтакѣ рѣчѣ много сѣсѣда.
чѣстѣнѣи отѣчѣ. не имѣмѣ разѣкѣ скрѣкрѣнаго кѣюда.
иже ѿ посѣлала госпѣжда великаѣ сѣ коуѣниѣа. глагола
кѣ ѿмоу раѣ пжнѣи григорин нди, братѣ. даждѣ ѿмоу
кѣюдѣ тѣ. кратѣ же сѣтворѣ. іакоже покелѣ ѿмоу кла-

женѣи, и дастъ нишѣоуѣмоу. нишѣи же кѣземъ вѣ
златицѣ и сѣребръиѣи влодѣ отиде. югда же и поста-
виша патриарха стѣи цркви римьстѣи, по окычаю
патриаршѣскоу повелѣ сакелароу скоемоу кѣ юдинѣ дѣи
юдноиѣ привесть вѣ маломонити на тринежѣ скоиѣ, да
овѣдоуѣтъ сѣ ииамъ, сакеларин же сѣтвори. якоже повелѣ
юмѣ патриархъ, и призѣва вѣ мѣжѣ нишѣи. и югда
сѣдоша сѣ патриархомъ на тринежѣ. овѣтоша сѣ гѣ.
призѣваѣтъ же сакелара глагола юмоу: не вѣхъ ли ти
рекаѣ вѣ позѣвати, то како безъ моего повелѣиша три
на десѣте юси позѣвалѣ; сакеларъ же слышавъ и при-
страшенъ вѣмъ отъ вѣкишѣаѣ рече к ѣмоу: кѣроуи ми,
чѣстѣиѣи владѣиѣ, дѣва на десѣте нѣхъ юстѣ. третниѣго
на десѣте не видѣише никѣтоже разѣк патриархъ юдинѣ.
овѣдоуѣишѣемъ же имъ видѣише патриархъ третниѣго
на десѣте сѣдѣиша на краи стола. и сѣ, лице юго окрѣзы
измѣишѣише, оюгда оуко видѣти и вѣише сѣда. оюгда
же отрока. и югда же вѣстѣиша сѣ тринежѣ. ииѣи кѣса
отъ юноусти владѣиѣи, а третниѣго на десѣте, видѣишаю
тако чюуѣиша, а и за рѣжѣи и вѣвѣдѣи и вѣ кѣкѣи скоиѣ.
глагола юмоу: заклѣиша тѣ о вѣицѣи силѣи кѣсѣдржи-
теиѣи юга, повѣжѣи ми, кѣто тѣи юси. и что юстѣи имѣ-
тѣюе; онѣ же рече к ѣмоу: и юже кѣиранѣишѣи ииѣи
моего, то и то чюуѣишо юстѣи, оюкачѣ азъ юсиѣи оуко-
гѣии прииѣдѣи к тѣбѣ. югда вѣ кѣ манастиѣири стѣаю
анѣдрѣа апостола, нарицѣишаю кѣноскарѣ, югда сѣдѣише
вѣ чѣишѣиѣи и писѣишѣи, юмоу же да дѣва на десѣте
златицѣ и сѣребръиѣи влодѣ. иже ти вѣкѣи посѣлаша
сѣ коуѣишѣи владѣишаи сѣиѣи (!) мати тѣои. и да оуѣкѣи.
яко отъ дѣиѣи тѣою, отъ ѣиѣиѣиѣи поѣи ми сѣ дѣлѣотѣрѣ-
иѣишѣиѣи и простомѣи сѣдѣиѣиѣи, нарече тѣ гѣ патри-
архоу вѣиѣи сѣдѣиѣи цркви скоиѣи, за ѣиѣиѣи и кѣвѣи

своѣхъ проана, и кыти ти прѣимыникоу и намыкстыникоу
 врьховыиаго апостола петра. глагола же к ѿмоу клаженъи
 григоринъ како вѣси ты. иако тѣгда нарече гъ кыти
 мыкъ патриархоу: онъ же отвѣкни такъ рече: не ѡлма
 ли агѣлъ га въседръжителѣ ѡсамъ азъ, то того ради
 вѣдък. и тогда ко господь ма вѣк посълааъ к тебѣ искоу-
 сити оусерднѣ твоѣ: аште оубо члоукокмоуеыкъ а не
 члоукокмоу твориши видѣти милость своѣа. Клаженъи
 же то слышакъ оубоид сѣ. не оу ко вѣанѣ до толѣк
 видѣла агѣла, акы къ члоуккоу ко вѣсѣдока и възира
 на нъ. рече же агѣлъ къ клаженоуоумоу: не кон сѣ, се,
 посълааъ ма ѡстѣ гъ, да вѣдѣа сѣ тобоу къ житини
 сѣмъ. клаженъи же слышакъ то отъ агѣла на де ницъ
 на земли. и поклони сѣ господоу глѣд: аште малааго того
 ради даанна и ничесоже сѣшита толико множаство ште-
 дротъ показа о мыкъ прѣимноостниъи гъ, иакоже агѣла
 своего посълати къ мыкъ, кыти ѡмоу сѣ моужъ къ
 ниж. какому оубо славы сѣнодобатъ сѣ прѣкыкажштини
 къ зановѣдѣхъ ѡго и дѣлажште правдѣ. безъ аъжа ко
 ѡстѣ рекыи¹. иако милость хвалитъ сѣ на сѣдѣ, и ми-
 лоуан² нишита вѣ заѡмъ даѡстъ богоу. тѣ же самъ
 агѣлакъи господь строаи члоукчыское сѣпасениѣ гла-
 голѣтъ³ къ о десныжъ стоаиштини⁴: глѣдѣте. благо-
 словыенни отъца моего, приимѣте оуготоканое камъ
 цѣсарьство отъ начала мироу: аличѣ ко вѣхъ, и дасте
 ми ѡсте⁵, жадъиъ вѣхъ, и напоите ма, странѣиъ
 вѣхъ, и наведѡсте ма, волѣхъ, и присѣктите мене, нагъ
 вѣхъ, и овѣккосте ма, вѣ темъници, и придѡсте къ
 мыкъ. ѡлма оубо сѣтвористе ѡдномоу отъ братиѣ сѣа
 моа хоудъма, то мыкъ сѣтвористе⁶. вѣди же въскъиъ

¹) Jak. 2, 13. ²) Kn. přísloví 19, 17. ³) Mat. 25, 34–37. ⁴) за сто-
 аиштинѣ. ⁵) за ѡсти. ⁶) Mat. 25, 40.

намъ почитавъштинимъ же и послоушавъштинимъ оуслъ-
шати клаженъи тѣ глаголю. и вѣчъиныхъ клажъи, аже
оуготова когъ любашитинимъ и, да ны съпримимъ
сътворитъ хс кѣи прѣчистъи ради матере нѣго стъи
когородниѣ. яко томоу подокаатъ слава, честь и покла-
шание, нъиѣи и присно и въ вѣкы вѣкомъ аминь.

3.

Ze zlomku Undolského.

Dva listy, posledně vydány *E. F. Karškým* (Памятники старослав. яз. т. I. сеš. 3. St. Pet. 1904). V zlomku vyskytuje se
ь jen na dvou místech (v ukázce zde podané není žádné z nich).
Zlomky tyto pocházejí z XI. stol. a jsou nyní v Rumjancov-
ském museu v Moskvě.

Mar. V. 24 34.

24. Нъ (о)и(о) (вѣ)иѣ (послѣ)д(ов)аниѣ¹ исоу нарѣдъ
многъ и оуиѣтѣхъ. 25. и се жена етера² въ точе-
ниѣ³ крѣи лѣтъ двѣ на десѣи ииѣи⁴ 26. и много
пострадавъшии отъ многъ врачъ⁵ иждивъшии свое кѣи
и ни единого же полѣжа шѣрѣтъшии. нъ паче въ горе
кѣиѣи⁶. 27. слышавъшии ш исѣ. принеѣиѣи въ на-
рѣдъ⁷ съзади прикоснѣ сѣи ризѣ его. 28. глаголю, ко-
ѣко аще прикоснѣ сѣи ризѣ его спсѣна бѣди. 29. и аще
исѣиѣи источъиѣи крѣи еѣи и разоуиѣи тѣломъ. ѣко
ицѣиѣи⁸ шт(ѣи) ранъ. 30. аще иѣи шѣиѣи⁹ сѣиѣи ииѣи

¹) tak i Ass. (посл... исоушѣи) Ostr., naproti tomu Mar. Zogr. не
иѣиѣи ѣиѣи, Sav. ѣиѣи. ²) tak i Zogr. Ass., proti Mar. Sav. ѣиѣи,
potom v uvedených zde textech následuje сѣиѣи. ³) ostatni кѣи -иѣи
(neb -и). ⁴) jiné texty bez ии... ⁵) tak i Remešské, врачѣи Ass., врачѣи
Zogr. Ostr. Sav., proti бѣиѣи Mar. ⁶) tak i Ass. Sav. Ostr., прииѣиѣи
Mar., прииѣиѣи Zogr. ⁷) Mar. Zogr. Ass. кѣи -ѣи. ⁸) иѣиѣи Ostr., иѣиѣи
Zogr., ѣиѣиѣи Mar. (obdobně Sav.), ѣиѣи ѣиѣи Ass. ⁹) tak i Ass.
Remeš., ѣиѣиѣи Mar. Zogr. Sav.

дѣша ѿ него. и обращаѣ сѧ къ народѣ глаголюще: кто прикоснѣ сѧ ризахъ моихъ: 31. глагола же емоу оученици его: кидиши ли народъ оугри҃кѣмъ тѣмъ и глаголюще: кто прикоснѣ сѧ мѣнѣ: 32. и глаголаше сѧ кидѣти сътворѣшиши се. 33. жена же оубоѣхъ сѧ и трепещи҃и прииде къ дѣщи. е҃же кѣи. и приде къ емоу и рече емоу въсѧ истинѣ. 34. (онъ же рече ей: дщи. къратко кѣ ссещѣ тѣмъ.

4.

Z obou listů Chilendarských.

Obsahují kusy z katechesy Cyrilla Jerusalemského (je to poučení pro neofyty). Vydal je S. M. Kulbakin v »Исследования по русскому языку«, sv. II. 1898. Zlomek ten pochází z XI. stol. a chová se v universitní knihovně v Oděsse.

мнози ка҃кѣи о҃ба҃хѣтъ къ одеждахъ о҃бачахъ. о҃бача оу҃ко одежда имѣше. нѣ не и зѣбѣи и нощѣи. нѣ кро҃тѣкомъ обложеннѣ кожей и образѣмъ безѣло҃кнѣмъ прѣ҃кѣра҃же тѣмъ цѣни҃мъ нечестѣмъ отѣ зѣбѣ о҃бача҃хѣтъ (идѣмъ. тѣмъ же т)рѣ(бѣ намъ ю҃сть е҃жнѣи) ка҃дѣтъ и оу҃мѣ (т)рѣзѣи и ки)дѣи (очи. да не) и хизанѣ (м)о и шени҃а. идѣ(ше) не҃кѣдѣствомъ крѣдѣи ка҃демъ. ни ка҃ка о҃ба҃а мынѣхъше оу҃дѣи ка҃демъ. ни а҃н҃гѣла бла҃гѣтворѣна дѣмъла не҃пѣре҃ка҃хъше по҃жрѣти ка҃демъ. о҃ба҃хѣдѣтъ ко м)ко лѣкѣ рекѣ. ни҃а. ко҃го по҃жрѣтѣ. по кѣни҃гамъ. се҃го ради црѣкѣи показѣтъ. се҃го ради мынѣшнѣкѣ оу҃чителѣства. се҃го ради почитаннѣ. ко҃чѣстнѣи же о҃бразѣ отѣ дѣмъго се҃го състои҃тъ сѧ оу҃чении до҃вро҃чѣстѣи҃и и дѣни҃и бла҃гѣи¹⁾. да ни оу҃че-

¹⁾ tak i Mar. Ass., proti м)мъ Zogr. Sav. Remes. ²⁾ tak i Ass. (аши), Ostr., proti оу҃раши Mar. Zogr. Sav. ³⁾ z до҃вро҃чѣстѣи҃и n... srovñ. а҃мѣмъ Mar. Jan VII. 29 z а҃мъ и кѣмъ. ⁴⁾ бла҃гѣи místo бла҃гъ bezpochyby podle předcházejícího до҃вро҃чѣстѣи҃и.

зоумѣхъ чоудеса отъ закона твоего. 19. прии́мѣхъ
есѣмъ азъ на земли, не съкроуи отъ мене запо́вѣдн
твоу́хъ. 20. кѣзлюки доуше моя желѣти сѣдѣхъ твоу́хъ
на всако врѣмѣ. 21. запрѣтихъ еси грѣдымъ, прокладти
оу́клаи́кѣи сѣ отъ запо́вѣдн твоу́хъ. 22. штили
отъ мене поносъ и оу́ничьженіе, яко съкѣдѣхъ твоу́хъ
кѣзискау́хъ. 23. иже сѣдѣхъ кни́зи (и) на мѣ глаголаахъ,
рабѣ же твои́ глаго́махъ сѣ въ оправѣданнѣхъ твоу́хъ.
24. иже съкѣдѣхъ мои́хъ поученыи мои́хъ сѣхъ, и съкѣти
мои́хъ правѣды твоѣ. 25. прии́мѣхъ земли доуша моя, жи́ви
мѣ по словеси́ твоѣмъ. 26. пакти мои́хъ испокѣдѣхъ и
оу́слахъ мѣ, наоучи мѣхъ правѣды твоѣ. 27. пакти мои́хъ
правѣды твоу́хъ наоучи мѣ, и поглаго́махъ сѣ въ чоу́
десахъ твоу́хъ. 28. кѣздѣрѣхъ доуша моя шти́хъ оу́ныи́и.
Стѣрѣхъ мѣ въ словесахъ твоу́хъ. 29. пакти́хъ неправѣды
шти́хъ отъ мене, и законѣ мои́хъ поминахъ мѣ.
30. пакти́хъ истинѣхъ изво́лихъ, сѣдѣхъ твоу́хъ не закѣхъ.
31. приа́хъ сѣ съкѣдѣхъ твоу́хъ господи, не
посрами мене. 32. пакти́хъ запо́вѣдн твоу́хъ тѣхъ, егда
рашири сѣдѣце мое. 33. законѣ положи мѣхъ господи
пакти́хъ оправѣданнѣхъ твоу́хъ, и възи́мѣхъ его въни́хъ. 34.
въразоуми мѣ, и испытахъ законѣ твои, и съхранихъ и
въсѣмъ сѣдѣцѣмъ мои́мъ. 35. настахъ мѣ на стѣзѣ
запо́вѣдн твоу́хъ, яко тѣхъ въсхотѣхъ. 36. прѣкло́ни
сѣдѣце мое въ съкѣдѣхъ твои́хъ, а не въ лихона́хъство.
37. шти́хъ очѣ мои́хъ да не видѣхъ свѣтъ, въ пакти́хъ
твоѣхъ жи́ви мѣ. 38. постахъ рабѣ твоѣмъ слово твоѣ
въ страхѣ твои́хъ. 39. шти́хъ поношеніе еже нещѣкахъ,
яко повелѣхъ твои́хъ блага. 40. се кѣждехъ запо́вѣ
дн твоу́хъ, правѣдохъ твоѣхъ жи́ви мѣ. 41. и приди
на мѣ мѣласть твоѣхъ господи, спасеніе твоѣ по словеси́
твоѣмъ.

V. 11. отъ сражданя моего chybi v Ž. sin. Pog. Tolst. Bon. V. 12. правды твои též. v Ž. Tolst., naproti tomu оправданіемъ твоимъ Ž. sin. Pog. Bon. — V. 13. непорѣдѣхъ též Ž. sin. Tolst. proti лахъ Pog. Bon. V. 20. жидѣти též Ž. Tolst., вжидѣти Ž. sin. Pog. Bon. V. 22. оучниченны též Ž. sin. Tolst. (-нѣ), оучниженіемъ Pog. Bon. V. 24. místo сѣк... мом ve všech ostatních: сѣк... твоѣ (твои); оучничи мом má jen ještě Ž. Tolst., оучничи мои Ž. sin. Pog. Bon. — правды твои též jen ještě Ž. Tolst.; оправданіи твоѣ Ž. sin. Pog. Bon. — V. 26. правды твои též Ž. Tolst., proti оправданіемъ твоимъ Ž. sin. Pog. Bon. V. 27. правды твои též Ž. Tolst. (нѣтъ правды, оправданіи Ž. sin. Pog. (-ни). Bon. (-ни) V. 29. закономъ Ž. sin. Bon. V. 30. вѣтъ рѣшоты Ž. sin., и истинны Pog. Bon. V. 36. Ž. sin. a všechny ostatní texty mají при-
кложны. V. 37. видѣти вжестоніи Ž. Tolst.

B. POMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY S BULHARSKÝM ZBARVENÍM

(STŘEDOBULHARSKÉ CÍRKEVNĚSLOVANSKÉ
PAMÁTKY).

Skupina tato má též své příznačné známky. Někdejší celkem pravidelné užívání nosových samohlásek je již značně porušeno. Jeví se to hlavně dvojím směrem: po *и, ж, ѱ, ѱ* (*жа*) a *ј* přechází *а* v *ѡ* a to se může měniti zase dále podle různých nářečí. Záměna ta je všeobecná v středobulharských památkách. Po *ѡ* zůstává *а*, ale jsou i takové památky, v nichž i po *ѡ* přechází *а* v *ѡ* (Apošt. ochridský, Žaltář boloňský, dečanský atd., tedy památky hlavně z Ochridy a okolí). Naopak zase po *ѡ*, *ѡ*, *ѡ*, *ѡ*, *ѡ*, *ѡ*, *ѡ* (a též po labiálech s epenth. *l'*) přechází *ѡ* v *а* (a totéž se může pozorovati v některých památkách po *ѡ*, viz v autorově Aksl. Gramm.² str. 145 sl.). Toto střídání nosových samohlásek dvojím směrem zde naznačeným, hlavně však prvním, jest nejvíce charakteristické pro tuto skupinu. Odchytky v užívání někdejších nosových samohlásek projevují se ovšem i jinak ještě, avšak již ne tak příznačně¹⁾. Dále jest užívání polohlásek již velmi nepravidelné, kde se vůbec ještě obě vyskytují. Často stačí již jen jedna a to může býti buď *ѡ* nebo *ѡ*.

¹⁾ Tak máme v mnohých památkách *ѡѡѡ* m. *ѡѡѡ* a v maked. nářečích je nyní *ѡѡѡ* zcela obyčejné, není to však athematický tvar m. thematicky utvořeného *ѡѡѡ*.

Z Dobromirova evangelia.

Jest to tetra-evangelium, nyní ve veřejné knihovně petrohradské. Pochází asi z XII. stol., snad ještě z první polovice, a jak některé známky tomu nasvědčují, bylo psáno v Makedonii (je zde na př. *ношорла* místo *сравница* Lk. VI. 29, což je spíše srbsko-makedonské, e za *ь* a o za *ъ*, avšak jsou zde i zřejmé bulharismy, jako *сдыга* za *срѣда*, *кодыга* za *когда* atd., *имъ т. имъ* l. 141 b 2 a j.).

V památce možno především rozeznávat dvojí písmo: A a B. Když tedy v doslovu ke konci evangelia Lukášova nějaký duchovní *Dobromir* o sobě praví, že rkp. ten až na nějakou malíčkost psal, a když jeho písmo zde nesouhlasí ani s A ani s B, můžeme snad tedy s Jagičem předpokládati, že na jeho popud byla památka psána. Později bylo vybledlé písmo tu a tam obnoveno, někdy jsou to jen jednotlivé písmenky, jindy zase celé kusy, ano i celé stránky. Tuto obnovu provedl Srb a tak se zde vyskytují i srbismy (srovn. 5. ukázkou z Jana XVIII. 3—11).

K uvedeným shora bulharismům třeba ještě připojiti tvary jako *поклоннишъ* (Lk. 24. 52), *възыратнишъ са* (ib.), *вндѣше* Lk. 24. 48; *глыъ* m. *глыъ* Lk. 24. 47 a j., za *а* je zde často *ѣ*: *грьди* Jan 1. 44, zřídka naopak, užívá se zde jen *ь* (ne *ъ*).

O památce této psal *V. Jagić* v *Sitzungsberichte* víd. akademie filos.-hist. tř. sv. 138 (1898) a 140 (1899). Ukázky zde jsou podány podle snímků připojených k Jagičově práci a podle snímků *Lavrovových* (*Палеографическіе снимки*, č. 3. a 4.).

Luk. XI. 37-43. (l. 75 b, písmo pocházející od ruky A).

37. (молѣаніе и) фарисен етеръ, да обѣдоуеъ оу него. въше, да же възлеже. 38. фарисен же вндѣвъ днѣи сѣ, ꙗко не прѣжде крѣсти сѣ прѣвѣе обѣдока¹ 39. рече же гъ къ нему оу нънѣ къ фарисен вѣнѣшиѣе стѣкаѣници

¹) jiné texty zde n. *обѣда*, což se shoduje s ř. textem.

48. кѣмъ же есте сѣвѣдѣтели сѣмъ. 49. и се азъ послалъ
оутѣшаніе оца моего на кѣмъ. кѣмъ же сѣдѣте¹ въ градѣ
иерусалимѣ. дондѣже обѣщете сѣмъ силою сѣмъ кѣмъ. 50.
изъидѣ же ѿ коня до вифаніа. и възвѣдши рѣцѣ свои
благоволѣи ѿ. 51. вѣсть же. егда² благоволѣи³ ѿ.
отѣстѣши отъ нихъ и възвѣдши сѣмъ на нѣмъ. 52. и ти
поклонили сѣмъ емоу и възвратили сѣмъ въ іерусалимъ съ
радостію великою. 53. и вѣдѣи кѣмъ въ цркви х(в)и-
сти и благоволѣи ка. аминь.

Doslov :

о благоволѣи гнѣ, комоу сѣмъ даси¹ рѣшѣніе добро-
мира попа грѣшника еже прѣидеи и не доконча мало.

Jan I. 43–48. (l. 125 b, psáno rukou A).

възвѣдши же на нѣмъ іссъ рече¹ тѣмъ еси симонъ, сынъ
ионинъ. тѣмъ нареченъ сѣмъ кифа. еже сѣмъ казаетъ сѣмъ петръ.
44. въ оутрѣи же день въсхотѣи² ити въ галилею и оверѣте
филиппа. и гла емоу іссъ³ грѣди по мнѣ. 45. вѣ же
филиппъ отъ китѣсанды. града андрѣево и петрова. 46.
оверѣте филиппъ нафананѣ и гла емоу⁴ евоже писа мѣси
въ законѣ и пррци. оверѣтомъ. ісса сна носифова. еже¹
отъ назарета. 47. и гла емоу нафананѣ² отъ назарета
можетъ ли чѣто добро кѣмъ: гла емоу филиппъ³ приди
и живѣди. 48. кидѣ же іссъ нафананѣ грѣдѣи ка сѣмъ
и гла о немъ⁴ се въ истинѣ излѣтѣи. въ немъже
лѣсти (нѣстѣ).

¹) tak i v Zogr. a Trn. ev., ačkoliv je v ř. textě ждѣсѣтѣ, Mar. сѣмъ казѣ за сѣмъ казѣ. ²) zde často se vyskytující bulharismus. ³) Mar. благоволѣи. Trn. ev., благоволѣи. ⁴) zde místo nжи vyskytuje se zde často.

Jan XVIII. 3 11. (l. 173b, původní písmo pocházející od ruky A bylo později Srbem obnoveno).

(нигда же приеъмъ спиражъ) ѿ старѣшиннѣ жръскѣ¹ и фарисей и² слоуѣтъ приде тамо съ мѣчи и ѿроужни и съ свѣтланикѣми и свѣщамѣми³ 4. исхъ же кѣдѣмъ късѣ грѣдѣющаѣ на нѣ нигда рече имѣ кого ницете: 5. отъ кѣирѣшнѣ емоу исса назарѣнина. гла имѣ исхъ азъ ѿсѣмъ. стоѣши же нигда прѣдѣми⁴ его съ ними. 6. и кѣко рече имѣ, кѣко азъ ѿсѣмъ. и доша къспѣтъ и на доша ници. 7. пакы же въпроси е⁵ исхъ кого ницете; они же рѣшѣ исса назарѣнина. 8. отъ кѣирѣк исхъ рѣхъ ками, кѣко азъ ѿсѣмъ аще оубо мене ницете, не⁶ дѣкѣте си хъ и ти. 9. да съкоуѣтъ⁷ се⁸ слово. еже рѣхъ, кѣко еже⁹ даль ѿси мнѣ. не погоуки хъ нико(го)же отъ ни хъ. 10. симонъ же петръ изъ каѣкѣе ножа и оудари рака архиреюка и оу рѣхъ емоу оухо десное. кѣ же нѣ¹⁰ раку малѣхъ. 11. рече же исхъ петрови кѣложни ножа свои въ ножнице¹¹. чамоу. юже¹² дастъ ми оца. не намамъ ли пити еѣ.

2.

Z bojanského evangelia.

Toto aprakos-ev., pocházející z XII.—XIII. stol. (Kufbakin klade je do polovice XIII. stol.), nalezl Grigorovič r. 1845 v Bojaně nedaleko Sofie a nyní se nalézá v Rumjancovském

¹) m. жръскѣхъ pochází od srbského obnovovatele; místo ѿ архирей, jak zde bylo původně a jak je na př. v Mar., má Trn. ev.: и отъ старѣшиннѣ архирейскѣхъ. ²) и zde vadí a nevyskytuje se ani v řeckém textě. ³) čtvero členů: съ мѣчи... съ свѣщамѣми se zde odchyluje Mar.: съ свѣщамѣми и свѣщамѣми и оражжѣми, Trn. съ свѣщамѣми и съ оражжѣми: zdá se, že obnovovatel chtěl místo ю в оражжѣми původně něco jiného napsati ⁴) и pochází ještě z původního písma. ⁵) i zde nad a původního písma. ⁶) ř. δὲτε τοῦτοὺς ὑπάρχειν, tak i jinde dosti často vedle toho: остани дѣте: Mt. XXVII, 49, Sav. zde též m. дѣти. ⁷) оу. vlastně s nad a původního písma. ⁸) i nad a pův. písma. ⁹) v původním textu ажъ. ř. оуѣ. ¹⁰) nad a původního písma. ¹¹) i nad a. ¹²) ю nad и.

museu v Moskvě. Jest to palimpsest, jehož spodní písmo je starší hlaholice. Hlah. písmo není docela vyškrabáno, takže je možno tu a tam celá slova čísti. O cyrilském textu pojednává *G. M. Kuľbakín* v Извѣстія отдѣл. русск. языка IV, seš. 3. str. 800—868. Hlaholskému textu (jest to též evang.) a písmu se, bohužel, nevěnovala dosud větší pozornost. V našem cyrilském píše se а за а а а а malá obměna tohoto znaménka за ж а ж; něco podobného můžeme tu a tam pozorovati též v mak. apoštolu. Užívá se zde sice ještě obou polohlásek, ale zcela nepravdělně, avšak dává se přednost ѡ. Ukázky jsou zde dle snímku u *J. Th. Karského*: Очерк слав. кирилловской палеографии, Варшава, 1901, str. 406 a u *P. A. Lavrova*, Палеогр. снимки č. 14.

Jan XVIII. 1- 6.

1. Къ ѡно врѣмѣ изыде ꙗѣъ и оученици его на ѡнѣ полѣ кодогечи¹ кендрѣскыѣ, игдеже² кѣ градъ, къ негоже кѣнде самѣъ и оученици его. 2. кѣдѣаше же нюда, иске и прѣдаше, мѣсто, ꙗко многѣмъ събраше сѧ ꙗѣъ тоу съ оученикы сконани. 3. нюда же поемъ народъ и ѡт старѣшиниѣ жрьчѣскыѣ и фарисеи и слоугы. приде тамо съ скѣтныи и съ скѣциами и ѡражи. 4. ꙗѣъ же кѣды вѣсе градѣше на нѣ, изышедѣ рече на нѣ кого нирете; 5. ѡтскѣраниѣ же емоу ꙗсса на зарѣниина. 6. гла на нѣ ꙗссѣ ꙗзъ есмѣ.

Luk. X. 19- 21.

19. Рече гъ сконанъ оученикомъ се даѣ вамъ власть настѣпати на змиѣ и на скорѣѣниѣ. и на вѣсѣ силѣ

¹) v prvotním překladě bylo «отокъ», čemuž rozuměli i na Moravě a s čímž se setkáváme i v Mar. i v Ostr. Později se z toho stalo — snad nedorozuměním a sice buď na chrvatské půdě aneb u pannonských Slovenců — «отокъ», «ostrov», jako v Sav. kn. To měl také původce Zografského ev. ve své předloze, změnil to však v «остроу» (?). V našem textě vyskytuje se další nové slovo a sice aspoň poněkud přiměřené. *) a je psáno nad r a ѣ.

кѣрѣжѣ, и ничѣмъ васъ не вѣрѣдитъ. 20. ѡмѣче ѡ селѣхъ
не радѡуиѣ сѧ. а(ко) дѣи вѣмъ повинѡуѣтъ сѧ, радѡуиѣ
же сѧ паче, ꙗко имена вѣишѣ написана сѧтъ на нѣсѣхъ.
21. къ тѣмъ чѣсѣ вѣзрѣдова сѧ дѣхѡмъ нѣкъ и рече · испѡ-
вѣдаѣ сѧ тѣмъ, ѡче ги нѣкѣи и земли · ꙗко тѣмъ еси се
ѡтъ прѣмѣждрыхъ и разѡумныхъ. и ѡткрыѣ еси мѣладѣ-
цѣмъ · еи ѡче, ꙗко кыс(т) вѣ(а)гѡколенни прѣдъ тобѡмъ
къ вѣкы аминь.

3.

Z dečanského tetra-evangelia.

Památka ta, pocházející asi z druhé polovice XIII. stol.,
chová se v petrohradské veřejné knihovně. Tohoto textu použil
Jagić ve svém vydání Mar. k jeho doplnění hned na začátku
(Mat. I.—V. 24). Odtud pochází první ukázka zde, druhá je
dle snímku u P. A. Lavrova (Палеограф. снимки č. 18). Již
podle těchto ukázek možno pozorovati, jak pokleslo někdejší
správné užívání polohlások.

Mat. III. 1—17.

1. Къ тѣмъ же дѣиши прииде иѡанъ крѣтитъ про-
повѣдаѣ въ поустыни иудѣисѣкѣи. 2. гла · поканѣ сѧ ·
прибѣжи ко сѧ цѣрѣкѡ нѣвѣскою. 3. се¹ оуко ѡвѣтъ реч(ѣ)-
ноу исанѣмъ прѣкомъ глѣхѣмъ · гла сѧ вѣишѣцаго въ
поустыни · оуготовѣканѣ пѣтъ гсѣмъ. прѣкы творѣте стѣ-
зѣ² ѡго. 4. сѧмъ же иѡанъ наѣканѣ рѣзѣ³ скоѡ ѡтъ
класѣ вѣлѣбѣждъ и поѣсѣ оуспѣианъ ѡ чрѣслѣхъ ѡго ·
идѣ же ѡго вѣ прѣжи и мѣдъ дѣиши. 5. тѣгда нѣсѡ-
ждаше к нѣмоу иѡрѣсамъ и вѣсѣкѣ иудѣа и вѣкѣ страна
иѡрдѣнѣскаѧ. 6. и крѣпаѡхъ сѧ оу нѣго въ иѡрдѣнѣ-

¹) v druhých textech: рѣчѣишѣ (рѣчѣишѣ též v Nik.) ř. οὗτος γάρ
ἐστιν ὁ ρηταίς... ²) srovn. Mar. I, 3 v následující ukázce. ³) jinde
рѣзѣ скоѡ.

прѣдъ лицемъ твоимъ, иже оуготовитъ пѣтъ твои прѣдъ тобож. 3. гласъ кыпижияго въ поустыни оуготокаше пѣтъ гни, прави творите стѣзи¹ его. 4. выстъ же иванъ крѣта въ поустыни и проповѣдаа крѣщение покаинна въ шпоуцѣнии грѣхѡмъ. 5. и исхождаше к немуу кса страна нюдѣнскаа² и ероуслимляне, и крѣпахъ сѡ вси въ иорданьскѣи рѣцѣ въ него исповѣдающе грѣхы свои. 6. бѣ же иванъ шкльченъ класи келѣбѣжди и поахъ оуспинахъ³ ш чрѣслѣхъ его, іада⁴ же его бѣ праси и медъ дикни. 7. и проповѣдаше глаголаа градець крѣпленіи мене въ слѣдъ мене. емоу же икъсьмъ⁵ достѡинъ поклѡнъ сѡ раздрѣшннтіи ремеи сапогоу⁶ его. 8. азъ оуко крѣстихъ вы въ водѣ и тѣ крѣстити вы (дхѡмъ стымъ).

4.

Z trnovského tetra-evangelia.

Bylo psáno pro cara Konstantina (1258—1277) v Trnově a nalézá se nyní v jihoslovanské akademii v Záhřebě. Rozbor jazyku a písma této památky máme od *M. Valjavce*, který také text tento pečlivě srovnal s Mar. a všechny odchylky uveřejnil (Starine XX a XXI), takže nám tato práce může aspoň poněkud nahraditi úplné vydání tohoto evangelia. Podal ostatně též ukázky textu (ib.), podle kterých jsou i tyto zde.

Jan XIX. 1 42.

1. тѣгда же Пилатъ поа Ісѡуса и ви ѿ, 2. и во(н)ни сѣплетше кѣнецъ штѣ трѣнниа кѣзложинна на главахъ

¹) Mar. a ostatní стѣна, Деѣ. ev. Mat. III. 3 стѣзы. ²) Remešské жидовская. ³) Zogr. оуспинахъ. ⁴) řecky: καὶ ἐσθίων (vedle ἐστίων) ἀκριδῶν καὶ... a dle toho v Nik. a Ass. тѣдъ, Ostr. илѣдъ, Rem. илѣдъ, proti Zogr. Mar. Sav. kn. и тѣдъ... (vlivem Mat. III. 4.: ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκριδῶν καὶ..., v Деѣ. zavleklo se sem i ἦν jakožto стѣ); za акридн většiny ostatních textů má Sav. kn.: прѣжи. ⁵) povšimnutí hodný bulharism. ⁶) Mar. чрѣвинмъ, naproti tomu Zogr. Ass. Sav. Nik. сапогоу a Ostr. сапога.

емъ и въ ризѣ кагрѣниѣ окаяношѣ и. 3. и приходяахъ
 к немуу и глаголаахъ: радоуи сѣ царю иудеискѣ, и
 вѣнахъ и по ланитамъ. 4. изыде же пакы Пилатъ вънѣ
 и глагола имѣ: се извождѣ и камѣ вънѣ да разоу-
 мѣете яко до него кини не вѣрѣтаж. 5. Изыде же вънѣ
 Ісѹсъ носѣ трѣновѣ кѣнецѣ и кагрѣниѣ ризѣ и гла-
 гола имѣ: се чловѣкъ. 6. Егда же видѣши и архіерен
 и слѹгы, вѣзѣвшии глаголюще: пропни і пропни и.
 Глагола имѣ Пилатъ: помѣте и вѣ пропнѣте, аз ко
 не вѣрѣтаж до него кини. 7. вѣвѣкиашѣ емоу Иудей:
 мы законѣ имамы и по законуу нашемоу длѣжѣнѣ
 естѣ оумѣрѣти, яко сынѣ вожи тѣорит сѣ. 8. Егда
 же слыша Пилатъ слово се паче оумѣра сѣ. 9. и видѣ
 въ преторѣ пакы, Пилат же глагола Ісѹсови: вѣтъ кѣдоу
 ты еси? Ісѹсъ же отвѣкта не дастѣ емоу. 10. Глагола
 же емоу Пилатъ: мнѣ ли не глаголиши? не кѣси ли яко
 властѣ имамъ пропѣти тѣ и властѣ имамъ поустити(ти)
 тѣ? 11. вѣвѣкира Ісѹсъ: не имамши власти на мнѣ
 никоежже, аще не би ти дано сѣ кини, сего ради прѣ-
 давѣи мѣ тѣмѣ колни грѣхѣ иматѣ. (Ѹ)тъ толи Пи-
 латъ искаше поустити и. 12. Иудей же вѣпнахъ к не-
 моу глаголюще: аще сего поустиниши, нѣси дроугѣ кеса-
 реви, вѣкѣкѣ ниже сѣ тѣкоритѣ царѣ, прѣтикт сѣ кесареви.
 13. Пилат же слышавѣ та словеса изведе вънѣ Ісѹса и
 сѣде на сѣдищи на мѣстѣ нарицаемѣмѣ лиоостротѣ
 евреискыи же гавкафа. 14. вѣ же параскевѣи пасѣѣ, го-
 дина вѣ яко третїица, и глагола Иудеямѣ: се царѣ
 вашѣ. 15. они же вѣпнахъ: вѣзми вѣзми пропни и.
 Глагола имѣ Пилатъ: царѣ ли вашего пропни? вѣвѣ-
 кѣиашѣ архіерен: не имамѣ царѣ тѣкмо кесара. 16.
 Тѣгда прѣдастѣ и имѣ Ісѹсъ да и пропѣнѣтъ, они
 же помнише и вѣдошѣ и 17. носѣ сѣбѣ крѣстѣ изыде въ

нарицаемое скрание мѣсто еже глаголетъ сѧ евреиньскыи
 гогофа, 18. идеже и пропашиа и съ нимъ ина два сѧдоу
 и шедоу, по срѣдѣ же Ісуса. 19. Написа же титлъ
 Пилатъ и положи на крѣстѣ кѣ же написано: Ісусъ
 назарен царь юденскъ. 20. Съ же титлъ мнози чытоша
 штъ юдеи, яко близъ кѣ мѣсто града идеже и про-
 пашиа. и кѣ написано евреинскыи грѣчѣскыи латинскыи.
 21. Глаголахъ же Пилатѣ архiereи юденстии: не пиши:
 царь юденскъ, но яко самъ рече: царь есмь юденскъ.
 22. (Ѹ)тъкѣша Пилатъ: еже писахъ писахъ. 23. Кон же
 егда пропашиа Ісуса възаша ризы его и сътвориша
 чатыри части кождо конноу часть и котѣгѧ; кѣ
 же котѣга не шыена съ крѣхоу истѣкана кѣк. 24. ре-
 коша же къ себѣ: не прѣдерѣмъ еѧ. но мѣрѣмъ жрѣ-
 бнѧ ѡ нѧ кождо спадетъ, да събѣдѧтъ сѧ книгѣ
 глаголющѧ: раздѣлиша себѣ ризѣ моѧ ѡ матиизѣ
 мои меташа жрѣбѧ. Конни же оуко се твориша. 25.
 Стояхъ же оу крѣста Ісусако мати его и сестра матере
 его Мариа Клеопока и Мариа Магдалини. 26. Ісусъ
 же видѣвъ матере и оученика стояща. евоже любѣаше,
 глагола матери: жено, се сынъ твоѧ. 27. По томъ гла-
 гола оученикоу: се мати твоѧ: и штъ того часа поштъ
 ѧ оученикъ кѣ своѧ си. 28. По семъ кѣдѧ Ісусъ яко
 кѣк оуже съвершишиа сѧ, да събѣдетъ сѧ писание, гла-
 гола: жажда. 29. събѣдъ же стояше на нѣмъ оцѧ, на
 кѣсѣмъ възвѣзше придѣша къ оустомъ его. 30. (Ѹ)гда
 же оуко приѧтъ шцетъ Ісусъ рече: съверши сѧ, и прѣ-
 клонѧ главоу прѣдасть доухъ. 31. Юди же понеже на-
 раскѣви кѣ, да не встанѧтъ на крѣстѣ тѣлеса кѣ съ-
 котѧ, кѣ во велии дѧнь томъ сѧботѧ, въпросиша Пи-
 лата да прѣвѣнѧ голѣни ихъ и възмѧтъ ѧ. 32. При-
 доша же конни и прѣкомоу прѣвѣниа голѣни и дроу-

гомоу такожде проплатомоу съ нимъ, 33. на Ісуса же
 пришедише іако видѣшиѣ и оуже оумерша не прѣвѣнишѣ
 емоу голѣнню, 34. и ѣдинъ штъ коннѣ копилемъ ревра
 емоу прободе и изыде агне кръвъ и кода, 35. и видѣвъ
 свѣдѣтельствова и истинѣино естъ свѣдѣтельство его
 и тѣ вѣстъ іако истинѣ глаголетъ, да и вѣи вѣроуете
 36. кыстъ бо се, да съвѣдетъ сѧ писанне: кость не скрѣ-
 шитъ сѧ его, 37. и пакыі дроугыѣ книгыі глаголашъ:
 оузрашъ егоже прокодошиѣ. 38. По семъ же вѣпроси Пи-
 лата Иисифъ иже вѣ штъ Яримѣѣѣ, съи оученикъ
 Ісусовъ таниѣ же за страхъ иуденскъ, да вѣзметъ
 тѣкло Ісусово, и повелѣ Пилатъ: приде же и вѣзѣ тѣкло
 Ісусово. 39. Приде же и Никодимъ, пришедъи къ Ісусу-
 совѣ ношиѣ прѣжде несъи сѧишѣние змирънно и алгоу-
 ино іако и литръ сто. 40. Прижета же тѣкло и шенста
 е ризами съ ароматы, іакоже омычанъ естъ Іудеомъ по-
 гривати. 41. вѣ же на мѣстѣ идеже и пропашѣ градъ
 и вѣ градѣ гробъ новъ. 42. въ немъ же николиже ни-
 ктоже не вѣ положенъ, тѣу же за параскен'гиѣ иуден-
 скѣѣ. іако влизъ вѣ гробъ, идеже положишѣ Ісуса.

5.

Z aprakos-evangelia Karpinského.

Z druhé polovice XIII. neb spíše ze začátku XIV. stol. po-
 cházející památka, která se chovala ve sbírce Chludova. Ukázka
 zde dle snímků Lavrovových č. 19.

Lk. XVI. 10-15.

10. Рѣч(е) гъ · вѣрныи въ малѣ и въ мнозѣ вѣренъ
 естъ, и неправедныи въ малѣ и въ мнозѣ неправеденъ
 естъ. 11. аще оубо и въ неправеднѣамъ мамона¹ вѣрни

¹) místo мамонъ jak i v Ostr. Ass. Nik., жити(и) Mar. Zogr. Sav.,
 řecky ζ... μισωμν.

не кысте, къ рѣшотникынкы кто каикъ кѣры иметь: 12. и аще къ тоуждыма кѣрни не кѣсте, каише¹ кто дастъ каикъ: 13. никын же раба можетъ двѣма гдѣнома работати · анъ ко единого възненавидѣтъ а дроуѣаго възлюбитъ, анъ единого дрѣжитъ сѧ а ѡ дроуѣаго не радити възнѣтъ. не можетъ² боу работати и мамонѣ. 14. слышахъ же си въскъ фарисеи сребролюбци сѣще, и подражаахъ и. 15. и реч(е) нѣкъ · вы есте ѡправдааши себе прѣдъ чловѣкы, въ же кѣсть срдца ваиа · такоже есть къ чловѣкѣхъ высоко³ мръзость прѣдъ боикъ.

6.

Z evangelia Jana Alexandra.

Jest to tetra-ev., které bylo psáno r. 1356 pro cara Jana Alexandra (1331—1365) jakýmsi Simonem mnichem. Nyní se chová v britském museu v Londýně. Dříve bylo soukromým majetkem jistého lorda. O této památce psal R. Scholwin v Afsl. Phil. VII. (1884, str. 1—56 a 161—221). Ukázka zde je dle přiloženého snímku této práce.

Mat. I. 29—36.

29. и акине изыде изъ сѣнницѣа прѣнде къ домѣ сѣмонокъ и андрѣеа сѣ ѡколомъ и ѡанномъ. 30. тѣмъ же сѣмонова лежанне ѡгненъ жегома, и акине глагола емоу ѡ немъ. 31. и пришедъ въздвиже ѧ емъ за рѣкѣа ежъ · и остави ѧ акине ѡгнь, и слоужааши емоу. 32. Поздѣ же выкшоу. егда захождааши сѣнце, приношаахъ къ немоу всѧ недѣжныа и вѣсныа. 33. и вѣкъ весь градъ сѣбраа сѧ къ дверемъ. 34. и исцѣлиа многы недѣжныа пѣмѣицѣхъ⁴ разлѣчнныа ѡзѧ, и вѣксы многы изгѣа, и не

¹) каише, ῥ. τὸ ὁμειρον. ²) místo не можетъ. ³) ῥ. τὸ ἐν ἀντρ ... ὀψιπλόν βδελυγμ... ⁴) за пѣмѣица ἔχοντα.

оставаише глаголи бѣсы¹. яко вѣдѣахъ и. 35. и оутро
нощи соущи зѣлао² вѣставъ нзыде и иде въ поусто мѣсто.
и тоу молитвѣ творѣаше. 36. и по нем идоше³ сѣмѡнъ
и иже вѣхъ съ нимъ.

7.

Z Dobrějšova tetra-evangelia.

Jedna část této památky, pocházející z XIII. stol., nalézá se v sofijské národní knihovně (č. 307) a druhá v bělehradské nár. kn. (č. 214). A i tak chybějí ještě některé části rkp. Po jazykové stránce jest památka tato jakési unikum: při všem bulharském jejím rázu možno zde přece pozorova i jakýsi vliv srbského jazyka (ku př. akk. pl. m. та: пороґенъ оґеница та Mt. XXII. 7, та i v Glag. Cloz. ř. 77, dále je zde оу за ж а па-opak). Conev předpokládá, že ev. to bylo psáno někde na území mezi městy Kratovo, Kočani, Ščip a Veles. Máme zde též 2krát мы místo ѡмы (v Kijevských listech je jen ѡмы, žádné мы). Ve verbálních tvarech máme zde jen ж а sice jak за ж tak i за а (koncovka -ша je zde jen 6krát, jinak všude -шж: идошж, рѣшж atd.). Nazváno bylo evangelium podle jakéhosi попа добрънѡ, jehož jméno se třikrát opakuje v rkp. Vydána byla památka tato B. Conevem: Dobrějšovo četveroevangele, srědnobŷlgarski pametnik отъ XIII вѣкъ, Sofija, 1906 (jako 1. kniga publikace: Bŷlgarski starini), s šesti snímky.

Luk. XXIV.

1. Къ единъ сѣкѡтъ зѣлао рано пришедѡмъ на грѡкъ
несаши нже оутѡтокашѡмъ ароматѣи и дръгѡмъ съ нимѡи.
2. Окрѣтошѡмъ же каменъ ѡ грѡка ѡкаменъ. 3. и вѣнедишѡмъ
и (не) окрѣтошѡмъ тѣлесѣ га нса. 4. И вѣсть недѡмысѡмѣи
сѡ намъ ѡ семѣи вѣнезаташѡмъ мѡжа два стѡста вѣнѣхъ

¹) řecky καὶ οὐκ ἦσαν λαλεῖν τὰ διεμένειν, ὅτι... Mar. и не ост...
гл... кѣмъ. ²) ř. καὶ πρωτὶ ἑωυτοῦ λίπον..., Mar. а ostatní и ютро просѣхѡу
зѣлао... ³) Mar. а ostatní ишаѡмъ и... κατεβѡμεν...

v Moskvě. Vydání pořídil S. M. Kuľbakin: Охридская рукопись апостола конца XII вѣка (v Български старини. Книга III. София 1907). První ukázka zde pochází z části, kterou psal první písař, který užívá skoro výlučně ж а často ještě мѣ, ostatní dvě zase z části, kterou psal druhý písař, který užívá ještě а і ж а jenom ѱ. Psal větší část památky.

Act. IX. 1- 19.

1. Саула́ же еше дѣхалъ гнѣвомъ и оуениствомъ на оученикы гдѣхъ припаде къ архіереѹ. 2. проси оу него воукоуѣна ліствія написана къ дамаскѹ къ сонѣмицеи́мъ, да еше и шерѣжѣтъ етери на пѣти мѣжа¹ же и женѹ приведе скѣзѣна² къ ерсамъ. 3. кѣнегда же емоу бѣи прѣблѣжѣтѣ сѣ къ дамаскѹ и вѣнезѣанѣ шѣліста и скѣтъ ѡт нѣсе. 4. и паде на земли и слѣпша и глас глѣшѣтъ емоу сауле. сауле, чѣто мѣ гонниши; 5. рече же кѣто тѣи еси, ги; гѣ же рече азъ есмѣ нѣсѣ, егоже тѣи гонниши. 6. нѣ вѣстани, їди къ град и тоу речѣтъ ти сѣ, чѣто ти подоваѣтъ творити. 7. а мѣжи грѣдѣше с нимъ строѣхъ дикѣше сѣ, слѣмѣшѣте оубо глас, ни єдино҃го же видѣшѣте. 8. вѣставъ же саула ѡт земли ѡтврѣстѣма ѡчиима его ни єдино҃го же не видѣашѣ. за рѣжѣ же и їмѣше кѣвѣсѣ къ дамаскѹ. 9. и кѣ три дни не видѣ, ни їастъ же ни питъ. 10. кѣ же етерѣ къ дамастѣк ѡменѣмъ ананіа и речъ къ немоу гѣ ко снѣ ананіе ѡнѣ же речъ се азъ ги. 11. гѣ же къ немоу речъ вѣставъ и їди къ стѣгнѣи нарицашѣмъ сѣ правѣиѣ и вѣзѣшѣти къ домоу іудокѣ саула ѡменѣмъ тарѣскѣнина се ко молѣтъ сѣ. 12. и видѣ ко снѣ мѣжа ѡменѣмъ ананіа вѣшѣдѣша и вѣзложѣша на нѣ рѣжѣ, іако да прозритъ. 13. ѡтврѣцакъ же ананіа речъ ги.

¹) а není zřetelné. ²) v Slěpč. správně: съхѣзѣна.

сѣѣшахъ ѡт многихъ ѡ мѣжи сѣмѣ, елико зла створи
 стѣмѣ твоимѣ къ ерсамъ. 14. и сѣде имѣтъ ѡбласть
 ѡт архієренъ свѣзати късѣ, иже нарицахуть нмѣ ткоѣ.
 рѣч же къ нѣмоу гѣ. 15. іако съсѣдѣ изѣбраннѣи ми
 естѣ сы понести нмѣ мое прѣдѣ жзѣиъкі же и цри
 и снѣми ізраѣлѣ. 16. азъ ко скажѣ моу елико подоваѣтъ
 емоу ѡ имени моемѣ прижтѣ. 17. и иде же ананіа и
 вѣниде въ храмниѣ и вѣзложи на нѣ ржжѣ. рѣч же
 саулѣ · вратѣ, кто еси тѣ¹; ѡтвѣща же ананіа · гѣ
 посла мѣ, иссѣ іакоѣн тѣ сѣ на пѣти, по немѣ грѣдѣаше,
 іако да прозриши и испѣниши² сѣ дѣа стѣ. 18. и акне
 ѡтпадж ѡтъ вчию его іако чешоуѣ и прозрѣ же акне
 и вѣставѣ крсти сѣ. 19. и приимѣ вранѣно и оукрѣни сѣ.

Act. XVII. 16 - 34.

Вѣ ѡнъ дни вѣістѣ къ антиѣхѣ живѣиоу паклоу
 и силѣ и тилодѣю, раждаѣаше сѣ дѣѣ его къ немѣ,
 видѣ неприязнина дѣла и трѣбѣи испѣненѣ градъ 17.
 сътѣзаѣаше сѣ на сонѣмирихѣ съ нѣодѣн нечестивѣи³
 по всѣа дни 18. етери же ѡт епикоріѣ⁴ и ѡт столѣнникѣ⁵
 философѣ стѣзахѣ⁶ с нмѣ · етери же глахѣ · что се
 вѣлѣднѣ⁷ глѣтъ (!); ѡни же, іако тоуждѣмѣ вѣсомѣ
 проповѣдникѣ минтѣ сѣ вѣти · іако иссѣ къскрсени⁸
 вѣлѣговѣкѣтѣваѣаше нмѣ. 19. поемѣше и вѣсѣ на арнеѣ
 лѣдѣ глаѣи · не можемѣ разоумѣти новое се гѣемое
 товоѣ оучение, 20. днеѣа ко етера вѣлагеѣни къ оуни
 нани · хоуемѣ оуѣо разоумѣти, что си хотѣтъ вѣіти.
 21. атинѣи же пришедѣше вси и станѣннѣи⁹ ни къ что

¹) pisecká chyba m. тѣ, avšak i tak nesouhlasí tento text s ostat-
 ními. ²) за испѣниши. ³) řecky ale toč; σεζόμενοι. Šiř. съ нѣодѣн чѣсти-
 вѣми. ⁴) τῶν Ἐπικουρίων. ⁵) Στοιχείων ⁶) chybí сѣ. ⁷) за вѣлѣднѣ. ⁸) Šiř.
 вѣскрсѣннѣи. ⁹) за странѣннѣи (ξένοι).

же празни вѣахъ глаголи и слышати¹. 22. ставъ же навелъ по срѣдѣ арнеа леда, рече: мжи атиненсти: виждаъ во вѣи хъдогъи по всемоу. 23. мимохода во съзираа: тѣлеса въ вашиуъ и вѣрѣтъ тѣло, на немже въ написано имя некѣдома ка, егоже некѣдаше благо-
чтете: сего кама проповѣдаъ. 24. въ створен всѣхъ миръ и всѣ, яже в немъ, си нкоу и земли гъ. не въ ржко-
творенъиуъ црккакъ живетъ. 25. ни ѿ ржкы члчъ оугожденна приемлетъ, не трѣвож² ничтоже самъ даъ животъ всѣмъ и дхъ. 26. и всѣ створен ѿ единого крѣви всѣхъ жътъкъ члчъ жити³ по всемоу лицоу земли. нарекъ⁴ нарочита крѣмена и прѣдѣлаи житиа нхъ. 27. искати га, и аше оубо възъирижтъ его (и) вѣририжтъи. иде оубо недалече естъ ни ѿ единого же нас. 28. ѿ немже живеиъ и движеиъ сѧ и есме: такоже ѿ насъ⁵ етери рѣниа: томоу во родъ есме. 29. родъ во боу сжие, не подобаеъ намъ нишцекати злата ли сребра ли ка-
менна хъдожна и вѣразна ли мѣсанаъ боу въ ти чѧкоу подокъноу⁶. 30. лѣта прѣзрѣкъ въ некѣдкнина, се ниѣ заирѣиаетъ чѧкомъ всѣмъ кезде каати сѧ. 31. зане постави днъ. во нъже хощетъ сждити вси вседѣкѣи въ правѣда. ѿ мжи, иже нарече, и вѣрж дастъ всѣмъ въскрсъ: из мрътвѣиуъ. 32. слышавъше же въскрсение. ржгаахъ сѧ, ни же глаахъ: да слышаниъ пакъи ѿ семъ. 33. и тако изъиде навелъ ѿ срѣдѣи нхъ. 34. етери же приложъше сѧ наъ вѣкрокаиъ, въ ниуъже въ двиненсий архонагитъ и жена именем ада-
маръ и мънози вѣкрокаиъ на га.

¹) Siis, ик глаголати и слышати что похѣи ѣ: λέγειν τι ἢ ἀκοῦεν τι κινώτερον. ²) за трѣвожъ (-оуа). ³) ἢ. κατοικεῖν ἐπὶ πάντες προσώπου τῆς γῆς. ⁴) ἢ. ἐρίσας. ⁵) за ѿ насъ. ⁶) lépe v Slěpč: родъ оубо сжие боу ни подобаеъ намъ нишцекати злата ни сребра ни каменнѣ, озраа хъдожна и оушмшаниъ члчѣскоу, подокъна сжиа ка. ⁷) řecky: ὁ νότος ἔσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

23. БРАТІЕ, АЗЪ ПРИЖУЪ УТЪ ГЛА. ИЖЕ¹ И ПРѢДАХЪ
КАМЪ, ТАКО² ЖЪ ИССЪ ВЪ ПОПРѢ³, ВЪ НАЖЕ ПРѢДАНЪ БѢ-
ВАНІЕ, ПРИЕМАХЪ ХЛѢБЪ 24. И ПОХВАЛА РЕЧЕ⁴. ПРИИМАТЕ
И ІАДІТЕ СЕ БЫ⁵ ЕСТЬ ТѢЛО МОЕ ЛОМАЮЩЕ СЯ ЗА ВЪІ.
СЕ ТВОРИТЕ ВЪ МОЕ ВЪСПОМИНАНИЕ. 25. ТАКОЖДЕ ЖЕ И ЧАША
ПО ВЕЧЕРИ, ГЛА СЯ ЧАША НОВАГО ЗАВѢТА ЕСТЬ И МОЯ
КРѢВЬ СЕ ТВОРИТЕ, ЕЛИ ЖЕ АЩЕ ПИТЕ, ВЪ МОЕ ВЪСПОМИ-
НАНИЕ ТВОРИТЕ⁶. 26. БЛАГО КРАТЪ АЩЕ ХЛѢБЪ ЕСТЬ И
ЧАША СЯ⁷ ПИТЕ, СЪМЕРЪТЪ ГЛА ИСПОВѢДАНІЕ⁸, ДОНДЕЖЕ
ОУБО ПРИДЕТЬ. 27. ТѢЛЖЕ ИЖЕ ЕСТЬ ХЛѢБЪ ИЛИ ПИЕТЪ
ЧАШУ СЯЖЕ НЕДОСТОЕНЪ СЫИ⁹ ПОВИНЕНЪ БѢДЕТЬ ТѢЛОУ
И КРѢВИ ГНѢ. 28. ДА ИСКОУШАЕТЪ ЖЕ СЯ¹⁰ ЧЛВКЪ, И ТАКО
УТЪ ХЛѢБА ДА ЕСТЬ И УТЪ ЧАШУ ДА ПИЕТЪ. 29. ІАДЪИ
ОУБО И НИЖИ НЕДОСТОЕНЪ СЫИ¹¹, ГРѢХЪ СЕБѢ ЕСТЬ И ПИЕТЪ.
НЕ СМОТРАИ ВО ТѢЛО ГНѢ. 30. СЕГО РАДИ ВЪ ВАС МНОЗИ
НЕМОУРЪНИ И НЕДЪЖАНИ, И СПАТЪ МНОЗИ. 31. АЩЕ ВО
ВНХОМЪ РАСКЖДАЛИ СЯ¹², НЕ ВНХОМЪ ВСЪЖДЕНИ БЫМЕ¹³.
32. СЪДІАМИ ЖЕ УТЪ ГЛА КАЖЕМЪ СЯ¹⁴. ДА НЕ СЪ ВЪСЪКАЖЕ
МИРОМЪ ВСЪЖДИМЪ СЯ.

9.

Ze slěpčenského prax-apoštola.

Slěpčenský apoštol — nazvaný tak podle kláštera Slěpče v západní Macedonii, blíže Prilepu, kde Grigorovič jej nalezl — pochází asi z XII. stol. a byl psán dvěma písaři, z nichž se zde podává po jedné ukázce. Kdž byl rukopis nalezen, byl asi úplný, nyní se nalézá v čtyřech knihovnách (větší část

¹) за еже, Šiš. иже. ²) ř. отъ. ³) εν τη νουτι. Šiš. въ поуми. ⁴) ř. ѣла-
сенъ хлѣбъ и пиетъ, Šiš. прѣломи и речи. ⁵) ř. а Šiš. безъ ѹмѣнъ či км. ⁶) творите
збытечнѣ. ⁷) místo сямъ, Šiš. сию. ⁸) καταγγέλλετε, Šiš. исповѣданте. ⁹) ř.
ἀνάξιως, Šiš. недостойнѣ. ¹⁰) lépe сие, jak v Šiš., ř. ἐαυτόν. ¹¹) σρόνп.
poznámku 9. ¹²) obdobně jako u 9. ¹³) за еман. ¹⁴) πειθευόμεθα.

je ve veřejné knihovně petrohradské). Vydán byl G. A. Iljin-ským: Слѣпченскій апостолъ, Москва, 1912, s dvěma snímky.

VIII. 5--17.

5. Къ оны дъни филипъ съшедъ къ град самар-
рѣнъскы: проповѣданіе имъ ѹа: 6. вѣннимаѹхъ же народи:
гламак ѿ филиппа: инодѣиѹно слышѹиже: и видѹиже
знаменна: ꙗже творѣни: 7. многомъ бо имѣиѹмъ дѹхъ
нечистъ: вѣнниѹиже гласомъ велиемъ исхѹдѣхѹхъ: 8. мнози
же ослабени и ѹроми ицѣкашѹхъ: 9. и вѣстѹ радостѹ
великѹ къ градѹ томъ: мѹже же етерѹ именемъ сімонъ:
прѣжде кѣкъ къ градѹ кореникъ днѣмъ твора: ѡзѹкоу
самарѣнъскѹ: гла вѣсти етера себе великѹ: 10. емоѹже
вѣннимаѹхъ, вѣси ѿ мала до велика глѹи: се естѹ сила
вѣиѹкъ великакѹ: 11. вѣннимаѹхъ же емоу: зане многа
лѣта вѣѹхоуѹхъ днѣмъ творѣни имъ: 12. егда же вѣро-
каша филиппови вѣговѣтѣѹиѹ: ꙗже о царѣствѣи вѣи:
и о именѣи исѹхъ: криѹаѹхъ сѹ мѹже и женѹ: 13. симонъ
же и тѹ вѣрокаѹхъ и крѣтиѹхъ сѹ вѣкѹ: и прѣвѣмѹаѹхъ оу
филиппа: видѹ же силы великѹ: и знаменникъ вѣ(и)ѹаѹиѹ
днѣкаѣни сѹ: 14. слышавѣни же апѹли иже вѣ ерслимѣкѹ:
ꙗко приѹтѹ самареѹ слово вѣи: посланаѹхъ къ нимъ
петра иѹдѹ: 15. ꙗже съшедѹша молиста сѹ о ниѹхъ: ꙗко
да приѹтѹхъ дѹхъ стѹи. 16. не оу бо вѣкѹ нѣ на единогоже
иѹхъ напѹлѹ: нѹ тѣкѹмо крѣиѹи вѣхѹхъ вѣ имѹ га іѹа:
17. тодѹга вѣѹложистѹ рѹкѹмъ на нѹ: и приѹиѹхъ дѹхъ стѹи.

I. Jan I. 8- 10. II. 1- 6.

8. Брат(ие), а҃ще рече҃мъ. ꙗко грѣхѹ не имамъ, себе
лѣстимъ, и рѣшотѹи неѣстѹ къ насѹ. 9. а҃ще исповѣ-
даемъ грѣхѹи сколѹ, вѣренъ естѹ и правденъ бѣ, да
отѹпоуститѹ грѣхѹи и ѿцѣститѹ нѹ ѿ вѣсѣкѹкол не-
праѹды. 10. а҃ще рече҃мъ, ꙗко не съгрѣшихѹмъ, лѣжа

створи́хомъ¹ его, и словесе его нѣстѣ къ насѣ. II. 1. ча́дѣа мога, се пи́ишъ ва́мѣ, да не съгрѣ́шае́те и а́ще кто съгрѣ́ши́тъ. хо́дѣа́а на́маѣ къ ѡцѣ, неа́ ча́ пра-
веднаго, 2. и тѣ ѡцѣ́ренне естѣ ѡ на́шихъ грѣ́сѣхъ,
не ѡ на́шихъ же е́динѣхъ, нѣ и ѡ всѣмъ ми́рѣ. 3. и
ѡ всѣмъ² разо́умѣхомъ³, іако позна́хомъ его, а́ще запо-
вѣ́ди его храни́мѣ. 4. гла́н іако ви́дѣхъ и н заповѣ́ди
его не съблю́ды, лѣ́жѣ естѣ, и рѣ́шотѣ ѡна́ нѣстѣ
къ немѣ. 5. иже а́ще сло́во его съблю́де́тъ, къ исти́нѣ
лю́бѣ ѡна́ къ немѣ съгрѣ́шае́тъ са́. ѡ всѣмъ разо́умѣ́емъ,
іако ѡ немѣ е́смѣ. 6. гла́н ѡ немѣ жити́, да́же́нѣ естѣ.
іакоже и ѡнѣ хо́дилѣ естѣ, и се́н тако́же хо́дити.

10.

Z macedonského (neb strumického) prax-apostola.

Byl majetkem Šafaříkovým a dostal se s jeho rukopisnou pozůstalostí do knihovny Musea českého v Praze. Podle Šafaříka byl psán ke konci XII. neb na začátku XIII. stol., nyní však se všeobecně soudí, že pochází z XIII. stol., ano možná do konce, že až z druhé polovice XIII. století. Popsán byl důkladně *J. Polívkou*. Afsl. Phil. X., str. 106—132 a 417—483). Ukázka naše je podle snímku připojeného k tomuto pojednání. Podle toho můžeme již seznati, že tato památka zná jen ѡ; ѡ а ѡ jsou zde velkou vzácností. Rukopis ten je velmi nedbale psán. Je blíže Ap. Šiš. než Ochr.

I. Tim. 6. 11—15.

11. Ча́до тимо́тею, гони́ правѣа и благовѣ́рню⁴,
вѣ́ра, лю́бовѣ, тѣпѣ́нню, кротко́ури́а́тне 12. поди́жан
са́ до́бри подвигъ⁵ вѣ́ры, и́ми са́ за вѣ́чна́а жи́знѣ, къ

¹) Šiš. створи́мѣ ѣ. посто́и́мѣ. ²) Šiš. ѡ всѣмъ ѣнъ тѣ́мѣ. ³) Šiš. разо́-
умѣ́емъ ѣ. ѡ́мѣ́шомѣ. ⁴) в Ap. ochr. правѣа, благовѣ́рне, лю́бовѣ, тѣпѣ́нне...
⁵) Ap. ochr. до́брымъ подвигомъ...

наже зкань кѣ, испоуѣдань сѧ доверымъ испоуѣданиемъ прѣдъ многи (с)свѣдѣтели 13. запрѣщаю¹ прѣдъ гдѣмъ исхоумъ всѣхъ ческаѣ². дѣломъ гднемъ свѣдѣтельствовак-
шимъ при попастѣмъ инлатѣ добро испоуѣданне, 14. сѣблюсти запроуѣдъ³ вскврнѧ⁴ добро⁵ просвѣщенне
гдѧ нашего исха. 15. ѣже⁶ къ своѣ врѣмена ѣкити;
влженъ единъ силенъ црѧ...

11.

Z žaltáře Pogodinova.

Jest to žaltář s komentářem nalézající se ve veřejné knihovně petrohradské. Jest starší než boloňský a byl psán asi ke konci XII. stol. Text jeho byl vydán zároveň s boloňským a s různorodými jinými texty *V. Jagićem* v jeho skvělém vydání *Psalterium Bononiense*, 1907. Později vydal i řecký text ke komentáři, jehož autor není znám (měl to býti podle některých Athanasius, podle druhých Origenes a j.): *Supplementum Psalterii Bononiensis. Incerti auctoris explanatio psalmodum graeca. Ad fidem codicum edidit. V. Jagić, Vindobonae, 1917* (příspěvím vídeňské akademie věd).

XXVII. 1-9.

СЛАВ. ПСАЛОМЪ ДАДЪ КЪ.

Сѣ ПСАЛОМЪ ДАДЪ СКОН ЕСТЬ. Тѣмже сѣ МАТВОА
НАЧА ПРОРЧЕСТВО СКАЗАЕТ ЖЕ И О Хѣ И О ЛЮДЕХЪ ЖИ-
ДОВЬСКИХЪ.

1. КЪ ТѢБѣ ГИ ВЪЗОВА, БЖЕ МОИ, НЕ ПРѢМАЛЧИ УТ МЕНЕ
(КОП.) МОИТВОА ПРОРЧЕСТВО ИСПАНИ ДѢДЪ

Ю, ДА КОГДА ПРѢМАЛЧИНШИ УТ МЕНЕ

СВѣтъ ии прѣзрѣ ми(и), иж потѣши сѧ на възискание мое.

¹) Ар. ochr. запрѣщаю ти... πρὸς τὴν σοί (avšak též bez σοί).

²) Ар. Šiš. животворимъ всѣхъ ческѧ... ³) místo запроуѣдъ. ⁴) zde chybí ještě нѣхъзорнѧ Ар. ochr. ⁵) místo до просвѣщенни. ⁶) místo иже. ⁷) Ар. ochr. иже... δειξαι.

И оунодобла са съ ннзъходанннмн в роѣъ.

Въспрнмаахъ бо лице хѣо прѣици и мѣо и ш снѣк глаахъ хс бо сннѣи къ грѣѣъ, нѣжн нѣстѣ роѣъ.

2. Оуѣаннн гн глаѣъ молнткы моѣа, ѡгда молаа са к тебѣ

молааши бо са глаѣомѣ кланнѣ чакъ дражнѣмѣ аѣстнѣ ндоаѣомъ, чѣж прннѣстѣм хѣа.

Ѣгда въздѣа рѣцѣ мон къ цркѣи стѣк твоѣи.

готоѣъ бо адамѣ прѣстрѣтъ рѣцѣ къ тѣлоу вѣдчнѣо, нѣжн нѣстѣ цркѣи ѣжнѣ, нѣмѣ бо и хс за рѣжж вѣскрѣи и.

3. Не прѣвѣлѣци мене съ грѣшннкы.

Снрѣчѣи не сѣчнтѣи мнѣи съ прѣклѣчѣшннмн ма, нѣжн нѣзѣаи ма шт ннхѣ.

И съ тѣорѣнннмн нѣпрѣаѣж не поѣоуѣи мен(ѣ)

Сѣ нѣодн злѣокрѣшнмн, тн бо дѣлаѣтѣи вѣзаконннмн сѣт.

Глаѣннѣмѣ мнрѣ съ нскрѣшннѣи скѣанн, злѣ же въ срѣцнхѣ нхѣ.

Ѣанѣо лнцнмѣкрѣшнѣмѣ вѣскѣоуѣтъ съ нскрѣшннѣмѣ, мѣжѣи жнѣоаѣстн штроцн глаахъ на хѣ лнцнмѣкрѣоуѣщн мнрѣ¹ колаахъ же на нѣ злѣо нѣкѣрнѣмѣ.

4. Дѣждѣ нѣмѣ гн по дѣлоу нхѣ

На нѣ бо сѣдѣлаша крѣтъ и шт нѣго растѣччнн бнша по всѣи зѣмн.

И по злѣокѣ начннѣннн нхѣ.

Начннѣахъ бо вѣсѣж аѣстѣ на хѣ, да и оуѣмрѣтѣаѣтъ мѣжѣи ннѣннѣаахъ.

По дѣлоу рѣжоу нхѣ дѣждѣ нѣмѣ

Въспрнѣаа бо кѣк злѣа, мѣжѣи дѣлаша, шноуѣстѣннѣ(мѣ)¹ цркѣноу, поѣоуѣаѣннѣ сѣсѣждѣ², сѣоуѣжннѣа начѣтѣм³, вѣкѣхѣ бо тѣх штѣаѣдѣ мѣжѣи злѣодѣи.

Въздѣждѣ вѣздѣаѣннѣи нхѣ нѣмѣ.

Ѣодѣкѣ ажн¹, лѣоѣмѣ поѣмѣѣкѣ стнѣтѣнннхѣ кождѣ (v bol. žalt. еѣаѣннхѣ ѣдождѣ τῶν ἱερτικῶν στολῶν) и зѣконоу прѣклѣоуѣннѣи (τοῦ νόμου τῆν μετέπειτα).

¹) шноуѣстѣннѣи мѣ то знѣтн. řecky τῆν ἐρημίαν, v bol. žalt. správně.

²) ἢ τῆν ἀπόλειπν τῶν σκευῶν. ³) ἢ τῆς ἀντρχῆς. ⁴) v bol. žalt. жжн, ἢ τῷ Ἰουδα τὸ σκεῦλον — ludae funiculum.

5. И́ако не разоу́мѣша дѣла гнѣ

Знаменна ео видѣхъ вышима и проста чакъ мѣтахъ х̄а (ῥ. ἐλεγον, vedle ὠνόμαζον, не ἐνόμαζον. jak zde bylo přeloženo).

И дѣло ржкоу ѿго.

Благоудѣши ео неразоу́мѣша · невазлагдѣши же выша (ῥ. ἀφίστημι) паче ико некрѣни.

Разорѣши ѿ и не съзидѣ(ши) ихъ

Потрѣшиша ео са ѿт славы и ѿт сѣродна бжнѣ и прѣти къ прѣхъи чинъ не можѣтъ.

6. Бл҃гословенъ гѣ ꙗко оуслыша гласъ молѣбѣи мовѣа

Прорѣхъ хвалитъ ико дрѣхнѣхъ (ῥ. ῥρηθεὶς) прорече танымъ мжкы кскрѣни · то же кѣси адамъ ико шенованъ ѿт прѣстѣпаннѣа.

7. Гѣ помощникъ мой и зацѣтителъ мой

И се адамъ ико сиснѣ хвалитъ.

На нѣ оуцѣва срдце мое и помощъ ми бысть

О всемъ ео на ба оуцѣваши чамъ принѣстана ꙗго и спасѣниа.

И процѣте пѣтъ мой

Отъ даида по пѣти.

И колежъ мовѣа испокѣмъ са тѣкѣ

Колежъ ео доброжъ испокѣдаиши са прѣати емъ бжжѣтъ.

8. Гѣ оутвѣрждѣниа людемъ своимъ

Кѣрнѣмъ людемъ ѿт ѣзыхъ обѣщавши'мъ са (špatně místo шерацѣннѣмъ'са) крѣпостъ и дрѣжана х̄а мѣста.

И зацѣтителъ спсѣннѣмъ х̄а своего вѣсть

Домы святыхъ мжкы снѣ х̄а вѣстави, къ нѣхъ спсѣниа члвко (čti : члвчѣсько) дѣмѣ' са, самъ ео зацѣпнѣмъ х̄а.

9. Спсѣ ги люди своиа и бл҃женъ достоинне свое.

Люди вѣрныа, ѣже послѣди тѣломъ и крѣвнѣ х̄воимъ въ шдрѣжаннѣ сѣкѣ.

И оупаси ѿ и вѣзани ѿ до вѣка.

Хрѣстомъ ео пасомни (οἱ ποιμαίνοντες) кѣзимѣт са на высотѣ доеры дѣтели и славы вѣкѣ вѣка.

Z žaltáře boloňského (Psalterium Bononiense).

Jest to žaltář s týmž komentářem, jaký je u Pogodinova žaltáře (viz v předcházejícím čísle), a chová se v univ. knihovně boloňské. Psán byl v Ravne (nyní Ramne) u Ochridy za cara Asěna II. (1217—1241) a sice teprv po roce 1230. Vydán byl *V. Jagićem*: *Psalterium Bononiense* (příspěním vídeňské akademie věd), 1907. V skvělém tomto vydání (s 19 snímky) jest zároveň vydán i žaltář Pogodinův, různověstí z žaltáře Tolstého a ještě i z jiných rukopisů. O téže památce pojednává též obšírně: *V. J. Ščepkin*, *Болонская псалтырь*. Ст. Петерб. 1906. O komentáři děje se zmínka v předešlém čísle.

Псалтѣрь дѣвъ стго града, сна несѣмъка, нюдина по
племенн д.в. за анилоуна. начало прѣвѣнхъ книгъ, нже
штъ жидовъ

I.

Псаломъ д.

1. Пажнѣ мжжъ нже не иде на съвѣтъ нечѣстн-
вхъ и на пѣти грѣшнхъ не ста, и на сѣданици
гоуцителъ не сѣде

(Ком.) Панагена архимандрита сказани псаломъ... Прорѣство
се са сърѣшати ѡ нисѣфѣ арима+нистѣмъ, ѡко ѡи приде къ нюдѣмъ,
нже на хѣ коу творѣхъ · сконстко же словеси сего пажнѣ всѣкого
чака не причѣпажир са ѡи прѣстѣпажирѣ зам(аго) сѣкѣражирхъ, аи
бѣ+чина ходанихъ · — а ежѣ и на пѣти · пѣти жити се гастъ, понже
и мѣ къ сконѣчани жити сего приходимъ.

2. Нъ въ законѣ гдѣи волѣ его и къ законѣ его
поучитѣ са дѣнъ и ноштѣ.

нико бо ѡи исправитъ са штѣстѣвати заа, аи ѡи тѣчѣ поучѣ-
ниамъ книжѣскымъ.

3. И вѣдетъ ѡко дрѣво саженое при исходицихъ
водамъ, еже плодъ свои дастъ въ врѣмѣ свое и листъ
его не оупадетъ и все, елико створитъ, поспѣетъ са емоу.

Шко же ко н дрѣна сажиа при кодахъ прісно ксела сѣтъ, тако напамжн сѣ кибѣхъскымъ пооучені(и)мъ цѣтитъ оумомъ и сдрано помышлении нматъ. дрѣко же галтъ крта, кодами кибѣхъхылыми шдржѣма и кселаца проскѣцѣемъ нмъ. -- Къ сносъ ко вркѣма плодѣстнѣма крта нани спшнн, сирѣчъ гроздъ жикотны -- аистѣнн крта кѣршн сѣтъ, шко штъ нго раждѣмн и ш нмѣмъ прѣсыкажнн и штпадажтъ. кѣкъ бо мжн крта ради кыажажтъ. носнѣжѣтъ сѣ.

4. Не тако нечѣстѣннн, не тако, нѣ шко прахъ егоже възмѣктажтъ вѣтрѣ штъ лица зѣмѣ.

Несносъ крта шт ерѣтѣхъ нюдн и саниа дрѣжнмъ не распаждажтъ сѣ, нѣ шко прахъ расыажажтъ сѣ. тако нюдн некѣрѣмъ и кѣроумннмъ штетѣннж шт хѣ и расыпанж сѣ ксѣждѣ по зѣмн.

5. Сего ради не въскренѣжтъ нечѣстѣннн на сѣдѣ ни грѣшѣнннннн къ сѣвѣжтъ праведѣнѣхъ

Не познѣжшннн ко ба нн чѣстн емоу прносѣжн по кскренннн кнжы не нстѣажажтъ сѣ. нмѣжтъ ко шсѣжднннн самозолѣно, нн шсѣрѣнѣжтъ ко сѣ н ннхъ дѣло правѣды.

6. Иѣко сѣвѣжтъ гѣ нѣжтъ праведѣнѣхъ и нѣжтъ нечѣстѣнѣхъ погѣмѣнѣжтъ

Разоумѣ ко н праведнѣхъ нѣжтъ и нправеднѣхъ н дроуѣжъ спсѣжтъ а дроуѣжъ шмражажтъ и штѣмѣжѣжтъ шко нпѣтрѣжннн.

II. 1—5.

Чѣл. ддоуѣ в. ддѣ добѣлѣ рѣкожъ сѣзѣжѣжтъ сѣ. добѣлѣ же рѣкожъ хѣ естѣ, иѣко кѣкъ в рѣцѣкъ нѣжы сирѣчъ ш нѣжѣ реч(етѣ) сѣ прѣрѣчѣко, глѣжтъ ко ддѣ иѣко нзъ него по плѣтн.

1. Кѣскѣжъ шѣтѣннж сѣ жѣжѣннн и люднн пооучнннж сѣ тѣжрѣтѣжѣннн;

Жжн естѣ кѣскѣжъ жѣжѣ нюднскѣ шро гнѣкѣауѣжъ сѣ н скрѣжѣтѣауѣжъ на хѣ пооучѣжннн сѣ ш сѣрѣтн егѣ н сѣстѣ нмѣ къ тѣштѣ.

2. Прнстѣннж црн зѣмѣстннн и кнѣжнн сѣвѣрѣннж сѣ к' коуѣжѣ на гѣ и на хѣ егѣ.

Прѣдѣ н нѣаѣжтъ н тн ко на хѣрѣстѣ кѣстѣннж. на гѣ и на го-спѣдѣскѣаго чѣлѣкѣ. кѣ ко н чѣлѣкѣ естѣ хѣ.

3. Растроѣнѣмъ жъзы нѣхъ и штерѣзѣмъ штѣ насѣ нго нѣ.

Ни ко поимѣмъ сѣ нгои кѣрѣ ноднстн людн · кѣждоу жи сѣ протнвлѣжъ.

4. Жнхын на некесѣхъ посмѣетъ сѣ нмѣ и гѣ поржгетъ сѣ нмѣ.

Кѣсн ѣмко нѣснмъ оуѣмъ нмжнн хѣмъ радн кѣрѣ смѣжтѣ сѣ нмѣ и пошражтѣ. — оушнчнжнн ко кѣмъ по кѣсн жѣмн.

5. Тѣгда вѣзглетъ к ннмѣ гнѣвомъ сконанъ и иростнжъ своѣжъ смѣтѣтѣ ж.

Тогда · когда; кѣ днѣ странѣмъ, нгда оуѣратъ хѣ сѣ славомъ и снамн многамн · тѣгда смѣтѣтѣ сѣ и страхомъ кѣстражтѣ сѣ · шрѣ ко вѣдетъ нмъ и срагѣ.

13.

Z parimejnika Grigorovičova.

Parimejnik (parmia) jest výbor čtení ze Starého zákona, hlavně z proroků a geneze k liturgickým potřebám (hlavně pro »večernju«). Za dob cyrillských neměli ještě pro to názvu, mluvili tedy jen o *προφηται, λήξεις* (srovn. lectionarium v římské církvi), *γενεσοπραμίαι* a později se vyskytuje též název *προφητολόγιον*. Grigorovičův parimejnik jest rkp. Rumjancovského musea v Moskvě, pocházející z konce XII. neb začátku XIII. století. Vydán byl *Romanem Brandtem*: Григоровичевъ паримейникъ въ сличеніи съ другими паримейниками... v sešitech. První vyšel 1894 v Moskvě.

Чтєннѣ и ꙗкѣннѣ и прок(н)ннѣ вѣ стѣмъ празнѣмъ, вѣ велнкын (постѣ?), вѣ навѣчєрнє хѣмъ рождѣствѣ. Прок. глас. нс. в.

а. Гѣхъ вѣѣцн сѣ и в лнѣотѣж сѣ ш(вѣѣчє).

с(тн)х. в. швѣѣчє сѣ гѣхъ вѣ снаж (и) прѣкнѣмѣ сѣ.

(Gen. 1.) 1. Искъши створи бгъ неко и земѣ. 2. земѣ же кѣ невидима и неоукрашена и тѣма врѣху квѣдѣнѣ и дхъ бжнѣ ношане сѣ врѣху кодѣ. 3. и рече бгъ да кждетъ свѣтъ и бгѣ свѣтъ. 4. И видѣ бгъ свѣтъ, ѣко добро (и) бвѣстѣ. и разлжчн бгъ междоу свѣтомѣ и междоу тѣмоу. 5. и нарече бгъ свѣтъ днѣ а тѣмѣ нареч (е) нощѣ. и бгѣ (сѣ) рѣ и бгѣ оутро, днѣ а. б. (и рече бгъ) да кждетъ на тврѣдн¹ посрѣдѣ кодѣ и да кждетъ разлжчѣнѣ междоу кодоу с ко (до) а и бгѣ такѣ. 7. и створи бгъ тврѣдѣ и разлжчн бгъ междоу кодоу ѣко же бгѣ надѣ тврѣднѣ (и) междоу кодоу. ѣже бгѣ подѣ тврѣднѣ. [и бгѣ такѣ]. 8. (и) нареч (е) бгъ тврѣдѣ неко. и кндѣ бгъ, ѣко добро. и бгѣ веч (е) рѣ и бгѣ оутро, днѣ в. 9. и реч (е) бгъ снѣметъ сѣ кода, ѣже подѣ невеселѣ бгъ снѣмѣ еднѣ и да сѣ квнтѣ соушѣ и бгѣ такѣ. и снѣтѣ сѣ кода, ѣже подѣ невеселѣ бгъ снѣмѣ скоу и ѣкн сѣ соушѣ. 10. и нареч (е) бгъ соушѣ земѣ а ставѣ² коднѣ нареч (е) морѣ. и кндѣ бгъ, ѣко добро. 11. и реч (е) бгъ да прѣзвѣнетъ земѣ трѣкѣ скѣннѣ³ и скѣнѣ скѣнѣ по родоу и по подобѣ ствѣнѣ и дрѣко плодоу тврѣднѣ плодѣ, ѣмоу же скѣнѣ его к немѣ по родоу и по подобѣ ствѣнѣ на земнѣ. и бгѣ такѣ. 12. и прѣзвѣ земѣ трѣкѣ скѣнѣ и скѣнѣ скѣнѣ по родоу и по подобѣ ствѣнѣ и дрѣко плодоу тврѣднѣ плодѣ, ѣмоу же скѣнѣ ѣмоу к немѣ по родоу [и] по земнѣ. и кндѣ бгъ, ѣко добро. 13. и бгѣ веч (е) рѣ и бгѣ оутро, днѣ г.

¹) místo na tврѣдн má býti тврѣдѣ. ²) místo съставѣ. ³) chyběně m. скѣннѣ. řecky ζῳάνη χόρτου, v jiných rkp.: сѣннѣ тврѣднѣ.

Obrana mnicha Chrabra.

Jak z obsahu vychází na jevo, jest mířena přímo proti Řekům, proti nimž obhazuje slovanské písmo a slovanský překlad svatého Písma. Zaráží nás ovšem, že by byli Řekové, jinak dosti tolerantní v těchto věcech, brojili proti slovanskému písmu a překladu sv. Písma. Chybí nám zde též jakási souvislost, neboť náš traktát počíná větou s *οὐτο*, což předpokládá něco, co ještě předcházelo, a kdybychom to znali, byl by nám snad výklad traktátu usnadněn. Takto ale nemůžeme, bohužel, ani z traktátu s určitostí seznati, které slovanské písmo měl vlastně na mysli mnich Chrabr. Že by to mohla býti především hlaholice, je dosti pravdě podobné. Obrana je zachována v několika rukopisech. Především jest to rkp. z r. 1348¹⁾, který byl již několikrát uveřejněn, též *V. Jagićem* (Codex slov. rerum gramm. 1896, str. 9 sl., dle toho i zde). Chová se ve veřejné knihovně petrohradské. V něm jest zastoupena bulharská redakce. S tímto textem souhlasí skoro doslovně jiný srbské redakce z XV.—XVI. stol., nalezený *Dučićem* (Glasnik, 1884, sv. 56). Staré znění textu, pocházející z hlaholské předlohy, jest zachováno v rkp. duchovní akademie v Moskvě (z XV. stol. č. 145). Jenom zde a pak v jednom rukopise Chilendarského kláštera (Lavrov v Jagićově Sborníku: Jagić - Festschrift, str. 357) jest obsaženo známé místo, že žijí ještě lidé, kteří viděli slovanské apoštoly (viz poznámky na konci textu). Podle toho by se mohlo předpokládati, že Chrabr psal tuto apologii někdy ke konci IX. neb na začátku X. stol.

Praví-li o Cyrillovi výslovně, že utvořil Slovanům 38 liter a sice částečně podle uspořádání řecké abecedy (kde šlo o totožné hlásky), částečně ve smyslu slovanského jazyka (сѣтворѣнъ ѣ. писмена и оумъ), měl dle všeho přece jen hlaholici na mysli, neboť o cyrillici, která se jeví většinou jako řecké písmo,

¹⁾ V tomto rukopise, který byl původně v moskevské synodální knihovně a náhodou se dostal do Petrohradu, jest tu a tam označen přízvuk (Lavrov: Извѣстія отд. русск. я. XVI., 2, str. 348).

by to sotva mohl říci. Jiné zpracování této obrany zachovalo se v rkp. XIII.—XIV. století, jenž se chová v Berlíně. Jest to nejstarší rukopis s naším textem, ale tento je již značně pozměněn. Vůbec třeba vytknouti, že všechny zachované rukopisy tohoto traktátu jsou psány cyrillicí a jejich původcové, z nichž mnozí asi vůbec neznali hlaholice, upravili zajisté traktát na příslušných místech ve smyslu cyrillice, a proto třeba bráti tato místa (jde hlavně o výčet liter slovanské abecedy) jen s velkou opatrností v úvahu. Nemůže býti o tom pochyby, že mnich Chrabr žil nedlouho po slovanských apoštoliích, znal obsah legendy o Cyrillovi (myšlenky z ní opětuji se u něho, viz poznámky k traktátu), byl vůbec pod dojmem čerstvých ještě tradic vízických se k činnosti a životu slov. apoštolů. Nemůžeme připustiti, že by byl psal na př. až někdy kolem polovice desátého století neb dokonce teprv v druhé jeho polovici. Srovň. V. Pogorělov: в Извѣстія отдѣл. русск. яз. VI. (1901, sv. 4., str. 340—345) a S. G. Vilinskij: Сказаніе черноризца Храбра о письменахъ славянскихъ, Одесса 1901 (zde podává též přesný text s varianty), Jagić v Afsl. Phil. XXIII., str. 588 až 590 a R. Abicht ib. XXXI., str. 210 sl. Mimo to ještě Lavrov: Къ вопросу о времени изобрѣтенія письменъ и перевода священнаго писанія (v Jagić - Festschrift, 1908, str. 355—358); dále Ljapunov: Ist die Form Rastic beweisend für ihre westslav. Provenienz? (Afsl. Phil. XXVI., str. 564—568 a RFV. 1912, č. 4., str. 468—471).

Konečně třeba zde uvéstí nejnovější práci R. Nachtigala: Doneski k vprašanju o postanku glagolice (v Razprave, I, izdaja znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani, v Ljubljani, 1923 4, str. 135—178), kde úspěšně vykládá některá místa v traktátu mnicha Chrabra, týkající se patrně hlaholice.

О письменехъ черноризца Храбра.

Прежде оубо словѣне не имѣхъ книгъ · нѣ чрътами и рѣками чѣткѣхъ и гатаахъ погани сѣце. крѣстиши же сѣ, римскани и грѣчьскыи писмены наждаахъ сѣ

(писати)¹ словѣнскы² рѣчь безъ оустровина. нѣ како можетъ сѧ писати доврѣ грѣчьскыи писмены · бѣ. или жившѣ, или зѣлау, или цркова, или чаание, или широта, или іада, или ждоу³, или юность, или жзѣкъ и инѧ под(о)бнаа сѣмь; и тако бѣшиа многа лѣта. по томъ же чаклоуеицѣ бѣ, строжи всѣх и не вставлякѧ члѣа рода безъ разоумѧ, нѣ вѣсѧ къ разоумоу привода и спасенію⁴, помиловавъ родѣ члѣх⁵, посла имъ стго Квстантина⁶ философа нарицаемаго Кирила. мѣжа праведна⁷ и истинна и сътвори имѣ л. писмена и осмь. вѣа оубо по чиноу грѣчьскыхъ писменѣ, вѣа же по словѣнскѣхъ⁸ рѣчи. ѡт прѣваго же наченѣ по грѣчьскоу · шни⁹ оубо алфа а сѣ¹⁰ азѣ. ѡт аза начатѣ вѣоу. и такоже шни подобаше сѧ жи�овѣскыи писменѣ сътвориши. тако и сѣ грѣчьскыи. жи�ове вѣ прѣвое писмѧ имѧтъ алефъ, ѡже сѧ сказають оучении¹¹ съврѣшаши, вѣводиоу дѣтироу, и глаголю · оучи сѧ, ѡже вѣтъ алефъ. и грѣци подобаше сѧ томоу алфа рѣши. и сподоби сѧ речение сказанна жи�овѣска грѣчьскоу жзѣкоу, да речетѣ дѣтироу вѣ оучениа лѣксто · ници · алфа во ници сѧ речетѣ грѣчьскоу¹² жзѣкомѣ. тѣмъ · во под(о)бѧ сѧ стѣи Кириѧ створи прѣвое писмѧ азѣ. нѣ іако и прѣкомоу сѣцоу писмени азѣ. и ѡт бѧ даноу родоу словѣнскомоу на ѡтврѣстие

¹⁾ н. chybí v jednotlivých rkp. ²⁾ v rkp. duchovní akad. : словенскоу рѣчь. ³⁾ v srb. redakci юда. ⁴⁾ не вставлякѧ члѣа рода ... спасенію připomíná nám začátek leg. o Cyrillovi : вѣ... ожидан... да быше вѣси спасеніи быи и яв разоумъ истинными принцип... не оставашетъ члѣчѣа рода (srovn. autorovu Studii z oboru ekslov. pisemn. str. 163–164). Z toho vychází též velké stáří leg. na jevo. Ještě jiná místa nám připomínají leg. (z kap. XV. a XVI.). ⁵⁾ v rkp. duch. ak. словенскимъ, такъ и јинде. ⁶⁾ v srb. red. též Квстантина. ⁷⁾ v leg. též : праведными мѣжи (l. 12–23). ⁸⁾ srb. red. словѣнскѣхъ. ⁹⁾ v srb. r. шни, většina rkp. však они. ¹⁰⁾ rkp. duch. akad. си, јинѣ сѣи. ¹¹⁾ rkp. duch. ak. а јинѣ správně : оучении. ¹²⁾ rkp. duch. ak. а јинѣ : грѣчьскыи.

Дроуѣзни же глагола¹ чесоуоу же сѣтъ словѣнскы
книгы; ни того бо ѡсть бѣ створила², ни то аглан, ни
сѣтъ иждекон'ни¹, іако жидовскы и римскы и ѡлиинскы.
ижде ѡткона² сѣтъ, и прижты сѣтъ бамъ.

а дроуѣзни мнѣтъ іако бѣ намъ³ ѡсть створила²
писмена — и не вѣдѣтъ сѣ что глаголюе ѡкаанни — и іако
тримн жзыхы ѡсть бѣ повелѣла² книгамъ быти, іакоже
вѣ еугли пишеть⁴ и вѣ дѣска написана жидовскы и
римскы и ѡлиинскы, а словѣнскы и кс(тъ) тоу. тѣмже
и к сѣтъ словѣнскыѣ книгы ѡт ба.

кѣ тѣмъ что глагола, или что реч(е)мъ кѣ тацѣмъ
везоуимемъ⁴: ѡпаче речемъ ѡт стѣх книгъ, іакоже на-
оучишам сѣ, іако всѣ по рѣдоу быкажтъ ѡт ба, а не
иногдоу⁵. и ксѣтъ бо бѣ створила² жидовска жзыха
прѣжде, ни римска, ни ѡлиинска, нѣ сирскы, нѣже и
ѡдамъ гла, и ѡт ѡдама до потопа, и ѡт потопа, до-
иже бѣ раздѣли жзыхы при стѣхпотвореніи, іакоже
пишеть⁴ размѣшеном же кышнемъ жзыхомъ. и іакоже
сѣ жзыхи размѣсинаѣ, тако и нравн и ѡкычане и ѡустави
и закони и хытрости на жзыхы. ѡгнитѣшам же зема-
мѣрнии, а персѣмъ и ѡлдеѣмъ и асирѣѣмъ зѣкздо-
чѣтении, кышкени, крачекани, чарованиа, и всѣ хытростъ
чѣча. жидоком же стѣхъ книгы, кѣ ниже ѡсть писано,
іако бѣ нѣо створи и земаѣ. и всѣ іаже на нѣи, и чѣка,
и всѣ по рѣдоу іакоже пишеть. ѡлиинѣмъ граматикѣ,
риторикѣ, философѣ. нѣ прѣжде сего ѡлиини не имѣхѣ

¹) rkp. duch. ak. некои místo иждеконни. ²) místo иже ѡткона
v rkp. duch. ak. некои. Výraz ten svědčí též o stáří redakce tohoto
rkp., v kterém se nám, jak již podotčeno, zachovala zpráva, že jsou
ještě na živu lidé, kteří viděli Cyrilla a Methoděje, a mimo to pozoru-
jeme zde patrné stopy hlaholského písma, takže byla tato obrana
bezpochyby původně psána hlaholsky. ³) jiné rukopisy самъ, v rkp.
duch. akad. to chybí. ⁴) rkp. d. ak. везоуимемъ. ⁵) jiné rkp. отъ иного.

своиѣмъ жъыкомъ писменъ, нъ финичьскыи писмены писажъ свои рѣчь, и тако вѣниѣ многа лѣта. Панамида¹ же послѣжде пришеде, наченъ ѡт алфы и вѣты, зѣ, писменъ тѣмъно ѡланишомъ верѣте, прѣложи² же имъ Кадмъ минасиѣ писмена г, тѣмъже многа лѣта дѣ, писмены писажъ, и по томъ Симонидъ верѣтъ приложи дѣѣ писмени. Юнихарѣи³ же сказатель г, писмена верѣте, и събра сѧ ихъ кд, по мнозѣхъ же лѣтѣхъ Дионисъ грамматикъ з, двогласныхъ верѣте, по томъ же дроугин ѳ, и дроугин г, числениѣтаа, и тако мнози многыи лѣты ѡдѣа събрашъ ан, писменъ по томъ же многомъ лѣтшомъ минѡвшеиѣмъ вѣнеиѣмъ повелѣниѣмъ верѣте сѧ ѳ, мѡжѣ, нѣже прѣложишъ ѡт жидовъскаа на грѣчьскыи жъыкъ, а словѣнскыи кнѣгы ѡдинъ стѣи Квѣстинъ, нарицаѣмыи Кириѣ, и писмена створи и кнѣгы прѣложи въ малѣхъ лѣтѣхъ, а ѡни мнози многы лѣты ж, ихъ писмена оустрои, а ѳ, прѣложениѣ, тѣмъже словѣнскаа писмена стѣкини⁴ сѣт и чѣстиѣкини, стѣ кв мѡжѣ створиѣ ѡ ѳѣс(тѣ), а грѣчьскаа ѡлании погани.

ѡце ли кто речеѣтъ ꙗко нѣс(тѣ) оустроиѣ доврѣ, понеже сѧ постраѡжѣ и ѡце, ѡтѣѣтъ речеиѣ сѣмъ и грѣчьскыи такожде ѡногаждѣ сѣтъ постраѡли, ѡкилаа и Симѡахъ, и по томъ ниѣ мнози, оудѣвѣе бо ѡстѣ послѣжде потвориѣ, нѣже прѣвое створиѣ.

ѡце бо вѣпросиѣи кнѣгъчиѣ грѣчьскыи глаꙗ кто вы ѡстѣ писмена створиѣ, или кнѣгы прѣложиѣ, или въ кое врѣмѣ: то рѣдѣиѣ ѡт ниѣхъ вѣдѡтъ, ѡце ли вѣпросиѣи словѣнскыи воукара глаꙗ кто вы писмена створиѣ ѡстѣ, или кнѣгы прѣложиѣ: то вѣси вѣдѡтъ, и ѡтѣѣриакше речеѣтъ стѣи Квѣстинъ философъ,

¹) грч. d. ak. Панагидъ, ἑὶ Παναγιδῆ Παλαμίδης. ²) грч. duch. ak. приложи. ³) místo Юнихарѣа, Ἐπιχαρῆς. ⁴) srbská red. сѣтѣкини.

парицѣмъ Кирилъ. тѣ наѣ писмена створи и книги
прѣложи, и Меѣодіе, братъ ѿго¹. и а҃ге въпросиши,
въ кое вѣкѣмѣ; то вѣдѣтъ и рекѣтъ, ꙗко въ вѣкѣмѣна
Миѣхѣла, црѣк грѣчьскаго, и Пориса, кнѣза вѣлѣгарскаго,
и Растница, кнѣза мор(ав)ска, и Коцелѣк, кнѣза вѣлатенска.
въ лѣта же ѿт сѣзданиѣ вѣсего ѿ тѣхъ г².

сѣтъ же и инѣ ѿтвѣкти, ꙗже и инѣ речеѣтъ. а инѣк
нѣсѣтъ вѣкѣмѣ.

такѣ разоумѣ, братіе, вѣ ѿсѣтъ далѣ словѣкиѣмѣ,
ѿмоуѣ слава и чѣсѣтъ и дрѣжака и покланѣниѣ, инѣк
и присно и въ вѣсконечныѣ вѣкѣмѣ, аминь.

¹) в rkp. duch. akademie následuje zde ještě známé místo: сѣтъ
ѿ ѿци жѣни, инѣ сѣтъ ѿдѣканъ ихъ. ²) Podle alexandrijského počtu:
6363—5500=863, podle obyčejného: 6363—5508=855; в rkp. duch.
akad.: ѿ тѣхъ, dekada jest vynechána a в hlah. orig. tohoto opisu
musila býti vyjádřena hlaholským ѿ.

C. POMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY SE SRBSKO-CHRVATSKÝM ZBARVENÍM.

Tyto památky jsou buď *hlaholské* aneb *cyrilské*. Mezi hlaholskými máme zase takové, jejichž hlaholice je již docela hranatá: jest to tak zv. *hrvatská hlaholice*, která byla asi od druhé polovice XIII. stol. vyvinuta a která se přes všeliké potlačování udržela se slovanskou bohoslužbou v některých pobřežních krajinách jadranského moře (zvláště na ostrově Krku) až do našich dnů. V XIV. stol. zavedl ji odtud Karel IV. též do Čech, kde živořila v klášteře emauském, až zde za husitských válek docela zanikla. Druhá skupina hlaholských památek vykazuje přechodní typ hlaholice od okrouhlé k hranaté a sice se provedla tato obměna vlivem latinského písma. Jsou to tedy starší památky, jež vznikly ne jenom na *hrvatském* území, nýbrž také i na *srbském*, zvláště v jeho jižních a jihozápadních částech (v *Bosně*). Ukázky z těchto památek jsou zde podány v *cyrilském* přepise, poněvadž obvyklé hlaholské písmo tiskové nevyhovovalo by neobvyklé povaze jejich hlaholice.

Cyrilské památky tvoří skoro neporušenou, souvislou řadu od té doby, kdy se v nich vyskytují neklamné *srbismy* až do přechodu k modernímu písemnictví. Jejich domácí půdou bylo ovšem hlavně *srbské* území. Na *bosenské* půdě nabyla *cyrillice* vlivem hlaholice, která zde byla od nepaměti v užívání, zvláště ního rázu a jmenovala se *bosenská cyrillice* neb *bukvice*. První její stopa jeví se již v *Kulinově* listině z r. 1189, zde je již zvláštní znaménko pro *d* podle *hlah.* Ѧ¹⁾; jinak pak ještě tím, že se užívá e též za *к*, *г* za *н* atd. Jeví se pak dále i v tiště-

¹⁾ Později se užívalo znaménka toho za *с*.

ných knihách, zvláště ještě v XVII. stol. Podáme zde některé ukázky, v nichž se jeví ještě její vliv.

Podle toho třeba tedy zde rozeznávat: a) hlaholské památky, a sice α) s hlaholicí *přechodního* rázu, β) s *hranatou* nebo *hrvatskou* hlaholicí; b) cyrilské památky.

a) Hlaholské památky.

α) S PŘECHODNÍ HLAHOLICÍ.

1.

Z vídeňských listů.

Jsou to jen dva listy, pocházející asi z XII. století a obsahující zlomky missálu podle lat. ritu. Stýkají se poněkud s Kijevskými listy též hlaholsky psanými; v obou vyskytuje se na př. **ѣсѣдѣ** či **ѣсоудѣ** = »communio«, **ѣмѣ** »mše« a j. S pozdějšími hrvatskými památkami hlaholskými mají víd. listy společně **приниошение** »oblatio«, za čež je v Kijevských listech **оплатѣ** neb **примостѣ**. Mají jen jednu polohlásku a nosové samohlásky se v nich již nevyskytují; **и** je zde již všeobecné a **ѡ** se vyskytuje již jen v ligaturách. Písmenky jsou ještě dosti zaokrouhleny, ale začátky pozdější hranatosti jsou zde již zcela patrný. **ѣ** se zde již nevyskytuje. Pravopisné zjednodušení hrvatské hlaholice předcházelo tedy palaeografickému vývoji tohoto písma k hranatosti. Vydána byla tato památka *V. Jagićem* v Denkschr. víd. akademie věd, fil.-hist. tř., sv. XXXVIII. (1890, též se snímky).

(да)ри, ги, еже за чѣс(тѣ апѣл) тѣконхъ приносимъ...
(при)ими и в'са златѣ, ꙗже ств(ори)мъ, отврати от нас.
По... Оспенихъ насирѣше се та(и)нъ, мѣмъ ти се, да
и хъж(е) (п)амѣтъ чтемъ апѣл (т)конхъ т'кхъ мѣнтвами
да изъавимъ се.

мѣмъ .ѣ. апѣл(ъ) ¹. Просимъ те, всемоу ги ² в'кч(ъни)
бѣ, да ꙗкоже соутъ блаж(ени) апѣл слышѣи помощи про-

¹) за апостола, dat. za gen. ²) písecká chyba za всемоги.

с(и)ли намъ, мѣтвѣми нѣхъ отъ (на)лежѣннѣхъ напасти да избавимъ се. Таи... сти ги приношениѣ на(а)же есмѣ принесли...

.... ВИДИТЕ (КО)ЛѢ СЛА(ДЪ)КЪ ЕСТЬ РАИ И... А ВИДИТЕ ЛИ КОЛѢ СТРА(ШНЪ) ЕСТЬ ПЪКЛЪ¹, ИДЪЖЕ МАВѢТ(И² Е)СТЬ ЕСЪМЪ ЛЪЖИНИМЪ (И) ДЪКЪЛОМЪ ВЪ РЪККИ ДЪЖ ЕСМЪ ОЦЪ, СНЪ, СТИ ДЪХЪ, МИ(К) СЕ КЛАИ(КЮТЪ) ДЪЛИ И АРХЪЛИ. ГЪМЪ НАШИМЪ. ПО КРА(Ш). КЪСОУДА ТВОЕГО РАДИ, ЕЖЕ (ЕС)МЪ ВЪЗЕЛИ, МѢТВѢМИ АП(ЛЪ) (Т)КОИХЪ, НЪЖЕ ПАМЕТЪ ЧТ(ЕМЪ), ПОМЛОУИ НИ.

2.

Ze zlomku apoštola Grškovićova.

Zlomek sestává ze čtyř listů, které jsou částí někdejšího úplného apoštola, který byl psán ke konci XII. neb v první polovici XIII. stol. Písmo jeví přechod od macedonské hlaholice k chrvatské. Je zde sice jen ѿ (ne u), ale ѡ má zde též útvar, jako je na Vid. listech (obě památky znají jen tuto polohlásku) a některé litery souhlasí vůbec s chrvatskými. Tu a tam vyskytují se zde ještě nosové samohlásky; dále se rozeznává ještě mezi ѡ a u, avšak ne důsledně. Na okrajích jsou poznámky cyrilské asi z XIV. stol., v nichž se jeví známky bosenské cyrillice. Z toho seznáváme, kde se tehdy ještě užívalo této památky. Vydán byl zlomek *V. Jagićem* v *Starine* XXVI. (zároveň s úplnými snímky).

Act. V. 1-22.

1. Моу(ж) же етеръ, (и)менемъ ананиѣ, съ архипирою женою своею, продаста сътежаннѣ, 2. і оутан отъ цѣкиѣн, съжѣдоуци женѣ его, и принесеа чхетъ етерѡу при ногахъ апломъ положи. Рече же петръ к немѡу: анание, почто нириѣкзиа испазни срѣце твое съжгати дѣхѡу стоѡмѡу і

¹) ПЪКАКЪ за >inferus: chrvatismus, jinak se vyskytuje v památkách аах, v tomto významu v západních slov. jazycích je neutrum (peklo).
²) за МАВѢТИ -tumultuari.

оутанти от цѣлних села: 4. не прѣкхиваюште ли твое
 вѣк; поче положи въ срѣцѣ своемъ кешѣ сѣю: не сѣяла
 чавкомъ ихъ воу. 5. слышавъ же ананиѣ слово сѣи, паде
 и изиде. и вхистъ страхъ велен на всѣхъ слышавшихъ сѣ.
 6. вхиставше же юнии, схтрѣкиши и изнесиши погребѣи. 1.
 7. и вхистъ же вѣко тремъ годинамъ заххисѣнии и жена
 его не вѣдоуци вхиснаго вхиде. 8. Отвѣсавъ же петръ
 рече еи: рѣци ми аше на толицѣ село отдаста. она же
 рече: еи, на толицѣ. 9. Петръ же рече еи: что вѣко сххирано
 кама вѣмъ искоушѣти) дѣхъ гни: сѣ ногъ погребхисше моужа
 твоего при дхрѣхъ и изнесоути и те. 10. Паде же акне
 при ногоу его. изиде. Вхисиде же юноше. и окрѣтоу
 ю мрхткоу, изнесиши погребѣи ю въ моужа твоего. 11.
 и вхистъ страхъ велен на всѣхъ цркви. и на всѣхъ слышавшихъ сѣ.
 12. Роуками же аплахсали знаменѣи и чюдеса
 вхивахоу въ людехъ многа и вѣхоу единодѣшно вси въ
 притворѣ соломоуни. 13. а прочи не сххлѣхоу приаѣпати
 сѣ ихъ никтоже. ихъ велѣи)чахоу е людие, 14. наче же при-
 лагахоу сѣ вѣроующе гоу народи, моужи же и жини.
 15. вѣко и на поутѣ износити недоужхисше ихъ и полагати
 на постели и на одрѣхъ, да гредоуциоу петроу поѣтѣ
 стѣхъ оскнитѣ етера ихъ. 16. Прихождание же народъ
 от окрѣстхисихъ градохъ въ ерслихъ приносише недоужхис-
 хисше и страждоуши от дѣхъ нечистхисихъ иже исцѣлѣвахоу
 вси. 17. Вхиставъ же архіерѣи и вси иже съ нимъ соуцрѣкѣ
 ерехъ садокниска, испахисше сѣ захисити. 18. и вхисловисше
 роуки свое на алахи и вхисиде е въ тѣмъхисисоу людѣ-
 скоу. 19. алахи же гни отврѣхѣ дври тѣмъхисисе. изведѣ
 же е, рече. 20. идѣте и ставхисше въ цркви глѣте людехъ
 все глѣхъ жизни сѣ. 21. Слышавше же алахи сѣ вхисидоу
 наоутрѣкѣ въ цркви и оучахоу. приидѣше же архіерѣи
 и иже съ ними сххивание народъ и все старѣше сновъ

иґаґах, и посадиґе кх тхмхннцоу прикести их. 22. саоуґґи же иґаґаґиґе и не оґрґкґтоу нхх кх тхмхнннн. кхзкрацнхше же се поґкґданиґе 23. гаюиґте ꙗко оуґко оґрґкґтомих тхмхннцоу заґтґореноуґ ксею тґрґаґниґо

3.

Ze zlomku apoštola Mihanovičova.

Zlomek o dvou listech někdejšího prax-apoštola byl nalezen na deskách ilovičského nomokanonu, psaného r. 1262. Byl psán ke konci XII. neb na začátku XIII. stol. Užívá se zde jen jedné polohlásky, připomínající *a*, nevyskytují se zde již nosové samohlásky, ani *u*, *u* již zde převládá, kdežto *o* se vyskytuje již jen v ligaturách, což se pak udržuje vůbec dále až hluboko do XIV. stol. v chorvatských památkách. Naše památka předpokládá spíše východní bohoslužbu než katolicko-chorvatskou. Snímky dvou stran nalézáme u Geitlera (Die alb. u. slav. Schriften).

Ephes. V. 16 19.

(Паюдґґте оґко опасно како хоґдите. не ꙗко немѡдри. нх ꙗко прґмѡдри. искѡпаꙗюиґе крґме). . . . ꙗко дґниґе зан соуґґа. сеґо ради не коуґдґґте кезоуґмннн, нх разоуґмґюиґе, чхто естґ кола кжиґк. не оуґнканте се киноми, кх немхже естґ вхлоуґдх. нх паче искнхкннанте се дхоми. гаюиґе сеґк кх пхсалхмґххх и кх пґкниххх поюиґе и пхрґкґноюиґе кх срґциххх вашиххх гґнн.

(Сґнн. 83. апиґ кх галаґомиґх (V. 22 26, VI. 1 2).

Братиґе. плодх дхоуґкнн естґ любви. радость, мирх, тґрґпґкннн. на такокиґххх нґкстґх заґкона. они же хоуґ нсоу пхлґтх раскнпннн сґґґрастґмнн и похотґмнн. аґиґе жиґемих дхомиґх, кх дхоуґ и пхрилагаемиґх се ꙗко не коуґдемиґх величавнн. дхроуґґа дхроуґґа пхрнзннканюиґе, дхроуґґа дхроуґґоуґ заґкнґдеиґе. вратиґе. аґиґе и прґкґжде отґ васх кхпаґаеґтх чхкх вх еґґерое прґґґґґрґкшнннн. кн дхоуґкннн сґвґрґнннанте такоґаґо дхомиґх

кѣротестѣ ꙗюди се. еда и҃схоуи҃ненѣ коудени, дѣроу҃гѣ дѣроу҃гѣ теготоу носите. и тако съконѣчате законѣ х҃ѣ.

Неделѣ .86. аплѣ епископѣ (VI. 10—17.).

Братие, кѣзѣмаганте о г҃и и кѣ дѣрѣжавѣ кѣрѣности его. оклѣкѣкте се кѣ кѣса ороу҃жѣкѣ, моу҃и камѣ сътати против(оу) кѣнзель нѣпѣр(нѣ)зѣннаѣмѣ. ꙗко нѣ(стѣ) ва҃ша кра҃нѣ кѣр(ѣ)ви и пакти. нѣ кѣ(л)астель кѣ владѣчествомѣ, кѣ миродр(ѣ)жителемѣ тѣмѣ кѣкѣ сего. кѣ дѣроу҃жѣнѣмѣ злѣкѣ. подѣнѣсенимѣ. сего ради кѣзѣмѣкте кѣса ороу҃жѣкѣ кѣкѣ, да кѣзѣможете противити се кѣ днѣ люте и кѣса съдѣка҃ше сътати. сътанѣкте оу҃ко нѣрѣкѣносани чѣрѣсла ва҃ша истиною, и оклѣкѣше се кѣ вѣрѣ нѣраѣдѣкѣ. и ороу҃кѣше нѣзѣкѣ кѣ оу҃готованѣе еѣѣелѣе мироу надѣ кѣскѣми силами кѣзѣмѣше цѣнтѣ кѣрѣи. кѣ немѣже кѣзѣможете все сътѣрѣѣли нѣпрѣкѣзѣнни ра҃ждени оу҃гасити. и шѣлѣмѣ спѣнно нѣрѣметѣ, и мѣчѣ дѣховѣни, еже естѣ глѣ кѣжѣи.

Гоу҃кота .86. аплѣ кѣ еѣи(сѣ)комѣ (I. 16—23).

Братие, не нѣрѣкѣсѣтаю х҃вале по ва҃сѣ, поминанѣе камѣ творѣ кѣ (молит)ваѣ моу҃ѣ. да кѣ га (на)шего не х҃а, оцѣ сѣлаки, да подастѣ камѣ дѣхѣ нѣрѣкѣмоу҃дѣрѣости ꙗкѣлѣниѣ кѣ разоу҃мѣ его. нѣросѣкѣрѣениѣкѣ очѣ срѣдѣ ва҃шего. оу҃вѣдѣкти камѣ. чѣто естѣ оу҃нѣкѣнѣе зѣкѣниѣкѣ его, и чѣто вѣгѣѣѣство сѣлаѣкѣ досѣтоѣкѣниѣкѣ его кѣ стѣхѣ, и чѣто нѣрѣкѣспѣкѣю҃ще величѣе силѣ его кѣ ва҃сѣ кѣроу҃ю҃щиѣхѣ по дѣкѣнию дѣрѣжавѣ кѣрѣности его. ю҃же съдѣка о х҃ѣ. кѣскрѣкѣши из-мѣрѣтѣвиѣхѣ и посаждѣ о дѣсѣноу҃ю себѣ на нѣвѣсѣниѣхѣ, нѣрѣкѣви҃ше ва҃сѣе кѣластѣи и владѣчѣстѣвиѣкѣ и силѣ гдѣствѣиѣкѣ имени именовѣю҃ща се не тѣкѣло кѣ кѣцѣкѣ сѣмѣ. нѣ и кѣ предѣдоу҃щѣмѣ, и кѣса покѣри подѣ нѣзѣкѣ его и того дастѣ главоу҃ начѣ ва҃сѣго цѣркѣи, ꙗже естѣ тѣло его и҃спѣлнѣнѣе и҃спѣлнѣноу҃моу҃ кѣса о ва҃сѣмѣ.

Text se zde doplňuje podle Šiš. ap.

ധാർമ്യേന പ്രവൃത്തികൾ 8 ന്ന ജ്ഞാനധാരകൾ. 13. യകൗയ്യാൻ നീയ്ക്കു ജ്ഞാനം ദൈവത്തോടു, ക്രിസ്തു കൈമാറി, 8 ജ്ഞാനധാരകൾ നൽകി. 14. 8 ദൈവം കൈമാറി, 8 ജ്ഞാനധാരകൾ നൽകി. 15. 8 കൈമാറി, 8 ജ്ഞാനധാരകൾ നൽകി. 16. 8 ജ്ഞാനധാരകൾ നൽകി. 17. 8 ജ്ഞാനധാരകൾ നൽകി. 18. 8 ജ്ഞാനധാരകൾ നൽകി. 19. 8 ജ്ഞാനധാരകൾ നൽകി.

2.

Z tak zvaného remešského evangelia.

Památka tato, dříve dosti legendární, skládá se ze dvou částí: cyrilské a hlaholské. Cyrilská pochází asi z 2. polovice XII. stol. Jest to neúplné ruské aprakos-evangelium. Předpokládá bezpochyby srbsko-bulharskou předlohu, poněvadž se zde píše a nejen podle ruského způsobu za Ѧ, nýbrž i za ѥ (ale též naopak ѥ za Ѧ, což zde jako srbismus považovati dlužno), o čemž se ještě zmíníme u památek s ruskou redakcí.

Hlaholská část byla psána Čechem v r. 1395 v klášteře emauškém u Prahy. Připojil též doslov, v němž je mnoho bohemismů. Podle tohoto doslovu (explicit) psal prý sv. Prokop vlastnoručně cyrilskou část podle ruského ritu. Karel IV. že pak daroval památku klášteři. Této tradici o Prokopově autorství se po dlouhou dobu věřilo. Pro nás je nyní důležitější hlaholská část jakožto vzácná památka chrvatského hlaholismu Karlem IV. do Čech uvedeného. Obsahuje evangelie na svátky, když čte opat mši „sub infula“ (pod korunu, jak je v explicitu podo-

tčeno), jsou zde četné drobnomalby (tak na př. poprsí sv. Prokopa a Jeronyma s kardinálským kloboukem, jemu se připisoval mylně vynález hlaholice a tak se také sem dostal). Ukázky z cyrillské části podáme dole mezi památkami s ruskou redakcí. R. 1899 byla celá památka v světlotiskové reprodukci vydána: *L'évangéliste slave de Reims dit: Texte du sacre. Edition fac-simile en héliogravure... précédée d'une Introduction historique par Louis Leger*. Reims-Prague. Méně zdařená reprodukce této památky spatřila již dříve světlo světa.

lan XIII. 1 15

[illegible]

1. **മുൻപ്രകാരമുള്ള കരാർ** 1998-99-ൽ
 2. **കരാർ** 1998-99-ൽ
 3. **കരാർ** 1998-99-ൽ
 4. **കരാർ** 1998-99-ൽ
 5. **കരാർ** 1998-99-ൽ
 6. **കരാർ** 1998-99-ൽ
 7. **കരാർ** 1998-99-ൽ
 8. **കരാർ** 1998-99-ൽ
 9. **കരാർ** 1998-99-ൽ
 10. **കരാർ** 1998-99-ൽ

8390 (E.)

[illegible]

40383 (.00.)

[illegible]

¹⁾ v původním textu legendy bylo: $\alpha\mu\mu\kappa$, v pozdějších textech za to nesprávně $\alpha\mu\sigma\kappa$, jakož i zde.

403 P 83 (.3.).

b) Cyrillské památky.

1.

Z prax-evangelia Miroslavova.

¹⁾ následující slova platí asi dle všeho v legendě ještě Rostislavovi. Zde platí Cyrillovi. ²⁾ Podle legendy zní to: *з того місто*. ³⁾ v leg. *расхитилъ*.

iniciálky a skvělé ornamenty, proti byzantské strnulosti jeví se zde všude vliv západu hlavně též ve větší živosti postav. Srbské zbarvení není zde ještě docela provedeno, jsou zde ještě nosové samohlásky (ovšem a též za e a ѡ a ѡ též za оу, a se píše až ke str. 275 jako Δ, odtud normálně а). Tato památka chovala se v srbském klášteře chilendarském na Athoně. R. 1896 darovali ji mniši srbskému králi Alexandrovi, jenž pak dal pořídit *Ljub. Stojanovićem* skvostné vydání s reprodukcemi celé památky. Stalo se dosti velkou vzácností. Po nějakou dobu byla památka někam zašantročena, nalezla se pak zase.

Mat. I. 18 25.

18. Нехѡ же рождѣство снѣ к'к' оврѹченънѣи кывѣшии
мариі мѣри еѡ носифоки. прѣжде даже не снѣста се.
окрѣте се мноури кѡ чр'кк'к' ѡт' дѣа ста. 19. носифъ же
мюжъ ѡе. правѣднѣи си и не хотѣи оканчитѣи ѡе. кѣхот'к'
тан поуститѣи ю. 20. се же ѡмоу сѣмѣшлѣнѣи, се анѣ(е)лѣ
гнѣ въ снѣ мѣи се ѡмю г'ѡе' носифе, снѡу дѣа, не оуѡи
се приети марие жены твое, рождѣшѣи ко се кѡ нѣи ѡт'
дѣа ѡста ста. 21. родитѣ же снѣ и нарѣчѣи иѣи ѡмю
исѣ и тѣ спасетѣи люди свое ѡт' гр'кхѣи нѣх. 22. се же кѣ
кѣс. да сѣмѣдетѣ се речное ѡт' г'ѡ прр'комѣ г'ѡириѣи
23. се дѣа кѡ чр'кк'к' приметѣи и родитѣ снѣ и нарекутѣи
иѣи ѡмю еѣмѣнонѣи, еѣи ѡста сѣказаемое' с' наѣи кѣ.
24. вѣстѣи же иѡсифъ ѡт' сна стѡри. 'кѡже повелѣ' ѡмю
анѣлѣ и приетѣи жѣноу свою 25. и не знаѣи ѡе. дондѣже
родитѣ снѣ свои [и] прѣкѣнѣицѣи и нарече иѣи ѡмю иѣи.

Luk IV. 16 22.

16. Кѡ годѣ онѣ кѣнѣи сѣ кѡ назарѣтѣи, кѡ неѣже
вѣкѣ кѣспитѣнѣи и кѣнѣи по ѡбѣчаю въ дѣи сѡботѣи
кѡ сѣмѣири и кѣста чѣстѣ¹. 17. и вѣдаѣи ѡмю кѣниги

¹) Nik. Ev. ста чѣсти.

исане пррка и разгноука книги. окрѣте мѣсто. и дѣже
кѣк писано. 18. дхъ гнѣ на мнѣ. егже ради помаза ме
кагоуѣстити¹ ницимъ. посла ме ицѣлти скроушенны
срца, проповѣдѣти пакыникомъ штиощение и сѣкны
прозорѣние. штиостити скроушенныа къ отърадоу. 19.
проповѣдѣти лѣто гнѣ приетано. 20. и сгноука книги.
къдакъ слоуѣтѣ. сѣдѣ и всѣмъ къ сынницимъ очн бѣста
зрѣи на нѣ. 21. начеть же гати къ нимъ. ꙗко днѣ
сѣмъ се писание се въ оушню кашню. 22. и вси сѣдѣ-
тельствоване мно и диваѣхю се о словесехъ кагоуѣти.
исходѣицѣхъ изъ юсть его.

2.

Z aprakos-evangelia Vukanova (Vikova), též Symeonským nazvaného.

Bylo psáno mnichem Symeonem pro velkého župana Vu-
kana **вѣанскимъ живаниѣ Канѣ, сына самодръжаного господина вѣласти**
своиѣ стефана Неманиѣ, který byl bratrem Štěpána Prvověnča-
ného, a sice v **Пеки** v **градѣ Растѣ** v letech 1201 až 1208. Rkp.
o 189 listech byl dříve majetkem biskupa Porfiria a chová se
nyní ve veřejné knihovně v Petrohradě. Jinak krásný rukopis
s ornamenty byl četnými opravami znešvařen; z těch pocházejí
některé z pozdější doby (v Изв. отд. русск. яз. XVI., 2, str. 348
až 349). Srbské zbarvení není též ještě provedeno úplně, oje-
diněle vyskytují se ještě nosové samohlásky (hlavně **а**), které
byly tedy také ještě v předloze. Ukázky jsou podle St. Nova-
koviče Prim., str. 108—112.

Marek XIII. 31–35. XIV. 1–9.

Рече Господь своимъ оученикомъ. 31. неко и земля²
мимондѣтъ. а словеса мои не мимондоутъ. 32. ѿ ш дани

¹) Nik. Ev. кагоуѣстити. ²) Jagić má Spec. str. 94: земля, Nova-
ković však Primeri, str. 109, земля, správné je zde земля.

томъ, или во часѣ никтоже не вѣсть ни ангели, ниже
сѹтъ на небѣхъ, ни сынъ тѣлоу оубѣди. 33. Глаго-
лѣте се, и вѣдите и молите се, не вѣсте ко когда вѣ-
рѣте. 34. Икоже се чловекъ оубѣди, вѣстаетъ домъ
свой и дакъ рабомъ своимъ власть, и комууждо дѣло
свое, и краткѣнкоу повелѣ, да вѣдите. 35. Видите оубо,
не вѣсте ко, когда господень домъ придетъ, вечеръ или
полоужица, или въ коужрогашение или за оутра. 36. да
не приидѣ вънезапоу оверитъ въ спие. 37. И еже
камы, глаголю въскы, вѣдѣте.

1. Вѣсте же наса и ширѣнны по двою дню, иска-
хоу архиреръ и каннижници, како и актию юмны оубѣди.
2. глаголаху же, ны не въ праздникъ, юда како коудѣтъ
мыва въ лоудѣхъ. 3. Въ вѣрѣе шно коудѣтиюу Исѹсу
въ Еидании въ домъ Симона прокаженнаго въдежерѹ
юмѹ, приде жена юмѹци алакастръ хризмы, нардъ и
нистики и драгы, и разнѣнны алакастръ възлѣи юмѹ
на главо. 4. Вѣхоу же ютери негодоуѹци въ сѣбѣ и гла-
голюци, чѣмѹ гыбѣла си хризмына вѣсть: 5. Можаше
ко си хризма продана быти колен а, вѣнезъ и дати ни-
чимъ. И прѣтѣхоутъ юи. 6. Исѹсъ же рече имъ, вѣста-
ните се юе, чѣто юи трѹдѣ дѣиете: Добро дѣло съдѣла
во мѣнѣ. 7. Вѣсѣгда ко ницие имате съ собою, да егда
хоиете, можете добро створити имъ, а мене не въсѣгда
имате. 8. Юже имѣ, се створи, варила юсть пома-
зати тѣло мое на погребение. 9. Яминъ глаголю камъ,
идеже колиждо проповѣдано коудѣтъ ювангелие сие во (!) ¹
въсѣмъ мирѣ и еже створи си, глаголаю коудѣтъ въ на-
метъ юе.

¹) Původně zde bylo *къ а з ѣ* было пак uděláno » (Lavrov, l. c.
str. 349).

předlohy) kolem r. 1400, a sice týmž patarenem *Hvalem*, který psal též r. 1404 rukopis, nalézající se nyní v Bologni (Hvalův kodex). Jazykově poukazuje památka na západní srbsko-chrватské území, neboť za *ъ* je zde často *н* a naopak (na př. *къдѣше* za *къдѣше* Mt. II. 11) a za obě hlásky může býti též *и* a naopak, takže se zde střídají: *ъ*, *н* a *и*. Za *и* je zde již tu a tam *а*, na př. *та м. тѣ* Mt. I. 21, *на м. нѣ* II. 12; často *ов* za *и*, na př. *оуторѣ* *м. кѣторѣ* Mk. XII. 21. Tu a tam též *ѣ* za *и*: *иѣни*, Jan XIX. 24. Památku tu vydal *Daničić*: Nikoljsko Jevandjelje. U Beogradu. 1864. Zkratky jsou zde rozvedeny jako v našich ukázkách odtud pocházejících.

Mat. II. 1–15.

Нѣоуѣоу же рѣждѣноу се къ Кытаюмы нѣодыѣицѣмъ къ дѣни нрѣда цара. се кѣхѣмъ ѡтъ кѣхѣстока нрѣдоу къ ероуѣсалинкъ. 2. глаголюще: гдѣ ѡвѣтъ рѣждѣ се царь нѣодыѣмъ: кѣдѣноу ко зѣмѣдоу егѣ на кѣстоуѣ. и нрѣдоу покѣлоныты се емоу. 3. оуѣсалинакъ же нрѣда царь смѣте се и къ ероуѣсалинкъ сѣни. 4. и сѣбракъ все архѣерѣе и кѣжѣникъ нѣодыѣскѣ. кѣранѣе ѣ. кѣдѣн хрѣстоуѣ рѣждѣетъ се. 5. ѡни же рѣни емоу: къ кѣтѣноу нѣодѣниѣцѣмъ. тако ко нѣсѣно ѡвѣтъ прѣрокоу. 6. и ты кѣтѣноу. зѣмѣ нѣодоу. нѣчыкъже мѣныкъкъ есѣ къ кѣдѣкакъ нѣодоукъкъ не тѣе ко нѣзѣдѣтъ кѣдѣка, нѣже оуѣсѣтъ лѣуѣдѣ мѣе нѣзѣракиа. 7. тогѣда нрѣда тѣи нрѣзѣвакъ кѣхѣмъ. нѣспѣта ѡтъ нѣхъ кѣкѣмѣ кѣкѣни се зѣкѣзѣдѣ. 8. и послѣкъ ѣ къ кѣтѣноу. рѣче: нѣдѣни нѣспѣтанѣ нѣзѣкѣтно (ѡ) ѡтрѣчѣты: егѣ же ѡвѣрѣиете ѣ, кѣзѣкѣтитѣ мѣ, да и азъ нѣдѣ покѣлоу се емоу. 9. ѡни же по-слоуѣнакиѣ цара. нѣдоу: и се зѣкѣзѣдѣ. юже кѣдѣни на кѣстоуѣ. нѣдѣни нрѣдѣ нѣми. дѣнѣдѣ нрѣниѣдѣни стѣ кѣхѣдоу. нѣдѣже кѣмѣтъ ѡтрѣче. 10. кѣдѣныѣ же зѣкѣзѣдоу. кѣзѣрадоуѣ се радѣстѣноу кѣлѣноу зѣкѣло. 11. и кѣнѣдѣни

къ храмыноу, кѣдише отроче съ марыю матерю его
и п(а)дыше поклонение се емоу, и ѡтъкрѣзаше скрекира
скоѣ и прѣкрѣши емоу дары, злато и а҃кканъ и змоурино.
12. и ѡтъкрѣтъ прѣмыши къ сынкѣ, не кѣзвратыши се къ
продоу, на нымык поутемъ отыдоу къ страноу свою.
13. ѡтъкыдышии же илѣ, се ангелъ господыи къ сынкѣ
ѣки се носифоу, глаголаѣ въстани, понми отроче и матеръ
его и вѣжи къ еиоуатъ и коудѣ тоу дондѣже рекоу ти
хоиетъ ко проды исхати отрочете, да поговѣитъ ѣ. 14. онъ
же въсташъ, поетъ отроче и матеръ его ноцию и отиде
къ еиоуатъ. 15. и выстъ тоу до оуирѣтиѣ продока, да
съкоудеть се реченое ѡдѣ господа пророкомъ глаголющымъ
ѡдѣ еиоукта кѣзказъ сынкѣ мон.

Jan XIX. 1 12.

Тогда же филатъ поетъ исуса и би и. 2. и конни
исплетыше вѣкыцѣ ѡтъ трѣниѣ кѣзложени на главоу
емоу и къ ризоу прапроудыноу овлѣкоше и 3. и при-
рождадоу къ немюу и глаголахоу радощи се, царю ию-
денскы и кѣкхоу и по ланитѣма. 4. изиде же пакы
филатъ кыи и глагола илѣ се изъвождоу вамъ и кыи,
да разоуа҃кете, ꙗко къ немъ кини не окрѣтаю. 5. изиде
же исусъ кыи, носе трѣновъ вѣкыцѣ и прапроудыноу
ризюу и глагола илѣ се члоу҃кѣк. 6. егда же видѣше
и архирене и слоугы, кѣзоушине глаголюще пропкни,
пропкни глагола илѣ филатъ пона҃кте и кы и пропкѣте,
аѣ ко не окрѣтаю къ немъ кини. 7. ѡтъкѣраше емоу
июденѣ мы законъ имамъ и по законуу нашемюу дѣлжамъ
ѡетъ оуирѣти, ꙗко сынкѣ кожѣи творитъ се. 8. егда же
слыша филатъ се слово, наче оу҃роѣ се. 9. и кынде къ
притворѣ пакы и глагола исусоу ѡтъ коудоу еси ты:
исусъ же ѡтъкрѣта не дастъ емоу. 10. глагола емоу

ѣиалѣть мнѣ ли не глаголюши: не кѣси ли, кѣо власть
имамъ пропети те и власть имамъ поустити те: 11.
отъвѣща исхоуѣ: не имамъ области на мнѣ никоеже, аще
не би ти дано с кыше: сего ради прѣдави мѣ тѣмъ
коимъ грѣхъ имать. 12. отъ того ѣиалѣть исхание поу-
стити и: иудеи же кыпикхоу глаголюще: аще сего
поуститиши, и кси дроуѣтъ кесарю: всакы, иже се творитъ
царь, противитъ се кесарю.

4.

Z prax-apoštola šišatovackého.

Památka ta byla psána r. 1324 a sice z ruské předlohy, jak se předpokládá, poněvadž v kalendáři je uveden Boris a Glěb (viz str. XXIII.). Nyní se chová v klášteře Šišatovac (ve Frušce Gore). Vydán byl *Fr. Miklosichem*: Apostolus e codice Monasterii Šišatovac palaeoslovenice, Vindobonae, 1853.

Act. ap. II. 1 13.

1. И югда скончаніе се дѣниѣ петикостыни, кѣхоу
вси апостоли юдинодоушкно въ коупѣ. 2. И вистѣ кне-
зюу поумъ іако носимоу доухоу коурноу, и испакни
вскъ домъ, и дѣже кѣіахоу сѣдѣиѣ. 3. и іакни се нмъ
раздѣлаемни іезыци іако отъкниши, сѣдѣ же на юдиноу
комъждо нхъ. 4. и испакни се вси доуха свѣта, и
начиѣ глаголати нѣкни іезыкы, іако доухъ даиѣ нмъ
прокепакати. 5. кѣіахоу же въ шероуѣсалинѣ жикхоуши
иудѣи, моужи благоговѣниши отъ всего іезыка иже подъ
небесамъ. 6. кыкноу же глагоу сѣмоу снѣде се народъ,
и раздѣлѣи се, іакоже слышахоу юдинъ кждо въ свои
іезыкы глаголюще нхъ. 7. Дѣіахоу же се, и чюждахоу
се глаголюще к сѣмъ: не се ли соутъ сии вси глаголю-
щи галилѣіане: 8. То како мы слышимъ кждо іезы-

комъ своимъ, къ немъже родихомъ се, 9. парѣтѣни и
лидѣни и еллитѣни и живущиен междурѣчни, къ юдѣни
же и канадоки, къ понктѣ и къ асси, 10. къ фроугни
же и къ памфилини, къ югуптѣ и странахъ линиксахъ
иже по куринни, и прихощиен римляне, 11. юден же
и припклаци, критѣни и араклане, слышнимъ глаголюще
иѣхъ нашини ѣзыхы кланчии кожна; 12. Диклаѣхъ же
се къ сѣтѣ глаголюще: чѣто оубо хощеть се быти; 13.
Ини же рощающе се глаголаѣхъ: яко мѣстомъ испак-
иени соутѣ.

1. Thess. I. 1 — 10.

1. Павкъ и Силоуанъ и Тимоен црквы солоуицѣки
ѡ Богѣ штыци нашимъ и господи Исусѣмъ Христѣмъ. Гла-
голютъ камъ и миръ штъ Бога штыца нашего и господа
Исуса Христа. 2. Хвалимъ Бога всегда ѡ всѣхъ васъ,
помянуице творци къ молитвахъ своимъ. 3. не прѣстающе
помяице наше дѣло и вѣроу и трудоу любви и трыѣ-
ниа оупканию на господа нашего Исуса Христа прѣдъ
Богомъ и штыцемъ нашимъ. 4. вѣдоуще, брати мои
къзлюбаемаа штъ Бога, изъкрание наше, 5. яко южанъ-
геліе наше не кытъ къ васъ словомъ тѣклемъ, нъ и силою
и Доухомъ скетымъ извѣщениемъ многомъ, якоже вѣсте,
каци кыхомъ къ васъ какъ ради.

6. Братіе, и вы же подокити намъ кыте и господыне,
пріемкши слово къ печали мнозѣмъ съ радостію Доуха
скета. 7. яко кыти камъ шкразоу въсклѣмъ вѣроуицимъ
къ Македонни и къ Фѣани. 8. Гдѣтъ какъ ко провѣсти
се слово господыне не тѣклемъ къ Македонни и къ Фѣани,
нъ и къ какомъ мѣстѣ вѣра наша іакже къ Богѣмъ изиде,
яко не трѣковати намъ глаголати чѣто: 9. тѣи ко ѡ
насъ къзѣщивають, какъ кыдохъ наѣххомъ къ вамъ, и

како обератисте се къ Господени вѣтъ идола ракотати
Гогоу жигоу и истиньномуу. 10. и ждати сына ѿго
с некекъ, ѿгоже къскрѣси вѣтъ мрътвыхъ. Христа изъ-
кавалющаго ны вѣтъ гнѣка гредущаго.

5.

Z komentovaného žaltáře Branka Mladenoviće.

Byl psán r. 1346 jakýmsi Jovanem, nazvaným Bogoslavem,
pro Branka Mladenoviće, otce Vuka Brankoviće. Několik ukázek
jakož i popis rukopisu pochází od *Fr. Miklosiche* v Starine IV.,
str. 29—62. Rukopis nalézá se nyní v klášteře Bistriže v Ru-
munsku. Komentář zde je týž jako i ve většině jiných ksl.
rkp. s komentovaným žaltářem. Pochází od anonyma.

Žalm III.

1. исаакъ даидовъ .г. ѿгда вѣсгаане вѣтъ лица
авсаалама. сына своего.

авсаалом же вѣтъкъ мироу сказахъ се. мѣо адама рече ' сѣры се
вѣтъ мира, иже вѣсть вѣтъ лица кожнѣ. тѣу пророчество приносѣтъ вѣтъ
хса, мѣо хсѣтица казанигѣути адама.

2. господи. что се оумножиши стѣужающии ми :

хсѣ екиветъ вѣтъ лица адамам, иже вѣсть вѣтъ лица члѣвѣча,
пониже мнози късѣудѣ коююши крази на члѣвѣка спѣрѣкъ сѣсѣм мѣоже
иждѣвскыи дѣти на хса сѣхътъ творѣни.

мнози вѣстани на ме. 3. мнози глаголютъ доуши
мои : икѣтъ спасеннѣ ѿмоу в козѣк ѿго.

глаголахѣ ко жидѣи ' ани сѣкъ еи вѣтъ кога, то не еи разаралъ
сѣхѣоты, и пакы ' ани вѣсть се сынъ кожнѣ. тѣу да спасет се самъ,
мѣоже хсѣтица, прѣкрѣсть на хса подлѣхѣхѣ с мѣо сѣсѣм на члѣвѣка.

4. ты же, господи. застроуиница мои ѿси. слака моя.
и казнесе глагоу мою.

адама к хсѣу глаголюи, ѿгда казнесе се на крѣсть.

5. Гласомъ моимъ къ господюъ къзѣхъ, и оуслышна
мѣ шѣ горы скетыиъ свое.

Игда шѣ гольгофы кѣхъшнъ ѿмѣмъ ѿмѣмъ, аи ма хѣхъхъфѣмъ; гора
ко сѣтамъ господниъ гольгофа шѣтъ, мѣо на шѣмъ спасѣнниъ късѣмъу мироу
сѣхъи сѣ.

6. азъ късноуъхъ и спахъ.

къ грѣкъ тридѣниѣмъ жикотворишюу смрътию.

къстахъ, іако господѣ хѣстоушнѣтъ мѣ.

къскръсѣ шѣ грѣа и къскръшнѣ члѣкѣа.

7. не оукою сѣ шѣ тѣмъ людни.

южѣ ко къ томоу не бѣтъ сѣ члѣкѣа множѣста кѣсѣа, къскръ-
сѣнниѣмъ хѣсѣма сѣхърѣнниѣ.

нападаюшнниѣхъ на мѣ шѣхъскрътъ.

ни шѣхъстають ко шѣхъскрътъ хѣдѣци члѣкѣа, ани и нишѣсѣжи не
могѣтъ.

8. къскръсѣни, господни, спасѣ мѣ, бѣже мѣи.

ижи шѣтъ къскръсѣ шѣ мѣхътѣмъшнѣхъ, спаѣи мѣ шѣтъ мѣхъи мѣиѣ,
ижи оушѣшнѣи мѣ кѣсѣкѣ, рѣчѣ адамѣ.

іако ты порази кѣсѣ краждѣоушнѣиѣ къ соуѣ.

къ соуѣ ко жѣидѣи краждѣоу на хѣа тѣхъраахѣоу, порази ко мѣ, игда
растошѣни кѣшнѣ.

хѣоуѣмъ грѣшнниѣкома сѣхъроушнѣиѣиѣ шѣи.

дѣмѣкоуѣ, грѣшнѣмъ ко дѣмѣкоа и кѣсѣмъ коуѣошнѣи грѣхѣа, дѣмѣкоаи
соуѣтъ лоуѣкааа помышѣлѣнниѣмъ.

9. господне спасѣнниѣ и на людни тѣхънѣхъ благосло-
вѣнниѣ тѣхъиѣ.

тобою ко сѣхъи спасѣнниѣ посѣхъдѣ хѣмѣмъ, ижи шѣтъ крастѣ,
спасѣнниѣ и благословѣнниѣ на людѣхъ мѣхъишнѣхъхъхъ постигло шѣтъ.

6.

Z Hvalova kodexu (1404).

V tomto v universitní knihovně boloňské nalézajícím se
rukopise je Nový zákon, Zjevení sv. Jana a Žaltář. Psal jej

г. 1404 тѣж Хвалъ крѣстииниинъ, од которѣго pochází též Nikoljsko Jevandjelje (v. nahoře str. 160), pro Hrvoje, vévodu spletského a bosenského. V kodexu jsou zobrazení svatí, mimo to jsou zde apokryfní texty, které byly oblíbeny u bogomilů — a k nim patřil bezpochyby též крѣстииниинъ Hval jakož i vojvoda Hrvoje. Zjevení uveřejnil z rkp. *Daničić* v *Starine* IV., str. 86—109. Podle toho jsou zde i ukázky podány.

Апок. 1.

Апокалыны Неоуѣристовы, еке дастъ емоу богъ показати рабомъ своимъ, наикже подокаеть къ скоры кѣти, и сказавъ пославъ ангеломъ своимъ рабоу своему Нокану. 2. иже свѣдытельствова слово кожне и свѣдытельство Неоуѣристово, еке кѣды. 3. Плавжнѣ чтен и свѣщеннѣ словеса пророцѣстивѣ и свѣлоудаютѣ написаниѣ къ немъ, крѣмѣ ко блжнѣ. 4. Ноканъ седмѣ црквиамъ соушнѣтиамъ къ Яснѣ благодѣти ванѣ и лѣкрѣ вѣтъ соушнѣтаго, иже вѣстъ и гредѣшнѣтаго и вѣтъ седмѣ доуѣхъ, иже соуѣтъ прѣдъ прѣстоломъ его. 5. и вѣтъ Неоуѣса Христа, иже вѣстъ свѣдытель кѣранѣ и прѣкынаѣ нѣхъ лрѣтѣмъ и кнезѣ царемъ земакнѣмъ, доуѣженнѣтоуемоу ны и раздрѣкнѣннѣмоу вѣтъ грѣхъ напѣхъ крѣкнѣо своѣю. 6. и створилъ вѣтъ намъ царѣстѣвѣе, и ерѣе Ногоу и отѣцѣоу своѣмоу томоу слава и дрѣжава оу вѣки кѣкѣомъ. Аминѣ. 7. Се гредѣтъ съ облакы и оуѣзрѣтъ всако око иже и прѣводѣнѣ, и плачѣ и вѣпаѣ створѣтъ о немъ вса коакна земакна. Аминѣ. 8. Язѣ есамъ алѣпа и о. начѣтаѣ и коунаѣ, глаголетъ Богъ, се, вѣстъ и вѣтъ и гредѣ, вѣсѣдрѣжитѣлѣ. 9. Язѣ Ноканѣ, братѣ ванѣ и оканѣтнѣкѣ къ печалѣхъ и царѣстѣмъ и трѣпѣнкѣ Неоуѣристовѣ, кѣхъ къ отѣцѣмъ нарицаемѣмъ Патѣмъ за слово кожне и за свѣдытельство Неоуѣристово. 10. Бѣмъ доуѣломъ къ данѣмъ недѣкнѣмъ, и свѣшнаѣхъ за собою гласъ вѣкыни кѣко трѣхъкѣкѣ

глаголюшты. 11. еже выдыши написти въ кныгы и послы седми црквамъ къ ѿтескъ и къ Измоурыю и къ Персгамъ и къ Тылатырь и къ Сардыю и къ Пиладокыю и къ Ладокыю. 12. И обратишъ се вѣдти гласъ ниже глаголаше съ мною, и обратишъ се вѣдишъ .з. свѣтлыя книжы златишъ гороушты. 13. И по срѣды седми свѣтлыя книжы подоканъ сыноу чловеку чеклоу облаченъ къ подырь и прѣпоксанъ при сасцоу поксомъ златымъ. 14. глава же его и класы вѣан ѣко и ѣрина и ѣко свѣтъ, и очы его ѣко пламень огнины. 15. и нозы его подокнѣ мѣди лыканови ѣко къ пеннѣи раждекени, и гласъ его ѣко гласъ коды многишъ текоушты. 16. држе къ роуцѣи своенъ змыздъ .з., изъ оустъ его мачъ окоудоу оstarъ изостренъ исходен, и лице его ѣко свѣтъ иже свѣтъ къ славы своен. 17. И югда выдышъ, падоу прѣды ногама его ѣко мрѣтавъ, и положи роукоу свою десноу на лнѣ глаголаѣ не кон се. азъ есамъ прѣки и послѣдны. 18. и живъ вышъ ѣко мрѣтавъ, и се живъ есамъ оу вѣкы вѣкомъ. Ям(и)нъ. Наамъ клоучъ свѣты и адоу. 19. Написти оуко ѣже вѣды и ѣже соутъ, напже подокать по смъхъ вѣти. 20. таина .з. змыздъ, еже вѣды къ десници мени, и .з. свѣтлыя книжы златишъ .з. змѣздъ анѣлоу .з. црквакъ соутъ и .з. свѣт(и)лыя книжы, еже вѣды, .з. црквакъ юсть.

7.

Z ilovackého nomokanonu.

(Ilavačka krmčaja.)

Byl psán jakýmsi Bogdanem r. 1262 v Ilovici a chová se nyní v knihovně jihoslovanské akademie v Záhřebě. Jako ukázka podávají se zde kusy o Messalianech, za jejichž duchovní dědice byli *bogomilové (babuni)* považováni. Toto ztotožňování nalézáme ostatně též i jinde u řeckých autorů a pak i v slov. textech (srovň. V. Jagić *Starine*, VI., str. 100 sl.).

·МР· (7) Масалиан·хх·
иже сохътъ ннѣ глємни
Богомилн или Какоуни·

Масалианє манихѣйскоу ю
ерсїю недоухтоуѣ при-
ворѣтоши и нна скернк-
икина. Глєдохъ ко. іако
охъм члєвчєскъ ѡт кѣсєк
дрѣжиакъ юстѣ и члєвчєскоє
юстєстѣко кѣсємъ приворѣ-
прєно юстѣ. и криєниє не
скрїпаєтѣ члєкка ни пома-
гєтѣ юмоу ни приєиєниє.
нѣ тѣкмо юдина глємнѣ ѡт
нихъ молитѣ. и глєтѣ. іако
юстєстѣкоє сохътъ хлєбѣ въ
наск. и приворѣєниє жєни-
хоко почєхєтѣ дѣна іако жєна
смѣєниєни сє с мѡхѣмъ
скємъ. Крѣта нєнакиєтѣ.
єцє не чѣохътъ. хѣтєриє ѡ
нихъ ѡркѣзєютѣ дѣтєроу-
нѣє скєн охъдѣ. Кєкнохътѣ сє
кєх·коєдѣни. рєтєтѣ сє. прє-
клїпаєютѣ юєрєскєкоу. Тако-
кѣє нагохъкѣ наскѣтѣкѣ сє и
Юєлєкѣриє нєфлєгонѣскєни. к
гомоу приворѣкѣтє достєн-
нає сєвѣк и покєлѣ мнїхѣохъ
скъ дѣкѣмѣ жєнамѣ на ѡдрѣк
спати и юдино лѣкѣтє кѣхѣрѣ-

Περὶ Μασσαλιανῶν τῶν
νῦν Βογομίλων·

Οἱ Μασσαλιανοὶ τὰ τῶν
Μανιχαίων νοσοῦντες ἄξευρον
καὶ ἄλλα μισρώτερα. Φλυα-
ροῦσι γὰρ τὸν νοῦν τῶν ἀν-
θρώπων ὑπὲρ τῶν θαυμάτων
κατέχεσθαι, τὴν ἀνθρωπίνην
φύσιν τῶν θαυμάτων εἶναι
κοινωνικήν. τὸ βάπτισμα μὴ
τελειοῦν τὸν ἄνθρωπον, μεδὲ
τὴν θείαν μετέλγειν, ἀλλὰ
μόνον τὴν παρ' αὐτοῖς εὐχὴν
φύσει εἶναι τὰ κακὰ ἐν ἡμῖν.
τῆς κοινωνίας τοῦ νυμφίου
αἰσθάνεσθαι τὴν ψυχὴν, ὡς
ἡ γυνή, τῆς συνουσίας τοῦ
ἀνδρός. τὸν σταυρὸν βδελύτ-
τονται. τὴν θεοτόκον οὐ τιμῶ-
σιν. οἱ βουλόμενοι ἀποτέμ-
νονται. ὁμνύουσιν ἄδεως,
ἐπιорκοῦσιν, ἀναθεματίζουσι
τὴν αἵρεσιν αὐτῶν. Ταύτης
τῆς λύμης ὑποπλησιθεῖς καὶ
Ἐλευθέριος ὁ Παφλαγῶν.
προσεπεξέειπεν ἅξια ἑαυτοῦ,
τὸν μοναχὸν δοῦναι συνευά-
ζεσθαι· γυναῖξί· καὶ χρόνον
μὲν εἶνα ἐγκρατεῦσθαι, τὸ
λοιπὸν ἄδεως γρηγοῦν· καὶ

жати се, проче же вестѣудно
смѣнати се ѿ сѣ своимъ
сродниѣамъ. вестѣудеи се
никакоже.

Главы Масаинианскаго
злочестиваго поклѣ-
ннѣ. изети ѿ книгъ
нхъ.

Глаголють, яко живеть сѣ члѣ-
комъ скетавно сотона и по
всему ѿдолѣваетъ ему.
яко сотона и кѣси склѣ-
жеть оу мѣ члѣкомъ и вестѣудно
члѣчско приѿкѣиено вестъ
дѣомъ лоукавымъ: яко
живеть сотона сѣ дѣомъ
стымъ въ члѣцѣ и яко ни
аѣи чисти кѣхѣу дѣкѣстѣ-
скѣоуѣаго поспѣшнѣиѣа.
и яко и крѣиѣне не скрѣ-
шаветь члѣка ни кѣтѣкѣнѣхъ
же таѣиѣ приѣиѣиѣне не
ѿчиѣаветь дѣиѣ, нѣ тѣкѣмъ ѿ
тѣхъ потѣиѣиѣаѣа мѣтѣка.

ταῖς συγγενέσι μηδὲν δια-
στέλλοντα.

Καὶ ἄλῃα τοῦ τῶν Μασ-
σαλιανῶν θυσοβροῦς δόγ-
ματος, ἀναληφθέντα ἐκ
τοῦ βιβλίου αὐτῶν.

Ὅτι συνοικεῖ τῷ ἀνθρώπῳ
ἐνυποστάτως ὁ Σατανᾶς καὶ
κατὰ πάντα κυριεύει αὐτοῦ.

Ὅτι ὁ Σατανᾶς καὶ οἱ δαίμο-
νες κατέχουσι τὸν νοῦν τῶν
ἀνθρώπων καὶ ἡ φύσις τῶν
ἀνθρώπων κοινωνεῖται τῶν
πνευμάτων τῆς πονηρίας.

Ὅτι συνοικοῦσιν ὁ Σατανᾶς
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν
τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ὅτι οὐδὲ
οἱ ἀπόστολοι καθαροὶ ἦσαν
τῆς ἐνεργουμένης ἐνεργείας.
καὶ ὅτι οὐδὲ τὸ βάπτισμα τε-
λειοῖ τὸν ἄνθρωπον οὔτε ἡ
τῶν θείων μυστηρίων μετέ-
ληψις καθαρίζει τὴν ψυχὴν
ἀλλὰ μόνη ἡ παρ' αὐτοῖς
σπουδαζομένη εὐχὴ.

D. POMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY S RUSKÝM ZBARVENÍM.

Sem náleží velmi mnoho památek. Ruská redakce projevuje se zcela zřetelně již v nejstarší památce této skupiny — v Ostromírově evangeliu (viz u tohoto), U této památky jsou také všechny důležitější jazykové známky, jimiž se právě projevuje ruská redakce, uvedeny. Podle jistých dialektických známek můžeme v památkách ruské redakce vůbec rozeznávat především dvě další skupiny, a sice severoruskou (velkoruskou) a jihoruskou (maloruskou). V *severoruské* vynikají zase zvláště památky novgorodské svými dialektickými známkami. Tak se na př. v nejstarších střídá *ш* s *у* (v Mineji z r. 1095: *шрско* za *урско*, vlastně *урско*, naopak *уветъ* za *шветъ* »květ«), za cksl. *жд* je zde dosti často *жр* (na př. v téže památce: *дѣжрѣ* za *дѣждѣ* »désť«); v pskovských se ještě mimo to střídá *ж* se *з* a *ш* s *с* (na př. v Ap. z r. 1307 *здати* za *ждати*). Dříve uvedené novgorodské známky vyskytují se ovšem i zde. Teprv od XIII. století můžeme rozeznávat ještě novou skupinu velkoruských památek: *jihovelkoruskou*, v nichž se nezaměňuje *с* s *ѣ* (a naopak), avšak jinak nevykazují — povšechně řečeno — žádných zvláštních známek. Až od XIV. století objevuje se v nich tak zvl. *akanje*. V *jihoruských* památkách máme často *-ти — и* z *-тъ — и* (na př. *ведети — и* z *ведеть и* nebo v Dobril. ev.: *осудати — и*), obdobně *-мы — и* z *-мъ — и* (na př. *ведомы — и* z *ведомъ и*) a jiné. V této skupině vynikají zase zvláště halicko-volynské památky svými dialektickými zvláštnostmi: hlavně *жѹ* za *жд* (zde zvláště třeba upozorniti na Halické evangelium z r. 1144) a Kijevské (v kterých se nejeví žádné *жѹ* za *жд*

v starší době. Na jiné dialektické zvláštnosti bude ještě upozorněno u příslušných památek, zde však třeba ještě vytknouti, že se již v XI.—XII. stol. jak v severoruských tak i v jihoruských památkách vyskytuje *e* za *ě* a v severoruských mimo to i *ě* za *e* (což je v jihoruských vázáno jen na jisté podmínky). V XIII. stol. byla tato záměna v severoruských pochopitelná, poněvadž tam v této době obě samohlásky docela splynuly. Záměna vyskytující se v severoruských památkách dřívější doby a v jihoruských vůbec (vyjímaje onu záměnu s *ě* za *e* v jistých, přesně určených případech) byla zaviněna tím, že ruští písaři vzdělaní na základě církevní slovanštiny vyslovovali *ě* podle tradiční výslovnosti bulharské jako *ä*, kdežto ruské *ě* se vyslovovalo jako *ie*.

Památky pocházející ze středního Ruska neprozrazují se — pokud pocházejí ze starší doby — žádnými dialektickými zvláštnostmi. Mají jenom takové, které jsou společné více méně všem ruským.

1.

Z Ostromírova evangelia.

Jest to aprakos-evangelium, chované v někdejší carské veřejné knihovně v Petrohradě. Bylo psáno v letech 1056—57 diakonem Grigorijem pro posadníka¹ Ostromira v Novgorodě. Jest to tedy zároveň nejstarší datovaný cyrilský rukopis. Vydáno bylo A. Vostokovem: *Остромирово Евангеліе 1056—1057 г. Съ приложеніемъ греческаго текста евангелій и грамматическими объясненіями*. Санктъ-Петербург. 1843. Bylo rořízeno též fotolitografické vydání: *Остромирово Евангеліе. Издвненіемъ С.-Петербургскаго купца Ильи Савинкова* (Спб. 1883 a 1889). Důkladný rozbor jazyka této památky zároveň s opravami tiskových chyb ve vydání napsal M. Козловскій: *Изслѣдованіе о языкѣ Остромирова евангелія*. Спб. 1885 (v 1. sv. *Изслѣдованія по русск. языку*). O témže předmětu je připojeno pojednání k ruskému překladu Leskienovy příručky pocházejícímu od A. A. Šachmatova a V. N. Ščepkina, nadepsané:

¹) Posadnik spravoval město, tedy asi jako náš starosta.

Особенности языка О. Е. (Москва 1890). Zabýval se tím ostatně již i sám Vostokov v slavném svém pojednání: Разсуждение о славянскомъ языкѣ, 1820. Památka jest pečlivě psána. Ruská redakce prozrazuje se zde následovně:

1. Střídá se ж — ѡ s оу а ю, dále а — ѡ s ѡ — ѡ, písař nevyslovoval tedy již nosových samohlásek s jejich příznačným zbarvením. Tak psal na př. *отъ коуду* 27; 108, často *глаголю*, naproti tomu *отъжадж* Jan II. 9; *иждомъ* Jan VI. 35; *глаголю* za *глаголю* Jan IV. 26; *поуахъ* v doslově; *родина са* 22, *ижа* za *ижа* Jan IV. 25; *самараньини* Jan IV. 9 (vedle toho však ještě *самараньини* Jan IV. 9, kde je podle hlaholských předloh *самараньини*, jako na př. *книже* 160, *творение* 287, *ижеже* 275); *князи* Jan II. 6.

2. Ї jest palatální a změkčuje tudíž předcházející souhlásku, což se hlavně jeví u и : *оу иже* 30 б, *отъ иже* 89 г, *ижеже* 121 в; *иже иже* 152 г; *иже* 240 б, *иже* 247 г; ано i на *иже* Jan I. 33.

3. V skupinách *trbt* a *tlbt* vyskytuje se dosti často *trbt* a *tlbt*, na př. *испяти* Jan I. 14; obdobně při *trbt*: *иже* Jan II. 20. V těchto skupinách píše se ѡ там, kde má nyní ruština *r* za toto ѡ а ѡ за nynější *o*: *држати* (nyní *держать*, tedy i v těch případech, když se píše polohláska dle církevně-slovanského způsobu po likvidě), avšak *тржичи* 268 (srovň. nyní *торгъ* atd.). Píše se také *trbt*, *tlbt* (kombinace mezi tradicí a ruskou výslovností): *скръь* 49, *ижеже* 34, *иже* 42, *иже* 18, *иже* 67, 243. Druhá polohláska se také jen někdy naznačuje: *trbt*.

4. Tak zvané polnoglasie nevyskytuje se sice ještě v ev. textu, avšak již dvakrát v doslově: *новъ городъ а колодиня* а jednou v kalendáři *перегляжъ* 265.

5. Za církevněslov. *жд* píše se zde již dosti často ж, na př. *рождество. прохожъ* 23 atd.

6. V instr. sg. kmenů na -o а -jo vyskytuje se často koncovka -ѡмъ а ѡмъ: *словѡмъ* Lk. VII. 7; *дѡмъ* Jan III. 5; IV. 23; *оѡмъ* 47, 58, 60 atd.

7. V 3. os. sg. a pl. praes. je -тъ, na př. *иже* Lk. VII. 4; *иже* Jan II. 3. Jen ve čtyřech případech vyskytuje se ještě ѡ : *иже* 244; *иже* 86, *иже* 224 а *иже* са 67. Avšak aoristy *иже*, *иже*, *иже*, *иже* mají naproti tomu ѡ.

nicméně zase *вѣсть, слышѣсть, бысть, дасть*, poněvadž připomínaly praesentní tvary.

8. V imperfektu vyskytují se tvary *вѣдахъ* Jan VI. 17; *вѣдахъ* Jan I. 24; *вѣдаста* 5; *вѣдаше* 4, 15 atd. a prozrazují vliv ruských tvarů imperfektních: *вѣаше, вѣдаше* atd., které, jak se zdá, převládaly v ruštině; jsou to tedy vlastně kompromisní tvary; mimo to objevuje se leckde *о* za *к* na začátku slova, na př. v kod. Hankensteinově nalézáme v kalendáři na den 21. května: *матере сго олсмы* a na den 5.: *сѣтѣ ѿ орны* za *искры* (kod. jen je v nár. knihovně vídeňské).

O Ostromírově evangeliu psal též Ф. Оеодоровичъ Fortunатовъ: Составъ Остромирова Евангелія (v Сборникъ статей, посвящ. Ламанскому II. 416). Dokázal zde, že text Ostromírova evangelia předpokládá dvě předlohy (2. začíná se listem 23).

Luk. VII. 1–10.

1. Къ крѣпкѣ оуо къниде ꙗко кѣ капернаоуѣмъ. 2. сътъкникоу же ꙗкоуемоу ракъ кола зѣлкѣ оумирааше, ꙗже кѣ ѣмоу чыстыкъ. 3. слышакъ же о ꙗкѣ посѣла кѣ ѣмоу старца ѡуденскы, мола ѣго, да приидѣтъ сисѣтъ рака ѣго. 4. оуи же приидѣхше кѣ исѣ молакаша и тѣкѣше, глаголюще ꙗко достоинъ ѣсть, ꙗже аще даи ѣмоу. 5. ѡбѣщѣ ко ѡзѣкъ нашь и сътворише тѣ съзѣда нашь. 6. исѣ же идѣаше съ нѣми. ѡще же ѣмоу не далече сѣрѣхъ отъ домоу, посѣла кѣ ѣмоу сътъкникъ дроуѣтъ, глаголюще ꙗко не движи сѣ, ꙗкъмо ко достоинъ, да подѣ крокъ мои кънидиши. 7. тѣкъ же ни секе достѡйна сътворишѣ, прииди кѣ текѣ, ꙗкъ рѣци слоуѣмъ и исцѣлкѣишѣ отрокѣ мои. 8. ꙗко азѣ чакѣкъ ѣсмъ подѣ властѣи оучинишѣ, наѣмъ подѣ сокоѡ конны, и глаголюще ꙗко иди, и идишѣ, и дроуѣмоу приди, и приидѣтъ, и рабоу моуемоу сътвори се, и сътворитѣ. 9. и слышакѣ се исѣ чоудѣ сѣ ѣмоу и окрѣпѣ сѣ послѣдоуѣмоу нароуѣ

рече глаголю, ни въ издан толкы въкры окрътохъ.
10. и възварахъ сѧ въ домъ послаани окрътоша
болашаго раба нецѣлѣхъ.

Jan I. 1 34.

Искони въ слово, и слово въ отъ ка, и въ въ слово.
2. се въ искони оу ка. 3. и тѣмъ къ кыша, и въхъ
него ничтоже не въсть, юже въсть. 4. въ томъ жи-
вотъ въ, и животъ въ свѣтъ чловекомъ. 5. и свѣтъ
въ тѣмъ свѣтитъ сѧ, и тѣмъ юго не окрътъ. 6. въсть
чавкъ послаанъ отъ ка, има юмоу ноанъ. 7. тѣ приде
къ свѣдѣтельству, да свѣдѣтельствуетъ о свѣтъ,
да въси въра, има въ ны. 8. не въ тѣ свѣтъ, и да
свѣдѣтельствуетъ о свѣтъ. 9. въ свѣтъ истинныи,
иже просвѣщаетъ всякого члака градыи въ миръ. 10.
къ миръ въ, и миръ тѣмъ въсть, и миръ юго не позна.
11. къ свои приде, и свои юго не признаша. 12. юмо
же нѣхъ приахъ и, дасть нѣхъ оласть члдамъ живемъ
въти, въроуириемъ къ нѣмъ юго. 13. иже ни отъ въхъ
ни отъ похоти павъскыи ни отъ похоти мажскы
иъ отъ ка родина сѧ. 14. и слово павъ въсть и
въсеи сѧ въ ны, и видѣхомъ слава юго, слава яко
юдиночлдаго отъ оца испавъ благодати и истинны.
15. ноанъ свѣдѣтельствова о нѣмъ и въхва глаголю
въ, югоже рѣхъ, градыи по мхрѣ прѣдъ мхномъ въсть,
яко мхрѣи мене въ. 16. и отъ испавнии его мѣ въси
приахомъ благодать къхъ благодать. 17. яко законъ
любомъ данъ въсть благодать и истина ис хмъ въсть.
18. ка ничтоже никдеже не видѣхъ тѣхъмо юдиночлдын
снѣ, съ къ лонѣ отъчи, тѣ и исповѣда. 19. и се въсть
свѣдѣтельство юваново югда послаша юден отъ иероу-
салима иерѣи и мххигиты, да въпросахъ юго тѣмъ кхто

ѡси: 20. и испокѣда и не отхвѣрже сѧ. и испокѣда. ѡко
 нѣсмѧ азъ х҃сѧ. 21. и вѣпросиша же и ꙗко кто оубо ты
 ѡси ꙗниа ли ѡси: и гла ꙗко нѣсмѧ. пррѣх ли ѡси ты:
 и отхвѣща ꙗни. 22. рѣша же ѡмоу ꙗко то ѡси: да отх-
 вѣтѧ дѧмъ посхлѧвѣшии нѧ. чѣто глаголюши о тѣбѣ
 самоу: 23. рече же ꙗзъ глаголющаго въ поустыни
 исправите плѣтъ гнѧ. ѡко же рече ꙗниа пррѣхъ. 24. и
 посхлѧвѣшии кѧмъ. отхъ фарисеи. 25. и вѣпросиша и и рѣша
 ѡмоу ꙗко кто оубо крѣтитѧши. аще ты нѣси х҃сѧ ни ꙗниа
 ни пррѣхъ: 26. отхвѣща ꙗниа ѡмъ глаголю ꙗзъ крѣщаѧ
 въ водѣ. но срѣди же васъ стѣтъ. ѡкоже не крѣте.
 27. тѧ ѡстѣ градоу ни по мѣрѣ. ѡко нѣрѣки мене кѣ.
 ѡмоу же нѣсмѧ достѣни. да отрѣша. ремѣнь сапогѣ
 ѡго. 28. си въ кидании кѣниа оу онѧ полѧ нѣрдѧна.
 нѣже кѣ ѡмъ крѣта.

Кѣ крѣта оу. 29. видѣхъ ѡмъ ꙗко градоу ꙗзъ
 сѣкѣ и гла о нѣмъ сѣ. агнѣцъ кѣни въземѧи грѣхѧ
 всѣго мѣра. 30. сѣ ѡстѣ. о нѣмъ же азъ рекоу. по мѣрѣ
 нѣдетъ мѣжѣ. нѣже прѣдъ мѣроу кѣмъ. ѡко прѣки
 мене кѣ. 31. и азъ не кѣдѣхъ ѡго. нѧ да ꙗвити сѧ
 нѣмъ. сѣго ради придоу азъ въ водѣ крѣта. 32. и
 сѣкѣдѣтельствова ѡмъ глаголю. ѡко видѣхъ дѣхъ сѣхѣдѣ
 и градоу ꙗзъ на нѣ ѡко глаголю сѣ нѣсѣ. и прѣкѣмъ на
 нѣмъ. 33. и азъ не кѣдѣхъ ѡго. нѧ посхлѧвѣи мѧ
 крѣтитѧ въ водѣ. тѧ мѣрѣ рече ꙗзъ нѣже оубѣрѣшии
 дѣхъ сѣхѣдѣ и прѣкѣмъ ꙗзъ на нѣмъ. сѣ ѡстѣ крѣта
 дѣмъ стѣмъ. 34. и азъ видѣхъ и сѣкѣдѣтельствовахъ.
 ѡко сѣ ѡстѣ сѣмъ кѣни.

Јан II. 1 22.

Кѣ оу крѣта 1. крѣхъ кѣмъ въ кана-галили. и
 кѣ тоу мати ꙗсѧ. 2. хѣмъ же кѣ ии и оубѣрѣшии ѡго

на врахъ. 3. и не доставшиоу киноу гла мати исва кх
немоу кино не имать. 4. гла юи ис что есть мхнк
и текъ. жено: не оу приде година моя. 5. гла мати юго
слоугамъ: еже аще глеть камъ. створите. 6. ккше же тоу
водоносх каманъ шесть лежанъ по очищению ноденскоу.
кхмкстацъ по дхкма ли по трмх мкрамх. 7. гла
них ис напханите водоносъ водъ и напханныа до
кврха. 8. и гла нмх: почъркте нкнк и принескте
архитриклиноки. они же принесоша. 9. яко же кхоуеи
архитриклинх кино кыкнааго отъ водъ. и не ккдкше.
отъ кадж есть. а слоугы ккдкаха. почърхшии водъ.
и възгласи жениха архитриклинх. 10. и гла юмоу: ксакх
чловкх пркжде доброу кино полагаеъ. и югда оушнать
са. тогда роуде. тм же сжлоде доброу кино до селк.
11. се створи знаменнмх начаткх ис кх кана-галилен.
мри слава своя. и ккроваша кх нх оученици юго. 12.
Кх оно вркма кхинде ис кх капернаоумх самх и мти
юго и кратиа юго и оученици юго. и тоу не лихногъ
дани прккысть. 13. и канъх кк насха ноденска и кхинде
ис кх нероусаних. 14. и окркте кх цркви продажцмх
волы и овца и голуби и пкнажынкы скдаиша. 15.
и створи яко бичъ отъ крви. и изгна кса и-цркве
ока и волы, и твржыникомх расхна пкназа и дхкы
опровърже. 16. и продажцинимх голуби рече: възмкте
си отъ сждоу. не творите домоу оца моего домоу коу-
пнааго. 17. поманиша же оученици юго. яко написано
есть: жалость домоу твоего снхкста ма. 18. отхкк-
паша же ноден и рекоша юмоу: кое знамение являеши
намх. яко си твориши: 19. отхккша ис и рече нмх:
разорите цркви снж, и трмн днмн въздвигнж. 20.
ркша же ноден: четырьмн десатъ и шестиж лктх
схздана бысть цркви си. а тм ли трмн днмн

кѣздвигнени ѿ: 21. онѣ же глаголаше о църквѣи тѣла
своего. 22. югда же кѣста отъ мъртвѣиуѣ, поманиша
оученици юго. іако се глаголаше. и кѣра. іакоша книгамъ
и словеси юже рече іс.

Jan XXI. 1 14.

1. Къ вѣрѣма оно іави сѧ ис оученикомъ своимъ
кѣставъ отъ мъртвѣиуѣ на мори тикериадѣстѣма.
іави же сѧ тако. 2. вѣахъ къ коуѣк симонъ петръ
и фѣма, нарицаемъи близники. и нафанаилъ. иже вѣ
отъ кана галиленскыи. и сна заведева. и ина отъ оуче-
никъ юго дѣла. 3. гла иаъ симонъ петръ и дѧ рѣмъ
ловитъ глагола юмоу и дѣмъ и мѣи сѧ тобою. и изи-
доша и вѣскдоша въ кораба и акне¹ къ тѣ ноуѣ
не іакоша ничеже. 4. оутроу же акне вѣкѣиуѣ, ста ис
при вѣкѣк. не познаша же оученици. іако ис юсть. 5.
гла же иаъ ис дѣти. еда чѣто сѣиѣдѣно имаате:
отъвѣіаиша юмоу ни. 6. онъ же рече иаъ вѣварѣѣте
о десныи страна кораба мѣжа. и окрѣпѣте. вѣваргоша
же, и къ томоу не можахъ прикѣіи юа отъ мѣнож-
ства рѣмъ. 7. гла же оученикъ, югоже любаиаше ис.
петрови гѣ юсть. симонъ же петръ сѣишавъ. іако гѣ
юсть. ии дѣтѣма прѣиоаса сѧ, вѣ ко нагѣ. и вѣварѣ
сѧ къ море. 8. а друзѣи оученици корабицеиѣ придоша.
не вѣиша ко далече отъ земаи. нѣ іако дѣвѣк сѣтѣ
лакѣтъ, вѣкѣи мѣжа рѣмъ. 9. и іако излѣкдоша на
земаи. видѣиша огнь лежѣи и рѣмъ лежѣи на нѣмъ
и хлѣбъ. 10. гла иаъ ис принѣкѣте отъ рѣмъ, іаже
іасте нѣиѣ. 11. вѣлѣкѣ же симонъ петръ излѣкѣ
мѣжа на земаи нѣлѣи великѣи рѣмъ .р. и .н. и
.г. и, толикоу же сѣиоу. не прѣтрѣже сѧ мѣжа. 12. гла

¹) ὀλί: λίθος. и.

имѣ нисъ приѣхте. обѣдоуште. и никѣтоже не съимѣаше
отъ оученикъ истаждати юго. тѣмъ кѣто юси: кѣдѣше.
яко гѣ юсть. 13. приде же нис и приѣхте хлѣбѣ и дастѣ
имѣ и рѣкъ. такожде. 14. се оуже третинѣю яки сѣ нис
оученикомѣ своимѣ кѣстакѣ отъ мѣртвѣиныхъ.

Doslov.

Глава тѣмъ, ги црю нискиѣмъ. яко сънодобѣи мѣ
написати евангеліе се. почахъ же і писати кѣ лѣто
с. ф. 84. докончяхъ і кѣ лѣто с. ф. 85. Написахъ же
евангеліе се ракоу бжю нареченоу сѣиоу кѣ крѣпни
носифѣ, а мирскѣмъ остромироу. блнзкоу сѣиоу изѣ-
славаоу кѣназоу. изѣславаоу же кѣназоу. тогда прѣдрѣ-
жѣиоу обѣ класти и оца своего изѣслава и крата своего
колодильна. самѣ же изѣславѣ кѣназоу правляише столѣ
оца своего изѣслава кѣмѣкѣ, а крата своего столѣ порѣчи
правити блнзкоу своему остромироу нокѣгородѣ. мѣнога
же лѣта дароуи кѣ сътѣжакѣиоу евангеліе се на
оутѣшениіе мѣногамѣ доушамѣ крѣтиѣнскымѣ. данъ емоу
гѣ кѣ блнне¹ стѣмѣ евангелистѣмъ нѣоана матѣеа лоуѣмъ
марка и стѣмѣмъ праоцѣ авраама и ісаака и іакова самомоу
емоу и подроужию іго феофанѣ и чѣдомѣ іѣо и подроу-
женимѣ чѣдѣмъ іѣо. съдракѣствоуште же мѣнога лѣта.
съдражѣше пороучениіе свое. аминѣ.

Изъ Григориѣ днѣконѣ написахъ евангелие і. да иже
горажнѣ сего напише, то не можѣ захѣрѣти мѣнѣ грѣш-
никоу. почахъ же писати мѣсѣца октѣбрѣа кѣ. на памѣтъ
иларіона. докончяхъ мѣсѣца маіа кѣ вѣ. на памѣтъ
іппѣана. молю же вѣсѣхъ почитѣиѣиухъ. не мѣзѣте
класти. нѣ исправѣише почитѣиѣи. тако бо и стѣмъ апѣмъ
пауѣмъ глѣтъ. блтѣ². а не клѣнѣте. аминѣ.

¹) ѿіі : блнѣослѣпниіе. ²) ѿіі : блнѣослѣпнѣиіе.

Z turovského aprakos-evangelia.

Rukopis o 10 listech pochází ještě z XI. stol. a chová se nyní v museu vilenském. Byl vydán *J. J. Sreznevským* (jako č. 45 jeho *Свѣдѣнія ...* r. 1874 jakožto příloha k XII. sv. Сборнику ruské akademie). Snímkové vydání veřejné knihovny ve Vilně opatřil *Bermelějev* r. 1868 Na 4. str. památka je zanesen vpis o daru knížete Konstantina Ivanoviče Ostrožského kostelu turovskému: *надали єсмо в туѳровє и записали ...* (srov. u *Karského*: *Отчет слав. кир. палеографіи*, str. 307). Ukázka zde podle *Karského* (l. c. str. 307), *Sreznevského* vydání je nepřesná. Text byl jím dvakrát otištěn a vždy se značnými odchylkami, tak že není možno rozeznati, co má vlastně platit. Dle jeho údajů čteme tam *вѣдѣте т. вѣдѣте* (3a; 10a); *серебро* 3в; 4в; *рождства бѣв*; *прже бѣв*; *видѣти т. вѣдѣти* 1a (str. 122—123).

Luk. IV. 31—36.

31. Бѣ крѣма оно кѣниде и сѣ кѣ канерѣноу мѣ кѣ градѣ галиланскѣ, и кѣ оуча кѣ сѣкоты 32. и оужа саахъ сѣ оученици єго, іако сѣ властниж кѣ слоко єго. 33. и кѣ сѣканици кѣ чѣкѣ намы дѣхъ кѣсѣнѣ, нечистѣ. и кѣзѣни гласомѣ веліємѣ гла 34. остани, чѣто намы и тебѣ, ієє назарѣнинѣ: прииша єси погоувити насѣ: кѣма тѣ, кѣто єси, сѣни єжи. 35. и запрѣти ємоу и сѣ гла прѣмакѣни и изиди из єго и покрѣи и кѣсѣ по срѣдѣ изиде из єго, никако же не крѣжа єго. 36. и вѣсть оужасѣ на вѣскѣхъ, и сѣтѣзаахъ сѣ дроуѣ кѣ дроуѣ главиє чѣто єсть слоко сѣ, іако властниж и силож веліи нечистѣмѣ дѣомѣ и исхѣдѣти.

Z evangelia archangelského.

Bylo psáno r. 1092 a nalézá se nyní v Rumjancovském museu moskevském. Popsáno bylo archimandritem Amfilochi-

jem (v Moskvě 1877, s trochu primitivními snímky). První ukázka zde podle Karského (l. c. str. 364—65), druhá podle Le-Jugea: Das galizische Tetraevangelium v. J. 1144. Leipzig, 1897. Appendix D. str. XVI. Dialekticky náleží asi do skupiny kijevské (žádné *жy* za *жд*, za *то* *тн—н* z *тх—н* a j.) O památce psal též A. L. Duvernois v ŽMNP. (viz Изв. отд. р. яз. XVI. str. 349). Snímkové drahé vydání bylo pořízeno r. 1912, avšak úvod k tomuto vydání neuspokojuje. Lépe by bylo vědě poslouženo, kdyby se bylo pořídilo vydání s tištěným správným textem a jen s několika nutnými snímky. O pořízeném drahém vydání pro ochotníky v. též RFV, 1913 č. 2. str. 467—477.

Mat. V. 42—45.

42. Рече гѣ ꙗко ꙗкоуѣмоу оу тебе дан. и хотѣащаго ѡт тебе заяти не кѣзврати. 43. слышасте. ꙗко речено ѡстѣ кѣзлюкѣи близкааго¹ своего и кѣзненакиѣи крага своего. 44. азъ же глаю вамъ любите врагы ваши. благословите какоуѣа² къ. докро творите ненавидѣицихъ³ васъ. молите за творѣа⁴ вамъ напасти, изгонѣа⁵ къ благословите⁶. 45. да боудете спокое оца кааго, иже ѡстѣ на нескы. ꙗко солнце свое снѣжетъ⁷ на зѣлыа и на бягыа и дѣждитъ на правдыныа и не на правдыныа⁸.

Jan IV. 26—42.

26. гла юи исъ азъ ѡстѣ. глаи съ токою. 27. тѣгда же придоу оученици ѡго, и чюжааху сѡ, ꙗко съ женою глетъ и никто же не рече чѣто ирени или чѣто глаи съ женою. 28. остави же кодоносъ свою¹ жена и иде кѣ градъ и гла чаккомъ. 29. придѣте и видите чѣаа. иже рече ми кѣсѡ. ѡанко сътворихъ ѡда тѣ ѡстѣ хѣтъ: 30.

¹) Mat. некрѣко, Zogr. подрѣта. ²) Zogr. Mat. какоуѣа. ³) Zogr. Mat. ненавидѣицихъ васъ. ⁴) chybí v Zogr. Mat. a jiných. ⁵) řecky: τὸ ἥλιον ἀντέλλει slunci dává (velí) vycházeti, svítiti na... ⁶) Mat. Zogr. на исправдыны. ⁷) Mat. a jiné кодоносъ свои.

и изидоу из града. и градахоу къ немѣ. 31. межу же сими молахоути-и¹ оученици глаголюще равѣни. ѿждѣ. 32. онъ же рече къ нимъ азъ краинно имамъ вѣсти. ѿгоже кѣмъ не кѣсте. 33. глахоу же оученици ѿго къ сѣбѣ. ѿда кѣто принесе ѿмоу вѣсти: 34. гла имъ истъ мое краинно вѣсть, да творѣи² колю посѣлаветнаго ма и съвѣршиши² дѣла ѿго. 35. не кѣмъ ли глаете. ѿко и еше четъри мѣци соутъ и жатва придетъ: се главоу камъ. кѣзкедѣте очи каши и видите нѣкѣмъ, ѿко плакѣмъ соутъ кѣ жаткѣ оуже 36. и жнѣни мѣздоу приѣмлетъ и събираетъ плодъ кѣ жнотъ кѣчѣны, да сѣи кѣ коуѣкѣ радоуѣтъ сѣ и жнѣни. 37. о семъ слово вѣсть истинноу. ѿко нѣмъ вѣсть сѣи. нѣмъ вѣсть жнѣни. 38. азъ же кѣмъ посѣлахъ жатъ, идеже кѣмъ не троудѣсте сѣ. нѣмъ троудѣши сѣ. и кѣмъ кѣ троудъ нѣмъ вѣнѣдѣсте. 39. ѿт града же того мѣнози кѣкроуаши кѣ ѿго ѿт самарѣнъ за слово жнѣкѣ съкѣдѣтельствоуѣщи. ѿко ми рече кѣсѣ, ѿко сѣтворѣхъ. 40. ѿгда же придоу самарѣне. молахоути-и³. да кѣмъ прѣкѣмъ оу нѣхъ и прѣкѣмъ тоу дѣва дни. 41. и мѣнози наче кѣкроуаши за слово ѿго. 42. жнѣкѣ же глахоу оуже не за трою кѣсѣдоу кѣкроуѣмъ самѣи ко слышахомъ и кѣкроуѣмъ.

4.

Z Mstislavova evangelia.

Toto evangelium psal Aleksa v letech 1115—1117 pro knížete Mstislava, když panoval v Novgorodě (až do r. 1117). Nyní

¹) -тъ samo o sobě ve 3. pl. (a v jiných památkách též v 3. sg.) v imperfektu jest důležitá dialektická známka, která prozrazuje *jihoruský* původ; zde mimo to ještě assimilace к к н (před н) což je důležitější (srovň. Šachmatov v Afsl. Phil. VII. str. 74, kde uvádí mnoho takových případů jako прѣдѣсти-и, почтѣти-и а j.). ²) ѣ.: ѿхъ посѣ... хѣтѣ... ³) srovň. týž tvar ve verši 31.

nalézá se v synodální knihovně v Moskvě. Snímky jednotlivých stran podal *Nevostrujev*: Точные снимки, Москва 1872. Vydal je *P. K. Simoni*: Мстиславово евангелие XII вѣка. Druhý svazek vyšel 1904 a první 1910. O tom podává se zpráva v *R. F. V.* LIII str. 168—169 a LXVI str. 416—417. Po umělecké stránce náleží památka svými miniaturami k velkým vzácnostem (*Lavrov Изв. отд. р. яз. XVI. стр. 348*). Ukázka zde podle *Karského Очерк...* 366. Neprozrazují se zde žádné známky severorusk. nářečí, spíše jhorusk. (srovn. *хотахъти-и, протешти-и...* *Šachmatov Afsl. Phil. VII. стр. 75*); jest asi v jakési souvislosti s kijevským nářečím tehdejší doby (srovn. *Jurjevské ev.*). Snad pocházely předlohy z Jihoruska nebo sami písaři těchto památek.

Mat. V. 20 26.

20. Рече гъ скончаѣ оученикомъ¹ аще не извоудеть правда каѣна наче кнѣжнѣи² и фарисѣи, не имате кѣлѣсти³ къ црствю нбсному. 21. слышасте, ѡко рече сѧ прѣкыни⁴ не оучиши⁵ иже ко оучиеть, покинѣтъ ѡстѣ соудю. 22. азъ же глаю вамъ, ѡко кѣакъ гнѣкани сѧ на крата своѣго соудѣ⁶ покинѣтъ ѡстѣ сѧдоу⁷ иже ко речетъ кратаю своѣмоу рака — рака ко речетъ сѧ сураскы оцѣкани⁸ —, покинѣтъ ѡстѣ сѣборю⁹. а иже¹⁰ речетъ оудоре¹¹, покинѣтъ ѡстѣ езерю огнѣнѣ. 23. аще оубо принесши даръ скон къ трѣбникоу¹² ти¹³ тоу помѣнши, ѡко кратъ тѣон имать чѣто до тѣе. 24. остави тоу даръ тѣон прѣдъ трѣбникомъ¹⁴ и шѣдъ прѣже съмирн сѧ съ кратѣмъ сконѣ, и тѣгда приидѣтъ принеси даръ скон. 25. коудн оубѣи¹⁵ сѧ сѧ сѣбѣи¹⁶ сконѣ скоро, дондеже ѡси на поутѣ сѧ нимъ, да не прѣдасть тѣе соудни и соудни тѣ прѣдасть слоудѣ¹⁷ и къ тѣмъ:

¹) jiné texty: кѣнѣи. ²) Zogr. а jiné дрѣкыниѣмъ. ³) Zogr. слышати. Деѣ. слышати. ⁴) Zogr. а jiné слышати. ⁵) místo иже. ⁶) chybně místo оудоре (жрде), Zogr. коуд. ⁷) Zogr. а jiné оудоре. ⁸) Zogr. и. ⁹) Mat. Zogr. оудоре. ¹⁰) Zogr. слышати. ¹¹) Zogr. слышати. ¹²) Zogr. слышати. ¹³) Zogr. слышати. ¹⁴) Zogr. слышати. ¹⁵) Zogr. слышати. ¹⁶) Zogr. слышати. ¹⁷) Zogr. слышати.

ницію вѣвѣржеть тѣ. 26. право¹ глаю тебе не изидени
отъ тоудѣк. дондеже вѣздаси послѣднѣю цатоу².

5.

Z jurjevského aprakos-evangelia (kolem r. 1120).

Bylo psáno za igumena Kiriaka pro klášter sv. Jíří v Novgorodě, který založil Kiriak s knížetem Vsevolodem r. 1119, a nalézá se nyní v synodální knihovně v Moskvě (č. 1003). Bylo sice psáno v Novgorodě, výslovně je to zde udáno: азъ грѣшныиъ Theodorъ написахъ еуга се роукою грѣшныиъ стоиоу мѣкоу георгеи въ манастирь мовоугродоу (sic!) при кѣрнанѣ нгоуменѣ и савѣ нконоиѣ оугриницѣ халѣ. Theodor je objednatel a dárce rkp., viz Karskij (Очерк... str. 305), a přece se zde nevyskytuje žádná novgorodská zvláštnost dialektická (nestřídá se na př. ž s c, v klncъ, клнцюще bylo později předěláno z щ, jest to pozdější korektura). Musíme tedy předpokládati, že takové památky (patří sem i Mstislavovo ev.) byly psány maloruskými písaři neb podle maloruských předloh. Tak nalézáme i v naší památce: поуѣти-и 24 d; кмлсти-и 113 d a jiné podobné příklady, dále оуглоныи-и 199 a atd. (Šachmatov, Afsl. Phil VII. str. 75.³)

O naší památce psal archim. Amfilochij: Описание юрьевскаго евангелія 1118—1128 г. воскресенской-ново-іерусалимской библиотеки. Москва, 1877. Zde jsou též ukázky textu (části, které chybějí v Ostr.); podle nich i naše ukázky.

Marek III. 6 12.

6. Къ оно крѣмѣ. и акіе инѣдѣше фарисѣи съ иродіанѣи съкѣктъ творахѣу на нь. како и кѣнѣа погѣукиан. 7. ісѣ же отѣнде съ оученикѣи сконѣи кѣ морѣи многѣ народѣ отѣ галилѣи по немѣ иде и отѣ нюдѣка 8. и отѣ нерсѣаи и отѣ ндоуѣиѣи и отѣ оноу

¹) Zogr. a jiné аминѣ. ²) Zogr. конѣдрѣтъ, Мар. колѣранѣтъ, ѣ. коѣрхѣтъ. ³) Sobolevskij připouští možnost, že jak Jurjevské tak i Mstislavovo ev. byla psána přímo v Kijevě (Lekciii 3, str. 12- 13).

полоу ишрдана и иже въ тѹрѣ и сидонѣ, народѣ многоу слышашѣше, ѿнко твораше, придонѣ къ немуу 9. и рече оученикомѣ сконмѣ, да корабль стонѣ оу него народа дѣлаѣ, да не сътоужаѣтъ юмоу. 10. многы ко исцѣли. ѿко нападахоу юмѣ хотѣше прикосноути сѣ юмѣ, иже имѣахоу¹⁾ и доуси нечистии нападахоу глѣшѣе, ѿко тѣмъ юси хсѣ, снѣ божи 12. много прѣциѣаше имѣ, да не ѿвѣк творѣтъ юго.

Marek IV. 24-34.

24. Рече гѣ сконмѣ оученикомѣ, блюдѣте сѣ, чѣто слышите въ нѣже мѣроу мѣрите, вѣзмѣрите сѣ камѣ и приложите сѣ камѣ слышанимѣ. 25. иже ко аще имѣтъ, дасть сѣ юмоу а иже не имѣтъ, и юже имѣтъ, отѣмѣтъ сѣ отѣ него. 26. и глааше тако юсть црство бжне, ѿко же аще чловѣкъ вѣвѣржѣтъ сѣмѣ къ землю 27. тѣ съиѣтъ и вѣстаѣтъ ноцѣ и день и сѣмѣ заплѣтъ и продаѣжаѣтъ сѣ, ѿко же не вѣстъ онѣ самѣ. 28. о себѣ ко землѣ плодѣтъ, прѣже травоу потомя же класѣ, таже испѣши²⁾ пшеницѣ къ класѣ 29. ти югда прѣдасть плодѣ, аenie поуститѣ сѣриѣ, ѿко прѣдѣстонтѣ жатѣа 30. и глааше чѣсемоу оуподолю црство бжне и къ кон притѣчи приложимѣ ю: 31. къ горѣшкноу зѣрноу, юже югда вѣсѣано боудѣтъ къ землѣ мѣне вѣсѣхѣ сѣменѣ юсть земляныи³⁾, и югда вѣсѣано боудѣтъ, вѣдрастѣтъ и боудѣтъ коле вѣсѣхѣ земляныи⁴⁾ и творитѣ вѣтви великы, ѿкоже моиѣ подѣ сѣнник юго птицамѣ ивѣснѣимѣ гнѣздити сѣ⁵⁾ 33. и тацѣмъ

¹⁾ koncovka -хоуъ v impf. jest jihoruská zvláštnost; text vykazuje zde mezery, které možno na př. podle Mar. takto doplniti: ѿнко имѣахѣ рече 11. и югда вѣдѣахѣ и ден . . . ²⁾ ἡ πλῆρη οἶτον, též πλῆρης οἶτος

³⁾ Mar. a jiné texty вѣсѣхѣ землѣ. ⁴⁾ Mar. a jiné вѣтати.

притѣчани многоаши глаше и мѣ слово, іако можаахоу слышати. 34. кѣс притѣча же не глааше и мѣ. осока¹ же сказааше оученикомѣ сконати (вѣсѣ).

Luk. IV. 38 44

38. Къ оно крѣма вѣставъ же и съ н-сѣкорнира² кѣниде въ долгъ симонъ. тыца же симона вѣ одържиша огньмъ великъмъ и молиша и о немъ 39. и ставъ надъ нѣмъ запрѣти огню и остави ѿ. акив вѣставъшии же слоужааше нагъ. 40. заходяроу же сълѣньца къси, юлико нмѣахоу колаца недоугы различны. привождаяхоу³ къ нему. онъ же на кожеждо нхъ роукоу вѣзлагаша цѣлааше іа. 41. исхождаахоу же и къси отъ многоу роупиюще и глѣше: іако ты юси хъсъ снѣ кжи и запрѣрати не дааше нагъ глѣти. іако кѣдлахоу и га самого сѣца. 42. вѣкѣша же дани ниндѣ нде въ поустомѣсто. и народи искаахоу юго и придонаша до него и держаахоу и. да не вѣмъ онѣмъ отъ ннхъ. 43. онъ же рече къ нимъ іако дроугынигъ градомъ подобаетъ ми кѣговѣстити црство кжи, іако на се посѣланъ юсмъ 44. и кѣ проповѣдаша на сѣкорницхъ¹ галнакисцѣкхъ.

6.

Z halického tetra-evangelia z r. 1144 (kryloské ev.).

Chová se v moskevské synodální knihovně. Bylo vydáno docela nespolehlivě a nekriticky — archim. *Amfilochiem*: Четверо-Евангелие Галичское 1144 в letech 1882—83 ve třech svazcích a jsou zde podána různocnění ze všech možných i nemožných textů. Strany Markova ev. srovn. též *Voskresenskij*: Евангелие отъ Марка по основнымъ спискамъ 1894. Нáš

¹) Mar. a jiné (днѣ). ²) Mar. a jiné сѣкорница. ³) po tom chybí (и) : αὐτοῦς. ⁴) Mar. a jiné texty : на сѣкорницѣхъ.

text náleží do halicko-volyňské skupiny jihoruských památek. Vyskytuje se zde žď místo žd, na př. дѣжѣ Mat. 7. 25. 27; дѣжѣ Mat. 5. 45. а одѣжѣ Luk. 17. 29; рожѣ Jan 15. 5., нжѣмѣ (z нждемѣ) Marek 7. 26; Jan 10. 4. а mnoho jiných příkladů (tak máme nyní v maloruštině či ukrajinštině *došč, riščē*, cksl. рождѣ, v starších halicko-volyňských památkách рожѣм srovn. S. v. *Smal-Stockyj* Gramm. str. 93). Ojediněle nalézáme zde také střídání mezi *u* а *v*: оупрашаю místo въпрашаю Jan 17. 9. Pro maloruské památky vůbec význačná koncovka -тъ v impf. vyskytuje se zde jen v pl. а sice obyčejně před *и*, на př. вѣхоуѣ и Mat. 27. 30; Mark. 15. 19; Jan 19. 3; вѣдахоуѣ и Mark. 1. 34 atd. Ještě důležitější je pro tyto památky: молахоуѣ-и Mat. 14. 36, dále оуѣмѣ-и Mat. 21. 38; оуѣмѣ-и Mat. 28. 14. Povšimnutí zasluhuje též мѣмѣ Jan 9. 40, dat. lok. тоѣ, соѣ. Dialektické zvláštnosti sestavil V. Jagić ve své recenzi shora uvedeného vydání (v Четыре критикопалеогр. статьи... 1884, str. 74–102). O naší památce pojednával též V. Le-Juge: Das galiz. Tetraev. v. J. 1144. Dissert. 1897, zde podal též korektury k vydání (ale bohužel jen z Matouše).

Mat. XIV.

1. Їѣ оно кремѣ слышѣмъ продѣ тетрарѣхъ слоуѣхъ ісовѣхъ. 2. и рече отрокомѣ сконѣмѣ съ вѣстѣ нванѣхъ хрѣстѣхъ¹⁾ тѣхъ вѣскрѣсе шт мѣртѣхъхъ. и сего ради слѣмъ дѣкѣмъ сѣ о нѣмѣ. 3. Продѣ ко имѣ нвана сѣважа и и вѣсади и кѣ тѣмѣнѣцю продѣмѣхъ ради жѣнѣхъ фѣлѣнна крата сконѣго. 4. Їмѣ ко юмоу нванѣхъ не достонѣмъ ти мѣмѣти нѣмъ. 5. Ї хотѣмъ и оуѣмѣти оуѣмоѣ сѣмъ народа, за не ѡко прѣрка нмѣхоуѣмъ и. 6. Дѣни же вѣмѣмѣмѣмъ рѣса²⁾ продѣко налѣса дѣмѣмъ продѣмѣдѣна по сремѣмъ и оуѣгодѣмъ продѣоу, 7. Тѣмѣмъ же сѣмъ клѣмѣткою нздѣрече иѣмъ дѣмѣмъ югоже мѣмѣ вѣспросѣмъ. 8. Она же наважена мѣмѣмъ сконѣю дѣмѣмъ мѣмъ, рече, сѣмѣ на клѣмѣмъ³⁾ гламѣмъ нвана хрѣстѣмъ. 9. И не:

¹⁾ хрѣ místo крѣ má přednost v jihor. nář. (srovn. Jagić l. c. str. 97).

²⁾ Zogr. рождѣмѣмъ, Mat. рождѣмѣмъ. ³⁾ Mat. на мѣмѣмъ, слоуѣмъ též v Zogr.

чалакъ кысть црѣ. клатвѣ же радї и кѣзлежарїихъ
 съ нїамъ повелѣ дати и¹. 10. И послакъ оучеккоу ївана
 къ тѣмници. 11. И прїнесоша главоу єго на клоуѣ²
 и даша двѣци. и несе мѣри своєю. 12. И пристоупаше
 оученици єго кѣзаша тѣло єго и погребоша є, и
 прїишѣхше кѣзекстїиша ісоки. 13. И слышакъ ісѣ штиде
 шт тоуѣкъ къ коракаи къ поусто мѣсто єдинѣ и слы-
 шавше народи по немъ идоша нѣкши шт градъ. 14. И
 иишѣхъ ісѣ кидѣ много народъ, и масрдова о нїѣхъ
 и иицѣли недоужыкыа нѣхъ. 15. Пошѣкъ же кыкышно
 прїстоупїиша к немю оученици єго глїи поустѣмъ ісѣмъ
 мѣсто и годїна мноу оуже штноусти народы. да
 шѣхше къ канжиаа градыа коушатъ крашна согѣ.
 16. Іс же рече нѣмъ не трѣкоуо (!) штити дадїте имъ
 кы кѣсти. 17. Они же глїа ємоу не наамаъ сѣ нѣ
 тѣкмо патъ хѣкѣ и двѣ рыкѣ. 18. Онѣ же рече.
 прїнесѣте ми а сѣмо. 19. И повелѣ народомъ кѣзашїи
 на тракѣ. и прїиаъ патъ хѣкѣ и двѣ рыкѣ кѣзрѣкѣ
 на но³ елскїи. и прѣломаъ хѣкѣмъ дастѣ оученикомъ,
 оученицї же народомъ. 20. И аша вси ї насытїиша сѣ.
 и кѣзаша їзѣкыткы оукроуѣ два на десѣте коша⁴
 исиѣлкы. 21. Адоуцїиѣ же вѣ мѣужь іако патъ тмысоуцѣ
 разкѣ жїиѣ и дѣкѣти. 22. И акыє поноуѣди⁵ оученикы
 вѣлѣкѣти къ коравак ї варїтї и на оноу полоу, дондеже
 штноустиѣтѣ народы. 23. И штноуцѣ народы кѣзїде
 на гороу єдинѣ помолитѣ сѣ. Пошѣкъ же кыкышно єдинѣ
 вѣ тоу. 24. Коракаъ же вѣ по средѣ мора мїиѣ⁶ сѣ
 вѣлами вѣ ко протїваѣ кѣтрѣ. 25. Вѣ четвѣртоуо
 же стражю ноцїи иде к нїмъ хоѣа по морю. 26. И вѣ-

¹) и též v Mar., avšak bez и v Zogr. ²) Zogr. рожаєтєа, Mar. рожа-
 стєа. ³) obyčejně: нѣо. ⁴) Mar. Zogr. коша. ⁵) Mar. Zogr. оуѣклїи. ⁶) Mar.
 Zogr. кѣлаа сѣ. погрѣжаа сѣ Ostr.

дѣлѣше и оучениці ѹдѣлихъ по морю сѣмѣтоша сѣ.
 гл҃ѣ а҃ко вѣстѣмѣсьнѣмъ прѣзорѣ¹ ѡстѣ. и ѡт страха
 кѣхѣшиша. 27. Я҃кѡ же рече имѣ нсѣ гл҃а² дѣрзѣте.
 азѣ ѡсѣмъ не конте сѣ. 28. Ѣ҃тѣкѣрѣмъ же петрѣ рече
 ѡмоу³ ги. а҃р҃е тѣмъ ѡси. повѣли ми прѣтѣ кѣ тогѣ² по
 водамѣ. 29. Онѣ же рече прѣдѣ. и нзѣхѣхъ нс коракѣмъ
 петрѣ ѹжѣши на водахъ и прѣде кѣ ісо҃ви. 30. Рѣдѣ
 же кѣтрѣмъ крѣпѣхъмъ оу҃бомъ сѣ. и начнѣхъ оу҃тапати
 кѣхѣши гл҃а² ги. спсѣ мѣ. 31. Я҃кѡ же нсѣ прѣстѣрѣхъ
 роу҃коу а҃тхъ н. и гл҃а ѡмоу³ малѡвѣрѣ. почто сѣ оу҃соу҃мнѣхъ;
 33.³ Гоу҃щен же кѣ коракѣмъ поклонниша сѣ ѡмоу гл҃ѣ⁴
 кѣ истѣноу снѣ вѣхъмъ ѡси. 34. И прѣкѣхѣмъ прѣдоша
 на земѣю гѣнѣсарѣо҃скоу. 35. И познѣмъ и моу҃жѣмъ мѣста
 того послѣмъ вѣ всѣю странѣю тоу, і прѣнесѣмъ къ немѣ
 ксѣмъ вола҃мѣмъ. 36. и мола҃хѣмъ, да тѣмъмо прѣкосноу҃тъ
 сѣ подразѣ¹ ризѣмъ ѡго⁵ і ѡлѣко сѣ прѣкосноу҃ша ѡмѣ
 спсѣнѣмъ.

Luk. XVII. 20 29.

20. Кѣпрошѣмъ жѣ кѣмъ ѡт фѣрѣсен. кѣгда прѣдетѣ
 цр҃скѣмъ⁶ вѣжѣмъ. ѡтѣкѣмъ⁶ имѣ и рече не прѣдетѣ цр҃скѣмъ
 вѣжѣмъ сѣ соу҃мнѣхъмъ. 21. Ни рекоу҃тъ се сѣде ли ѡвѣ⁷
 се ко цр҃скѣмъ вѣжѣмъ вѣноу҃троу҃доу вѣ касѣ ѡстѣ. 22. Рече
 же кѣ оу҃ченикомѣмъ прѣдоу҃тъ днѣмъ. ѡгда кѣжѣмъкѣмъте
 ѡдѣного днѣмъ сна чѣлѣскаго кѣдѣтѣ. и не оу҃зрѣте 23. И

¹) Mar. Zogr. прѣзрахъ (bez метка...). ²) dativy a lok. tock, costъ
 vyskytly se nejprve v jihoruštině (teď jsou též v běloruštině), proto
 jsou význačné pro takové památky, srovn. též nahoře verš 15. ³) verš 32
 (Mar. вѣлѣхѣмъма нма кѣ коракѣмъ прѣста кѣтрѣмъ) chybí v Amfilochiově vy-
 dání; chybí-li též v originále, nedovidáme se ani z Le-Juge-ovy dis-
 sertace. ⁴) Mar. Zogr. вѣхѣрѣмъ. ⁵) že -мѣ, -ѣмъ, -ѣю, -ѣи má přednost před
 -мѣмъ, -ѣи atd., jest též známkou jihoruských a jihozápadních památek
 (Jagić I. c. str. 90). ⁶) změkčení souhlásek ш, ж, ц, ѣ, и následujícím prae-
 jotovaným vokalem jest známkou jihoruských pam. (Jagić str. 91- 93)
 srovn. жѡмѣмъ ve verši 29.

рекоуѣть камѣ' се сѣде, се окъде хсѣ' не изидѣте нѣ по-
 женѣте. 24. А́ко ко мѣланіи клаістаюуіи сѣмъ шѣтъ подѣ-
 несскыѣмъ на подѣннесскоюу свѣтѣтѣ сѣмъ. тако коудѣтъ снѣ
 члчскыи кѣ днѣ скон. 25. Прѣже же подованѣтъ ѿмоу
 много пострадати и искоушениоу кѣтѣи шѣтъ рода сего.
 26. И а́коже кѣис кѣ днѣ новѣтѣ. тако коудѣтъ и кѣ
 днѣ сна члчскаго. 27. А́дѣхоу и нѣахоу и женѣхоу сѣмъ
 и посагахоу. до нѣгоже днѣ кѣніде нон кѣ кончегѣ, и
 прѣде потоуѣ и погоуѣи ксѣ. 28. Такоже а́коже кѣис кѣ
 днѣ лотовѣ. а́дѣхоу и нѣахоу, коуповахоу и продахоу.
 сажѣхоу¹, здахоу² 29. Кѣ нѣже днѣ изидѣ лотѣ шѣтъ
 содомлянѣ. одѣжчи жоупѣлѣ и огнѣ сѣмъ нѣсѣ и погоуѣи ксѣ.

Jan XVII. 1-11.

1. Онъ гла ісѣ. и кѣзвѣде очі своі на нѣко и рече
 оче. прѣде годѣна прославі сна сконѣго. да и снѣ твои
 прославітъ тѣ. 2. А́коже далѣ ѿси ѿмоу властѣ ксѣакоѣ
 пѣтѣи, да ксѣако, ѿже ѿси ѿмоу далѣ, дастѣ нѣмѣ жѣ-
 кота кѣкчѣнаго. 3. Се же ѿстѣ кѣчѣи жѣкотѣ, да знаюуѣ
 тѣе іедѣного истѣнна ка и ѿгоже посла нѣхсѣа. 4. азѣ
 прославіхѣ тѣ на земѣи, дѣкло сѣвѣршѣхѣ³. ѿже далѣ ѿси
 мнѣ да сѣтворю. 5. И нѣынѣ прославі мѣ тѣмъ. оче, оу
 тѣе самого славою. юже нѣмѣхѣ прѣже даже не кѣис
 мѣрѣ оу тѣе. 6. А́вѣхѣ нѣмѣ твоѣ чѣакомѣ, а́же далѣ
 ѿси мнѣ шѣтъ ксѣго мѣра тѣои кѣшѣа и мѣнѣ а́ далѣ
 ѿси. и слово твоѣ сѣхранишѣа. 7. (Нѣынѣ разоуѣмѣшѣа).
 а́ко ксѣа. ѿліко далѣ ѿсѣ мнѣ, шѣтъ тѣе соуѣтѣ. 8. А́ко
 глѣи. а́же далѣ ѿси мѣнѣ, дахѣ нѣмѣ. и тѣі прѣашиѣ.

¹) ἱ. ἐφίπτεον. Mag. саждаахѣ. ²) ἱ. ὠκοδόμου. Mag. а Zogr. здааахѣ.

³) jako střídání mezi ě a c, tak zde chybí též způsob psaní ѿ, ѿ.
 а́а (což bylo spíše severoruské), jen дѣахѣжѣна Lk. 7. 41, нѣрѣстѣ
 Lk. 11. 20 (Jagić l. c. str. 97).

и разоумѣша. къ истіноу. ако ѡт тебе нзѣдохъ и кѣ-
 роваша. ако ты ма послала. 9. Нзъ о снхъ молю не
 о всемъ мїрѣ оупрашаю¹. нъ о тѣхъ. аже далъ єси
 мнѣ. ако твои соутъ. 10. И моа вса твоа соутъ и
 твоа моа. и прославіхъ сѧ къ ннхъ. 11. И к томоу нѣсмѧ
 къ мїрѣ, и сїи къ мїрѣ соутъ, и азъ къ тогѣ граду
 оче стын. съблюди ѧ къ нма твою. аже далъ єси мнѣ.
 да боудутъ єдино акоже и мы.

7.

Z Dobrilova evangelia z r. 1164.

Psal je diakon Konstantin, nazvaný Dobrilo, r. 1164 pro
 popa Symeona. Nyní je památka ta v Rumjancovském museu
 v Moskvě. Polohlásky nahrazují se již velmi často plnými samo-
 hláskami (v naší ukázce, která je podle snímků u Karského
 l. c. str. 367, nalézáme: *неперва, съмерти, плоть, исполнь, весъ*
»vicus«, темницю, ото съмерти, ко ннѣ, со мною, Соболевскій,
*Леку.*³ str. 57). Jest to jihoruská památka, pocházející asi z Ki-
 jevské oblasti, poněvadž zde chybí starší halicko-volyňské *š* za *ž*d.

Mat. XII. 38 42.

38. Къ оно в. пристоупиша къ ісоу книжници и
 фарисѣи глгоуи оучителю. хоцѣмъ ѡт тебе знамѣньє²
 видѣти. 39. онъ же ѡтвѣщахъ рече имъ. родъ лоука-
 кын любовдѣи знаменыѧ³ просить. и знамѣньє³ не дастъ
 сѧ юмоу, нъ токмо знамѣньє³ нонѣ пророка. 40. іако
 вѣ нона въ чрѣкѣ китовѣ три дни и три ноци, тако
 боудѣ⁴ снъ члчскын въ срдци земли три дни и три

¹) оупрашати *ερωτᾶν* nalezl Amfilochij jen zde (Mar. Zogr. a jiné
 mají za to *молю*); *оу* z *к* dialektická známka. ²) způsob psaní jako
 знамѣньє a p. jsou příznačné pro jihoruské památky; co do *ъ* místo
и a *ѣ* m. i viz verš 39 a *соудѣ* v. 40. ³) о знамѣньє a pod. viz
 pozn. 2. ⁴) *ксл.* *сждѣтъ*, střídání *ѣ* s *ѣ* (srovň. též знамѣньє. *ксл.* *станѣтъ*
 ve v. 42), zánik *ѣ*ъ.

ноири. 41. моужи нинекгитѣсци кѣстанѣтъ на соудѣ съ родомъ своимъ и осѣдѣти-и¹ тако покаиша сѧ кѣ проповѣданью² нонино. и се колю нонѣ сѣ. 42. цѣрѣа оужьскаѧ кѣстанѣтъ³ на соудѣ съ родомъ своимъ и осѣдѣти-и¹.

8.

Z cyrilské části Remešského evangelia.

Jak nahoře na str. 149 podotčeno, jest to ruská památka asi z druhé polovice XII. stol. Vedle ж за жд (na př. Luk. VI. 18 : стражѣннихъ. Mat. I. 18 : рождѣство a jiné) nalézáme zde také а за и a jiné rusismy. Že zde chybí ѣ. ѡ. и (památka zná jen ѡ, ѡ, а, ojedinele ю jako výjimku), můžeme vysvětliti předpokladem srbsko-bulharské předlohy (způsobem obvyklým v srbských památkách а často за е na př. ѡт мазарафа за мазарафа 22b, ale též е за а: свос за свомъ Luk. VI. 20, и за и 23 а a jiné více).

Luk. VI. 17 23.

17. Кѣ о(но крѣмѧ) стоѧ¹ ис на мѣстѣ раванѣ и народъ оу(че)нникъ его и множество много лоудни ѡт кѣсѧ ѡдѣка² и ерсла и поморѧ тѣринска и сидонска. иже приидоша послѣшати его. ицѣланти сѧ ѡт недоуѣ своимъ. 18. и стражѣннихъ³ ѡт дѣхъ нечистыхъ ицѣлахоу сѧ. 19. и кѣсъ народъ искаше прикасати сѧ емѧ. ако сила иж него исхождѧше (и) исцѣлѧше кѣсѣ. 20. и тѣ кѣзведѣ очн свои на оученикы свое глѧше⁴. 21. блаженни ницини, ако ваше естъ цѣткѣ бжѣ. блаженни алычѣрини нынѣ, ако ти насытѧтъ сѧ. блаженни и(а)лычѣрини сѧ нынѣ. ако кѣсмѣете сѧ. 22. блаженни бждете, егда поносѧтъ кы чакци. егда разлоучѧтъ (кы) и оукорѧтъ

¹) cksl. осѣдѧтъ и vokalisace polohlásky ѡ před и v jhor. pam. (viz Afsl. Phil. VI, str. 623 а VII. str. 74). ²) viz pozn. 2. na předešlé straně. ³) viz pozn. 4. na předešlé straně. ⁴) Mar. а jiné zde ста ѣзѣт.

⁵) Mar. иодѧ. ⁶) chybě за стражѣни neb стражѣнин, Mar. стражѣннѣ.

и принесѣ¹ нѣмѣ каше ако зло сна чакча ради. 23. въздра-
доуѣте сѣмъ къ тѣмъ дѣмъ(а) и кѣзиграте² сѣмъ, се бо мѣзѣда
каша много естъ на нескѣхъ.

Mat. I. 18-25.

18. Іуѣо-уѣо же рождѣство сице кѣк³ окроуѣнѣк⁴ ко
кѣкѣмъ мѣри его мѣрини носифоки. прѣкѣже даже не сѣнаста
сѣмъ, окрѣте сѣмъ нѣмоуѣни къ чрѣкѣмъ ѡт дѣа ста. 19. носифъ
же, моужь еѣмъ, правѣдникъ си и не хѣтаѣмъ оскѣнѣтити еѣмъ,
кѣхѣтѣмъ ѡтан поустѣтити ю. 20. се же еѣмоу помысликѣмъ,
се ангѣлъ гѣмъ къ сѣмъ аки сѣмъ еѣмоу гла⁵ носифѣ, сѣмъ
дѣдѣмъ, не оубѣи сѣмъ приѣти мѣрѣмъ, жѣны тѣмъ еѣмъ, рождѣ-
дѣмъ еѣмъ бо сѣмъ къ нѣмъ ѡт дѣа естъ ста. 21. родитѣ же
сѣмъ и нарѣчѣни нѣмъ еѣмоу іс. тѣмъ бо сѣмъ еѣмъ лѣуди своѣмъ
ѡт гѣрѣхъ своѣхъ. 22. се же кѣсе кѣмъ еѣмъ, да сѣмъ еѣмъ сѣмъ
рѣченѣ ѡт гѣмъ прѣмъ гла⁶ еѣмъ. 23. се дѣа къ чрѣкѣмъ принѣтѣ⁷
и родитѣ сѣмъ и нарѣкоуѣти⁸ нѣмъ еѣмоу еѣмъ мѣмъ⁹, еѣмъ
еѣмъ еѣмъ сѣмъ сѣмъ нѣмъ къ. 24. кѣмъ еѣмъ же носифъ ѡт
сѣмъ сѣмъ еѣмъ, ако же поѣмъ еѣмъ ангѣлъ гѣмъ и приѣ
жѣмоу сѣмъ. 25. и нежѣмъ еѣмъ, дѣмъ еѣмъ роди сна его
прѣкѣмъ еѣмъ и нарѣчѣ нѣмъ еѣмоу іс.

9.

Z apoštola kristinopolského (XII. stol.).

Kdysi byl v klášteře Kristinopolském v Haliči, pak se
dostal do Stauropigianského ústavu ve Lvově. Co do jazyku
shoduje se nápadně s Ev. galizianum (viz str. 186) z r. 1144.
Je zde též mnoho dialektických zvláštností, které nám připomínají
jiho-západní (halické) nářečí. Vydal jej *Em. Kałužiński*:
Actus epistulaeque apostolorum palaeoslovenice. Ad fidem
codicis christinopolitani edidit... Vindobonae, 1896.

¹) Mar. a jiné *пронесѣтъ*. ²) Mar. *кѣзиграти*. ³) Pisecká chyba za *примѣтъ*, jak je v Ostr. Sav. kn. a Ass. ⁴) za *нарѣкоуѣтъ*. ⁵) sic!

1. И сисени кыкышнѣ, тѣгда разоумѣхомъ, яко Мелитий островъ наречетъ сѧ. Многочычкници же не мало масрдиѣ творѣху намъ. 2. Къзгѣицкниѣ бо огнѣ, приима на всѧ ны за настоѧщій дѣжчъ¹ и зимѣ. 3. Сѣгромажкниѣ же Павлау иножестко рожчъ¹ и къзложкниѣ на огнѣ ехидна, ѡт тилоты изаѣзъши, оуѣкиноу и къ роукоу. 4. И яко видѣша многочычкници кесѧрѣ ханѣ ѡт роуты юго, глаху къ соуѣкъ къ истинѣ оуѣкиица юсть чанѣкъ сѧ, югоже сисна ѡт мора соудъ жити не оставилъ юсть. 5. Ономоу же оттраѣкниѣ ханѣ къ огнѣ не кыс юмоу никѡвѣже лѣти. 6. Они же чанаху юго хотѣща загорѣти сѧ на нѣ части сѧ кънезѧноу мѣртѣоу. На мѣноуѣкъ же чаюиѣмъ наъ и видѣиѣмъ ничтоже хѧ на нѣмъ кыкаюиѣ, прѣложкниѣ сѧ, глаху ба и соуѣа. 7. На мѣстѣкъ же томъ вѣху сѧ старѣишныи острова того, паникѣ Попай, иже и прилѣтъ ны, три дни любажно оучредѣ. 8. Кыс же оцѣ Попанѣоу огнѣкѣ и чрѣкъмъ колаѣиѣ сълѣкати, к немѣоуже Павлау кънѣдъ и помѣлъ сѧ, къзложъ роуѣкъ и иѣѣан ѣ. 9. И семѣоу же кыкышнѣ, и прочии имѣущии иѣдоуѣ къ островѣкъ приѣѣаху и иѣѣаѣѣаху. 10. И многоми чѣстѣми почтѣна ны и ѡтпаѣти хотѣиѣмъ намъ къложина, юже кы ны трѣѣѣ.

22. Кълакъ² бо, яко тѣаръ всѧ съ нами къздыѣѣѣтъ и стражѣтъ до сѣѣкъ. 23. Не тѣѣѣѣ же, нѣ и сами кы, начѣѣѣкъ дѣа имѣиѣѣ, и мѣѣ сами къ соуѣкъ³ къздыѣѣѣ

¹) жѣ за жѣ dial. známka jihoruského, tenkrat ale zvláště halicko-volyňského jazykového území. ²) povšimnutí zasluhuje koncovka -wъ.

³) cksl. cskъ.

нѣмъ дѣжѣ дастъ и земаля израсти плодѣмъ своимъ. 19. братѣ. аще кто касѣ закоудитъ отъ истинны тѣхъ ократитъ и кто. 20. да кѣстѣ. іако ократитѣмъ грѣшнаго отъ закоудити на оутѣ него спѣтъ дѣно отъ смрти и покрѣнетъ множество грѣшнѣхъ.

11.

Z Byčkova zlomku žaltáře XI. stol.

Náleží k nejstarším textům žaltáře bez komentáře a obsahuje žalmy XVII. 23.—XXIV. Po *r* (skupina *terr*) zde také c místo ѡ, na př. вренѣ. жрєкнѣ, дále zde máme твѣрдѣ. уѣртога. нѣрстѣ (ovšem též урѣкѣ. дѣлготѣ. скрѣкѣ), ano i дѣрѣжѣтѣмъ a jiné zvláštnosti ruské redakce. Staré jsou výrazy jako иноуадѣмъ, иноуадѣ, ale vedle toho již съборѣ за сѣмѣмъ. кѣжѣмъ за искрѣмъ a j. Písmo připomíná, jak se udává, písmo z Mineje z r. 1096. Jednotlivá slova vybledlá byla později — asi v XIII. věku obnovena a sice nějakým Srbem (c za а. и místo ѡ. jen ѡ a ne vedle toho ѡ). V ukázkách uvádějí se taková obnovená slova drobnějším tiskem. Vydán byl zlomek *J. J. Sreznevskij* pod č. 42 jeho Свѣдѣнїя и замѣтки о малоизвѣстныхъ... памятникахъ (v r. 1874 jako příloha I. k XII. sv. Сборнику отдѣл. русск. яз. 1875). O tom též jeho syn *V. Sreznevskij* v Древній слав. переводъ псалтыри. 1877. str. 14—17.

Žalm XVIII.

2. Некѣса испокѣдаютъ славоу кѣно, сътворєнїе¹ же роукоу юго кѣзѣкѣиаетъ твѣрдѣ. 3. Днѣ днѣ отъригають гѣкѣ, и поцѣ поцѣи кѣзѣкѣиаетъ разоудѣ. 4. Не соутъ рѣкѣи ни словеса. нѣкѣже не слышатъ² сѣмъ гласи нѣхъ. 5. Кѣ въсю земалю изидоша кѣианнѣ нѣхъ. и къ концѣ въселеннѣмъ гласи нѣхъ. Кѣ санци положи село юго. 6. И тѣ іако жєннѣхъ исхода отъ чѣртога своего.

¹) v Ps. sin. тѣорѣ řecky παῖσις. ²) u Sreznevského ѡ místo ѡ.

Въздрадоуєть сѧ ꙗко исполнѣть тиши поутѣ 7. Отъ
начатька нѣси нсѣдѣ ѿго. и срѣтєнїе ѿго до концѧ
нѣси и нѣсть нѣже оукрѣмѣть сѧ теплѣти ѿго. 8. Законъ
гнѣ непорочнѣмъ обрашає¹ днѣ². съкѣдѣтелѣство гнѣ
вѣрно. оуѣмудрѣнїа младенкѧ. 9. Оправданїа гнѣ прака
вселянїа сѣрдкѧ. зановѣдѣ³ гнѣ изъ дѣлѣча просѣк-
нїающи очї. 10. Страхъ гнѣ чѣстѣ⁴ прекрѣпѣмъ къ
вѣкѣмъ вѣкоу. Оудѣмъ гнѣ истиннѣмъ (и) оправданѣмъ
къ коуѣмъ. 11. Вѣждѣлѣна наче злата и каменїа драга
многа. и слажѣна наче медоу⁵ и сѣта. 12. Нѣко ракъ
твоѣ хранитѣ ѿ вѣнѣгда съхранитѣ⁶ ѿ вѣзданїе
мѣного. 13. Грѣхѣнаданїа кто разоуѣмѣтъ: отъ тан-
гнѣнѣмъ моуѣ очїстї мѧ. 14. И отъ чюдѣнїмъ⁷ по-
пради рака твоѣго. Нѣмѣ ли не оудѣмѣтъ⁸. тѣгда
непорочнѣмъ коудѣмъ и оцѣкнѣ сѧ отъ грѣха велика. 15.
И коудѣмъ⁹ къ кагоколенїе словеса оустѣмъ моуѣ. и по-
оученїе сѣрдѣа моѣго прѣдѣ токою къ нѣноу. Гнѣ помощ-
нїче мѣмъ изѣкантѣаю¹⁰ мѣмъ.

Žalm XXII.

1. Гѣ насѣтъ мѧ. и нѣкто¹¹ же менѣ лїнїтѣ. 2. къ
лѣстѣ(р)ѣмъ настѣннѣмъ тоу мѧ вѣсѣлї. на коуѣмъ поконїмъ
вѣснїта мѧ. 3. днѣмо мою окрѣтї и настѣннѣмъ мѧ
ѣстѣ¹² на стѣзѧ¹³ правѣднѣмъ лїнїе твоѣго радї. 4.
Нѣмѣ поудѣмъ по сѣрѣмъ сѣнїи сѣмѣртнѣмъ. не оудѣмо сѧ

¹) Ps. sin. оправтааи. ²) Ps. sin. днѣмъ, v naši památce + bezpochyby
od srb. obnovovatele písma, není však Sreznevským označeno jako
obnovené. ³) зановѣдѣ je nom. sg. zde a zrovna tak i v Ps. sin. mohl
by to tedy býti starý bohemismus (v Ps. sin. je jich ovšem více). ⁴) Ps.
sin. оукрѣмѣтъ. ⁵) Ps. sin. меда а и... ⁶) Ps. sin. кѣи... съхранити ѿ...
ѣ. ѣ. τὸ σωλίσαι... ⁷) Ps. sin. чюдѣмѣтъ(ѣ). ⁸) Ps. sin. оудѣмѣтъ.
⁹) místo сѣрдѣмъ „сѣрѣмъ“ Ps. sin. вѣждѣмъ! ¹⁰) Ps. sin. изѣкантѣахъ. ¹¹) Ps.
sin. нѣкто же. ¹²) Ps. sin. ѣстѣ(ѣ), ѣ. ѿбѣрѣмъ мѣ ѣмъ трѣбуѣ... ¹³) Ps. sin.
стѣзѣ(ѣ) правѣмъ.

1. **Въспонте гоу¹ иже, нокъ.**

каждатъимъ, гавѣтъ иже, иже о ташъхъ² нокъ, къркъи.

иже дивана сътвори гъ.

кадъ сѣ; рождъ сѣ отъ дѣтъ, акадъ сѣ на земанъко чакъ, раснѣтъ на дѣтъ, къркъсѣ³ иже мѣтъсѣхъ и къркъсѣ на нѣсѣ.

Сисенке⁴ юмоу десница юго и мѣшница етадо⁵.

Продроуѣхъ крѣстоу дивана и акадъ къркъсѣхъ и сѣсѣ чакъ.

2. **Съказа гъ сисенке ское.**

Къркъсѣхъ акадъ крѣсѣ и каждатъ (каждатъимъ).

иже мѣшница отъкры⁷ правды ское.

Сисѣ мѣшница отъ идоукаго гъркъ и просѣтъсѣ на каждатъимъ.

3. **Помана милоу ское Никокони.**

отъ Нюди ко къркъсѣхъ⁸ и приаѣтъ а хъ и не отърихъ нѣхъ.

и истинна⁹ ское домоу издекоу

истинна¹⁰ ко цркѣ сѣхранишъ¹¹, домоу ко хъ цркѣ мѣтъ. нѣхъ ко къркъсѣхъ кѣмъ сѣхранишъ сѣ, иже мѣтъ хъ.

иже мѣшница кѣмъ концы земан¹² сисенке ка нашего.

къ концыхъ ко земан¹³ познани¹⁴ знаменъ крѣстоу, иже мѣтъ сисенке.

4. **Къркъсѣхъ коу¹⁵ кѣмъ земан¹⁶.**

отъианъ ко акадъ сѣ хъ¹⁷, къ томоу не приаѣтъ¹⁸ къркъсѣхъ и кѣмъ къркъсѣхъ коу.

¹⁾ Tolst. též rož, Pog. a Bol. гѣи (čĩ rēĩ). ²⁾ Tolst. též tak, Bol. a Pog. о ташъхъ. ³⁾ Tolst. Pog., Sof. a Buk. též къркъсѣ. Bol. къркъсѣ. ⁴⁾ Tolst. a Bol. též tak, Pog. a Ps. sin. сѣсѣ ἐξωθεν πύλης, poslední i misto (моу). ⁵⁾ Tolst. též tak, naproti tomu Ps. sin. Pog. a Bol. етадо юго. ⁶⁾ Tolst. продроуѣхъ крѣстоу, Bol. продражѣхъ, Pog. продражѣхъ (жентѣсѣхъ). ⁷⁾ Ps. sin. иже. ⁸⁾ Pog. къркъсѣхъ приаѣтъ, Bol. къркъсѣхъ, и приаѣтъ хъ и не..., -кашъ и пр. а хъ Soph. (ἐπιστῆσαν καὶ ἐδέξαντο): s našim textem souhlasí къркъсѣхъ u Tolst. ⁹⁾ истинна též Tolst., Pog. a Bol.; Ps. sin. naproti tomu ркенота. ¹⁰⁾ -ноу též Tolst., -ноу. Pog. a Buk., истинна naproti tomu Bol. a Sof. (τὴν γὰρ ἀληθεύει). ¹¹⁾ сѣхранишъ též Tolst. a Bol., сѣхранишъ Pog. Buk. (ἐφύλαξας). ¹²⁾ Ps. sin. Pog. Bol. земанъ (-и). ¹³⁾ Bol. кѣмъ земанъ, Pog. Soph. Buk. безъ кѣмъ. ¹⁴⁾ Pog. Bol. Tolst. a jiné познъ сѣ. ¹⁵⁾ Tolst. a Bol. též коу; Ps. sin. Pog. го (гои). ¹⁶⁾ Ps. sin. кѣмъ земанъ. ¹⁷⁾ Tolst. též хъ, proti Pog. Bol. a jiné крѣсѣ. ¹⁸⁾ Tolst. též приаѣтъ, proti Pog. Bol. приаѣтъ.

Къспонте и радоуите сѧ н нонте.

ѡако къспонте, рече¹, съ радостна, поимѣте и къспалѣмѧ.

5. Нонте коу нашеноуъ кѣ гласеуъ

съ днѣа, сирѣчь² гласи ко днѣ мѣстѣ, а цѣканица³ мѣмѣстѣ⁴ кѣ
ниго ко днѣ ни можѣтъ глати.

кѣ гласеуъ и кѣ гласѣкъ нѣсѧлъмѣсѣкъ

съ днѣа, н гласомъ кѣмѣмѣ нѣтъ подокаты⁵ ѣа, мѣо днѣа
сѣтвори⁶ родоу члѣкѣчкѣоуоуоу⁷.

6. Кѣ троуѣауъ оокѣанауъ⁸ и гласомъ троуѣкъ рожаѣкъ.

Икоуи тогда, рече⁹, нѣмѣти трѣбѣми трѣбѣамоуѧ, коуѧми же
глатѣ и мѣдѣми же и рожаѣми¹⁰ тако кѣрѣни людиѣ кѣстрѣени¹¹
трѣбѣми разоуѣмѣни, кѣнѣгласѣни гласѣ¹² тѣрѣдѣ ко сѣтъ мѣо мѣдѣ.
рожаѣми же крѣстоу¹³ роуъ ко крѣстѣ мѣстѣ мѣо начѣтоуъ късѣмѣ.

Кѣскѣнкѣркѣ прѣдѣ црѣмъ и гмѣ.

сирѣчь кѣс прѣстѣни.

7. да подкѣжитѣ сѧ мѣре испѣлънѣнѣ¹⁴.

Крѣтитѣнѣ и кѣгодѣтъ¹⁵ ажѣ кѣ имѣмѣ¹⁶ мѣре ко мѣо мѣного и по
къси къспѣнѣнѣкѣи кѣмѣ¹⁷ сѧ дѣоуѣ стѣмѣ.

къспѣнѣа¹² и къси жѣкѣлѣѣни на нѣви.

късѣ ко дѣмѣа и чаѣи ѣа¹³ мѣкѣаѣ кѣ чѣсѣ крѣтитѣни, кѣто
прѣкѣи кѣсѣмѣтитѣ кѣгодѣтъ.

8. Рѣкѣмъ къспѣкѣтѣтъ¹⁴ рѣкѣми кѣкѣоуѣкѣ.

пѣнитѣжѣтѣ чѣдо иже кѣ Иерѣдѣкѣ дѣкѣмоу¹⁵, на сѧ кѣаждѣ отѣ
рѣкѣ кѣгодѣтъ помѣмѣмѣми, разоуѣмѣи же и покаѣмѣа сѣлѣмѣ, подокѣно
рѣкѣмѣ поспѣмѣ.

¹) Tolst. Pog. též (tento jen рече късп), proti Bol. сѣтъ (за сѣтъ).

²) Tolst. též цѣканица, Pog. цѣкѣа, naproti tomu Bol. ахѣнѣа, Sof. лѣтѣцѣ (πᾶσι χρόνι). ³) под... též Tolst. Bol. а Sof. ѣеи, Pog. а Buk. достѣнтѣ. ⁴) tak i Tolst. Pog. Sof. Buk. proti Bol. стѣвори (тѣ). ⁵) чѣсѣкоуѣ

Tolst. Sof.; Pog. Bol. а jинѣ, naproti tomu члѣкѣчкѣо. ⁶) tak i Tolst. Pog. а Bol., proti Ps. sin. коуѣмѣуѧ (-к Sof. а Buk.). ⁷) Bol. сѣтъ. ⁸) Pog. кѣстрѣаѣтъ (ѣ. ἰσχυρίζομαι), Tolst. též кѣстрѣаѣаѣтъ. ⁹) Tolst. též испѣлънѣи

bez иго, proti Pog. -ни го, Bol. -ни иго. ¹⁰) Pog. а Tolst. též кр... и кѣ (též Sof. а Buk. ѣ. ῥοπήματα καὶ ἰσχύματα), proti Bol. крѣтитѣ глатѣ. ¹¹) obdobně též Tolst., Pog. по кѣи кѣлѣмѣи кѣмѣуѧ сѧ, Bol. по кѣи

дѣми кѣмѣуѧ сѧ жѣмѣтѣмѣтѣ. ¹²) Ps. sin. къспѣнѣмѣ. ¹³) за ѣа vzhledem

на дѣмѣа, ale i Tolst. и. ¹⁴) Ps. sin. къспѣнитѣжѣтъ, obdobně i Tolst. Pog.

Bol. къспѣнитѣи (ѣ. ale κατετήσονται). ¹⁵) též Tolst. иже кѣ Иерѣдѣкѣ дѣкѣмоу.

Pog. а Buk. иже кѣ пор... д., Bol. bez иже (ѣи иже).

Горы кѣздрадоуѣтъ сѧ отъ лица гна яко градеѣтъ.

прич¹ Горы ко кѣ кыноуѣхъ нарицаѣтъ сѧ, яко клана догмати екажѣши², яко догматъ людѣи сѧ горы.

9. Иже придетъ сѧдити земли.

Приде ко и сѧди³ землииоуѣхъ житию прѣложенихъ сѧ на каудѣтъ.
сѧдити ккесѣиѣи⁴ правдою⁵.

оуѣженихъ иѣ правдою.

И людѣи⁶ правостниа.

Людѣи⁷ иже ккесѣиѣи⁸ неправѣ евангелиа.

13.

Ze žaltáře Tolstého.

Jest též s komentářem, jak se již v předcházejícím stala zmínka, a pochází z konce XI. neb začátku XII. stol. Nalézá se ve veřejné knihovně petrohradské. Vše, čím se jeho text liší od boloňského žaltáře, bylo *Jagićem* uveřejněno v jeho vydání: Psalterium Bononiense... na str. 742—780. Ukázka naše je podle snímku u Vjač. Sreznevského: Древній славянскій переводъ псалтыри. Nalézáme zde ještě **късхлѣпнѣтъ** >επισχληπνῶσαν< ž. CVII. 10, **тениѣ** LXXII. 14, **амнѣтъ** (vlastně **оннѣтъ**) XXXIV. 7. V komentáři: **отъ рѣснѣтъ** k CVIII. 23; **рѣснѣтъ** k CXL. 6b; **рѣснѣтнѣиѣ** k L. 8; proti očekávání: **про-роуѣство крижа** k CXL. 2a; **крижѣи покинѣюѣтѣ** ib. 2b; **на крижи** k CXXXVI. 2.

Žaltář ten náleží k severoruským památkám, neboť zde nalézáme *c* za *č*; **прѣхлѣцѣиѣи** 146b; naopak **ѣлави** 6b; dále **индиѣиѣ**, **индистѣ**, **прѣхлѣстнѣиѣ**, **прѣхлѣстнѣиѣи** atd., kde se vyskytuje *n* za *к* (srov. též Jagić l. c. str. 855).

¹) Tak i Tolst.; Pog. догматнѣжѣиѣ: správně Bol. догматнѣсѣиѣи.

²) Tolst. сѧдѣтъ. ³) Tolst. též правдою, Ps. sin. Pog. a Bol. съ правдою.

⁴) tak i Tolst. Pog. Sof. a Buk. proti Bol. людѣиѣ. ⁵) Bol. Tolst. Pog. съ ккесѣиѣиѣи.

2. Гѣтоко срѣце мое кѣ, гѣтоко срѣце мое.

(Комп.) Прѣхъ присно гѣтокохъ съхрани къ примѣню, дѣхъ стаго, таково и кѣрныи и на кѣню ¹ чакъ гѣтокохъ естъ къ коли кѣню.

Нѣжъ и кѣсною славоу мою ².

Гѣда, рече ³, прославити сѣ кѣрныи, кѣхъмазда ⁴ дѣхъ примѣню, гѣда истинноу кѣрныи кѣсноу хри гѣда ⁵ дѣхъма.

3. Кѣстани славоу мою.

О хъ слово ⁶ дѣхъного, ко славоу кѣрныи изъ мѣрныи, слава изъ стѣхъ хъ.

Кѣстани фалктыркъ и гѣсан.

Дѣхъ гѣста, мѣхъ дѣхъноуесть неалма ⁷ а гѣсанъ мѣхъ, нехъ сѣхъноуесть гѣста сѣ дѣхъ, ко и тѣлоу кѣхъноуесть хъ изъ мѣрныи.

Кѣстанюу рано.

Хъ ⁸ рано ко кѣхъноуесть кѣхъноуесть.

4. Нѣхъоуесть сѣ тѣхъ къ людѣхъ ги.

Кѣхъ ко кѣрныи оуѣхъноуесть цѣхъ ⁹ нѣхъоуесть сѣ сѣ людѣхъ кѣхъми кои, сѣго ради гѣста къ людѣхъ ¹⁰ прѣхъ кѣхъми ко нѣхъоуесть.

Кѣсною тѣхъ къ мѣхъноуесть.

Кѣхъноуесть мѣхъ прѣхъ нѣхъоуесть.

5. Ако кѣхъноуесть сѣ до нѣхъ масть тѣхъ.

Оуѣхъ дѣхъ до нѣхъ кѣхъноуесть сѣ нѣхъоуесть чакъ.

И до оуахъ истина ¹¹ тѣхъ.

До оуахъ, рече ¹², сѣхъмадъ нехъ истиноу, основакъ ко на дѣхъма нехъма истины кѣхъноуесть.

¹) ѣ. ѣ. прѣхъ хъ хъ хъ хъ, Pog. кѣрныи на кѣню podle bulhar-ského zpisu Ps. Bol. кѣхъ а takovému čtení odpovídá asi кѣню našeho textu; Ps. Bukar. на кѣхъноуесть. ²) tak i Ps. sin. proti къ сѣ. м. v Pog. Ps., v Bol. a jiných. ³) Bol. сѣхъ, strovn. сѣхъ v Glag. Cloz. a v jiných památkách. ⁴) ѣ. тѣхъ оуахъноуесть, Pog. кѣхъноуесть. ⁵) chybně za гѣхъноуесть. ⁶) Bol. оуѣхъноуесть къ цѣхъ. ⁷) Ps. sin. кѣхъноуесть за истина, co se zde nalézá, i v Bol. a Pog. ⁸) Bol. zase сѣхъ (сѣхъ).

Jest to též žaltář s komentářem a sice pochází tento od Theodoretta; dosud jsou známy s tímto komentářem jen texty ruské redakce. Náš text, který je bohužel zlomkovitý, vydal pečlivě *Valerij A. Pogorelov*: Чудовская Псалтырь XI. вѣка, отрывокъ Толкованія Θεοδωριτα Κίρρσκαго на псалтырь въ древне-болгарскомъ переводѣ (Памятники старослав. языка томъ III. вып. 1-й). С.-Пбг. 1910; k tomu vydal ještě úplný slovníček. Naše ukázka je podle tohoto vydání. Řecký text komentáře je u Migne-a, Patr. curs. compl. ser. graeca, sv. 80, str. 858. 2002.

Съказание . 37. Фал'ма на коняцъ. Фал'мъ . Двдъ.

2. Оуслынни, кже, гласъ мон, и¹ молю сѧ къ тебѣ
отъ страха козжия нзъли душ, мое.

3. Покрын ма отъ прогыренкыи⁷ лѣукакыиуъ, отъ
мѣножства дѣлааиштиниуъ неправдоу.

4. Иже изостриша яко оражние изыскы свои, на-
лажонна¹⁰ доукъ свои, кенить горькоу, състрѣжати¹¹ къ
глаголюиу непорочно.

Каждимъ речѣ, съдѣишиахъ¹ на ма ратъ разидиашитѣ, мѣиъ же ни емаъ же кинѣ нмаъ подакшѣ, нинорѣчна ко съдѣ нинѣишна² гѣтъ, а межи кинѣ горька, Нѣула³ глыголъ горька речѣ⁴, и Нидотнига слово горько, и Сѣуммахъ⁵ испѣлѣиша лѣхъ, скопъ словомъ горькомъ⁶, а нмаъ къ таншѣхъ и тан Сѣуммахъ речѣ, сирѣкъ⁷ прѣсѣдѣа⁸ и ладнишма⁹, о сѣмъ же и приречамъ⁹ оуказаша.

5. Кънезашоу състрѣлахъ¹⁰ и. и не оукоидѣ сѣ.

Чашитѣ¹¹, речѣ, кънезашоу нахѣдѣти не коштитѣ сѣ приречамъ, штааго сѣ.

6. Оутѣрѣдѣиша сѣхъ слово лѣхъко, покѣдѣиша¹² сѣхърѣти¹³ сѣхъ.

Ои мѣиѣи Сѣуммахъ речѣ¹ оутѣрѣдѣиша слово лѣхъко начаша сѣхърѣти сѣти, мѣиъ ко сѣхърѣтъ сѣхъиштѣашитѣ начаша и сѣхъиштѣа, кѣмъ сѣхъиштѣ сѣхъиштѣи на ма¹⁴ и дѣломаъ словоа оутѣрѣдѣиша, си же дѣрѣдѣахъ, мѣиашитѣ, ни прѣмѣишѣашитѣ никого же о чѣхъхъ¹⁵, си ко мѣлѣахъ приречамъ¹⁵.

15.

Ze Svjatoslavova Izborniku z r. 1073.

Druhá nejstarší datovaná slov. památka. Byla psána pro Svjatoslava, knížete kijevského a sice podle předlohy, která vznikla v Bulharsku z rozkazu Symeonova podle řeckého originálu. Obsahuje hlavně jednotlivé kusy z církevních otců, středem všeho jsou otázky a odpovědi Anastasia Sinaity (viz L. Masing v Afsl. Phil. VIII. str. 357 a sl.). Vydání památky vzal na sebe O. M. Bodjanskij, avšak vyšla teprv po jeho smrti v moskevských »Čtenijach« (1882, 4). Před tím ještě (r. 1880) bylo pořízeno fotolitografické vydání nákladem Tim. Savvič Morozova v Petrohradě. O jazyku památky pojednává A. Rozen-

¹) кажд... емаиш... соудѣишиахъ... βόπτευσεν εις... τὸν κατ' ἐμου τορευόμενον πόλεμον. ²) τὸν ἀντίτιον. ³) Ἀκούτε α Σύμμηχος πνᾶδῆσι se též mnichem Chrabrem, jenž o nich tvrdí, že opravili řecký překlad Starého zákona (Septuagintu) viz nahoře str. 140. ⁴) τὸ δὲ πρῶτον πικρὸν. ⁵) Ἀχ. ῥήμα πικρὸν εἶρηκε. ⁶) ἐπλήρωσεν τόξον ἐσώτων λόγον πικρὸν. ⁷) τουτέστιν. ⁸) ἐνέδρατι. ⁹) καὶ λόχοις. ¹⁰) ἐπιχόμενα. ¹¹) Ps. sin. състрѣлахъ. ¹²) λοχῶντες. ¹³) Ps. sin. сѣхъиштѣ. ¹⁴) τοῦ κοῦψι πικρὸς... «ut absconderent...» ¹⁵) εἰστρογίσαντο καὶ συνεβουλεύσαντο. ποίησι δὲ χοήσασθαι κατ' ἐμου μαχίας. ¹⁶) ταῦτα δὲ τοίμαθον. οὐδὲν προμητέουσιν τῶν ἀνθρώπων ἐγούμιναι. ¹⁷) τὸ ἐπιχόμενα.

feld: Языкъ Святославова изборника 1073 г. (Р. Ф. В. XLI, 1899). Ukázka zde je podle Jagičových Specimina. Rukopis chová se v synodální knihovně moskevské.

(Z Jana Chrysost.)

Аните ли кѣда дѣругыи кѣ житинскыиу жикантѣ
вицкѣ и кѣ акѣцѣ жикантѣ не чѣди сѣ. и се ко
пронекѣда Христосѣ: іако плакати сѣ и рыдати начѣ
нете кѣ. лирѣ же радовати сѣ и кѣ икрѣиу рѣдѣу
какѣленіе неке ни кога кѣдоуште кѣ богатѣстѣ и сѣ
икрѣу вѣахѣу и кѣ чѣсти. поуден же кѣ полонѣ вѣахѣу
и кѣ ракетѣ и кѣ сѣрѣиу хѣлау. Аларѣ же неке
достѣиуи кѣ гноу. лежаи. иксѣи на оканѣкѣи.
гладѣи мѣры иностѣи: богатѣи же кѣ чѣсти и кѣ
сѣдрѣи и кѣ акѣтѣ и кѣ питѣи. иѣ окѣе ни онѣ
отѣ гладѣ и отѣ стрѣиу кѣди сѣ. ни сѣи ѣт докра
житѣи прикрѣте. Сѣго ради рече Сѣламонѣ: чѣдо. апи
приѣдиши ракетѣ господѣи. ѣгѣтѣи доуиу си на
исѣуѣ и тѣрѣи. и не пади кѣ кѣкѣи нанѣтѣи. іако
огѣиу исѣуѣи сѣ златѣ а чѣкѣи приати кѣ крадѣ
сѣкѣрѣи. тѣиу же рече Давидѣ: поѣуи мѣ. господѣи.
и исѣуи мѣ. неке ко златѣ кѣ крадѣ. вѣаѣи. то вѣетѣ.
докѣи: жѣити поѣаѣтѣ и кѣгда изѣти. Да не єдинѣ
іетѣ ѣтѣ ѣт кога исѣуѣиу образѣ ни тогожде кѣи
трѣкѣуѣтѣ. аите и кѣ томѣ же сѣтѣ: неке и вѣаѣи
иностѣи тѣиу же изѣи не тѣкѣиу трѣкѣуѣтѣ кѣи.
иѣ онѣ сѣуѣ. онѣ же дѣругыиу. сѣго ради разѣи и разѣ
иностѣи сѣтѣ ранѣиу образѣ: да онѣ изѣдѣ дѣаголѣ. то
аите сѣ. онѣ тѣжѣиу ииѣтѣи. дѣругыиу окѣди мѣу
чѣиу іетѣ. дѣругыиу же іеже ѣт кѣкѣи ѣтѣиу іетѣ и
окѣкѣаѣиу іе и окѣиѣиу. іеже не сѣкѣди до сѣи
и хѣла сѣуѣиу поѣѣиу тѣгѣу. дѣругыиу же іе чѣсти
и насѣиу сѣиѣиу дѣтѣиу и сѣдѣиу иностѣи.

**Z homilií Řehoře Nazianského (Grigorij Bogoslov.
Gregorius theologus).**

Jest to rkp. s 13 výklady nacházející se ve veřejné knihovně v Petrohradě. Pochází ještě z konce XI. stol. a byl bezpochyby psán podle hlaholské předlohy, neboť se v něm vyskytují tu a tam hlaholské litery. Překlad tento nebyl pořízen hned v prvních dobách církevněslov. písemnictví, jak se dříve předpokládalo, nýbrž až později, neboť v slovní zásobě nalézáme již slova, která rozhodně prozrazují pozdější redakci tohoto písemnictví vůbec. Překlad byl bezpochyby v Bulharsku pořízen, kde měla nová redakce našich památek hlavně svůj původ. Vydána byla tato památka *A. Budilovičem*: XIII. слов. Григорія Богослова въ древнеслав. переводѣ по рукописи имп. публ. биол. XI. вѣка Спб. 1875. Mimo to psal ještě velmi slabou studii o jazyku památky: Излѣдованіе древнеслав. перевода XIII словъ Григорія Богослова; Спб. 1871. Nepřirozený, příliš vyumělkovaný sloh originálu způsoboval mnoho obtíží překladateli. Mimo to je přepis dosti nedbale pořízen, takže překladu bez řeckého originálu nelze rozuměti (ř. text u Migne-a Patr. sv. 35 a 36). Ruská redakce projevuje se všude v jazyku. Tak na př: **дѣнь** 373 x; **нѣмъ** 113 β; **рѣкъ** 210 δ; **тѣмъ** 2 β; **оу** **тѣхъ** 111 β; **гнѣтоуѣ** **сѧ** 167 δ; **и** **зѧ** **с:** **гнѣш-****тѣмъ** 93 γ; ale též **с** **зѧ** **к:** **дѣти** (παῖδες) 105 γ; **вредѣмъ** 30 γ atd. Pak **ж** **зѧ** **жд:** **прѣже** 167 γ; **прихожю** 168 β... a jiné.

Ze 4. homilie (list 147 β).

стаго оца нашего григоріа. еписпа константиноульскаго.
вглаголюѣа, слово о рожденіи х҃ѣ. бл҃гослови о҃че.

Х҃ъ раждаеѣтъ сѧ, славити҃ х҃ъ сѧ несе. сѣраци҃кѣт҃
х҃ъ на земли, кѣзнесѣтъ сѧ. Поите҃ га, кѣсѧ земли¹.
и да о҃коу сѣкѣкоуѣа рекѧ. да веселаѣтъ сѧ неса.
и да кѣздрѧдоуѣтъ сѧ земли². неснаго ради. и

¹) Zalm XCV. 1. ²) ib. 11.

потомъ земнаго. Хъ къ пяти, тренетьмъ и кесанемъ
радохите сѧ¹ тренетьмъ грѣха ради. кесанемъ же оуи-
канна ради. Хъ отъ дѣккы² жнгы дѣккествоуите, да
хъмъ матери бѣдете. Кто не покланяеть сѧ ископкоу-
моу³: кѣто не славитъ конькнаго: пакы тѣма расхѣдитъ
сѧ, пакы скѣтъ съставляють сѧ, пакы егѣтъ тѣмоу
мачинакъ юсть, пакы нѣкъ стаѣмъмъ огнькѣмъ про-
скѣрають сѧ. Людино, сѣдѣиен къ тѣмъкъ некѣдѣ-
нна, да видѣтъ⁴ скѣтъ великъ⁵ разоумна. Дѣккѣ-
наы минадонѣмъ⁶ сѧ, кѣмъмъ кѣсѣмъ покѣмъ⁷. Писма
откѣсѣрають, доухъ оумножитъ сѧ, стѣки мимоте-
кѣтъ, истина нахѣдитъ. Мелѣсѣдѣтъ събирають сѧ⁸
безматернѣкъ безъ оца кѣкають⁹ без матери прѣкоуе, безъ
оца кѣторѣуе. Законн юстьства разарѣають сѧ, напѣ-
ннн сѧ подекають кѣмъкѣмоу мироу, хъ велитъ¹⁰ не
прѣтивнакъ сѧ, кѣсѣмъмъ мѣ, кѣспѣиѣрѣте раками¹¹,
нѣко отрѣча рѣдн сѧ напѣ, снѣ, и дано напѣ
юсть, юмоуѣ власть кѣмътъ на рамиѣ юго, кѣ-
стѣмъ ко съкѣзѣнають сѧ, и нарицають сѧ нѣмъ
юмоу велика съкѣкта оца ангѣлъ¹². Ноанѣкъ кѣмъють¹³
еже оуготоканте напѣ гнѣ¹⁴, азъ кѣзѣнна, сила, дѣнн¹⁵
кѣспѣтънѣн кѣмътирають сѧ, слоко оудѣкѣкѣають, не-
виднаѣн виднаѣ кѣкають, неосѣзаемѣн осѣзають сѧ,
бездѣтънѣн начинають сѧ, снѣ кѣнн снѣ чачѣ кѣкають,
иу хъ, вѣчера и дѣнѣкъ, тѣжде и кѣ кѣкѣмъ¹⁶, жи-
доке да сѧ блазнѣтъ, еинн да сѣкѣають сѧ, а еретнѣн
да ѡзѣкѣкоколюають, тѣгда кѣроуѣають, югда оуѣкѣають
на нѣко кѣсѣдоаѣнѣ¹⁷ аѣне ли не тѣгда, нѣ югда съ нѣкѣтъ

¹⁾ místo *сладать*, *к* за *а*, na př. ještě v *акрѣ* за *акрѣ* *εὐχαριστοῦ*
list 105 γ. ²⁾ Mat. V. 16. ³⁾ II. Kor. V. 17. ⁴⁾ Žalm XLVI. 2. ⁵⁾ I. IX. 6.,
konec zní fecky: καὶ ἰκκείναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Μαγγάρς βουλέ... ὁρῶντες.
γ) ἢ βούτω, proto *да* vypadlo. ⁶⁾ Mat. III. 3. ⁷⁾ Hebr. XIII. 8.

гражданин и тако сядуно сѣдѣица¹. се оуко послѣжде. а юже и҃нѣк боимѣнниа² трѣхѣство. сирѣчь рождѣство. гл҃еть ко са оков. дѣвѣма лежѣиема³ именѣма въ ѡди-
нон вѣи. И҃и҃и ко са кѣ чачѣмѣ⁴ рождѣствомъ. ово сѣ
и присно сѣ отъ присно сѣрааго. кѣише кнѣи и слова⁵
(не кѣ словесе⁶ слово кѣише) . ово же настѣ ради кѣмѣ
послѣже. да юже⁶ кѣи҃ти давѣи и юже⁶ кѣи҃ти блага
дарѣствитѣ. наче же истѣлѣкѣиша нѣи отъ благакѣи҃тиа
зѣловома. кѣ нѣмоу⁷ пакѣи вѣзвѣдетѣ⁸ кѣи҃а кѣи҃тениемѣ.
има же. юже и҃вѣи҃ти са⁹. боимѣнниа . а еже раждати са.
рождѣство. се и҃стѣ налѣ трѣхѣство. се праздѣноуема
дѣнѣсь. прии҃стѣи҃е кѣи҃е кѣ члѣкѣомѣ. да¹⁰ кѣ боу
нѣидѣмѣ. ли вѣзвратимѣ са (снѣ ко присѣкѣ¹¹ реи҃и).
да кѣтѣхааго чѣа отѣложѣише кѣ нокааго облакѣемѣ са.
и такоже о адалѣ оу҃мѣрѣхомѣ. о хѣ ожикѣмѣ. сѣ хѣи
и раждаѣи҃и и сѣрасниаѣи҃и и сѣпогрѣкаѣи҃и и сѣкѣтѣ
стаѣи҃е. Подокаѣтѣ ко ли приа҃ти доброѣ кѣзкраи҃ение
и тако отъ благаи҃и҃и҃хъ придои҃а печѣлѣма. тако и
отъ печѣлѣи҃и҃хъ прити благаи҃и҃и҃и҃мѣ и҃де же ко
приоу҃множи са грѣхѣ. прѣкизѣмѣтѣ чѣствова
благѣдѣтѣ¹² и а҃и҃е кѣкоу҃и҃ение о҃сѣдио¹³. колѣи҃и наче
хѣ пострадавѣ ти о҃правди¹⁴: и҃бо праздѣноуема не
трѣхѣскѣи҃и. нѣ кѣскѣи҃и . не житѣи҃и҃скѣи҃и¹⁵. нѣ кѣи҃и҃е житѣи҃и҃и҃.

¹) musí se vykládati jako сѣдѣица gen. akk. (ačkoliv předchází
гражданин). ²) řecky τὰ δὲ οὖν Θεοφύλα, mezi je tedy v platnosti artiklu.

³) ve smyslu прѣдѣла҃сати „tu býti“. ⁴) mělo by zníti чѣвѣма: εἰρήνη, γὰρ
τεὸς ἀνθρώποις διὰ γεννήσεως. ⁵) λόγος zde „rozum“, „ratio“. ⁶) otrocké
napodobení řeckého členu τὸ u inf. ř.: ἔντα ὁ τὸ εἶναι δοῦν καὶ τὸ εἶναι
χρηστέστι.

⁷) totiž кѣ благакѣи҃тиа. ⁸) k tomu třeba doplniti да
z předcházejícího, ⁹) mezi и҃и҃ти са за ř. τῷ φησίν, jako i mezi раждати
са за γεννᾶσθαι, což nedává dobrého, na snadě ležícího smyslu. ¹⁰) ἔντα.

¹¹) за присѣкѣтѣ ř. οὕτω γὰρ εἰπεῖν ἀκριβέστερον „aptius est dicere“. ¹²) Rom.
V. 20. ¹³) ř. ἐὶ δὲ ἡ γέουσι κατακρίνῃ si gustus condemnavit. ¹⁴) ἐδικαιώσεν

„iustificavit“. ¹⁵) κοσμικῶς.

НЕ НАШЕ, НЪ НАШЕГО, НАЧЕ ЖЕ ВЛАДЪЧНИЕВЪ · НЕ НЕМОЖЕ-
НОЕ, НЪ ВРАЧЕСТВАННО¹ ... ВЪДЕТЬ ЖЕ² КАКО: НЕ ВЪКН-
ЧАНИМЪ ПРЪДЪДВЕРИМЪ, НЕ СЪСТАВИМЪ ЛИКОМЪ, НЕ ОУКРА-
СИМЪ СЪЛГНЪ, НЕ НАПИТЪКИМЪ ОКА, НЕ ОГЛАСИМЪ СЛОУХЪ³,
НЕ ВЪЗВЕСЕЛИМЪ ОУХАНИИ. НЕ ЛЮБОДЪКСТВОУНИМЪ ВЪКОУ-
ШЕНИИ⁴, НЕ ПОДАДИМЪ РЪЦЪ ОУДОБАНЪНИМЪ⁵, НИ ВЪ
ЗЪЛОБЪ ПАТЪМИ ВЪХОДИМЪ ГРЪХЪ, НЕ ОСЛАБЕЛИМЪ ТЪЛА
ОДЪКНИЕМЪ МАКЪКЪМЪ ТЪЛЪКЮРИНИМЪ, ИГОЖЕ ДОБРОТА НЕ-
ТРЪКЕНЕ⁶, НЕ ПРОЗРАЧЕНИЕМЪ КАМЕНИИ. НЕ СКАТЪКНИЕМЪ
ЗЛАТА, НЕ МАДРОСТНОЮ ШАРОТЪМЪ ЛЪЖЪЦИНИМЪ⁷ ИСТЪКЪКЪМЪ
ДОБРОТЪ, ИЗОКРЪКЪТЪНИМЪ⁸ НА ОБРАЗЪ · НЕ ИГРЪМИ И ПИИАНЪ-
СТВИНИИ. ИМЪЖЕ ЛОЖА И СКРЪКЪМЪ ВЪДЪКЪ СЪЧЕТАНЪ⁹...

17.

Z liturgických minejí.

Jakožto ukázkou podáváme zde „službu“ (ἑκκλησιαστικὴ) sv. Václava, která připadá na den 28. září a sice z rkp. minejí na měsíc září, který se chová v Moskvě (v synod.- typ. knihovně) a byl psán jakýmsi дѣлѣнѣ-оу (дѣлѣнѣ) v letech 1095—96. Tato služba jakož i četné rukopisy s legendou sv. Václava, v církevněslov. písemnictví se vyskytující, ukazují nám, jak byla jeho úcta mezi Slovary rozšířena a sice mělo to svou příčinu v jeho jakýchsi vztazích k slovanské bohoslužbě. Jsou též v legendě naznačeny. Naše „služba“ nalézá se v *Jagičově* vydání: Menaea Septembris Octobris Novembris... Petrop. 1886, str. 0213—0215

1) τὰ τῆς (πατρὸς, pak vynecháno: μὴ τὰ τῆς πλάσεως, ἀλλὰ τὰ τῆς ἀναπλάσεως. 2) vynecháno: αἱ, ἢ. ἔσται δὲ τοῦτο πῶς. 3) не огла... сл... μη ὁκοῦν κατὰυλίσωμεν. 4) ἢ.: μη γεύσιν κατὰπορεύσωμεν... lat. „nec gustui lenocinemur“. 5) neodpovídá zcela řeckému textu. 6) нежеже л... нитр..., řecky καὶ ἥς τὸ κάλλιστον ἀποχρησίζα, lat. quarum quod pulcherrimum est, nulli usui est. 7) bezpochyby за лѣжѣнѣмъ, ἢ. μη χρωμά-των, σεφίσμασι, ψευδομένων τὸ φυσικὸν κάλλος. 8) аси неокрѣтѣнѣмъ, ἢ. ἐξευρημένων (to jest χρωμάτων, slov. zde = шаротъ). 9) нежеже... оис коитъз каѡ сѣлѣгѣаъ оѡдъ συνευγμένъз, „quibus cubilia et impudicitias adjuncta esse scio“.

a 0219—0222. Byla bezpochyby nedlouhou po jeho smrti u Jiho-slovanů složena (Praha je zde *прага* jako v srbochorvatštině), jistě ještě v X. stol. K porozumění takových památek třeba ještě následující připomenouti. Hlavní jejich součástí, byly-li určeny k zpěvu¹, byl *канонъ* (*κανών*), skládající se z 9 nebo z 8 zpěvů, *пѣсни* (*ὠδαί*) téhož hlasu (*гласъ*, *ῥῆμα*), poněvadž v starší době 2. zpěv chybí (též v naší památce je tomu tak). V každém zpěvu následují po »irmosu« (*ирмосъ* neb *ирмосъ*, řecky *εἰρμός*, který se obvyčejně nevypisuje docela) tři troparie (*тропарь*, *τὰ τροπάρια*), kterých je někdy i více a na jeho konci je *бгороднума* (též snad *-емъ*?) *θεοτοκίον*, v našem textě je naznačena na okraji buď písmenem *ε* nebo *Δ*, to jest začáteční literou slovanského neb řeckého názvu.

Před kanonem předcházejí rozličné verše *стихирь* (sg. *стихира*) podle řeckého *τὰ στιχυρά*, které mají svá zvláštní jména, mezi nimi jsou důležitější *сѣдалмы* (*τὰ κηθίσματα*), které jsou zde vždy hned na začátku (později následují vždy teprv po třetím zpěvu kanonu), dále *кондакы* (*τὰ κοντάκια*) a *икосы* (*ὁ ὁίκος*), které později následovaly teprv po 6. zpěvu kanonu.

Památka jest severoruského původu, neboť vyskytuje se v ní *с* za *ѣ* a *н* za *ѣ*.

сѣд. канонъ(а) гласъ д. под. скоро варн.

Днѣсь англи сѣ чакмы радуютъ сѣ къ коуцк
обыиѣмъ веселиѣмъ. нбо и земли сѣкѣтъмо ликоуѣтъ
въ памѣт ти, сѣте. и мы грѣшнии прилѣжно ти
въпиѣмъ. помолн сѣ к(ѣ) влѣцѣ о насъ, нзбавити ны
от напасти видимыѣхъ и невидимыѣхъ врагѣхъ, чѣтоуѣиѣхъ
пресѣкѣтѣлюю ти памѣтъ

(конд. гласъ. а под. ликъ англъскыи.)

(Ѣ)ъ ликы англъскы престола, влѣжене, наслаждаѣши
сѣ вѣжствѣныи и неиздреченыи доброты и от тѣдоу

¹) takové liturgické mineje jmenovaly se v ruštině служебныя минеи а четьи минеи (sg. четья минея) byly naproti tomu určeny k četbě.

благоу́тъкына дары почрпнѣ чюдесѣ всѣмъ притѣ-
кающинимъ вѣроу подѣ твою стѣнно истачающи цѣль-
камъ рокованне¹

стѹра вѣч. глас. и. под. о преславное

Трѣсвѣтълами зарѣми пресвѣтъло оукрашенѣ наче
слнца, соущимъ къ вѣдаѹ въсна, вѣчеславе прѣдвѣне,
раздрѣнама съвѣзанъма вес правды, и колѣзни вѣстакы
отгонини зоуощинимъ вѣрно тѣ на помощь и любѣккю
поющинимъ вѣсѣхъстѣноу ти оущепение.

Градѹте вѣси вѣрнии, памѣт пречюднѣоу доущѣноу
празднѣоуимъ ѹва слоужитѣла вѣчеслава днѣс, остава
во земьно слоужитѣлство тѣлѣкнѣно, несно црство приаѣтъ
ѣсть и къ роуцѣк владѣни престоѹю свою днѣоу днѣс
предаѣтъ ѣсть, прославила га, оудивакинаго памѣтъ его.

ино, под. неже къ вѣдомѣк ран.

Любѣкнѣно вѣдомѣк кѣнѣкнаго зѣванниа къ цркви
ѹвоу нѣданне, прѣвѣкне, оу неаже приаѣтъ вѣкнѣцѣ црскѣни
и нетѣлѣкнѣнѣ и не прѣ(и)доуцѣ, нимже озари сѣа ѡко
слнца, западоу и сѣквернинимъ странама свѣтъламы зарѣ
испоусти чюдесѣ, поющинимъ памѣтъ ти прѣвѣалнѣоу,
стѣ вѣчеславе, непокѣднѣоу².

Пролитиѣмъ прѣстѣма крѣке ти, вѣчеславе прѣвѣалнѣе,
цркви ѹвоу оукраси ѡко црскою баграницѣю, егѣже оу-
краинини сѣа, всѣа страны съвѣраѣтъ³ на ликѣ, прѣ-
свиноѹю ти памѣтъ свѣтъло празднѣовати и вѣрно
благоуѣтаю и творѣцоу вѣсѣкѹхъ кѣнѣити слава ти, ѹе,
оудивакинѣмоу⁴ памѣтъ стѣго си.

¹) v pozdějším rkp. za to дарованне. ²) v jiném rkp. непокѣднѣа.
³) v jiném rkp. съзѣванѣтъ. ⁴) jinde zase оудивакинѣоумоу.

ино. глас д. под. яко доблѣ кѣ.

Иако велика помощника соудимъ въ вѣдахъ,
сѣньмиши сѣ вси. вѣсѣваемъ. яко приимъ даръ
кажди отъ сѣа хѣ, вѣдѣныи избавляти и печальныи
оутѣшати и вѣдѣныи вѣдѣныи ицѣлѣти зовоудимъ вѣрою
на помощъ и люкъныи творѣнимъ пречюдное юго
празднѣство.

канон стго кѣчселака

глас. з. нѣс. а юрмос. яко по соудѣ.

Аноудимъ вѣрѣныи радостно. свѣтълаи доудими
вѣсноюи сѣа. на памѣт пречюдной хѣа слоужитѣли
кѣчселака днѣсѣ.

Вѣдѣнемъ¹ страстѣ², славѣ. оудодки сѣа, яко агнѣ
непорочно. вѣс правѣды оубиваемъ³, тѣмъ съ ликъ
мѣнѣ. вѣблѣ. нѣмѣ вѣселѣни сѣа.

Сѣмѣрѣтъ хѣдатѣцѣоу жизни приимъ, вѣсѣчѣскѣмъ
вѣдѣчѣ нѣмѣ въ славѣ престѣнѣни. юмѣже и намъ оудѣ
чѣти оудѣ, стѣ. творѣнимъ ти памѣт пречюдной.

Кто испокѣтъ твоѣа чюдеса, славѣ; иже творѣни
въ мирѣ вѣ-числа. кѣмоу во вѣсѣмъ вѣрѣныи обѣло
давѣни испѣлѣниѣ.

в. Вѣнадѣныи мѣа въ разѣоа днѣгоудѣныи дѣлѣи
и сѣмѣрѣтно потѣлена вѣдѣни, молю ти сѣа, гѣе,
сѣа си и ка за мене помѣли⁴ сѣа.

нѣс. г. юрмос. нѣсѣтъ стѣа яко.

Люкъныи хѣоу присно раждѣзѣмъ кѣ црѣкѣ стѣи,
иже. преклаженѣ. вѣзѣраи, яко агнѣцъ нежѣлобѣнѣ, не
правѣдѣного ти оубивѣниѣ⁵.

¹) jinde zase -памѣ. ²) v rkp. druhé s nad st, obyčejná zkratka
za страстѣмъ. ³) jinde -мѣ. ⁴) jinde помѣли. ⁵) jinde оубивѣниѣ: zde
chybí verbum fin.

Крѣвию ти пресвѣтлою цркы твоѣ оукрашени сѣ.
свѣтлы лоуца испоучають чюдесѣ. поюцини мѣ памѣти.
ти. достославни.

Зарани тронѣнами из млада пресвѣтѣ сѣ и хѣ
наслѣдникѣ, прѣне кѣс. егже моли посѣлати мирѣ
дшамѣ нашимѣ.

д. вѣжню рожьствоу ти, чстаѣ, ксѣка соуцїства чинѣ
приходить¹ чюдесѣ. ка ко пресоуцїна зачатѣ² кѣ чрѣкѣ.
и рожьни прикѣваѣни³ присно двѣю.

пѣс. д. юрмос. хсѣ миѣ сила бѣ гѣ.

Блгѣно из м(л)ада кѣ вѣрѣ чстѣ кѣснитѣниѣ.
чстѣми си троудѣ, любѣвѣю вѣцѣ послѣдова. и надежею
его лѣстиваго крага посрами.

Свѣтлостно снѣм, стѣ кѣчелавѣ, грѣхѣ оираченѣ
соуца пресвѣти твоими (м)лѣтѣми, сѣ ликѣ (м)чнѣ
имѣ дръзновение за насѣ молити сѣ.

Мѣчи сѣсѣкаѣмѣ, стѣ. неповѣдимѣ крага лоукаваго
мѣчѣмѣ тѣркѣниѣ сѣсѣклѣ юси. тѣмѣ и вѣнѣ(чѣ)¹
приятѣ из-д-роукѣ кѣсѣдрѣжитѣлѣ.

д. Нѣизгаганѣ и непостижимѣ твоего. кѣ. копо-
довѣно кѣ истинноу соутѣ рожьства земнымыѣ и некѣсѣ-
нымѣ, приснодѣла. танимѣ².

пѣс. е. юрмос. вѣживѣмѣ свѣтѣмѣ.

Твоими страми. прѣхвалѣне. николѣзньноую жизнь
кѣсприятѣ, стѣ кѣчелавѣ. стражоуциниѣ кѣклѣ имѣ
сѣ застоуциниѣ. на помощѣ кѣрѣно тѣ зовоуциниѣ.

¹) за прѣходить; místo následujícího чюдесѣ mělo by býti чудо (ч.
вѣжню рожьствоу ти.... Tato Bogorodična je vzata z řečtiny: τοῦ θεοῦ
τόκου σου. ἀγνῆ, πᾶσαν φύσεως τῆς ἐν ὑπερβίαις τῆ ζωῆς. Proto není
жсѣка srgávně. ²) f. θεόν ὑπὲρ φύσεως συνελθὲς ἐν ὑατρὶ καὶ τεκοῦσα...

³) прикѣм... з прѣкѣм... ⁴) jinde вѣнѣцѣ. ⁵) pravidelně by bylo: танимѣ.
твоего... рожьства коподовѣно кѣ ист. соутѣ нѣизгаганѣ... земнымыѣ н...

Паче саница, каже, просвѣти сѣвера и оуга и запада
пресвѣтълами зарани чюдеса ти. тѣмъ насъ оуари,
сте. памат праздноуіюца ти.

Соуцимъ въ вѣдахъ помощникъ ты быс, ницимъ
крѣпленіе, печальнымъ оутѣха. тѣмъ и по съмърти.
сте. вса избавленіи, вѣрно тѣ зоуіюца на помощь.

д. Бцоу тѣ ѡт дѣла. вѣдце¹ мироу кага. испо-
вѣдаюіюца тѣ² спсан. тѣ во застоуленіе. непорочна.
имамъ. соуіроу къ истиноу вцоу.

пѣс. 5. юрмос. житнискаго.

Житіе чсто поціниемъ сътажавъ, качисле при-
диче³. и ангамъ соуграженію іакі сіа. съ нимже
моли о спасеніи днѣ нашѣхъ.

Кнажие земное оставивъ крѣплено и црско оукра-
шеніе приатъ из десница вѣдчнѣ⁴. тѣлѣннѣимн
кѣнчѣа⁵. іакѣ моудрѣ. сътажа.

Принимі похваление изъ океанноу оустѣноу. сте, не
могоуіа похваления ти достонна исплести. и моли ми-
лостиваго ба даровати намъ велию мѣсть.

д. Пчста вѣдце, роженіа⁶ земнымъ крѣпчню
и га, похотѣмъ ми злолютью оустрои съмоуіеніе. и
тишиноу подажъ срдцоу моемоу.

пѣс. 7. юрмос. хладодавицоу.

Ст(а)рѣи зѣлодѣи (и) зѣвдѣ ти сіроуемоу житію
наоуіаветъ на оукиеніе ти безоумнаго ти събора. тѣ

¹) jinde вѣдце. ²) druhé тѣ zde zbytečné, srovn. ř. τοῖς θεοῖς
σε ἐκ ψυχῆς δέσποινι τοῦ κόσμου ἀγῆτῃ. ἐμολογούτας διδωσκον. σὲ γὰρ
πρωτοσίην ἀκαταμέτρητον κεκτῆμεν ³) з прѣдвѣннѣ. ⁴) за вѣдчнѣа, и за ч.
jest jakož i naopak ч за ц dialekt. známka jazyka Krivičů novgorod-
ských; srovn. кѣнч(ч) нахоѣ ve 4. (vlastně 3.) zpěvu, 3. sloky. ⁵) asi
písecká chyba за кѣчнѣа, tomu odpovídá v jiném rkp. vyskytující se
прикоулоуіа (за кѣчнѣа našeho rukopisu). ⁶) v orig. chybně роженіи.

же честоу съкѣстью немѣлѣчно¹ творцоу си вънишнѣ
благодарень кѣ оц.

Кисело ликоуєть прагъ днѣ, преславныи ти градъ,
почитаѣи намѣт ти и чюдѣ)сѣ ти оزاریѣ скѣтло, всѣ
страны съзъиваетъ въннѣи² блн.

Лѣстью преоукаваго древлѣ очръвлена кѣс земля
кратооуединсткною роукою³ нѣнѣ же крѣвю окропѣ⁴ сѣ,
кагоушннѣ жръткою хки приношаетъ⁵, кѣниюи⁶ блнѣ.

к. Тобою намѣ. двѣ. скѣтъ кѣснѣ тѣмыннѣ.
тѣ ко роди зикитѣлѣ кѣкнѣ и бл. оу негоже проси.
прѣстаѣ, прѣсно поспѣлати намѣ кѣкрнѣмѣ⁷ кѣлнѣ мѣстѣ.

нѣс: и. юрмос. ис пламене стѣмѣ

Кѣселнѣ докротали, прѣславынѣ, пачѣ снѣца кѣ землѣ
коемѣцѣ⁸ блѣдѣннѣмѣ зарѣмѣ сѣ кѣннѣ осѣнѣ. прѣ-
кѣзнѣмѣ⁹ хѣ кѣ кѣ.

Тѣло твоѣ стоѣ, кѣжнѣ. примѣ прагъ днѣ¹⁰, прѣ-
хвалнѣ ти градъ и придивнѣмѣ¹¹ чюдѣса мировѣ про-
кѣжѣмѣ, прѣкѣзнѣмѣ¹²

Кротостнѣ оукрашѣнѣ, придивнѣ¹³ и разоуѣмѣ
блѣокѣрнѣ просѣкѣнѣ сѣ. трѣи прѣстѣ(нѣ)¹⁴ ѣкнѣ сѣ кѣ
истнѣноу проповѣдѣннѣ, прѣкѣжѣ¹⁵.

к. От скѣта скѣтодаваца словесѣ зачатъ и нѣнѣдрѣ-
чѣннѣ роди прѣсоуѣрнѣаго. дѣхъ ко блн, двѣ, кѣ тѣ
кѣселнѣ сѣ. тѣмѣ тѣ поѣмѣ. чнѣта, кѣ кѣкѣ кѣсѣ.

¹) в rkp. немѣлѣчно, в jiném je však немѣлѣчно. ²) в jiném rkp. окропѣннѣ. ³) jinde приношаетъ. ⁴) jinde поюи. ⁵) podle jiného rkp. оpra-
вено, náš text má -ли. ⁶) коемѣцѣ в jiném rkp. ⁷) -нашѣм в jiném rkp.
⁸) to vzniklo asi nějakým nedorozuměním, neboť přenesení případů
на 4. března 938. ⁹) з прѣднѣ... ¹⁰) з 2. sloky třeba doplniti: прѣкѣж-
нашѣм хѣ кѣ кѣ(кѣ). ¹¹) з прѣднѣннѣ. ¹²) з прѣкѣ..., jinde прѣстѣн, podle
toho zde и doplněno. ¹³) з druhé sloky třeba doplniti: прѣкѣжѣнашѣм
хѣ кѣ кѣ(кѣ).

и҃кс. д. юрмос. приѣмѣнина.

Кели¹ ка҃дти съподокн сѧ, славыне, и просѣкти кѧсю
кѧселеною, испѣканина кѧѣмъ о҃кило подаваи.

Принимы², стѣ, радость ангаскоу и прѣстоиа зижнѣ-
телию своѣмоу, о насъ помолн сѧ, тебѣ келичаюцихъ.

Принимы² и҃ынѣ каженѣи покон, не престан мола
сѧ, преславыне, стѣмъ кааженьствѣ причастити сѧ кѧноу
ти келичаюцимъ.

д. И҃це, рождѣнина словѣмъ, наче словеси³ зижнѣи
своѣго дѣо, того оумолн спѣти сѧ дѣламъ нашимъ.

скѣт⁴, под, ѡт зѣмля прѣстави сѧ

Отъ зѣмля прѣстои⁵ къ влѣцѣ, прѣажне кѧче-
славе, приди и҃ынѣ дѣовѣно и прѣкти мастю поюцихъ
днѣ чѧстѣноу ти праздѣнство.

18.

Z Antiochových Pandektů XI. stol.

Památku tuto chová Vokresenský Novorožislalimský
Monastýř. Větší části z ní uveřejnil archim. Amfilochij ve
svém Izsl̃dovanie o Pandektě Antioxa XI. věka. Moskva,
1880. Od téhož spisovatele máme také Slovarь изъ Pandekta
Antioxa XI. věka. Moskva, 1880.

(Ѣ) ни҃рѣлюкин.

чи. Ни҃рѣлюкы и страннолюкы дѣнѣ кѣтѣи ѡсте
масти маслинѣна, ѡвѣже плодъ оумариѣтъ кѧ, отъ
ни҃еже помазѣтъ си гъ главл и ногѣ, и кѣздѣтъ

¹) v jiném rkp. келин. ²) jinde принимѣ. ³) jinde -и. Tato со҃городична
jest vzata z řečtiny: Θεοτόκε ἡ τεκοῦσα διὰ λόγου ὑπὲρ λόγον τὸν κτίστην
τὸν ὄντα, οὗτόν δουλώπει σωσῆαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν (Jagić l. c. str. 546).

⁴) v nejstarších textech vyskytuje se velmi zřídka сѣктнакна (ἐξῆπαστε
λῶριον), jako zde. ⁵) z прѣстави, v jiném rkp. прѣстои҃на.

помазанироу моу црство несноу. истъи бо ницелюваѣа
 слоушаѣа гл҃аго милоствина и вѣрѣи да не оста-
 клаѣа тѣе. приѣажи же ѡ своѣи вѣи и обраѣи ни
 благодѣѣа. и помышлани добраа прѣдѣ ема и чакѣи¹.
 и пѣтѣе праведникѣ тѣчѣно свѣктоу съѣмѣа², прѣдѣ-
 ндоуѣа и просвѣѣаѣа. дондѣеже исправитѣ дѣла³. за-
 покѣдаѣа же и законѣ гл҃а, открьѣаи открьѣѣ⁴ роуѣѣ
 скон оукогоу моу да не вѣзѣниѣа на тѣа кѣ гоу⁵.
 притѣчѣникѣ жита ницѣаго не аниш и дѣла аличѣа
 не оскрѣи и не анивоѣѣи даанѣа трѣѣѣаго (!).
 раѣа скрѣѣѣа не отѣрѣи и не отѣврати аниѣа твоѣго
 отѣ ницѣа⁶. и пакѣи дѣи скон своѣи бл҃готворитѣ маѣѣ
 мастивѣ гоуѣитѣа же⁷ своѣа тѣла немилостивѣи. и прѣѣ
 осие⁸ сѣитѣ. гл҃а. кѣ правѣдоу⁹ и милостѣ и соудѣа
 храниѣа и приѣаѣаѣа сѣа кѣ гоу своѣмоу кѣниѣа¹⁰. и
 даннѣа наѣѣдоносороу сѣѣѣѣа мон, рѣѣ. да вѣдѣѣа
 ти годѣѣа. црѣ. грѣѣѣа твоѣа милостѣинами оуѣѣѣи и
 неправѣѣѣа твоѣа ѣѣдротами ниѣиѣиѣѣ¹¹. и дѣѣѣа расточи.
 и дастѣа ниѣиѣиѣѣа. правѣаа еѣго прѣѣѣѣѣѣѣѣа кѣ кѣѣѣѣ
 кѣѣѣѣ¹² и любитѣа милостѣина и сѣѣѣѣа гл҃¹³. блаженѣа оуко

¹) Prov. III. 3. 4.: ἐλεημοσύνην καὶ πίστειν μὴ ἐκλειπέτωσιν σε ὁ φόβος·
 διὰ τοῦτο ἐπὶ σοῦ τρυφήλω, καὶ εὐρήσεις χάριν. καὶ προσοῦ κατὰ ἐνέπιον
 κυρίου καὶ ἀνθρώπων (podle Tischendorfa). ²) λῆμψουσιν; од пакѣе je
 to Prov. IV. 18: οὐδὲ ἐδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λῆμψουσιν, προπο-
 ρεῖοντες· καὶ φωτίζουσιν ἕως καταβύσσης ἢ ἡμέρας. ³) v pozn. 2. ⁴) ἢ ἀνύξει,
 proto to mǎ zniti отѣѣѣѣи neb отѣѣѣѣи (v jednom rkp. z IV. stol.:
 ωτѣѣѣѣи). ⁵) podle Deuter. XV. 8. 9. ⁶) podle Sirach IV. 1, 2, 4: Τέκνον,
 τὴν ῥωγὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσης... ψυχὴν πεινώσθαι μὴ λυπείσης...
 καὶ μὴ παρελθῇς διδοῖν προσδεόμενον. ἰκέτης ἐλεέμενον μὴ ἀπαντίου.
 καὶ μὴ ἀποστρέψης τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ πτωχοῦ. Mělo by to zde tedy
 zniti doѣѣѣа аличѣи mǐsto д. аличѣи (gen. pl. s akk. pl. доѣѣѣа), dále трѣ-
 ѣѣѣѣѣѣѣ mǐsto трѣѣѣѣѣѣѣѣ. ⁷) mǐsto гоуѣитѣа же. ⁸) Os. X. 12: οὐκ ἔστις
 ἐκτελεστὴς εἰς δικαιοσύνην... ⁹) Os. XII. 6: ἔλεον καὶ κρημὰ φιλόσοου. καὶ
 ἐγγύζει πρὸς τὸν θεόν σου διὰ παντός. ¹⁰) Dan. IV. 24. ¹¹) Žalm CXI. 9.
¹²) Žalm XX. 5.

разоумѣеа на ница и оубога, яко въ дѣла люте
избавитъ и гъ¹. иже же сѣтъ аще оставиъ немощна
изити изъ дѣрии монуъ пѣромъ тѣцемъ². и инъ
приклони оубо ткоу ницоу³. иже бо даеъ ницоу, то
не оскѣдѣтъ⁴...

¹) Žalm XL. 2. ²) Job XXXI. 34. ³) Sirach IV. 8. ⁴) Prov. XXVIII. 27.

E. POMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY S ČESKÝM ZBARVENÍM.

Z Pražských hlaholských listů

(v cyrilském přepisu).^{*}

Dva listy liturgického obsahu (podle řeckého ritu), které se chovají v knihovně pražské kapituly svatovítské. Pocházejí asi z druhé polovice XI. stol. a souvisí ještě nějak se sázavským obdobím slovanské bohoslužby v Čechách (vypuzení mniši). V textu tom nalézáme mnoho bohemismů. Viz v autorově spisu O původu kijevských listů a pražských zlomků. V Praze, 1904 a K. K. Grunskij: Пражскіе глаголическіе отрывки. С.-Петербургъ, 1905.

List I. B.

Свѣк(ти)дѣна на шантѣтикости. Шантѣтикости¹
стаѣ. гріахѣ(е)² кни. почѣтѣмъ дѣхъ стѣн³. приде
ко оумоудрѣніа апостола. сего примѣмъ кни і покло-
нимъ сѣа емоу. Свѣк(ти)дѣна на розѣсо⁴ вѣн(а). ꙗко
кетѣхъ і новѣи ходатаі. прѣдѣтѣче хѣтъ. твоіа іадроіа
модлитвоу пѣли⁵ намъ ꙗкаіаціамъ троє чѣстѣное
бжѣствное розѣство. Свѣк(ти)дѣна апостола петра.
Область отъ ка примѣна стаѣ апостола прѣмоудраѣ.
петре камини вѣрѣ(и), накле мироу оутѣрѣзненіе, дѣвонцею
свѣтоносѣнаѣ римѣска похвало. Свѣк(ти)дѣна на прѣста-
вленіе кѣѣ. прѣстави сѣа отъ земіа на небеса мати бжѣи.

¹) s českou přehláskou i za u. ²) tak doplňuje Лянуновъ slovo to. ³) стѣн zde sotva možno čísti, pro i by bylo ještě místo, ale na této straně se píše vždy ѣи ne ѣ. ⁴) за розѣство. ⁵) за пѣсаніа.

ка'к та кѣзѣи-юдо наоусти прѣдати спасѣ; еза лика
 апостолѣскаго тѣа отѣлоучи: еза дара цѣлени тѣа лиши:
 еза сѣ онѣмѣ вчерѣкѣ (т)а¹ отѣ транежѣи отѣриноу:
 еза онѣмѣ нозѣ оумѣниѣ тѣон прѣхрѣ: ѿ колика
 клагга непомѣниѣ: тѣоѣ же вѣсѣвалѣнаѣ колѣ обличатѣ
 тѣа а того немѣрноѣ милосрѣди проповѣстѣ сѣа и великѣ
 милости. владженна: гласѣ г. дрѣква ради адамѣ раѣ
 кѣ(н)стѣ иселенѣ: дрѣкѣмѣ же крижѣиѣмѣ разгонникѣ
 и кѣ ран кѣседѣи сѣа: окѣ ко кѣкоушѣ запокѣдѣ прѣ-
 стоуши сѣтворѣнаго и, а дроуѣи пропатѣ сѣа ба тѣа
 исповѣданѣ тѣацаго сѣа: помѣани мѣа, спасѣ, егда при-
 дѣши кѣ цѣсарѣстѣни скоѣ. тѣворѣца законоу отѣ оуѣ-
 ника коуниша правѣдѣнаго и кѣко кѣзаконѣникѣ и ни-
 латоки на соудѣиши поставѣиша кѣпѣюѣ: расѣиши мѣмѣ-
 ноуѣ насѣиѣнаго сѣиѣ кѣ поустѣиши.

POZNÁMKA. () *Kijevských listech*, které by se mohly též sem zařaditi, stala se již nahoře na str. 7. zmínka, že jsou vlastně blíže skupině cyrillo-methodějských památek a sice hlavně proto, že se v nich užívá pravidelně nosových samohlásek (jen jednou *ы* za *я*) a polohlásek. V tom vlastně předstihují všechny ostatní cyrillo-methodějské památky, takže se jim žádná nevyrovnává v tom ohledu. Dále třeba vytknouti, že nějaké zbarvení pomethodějských památek ve smyslu toho či onoho jazyka záleží v celé řadě zvláštností právě toho jazyka, čehož u kijevských listů není. Zde máme jen *с* a *з* za cksl. *ш* a *ж* a *ш* za *ш* (jednou *ы* za *я*), což však tvoří ve svém souhrnu příznaky češtiny a je to důsledně provedeno. Ovšem mohou býti o tom různé názory, jak daleko má jíti taková řada.

Zde chci jenom ještě podotknouti, že i *Leskien* zařadil ve svém *Handbuch der altpulgarischen (altkirchenslav.) Sprache*³. 1910, Pražské zlomky též mezi památky jako *Zogr. Mar. Ass. Cloz. Euch. sin.* (str. V), taktéž i ve své *Gramm. der altpulgar. (altkirchenslav.) Sprache*, 1909, str. XLIV č. 7.

¹) Šafařík doplnil: *кѣрѣкѣ(н)а*. Grunskij čte: *кѣрѣкѣ а*.

года, lépe плодъ. Sav.
ko. Mt. 12. 33.

адамовъ adj. poss. *Adam-
mův*

адамъ *Adam*

ада ἄδης *peklo*, адоуъ
adj. poss., též адоуънъ

аѳъ ἄѳъ *uzdruh*

азоръ Ἀζὼρ *Azor*

аъ *já*

аице v. иице

акила Ἀκύλῃς *Aquila*

ако v. ако

акрида ὀκρίς *locusta ko-
bylka*

акрогонинъ adj. ὀκρογω-
νίαιος, а. камень (камъ)
*uhelnj (základní) ká-
men*

акъ *jako* v. ако

алабастръ ὀλάβστρον

alabastrová nádoba

алоуъ (алагоуъ) f. ὀλόη
aloe, алоуънъ adj.

александра, александра, алек-
сандръ *Alexander*, оуъ
adj. poss.

алѳъ m. ἄλѳъ první li-
tera hebrejské abe-
cedy

аиъ тѣзачи částice

аламоданоуъ m. ἡλμοδανόуъ
Helmadam

аладинъ обыч. ἡλδινъ

алаканъ n. *hladovění*

алакати, алачж *hlado-
věti*, též *postiti se*

алаъ f. ἄλѳъ, první li-
tera v řecké abecedě

алачкелъ f. *hlad*

алачкель *hladový*

алаѳиоуъ adj. poss. Ἀλ-
φειού *Alphei Alfeju*

амаъ Ἀμών *Amon*

амасииска adj. od ама-
синъ *Amosea*

аминъ, аминъ *amen*

ампора f. v mešní knize

kneze Novaka Lk. 22.
10 za lat. *amphora*

vyskytující se na
tomto místě ve Vul-
gatě. Jinde je zde

скадальникъ за ř. хе-
рѣмъ

ананимъ Ἀνανίας *Ananiás*

андѳъ, -аѳъ, аѳъ... Ἀδ-
ρѳъ *Ondřej*, -оуъ adj.

poss. *Ondřejův*

анѳелъ, аѳъ..., аѳѳелъ, аѳ-
ѳелъ *anděl*, -аѳѳелъ adj.

andělský

анокаанеса, -анненимъ, -аннѳъ
за ř. ἀποκάλυψις *zje-
vení*

аина *Anna*

аполоноуъ adj. pos. *Apol-
lonův*

апостоуъ m. *apoštol*,
-аѳѳъ *apoštolský*

аракаминнъ m. *Arab*

ариматѳъ f. Ἀριμαθѳѳъ
Arimatje

аринеса adj. poss. *Ariův*,
аринеса кѳъ *arianské
vtra*

ароматъ m. ἄρωμα, v pl.
koření, vonné věci

аронъ *Aaron*

арханѳелъ m. *archanděl*

архѳанъ m. *Archelaos*

архисинагога m. ἄρχισυνά-
γωγος *starosta (před-
stavený) synagogy*,

-гоуъ adj. poss.

архитрѳаннъ m. ἀρχιτρί-
κλιτος *pořadatel slo-
louání*

архинепискоуъ m. *arci-
biskup*

архипринъ, -кн m. *nejvyšší
kněz*

арѳипра, nesprávně за
Σαπφειρѳъ v. сапѳира

асаринъ v. ссаринъ

асуринъ, асирѳннъ m. *Assy-
fan*

аѳѳдронъ m. ἀφειδρὼν *zá-
chod*

аѳаъ m. *Achab*

аѳаъ m. *Achas*

аѳимъ m. *Achim*

аиъ *li*; аиъ аи ел ѳѳ *pak-
li*; аиъ аи нн *pak-li*

ne; po rel. zájme-
nech а adv. dodává

významu neurčitosti
ижи аѳѳѳъ *kdokoli*;
uvádí též závislou

tѣзачи větu: *-li*

K

касоуѳъ m. tak byli též

pojmenováni přivr-
ženci sekty boho-
milské: βοκομινъ или

касоуѳинъ

каѳѳѳинца f. κορφορѳъ *šar-
lat*, одѳѳъ *šariatový*

каѳѳѳѳъ adj. κορφορѳѳѳъ
šariatový

калинъ g. -аѳъ m. *lékař*

калѳстро n. *lék*

кама f. *koupel, lázeň*

каѳконинъ n. ἀνομία *ne-
pravost*

каѳконѳннъ m. ἀνομιος
*bezbožník, bezzákon-
ník*

каѳконѳннѳъ n. ἀνομία
bezpráví

каѳконѳноѳѳѳъ, -ноуѳъ ἀνο-
μѳѳъ *ἀνομѳѳъ*

каѳконѳнъ adj. *bezzá-
konný, bezbožný*

каѳкожъ adj. *bezbožný*

каѳкодаъ adj. *bezvodný*

каѳѳѳѳннъ adj. ὀκτιρος
bezčasý

каѳѳѳѳнъ adj. *bezduš-
ný, bezduchý*

каѳѳѳъ f. *propast*

каѳѳѳъ за správné каѳ-
ѳѳѳъ ὀκτιρος Mt. 12.
43

каѳѳѳѳъ adj. *bezčasý*

каѳѳѳѳѳѳъ adj. *bez
matky*

каѳѳѳѳѳѳъ n. *nehluč-
nost, tišina*

каѳѳѳѳѳѳъ ὀκτιρος с.
мѳѳъ аѳѳъ *manžel bez
manželství*

каѳѳѳѳѳѳъ n. *nestydatost*

каѳѳѳѳѳѳъ n. *nerozum*

каѳѳѳѳѳѳъ adj. *neroz-
umný*

каѳѳѳѳъ s. gen. *bez*

каѳѳѳѳѳѳъ adj. ὀκτιρος
nevinný

каѳѳѳѳъ m. *versus, vers*

каѳѳѳѳѳѳъ (каѳѳѳѳѳѳъ...)
adj. *nepoškovně*

каѳѳѳѳѳѳъ adj. *neko-
nečný*

БЕСНОВАЛИГА adj. *bezstarostný*

БЕСПЛАТНА adj. *bezmasný*
БЕС-ПРѢСТАНН *bez přestání*

БЕСТОУДАИГА adj. *nestydatý, nestoudný*

БЕС-ХУДНАИГА adj. *óχρόστος nevděčný*

БЕСМРАТНЕ П. *nemrtelnost*

БЕСМРАТНАИГА adj. *nemrteľný*

БЕСДА f. *mluva, slovo, beseda*

БЕСДОБАТН *mluviti*

БЕСИСАИГА (БЕС-Ч...) *ne-scišiny*

БЕСИСТАИГА adj. (БЕС-ЧАСТН) *ótimos bezectný, beze cti*

БЕСДАА, БЕСДААИГА (БЕС-Ч...) *bez dělí, bez-dětek*

БЕСЧАСТН, БЕСЧАСТНН (БЕС-ЧАСТН) v. *БЕСИСТАИГА*

БН, БНМА atd. opt. k БУИТН *byti*

БНКОУИГА m. *biskup*

БНБРА m. *perla*

БНТН, БНМ, БНМ *bliti*

БНЧ m. *bič*

БНННННН v. БНМ...

БЛГО П. *dobro, dobrá*

БЕЦ (Lk. 1. 53), *po-klad*

БЛГО-БЛАЖНА БЕСМАХА-РИС *blažen*

БЛГОБУИТНЕ П. *blahost, blahobyt*

БЛГОКОЛИТН, -МА БУДОХЕУ *zallbeni mti v něčem*

(о тѣлѣ БЛГОКОЛИХА ЁУ СОУ БУДОХЕУ *v tobě mi se dobře zallbilo*)

БЛГОКОЛННННН П. БУДОХИЗ *dobrá vůle*

БЛГОБЕКНЕ П. БУОДЖЕУ *zbožnost*

БЛГОБЕКРАИГА adj. *zbožný*

БЛГОБЕКТЕОБАТН, -ТЕОУИ, -КЕТИТН, -КЕИЖ, -КЕ-ТОБАТН, -СТОУИ, -КЕ-ТЕ-ТЕОБАТН, -ТЕОУИ В-КЕ-ИМТН, -ИМАУ БУИГГЕЛ-

ЖЕУ а med. -ΛΙΣΘΕΤΙ (vazba tí a τινός; τινί. τινά τι) *hlásati* (zvláště evangelium, blahozvěst, tak Mt. 11. 5. Mar. a Lk. 7. 22; 9. 8; 20. 1); graecismus je: ИИИТНН БЛГОБЕКТЕОУИГА ЗА Ё. pass. ΠΩΧΟΙ БУИГГЕ-ΛΙΣΘΕΤΑΙ *chudí dostá-vají blahozvěst*

БЛГОБЕКТА f. БУИГГЕЛЕН *blahozvěst*

БЛГОГОКЕИГА *bohoboj-ný, zbožný*

БЛГОДАРИТН, -ДАРИ В акк. *osoby děkovati*

БЛГОДАРАСТННТН, -АРИАИ, -КТЕИИИ *děkovati*

БЛГОДАТАА m. *dobrodi-nec, udltec milosti*

БЛГОДАТА, -АКТА f. *mi-lost, dík*

БЛГОДАТИГА, -АКТИГА adj. *plný milosti, přizně*

БЛГОДЪИТН, БЛГО ДЪИТН *dobrodiní prokazo-vati*

БЛГОИЗКОЛНТН *ráčiti*

БЛГООБРАЖИГА adj. БУОХ-МУИ *počestný*

БЛГОПОДОБЕИНО adv. *jak se sluší bohu*

БЛГОСЛОВИИИИ, -СЛОВИИИИ П. *požehnání*

БЛГОСЛОВИСТННТН, -БЕИЖАИ, -СТНННН, -СЛОВИСТНТН, -БЕИЖ В -СЛОВИСТКО-БАТН, -СТРОУИ БУЛОУЕИ

velebíti, žehnati

БЛГОСЛОИИИИИИ, *žehná-ní, požehnání*

БЛГОСАОИИТН *žehnati*

БЛГОСАОВИИИИИ П. *pože-hnání, žehnání*

БЛГОСТНИИ f. *χρηστότης* *dobrotivost*

БЛГОСТА f. *dobrota*

БЛГОТЕОБИГА adj. *pocti-vý, počestný*

БЛГОТЕОБИТН *κτλπολέω* *dobře činiti*

БЛГОЧНСТН, -ЧАТЖ *clitii* (Act. 17. 23)

БЛГОЧНАСТАИГА adj. *zbožný*

БЛГОЖУИИИ П. *υδνέ*

БЛАГА adj. *dobrý*, к БЛАГО *εργάμα εύχαιρον* *suým časem* (Žalm 103. 27)

БЛАГАА *spása*, viz též БЛАГО

БЛАГНИИ f. *dobrotivost*

БЛАЖИГА *μακρόριος* *blaho-slavený, blažený*

БЛАЖИНА f. *μακρριζμός* (v řečtině též *ζίνος*) *chvalozpěv*

БЛАЖИНАСТО П. *blaženost*

БЛАЖИТН, -ЖЖ *blahosla-viti*, part. praet. pass.

БЛАЖИТН *μακρόριος* *blahoslavený*

БЛАЖИТН, -ЖЖА *οκλνθ-λίζεν* *sakk. způsobiti*

pohoršeti komu; re-flex. БЛАЖИТЖА СМ О ИИМА *οκλνθλίζοντο* *én zstó horšili se jím*

Mt. 13. 57. v. *сБЛАЖИ-ИТН* *α* *οκλνθλίζοντο* *én*

zstó horšili se jím

БЛАЗИТН m. *οκλνθλίζον po-horšeni*

БЛАТНИКА adj. *blaten-ský*

БЛЖИКА *blížký*, БЛЖИКИИ *blízní*

БЛЖИКА m. *přibuzný*

БЛЖИГА (БЛЖИГА) *blízko*

БЛЖИКАИГА, БЛЖИКАИГА *δίδυ-μος* *blíženec*

БЛЖИИИИ П. *όστροπύ,* *lesk, blesk*

БЛЖИЦАТН СМ, -СЦАИ СМ И БЛЖИЦАТН СМ БЛЖИЖ СМ *třpytiti se, lesknouti se*

(БЮВН. БЛЖИТКТИ СМ, БЛЖИЖТН I БЛЖИЖ) *БЛЖАРАКА* adj. *bulhar-ský*

БЛЖАТН, БЛЖИЖ, БЛЖИИИИ *vrhnouti, bliti*

БЛЖОТИНА f. *blivotina, blivanina*

БЛЖО П. БЛЖА m. *miska* (тѣж БЛЖА)

БЛЖОТН БЛЖИЖ *τηρεи* *zачовáuati*: БЛЖТ Мт. 23. 3; 28. 20; *δραч*, *ζιλπειν* a) *с. pozor*

dáti Mt. 9. 30; Lk. 11. 35; Sav. Mk. 1. 44; *b*) ε. *ca též pozor dáti* Mt. 18. 10; 24. 4 (αλ... ηλ...); Mk. 1. 44; 13. 5 (αλ... ηλ...), také Lk. 21. 8; pak Mk. 2. 24; 13. 23; Lk. 8. 18; ε. *ca ota stífcí se*: Mt. 16. 6 (πρ:σφ:τεc όπό:); Mk. 8. 15 (ζή:πετεc όπό:); 12. 38; Lk. 12. 15. Srovnej též *ελινιματι*

ελαδικα adj. subat. *zva-stal, tlachal*

ελαδα f. *zvasi, smilstvo*
ελαστιν, ελαδκ blouditi, tlachati

ελαδιστιν, -δκж, -λινισι blouditi, porneúein smilniti

ελαδολογιεc n. *kurevstvi*

ελαδα n. *smilstvo*

ελαδανισα f. *πέρνη ne-véstka, v. λοκοδκница*
ελαδανη adj. *δσωτος prostopášný*

εο γάρ neboť

εογατινι, -ινж obohacovat, ε. cα o. se, býti bohat (Lk. 1. 53)

εογατ adj. bohat

εογατасτινεc n. *bohatstvi*

εογατастеc n. *totéž*

εογατκτιн, -тκж bohat-nouti

εογογορική adj. *δωμóγoc*

богујцетi proti bohu

εογογορική δωμóγoc kdo bojuje proti bohu

εογολογιική adj. *δωφίλος*

милу, lci boha

εογολογιακ n. milujici boha

εογολиак m. bogomil, v. εαкогит

εογομариική adj. *bohem*

nenáviděn

εογοροδισα f. *rodička*

boží

εογοςλοβιακ m. bohoslo-vec

εογοчастинеc n. *úcta boží*

εογοчастца *ctitel boží*

εογομελενισинеc n. *zjevent*

Páně

εοга m. báh

εοжин adj. boží

εοжастеc n. božstvo, božství

*εοжастеак adj. co s bož-
stvim souvisí, ε...κιναι*

*тd тής δωδт:т:с bož-
ské věci opp. члoскчн-
скам*

εοини komp. věřít, n.

εοи vřce, εοишмак

adv. vřce

εοиεc *εοи m. nemocný*

εοиак adj. nemocen

εοлэтин f. bolest, nemoc

*εοлэти, εοлж, -λινισι sto-
nati*

εοлэрин pl. εοлри m.

uznešený

εοриж v. εрати

εοсти εοдж būsti

εοжн f. bázeň

εοшти cα, εοлж cα, εοиши

cα báti se

*ερακ m. svatba, man-
želství*

*ερανити, -инж, -инисι brá-
рань f. boj [niti]*

*εрати, εοриж, -решисι bo-
jovati, ε. cα cα ... bo-
jovati s*

εрати v. εрати

εратим, -ам v. εратим

εритооусинистак n. adj.

bratrouvažedný

εратим f. kolekt.

bratři

εрать, εрата m. bratr

εратриак adj. bratrský

εрать v. εрать

εрачик adj. svatební

εрашн n. jídlo

εрашно vl. εарьшно n.

břevno

εрхъ rychlý

εрхи f. brnění, odění

εрхине n. (εрхине) bláto

εрх m. svah, břeh

εрхма n. břímě

εрхин, εрхж dbáti, н

c. nedbati, zanedbati

εрханти, εрхжж, -λινисι

buditi

*εрх adj. μωρός poše-
tilý, bláznový*

εрхак (εрхакш) m.

znalec Pisma (sv.)

εрхакш adj. písemný

εрхж f. písmě, litera,

pl. εрхжш γρόμματα

pismo, list, listina

εрхм f. bouré, vichřice

εрхш adj. boufni,

boufňový

εрхр adj., vlast. bdělý,

pak πρόθυμος ochoten

εрхшине n. bdění

εрхти, εржж, εрхшисι

bděti

*εрхати (iter. k εрхти) by-
vati, εрхакштинε a εр-*

хакш m. to γινόμενον co

se děje, εрхакшине to

εζόμενον (slov. text

vlasně co se děje,

K. B. lépe: k čemu

se chgll, Lk. 22. 49)

εрхине n. byliny, léčivé

b., lék

εрти býti, praes. ηсма,

fut. εржж, aor. εрхж,

kond. εржж, εржжш

akk. pl. n. (εрхакшшн

Sav.) to γινόμενα co

se dálo, εрхшине to

γινόμενo co se stalo,

*εржжшине μέλλων bu-
douci*

εртинε n. byti, též kniha

Genese

εррати, εрж sbřati

εрхшине (εрхшине) n. to

μαρτυρωει bíčování

εрхати, -гак. béhati,

prchati

εрхжти béhnouti

είδα f. bida

εйдити, εйджж, -λινисι

nutiti

εκλжж adj. bídný,

ubohý

εκжати, εκжж бэзети

εκжастеc, екжтеc n.

дтэк

*εκанти, -амж, -λινисι bl-
liti, ηεκάνη δγναφoc*

nevalchován (nový)

εκλоржжж n. laik

εκαλ adj. *bllý*
 εκλητη сλ., εκληκ сλ.
 -слени сλ θαμενιζουσαι
byti posediý (dáb-
 lem), μενιουσαι *bláz-
 niti, zuřiti*
 εκουακκ v. εκκικα
 εκετρο v. εκκεετρο
 εκλ m. *bés, dábél, das*
 εκκικουακκ сλ *býti po-
 sedlý*
 εκκικα adj. *posedlý*
 εκλж v. слѣтъ

K

ка n.d.u. *vy oba, gen. lok.*
 каю, dat. instr. кама
 капионакк adj. *baby-
 lonský*
 капулониниη m. *Baby-
 loňan*
 каднτι, -жлж, -днши ка-
 ттгорюε κ. на кого *žal-
 ovati na koho*
 кажданиη π. ουκ-φαντις
narcent, pomluva
 кан акк. та βατα *ratolesti*
 (Zogr. Jan 12. 13),
 кана (Ass.), кана (Sav.
 kn.)
 канити, -аик *valiti*
 камаτι сλ κυλιομαι *vé-
 leti se*
 кана f. *bažina, kaluže*
 карава m. *Barabáš*
 каракхиниη adj. poss. *Bar-
 rachidsúv*
 карда m. *Bardas, přib-
 uzný cis. Michaela*
 карона Βαριωνι *Bar*
Jonáš
 карити, -рук, -риши *pře-
 dejiti, předcházeti*
 картими Βαρτιμειος
Bartimeus
 картоломετι Βορτολομα-
 ιος *Bartoloméj*
 кар m. кауωε *horko,*
vedro
 каршти k карити v. *toto*
 кашк *uďš*
 калро π. ελδζа *jasno*
 калετалоεа f. πο-ηρία *ní-
 cemnот, špatnost*

κακινиванскѣ f. κ. दोरोय
*proti dobru namife-
 ná nenávisť*
 каани а каикε *velký*
 каикота f. *velikost*
 каичаεа adj. κενόδοξος
žádostiv marné slávy
 (Gal. 5. 26), *domýš-
 livý*
 каичаτι, каичити *vele-
 biti*
 каичиη π. μεγαλειον *ve-
 lká věc, μεγαλειότη:*
velikost, velkolepost
 какежл m. *velbloud*
 какежжл adj. *velbloudi*
 какажткөл, -тжгала m.
Beelzebub
 какажтота f. μεγαλοпр-
 теия *velebnost, nád-
 hera*
 какажтп adj. *velkolepý,*
nádherný
 какаки adv. *velmi*
 кактти, -аик, -аиши *veleti*
 кариεа f. *feléz*
 касианти, -аик, -аиши (roz-)
veseliti, κ. сa rozve-
seliti se
 касианиη π. άγχαλασις
vesell, radost
 касилл adj. *veselý*
 кести, килж *vésti*
 кести, киж *vézti*
 китла adj. *starý, vet-
 chý*
 кеттшати, -шайк *slár-
 nouiti*
 киуа f. *věc*
 кичиεа m. *večer*
 кичерик, -ик adj. *večerní*
 кичерик m. *večerní po-
 božnost*
 кичери f. *večeře*
 кичериниη π. k кичерити,
 -шайк *δειπνέω hlavně*
jidlo, oběd
 кидниη v. кидтти
 кидлсанда, кидсанда *Beth-
 saida*
 кидттиη π. *viděti*
 кидтти, киджж, -днши
viděti, кидниη viditel-
ný, patrný, nevědětelný

κινηа f. *přičina, vina,*
 προφορις *výmluva,*
 ύπόθεσις *základ, my-*
šlenka, tema (argu-
mentum)
 киниη m. *vinář*
 киниη m. *vinо*
 киниоргал m. *ομπελών*
vinohrad, vinice, αμ-
πέλος réva, vřno
 кинионикаца, кинионница m.
plják vřna
 кинионитиη π. *piti vřna*
 кисктти, кижж, кичиши
viseti, κισκιαζήν
visutý
 кита f. βίτη (druhá li-
 tera fec. abecedy: b)
 китаниη *Betanie*
 китати, -γαιа *stan roz-
 бити, usaditi se, hntz-*
diti, zavřtati
 китиεла Βηθεσοδ *Bet-
 hesda*
 кити, кижк *ultti*
 китиη π. *collekt. rato-*
lesti, τὰ βατα (Nik.
Ev. Jan 12. 13)
 китиεиη Βηθλεέμ *Betlem*
 китиεанда Βηθσαϊδ *Bet-
 saida*
 китиεакиη Βηθφριγέ *Bet-
 fage*
 кифаниη v. китаниη
 кила f. *ικμός vláha*
 килдлж m. *vladyka,*
vladař
 килдлжичиη *vládkyně*
 килдлжчлж, -члж adj.
vládcúv
 килдлжчастениη, -частеη π.
vláda
 класениηη f. *βλασφημία*
rouhání, pomluva
 класианиη, класиэл *velí-*
tel, pán, volně pře-
loženo ατα ... εμα
 подл класиэл (калка-
 ми) *ορχηνηζέω ...*
έμα υπό εξουσιαν τα-
σοόμενος (podle fec.
textu jsem člověk
pod moci postavěný)
 Lk. 7. 8
 класети, кладж *vlásti*

uvedenu býti (Mk. 6. 50)

κλζ-μκζατη са, -жаж са
uzmužiti se

κλζ-μκζατη, iter. κλμζ-
ατη τωρόοειν: κοδζ
ε... ζυλνίτ Jan 5. 4.
7; o člověku κ. са
zkormoutiti se

κλζμακштннн п. τωρζη
ζυλνένι (o vodě Jan
5. 4); σόλο: ζυλνένι,
υλνობίт Lk. 21. 25

κλζ-μннмэндкτι nenávi-
κλζ-μннт použšiti (děti
κλζ-μннκнατη zdvihnouti
se, ustáti, přijíti

k sobě, vystřizlivěti
κλζ-μннтн, -μнκζ neod-
povídá dobře ř. περι-
τίτμ, spíše je to: na-
stříti: γακζ κλζμнζα
на τωρζα Mt. 27. 48;
Mk. 15. 36; Jan 19. 29

κλζ-μннтн použšiti; κ.
са μετεωρί ζυλνίτ: sla-
rati se, pečovali o
κλζ(α) praep. ávι za
κλζαμнн п. pozováti,
vyzováti

κλζαατη (κλζ-αα...)
pozovati, vyzováti
κλζ-αατη (κ-αατη) зυο-
лати

κλζαατη (κλζαα...)
haněti, tupiti
κλζαατη п. pohled
κλζαατη vzhlednouti
κλζ-αατη, κλζ-αακζ uziti
κλζ-αατη, κλζ-αακζ vy-
jeti

κλζαατηκζ adj. момнтра
ε... пннмн oratio com-
pleta

κλζαατη (κλ ζ.) zároveň
κλζαατη, -κζαα, -сннн
okusiti, it. κλζαατη
κλζαατη п. okus,
chut

κλ-κλκнατη skysnouti
κλ-κλκнт skynouti

κλ-ααατη ukládati
κλααααштн βολώντων
sacculum měsec, py-
tlík

κλ-ααατη, -αακζ, -ααμн
vléztí, vstoupiti

κλααατη, -αακζ, -ααμн са:
κορακζ ετκ κλααα са
κλζαααη τδ πλζέυ τν
βισυνζήμενον υπό τών
κυμέτων byl zmlán
υλνami Mat. 14. 24;
κλααακζ са έκινδύνευον
byli v nebezpečen-
stvi (slov. text vlast-
ně = byli zmláni)
Lk. 8. 23

κλ-ααατη, -αακζ v. κλζ-
ααμн
κλ-αατη, -αακζ, κλ-ααατη,
-αακζ α κλααατη, -αακζ.
vltti

κλααατη п. za libamen,
litba obětní

κλααατη vložití (v. κλαα-
ατη iter.)

κλααατη, -αακζ (viz κλ-
ααατη) vléztí, vstou-
piti

κλααατη, -μнκζ umetati,
rozestřiti na př. síť
(střídá se s κλααατη)
κλ-μκζατη počísti (po-
čítati)

κλ-μκζατη, -μκζατη,
-сннн γωρζω capio
pochopiti, obsáh-
nouti (Jan 2. 6; 21.
25), iter. κλμκζατη
chápati, obsahovati
κλ-μκζατη (κλμκζατη)
náhle

κλ-μκζατη vněsti
κλμκζατη, κλμκζατη (ale
i κλμκζατη na př. Sav.
Mt. 6. 1) προσέω πο-
zor dáti, sífci se
(sgov. κλαατη, κλαατη,
κλμκζατη са отъ)

κλ-μκζατη, -μκζατη (σφάρειν
zastrčiti (meč)
κλμκζατη, -μκζατη ve, itti

κλ-μκζατη, -μκζατη, -ααμн:
κλζααα κλμκζατη κλ
μκζατη έκπнρα (εκ-
πείρω) vrazili Supr.
17. 20)

κλμκζατη ven, κλμκζατη (κλμκζατη
venku, ηκ κλμκζατη zvenčí

κλμκζατη vraziti intr.
uniknouti

κλμκζατη (κλμκζατη)
vnějši

κλμκζατη (κλμκζατη) když
κλμκζατη, κλμκζατη pozor
dáti, sífci se v. κλμκζατη

κλμκζατη unvltf

κλμκζατη unvltf

κλμκζατη οζβροјίτι

κλμκζατη οζβροјίτι

κλμκζατη, -μκζατη upad-
nouti, spadnouti

κλμκζατη, -μκζατη volati

κλμκζατη, -μκζατη, -μκζατη
са vlélti se, k tomu

it. κλμκζατη са

κλμκζατη п. vlélti

κλμκζατη п. pokřik

κλμκζατη it. k κλμκζατη

κλμκζατη tázati se,
otázati se

κλμκζατη otázka

κλμκζατη, -μκζατη са
πλζκλζατη: plésti se do

nečeho (II. Tim. 2. 4)

κλμκζατη vepsati

κλμκζατη, -μκζατη roz-
um dáti συνετζειν (ž.

118. 34)

κλμκζατη, -μκζατη, -снннн
zakofeniti se, zahnt-
zditi se (Kiev. I. Vb 8)

κλμκζατη vsaditi

κλμκζατη v. κλμκζατη

κλμκζατη usdliti, osa-
diti, u-, κλμκζατη η
έκινδύνευη σοε, κ. са

bydliti

κλμκζατη obydli, osada

κλμκζατη, -снннн zazáfliti

κλμκζατη, -сннннн vzkřik-
nouti, k tomu iter.
κλμκζατη, -сннннн vy-
křikovati

κλμκζατη са zpřfmitti
se

κλμκζατη, κλμκζατη rychle

κλμκζατη je buď κλμκζατη

κλμκζατη uskočiti, skočiti

do... (tak obyčejně),

КАСИ́КЪ В. КАСИ́КЪ
 КАСИ́КЪ, -ѣкъ, -ришии *vŕtti*
 КАСА́КЪ В. КАСИ́КЪ
 КАСИ́ЛАДЪКА П. *uše-
vládňj Pán, Hospo-
din*
 КАСИ́ДА *adv. vždy*
 КАСИ́ДЖИТЕ́ЛА ПИ́ТОКРЪ-
 ЦЪ *surchovanj*
vládce
 КАСИ́НИЧКА *ušelijakj*,
 КАСИ́НИЧКА *ušelijak*,
 на *ušechen zpŕsob*
 КАСИ́НОУИ *ušemohouci*
 КАСИ́СЪЖАГА́МЪИИ В. КАСИ-
 СЪЖАГА́МЪИИХЪ ЖЫ́ТЕЛЪ
 ѣЛОУЖИ́МЪИИХЪ *kŕl žu-
sŕw* *oběti zápalně*,
 пѣи nichž bylo zvíře
 обѣтованѣ zcela спá-
 leno (Ass. Mk. 12. 33)
 КАСИ́СЪЖА́ГЪ *citohdnj*
 КАСЪ *f. ves (xŕmŕj)*
 КАСЪ, КАСИ, КАСИ́ ПЪЦЪ, ѢЛОУ,
uěš, ušecek
 КАСИ́ДА В. КАСИ́ДА
 КАСИ́ДЪ *ušude*
 КАСИ́НА *adj. vesnickj*,
veskj
 КАСИ́КА (КАСИ́КА) *ušakj*
 КАСИ́ЧКА *ušecek*, КАСИ-
 ЧКАКА *tž súčkanj* *ž.*
 103. 28 (vŕtkom na-
 plni se blahostí)
 КАСИ́ДЖЪ, КАСИ́ДЪ *ode-
vŕnd, ušude*
 КАСИ́РА *uščera*
 КАСИ́РАШКА *uščerejši*
 КЪ 1. о.с. ду. *my (dva)*
 КЪДЪКЪТЪ, КЪКА *жъ КЪДЪКЪ*
uđeti, *ж. ка бŕti si uđe-
dom*; *КЪДОМА* *znám*
 part. praes. pass., *и-*
КЪДОМА *nepatrŕj*
 КЪНО *n. koll. tž žaiz*
ratolesti (Mar. Jan 12.
 13) В. КЪМ
 КЪКА *n. uěk, zŕw* *uěč-
nost*
 КЪНИТЪ *сѣ, -ишъ* *сѣ pro-
dávati se, бŕti na*
prodej
 КЪНО *n. vĕno, vlastně*
kupni cena
 КЪНОКА *n. vĕnec, koruna*

etimologičtí ověncítí, koru-
 novati
 etra f. ultra
 etrovati, -rovať věřiti
 s dat., s ak. s akk.,
 s o lok. v. u koho.
 u co
 etymia πιστός věrný, vě-
 řitný
 etenti, -ші, -шіи vě-
 sili
 eteta f. eteta pověst,
 řeč, hlas, zpráva
 etetynika m. posel
 eteta f. ratolest,
 větečka
 ettra m. ultra
 ettrný adj. větrný
 ettrný adj. μυθικός bá-
 ječný, mytický adv.
 ettrný
 ettrnne b. φθόγγος
 zouk, hlas
 ettrný adj. věčný
 ettrý, ettr věti, vanouti
 ettrslava m. v. ettrslava
 ettrati, ettr ettrmú
 vězati
 ettri v. ettrni
 ettrslava m. Václav
 ettrni, ettrni, ettri
 věsti... více
 ettr byssos byssus
 ettr plátino
 (Lk. 16. 9)

15

ΓΑΒΑΤΑ *Gabbata*
ΓΑΒΡΙΗΛ, ΓΑΒΡΙΗΛ *Gabriel*
ΓΑΔΑΡΗΝΙΚΑ adj. *gada-*
renský, vedle toho
κρησινιακά *gergesin-*
ská za gen. pl. ἰσχυ-
ρῶν. ἡ ἐργαστῶν ἡ ἑ-
ργαστῶν, *obyvatelé*
města Gadara a *Ge-*
rasa. Města Gergesy
snad ani nebylo. Ma-
tenice tato je i v f.
rkp. ML 8. 28; Mk. 5.
1 a Lk. 8. 26; 37.
ΓΑΔΙΤΗ, ΓΑΔΔΑ, -ΔΙΤΗ
karati, haneti
ΓΑΔΔ m. D. ΓΑΔΔ ΔΡΕΚΤΑ

plazi (ž. 103. 25; 148. 10)
 ΓΑΖΟΦΛΑΚΙΝΟΝ f. γαζέφυλακιον **pokladnice**
 (u vehodu chrámu)
 ΓΑΛΛΙΑΝΙΚΗ (-ΛΙΝΙΚΗ) adj.
gallejskýj
 ΓΑΛΛΙΑΝΑ (-ΛΙΑ) f. **Galleja**
 ΓΑΛΛΙΑΝΑΙΗ (-ΛΙΑΙΝΗ) m.
Gallejan
 ΓΑΛΛΗΤΗ (Jagić ΓΑΛΛΗΤΗ Ps.
 Bon. sub. σκιρτών str.
 956) σκιρτών **škákati**
 ΓΑΣΑΤΗ, ΓΑΣΩ, ΓΑΣΗΝΗ intr.
 ku **gaschti** **hasnouti**
 ΓΑΣΗΤΗ, ΓΑΣΩK trans. **ha-**
siti
 ΓΑΤΑΤΗ, -ΤΑΩK (vedle ΓΑ-
 ΔΑΤΗ) **hádati, vyklá-**
dati
 ΓΕΩΖΑΝΗ f. ΓΕΩΖΑ, ΓΕΩΖΩ m.
 m. **hřebík, geozhinia**
 adj. KX **myšak** ΓΕΩΖΑΝΗ-
 ΝΙΚΑΚ ΤΩΝ ΤΥΠΩΝ (τόπος του
 τώ **žlawa** **jizvu** od **hře-**
btků, Jan 20. 25
 ΓΕΩΝΑ, ΚΙΩΝΑ **člennýz peklo**
 ΓΛΑΦΑ f. **hlava**, též ve
 významu **keřfála:ou**
kapitola
 ΓΛΑΦΙΚΑ adj. **hlavní**
 ΓΛΑΦΙΚΟΝ ΜΥΚΕΤΟ (Supr.
 286. 4—5)
 ΓΛΩΦΑΤΗ, -ΓΩΛΙΚ, -ΓΩΛΗΝΗ
mluviti, praviti
 ΓΛΩΦΑΝΗΝ m. **mluvní**
 ΓΛΩΦΩK m. **slovo**
 ΓΛΩΔΗΤΗ, -ΔΩΔ, -ΔΩΗΝΗ
hladiti
 ΓΛΩΔΑ m. **hlad**
 ΓΛΩΔΙΚΑ adj. **hladký**
 ΓΛΩΔΑ, ΓΛΩΔΗ m. **hlad**
 (Zogr. Lk. 15. 14)
 ΓΛΩΣΤΗ, -ΩΣ, -ΩΗΝΗ f.
 ΓΛΩΣΤΗ **volati**
 ΓΛΩC m. **hlas**
 ΓΛΩCΤΗΤΗ v. ΓΛΩCΤΗ
 ΓΛΩCΤΑ adj. **hluchý**
 ΓΛΩΔΑΤΗ, -ΔΩΔK s gen.
 βάρτεν **hleděti na**
 ΓΛΩΚΗΝΑ f. **hlubina**
 ΓΛΩΚΕK adj., komp.
 ΓΛΩΚΗΝΗ **hluboký**
 ΓΛΩΦΗ m. γλωφους full
valchář

гнѣсти, гнѣтѣ *hnfsti*
гнѣтити, гнѣтити *hnfsti*
гнѣти м. κοπή *hnđj* (Lk. 13. 8; 14. 35); τὸ ἔλκη *ulcera, rány, vředy* (Lk. 16. 21)

гнѣтити adj. *pokryt vředy*
гнѣтити с.а., с.а.м. с.а. *hně-
vati se, zlobiti se*

гнѣтити м. *hněv, zlost*
гнѣтити adj. *rozzlobe-
ný, zlostný*

гнѣтити, гнѣтити. -днѣти *hnědit*

гнѣтити п. *hnědo*

гнѣтити (тѣ) adj. *hojný*
гнѣтити (гнѣтити)

-днѣти *nadbytek mlti*

гнѣтити м. *šum, hřm*

гнѣтити п. εὐλαζία *bá-
zeň boží*

гнѣтити f. *hodina, čas*

гнѣтити *čas, doba* κηρίος *ка*

гнѣтити *ευχάριος whod, příhodně*, и *ка г. á-
κηρίως nevhod* (Supr. 373. 1) гнѣтити *εὐχάριος*

гнѣтити *εὐχάριος bude se libiti* (ž. 68. 32),
vyskytuje se často

гнѣтити, -гнѣтити f. *Gol-
gota*

гнѣтити f. σκέλος *hnát* (ve
smyslu celé nohy)

гнѣтити м. *holub*

гнѣтити adj. *gomor-
ský*

гнѣтити м. *Gomofan*

гнѣтити, -днѣтити *honiti, pronásledovati*

гнѣтити п. *honěti, pronásledování*

гора f. *hora*

горазити (горазити) adj. *zkušej, dovedný*

горазити *οὐαί běda*

горазити komp. *horší*

горазити adj. *hořký, adv.*

горазити, komp. *горазити*

горазити f. *ὄνυχιον jldelna*

горазити *horní* Lk. 1. 65 (Ass. str. 168)

горазити, -рик, -риши *hořeti*

горазити adj. (горазити f. *hořetice*) σανάπεως *hoř-
čičný*

горазити f. πανδοχείον *hos-
poda* (Sav. Lk. 10. 34

за обычеже гостинница *hostinec*)

горазити м. *obyč.* за

ф. οἰκ. δεσπότη: *hospo-
dář, (domáci) pán*, někdy také за κύριος.

о болю се слова не-
уžívá (jak se v češ-
tině naopak děje)

горазити f. *hospodyně, paní*

горазити м. κύριος *pán*,
zvl. о болю а Kristu

горазити adj. *poss.*

Páně

горазити adj. *pánov-
ský, днѣтити г-скам тѣ*

тѣ: *κυριότηας počínati si jako pán, vládce*

Cloz. 818

горазити f. *paní* κυρία
Ass. (str. 130. 9

о panně Marii)

гостинница f. πανδοχείον *hospoda, hostinec*

гостинница м. *hospod-
ský*

гостинница, -штѣ, -стнѣ

hostili

гостѣ м. *host*

гостѣти, -ска, -днѣтити *holovati, holovati*

гостѣти, -ска, -днѣтити *ho-
toviti*

гостѣти adj. *hotov*

гостѣти, -ска, -днѣтити *sta-
věti* (μαρτυρεῖ Supr. 284. 13)

гостѣти м. (praslovansky
*gradb) *χάλαζα kru-
pobiti*

гостѣти м. (praslovansky
*gordь) *hrad, město*

(pův. záseka, ohrada)

гостѣти м. κηπάριον *zahrádka, městečko*,
χώμη *ves*

гостѣти, -днѣтити м. *měšťan*

граматикни *grammatika*

гостѣти п. *veslování*

гостѣти п. — гостѣти
гостѣти, гостѣти *rgiti, vesto-
vati*

гостѣти, гостѣти м.

Rehoř

гостѣти п. *hrob, hrobka*

гостѣти *hrob, hrobka, ná-
hrodek*

гостѣти adj. *hrobní*

гостѣти а гостѣти м.

hrozen

гостѣти м. *hrom*

гостѣти adj. *hrdý, zpurný*

гостѣти f. *hrdost, zpurnost*

гостѣти м. viz гостѣти

гостѣти м. *mládě*

hrdlíč

гостѣти v. гостѣти

гостѣти м. λόρυγ (ž. 5.
10 а t. d.) *hrdlo*

гостѣти, гостѣти *hrýzti*

гостѣти *Řek*

гостѣти, -ска, -днѣтити

hřmíti

гостѣти adj. *fecký*

гостѣти, -ска, -днѣтити п. *pokle-
sek, hřech*

гостѣти м. *hřích*

гостѣти м. *hříšník*

гостѣти adj. *poss.*

hříšníkův

гостѣти adj. *hříšný*

гостѣти (гостѣти), гостѣти.

гостѣти *hřálí*

гостѣти stě. *hřaznůti: pohřžiti se, padnouti*

гостѣти, гостѣти *přichá-
zeli* (jako dur.); *ка*

гостѣти, гостѣти *εἰς*

тѣ *μῆλλον budoucné*

(Lk. 13. 9)

гостѣти м. *hubitel*

гостѣти, -ска, -днѣтити *hu-
biti*

гостѣти п. *humno, mlat*

гостѣти, жнѣти *hnáti*

гостѣти, гостѣти, гостѣти

hynouti

гостѣти (жнѣти) *hynouti*

гостѣти *ἀπώλεια ztráta*

(mrhání)

гостѣти f. *houba*

гостѣти adj. *μογιόλος*

majtek těžký jazyk

(*zajikal se*), srovn.
č. huhňavý, kdo má
také vadnou řeč, ale
jinak

гречан ψαλτῖριον. *žal-
tář*, nástroj hudební
o několika strunách,
na způsob harfy

Δ

Δα původně asi *tak*
na začátku věty na-
vazující na předešlé,
zvláště před αιν, ικο,
μεγα, μελη, μεαμα; sin-
dik. vyjadřuje im-
per.: Δα εκδεται εστω
budiž, Δα ηδεια *pojď-
me*; ve vedlejších
větách hlavně finál.
spojkou: *aby, řídceji*
konsekutivni: *takže*
δαεται, -εαικ iter. (starší
je δαμη) k δατη: *dá-
vat*

δατην, -εαικ, -εαιην πειρω
rdousiti, škrtili
δατωδης adj. poss. *Da-
vidův*

δαυδα m. *David*
δαυης *dáuvy*, iz δαυα
z δαυα, ode δαυα
δαυι *až, než, dále* in
dříve (pře) než

δαυι kompar. *dále*
δαυικ adj. *dalek*, δαυικ
adv. *daleko*

δαυιμανοχτανικς adj.
dalmanutský, δαυιμ-
νουζό

δαυινια m. *Daniel*
δαυι f. *daň, dáuka*

δαρωατι, -ρωικ (Supr.)
též -ρωαικ, -ρωαικιν
darovati

δαρ m. *dar*

δαρσεντιν, -σινια, -σεν-
ιν *darovati*

δαρστωατι, -στωικ
darovati

δατη, δαμ *dáti*; též s
inf.: in δατ εν ποτα-

κωατι δωμοφ σωμεγο
ουκ εν αφηκεν διορυ-
ζῖντι τον οικον αυτου
nedal by podkopati
domu svého Lk. 12.
39; srovn. Mk. 5. 19

δαυινις n. *dar, darování*
δαμη, δαμ iter. k δατη
δαυικατη, -γικ *zdvih-
nouti, hnouti*
δαυικινις n. κινησις
hnouti Jo. 5. 3

δαυιατι, -ζικ, -ζικιν *neb*
-εαικ, -εαικιν, *hýbati*,
οφελειν τα δαυιν τεομα,
in δαυικι οφητιακ με-
κετι οκυλλε τον διδο-
οκαλον *nesužuj* Lk. 8.
49; Δ. α *namáhati*
se: in δαυικι α με
οκυλλου *nenamáhej*
se Lk. 7. 6

δαυιασικα *dvouhláška*
δαυα m. *dvůr*
δαυα f. sg. a δαυα pl.
dvěře

δαυαρικα m. *vrátný*
δαυαρικα f. *vrátná*
δαυα f. sg. a δαυα
pl. *dufka, branka*
δουκ (na př. Supr.
516. 7) a jako v F.
značí to též *okno*:
Supr. 184. 8

δαυα *devátý*
δαυα *devět*

δαυα f. δεκάπολις: κ
Δαν Mt. 5. 20, vedle
toho δαυα m.: οτα
Δα Mt. 4. 25. Zogr.,
-α Ostr. Rem., Deč.
a Ass. -αι, tedy m. k
tomu adj. δαυα *dekapolský*

δαυα, δαυα, -εαιν *pře-
kvapiti, postihnouti*,
najíti: Δα αιν ην δ
εαιν δαυα εαιν
κ γρετκα... Euch.
71. a; δαυα же и εαιн
теорашта... (κατέλ-
ζον δε αυτου) Supr.
297. 15—16

δαυα f. i δεξιά *pravice*
δαυα adj. *pravý*

δαυα f. *desátek*
δαυα adj. *desátý*
δαυα f. *deset*, Δαδ-α
20, ατα Δ-α 50

δαυα adj. *desátý*

δαυα adj. *dlouh*

δαυα, -εαικ α s dat.
dlouze

δαυα (δαικ) n. *záznak*

δαυα adj. *podivný*,
předivný

δαυα f. διδραχμον
dvojdrachma

δαυα m. διναριον *dinar*

δαυα: κ δαικ πρόσ τον
δεκα (Ass. Mt. 28.
18. buď nedorozu-
měním, neb byl v
slov. nářečí výraz
ten z řečtiny přejat,
jak myslil Jagić, κ
ιτιρος Mar. Zogr.)

δαυα f. *dlaň*

δαυα m. διούβολος
dábel

δαυα adj. poss. *dáb-
lův*

δαυα m. *diakon*

δαυα f. *dláň*

δαυα f. *délka*

δαυα m. μακρο-
δουκος *shoulavý*

δαυα m. *shout-
vavost*

δαυα *shoulavý*
(τρανα part.)

δαυα adj. *dlouhý*

δαυα m. *dluh*

δαυα m. *dlužník*

δαυα *dlužen, zaváz-
án*

δο praep. s gen. do:
δοκακ *dokud, jak*
dlouho (až pokud
živo poté quamdiu),
rel. δονακ (viz u
μελη) δονακ, δονακ,
δονακ (εως, εχει
ου *až, dokud*; δονακ
(εως εστι, εως του νυν)
dosud

δο místo Δ Mar. Jan 73
(zde i Zogr.) a 12. 10

δοακ adj. *udatný, ča-
cký, zdatný*

δοξοτα f. *krása, dobrota*

δορετοκοριτη *dobře činní*

δορεοχастηга adj. za sú-
σεβής *zbožný* (Supr. 214. 15–16 a t. d.)

δορεα a j. *dobrý, krásný, dobro dobro*

δορεακ m. *δοκτύνη náklad, to co stačí* (Lk. 14. 28)

δορεακη adj. *ἱκανός dostatečný, ἁ. εὐχρη δρεχόματι spokojuji se s čím, přestávám na čem*

δορεακτιη, -καλα, -καλινη *stačiti*

δορεατηсати, сам. δογμα-
τιζειν *dogmata podá-
vati*

δορεατη m. *δόγμα dogma*

δορεаки, додеаки *až, do-
hud v. do*

до-ити, -идж *dojiti*

докоаκ viz do

δοκοηκτιη, -чанж *dokon-
čili; не докоηкааχ εν
εν σε υστερει vlastně
tedy: jedno ti chybl*
Mk. 10. 21; Lk. 18. 22,
obdobně Mt. 19. 20)

δοκοη *dolů*

δομασινη, домашинη
(Mar.) *οἰκτικός domesti-
cus domáček* (jako
subst. Mt. 10. 25. 36)

δομοηηга m. *οἰκοδεσπότης hospodář*

δομα m. *dům, дома
doma, домови domu*
(Mk. 7. 30)

до-мыслити сα *domys-
liti se čeho, roz-
měli čemu, pochopiti
co* (comprehendere
Supr. 262. 19), s ne-
gací částo *επαπορετιν*
(i med.) *v rozpacích
býti*

δοηακτιη, доиηаки
a доηаки viz do

доиηети *doněsti*

до-садити, -жаж, -диши
s dat. osoby *υβριζειν
zle nakládati s ně-
kým, pohaněti ho,*
též za *οτιμώω po-
haněti* (Lk. 20. 11),
iter. *досаждати υβρι-
ζειν* (Lk. 11. 45 i *nás
urážíš*)

дослак dosud v. do

достати, -станж *dostati,*
не *ἁ. nedostati se,*
chyběti

достония adj. s gen. a
dat. věci: *hoden*

достославия adj. *οἰ-
κτιμος chvalitebný*

достоминия m. *κατηγορι-
ακ dēdictus* (Mt. 21. 38,
Mk. 12. 7, Lk. 12. 13;
20. 14), pak též *věčná
spása v ap. často*

достомти, -стож, -сто-
ши v 3. sg. *ἔστι licet
jest dovoleno, možno,*
sluší se

дохтотор m.: на *до-
жг* *Zogr. Mk. 4. 38* (Mar.
на *κρῆμα*) *εν τη πρῶμῃ
na zádí lodí*

догма, драгма f.
drachma

драг adj. *drahý*

дрелл *dřlve*

дреллиа, дреклиа *dřevní,
starý*

дрекна adj. *drobný*

друга f. *družka*

другонич adv. *jindy,*
podruhé

друга m. *druh*

друга a друга pron.
adj. *ἕτερος alius, alter,*
jiný, druhý, výraz

vzájemnosti: *друга,*
друга jeden druhého
a pod.

дружина f. *družina*

држана f. *κρότος moc*
(Lk. 1. 51)

држания за слава *κα-
κότητος ve smyslu
nejšlechetnější a po-
dobně* (Ostr. Lk. 1. 3)
skvělý (ž. 22. 5)

држати, -жж, -жнши
držeti

држати, -чанж *προφο-
δοуфати, neztráceti
mysl; τομων οδο-
ζιτι se* (Mk. 15. 43)

држониния m. *odvaha,*
důvěra

држнати pf. k *држати*

држоста f. *odvaha,*
držost

држак adj. *odvážný*

дракола m. *ξύλον kyj,*
klacek, obušek

дрко m. *strom, dřevo*

драселонати, -ложм *στυ-
γνός tristis sum tru-
chliti, o nebi: zaka-
bonētise, pošmourný
býti*

драсла adj., tak *Zogr.*

Nik. Mk. 10. 22; Lk.

24. 17 (zde i Ass.),

jinak všude *δραχμα,*

na pf. Ostr. Lk. 24. 17

str. 4 b, tak zejména

Supr. (6krát) za *στυ-
γνός* *contristor zar-
moutiti se* (Mk. 10.

22), *οκνῶσας tristis*

nevrlý, smutný (Lk.

24. 17, v Mt. 6. 16, za

to *εκτοφωσας v Zogr.*

Ass. Ostr., v Mar. *vy-
necháno, později též*

εἴματα za δραχμα

доуна m. *Dunaj*

доунаж, доунаж *εμφυσις*

dechnouti

доухати, доунаж *πνέω*

spiro vāti

доухама adj. *τοῦ πνεύ-
ματος ducha*

доуха m. *πνεύμα spi-
ritus dech, vītr* (Jan 3.

8) *duch, duše*

доуна f. *ψυχή anima*

duše

доунама adj. *душевнi*

доунагоуема adj. *душi*

kazici

доунама adj. *душевнi*

ама m. *αμα f. a n. dva,*

dvě

ΔΥΟΝ *duoŋl* ЗВ ΔΥΑ
u pl. tant.
ΔΥΟΝЦА f. δυά: *dyada*
duojice
ΔΥΩΔΗΤΗ, ΔΥΩΔΗ, ΔΥΩ-
ΔΗΝ *dyōtē dyōti slc.*
dāzdi, dēst dāvati
ΔΥΩ n. dno
ΔΥΣΚΑ, ΔΥΣΚΑ f. *deska,*
stól
ΔΥΧΝΗΤΗ, -ΗΚ *dechnouti*
ΔΥΗН f. *dcera*
ΔΥΗНЦА f. *tabulka*
ΔΥМЪ m. *dŷm*
ΔΥМΗΤΗ, -ΗΚЪ а ΔΥМЪ,
ΔΥМΗН ПΥΩ *dŷchati,*
vāti: εκτροφ. καινο ΔΥ-
χαιστω (ΔΥМЮШТОУ
Nik.a) *dutim veli-*
kého větru Jan 6. 18
ΔΥΕΡΑ f. φέρει vallis
propasti, údoll
ΔΑΝΗ m. *den*
ΔΑΝΗΚ *dnēs*
ΔΑΝΗΚΗ *днеśní*
ΔΑΡΑΤΗ, ΔΑΡΑ *drāti*
ΔΥΑ f. παρθένος *virgo*
(τέζ ΔΥΑМЪ П.) *panna*
ΔΥΑΝЦА f. κορσίου *puella*
dlōka, ale později též
za παρθέλος
ΔΥΚΑΤΟ n. παρθένα
virginitas panenství
ΔΥΚΑΤΟΝΑΤΗ, -ΕΤΟΥΚ
u panenství býti
ΔΥΚΑΤΗΝΑ adj. *panen-*
ský
ΔΥΛΑΝΗ n. *práce*, ΔΑΔΑ
Δ. *δὲς ἐργασίαν* (ope-
ram da) *přičinili se*
Lk. 12. 58
ΔΥΛΑΤΗΑ m. *ἐργάτης, γε-*
ωργός dělník
ΔΥΛΑΤΗ, -ΛΗΚ *dělati,*
pracovati
ΔΥΛΑΤΗΑ m. μεριστής
divisor dělic
ΔΥΛΑΤΗ, ΔΥΛΑΚ, -ΛΗΝΗ
děltti
ΔΥΛΟ n. *dllo*
ΔΥΛЪ m. *dl*
ΔΥΛΑ postpositivni
praeoposice s gen. ve-
die ΔΥΛ, dříve bylo
ραδι: *přo*

ΔΥΤΑΚ, f. *сагіам д.*
ctnost
ΔΥΤΗ n. pl. *děti*
ΔΥΤΗΡΑ m. *παιδίον, παι-*
δρίον dlté (chlapec)
ΔΥΤΟΥΧΑΝΗΝ n. aba-
ctio parvus (*anděl-čkářstvi*)
ΔΥΤΟΡΑΝΑ adj. *rodící*
děti
ΔΥΤΑΚΑ adj. *dětský, dé-*
linný
ΔΥΤΗΝ n. *děj*
ΔΥΤΗ, ΔΥΚ а ΔΥΔΑ
знаменало asi *těž*
bránili: за бѣс ne-
chej, nech: не дѣи на
neb са (misto остани
neb остани) Jan 12. 7
Mar. Ostr. Zogr.; Mt.
27. 49 Sav. не дѣи
(ostatni остани); не
дѣи дѣти прихо-
дѣти къ мѣстѣ бѣсѣ
Mk. 10. 14, Mar. Zogr.
а j. а tak i Mk. 15.
36; Lk. 18. 16; Jan
11. 44; 18. 8. Jinak je
ΔΥΤΗ ΔΥΤΗ за ποίω
facio činiti, *dělati, za*
ἐνεργέω (působiti, d-
činkovati) volně pře-
ložené: снавъ дѣлаъ
са о немъ *divy se ději*
Mt. 14. 2; Mk. 6. 14
ΠΑΚΟΥΝ Δ. *χοροφίζειν*
poličkovati Mt. 26.
67; *πράσσειν д.* *μοι-*
χόομαι, μοιεύω cizo-
ložiti: κοῦραμъ д. *πρ-*
γμπεύομαι obchodo-
vati; προσεύχομαι *мо-*
литва д. modlitbu ko-
nati
ΔΥΛЪ m. *strom*

ΔΥΛЪ m. *strom*

Viz pod *us*

Ж

ЖΑΝΤΗ, -ΛΗΚ, -ΛΗΝΗ: *ма-*
терина... зѣла жала-
шима о мадамъ ча-

ΔΥΧΑ (m. *чада*!) не-
чинни *δεινός: ἐλαφρο-*
μένων ἐπὶ τῇ τῶν ὁρώων
τέκνω δδίκω σφρηγῇ
oplakávati povraž-
děnt Supr. 397. 14
ЖΑΛΟΒΑΤΗ, -ΟΥΚ *truchliti*
po kom: по лажарѣ
Supr. 382. 29. 30
ЖАЛОСТА f. *ζήλος hor-*
lent: ж. *δωμοφ. троги*
сѣкѣта *μια ὁ ζήλος*
τοῦ οἴκου σου κατ'ἑ-
γέμ. horlent pro tvój
dům strávilu мѣ ž.
68. 10; Jan 2. 17.
V komentáři k Psalt.
Bon. 20. 10a; 38. 4a;
118. 158. Jinde bývá
за ζήλος *φαινη*
ЖАЛЪ m. *μνησίων náhro-*
bek, hrob, hrobka:
отъ жаани Mt. 8. 27,
Mar. (отъ *гробни* Zo-
gr., *гробни* Ass., *гробъ*
Sav. Ostr. Nik.). Jinde
vždy *гробъ* за *μνησίων*
-жаи *částice k označ. to-*
tožnosti: τῷ-жаи *týž,*
такжежъ zrouna tak
а j.
ЖАРКА f. *жрѣца, жрѣца*
ЖИ *žé vero autem: ale;*
sesiluje: *ниржи nic*
ЖИΛΑΤΗ, -ΛΗΚ (τέζ *жиλѣти*)
ἐπιθυμείω žádati Lk.
15. 16: *жилаши; жи-*
лѣа... κηδѣти Lk. 23. 8
ЖИЛѢТО n. *železo*
ЖИЛѢТΗ adj. *železný*
ЖИЛѢНΗ n. *ἐπιθυμία de-*
siderium žádosť
Ж. . . *ниамъ жаждѣтъ*
ἐπιθυμείω *ἐπιθυμῶς*
velice zžádal se (za-
chtělo se) m... Lk.
22. 15; Supr. má жи-
лаи́а *κλждѣтъ* 490-
491
ЖИЛѢТΗ, -ΛѢА v. ЖИΛΑΤΗ
ЖИНА f. *žena*
ЖИННТІ СА, ЖИНН СА, жи-
нини са *ženiti se*
ЖИННЪ m. *ženich*
ЖИНСА adj. *ženský*

na témž místě чисо
 ραδι τίνος ἐνεκεν II 114.
 Vyjadřuje se to, čeho
 se chápeme, ἡτις κα-
 ρακα, κα βασις, κα οὐχο
 οὐδανητις κα λανητις Mt.
 26. 67, κα οὐχο (misto
 toho později ταρσην-
 τι); odpata, záměna:
 око за око, закъ за
 закъ (Mt. 5. 38). —
 V či prospěch se co
 děje: за та номонита
 ca ž. 31. 6. S instr. to,
 za čim něco je нди за
 ланомк. (jdi mi s očí)
 Mt. 16. 23; Mk. 8. 33;
 Lk. 4. 8. зади за ласкъми
 стоа Supr. 99. 9. S gen.
 příčina: οφεινени раз-
 кгоша са за страха
 нюднска диъ тѡν φόβου
 τῶν Ἰουδαίων Supr.
 483. 11—12 (srovп.
 страха ради нюднска
 Jan 7. 13 a za niš vý-
 raz je mimo to: за
 страха нюднска ж: а
 тѡν φόβου Jan 19. 38).
 Dobu, za které se
 něco děje: за оттра
 прѡи Mk. 16. 2 atd.
 за прѡка 39. 29; 86. 26;
 89. 14 (прѡтѡν мѣн...):
 498. 1

заблѡднѣти v. заблѡднѣти
 заблѡднѣти пλῆνѡс огго
 zblouditi: заблѡднѣ-
 ка окаяча погнѣшани
 ἐπλῆν: зтн zbloudil
 jsem ž. 118. 176

заблѡднѣти n. poblou-
 zení: от з... ни ора-
 тнѣти Supr. 342. 19

за-блѡдѣти, -блѡдѣж,
 -блѡднѣти bdliti: заблѡ-
 дѣжъ ѿ γρῦπνѣса žalm
 101. 8

за-бѡдѣти, -бѡдѣж zapome-
 nouti, it. забѡдѣти,
 -бѡдѣж

завидѣти, -видѣж, -видѣ-
 ниш s dativ. zaviděti
 komu

зависта f. φῶνѡс zavisť

завѣта m. διαθѣка tes-
 tamentum dmluva (u-
 činěná hlavně závěti)
 též Nový (starý) zá-
 kon

за-вѣцати, -вѣцатиати ди-
 атѣцати: и аѣ за-
 вѣцажъ кама, ѿкожи за-
 вѣцита манѣ отѣа мон,
 церетко zăvēti odk-
 zuji Vám království
 Lk. 22. 29

за-вѣзати, -вѣжъ кхатрѣ-
 жъ upravovali (v slov.
 překl. vlastně: uva-
 zovali na př. protr-
 hanou síť)

за-вѣднѣти, -вѣдѣж, -вѣднѣ-
 ниш vyškřabati

за-вѣрѣти, -вѣжъ, -вѣрнѣ са
 ѣмѣпрѡтѣ: они не
 чашѡс нѡго хотѣмъ з-ти
 са ѡи дѣ прѡсѣдѡжънъ
 аѡтѡн мѣлѣн ѣмѣпрѡтѣ-
 зѣ že zesnětiť dial.
 dostane prant. Act.
 28. 6 Christ. (вѣрѡ-
 рѣти ci Šiš.)

зади adv. ὀπισθεν: са
 зади neb jen зади
 v zadu, ze z.

за-лѣти, -лѣжъ ὀγγарѣѡ
 nutiti

за-жѣти, -жѣжъ ѣмѣ-прѣѡ
 zapáliti

за-жѣрѣти, -вѣжъ, -вѣрнѣ
 ἐπίσμεζѡνѣти repre-
 tendo: ни нѡгъ з-ти
 глѣ нѡ nemohli ho
 за slovo popadnouti;
 φανесн... нидѣжъни
 ѣлнѣз отѣ оφειнени
 нѡ нѣчнстама рѡкама
 ѣлжѡта хѣжъ
 захѣрѣжъ ѣмѣфѡнѡ
 hubovali, láli

занмѡдѡжъ m. δυνѣстѣс
 pŭjcovatel (peněz),
 lichvář

занмѣжъ m. δόνѣиѡн pŭj-
 čka: ка з. лѣти дѡвѣ-
 жъ пŭjčiti Luk. 6. 34
 (2krát) 35; лѡжѡжъ мн
 ка з. хрѣсѡн мѡи пŭjč

mi Lk. 11. 5 (заимѡ
 Zogr.)

за-нѣти, -нѣжъ зайти (o
 sluuci): заиди Mk. 1.
 32 Nik. (za obecнѣ
 zde захѡднѣти)

за-калати, -лажъ (it. k за-
 клати) ὡφѡтѣѡ заблѣти
 (jako oběť), perf. за-
 клати, -кожъ, -кожѡшн

за-клѡнѣти, -клѡнѣж (3. sg.
 вѡг. за-клѡни) котѣклѣѡ
 includo zavŭtti, vsa-
 diti dŭ žaláfe Lk. 3. 20
 Mar. (Zogr. заклѡчн m.
 заклѡни, Nik. заклѡни)
 за-клѡнѣти, -нѣжъ ѣзѡрѣ-
 жъ: з... мѣ тѡ ѣмѣ жн-
 еѡмѡ заклнѣмѣ про
 živѣho boha Mt. 26.
 63; Mk. 5. 7

за-клѡчнѣти zavŭtti, з. са
 zavŭtti se

заколѡниш n. zabiti
 законопрѣстѡпаннѣ m.
 παρόνομος kdo jedná
 proti zákonu, pŕestu-
 puje zákon
 законооφѣнѣж m. kdo
 vykládá zákony, zá-
 konník

закоу m. zákon
 закоуникѣ m. νομικός
 zákonník

закоука adj. τῶν νόμου:
 по обѡчѡжъ (ѣти -ю)
 з... нѡжъ поdle oby-
 čеje zákona

за-крѡти, -крѡжъ zakryŭti
 захѣжъ захѣжѡс Za-
 cheus

за-кѡчѣнѣти m. δѡзѡтѣмъ
 mezidobl

замѡторѣти part. замѡ-
 торѣжъниш прѡзѣжѡуѣ
 v pokročilém věku

замѡжъ m. rozum

занѡжъ, занѡжѣ диѡтѣ quod
 ponēvadž

западъ m. západ
 западнѣти, -лѣжъ, -лѣнѣниш za-
 páliti

за-пѣчатѣлѣти, -лѣжъ
 σφραγίζѣи signare
 zpečetiti (Jan 3. 33)

ζακηνιατι, -ηαικ (v. ζακηνια-
 τη) *přelstítí, osáliti*
 ζα-πα-βατι, -βαουκ ἐμπιτύω
přítí na koho
 ζαποκτάτη, -δακ iter.
 k ζαποκτάτη ἐπέλλω-
 ματι, διαστέλλω, διατίσ-
 σω, παραγγέλλω *nařliti, poručiti, rozká-
 zati*
 ζαποκτά f. ἐτολή *man-
 datum přikázání, rozkaz, ἐπιτιμία usta-
 novení (kanon) o po-
 kání*
 ζαποκτάτη, -ποκτά
 perf. viz ζαποκτάτη
 ζα-πρῆκτι, -πρῆκμα,
 -τινι 1) *pohroziti*
 ἐμφορῶμαι, ἐπιτιμάω.
 2) *důtklivě přikázati*
 ἐπιτιμάω, διαστέλλω,
 παραγγέλλω,
 3) *pokárali, vypořaditi*
se s kým ἐπιτιμάω.
 V 1. a 2. případě jsou
 i v st. č. doklady pro
 přětiti
 ζα-πρῆκτι, -ηαικ iter.
 k ζαπρῆκτι
 ζαπρῆκτινι π. ἐπιτιμῆς
pohrůžka
 ζαποκτείνι π. ἐρῶμωσις
zpusošení
 ζαποκτείν, -ετῆκ ἐρῶ-
 μωμαι *spustnouti*
 ζα-πατι, -ηαικ συνέμπο-
 διζει, *v tenatech koho*
zaplésti, lécky mu
položiti ž. 77. 31
 ζαρα Ζαρζ
 ζαρα f. *zárfe*
 ζαστομα, στομα ὡπατιό-
 ζεο *trápiti* Lk. 18. 5
 ζα-στυπατι, -ηαικ *zastu-
 povati, ujmati se, chrániti*
 ζα-στυπτι, -ηαικ, -ηινι
 perf. k ζαστυπατι
 ζαστυπατινι π. *zastou-
 pení*
 ζαστυπατικῇ π. *zástup-
 ce, ochránce*
 ζα-στυπάτικῆς τοῦ αὐτοῦ,
 -ετορῆκ *dovědčovati*

ζασῑδανικῇ π. ἑγκόπιος;
čiháč
 ζα-ταυρατι, -ραυκ *zauř-
 řati, iter. k perf. za-
 τκοριτι zauřliti*
 ζαογτραῖα adj. *rannt*
 ζαογσηνι π. *pohlavek*
 ζα-ογνιτι *pohlavkovati*
 (starší ογλνιτι)
 ζαχαρινη adj. poss. *Za-
 chariášův*
 ζαχαριμ π. *Zachariáš*
 ζα-χοαντι, -χακ, -ληνι
zacházeti (o slunci)
 ζαηνιτιλά π. *ochránce*
 ζα-ηνιτι, -ηνικα, -ηνι-
 τινι *uchrániti*
 ζαηνιτινικῇ π. *ochránce*
 ζαηνιτι, -ηαικ *ochra-
 ňovati*
 ζαυτῆντι, -ετῆκ *napřeti*
 ζαυλαο π. *začátek*
 ζα-υατι, -υαικ *začiti*
 ζα-σηνιτινι v. ζαηνιτινι
 ζα-υατι, -ηαικ *vypřičiti*
 ζαυα f. *zajíc*
 ζαυλοη adj. poss. *Zabu-
 lonův*
 ζαυκ π. *zouk*
 ζαῑζα (ζα...) f. *hvězda*
 ζαῑζαυατικῇ π. ἀστρο-
 λογία *astrologie*
 ζαῑρα π. *zvěř, zvíře*
 ζαῑλνι π. Ζεβεδαῖος
Zebedeus, z-ovῆ adj.
 poss. *Zebedeův*
 ζαῑνι adj. *zelený*
 ζαῑνι π. ἀόχρον *by-
 liny*
 ζαῑαῑτικῇ π. *léhání*
na zemi
 ζαῑαῑνι, ζαῑαῑνι adj.
zemní, země, na zemi
 a pod.
 ζαῑαῑκῇ, ζαῑαῑκῇ adj.
zemský
 ζαῑαῑ f. *země*
 ζαῑαῑαῑτικῇ π. γεω-
 μετρία *zeměměřicov*
 ζαῑαῑνι v. ζαῑαῑνι,
 ζαῑαῑκῇ v. ζαῑαῑκῇ
 ζαῑαῑτιλά π. *zaklada-
 tel, budovatel*
 ζαῑαῑ... v. ζαῑαῑνι

ζαῑανι π. koll. *ζαῑανιον*
pleveľ
 ζαῑατῇ π. ζηλωτής *Ze-
 lotes (horlitél)*
 ζαῑα f. *zima*
 ζαῑαῑνι adj. *zimní*
 ζαῑατι f. *zlatník*
 ζαῑατῇ π. *zlato*
 ζαῑατοῑς π. ζαῑατοῑς-
 μως *zlatodůšý*
 ζαῑατῇ adj. ζαῑατοῑς *zlatý*
 ζαῑατικῇ adj. *dušoc-
 živý bohaprázdný, bezbožný*
 ζαῑα f. *zluc*
 ζαῑνι π. *drah*
 ζαῑνιτι adj. *hadí*
 ζαῑνι f. *had*
 ζαῑῑνα vedle ζαῑῑνα a
 ζαῑῑνα σμύρνα *myrrha*
 adj. ζαῑῑνι v. ζαῑῑ-
 νικῇ *myrrhový*
 ζαῑαῑατι, -ηαικ 1) *peče-
 titi* (σφραγίζειν) Mt. 27.
 66; Jan 6. 27 Mar.
 Zogr. (vedle toho ζα-
 ηαῑαῑαῑ) 2) *nazna-
 čovati, znamenati*
 σμαζίνειν Ostr. Jan 12.
 33; 21. 19 vedle star-
 šího *καῑαῑαῑ*
 ζαῑαῑνι π. σμαζίνειν *zna-
 mení*
 ζαῑαῑαῑατι, -ηαικ
 v. ζαῑαῑαῑατι
 ζαῑαῑνι π. koll. *známi*
 (οἱ γνωστοί)
 ζαῑατι, ζαῑακ οἶδῃ, γινώ-
 σκω *znáti, věděti*
 ζαῑατι, ζαῑακ, ζαῑαῑνι
žrálí
 ζαῑαῑαῑατῇ π. Ζοροῑάβελ
Zorobabel
 ζαῑακ π. εἰδῆς *aspectus*
*pohled, tvářnost, po-
 doba*
 ζαῑο π. κόκκος *granum*
zrno
 ζαῑαῑνι π. ζαῑῇ *zuolání,*
κλήσις pozvání
 ζαῑατι, ζαῑακ *zoditi, po-
 zuati*
 ζαῑαῑνι a ζαῑαῑνι v. ζαῑ-
 αῑα f. *zavítí obřítí,*
útrapa Mt. 6. 34; po-

νῆρια *špatnost, ni-
cemnost* Lk. 11. 39
 ჯაოტრანა adj. *kacif-
ský, bludařský, bez-
božný*
 ჯაოტრუნი m. *κακοῦργος*
zločinec, lotr
 ჯაოტრუნი adj.
ukrutný
 ჯაოტოკრუნი *κακολογέω*
*zlořečiti, tupiti, po-
mlouvati*
 ჯაოტოკრუნი, -რამ, -რინი
κακοποιεῖν ma e facio:
 ღოტოკრუნი ან ჯაო-
 ტოკრუნი *ὀχλοποιεῖσαι*
ἵ, κακοποιεῖσαι *dobře*
činiti čili zle Mk. 3.
 4; Lk. 6. 9
 ჯაა adj. *πονηρός, σαρ-
πείς, άτυπος, φυλος,*
κακος, špatný, zlý,
adv. ჯააკ
 ჯაანინი n. *οικοδομή*
stauba, budova Mk.
 13. 1. 2; *κτίσις crea-*
tura *stvoření* Mk. 18.
 19
 ჯადათი, ჯიჟაჟა *stavěti*
 ჯაა m. *zed, stěna*
 ჯარკტი, ჯარაკ, -რინი
βλέπω, ορώω, θεωρώ
θενεწო *zřítí*
 ჯარკტი, ჯარკი
 (ცა-ჯარკტი atd.) *zřítí*
 ჯაო (ჯაო) *λίαν, μέλα,*
οφόρος velmi
 ჯაბათი, ჯაჰამ, -კაინი
κλιείμι iter., k tomu
perf. ჯაჰაჰტი
 ჯაკა m. *zub*

ნ

ნ ჯა i, ა, ნ ... ნ *jak...*
tak
 ნ აკკ. sg. *ζυτόν eum*
jeho, jej
 ნარა m. *Ἰάϊρος Jairus*
 ნარადა adj. poss. *Jare-*
dův
 ნარა m. *Ἄσφ, Az* Mt. 1.
 7—8
 ნეო *nebof*
 ნეტა ბაჲა *jota, ze všech*

nejmenší litera v he-
 brejské abecedě
 ნეო n. ჯუცე *jho*
 ნერა f. *hra*
 ნერატი, -ამ *hráti si*
 ნერა f. *hra*
 ნეოჟმინი f. *abatýše*
 ნეოჟმინი m. *opat*
 ნელანი adj. *τις ἐν φίδος*
jehelní, ὄχο n. ... *no*
ucho, ouško jehly
 იდე, იდე-ჯი relat. *kde*;
 někdy kaus. spojka:
poněvadž; დონდეჟი,
დონდეჟი viz do; იდე
კაითყი: აცკოლი Act.
 17. 27
 იდოა m. *ἐδωλον modla*
 იდოალსა adj. *modlář-*
ský
 იდაჰ, იდინი v. იტი
 ირდანა v. ირდანაჰ
 ირინ, ირკი m. *ἱερέυς*
kněz. V nejstarší red-
 akci zůstalo slovo
 nepřeloženo, později
 za to *ნონა, სამრინიკა*
 ა j.
 ირემინი m. *ἱερεμίας Je-*
remiáš
 იერიჟონა m. *ἱεριχώ Je-*
richo
 იეროჟალამა m. *Ἱερουσα-*
λήμ a Ἱεροσόλυμα Je-
ruzalém
 იეროჟალამასკა adj. *jeru-*
zalémský
 იესინ *Ἰησοῦ* *Jesse*
 იეჰა = იდე
 იეჰაკონიკა adj. *starý,*
starodávny
 იეჰანტი, -ჰანეჰ, -ჰანინი
δανείζω vynaložiti,
vydati, prohrýžiti (Lk.
 15. 14)
 იეჰი pron. rel. *žs qui,*
jenž, který; někdy
za řecký člen: τανη
ωκι τοῦ τὰ ἐκεί μω-
στήρια Cloz. 882; *იჰი*
ნჰ მრატყუა ეკერა-
ნაჰტი *τὸ ἐκ νεκρῶν ἀνα-*
στήναι Mk. 9. 10
 იჰ praep. s gen.: *z, ze,*
ἐκ ἐξ, από: იჰ ოცრა;

იჰ კანოჲ *zveněti* *ἐξα-*
θεν, იჰ ჯრა *ἔσωθεν*
uvnitř, zevnitř, იჰ
კრალაოჲ *ἐσωθεν z*
uvnitřku (Mk. 7. 21);
 იჰ ოცრა *ἐρριζω* Lk.
 21. 38; *იჰ-აჰამი* *ἀπό*
μακρόθεν Mk. 5. 6; *იჰ-*
ანჰა *ἐκ περισσοῦ* *mnō-*
hem vice, ještě více
 Mk. 7. 36. Ve styku
 სე მენი: *იჰ იგო* = *იჰ*
იგო *ἐξ οὗτου* Mk. 1.
 26; *იჰ ტიე,* *იჰ კარაჲ*
ἀπό τοῦ πλείου Mt. 14.
 29; *იჰ ერკა* (= *იჰ* *ეი*
იჰ ერკა) Mt. 19. 12;
 იჰკანტიტალ m. *osvoboditel*
 იჰ-განტი, -განკ, -გინი ლუ-
 ტრეო *ἐξομαι zbaviti,*
osvoboditi, spasiti
 იჰკანტინი n. *zbaveni,*
osvobození
 იჰკერატი, -რამ *vybřati*
 იჰენტი, -გამ, -გინი *ἀνα-*
τρέω occido ἀποκτείνω,
φονεύω pobiti, po-
ruzáditi
 იჰლაბათი, -განკ, -განინი
ἐμὲ evomo vybliti
 იჰ-გაბათი, -განკ *περισ-*
σοῦν nadbytek mlti,
zbývatí komu (Lk.
 15. 17)
 იჰ-გატი, -გაჰა 1. *ὀπλη-*
λόχῳ liberari zbýti
čeho, zbaviti se něce-
ho; 2. περισσοῦν zbý-
vati, nadbytek mlti
 იჰკუთნი n. *ὀπλητὴν*
zbýti, zbavení
 იჰკუტრა m. *zbytek,*
nadbytek
 იჰკრანინი n. *zvolení,*
vybrání
 იჰ-გარატი, -გარა *vybrati*
 იჰ-გერნაჰტი *vyběhnouti*
 იჰ-კიტი, -კიჰა *uvvésti*
 იჰ-კიტი, -კიჰა *uvvésti*
 იჰ-გაჰინი, *გაჰკა* *uvoléci*
 იჰ-გოდანი, -გოდჰა *uvuo-*
diti
 იჰ-გოდანი, -გოდჰა, -ანინი
χίρεισθαι uvvoliti

241

ИНОГДА (ИΝΑΓΔΑ) *poté ne-
kdy, jednou, kdysi*
 ИНОДОЖ *ihned, náhle*
 ИНОДОЖИНА *jedno-
myslný*
 ИНОКОСТ *f. putování*
 ИНОПАСНИКНИКА *m. pfl-
slušník jin. kmene,
cizinec*
 ИНОСТАИ *adv. ustavičně,
pořád*
 ИНОСТАКАНЕМЪ *ἀλλήγο-
ρούμενος obrazně ře-
čen*
 ИНОЧЕЛЪ *adj. μονογενής
jednorozený*
 ИНОΠΑΥΣΙΑНИКА *m. βίρ-
βρος Neřek, barbar*
 ИНА 1) *jeden (v slože-
ninách, slovn. ИНО-
ЧЕЛЪ) 2) jiný; сѣ-нижъ,
κῆνιξ, κῆνιξ v jed-
nom kuse, ustavičně,
nepřetržitě*
 ИΝΑΔ *jinde*
 ИΝΑΔΟϚ *odjinud, jinudy*
 ИОАΘΑМЪ *m. Joatham*
 ИОΑΝΝΑ *f. Johanna*
 ИОНА, ИОНА'ИЪ *Ἰωάννης;
Jan adj. poss. ИОАНОУ
Janův*
 ИОСАФАТЪ *m. Ἰωσαφάτ
Josafat*
 ИОКАНЪ *v. ИОНА*
 ИОЖИ *m. Ἰωσίφ; (J)o-
zifáš*
 ИОНА *Ἰωνῆ; Jonáš, adj.
poss. ИОННУ Jonášův*
 ИОРДАНЪ *m. Jordan, adj.
ИОРДАНСКИ jordanский*
 ИОСИФЪ *Ἰωσήφ Josef
adj. poss. ИОСИФОУ
Josefov*
 ИРОДНАДЪ (ИРОДНИ) *f.
Ἡρώδης Herodlada,
adj. poss. ИРОДНИНА
Herodladyн*
 ИРОДЪ *m. Ἡρώδης He-
rodes, adj. poss. ИРО-
ДОУ*
 ИСАИ *m. Ἰσαΐας Isaías
adj. poss. ИСАИЪ
ИСАИ' *Ἰσαΐαх Izák*
 ИСАИАНТИ (ИЗ-с...) *ИСА-**

ИАНТИ, И-ДАННА *ἐωθι
δποικος γίγνεται býti
vyhnán Pr. zl. II. B9*
 ИСКАЖИТИ, -КАЖЪ, -КАЖИНИ
 Εὐνοχίζω *castro vy-
klestili (Mt. 19. 12)*
 ИСКАРНОТА *Ἰσκαριώτης
(I)škariotský, adj.
ИСКАРНОТАСКА*
 ИСКАТИ, ИСКЖ (ИИЖ), ИИНИИ
 ἡλεῖν *hledati*
 ИСКОНИ *ἀπ' ἀρχῆς (poz-
ději испрыка) ze za-
čátku, na počátku*
 ИСКОНИКА *adj. od počát-
ku jsoucí*
 ИСКОНЫЧАТИ, -ЧАИ, *ukon-
čiti, н. сѣ skončili se,
iter. ИСКОНЫЧАЮТИ*
 ИС-КОПАТИ, -ПАИ *ἐρύττω
vykopati*
 ИС-КОРИНТИ, -НИ, -НИИИ
 ἐκρινώ *vykořenili
(vyvrátiti)*
 ИСКОЧИТИ, -ЧЖ, -ЧНИИ *vy-
skočiti*
 ИСКРЪ *adv. blízko*
 ИСКРЪИ *adj. blízky,
ὁ πλησίον proximus
blízní (pozd. БЛИЖИИ)*
 ИС-КОЧЕНИТИ, -ПАИ, -НИИИ
 ἐξγορεύω *vykoupiti,
vysvoboditi*
 ИС-КОЧПАТИ, -ПАИИ *iter.
к ИСКОЧЕНИТИ*
 ИСКОЧЕНТЕА *m. ὁ πειρά-
ζων pokušitel*
 ИСКОЧЕНИТИ, -ША, -СИИ *a
iter. ИСКОЧПАТИ, -ПАИИ
zkusiti, zkoušeti*
 ИСКОЧЪ *m. zkouška, po-
kus, pokušení, adj.
ИСКОЧСКИ *co je na
zkoušku, pokusný*
 ИСКОЧШИИИ *п. πειράζωс
pokušení*
 ИС-ПТИ, -ПАИ, -НИИ *vy-
plti*
 ИС-ПАСТИ, -ПАИТЖ *splésti,
složit*
 ИС-ПАНИТИ, -НИ, -НИИИ
 splniti, vyplniti, кы-
испа(н)ИТИ *пмъ грѣ-
хъ; εἰς τὸ ἀναπληρῶ-
σαι αὐτῶν τὰς ἀμαρ-**

τας *aby (tak) napl-
ňovali miru svých
hříchů' (gracismus)*
 I. Thess. 2. 16, Cloz.
II. 62; k tomu iter.
 ИСПАНИТИ, -НИИИ
 ИСПАИ *nesklonné adj.
plný*
 ИСПАНИИИИ *p. splněnť,
vyplněnť*
 ИС-ПАКТИ, -ПАКЖ *συλλέγω
vypleti, -pliti, vytr-
hati*
 ИСПОКЪДАНИЕ *p. vyznání,
přiznání, ἐξμολόγη-
σις zpověď Euch. 77
a 15*
 ИСПОКЪДАТИ *iter. vypra-
vovati, vyznávati,
přiznávati se ὁμολο-
γεῖν a ὁμολογῆσαι*
 ИСПОКЪКА *f. confessio
zpověď, přiznání*
 ИСПОКЪДАНИКА *vyznávачь,
zpovídatel*
 ИСПОКЪДНА *adj. za sthн.
bligichtig тѣкъ *сѣдѣ
ахъ ИСПОКЪДНА *ε'ς'εχъ
монѣ грѣхъ tobě se
zpovídám ze svých
hříchů Euch. 72 a 5-6,
slovn. vyzvedni,
-uveden, -vueden,
-vvedai ve Fris. pam.***

ИСПОКЪКТИ, -КЪИ, -КЪДЪ
 perf. k ИСПОКЪДАТИ
 ИСПОКЪКА *adj. spodní*
 ИСПОАИНА *m. γίγας obr*
 ИС-ПРАНИТИ, -ПАИ, -НИИИ
 Εὐθύω *spraviti, uro-
nati (пмъ cestu, Jan
1. 23), н. сѣ; πληρῶσαι
законъ Cloz. I. 290,
(Supr. má za to испа-
ниИ 416. 27); καταρ-
θῶν, constitutere н.
лириъ *zjednati Supr.
423. 3 (Cloz. 505 zde
исправа(к)иИ)*
 ИСПРАВАТИ, -ПАИИ *iter.
к ИСПРАНИТИ*
 ИСПРАКОВИИИ *p. napra-
veni, zjednání*
 ИС-ПРО-КРЕШИ, -КРАЖ *κα-
τατρέφω převáditi**

не-просити, -ша, -снии
vyprositi
испрошение п. *žádost*
испр. adv. *nahore* кы-
спра (кы испра) *nahoru*
не-пхъстити, -чиж, -сти ни
vyprostiti perf. iter. k
tomu испрошати, -праж
не-пхъстиини *vypuštěni*;
н. доуха
испытание п. *důklad-
nost, horlivost*
не-пывати *vyprávati,
vyprávati se*
не-тачати, -чаж (к исто-
чнн) *vyřloati*
не-тичи, -тиж *vyběh-
nouti, vyběci*
истина f. *pravda,*
къ истинж *upravdě,*
оправду, по и-нж *po
pravdě*
истиннж adj. *pravdivý,
pravý, skutečný*
не-тирати, -раж (iter. k
нстрѣти, тѣж): *čká-
ch* (каса) нестиравжи
ржжжж *φύζονται; τίς
ζήσιν rozminati*
нестоъ adj. *skutečný*
не-тожнн, -тожж (3. sg.
дог. нстони) *utonouti*
не-тожнн *vyločiti, vytá-
četi, nechati téci*
нсточннж м. *zřidlo*
нстраганин п. *vytrhání*
нстрагати *vytrhati*
нстражнн *vytrhnouti*
нстрѣсамнн, -самжж *vyčís-
titi* iter. k нстрѣснн
не-трѣти, -тѣжж *vyřtiti*
не-трастнн, -тражж *ἐκτι-
νῶτω selfásti* (Lk. 9.
5, Ass. Ostr., отъ-
трастнн *ostatni*)
нста adj. *pravý, sku-
tečný, jistý*
не-тъкати, -тъжж, -тъжнн
utkali нстаканъ *ὄφρυ-
τός* (Jan 19.23 o sukni)
не-тъжжнн *ἐξήλασεν vy-
trhnouti* (Mk. 9. 47)
не-тъжжнн, -тъжжжж *φύ-
ζονται zkázili se*
не-тъжжнн, -кажж *vytěkati*

не-тажжнн *vytáhnouti*
не-тажжати, -жажж а -жж,
-жжнн *πρότεω doby-
vati, vymáhati* (dluh
Lk. 19.23 a Lk. 3.13 za
to творити); *ἐξισόζειν
dotazovati se, vyptá-
vati se; ἀζητεῖν po-
žadovati* (Lk. 6.30)
несоука м. *Ἰησοῦς Ježíš*;
tvar несоука, který by
odpovídal ř. *Ἰησοῦς*,
se nevyskytuje, až
teprve v Ostr. adj.
poss. несоука
несоудатннж м. *spro-
středkovatel, pří-
mluvčí* (tak i соудатнн)
не-ходати, -жажж, -дннн
vycházeti
несоудачнн п. *východiště*
несоуд м. *východ, skon-
čení, konec, smrt* (Lk.
9.31)
несоуднннн п. *vychá-
zení*
не-цѣкннн (нцѣка...) *vy-
léciti, uzdraviti*, iter.
нецѣкати
не-цѣкавати, -важж *uzdra-
vovati se*
нецѣкатиинн п. *θεραπεύω
uzdraveni* (Lk. 9.11;
13.32)
нецѣкаѣти, -цѣкажж ж рж-
кеυδѣчи *lsomzi,*
uzdraviti se
неч... v. нщ...
несѣхати (не-сѣх...), -шжж,
-шннн it. (dur.) a pf.
несѣхннн *vysychati a
vyschnouti*
несѣнати (не-сѣн...), -нажж
а -нажж, -нашнн *vysy-
pati*
несѣннн (нж-сѣк...), -сѣжжж
ахт мѣжж *vytesati*; жж-
тжжжжжж *povražditi*
несажжннн (нж-с...) *ἐγ-
ρίσονται pŕestati* (o
krvotoku Mk. 5.29),
*φύζονται refrigesco o-
chabnouti* (Mt. 24.12)
ннн, нджж, ндшнн *jití*, ннн
no *následovati koho*

нстоурии f. *ἱστορία Ilu-
rie*
ннржжати (нж-нж...), -жажж
iter. а ннржжннн *perf.*
*ὀφρυντός γίνεσθαι mi-
zell, zmizeti*
ннржжнн (нж-нжннн), ннржж
ὀφρυντός part. praet.
pass. ннржжнн *spoči-
tán, sečen*
ннржжнннн (нж-нжннннн),
ннржжжж, ннржжнннннн жж-
жжжжжж *vyčístiti*
ннржжннн (нж-ч...) п. *γέ-
νηται plémě*
нцѣ... v. нецѣ...
нншжж (ж нж-шжжж) *part.*
viz нжжнн
нншжжж (нж-шжжжж) *part.*
к нжжнн
ннржж *čti Jan* (bohems-
mus) *Praž, zl. 1 B 10*
нода м. *Ἰουδίας Jidáš*,
adj. poss. ноднннж (Lk.
3.26), нодоука *Jidášův*
ноднн, нодоука м. *Ἰουδαῖος
Judaea žid* (později
vyskytuje se častěji
жидовнннж, jež je v Mar.
Zogr. Ass. Ostr. oje-
dinělé Jan 18.35)
нодннннж, нодннннж adj.
židovský; стражж нод-
ннннжж *strach před
Židy, z Židů*
ноджжж, -жжж *Ἰουδαία
Judaea Judea, země
judská adj. ноджжжжжж,*
нодннннжж *judský* (je
tedy dvoji ноджжжжжж,
-нннжж)
ннжжжжжж *Jakub*, adj. poss.
ннжжжжжж
ннжж... v. нжж... jako ннржж,
ннржжннннннn *ald.*

h

хенна, хенна f. *γέννη ge-
benna peklo*
хеннжжжж adj. *pekelný*
хенннннннннжжжж adj. *zemam*
*ti... аска ἡ γῆ Ἰσραὴλ
sarpét země Geneza-
retská*

καρθισινικῶς adj. v. γα-
δαρηνικῶς
Γεθσημανί Γεθουμανή
Gethsemane Gelse-
many

Κ

καά, καμ (καῖ) v. κῶμ
κατ'αλινήνικα m. δ'αλα κ'α-
ζέλος τρυγόνων *dvě*
hrdlíčky Lk. 2. 24
καδναιῖς adj. τοῦ ζυμίσ-
ματος *kadlní*: κ. ολ-
ταῖα
καδμῶ m. κόδμο; *Kad-*
mus
κακθινικῶς m. εὐνοῦχος
klešténec
κατάτη, -κῆ, -κῆν *ká-*
zati, napomínati
καζνα f. *trest, kázeň*
κακῶφα m. Κισόφας *Kai-*
fás

κακο πῶς *quomodo jak*;
po slovesch a přizvu-
kem, indefinitum *ně-*
jak, a tak se překlá-
dalo na př. οὐ ζέλω
μήποτε ἐαλυζώσω ἐν
τῇ ὁδῷ ἢν χροῖα δα
ἢ κακο οὐλαστικῶτα ἢα
νηκτι *nechci, aby ne-*
zhynuli na cestě Mt.
15. 32; εἰδῶ κ. μήποτε
Mt. 25. 9

κακοῦ adj. ποταπός *qua-*
lis jaký
κακῶ *jaký*
καῶ m. *kal*

καμῆτι, -αμῆς cā *váletl*
se u blátě, v kalu
καμινῆς kollek. *kament*
καμῆς (přív. καμῶ) m.
kámen

καμῆνῆς adj. *kamenitý,*
skálnatý

καμῆς m. κόμῆλος za
βλασφημῶ

καμο ποῦ *quo kam*

καμῶ v. καμῆς

καμῆς m. *kámen* (přív.
demin.)

καμῆς adj. λίθινος *la-*
pideus kamenný

καῖα Κανῶ Καῖα *Kana,*
καῖα Κανῶ γαλιλαιστικῶν
v *Kani Galilejské*
καναῖνις κατ'αντίτ; *Kana-*
nitský

καπάτη, καπαῖς, καπαῖνις
kapati

καπριναῶς m. καφῖρ-
ναῶς m. Καπερνουόμ
Kafarnaum

καπαῖς f. ζρόμβος *gutta*
kapka

καρβανα f. κορβῶν,
κορβῶν *pokladnice*
v *chrámu* v. γαροφι-
λακῆνι (vyskytuje se
též καρβανῶ)

κασατή, -σαῖς *dotýkati se*
καταπτάσμα καταπτάσ-
μας, za to pak opo-
nata *opona*

καμῆτι, καμῶ cā μετ'ανόω
paenitet me καμῶ cā
lituji toho, žel mi
toho, též pokamῆti cā

κασῶ m. ζύμη *fermen-*
tum kvas, κασῶ φα-
ρισεινικῶς ve smyslu
zhoubného jejich
učení

κῆδρα m. κέδρος *cedrový*
strom

κῆδραῖς adj. τῶν Κέδρων
cedronský

κῆλινις z ἑ. καὶ λέξῆς
udělal překladatel
Κελεξῆς a uvedl
jej takto do slov. pře-
kladu: ...τοῦ α ἡ μα-
τα-
την μετ'αῖα, ἡ κῆ-
λαφῶς ἡ κῆλινις πα-
ρῶν ταῖν Mt. 10. 3
(tak Mar. Zogr. Nik.
a t. d.)

κῆντοῦρον m. κεντο-
ρίων *centurio setník*
Mk. 15. 45 (v Ass. a
Ostr. zde již οὐατα-
νικα, jak se na jiných
mistech slovo to též
vyskytuje)

κῆσαρῶς f. Καισάρεια Cae-
saraea Cesarea

κῆσαρῶς a κῆσαρ m. κῆσαρ
byl *fimský císař* (αἰ-

σαρῶς naproti tomu
král, císař vůbec, na
př. Lk. 23. 3 a t. d.);
poss. adj. *κῆσαρῶς* a
κῆσαρῶς

κῆς m. κῆς m. κῆς m.
consensus dañ (*dañ*
z *hlavy*)

κῆρῶν m. l. pl. κῆρῶν,
rouškami Jan 11. 44,
Nik. a Hval., ostatní
mají *οὐκῶν*

κῆτος adj. τοῦ κῆτος
celi: κα ὁ καὶ κῆτος
ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κῆτος
v *bříše velryby* Mt.
12. 40

κῆφα Κεφῶς Cephas (Jan
1. 43)

καδῶς φῆς *puteus*
studnice Lk. 14
(vedle toho též *κα-*
δῶς)

κακῆνις n. *klaněti*

κακῆνις, -νικῶς *skláníti*,
κ. cā προσκυλῶ *adoro*,
klaněti se komu

κακῆς, καδῶ *klásti*

κακῶς σπῶς *spica klas*

κακῆς f. *pomluva*

κακῆς m. συνδουλός
conservus spolu-
sluha

κακῶς, κακῶς *Kleopás*
Kleofás

κακῆς, -νικῶς, -νικῶς
σῶς m. *significó*
(vlastně *klepati*)
naznačovali, zname-
nali

κακῶς m. κῆρος *du-*
chovenstvo

κακῶς m. κῆρῶς
duchovní

κακῶς m. *křik*

κακῶς, κακῶς, κακῶς
kloniti

κακῶς f. τομῆς, *ko-*
márka, cela

κακῶς f. *malá ko-*
márka

κακῶς, -νικῶς, -νικῶς
zavřít, κ. cā hoditi se
k sobě κακῶς cā *imov*
κακῶς *ἐλαχε* τοῦ ζυ-

ΚΑΔΟΥ, ΚΑΔ' *kudy*, οτα
κ. *odkud*

ΚΑΠΙΝΑ *f. βστός hloži*,
bodláč

ΚΑΠΙΝΙΝΗ *n. koll. totěž*

ΚΑΠ'ΕΑ *f. koupel*

ΚΑΠ'ΑΚΑ *adj. koupelný*,
ovlažující

ΚΥΜΙΝΑ *m. κύμιον cym-*
num kmln

ΚΥΠΡΑΚΑ *adj. cyprský*

ΚΥΡΙΝΙΝΗ *Quirinius* *neb*
Quirinus

ΚΥΡΙΝΙΝΗ *f. Cyrene*

ΚΥΡΙΝΙΚΗ *n. κυρινική* *Ky-*
renaios Cyreňan, cy-
renský

A

ΛΑΔΙΝ *g. λαδίνα πλοῖον pa-*
vis lod' *v. též koracák*

ΛΑΔΙΝΙΣ *n. πλοῖσριον pa-*
vicula loďka.

ΛΑΔΙΚΗ *f. Λαοδία Laod-*
icea (město ve Phry-

gii)

ΛΑΖΑΡ, ΛΑΖΑΡ, ΛΑΖΟΡ, ΛΑΖΟΡ

ΛΑΖΑΡ *Λάζαρος Lazar*

ΛΑΚΑΤΗ, -ΚΑ, -ΚΙΝΗ (SROVN.

ΛΑΛΚΑΤΗ) *lačnėti*

ΛΑΚΤΑ *m. πῶχος loket*

ΛΑΝΙΤΑ *σισγών maxilla*

tvář, *σφαρι* *za* *λανιτ* *ž*

dáti polček (facku,
která je tedy měkká,
srovn. dal mu facku,
jen to mlasklo), *σφα-*
ριτ *za* *σφο* (zaο-

φιτ) *dáti pohlauek*
(který je tvrdý)

ΛΑΣΚΑΡΑ *f. hýření*

ΛΑΤΙΝΙΚΟΥ *ρωμαῖοι* *la-*
tinisky

ΛΑΜΙΝΗ *n. ὑκλady, ná-*
střaha

1) ΛΑΜΤΗ, ΛΑΜ, ΛΑΜΙΝΗ
ὕλακτιν *latrare ště-*
kati *Supr. 424. 24*

2) ΛΑΜΤΗ, ΛΑΜ, ἐνεδρεύειν
τινὶ ὑκλady *číniti ně-*
komu (Lk. 11. 54); ο
λαμνίχη *περὶ τῶν ἐγ-*
καζέτων ο ὑκλadi-
cích (Mar. f. LXXVII)

ΛΕΒΑΝΗ *m. Λευίς neb*
Λευί Levi

ΛΕΒΑΝΤΑ *Λευίτης Levita*

ΛΕΔΑ *m. κρύσταλλος gla-*
cies led; *αριετα* *λεδα*

nedorozuměním za č
"ἄριος πῦρος Areopag"

ΛΕΓΙΟΝ *m. λεγεών legeon*

ΛΕΜΑ *SROVN. ΛΗΜΑ* *λεμά*
(λεμό)

ΛΕΖΑΤΗ, -ΖΑ, -ΖΙΝΗ *le-*
žeti

ΛΕΝΤΗ *m. λέντιον linteum*

lněná rouška, zvláště
kterou si z předu při
práci přivázali (Jan

13. 4. 5)

ΛΕΠΤΑ *f. λεπτός haléf* (za
to též *τραχά*)

ΛΕΠΗ, ΛΑΓΑ, ΛΑΖΙΝΗ *leh-*
nouti si

ΛΕΥΚΗ *n. ΛΕΥΚΗ*

ΛΕΥΚΗΤΑ *v. ΛΕΥΚΗΤΑ*

ΛΗ *ll, nan* *nebo* *ΛΗ-ΛΗ,*
ΛΗ—ΛΗ, ΛΗ—ΛΗ *bud'*

—aneb; lázaci částice
= latin. ne; ΛΗ—ΛΗ

utrum an

ΛΗΑΝΟΡ *adj. μέλα* *ΛΗΑ-*
ΝΟΡΑ *χαλκο-λίθρον* *kou-*
podobný zlatu (*mo-*
saz)

ΛΗΑΝΑ *m. λίβνος kadl-*
dlo

ΛΗΑΝΙΚΑ *adj. libanský*

ΛΗΒΙΝΙΚΑ *adj. libyjský*

ΛΗΒΡΑ *f. λίτρα libra* (Zogr.

Nik. iv. 12. 3; 19. 39,
Ass. 97. 20; 121. 3,
Mar. má *ληβρα*)

ΛΗΚΟΑΤΗ, -ΟΡΑ *χορεύειν*
lancovati

ΛΗΚΑ *m. χορός tanec*

ΛΗΜΑ *λεμά* (λεμά, λειμά)
hebr. *proč*

ΛΗΤΡΙΝΗ *n. 1) τὰ φύλλα*
listi, a... m. σφκαλα
listy, 2) ἐπιστολή list
(listina)

ΛΗΤΑ *m. φύλλον list*;
ἐπιστολή list

ΛΗΤΑ *m. τὰς πετὶς liška,*
vedle toho *ΛΗΤΑ*
ΛΗΤΗ, ΛΗΑ (ΛΗΤΗ, ΛΚΗ)
liti

ΛΗΤΟΤΡΟΤΑ *m. (těž f. -a)*

λιζότροτος vlastně
mosaiková podlaha,
kde Pilát soudil (Jan

19. 13)

ΛΗΤΡΑ *f. λίτρα libra* (viz

těž *ληβρα* podle lat.)

ΛΗΥΑ *f. τόκος usura zisk,*
čínže, výdělek

ΛΗΥΟ *v. ΛΗΥ*

ΛΗΥΟΜΗΝΗ *n. πλεονεξία a-*
varitia lakotnost, la-
komství (Zogr. Lk. 12.

15) též *ΛΗΥΟΜΑΝΗ*

ΛΗΥΟΜΑΣΤΕΟ n. viz pře-
dešle

ΛΗΥΑ *SROVN. 1) περισσός*
prebytečný, ptliš-
ný; ηz *ληυα* *ἐκ* *περισσού*
mnohem více, ještě
vice, η *μογχατμα*

ληυα *χο* *κατκορινη* *πε-*
ρισσότερόν *τι* *ποιήσει*
nemohou nic více u-
činit (Lk. 12. 4), *ληυα*

σο *κυο* *οτ' ημυητχμ*
ετα *τὸ* *δε* *περισσόν*
τούτων *což pak nad*
to více jest (Mt. 5. 37).

2) *περισσόν* *ποιεῖτε* *což více*
činite? (Mt. 5. 47, *ληυα*

m. ληυο *Ostr. Deč.),*
κομπ. ληυηη, ληυη, 2)

zlij: *τις* *αλμ* *αz* *η-*
ποκταμ *α'ετα* *μονα*
ετχμ *η* *μογο* *ληυα*
κατκορινη, (ε) *εγο*, *εz*
κομνηα *ηz* *λαα* *η* *λη-*
χο *κατκορινη* *η* *ληυα*
μυαληα *sthn. missa-*
tateo... missasprah-
i oda missati oda
missadahti; ze svých
zločinů a ze všeho,
co jsem zlého mlu-
vil, páchal neb my-
slil *Euch. sin. 72a 7-9*
(viz nahoře str. 81)

ΛΗΥΗ *n. πρόσωπον facies*
tvář, obličej

ΛΗΥΗΤΡΙΝΗ *n. ὑπόκρισις*
pokrytectví

ΛΗΥΗΤΡΟΑΤΗ, -ΡΟΧΗ *pře-*
tvářovati se

ΑΝΙΜΕΡΚΑ m. ὑποκρίτης
licemérnik, pokrytec
 ΑΝΙΜΑΤΗ, -ΨΑΜ v. ΑΝΙΜΗΤΗ
 ΑΝΙΜΗΝΗΣ n. ὑστέρησις ὑ-
 στέρημα *puznost, ne-*
dostatek
 ΑΝΙΜΗΤΗ, -ΨΑ, -ΨΗΨΗ *olou-*
piti: ΜΕΔΙΟΝΑ κο οτца
 ΜΑ ΑΝΙΜΗΤΑ ΤΑΨΗΤΗ
 ΕΑ, ΔΑ Η ΕΟΓΑ ΜΑ ΚΡΟΜ'Ε
 ΕΥΤΕΟΡΗΤΑ Supr. 386.
 25; Α. ΕΑ ὕστερεῖσθαι
 (*oloupenu býti*) *ne-*
dostatek míti Lk. 15.
 14; ΕΔΑ ЧИСО ΑΝΙΜΗΝ
 ΕΥΕΤΙ *zda-li jste v*
čem nedostatek méti
 Lk. 22. 35
 ΑΝΨΤΗ, -ΑΨΙΚ βάλω *mitto*
liti
 ΑΟΥΛΑΝΗΣ n. φῶλημα
osculum polibeni, po-
libek
 ΑΟΥΛΑΤΗ, ΑΟΥΛΑ, -ΨΗΨΗ
polibiti
 ΑΟΥΠΤΑ f. ἄγρз *captura*
lou, honba
 ΑΟΥΠΗ, -ΕΛΑ, -ΕΨΗΨ Ζω-
 γρέω *loviti*
 ΑΟΥ m. *lou, honba*
 ΑΟΥΕΛΑ m. αἰεύς *lovce*
 ΑΟΥΕΛΑ n. κλένη *lože*: κοίτη:
 ΗΑ ΑΟΥΗ ΕΑΤΑ ΕΙΣ ΤΙΝ
 ΚΟΙΤΗΝ... *jsou v po-*
steli Lk. 11. 7; *sou-*
lozeni
 ΑΟΥΕΙΟ n. μήτρα *vulva*
materník, děloha, ži-
voť mateřský
 -ΑΟΥΗΤΗ, -ΑΟΥΑ, -ΨΗΨΗ
-ložiti
 ΑΟΥΑ f. ὅμιλος *vitis*
vinný kmen, réva
 ΑΟΥΗΣ n. koll. *réva*
 ΑΟΥΗΣ adj. τῆς ὁμπέλου
révouy, vinný
 ΑΟΥΗΤΗ, -ΜΑΛΑ, -ΨΗΨΗ *lo-*
míti
 ΑΟΥΟ n. κόλπος *sinus*
luno
 ΑΟΥΑΤΑ f. πύλον *lopata*
 ΑΟΥ m. *lot*
 ΑΟΥΑ *Lukáš*
 ΑΟΥΑΕΤΑ v. ΑΟΥΑΕΤΑ
 ΑΟΥΑ v. ΑΟΥΑ

ΑΟΥΑ f. σελήνη *mésic*
 ΑΟΥΑ f. *paprsek*
 ΑΟΥΗΝ komp. *lepší*
 ΑΟΥΗΤΗ ΕΑ ΖΑ ΚΑΟΥΗΤΗ ΕΑ
 ΑΟΥΑΤΗ, ΑΟΥΑ *lháti*
 ΑΟΥΑ f. *lež*
 ΑΟΥΗΜΗΜΗΝ adj. ψευδω-
 νυμος s *nepravým*
jménem
 ΑΟΥΙΕΥΕΤΑΚΗΝΗΣ *křivě*
svědectví
 ΑΟΥΙΕΥΕΤΑΚΗΤΙΛΑ ΕΥΤΗ
 ψευδομαρτυρέω *vydati*
 (*promluvíti*) *křivě*
svědectví
 ΑΟΥΗΝΕ adj. *lživý*
 ΑΟΥΑ adj. ψευδής *lživý*
 ΑΟΥ m. *lev, adj. akroka*
lvi
 ΑΟΥΤΑ f. *lehkost*
 ΑΟΥΑ adj. *lehký*
 ΑΟΥΗΝΕ adj. *lživý*
 ΑΟΥΗΤΗ, -ΗΚ, -ΕΤΗΨΗ ΠΛΑ-
 νώω *sváděti, klamati*
 ΑΟΥΤΑ πλάνη *lest*
 ΑΟΥΤΑ m. πλάνος
svůdce
 ΑΟΥΤΑ (ΑΟΥΤΑ) πλῆκ-
 τρον *palíčka* (k hu-
 debnímu nástroji) v.
 ἱερεμίου
 ΑΟΥΑΤΗ ΕΑ, ΑΟΥΑ, -ΨΗΨΗ
lesknouti se
 ΑΟΥΑ adj. *levý* (v. též
 ἰσοϋ)
 ΑΟΥΑΤΗ, -ΓΑΛ *lěhati*
 ΑΟΥΑ = ΜΚΟ *jako*, vy-
 skytuje se v chrvat-
 ské redakci (u uher-
 ských Slovinců ještě
 nyní *líki* Pleteršwik,
 Slovar I. 518)
 ΑΟΥΗΝΕ adj. *lenivý*
 ΑΟΥΗΤΗ, -ΗΚ, ΨΗΨΗ *otá-*
leti s něčím, meškati
 ΑΟΥΑ adj. *lenivý*
 ΑΟΥΑΤΑ f. *krása, lepota*
 ΑΟΥΑ adj. *lepý, krásný*
 ΑΟΥΕΤΗ, ΑΟΥΑ *lězti, stou-*
piti
 ΑΟΥΑ m. *les*
 ΑΟΥΟ n. *léto*
 ΑΟΥΑ f. πορεία *lcha*
 ΑΟΥΑΕΤΑ f. *lěčba* (ΑΟΥΑ *lék*,
 ΑΟΥΗΤΗ *lěčiti*)

ΑΟΥΗΤΗ, -ΕΛΑ, ΕΨΗΨ *milou-*
vali
 ΑΟΥΕ *neb, a.—a. bud—*
aneb v. též ΑΟΥΑ
 ΑΟΥΕΛΕΨΗΝΗΣ n. πόρνεα
smilstvo (cizoložství)
 ΑΟΥΕΛΕΨΗΝΕ adj. μοιχαλῆς *ci-*
zoložník (bezbožný)
 ΑΟΥΕΛΕΨΗΝΕ adj. ΕΛΕΟ Α...Ο
 λόγος πορνείας *přičina*
cizoložství Mt. 5. 32
 ΑΟΥΕΛΕΨΗΝΕΑΤΗ *cizolo-*
žiti, Α. ΕΛΚΟΥΨΗΝΗΣ *la-*
hoditi chouikám
 (*smyslům*)
 ΑΟΥΕΛΕΨΗΝΑ f. πόρνη *me-*
retrix nevěsta
 ΑΟΥΕΨΗΝΕ adj. *dobročín-*
ný, štědrý, dobrotitivý
 ΑΟΥΑ adj. *milý*
 ΑΟΥΕΨΗΝΕ adj. *láškyplný*
 ΑΟΥΕΨ ΕΥΤΕΟΡΗΤΗ ΜΟΙΧΕΥΕΙΝ
cizoložiti
 ΑΟΥΕΨΗΝΕ *libezné*
 ΑΟΥΗΣ m. pl. *lide*
 ΑΟΥΕΨΗΝΕ adj. *lidský, δη-*
μιόσιος veřejný (Act.
 5. 18)
 ΑΟΥΑ adj. *litý, ΑΟΥΕ*
velmi
 ΑΟΥΑ f. *zlo*
 ΑΟΥΑ f. *sleepce, kvočna*
 Mt. 23. 37. Ass.
 ΑΟΥΑ m. *luh, les*
 ΑΟΥΑΝΕ adj. *lesní*
 ΑΟΥΑ f. *leš* pl. ΑΟΥΑ
nástrahy
 ΑΟΥΑΝΕ adj. *pletichár-*
ský, zlý, ΑΟΥΕΨΗΝΕ čert,
dábel
 ΑΟΥΑΝΕ *zlý*
 ΑΟΥΑΕΨΗΝΕ n. πόνησις
zlomyslnost, špat-
nost
 ΑΟΥΑΕΨΗΝΕ n. *špatnost*
 ΑΟΥΑ m. *luk*
 ΑΟΥΗΤΗ, -Α, -ΨΗΨΗ *odlou-*
čiti (obyč. οτ—, πατ—)
 ΑΟΥΑΝΗ m. *Lyžaniáš*

M

ΜΑΓΔΑΛΑΝΕΚΑ adj. ΕΛ ΜΡΕ-
 ΑΟΥΑ Μ... ΕΥΑ ΤΑ ΟΡΙΑ
 Μαγδαλάν *do krajiny*

Magdalanské Mt. 15.
39

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ, ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
Magdalena

ΜΑΓΑΤΗ, -ЖЖ-, -ЖИШ
άλιφω *mazali*
ΜΑΛΟΒΕΡΓΗΝΗ *adj. krát-*
kodobý

ΜΑΛΟΒΕΡΓΗ *adj. έλιγύπισ-*
τος malovernýj

ΜΑΛΟΜΟΨΗ *adj. κυλλός*
chromý, zmrzačený
άνόπηρος *zmrzačený,*
subst. *mrzák* (Lk. 14.
13)

ΜΑΛΧΑ *pl. Μάλχο; Mal-*
chus

ΜΑΛΪ *adj. malý, malo*
málo, ελ μαλΪ μικρόν
jen *kratičko, adv. μα-*
λν málo

ΜΑΜΜΟΝΑ *μαμμωνᾶς: ma-*
mona (mammona) f.
a *ma(m)mon m.*

ΜΑΜΟΝΗΝ *adj. poss.*
ΜΑΝΑΣΗΝ *Μανασῆς Ma-*
nasses

ΜΑΝΑΣΤΗΡΑ *v. μοναστήρι*
manina, manina f. μέννα
manna

ΜΑΡΑΒΕΛΙΚΪ *adj. morav-*
ský (m. moravský)

ΜΑΡΙΝΗΝ *adj. poss. Ma-*
riin

ΜΑΡΙΝΑ *f. Μαρία, Μαρία*
Maria

ΜΑΡΚΑ *Marek*
ΜΑΡΤΑ *Marta*

ΜΑΡΤΑ *m. březen*

ΜΕΣΑΛΗΜΗΝΗ *m. Mesa-*
lian

ΜΑΣΛΙΝΑ *έλαια oliva*
ΜΑΣΛΙΝΗΝ *adj. olivový*

ΜΑΣΛΙΝΑ *adj. za maslinná*
ΜΑΣΛΟ *p. olej, masl*
(starší je *olek*)

ΜΑΣΤΑ *f. pozdější za*
χρησμά, tak v Nik. Mk.
14. 3. 5 a t. d.; m. ma-
slianina za maslinna, ma-
slianica *oliva* (str. 217);
ΜΑΣΤΥΚΑ *adj. za χρι-*
σματικ (Mk. 14. 4 Nik.)

ΜΑΤΗ, ΜΑΤΕΡΙ *f. matka,*
ΜΑΤΕΡΙΚΑ *mateřský*

ΜΑΤΗΧΙΑ *m. ύπατισμός*
šat, spodní šat (Jan
19. 24)

ΜΑΤΑΤΑΡΑ, ΜΑΤΤΑΡΑ
ΜΙΣΣΟΝ *Mathan*

ΜΑΤΑΤΗΝ, ΜΑΤΤΗΝ *Ma-*
tous

ΜΙΔΑ *m. med*
ΜΙΧΔΟ *praep. s instr.*
mezi

ΜΙΧΔΟΥΡΚΗΝΕ *Mesopo-*
tamie

ΜΙΛΑΤΗΝ *pl. Μελίτη Me-*
lita, Malta

ΜΙΣΗΝ *m. Μεσσίας Me-*
siáš

ΜΙΣΤΗ, ΜΙΤΑ *mésti, μι-*
τάτη, მიჩხ metali

ΜΙΤΟΥΔΗ *m. Methoděj*

ΜΕΧΑ, ΜΕΚΑ *meč*
ΜΙΔΪΝΗΝ *Med*

ΜΙΛΑΝΗΝ *ὁ Μιλῆσιος Mi-*
lefan

ΜΙΛΟΒΑΤΗ, -ΔΟΥΚΑ *mlti s*
kým útrpnost, smi-
lovati se; m. сѧ комоу
smilování, slitování
naléztí u koho

ΜΙΛΟΒΕΡΓΟΒΑΤΗ, -ΔΟΥΚΑ
s *akk. nebo s lok.*
smilovati se nad kým

ΜΙΛΟΒΕΡΓΙΝΗ *p. slitování,*
smilování μακροθυμία
shovůvavost, shovně,
trpělivost

ΜΙΛΟΒΕΡΓΑ *adj. milo-*
srdnýj

ΜΙΛΟΒΕΡΓΙΚΑ *adj. οίκτιρμων*
misericors milosrd-
ný, soucitný, útrpný
v. též *φιλία*
ΜΙΛΟΒΕΡΓΙΝΗ *f. έλεος slito-*
vání, smilování, al-
mužna

ΜΙΛΟΒΕΡΓΑ *f. έλεος miseri-*
cordia milosrdensvol:
Mt. 12. 7; 23. 23; Lk.
1. 50. 54. 58. 72; 10. 37
(ελεος m. сѧ imka),
též v Ž. velmi často
(v. φιλότη), zde za
οίκτιρμός *miseratio*
slitování jen 105. 46
a 118. 156; za έλεημο-
σύνη *almužna* Supr.

370. 20 (misto ΜΙΛΟ-
ΒΕΡΓΙΝΗ)

ΜΙΝΑ *μη ιστά ηρώδ*
οπλαγχνίζομαι *mám*
útrpnost s lidem, Il-
lost mám nad...

ΜΙΜΟ *mimo*

ΜΙΜΟ-ΚΑΤΗΝ, -ΚΑΚΚΑ *pro-*
tahovati, prodlužo-
vati

ΜΙΜΟ ΠΤΗ, -ΚΑΚΑ *jtti*
mimo, kolem

ΜΙΜΟ-ΤΗΝ, -ΤΙΚΑ *běžeti*
mimo koho

ΜΙΝΑΤΗ, -ΜΙΝΑ *minouti,*
mljeti

ΜΙΝΟΒΕΡΓΗΤΙΚΑ *m. světo-*
vládce

ΜΙΝΟΒΕΡΓΑ *m. strážce*
míru, smírc

ΜΙΡΑ *m. εὐχήνη pax mír,*
ΠΤΗ *ελ m. žehnací*
formulka πορεύου *ελ*
εὐχηνήν Lk. 7. 50; 8.
48. Mar. Zogr. Ass.,
ale Mk. 5. 34 jen
Ass. (Mar. a Zogr.
ελ ΜΙΡΟΝΑ)

ΜΙΡΑ *m. κόσμος světl,*
ΚΑΚΑ *m. ὁ κόσμος ves-*
mír

ΜΙΡΝΙΚΑ *adj. mírný, po-*
kojnýj

ΜΙΡΝΕΚΑ *adj. světskýj*

ΜΙΝΑ *f. πίνωξ discus*
mísa

ΜΙΛΑΝΙΚΑ (ΜΙΛΑΝΙΚΑ)
m. νήπιος *nemluvné;*
adj. ΜΙΛΑΝΙΚΑ, ΜΙΛΑ-

ΝΙΚΑ *νήπιων*

ΜΙΛΑ *adj. mlád*

ΜΙΛΑΒΑ *f. τόρυβος tumult-*
us pouk, rozbroj,
hluk

ΜΙΛΑΒΗΤΗ, -ΚΑΚΑ, -ΕΝΗΝ *το-*
ρυβίζομαι bouřiti se,
pouykovati

ΜΙΛΗΝΗ *gen. -νήα f.*
δοσραπί, blesk

ΜΙΛΕΝΗΝ *p. mlčení*

ΜΙΛΕΒΑΤΗ, -ΝΑ, -ΝΗΝ *ml-*
četi

ΜΙΝΕΑ *f. μνῶ podle akk.*
pl. μνῶς *utvořeno:*
ΔΙΕΑΤΑ ΜΙΝΕΑ, *pak*

ΜΑΝΑΣ ΤΕΟΝ (jednou též akk. ΜΑΝΑΣΚ) *hřivna* (100 drachem)
 ΜΙΟΓ V. ΜΑΝΟΓ
 ΜΟΔΑΝΤΑ V. ΜΟΑΝΤΑ
 ΜΟΝ *māj*
 ΜΟΚΡΑ adj. *mokryj*
 ΜΟΔΑΝΤΑ f. κύη, *modlitba*
 ΜΟΔΗΤΗ, -ΑΣ, ΑΝΗΝ *pro-siti*, Μ. ΣΑ S dat. osoby *modlití se k někomu*
 ΜΟΔΗΝΗ Π. *modlení, prošení*
 ΜΟΝΑΣΤΕΡΙΑ Μ. ΜΟΝΑΣΤΕ-ΡΙΟΝ *klášter*
 ΜΟΡΑΒΑ f. *Morava*
 ΜΟΡΑΒΑΝΗΝΤΑ Μ. *Morav-
van*
 ΜΟΡΑΒΑΣΚΑ adj. *morav-
ský*
 ΜΟΡΕ (ΜΟΡΕ) Π. *more*
 ΜΟΡΑ Μ. ΛΟΙΜΟΣ *mor*
 ΜΟΡΑΣΚΑ adj. *mořský*
 ΜΟΣΗΝ, ΜΟΣΗΝ, ΜΟΣΗ *Moj-
žiš*, ΜΟΣΙΟΥ adj. poss. *Mojžišův*
 ΜΟΨΗΝ, ΜΟΨΑ, ΜΟΨΗΝΗ *moci, zákaz vyjad-
řuje se též impera-
tivem* ΗΙ ΜΟΨΗ, ΗΙ ΜΟ-
ΣΗΤΙ S inf. přísluš-
ného slovesa, na př.
ΗΙΜΟΨΗΙ ΖΑΤΑΡΕΤΗ
 ΜΟΨΑ f. *moc*, pl. ΜΟΨΗ
ostatky
 ΜΟΨΗΝΤΑ adj. *močný*
 ΜΟΨΗΤΗ, -ΑΣ, -ΗΝΗΝ *βρέ-
χειν* ΜΟΨΕΤΙ, *navih-
čovat*
 ΜΟΨΗΝΑ f. ΠΕΡΑ *mošna*
 ΜΡΑΞΑ Μ. *mráz*
 ΜΡΑΞΑ Μ. *temnota, tma*
 ΜΡΑΞΗΝΤΑ adj. *temný*
 ΜΡΑΞΗΝΤΗ, ΜΡΑΞΗΝ *mrz-
nouli*
 ΜΡΑΞΕΤΑ f. βδελύγμα *abominatio ohausa,
ohavnost*
 ΜΡΑΞΕΤΗ, -ΑΣ, -ΗΝΗΝ *βδε-
λύσσομαι* V *ohavnosti*
mlti (Rom. 2. 22)
 ΜΡΑΚΗΝΤΗ, -ΑΣ, -ΗΝΗΝ *οκο-
τίζουσι* *obsecuroz za-
tmíti se, zamračiti se*
 ΜΡΑΤΑ *mrtvý*

ΜΡΑΤΑΝΑ Μ. *nebožtk, mrtvý*
 ΜΡΑΤΑΤΗ, ΜΡΑΤΑ, ΜΡΑΤΗΝΗΝ
 (Κ ΜΡΑΚΗΝΤΗ) *zatmíti se, zamračiti se*
 ΜΡΕΚΑ f. θίκτυον *rete sít*
 ΜΡΕΤΗ (ΜΑΡΕΤΗ) *μάρκ*
mfitti
 ΜΡΕΔΗΤΗ V. ΜΑΔΗΤΗ
 ΜΡΕΡΑΚΑ V. ΜΟΡΑΒΑ
 ΜΡΕΥΗΤΗ V. ΜΑΚΗΤΗ
 ΜΥΔΑ V. ΜΑΥΔΑ
 ΜΥΝΑΣ V. ΜΥΝΑΣ
 ΜΥΝΗΥ Μ. *mnich*
 ΜΥΝΟΓΑΝΑΔΥ, -ΑΣ ΜΝΟ-
hokráte, často
 ΜΥΝΟΓΟΕΤΗΝΤΑ adj. πολύ-
τιμος drahocenný
 ΜΥΝΟΓΑ ΠΟΛΥΣ *mnoho,
mnohý*, komp. ΜΥΝΟ-
 ΖΑΝ, ΠΟ ΜΥΝΟΓΟΥ, ΠΟ
 ΠΡΕΜΥΝΟΓΟΥ *velice*, ΗΑ
 ΜΥΝΟΥΚ *velmi*
 ΜΥΝΟΖΗΤΗ, -ΑΣ, -ΗΝΗΝ
množiti
 ΜΥΝΟΖΗΝΤΙΑ *mnohokráte*
často
 ΜΥΝΟΖΗΝΤΕΟ Μ. *množství*
 ΜΥΣΤΑ Μ. ΤΟ ΥΛΕΥΟΣ
mustus mest, mošt
 ΜΥΣΗΝΤΑ f. ΚΩΨΩΦ *culex*
komár
 ΜΥ MY, gen. ΝΑΣ, dat.
 ΝΑΜΥ atd.
 ΜΥΣΑΝΤΗ, -ΑΣ, -ΑΣΗΝ
mysliti, ΑΝΧΟ Μ. *na zlé*
mysliti (za sthn. mis-
 sa dakti Euch. sin.
 ΜΥΣΑΝ f. *mysl, my-
šlenka*
 ΜΥΤΑΡΑ Μ. ΤΕΛΩΝΤΕS
publicanus publikán,
celník
 ΜΥΤΗ, ΜΥΤΑ *mýti*
 ΜΥΤΟ Ν. *mzda, zisk*
 ΜΥΤΗΝΤΑ f. ΤΕΛΩΝΙΟΝ *cel-
nice*
 ΜΥΤΗΝΑ f. βραχίων *bra-
chium rámé, paže*
 ΜΥΤΑ f. ΜΙΣΟΣ *mzda*
 ΜΑΥΔΟΜΑΝΑ f. ΖΑ ΜΥΤΑΡΑ
publikán, celník
 ΜΑΥΔΗΝΤΑ ΖΑ ΜΥΤΗΝΤΑ
 ΜΑΝΗΝ, f. ΜΑΝΗΝΗ Π. ΜΑΝΗ
 (ΜΑΝΗ) komp. *μικρό-*

τερος. *ἐλάχιστος* a pod.
 ΜΑΝΗΜΑΝ ΜΟΝΤΑ *ἐλι-
γυν ὄγχι* *málo mī-
luje* (vl. *méné*) Lk.
 7. 47
 ΜΑΝΗΤΗ ΣΑ *ἐλαττοῦσαι*
minui mensiti se (Jan
 3. 30)
 ΜΑΝΕΤΗ, -ΑΣ, -ΗΝΗΝ *δοκέω*
δέξει μοι mīniti, Μ. ΣΑ
zdáti se, ΜΑΝΤΑ ΜΗ
 ΣΑ *zdá se mi*
 ΜΑΡΕΤΗ V. ΜΡΕΤΗ
 ΜΑΣΤΗΤΗ, ΜΑΨΤΑ, -ΕΤΗΝΗΝ
mslti
 ΜΑΣΤΑ f. (πο)μστα, *trest*
 ΜΑΨΤΗΝΗΝ Π. *ἐκδικησις*
pomsta, trest
 ΜΑΥΑ V. ΜΑΥΑ
 ΜΑΥΑΤΑ Μ. *φύνασμα*
 ΜΑΨΑ f. *λεειτουργία missa*
mše
 ΜΥΔΑ f. γολκος *aes pe-
nize ražené z mědi*
 (Mt. 10. 9; Mk. 6. 8;
 12. 41)
 ΜΥΔΑΝΑ *měděnj*
 ΜΥΝΑ f. *směna*
 ΜΥΝΗΤΗ, -ΑΣ, -ΗΝΗΝ *mé-
niti, sméniti*
 ΜΥΡΑ f. *mlra*
 ΜΥΡΗΤΗ, -ΑΣ, -ΗΝΗΝ *mēfiti*
 ΜΥΡΗΝΗΝ V. ΖΗΛΑΜΕΜΥΡΗ-
 ΝΗΝ
 ΜΥΣΗΤΗ, -ΑΣ, -ΗΝΗΝ *mī-
siti*
 ΜΥΣΤΟ Ν. *místo*, ΚΑ-ΜΥ-
 ΣΤΟ *předl. místo*
 ΜΥΣΑΝΑ Μ. *město*
 ΜΥΣΑΝΑΝΤΑ ΗΔΑΚΤΑ ΗΜΑΝ
οσληγιστής *lunaticus*
náměsíčník
 ΜΥΤΑΤΗ, -ΑΣ *metati,*
vrhati
 ΜΥΧΑ Μ. *ὄσχος* *uter*
měch
 ΜΑΚΑΚΟΛΕΓΑΝΗΝ Π. *lehánt*
na mékkém lůžku
 ΜΑΚΑΚΑ adj. *měkký*
 ΜΑΣΟ Π. *maso*
 ΜΑΣΟΠΟΥΣΤΗΝΤΑ adj. *ma-
sopustný*
 ΜΑΣΤΗ, ΜΑΤΑ *másti*, Μ.
 ΣΑ *znepokojuvati se*

μάτα f. ἡδύοσμον *med-
tha máta*

ματίζει m. ταράξει *tur-
bella znepokojeňt,
hrůza*

μαδντι, -ждж, -дннн
prodleáti, meškati
(srovň. κλένκτι)

μαδντι, -ждж, -дннн
sofízōtai zmoudřiti

μαδρота sofia *mou-
rost*

μαδρ adj. σοφός *mou-
drý*

μαδαν adj. βροδός *zpo-
zdilý* (Lk. 24. 25)

μαжати сѧ, мажжм сѧ
vzmužovali se

мажж m. muž

мажжскѧ adj. mužský

мажж f. muka

мажж f. mouka

μαченик m. *mučedl-
nik*

μαченица f. *mučednice*

μαченис p. *mučent*

μαченитѧ m. *mučitel*

μαчени, -чж, -чннн *mu-
čiti*

μαчыг adj. βροδός *mučň*

μυρό n. μύρον *unguen-
tum mast*, starší je

χρησμα я младší масть,
масло, мажжнн

II

на praep. s akk. ozna-
čuje se předmět, ku
kterému se děje ně-
jaký pohyb a sice
především k jeho po-
vrchu: на гротъ при-
доша Supr. 536—537:
κλζρντι на вѣтницѧ Mt.
6. 26; pohyb děje se
s nepřátelským úmys-
lem: ἔκο на разсѣн-
ника ли нѣдѣте Mt. 23.
55; účel: сѧ, мжнѧ
сѧ (сѧ) на паднннн н
на вѣтнннн мѧногомѧ
Lk. 2. 34; určení času:
на вѣсѣкѧ... днѧ еи-

ликѧ оуѣчан сѧ нѣмо-
ноу на каждѧ hod (ve-
liký svátek) Mt. 27.
15; на мѧного аѣта.
S lok. místo, на kte-
rém se co děje сѧкѧ
еи на сѧкѧ тѧома Mt.
13. 27; u sloves поло-
жити, поставити, сѣс-
ти, лежити, пасти atd.
на-кадннн, -каждж, -кадн-
ннн 1) πείθει *přemlu-
viti*, tedy jako παρ-
στηти (παρστηти), 2)
διαβάλλει *pomluviti*
Supr. 215. 9

наеиχннн p. ἐσπέρз *po-
božnost lidu a kněží*
v noční dobu před
velkými svátky (ne-
špory vigilie): Ass.
str. 149. 3; 154. 15;
162. 13; 171. 29

наводнн p. πλημμύρα
inundatio povodeň

навыжннн μνδών učiti
se něčemu

навычнннн p. učent, na-
učent

нагѧ adj. γυμνός *nahý*

наджда f. *naděje*

надѧ praep. s akk. a
instr. (kam? a kde?):

nad

надѧжннн, -ждж, -ждн-
ннн *nadšliti, napřeti*

наданжжнн (-данжжнн)
adj. *denní, každo-
denní*

надѧнннн сѧ, -дѧм сѧ *na-
diti se*

назаритѧ m. *Nazaret*

назаритскѧ adj. *naza-
retský*

назарѧн, назарѧнннн
*Nazaraeus, Nazare-
nus Nazaretský*

на-хѧратн, -раж *παρα-
ρῶ observo pozor-
vati, dávati pozor*

на-хѧменѧннн σμαίνειν
naznačovati Jan 12.
33 Ass. (καπαλ Mar.
Zogr.)

на-хѧрѧннн, -хѧрж, -хѧрннн
dohlédnouti

нан- ve spojení s komp.
tvoří superlativ:

нан-нанн *nejvíce*

нанмажжнн m. μισθωτός
nájemník

нанн m. *Nain*

на-ннн, -наж *ἐπέρχωμαι*
ustoupiti v koho (Lk.
1. 35) *přijíti na...*

накажннн p. *napome-
nuti, poučeni*

на-кажнн, -кажж *iter. a*
-кажж perf. *poučiti,
napominati*

на-кадѧнн, -даж *naklá-
dati, ukládati* perf.

накавѧнн, -кавж

наковало p. ἰκμάων *incus*
kovadlina

на-мжннн, -мжж *ἐπιχει-
ρῶ καμῶν n... жажнн*

на ннн (на нннн) *ležeti*
na... Jan 11. 38; на

... жажнн сѧм *παροδῶν*
když se tlačil na něho
lid Lk. 5. 1 Zogr.

наложнн *naloziti*

на-лажнн, -лажж, -лажннн
natáhnouti, n. ажж
ἐντείνειν

на-мѧрннн *naměřiti*
(Mk. 4. 24)

намѧстѧннн *nástupce,
zástupce*

на-нннн *naněsti*

нападѧнн, -даж n. на-настн,
-надж *ἐπιπίπτω* *napa-
diti*; напади на вѧжж *ἐγὼ*
*ἐλθέσεν ἐπὶ τὸν τράχη-
λον padl kolem krku*
(otci) Lk. 15. 20

напастѧ f. *πειρασμός po-
kušeni, popouzení*

напастѧннн adj. *τοῦ*
πειρασμοῦ *pokušeni*
(gen.)

напастѧстрожнн *ἐν* *тео-
ринт* *напастн ἐπηρε-
ζειν* *tupiti* Mat. 5. 44
Sav.

напамѧнн, -памж *παπῶν*
napájeti

написаннн *ἐπιγραφῇ* *su-
prascriptio nápis* Mt.

22. 20; Mk. 12. 16;
15. 26; Lk. 20. 24;
23. 38; ἀπογραφεῖ
descriptio popsáni Lk.
2. 2

на-пнѣти, -тѣж *živiti*,
krmiti

на-палнѣти *naplнити*, н.
са п. s., *vyplniti se*
на-понтн, -поя, -пониш
napojiti

на-пранѣти, -елж, -ениш
κατευθύνω *dirigo*:
н... ти ноги наша на
пѣтъ мнрѣл *†iditi na*
še kroky na cestu...
Lk. 1. 79

на-псати (на-писати),
-шж, -ниш *napsati*,
zanésti do věre, ných
listin, γραφῶ, ἀπογράφω
popsati Lk. 2. 1

нардъ m. νόστος *mast*
z nardu, adj. нарднѣ
nardový

на-риши, -риж *pojmeno-*
vati; ὀρίσω *určiti*; по
наричиноумоу κατὰ τὸ
ὀρισμένον *jak jest u-*
rceno Lk. 22. 22

наричишиш n. *pojmeno-*
vání, určení

на-рицати, -рицаж и -ричж
-ричиши *jmenovati*

нароу m. ὄμιλος *turba*
zástup, též в plur.
народи ὄμιλοι *zástupy*
на рѣ. Mt. 4. 25

нароучиъ ἐπιστομῶς *po-*
uštěný (Mt. 27. 16),
προεσταγμένος *určen*
(Act. 17. 26)

на-рѣгати са *posmívati*
se

на-сатиш *φουτεύω nasá-*
zeti

на-снатиш, -ам, -аниш
znásilniti, přemoci

на-сатиш, -жж, -аниш:
насадиша мнѣ браш-
на ἐγλῶχαντες *†idézmati*
osladils mi pokrmu
z. 54. 15; н. са s gen.
požlívati, pochutná-
vati si na čem; trop.

pokochati se v čem,
na čem

на-саждатиш, -ажж, iter.

к насаждатиш

на-сѣдѣтиш, -жжж, -аниш
и насаѣдѣтиш *καθο-*
νομέω déditi, obdr-

žeti, dojíti čeho

насаѣдѣниш m. κληρονό-

μος *hereis: dédic;*
snad nedopuštěním

κονωνός *socius tova-*
rys Lk. 5. 10 (обыча-

ника *zde* *Zogr. Ass.*
Ostr.)

насаѣдаствоуатиш, -ствоуа
jako насаѣдѣтиш (však
dur.)

насебѣж adj. *huslé po*
sobě jdoucí, častý,
mnohonásobný

на-ставиш *ἐδιδάτω do-*
ceo naučiti

наставниш *učitel,*
mistr, přednosta

на-ставиш, -ставиш, od toho
наставѣниш (za to též
наставѣниш) *ἀντι-*
σώσιος co k životu

potřebný; v slovan.
překlade vlastně pří-

tomný, proto v ně-
 kterých textech též

наставѣниш (srov. part.
сѣ сѣжа к мѣмж)

настоуш, -стоуш, -стоу-

ниш *παρέρχεται nastá-*
vám, jsem tu Mk. 4.

29; o dešti, bouři:
strhnouti se

на-стѣжати *πα ἑω calco*:
н... ти на жмѣа *šla-*

pati na hady

насытитиш, -сытиш, -тиши
nasytiti it. насытитиш

на-сѣжатиш, -сѣжж, -сѣжж
и *ζημιάλα γαργαλῶ positi*

(-seti) zemi slooy

насѣжжж *ἐπισώσιος viz*
насташи

натананѣ *Natanael*

натановъ adj. poss. τῷ
Ναθαν

на-тѣжатиш, -тѣжж, -тѣжж
и dial. *natkali = na-*

cpati, μέτρα *натѣжана*

μέτρον *μετρίσμενον*
nallčená (natkaná)

mtra Lk. 6. 38

наоушмоу adj. poss.
Naumův

на-оустиш, -ишж, -стишиш
πεῖσω přemluvíti (v.

нападиш); iter. наоу-

шатиш *наоушриш následujícího*

jitra

на-оуштитиш *naučiti, pou-*
čiti

наоудѣтиш, -жжж, -аниш v.

нашти *начинашиш n. počínání,*

úklad

на-чнатиш, -чнжж, -чншш
počínati

начало n. *záčátek*

на-чѣтиш, -чѣжж *začíti, po-*
číti

начатѣж m. *záčátek,*
počátek

нашж *náš*

на-мѣтиш, на-мѣжж, -мѣшш
μεσσοβυζι *najmouti*

и *negace vedle* ии,
zvláště ии-кѣто atd.

небескѣ *nebeský* (nevy-

skytuje se в старších
textech jako Mar.

Zogr., нѣбрѣ же *zde*
небескѣж)

небескѣж *nebeský* *pravi-*
videlně в Mar. Zogr.

неко, некеи n. *nebe*

неко *konj. nebof*

некоутиш adj. *bez bo-*
lesti, bez nemoci

некоуш *nebof*

небытиш n. *nebyti*

невидѣниш *neviditelný*

некоуш n. *σαυγῆ velká*
sif: nevod, vátka,

vlečná sif (vrše)

НЕ-ΕΥΗΛΑΤЪ (SFOVB. -ΕΛΑΤΗ) *nepochopitelnyj*
 НЕΚΕΔΟΜЪ *neznámij*
 НЕΚΕΔΑΣΤΕΟ П. *nevédomost* {most
 НЕΚΕΔΑΚΤΗΝΗ П. *nevédodomost, šílenství*
 НЕΚΕΔΑΣΤΕΙΝΗ П. *nevédomost, šílenství*
 НЕΚΕΔΑΣΤΕО П. *nevédomost* (v ž. sin. некедасство 24. 7)
 НЕΚΡΑ f. а некроне П. *nevěra*
 НЕΚΡΗΝЪ *nevěfici, nevěrnij*
 НЕΚΡΕΚΤΗ, НЕΚΡΕΚΤΗΝΗ П. *nevěra, nevětivost*
 НЕΚΕΤΑ f. *nevěsta, mladá žena*
 НЕΟΔΟΚΑΤΗ, -ΔΟΥЖ *όγα-υακτείν rozhorčiti se na koho*
 НЕΓАН 1) (Luk. 20. 13 v Mar. Zogr.: негана) *ísos; snad; Supr. 401. 9 (неган) atd.; 2) ίνз аby Supr. 405. 18 (неган); Euch. 69a 1 (негана, zde nahofe str. 79 ř. 2); 3) než наче... неган Supr. 385. 28; наче... неган ib. 403. 30*
 НЕΔΑΜΕΙ ΟΥ ΜΑΧΡΩΝ *neda-leko Mk. 12. 34 atd.*
 НЕΔΕΜΗΝΑ *nerozpečetěnj*
 НЕ-ΔΟΣΤΑΤΗ, -СТΑΝЖ *ύστερ-πw deficio nedostá-vati se*
 НЕΔΟΣΤΟΝΗ *όχευεις inu-tilis; zbytečný, ne-užitečný*
 НЕΔΟУМКѢННЪ П. *pochyb-nost, rozpačitost*
 НЕДѢЛНА adj. *nedělní*
 НЕДѢЛА f. *neděle*
 НЕДЖОГАТІ, -ГОУЖ *nemo-cen byti*
 НЕДЖЪ m. *vósoo; neduh, nemoc*
 НЕДЖЖАНЪ *neduživj, nemocný*
 НЕДЖЖАННЪ *αρρωστος in-firmus nemočný*

НЕДЖЖАНЪ *neduživj, ne-mocen*
 НЕ-ЖЕ *než u kompar.*
 НЕЖАТОРНЪ *όκατάγνωστος; bezúhonnyj*
 НЕЖАЛОА f. *όκακία ne-vinnost, bezelstnost*
 НЕЖАЛОЕНЪ *όκακος ne-vinnj, bezelstnj /nj*
 НЕЖАΛΑΓΟΛΑΝЪ *nevjslov-nižarichinnj nevjslov-nj*
 НЕ-НМѢТН *όπορείν bez prostředků byti /nj*
 ННC. ОУКΔΑΝЪ *nevjslov-niçtoeъ cтaъ έξοστη in furoreim versus est smyslem se pomi-nul; καίνεται blázní (Jan 10. 20)*
 ННCТОВЕКТЕО *μανία šile-nost*
 ННCТЪКЪКННЪ adj. *nepo-miřejici, věčný*
 НЕКАЮЧИМЪ adj. *zbyteč-nj, neužitečný*
 НЕКЪАН v. НЕГАН
 ННАН S ОТА: ОТА ННАН *εί-ота ннаниж *όφ-ής od té doby co**
 НННАЛОCТНЪ adj. *όνελε-μw immisericors ne-milosrdnj, nemilos-tivj, н... кыла макъ *όκπαλγτος implac-bilis nesmiřitelnj**
 НЕМАКЪЧНО *bez přestáti*
 НЕМОИРНЪ *slabj, sesla-benj, vysilenj*
 НЕМРЪЧАН (part. praes. od мрѣчати) *εκτѣ τó όνcπερον φwс nepo-hasťnajiçi (věčné) světlo*
 НЕМЪРНЪ *bezměrnj, ne-konečný, όνείκιστος nevyrovnatelnj, ne-majici sobě rovně*
 НЕНАВІДѢННЪ П. *nendvíděti, nenávisť*
 НЕНАВІДѢННЪ adj. *nend-vistnj*
 НЕНАВІДѢТН, -ЖАЖ, -ДННН *nenáviděti*
 НЕНЖЖА f. v. НЖЖА, не-

НЖЖА *bez potřeby, bez nutnosti*
 НЕОCΑΛΑΝΕΛЪ (-ΖΑΝΕΛЪ) *nedotčenj, nedotknuteľnj, nevypyta-telnj*
 НЕΟCЖΑΔΗΚΗΝΟ *όκατακρί-τωc indicta causa bez rozsudku (Act. 16. 37; 22. 25)*
 НЕΠΛΟΔΥ, -ΔΥΗ *στεіρα ster-ilis neplodná*
 НЕΠΟCΚΔΗΜЪ (part. praes. pass. od ποcκνати) *nepremožitelnj*
 НЕΠΟCΛΑΓΗΝЪ *μη έπιτρετέ-μενcс nedovolenj*
 НЕΠΟCНННЪ *nevinnyj*
 НЕΠΟКОРНЪ *zpurňj, nepoddajnj, nepo-slušnj*
 НЕΠΟCΛИНЪ *neužitečný*
 НЕΠΟCМЪКѢТН *nevpome-nouti si*
 НЕΠΟCКОУРНЪ *neposkurněn*
 НЕΠΟCΡΑΛΗΝЪ *nezahan-ben*
 НЕΠΟCТИЖИМЪ *nedostizí-telnj, nevypytatelnj*
 НЕΠΟУДЪКНЪ *nevěděnj*
 НЕΠΟΤРЪКЕНЪ *nepotřebnj*
 НЕПРΑΒΔΑ f. *nespraved-llost*
 НЕПРΑΒΔΟCЪ *творении П. *όβем; σπουρυλα, zločin**
 НЕПРΑΒΔΑΝНЪ *δίκωc in-iustus nespravedlivj*
 НЕПРΑΒΔАНЪ *nespraved-livj*
 НЕПРΑΖΔАНЪ *έγκωcс praegans, έν γιστρί έξου-σα tēhoľnj*
 НЕПРЪИЖИ *ό πονηρός dā-bel, adj. poss. непръи-жнннъ*
 НЕПРЪКΛΟΝΕНЪ (part. praet. pass. od пръ-κλονити) *nepokořenj, neklesj na mysl*
 НЕПРЪCТАННО *bez pře-státi, ustavičné*
 (SFOVB. нъ пръcтати)
 НЕПРЪКРІКАНО П. *πρέφαιcс obtentus zámysl, záminka Mk. 12. 40*

НИΚΗΝΕΒΑΤΗ, -ΠΡΟΨΑ. ὁ πε-
λαγμένος nestimo: *za*
to mlti Lk. 7. 43; ἔδο-
ξαν putaverunt: *do-*
mnivali se Mk. 6. 49;
λέγω dico: *kogo* μα η-
καμνηκατῶ *narodni* сγтн
kým *mně* *praví* *býti*
zástupové? Lk. 9. 18
(Nik. má zde *raago-*
lykta a *tuk* je na sou-
běžném místě v Mt.
16. 13 a Mk. 8. 27
všude *raakta*); *tén*
ónelidomón μου *ón* *upw-*
ptevsa: *ponovinni* *mo-*
eji *ninikhtika* *poha-*
néní, *jehož* *jsem* *se*
obdával

ΠΕΡΑΙΤΗ, -ΡΑΙΔΑ, -ΔΙΝΗ
в *ΠΕΡΑΙΤΗ* 1. *ἀμελείν*
παρακλίνειν *nestarati*
se o..., *zanedbatí*
(později *za* *to* *inark-*
chi), 2. *καταφρονείν* *po-*
hrdati *kým* (Mt. 18.
10; Cloz. 434)

ΠΕΡΑΙ-ΛΕΨΙΝΗ *nerozlu-
čitelný*

ΠΕΡΑΙΩΜΗΝ *nerozumný*

ΠΕΡΑΙΩΜΗΝ *n. nerozum*

ΠΕΡΑΙΩΜΗΝ *nerozumný*
Ass. Lk. 24. 25

ΠΕΡΑΚΟΤΟΡΗΝ *ὀχτροποι-
ήτης* *nerukodělný*

ΠΕΚΑΔΕΜΕΝΑ (ΕΚΑΔΕΤΗ)
ἀδελειπτος *neubýva-
jící*

ΠΕΛΑΝΑ *neslaný*

ΠΕΤΗ, ΠΕΚ *nésti*

ΠΕΤΡΟΝΗΝ *n. ὁ κατὰ*
ταῖς *sedilio* *hádka*,
nepokoj

ΠΕΥΚΕΤΗΝ *nevědomý*,
nezná

ΠΕΥΚΕΜΕΝΑ *ἀνέτος*
stultus *pošetilý*

ΠΕΥΚΟΡΗΝ (ΕΥΚΟΡΗΤΗ)
ἄπιστος *nestvořen*

ΠΕΥΚΡΑΠΗΝ (ΕΥΚΡΑΠΗΤΗ)
nesnesitelný

ΠΥΛΑΓΗΝ *nepomlje-
jící*

ΠΟΥΚΡΑΠΗΝ *nehezký*

ΠΟΥΚΑΚΗΝ (ΟΥΚΑΤΗ) *pe-*
umyl

ΠΟΥΚΑΚΗΝ (ΟΥΚΑΤΗ)
ὁκομήτος *neusnajíce*

ΠΟΥΚΑΛ *ne nepatrný*,
ne špatný

ΠΟΥΚΑΠΗΝ *n. ὁ ποῖα* *cov-*
fusio *rozpacitost*,
bezradnost

ΠΟΥΚΕΤΗ *n. nečistota*

ΠΟΥΚΕΤΗ *adj. nečist*

ΠΟΥΚΕΤΗΝ *n. nesmy-*
slnost

ΠΟΥΚΕΤΗΝ *ὁνολογητός*
bezsmyslný

ΠΟΥΚΕΤΗ *ἀσέτης* *bez-*
božný

ΠΟΥΚΕΤΗ *n. bezbožnost*

ΠΟΥΚΕΤΗ *bezbožný*

ΠΟΥΚΕΤΗ *f. πελεκίν* *pe-*
likán

ΠΟΥΚΕΤΗ (ΠΟΥΤΗ) *ἔραφο*;
nesslvaný

ΠΟΥΚΕΤΗ *ουχί*; ΠΟΥ...
ani... *ani*; ΠΟΥ...
ni... *ni*... *ni*... *ni*...

ΠΟΥΚΕΤΗ *n. noe*

ΠΟΥΚΕΤΗ *n. meč*

ΠΟΥΚΕΤΗ *f. ὀχρη* *pochva*

ΠΟΥΚΕΤΗ *adj. nožní*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *no-*
siti; *n. sa* *vznášeti* *se*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

ΠΟΥΚΕΤΗ, ΠΟΥΚ, -ΕΤΗ *n. noci*

СТЕНΗΣ ΗΙΕΙΣΚΟΙ ΗΚ-
ΔΗΤΑ *ca násillm útoči*
se na království ne-
beské Mt. 11. 12 a
Η ΚΑΤΕΚΤΑ ΚΑ ΗΙ (= ΚΑ
ΨΕΤΕΝ) ΗΚΔΗΤΑ *ca*
πας ις αὐτῶν βισέται
(= medium) (= *všl*
mocí chce, se tam
dostati) Lk. 16. 16.
Zogr. n. *ca též na-*
máhali se

ΗΚΔΗΜΗ *nucené*
ΗΚΔΑ *f. přinucení,*
nutnosti, nouze
ΗΚΔΗΜΗΚΑ *m. násilník*
ΗΚΔΗΜΗ *znásilnění*
ΗΚΔΟΥΖΙ *s předcháze-*
jcim οτα: οτα ηκ-
ΔΟΥΖΙ *odkudž, jinaak*
ΗΚΔΟΥΖΙ

ο

- ο *praep. s akk. na: o*
ΔΙΕΝΗΜΑ *ἐκ θεῶν πα*
ραυί Mt. 20. 21; 22.
44 a t. d. ο *ΜΑΤΙΖΗΜ*
μον *ΜΑΤΑΜΑ* *μηκίνα*
ἐπὶ τῷ *ματρισμόν* ο
μάj odév Jan 19. 24;
slok. často, tak u slo-
ves *ΓΛΑΦΑΤΗ, ΠΑΣΑΤΗ,*
ΠΕΠΥΑΤΗ a t. d., *na*
př. ΓΛΑΦΑ *εμοφ* ο *nen*
περὶ αὐτῶς ο *ni* Mk.
1. 30; *σαμνατῶν* ο
nek Mk. 5. 27; ο *σεκ*
εὐ *χημακ* *παδνῖτα* *ca*
χὺτμῖντj sama od
sebe (sebou) Mk. 4.
28
- ο *částice při zvolání s*
vok. nom. neb gen.
vo *μηνο* ω *γύναι* Mt.
15. 28
- οε *praep. s akk. οε οη*
πολ *παρανὰ* *πέρ* *τῶν*
Ἰορδάνου *za Jordá-*
nem Mt. 4. 15. Ass.;
19. Mar. a t. d. οε *νοηκ*
διάνυκτός *per noctem*
po celou noc (přes c.
n.) Lk. 5. 5; 6. 12

οεα, οετ *oba, obě*
οεασι *πλῆν* *verum tamen*
však, naproti tomu
οεασιαντj *ca obvesellii*
se

οετῶνιαντj (= οε-κετ...):
οετῶνιαντj *κα* *κατῆκα*
κρανῆκα *μονη* *ἐπα-*
λινώσῃ, sestárnul
jsem ž. 6. 8

οεηδα 1. *bezpráv, křiv-*
da: κκα ο-*κ* *ναμῶ* *κα-*
τεορητῶν (μη?) *τακο*
μκνῶν Supr. 50. 4;
οεηδ *ημνακδαντj* *ib.*
126. 28: οτα *κατῆκα*
ο-*κ* *πρινῖ* *ωφ* *ὀδικου-*
μένος *jemuž bylo od*
všech bezpráv *ἐί-*
néno *ib.* 455. 14; 2.
ubližen, polupent:
μοαντj *ca* *za* *τεορα-*
σῶμα *ναμῶ* ο-*κ* *πιο-*
τῶν *ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς*
kteří vám ubližují,
rás urážejí. V Mk.
7. 22 *je* *οεηδ* *nedo-*
patřením *za* *πλανε-*
ξίαι (*za to bývá* *λη-*
χόμεν)

οεηδαηκτj *adj. později*
za *ημνακδαντj:* *λῶ-*
κδαντj *na* *πρακδαντj*
η *οεηδαηκτj* *ἐπὶ* *δι-*
καιοῦς *καὶ* *ὀδικοῦς* Mt.
5. 45 *Sav. (ημνακδαν-*
τj *Mar. a j.); Cloz.*
117; Supr. 460. 7-8

οεηδαηκτο *ubližen*
οεηδῆτj, -*κακ*, -*δινῶν*
1. *krivditi někomu:*
ne *οεηδκ* *τις* *οὐκ*
ὀδικῶ *se* Mt. 20. 13;
v *Ž. často* 9. 22; 42.
2; 86. 18; 102. 6 *η*
οεηδ *μη*, *ἀποστερησῆς*
nezadržuj za sebou
Mk. 10. 19; αἰντj *εσμῶ*
κογ *ημνα* *οεηδῆτj* *δου-*
κοφῆτης *vydtral,*
vydřel Lk. 19. 8; *ημ-*
κογοκ *ne* *οεηδαντj* *μη-*
δέν *δισαίσῃς* *neu-*
tiskuje, nevydřeje
Lk. 3. 14

οεηα *hojný, adv. -o*

οεηματj, οεημακτj, -*μακ-*
ων *a* -*ημακ*, *ημναων*
impf. a *οεατj, οεημακ*
pf.: objímati, obe-
jmouti, do náručí
bráti, vzíti *οεημα* *i*
(οτρομα) *ἐνταχόλ*, *σά-*
μεος Mk. 9. 36; *οεημα*
κα Mk. 10. 16; *ταμα*
ιγο *ne* *οεηατj* *κατέλα-*
βιν (neobsáhla) Jan
1. 5; *οεημκτε* *η* *περιλῶ-*
βετε *αὐτῶν* ž. 47. 13
sevftij, obkláditi: *οε-*
μακ *μα* ž. 16. 12;
114. 3 *ὀκλαβον* (*περι-*
σχοῦν) *οεακ* *μημνοκ-*
ετες *ρῖμα* *συνέκλεισεν*
(zahrnul) Lk. 5. 6
η *μκτj* ... *οεημκτj* *η*
σὺλλωβέτω *αὐτῶν* *υλοῖ*
jej ž. 34. 8. *sbtrati,*
trhati, česati ovoce,
plody: *εδα* *οεημακτj*
οτα *τρῆνῃ* *γροκν*
οὐκῆγουσιν Mt. 7. 16;
ne *οτα* *τρῆνῃ* *εὐ* *ο*
κῆκτj *εμοκῆν* *η* *οτα*
κκινῶν *γροκ* *εδα* *οε-*
μακτj *σὺλλέγουσιν* ...
τρῆγῶσι Lk. 6. 44
(*γροκν* *η* *μκντj* *Nik.*);
η (ο) *εημακτj* *η* (*κ-*
ηποκδῶ) *κκκ* *πρῆκ-*
δαντj *ηκτj* *κ* *τρῆ-*
γῶσιν ž. 79

οεηοκατj *ca, -νοκ* *ca*
dělati okolky; říci
η ο ... *νοκ* *ca* *εἶπε*
πρρησῖα *řekl bez*
okolků Mk. 8. 32;
Jan 7. 13

οεητj, οε-*ηακ* *obejti, ob-*
kláditi

οε-*ητj* (z *οε-ητj*), *οεηα.*
ἐντωίτω *involve* *ο-*
vinouti, zavlnouti
Mt. 27. 59; Lk. 23. 53;
ἐκείλῃς *τῇ* *συνδέν* *οε-*
τj *η* *κα* *παστανῆκ*
οβνῖν *v plátino* Mk.
15. 46 *οεητj* *η* (*ε-*
τῆα) *ηκτj* *κα* *αρο-*
ματj *ἐδρα* *αὐτῶ* *δω-*

νόιος μετὰ τῶν ἀρσενῶ-
 των Jan 19. 40
 обитѣла f. (житати byd-
 liti) obydli, hospoda
 обладати (ладати), -лаж
 s instr. panovati nad
 kým, ovládati koho
 облак m. oblať
 областа (starší než областа
 v textech, z об-ласта)
 f. moc, oblast, území,
 okres
 облачнѣти сѧ ἐνδιδύσκειν
 induor oblékati se,
 odvlati se v co
 облаш adj. λαϊκός laický
 облашн, облаж, -лажешн
 мѣнѣти maneo: облажен
 сѧ нама мѣнов мѣнѣ
 тьмѣн zůstať s námi
 Lk. 24. 29; za stolem
 seděti (vl. ležeti) 30.
 облавати, -лаж. προσέχω
 infundo: о-ти кого и-
 лажа jedem zalévat, i,
 upouštějti jed Opis.
 II. 2 str. 50
 облавати ἐκτελεῶ lam-
 бо: неи ... облажаж
 гион го lizali Luk.
 16. 21
 облашоваише п. lizáni,
 oblizování
 областати, -стаж. ozafo-
 vati
 областѣахѣти, -нѣж
 (srovnej аистѣише) po-
 крѣти se listim
 облачати, -чаж. v. обла-
 чнѣти
 облачѣише п. usvědčeni,
 obžaloba
 облачнѣти, -чж. ve zná-
 most uvěsti, usvěd-
 čiti, obviniti, obžalo-
 vati
 облачѣише п. podoba, po-
 stava
 облачѣти, -лѣж: облачѣ
 и еси сѣи сѣи сѣи сѣи
 покрьлѣ jej hanbou
 ž. 88. 46
 облачѣвати, -чаж. κατα-
 φέλω pollibiti

облажнѣти, -жж, -жншн
 obložiti
 облажати, -гаж. (лажати)
 pomlouvati
 областѣти, -лажж, -ластѣ-
 шн παγιδεύω capio nē-
 komu nástrahy stro-
 jiti
 облачѣи, -лѣжж. oblěci
 облачѣи, -лажж. iter.
 к облажнѣти
 облажнѣти obnažiti
 облажнѣти, -жаж. zchud-
 nouiti
 облажнѣти, -жаж, -жншн ob-
 noviti
 облажнѣише п. obnoveni
 обон обож, обон бини
 обон-жаж, -ж на обон
 странѣх, мажж. об. о-
 стрѣ бѣмѣаи бѣсѣмѣ
 dvousečný meč
 облажнѣти, -жж, -жншн
 utvářeti, -řiti
 облажнѣти, -жаж. dur.
 k předešlému, úpotv-
 pouj. vyjádřiti obraz-
 ně, v podobenství
 облажнѣти, -жаж. způsob
 облажнѣти adj. obrazný
 облажнѣти, -жаж, -жншн
 obrátiti
 облажнѣти ὀψώνιον stipen-
 dium, žold
 облажнѣише п. obřezání
 облажнѣти, -рѣжж. a -рѣ-
 жаж. obřezati
 облажнѣишн, -нжж, -жншн
 φαρτίζει. někomu bři-
 mé ukládati
 облажнѣти, облажнѣж, -ражж-
 шн nalézt, vynalézt,
 k tomu impf. облажнѣ-
 ти, о. сѧ nacházeti
 se kde, býti, meš-
 kati kde, obcovati
 s kým
 облажнѣти, -чж, -жншн za-
 snoubiti
 облажнѣти, -жаж, -жажншн
 ošáliti, podvésti
 облажнѣти obouti, part.
 praet. pass. облажнѣ
 υποδεξιμένος calcia-
 tus

облажнѣти, -жаж. μωραί-
 νομαι: 1) ἐμωρῶνθησαν
 облажнѣти blázní učē-
 něni jsou Rom. 1. 22
 Christ. (Slěpč. má již
 облажнѣти, Šiř. ωρῶ-
 ραίνω, ale activum
 se ještě zachovalo:
 не облажнѣти сѧ ἔκ πρῆλκ-
 αροσθι μιρα сѣго οὐχὶ
 ἐμωρῶνεν... zdalť ne-
 obrátil v bláznovství
 I. Cor. 1. 20 Slěpč.
 V Ochř. vydavatel
 bezpochyby špatně
 četl: не ωρῶ ηαν m.
 ωρῶ(ς) ηαν; 2) ne-
 chutným, fádnlm se
 státi (gracismus): o
 soli Mt. 5. 13; Lk. 14.
 34
 облажнѣти viz об.
 облажнѣти, -чаж. ověn-
 čiti, korunovati
 облажнѣти v. облажнѣти
 облажнѣти, -стож, сто-
 шн κυκλώω obkličiti
 облажнѣти περιῶω ob-
 cházeti
 облажнѣти, облажнѣти viz облажнѣ-
 ти
 облажнѣти m. ἐξος obýčej
 облажнѣти adj. obecny
 облажнѣти m. κοινωνός
 socius účastník
 облажнѣти adj. κοινωνικός
 sdlný, štedrý
 облажнѣише п. κρασιάζω
 obžerstvi
 облажнѣти, -жаж. сѧ přejisti
 se
 облажнѣти ὀριστώ pran-
 deo snidati a snidalo
 se teprv k polednímu
 (tedy spíše náš oběd)
 Lk. 11. 37; Jan 21. 12.
 15
 облажнѣти m. ὀριστον pran-
 deo snidati (oběd)
 Mt. 22. 4; Lk. 11. 38;
 14. 12 (v. облажнѣти)
 облажнѣти v. облажнѣ-
 ти
 облажнѣти (об-жж...) obě-
 sili

260

κακητὴ κόκκινος coccineus *šarlatový, načový* Mt. 27. 28 Ass. (чръланима. Mar.)

οὐκ δὲ za *ot-šb d- v.

οὐτῆτι

οὐστῶντῆτι v. οὐστῶντῆτι

II

παρεσθα f. ὁπωλία perditio *záhuba* Mt. 7. 13; λοιμός pestilentia *mor* Mor. 24. 7

παδάτι, -λακ *padati*

παδίνης *pád, padáni*

πακίτη f. νομή *pastva*

πακοστὴ f. π. ἀκαθὴ κο-

λαφίζου ML 26. 27 je

tržniti, mučiti, ne-

boť Mk. 14. 65 palé-

záme αἰχμητῆ za κο-

λαφίζου; srov. πα-

κοστὴ τυραννί: *tyran-*

stol Supr. 512. 18.

Mimo to je πακοστὴ

překážka, škoda, u-

bltženi (Supr. 585. 15.

22), *pohanění* 379. 25

až 26

πακῶ, πακὶ πάλιν iterum

opět, zase

πακυσμῶντις π. παλιγγε-

νέσις regeneratio

obrození, znouuzro-

zení

παλίτι, -λακ, -νισι *páliti*

παλίτις f. *palice*

παμψυλίαις f. *Pamfylie*

παμᾶτις π. *památká*

παμᾶτὴ f. *pamět, pa-*

mátka

παμῆξ m. *papež*

παράκλητὴ παρῆκλήτος

paraklit (utěšitel)

παρᾶκκλην, -κῆν παρᾶ-

κευθ *den přpravu,*

t. j. den před subba-

tem, sobotou

παροπείδα f. παροψίς

malá miska

παρ(α)τῆκῆν m. *Parth*

πάσκα v. obyčejnější

πάσκα

παστέικῆν adj. *pastevní*

πάστι, -πάδα *padati,*

padnouti

πάστι, πάσκ *opatrovati,*

střešiti, pásti

πατριάρχᾱ m. *patriarch,*

adj. pos. πατριάρχησκᾱ

patriarchský, též pa-

triarch

πατριάρχησκο π. *patri-*

archát, hodnost pa-

triarchy

παστῶν m. *pastýř, pa-*

stucha

παστῶν m. *pastýř*

πάσχα f. πάσχα *Pascha,*

velikonoce

πάτομα m. Πάτμος *Pat-*

mus

πατριάρχᾱ v. πατριάρχᾱ,

πατριάρχησκᾱ *patriar-*

chův

πάσι μάλλον magis *vice,*

spíše

πάλη f. *plénka*

πάλη v. πόλη

περγαμή m. *linor* (februar)

περγαμή m. *Pergamus*

περσική m. *Peršan*

πετρά m. *Petr, adj. poss.*

πετρού *Petrův*

πεμῆρα f. *jeskyně, jáma*

περι, περὶ 1) *peči,* περι

ὁπός *přčený* (na př.

ryby pečené Lk. 24.

42); 2) π. c. *starati*

se (s instr. neb s o

s lok.

περὶ f. *pec, kamna, jes-*

kyně

περιάλ f. *starost, zármu-*

tek, hoře

περιάλκῆ adj. *zarmou-*

cen

πῆκο π. πόσις *potus ná-*

poj

πῆγα m. πῆγανόν *rutá,*

roula

πῆλοκῆ f. chybně za

Φιλοσοφία *Filadelfia*

(město v Lydi)

πῆλᾱ *Pilát, adj. poss.*

πῆλᾱτοῦ *Pilátův*

πῆρα f. πῆρα *možná*

(μοιχῆνα i v Mat. 10.

10)

πῆρα m. δεῖχ *convivium*

hody

πισανίης π. γράφῃ *scrip-*

tura písmo

πισατῆ v. πῆσατῆ

πισκατῆ, πῆρα, πῆρησι π

πισκαμ *πύλω pískali*

(na stěnu) Mt. 11. 17;

Lk. 7. 32

πισμα, -μασι π. *písmě,*

litera

πισμενική adj. *písemný*

πιστικῆν f. πιστική (νάρ-

δος) *pravý, nefalšo-*

vaný. Z adjektivu πι-

στικός, tedy vářbu

πιστικῆς πολυτέλους,

udělal náš překla-

datel, jak se zdá,

substantivum zna-

čící nějakou další

vonnou látku, tedy

nom. πιστικῆν gen.

πιστικῆς Mk. 14. 3;

Jan 12. 3

πιστῆν π. *výživa, hy-*

živost

πισατῆ, -τακ (srov. πι-

τῆτι) *živiti*

πιστι, πῆα *piti*

πιστις π. *nápoj, piti*

πιστομᾱ (srov. πιστῆτι)

οὐτεὸς *saginatius*

vykrmený, tučný

πιστῆτι, -τῆκ *tréfo*

pusco živiti

πῆρα f. τροφή *pokrm*

πῆρα v. πῆρα

πῆρησις m. ὁ μεθύων

opilec

πῆρη adj. *opilý*

πῆρησκῆς π. *opilstův*

πῆρησκῆς π. μέτῃ *ebri-*

etas opilstův

πῆρατῆ, -λακ *plovati*

πῆρα *λευκός albus plavý*

(zdařená volba slova

o zralých klasech)

πῆραδῆ adv. (z *pol-

destne, dñe = gen.

sg.) *v poledne*

πῆρατῆ, -κῆ *plakati, π.*

c. s gen. plakati nad

kým, nad čím

πῆρατῆ, -κῆ, -κῆσι *plánu,*

lavo, -plákati, oplákati, mýti

пламена (πλάμη) m. *plamen*

плата m. φόκος pannos *záplata*

пламјеница f. σινδών sindon, *jemné plátno* (kiment), do kterého byli mrtví zabalováni (Mt. 27. 59; Mk. 15. 46, Lk. 23. 53) i též co bylo z toho plátna ušito, zvláště *košile* (Mk. 14. 51. 52). Též *попелница* (později častější)

пламъ m. χλαμύς plásm

плачъ m. κλαυμός pláč

пламя p. plémě

пласна f. šlapadlo, ploska

пласты, пласть plésti

плащи p. plece, ramo, ramo

плащинъ плъати dāti se

на нѣкъ

паниорини p. πύσμα

sputum plionuti,

slina

панижти (панижти) πύω

expuo plionuti

пань m. hluk, pouyk

плоднѣи сѧ, -жажъ, -днѣи

καρποφόρος ploditi

плодѣнѣи adj. plodný

плодъ m. plod

плодѣствати, -ствѣи

vydávati, ploditi

плѣти, плѣжъ plouti

плѣжъ m. zástup, houf

плѣжъ f. σαρξ caro tělo

плѣжскъ adj. σαρκής

отъ похоти плѣжскы

ἐκ σαρκώτος σαρκής

z vůle těla Jan 1. 13

плѣжнѣи p. pliváti

плѣжати, плѣжъ plivati

плѣжнѣи, -нѣжъ, -нѣжъ pliviti

плѣжъ adj. plný

плѣжъ f. ὄχυρον palea

pleva Mt. 3. 12; Lk. 3. 17

плѣжъ m. ζίζάνια plevel

плѣженица f. stodola

плѣжъ f. kofist

плѣжнѣи, -нѣжъ, -нѣжъ ple-

niti, loupiti, drancovati, αἰμαλωτίζω *zajmouti*

плѣжъ kofist, lup, zajeti

плѣжнѣи m. zajalec

плѣжнѣи p. zajeti

плѣжъ, плѣжъ pliti

плѣжнѣи p. tanec

плѣжъ, -сѧжъ a -шъ *tan-*

covati

плѣжъ m. tanečník

(v ř. orig. však χοροί

taneční reje)

по праep. s dat. místně

rozprostrání děje:

χορῶντι по морю cho-

diti po mofi (Mt. 14.

25); по нѣжъ *poděl*

cesty, по сѣтрѣ по

břehu, poděl břehu

по вѣснъ *zimi po celé*

zemi; přiměřenost:

по обѣщаню; по при

каю *iano náhodou; по*

законѣ по zákonu,

podle zákonu; dis-

tributivni: по дѣлѣма

po dvou. S akk. по

вѣсѧ днѣи na každý

den Mt. 26. 55; Mk.

14. 49; Lk. 22. 53; по

вѣсѧ градъ; по мѣста

κατὰ τόπους *po*

ml-

stech Mk. 13. 8; *při-*

čina: по чѣто dā ti?

proč? Mt. 9. 11. 14;

13. 10 a t. d.; по чѣто

ἐκ τί? *proč?* Mt. 14.

31; *поимѣи. S lok. за*

ѣ. метъ sakk: по трихъ

днѣхъ метъ tréi; трѣ-

расъ po třech dnech

Mt. 27. 63; Lk. 2. 46;

по дѣвомъ дѣномъ метъ

δύο τμήρας *Mt. 26. 2;*

Mk. 14. 1; по мнѣомъ

рѣжменихъ метъ πολὺ;

рѣжѣномъ po mnohém

času Mt. 25. 19; по

шести днѣхъ *po šesti*

dnech Mt. 17. 1; по

скрѣжъ метъ τὴν διψήν

po soužení těch dnů

Mt. 24. 29; по вѣскрѣ-

шенинъ Mt. 26. 32; по

πρῆξινι метъ τὸ πρ-

αδούχον: Mk. 1. 14.

Тѣжъ за метъ s gen.:

по нѣжънѣи метъ δει-

γμῶ. jest volně pře-

loženo (časově po-

jato místo сѧ нѣжъ-

нѣжъ метъ podobně)

Mk. 10. 30; *ни остана*

нѣи по сѣтѣ ни иднѣ-

рѣжъ jevi jen malou

odchylku jiti s nim

neb po něm (řecké

rkp. μετ' αὐτοῦ συν-

καλουῦν, сѧ а αὐτῷ συ-

νακολουῦν: a.) Marek

5. 37; по днѣхъ ἅλ

τμήρων *po několika*

dnech Mk. 2. 1; по

тома *ilta potom* Mk.

4. 17 atd.

по-вѣжѣи, -вѣжъ iter. a

по-вѣжѣи, -вѣжъ perf. *po-*

biyeti, pobiti камен-

нѣжъ p. αἰδῶν a λῆ-

σολεῖ kamenovati

по-вѣжѣи γρηγοῦσ:

bditi, prodávati

по-вѣжѣи *uteci*

ποῦδα f. vixō: *vítězství*

по-вѣжѣи, -вѣжѣи, -вѣ-

жѣи *vítědů zvítězili,*

přemoci

по-вѣжѣи, -нѣжъ, -нѣжъ

κοινῶ dealbo *zbliti,*

vápnm natřiti (zbi-

lené hroby Mt. 23. 27)

по-вѣжѣи p. δόγμα roz-

kaz, *nařizeni* Lk. 2. 1

по-вѣжѣи, -нѣжъ, -нѣжъ

ἐκ: *plῶ rozkázati,*

nařiditi

по-вѣжѣи, -нѣжъ ὁπάγω

duco vēsti

по-вѣжѣи, -нѣжъ

podrobiti, p. сѧ bji

poddán

по-вѣжѣи adj. ἔσχατος reus

p. сѧλω *propadá*

soudu Mt. 5. 21

по-вѣжѣи сѧ pf. viz по-

вѣжѣи сѧ

по-вѣжѣи, -нѣжъ *πεπρωγῶν*

(plénkami) obvinouti

impf. по-вѣжѣи, -нѣжъ

по-кратити *vrátili*
 по-крѣци, -крѣж *pouvci*,
pohoditi (поуор *ty*
sřtřbné v chrámě
odešel) Mt. 27. 5
 по-кѣдати, -дамь *vypra-*
vovati, prohlásiti
 impf.
 по-кѣдѣти pf. totěz
 по-кѣснѣти *pověsiti*
 повѣсѣть *pověst*
 поганъ m. *paganus po-*
han
 поганини f. *pohanka*, за
 ѣ. *ῥάγνις* (Mk. 7. 26)
 поганискъ adj. *pohan-*
ský
 поганиство n. *pohanstvo*
 по-глаголюти, -макъ, -мшиш
pfemýšleti o ... , pe-
čovali o ... , pohoviti
si
 по-глаголювати, -цмакъ *pohl-*
liti, pohlcovati
 по-гравати v. по-грѣсати
 по-грѣсание n. *pohřeb*
 по-грѣти, -грѣжъ *pohřbíti*
 погрѣсание v. погрѣсание
 погрѣсати impf. k погрѣти
 по-грозити *potopiti se*
 за ѣ. *ὡστε ἵδρι γεμι-*
ζισθαι τὸ πλοῖον tedy
takže se loď naplňo-
vala vodou je volně
přeloženo: мѡ ѡжи
погрозити хотѣше
tak že se již začala
potápěti Mk. 4. 37
 погрѣжати, -жамъ impf. а
 погрѣжѣти, -жжъ, -жѣши
 pf. *potopiti, pohř-*
žiti, pohroužiti
 по-грозѣти *zahubiti,*
ztratiti
 по-гнати *pohnati, pro-*
následovati
 по-гнѣжати, -гнѣжамъ, -гнѣ-
 жамшиш *hynouli*
 по-гнѣжѣти *zahynouti*
 погнѣжѣнь *τὸς ὁπωλιός*
záhudný
 погнѣжѣти *zadáviiti, uškr-*
titi
 погнѣжѣти impf. k погнѣ-
 жѣти

погнѣжѣти m. *dárce*
 по-дати, по-дама *podati*
 pf. а подамыти, -дамъ
 impf.
 по-дѣнжати v *pohyb u-*
věsti, hnouti čim, po-
háněti; n. сѧ *namá-*
hati se, bojovati (boje
 světů)
 поданъ m. *námaha ḡ-*
γων boj (Hebr. 12. 1;
 I. Tim. 6. 12; II. Tim.
 4. 7)
 по-дѣнжати сѧ *hýbati se*
 по-дѣнжѣти сѧ *zápasiti*
 по-дѣнжѣти, -замъ а -жжъ,
 -жѣши сѧ impf. k по-
 дѣнжѣти
 по-дѣръ m. *ποδῆρες* (χι-
 τῶν) *talaris dlouhý*
plášť
 по-дѣръ f. (дѣръ *vhodný*
čas), *slusnost, мѣтъ*
sluší se
 по-дѣсати, -самѣтъ *sluší*
se, ḡci
 по-дѣснѣти, -самъ, -снѣшиш *vy-*
podobiti: тѣмъ прѣтъчѧ
 по-дѣснѣти вѣтъчѧго ро-
 ба и ии разѣчѧмаго *vy-*
podobili (ѣ. *αὐτοὶ ἐμοὶ*
σιν τῇ τοῦ πικτοῦ δοῦ-
λου καὶ τοῦ...) Supr.
 370. 9. 10; n. сѧ *podob-*
ati se komu (v Mk.
 14. 70 *ὃ καὶ αὐτὸν*
ἰμοῖόκει: Mar. подо-
снѣтъ сѧ, Zogr. под. ти
сѧ, Ostr. Nik. подоcнѣтъ
тѧ, po-ledni doklad
patři tedy též nahoru
pro подоcнѣти s akk.)
 по-дѣснѣтъ m. *μῆτρης: na-*
podobitel
 по-дѣснѣтъ *podoben, po-*
dobati se
 по-дѣснѣтъ m. *přilhodná*
doba, podobnost,
rovnost
 по-дѣръ m. *κρόσσενος*
okraj šatu (podolek)
 за старѣи кѣснѣние n.
 по-дѣжати (тѣз-дрѣжати)
 s akk. *napodobovati,*
posmluati se

по-дѣръ m. за искрѣнии
blížni, pak druh, sou-
druh
 по-дѣръжѣни n. *manželka*
 по-дѣръжѣти v. по-дѣръ...
 по-дѣръ прѣпр. s akk. на
 отѣзку камъ? ѣ. *ὁπὸ*
сѧ akk. да по-дѣръ кровѣ
мон кѣнѣдѣши ѡѧ ὡпѣ
тѣн отѣзку монѣ *ἐσθλ-*
της pod krov můj
 Lk. 7. 6. S instr. на
 отѣзку *kde?* аѣ. сѧма
 по-дѣръ *κλάττωκα ὡпѣ*
ἐξουσίαν Mt. 8. 9
 по-дѣсѣтъ v. по-дѣсѣтъ
 по-дѣ-нмѣти, -нмѣмакъ
zdvihnouti, ozněsti,
na sebe vziti
 по-дѣ-клонѣти: кѣдѣ глажѣмъ
 n. ... ти *kde by hlavu*
sklonil Mt. 8. 20
 по-дѣ-копѣжати, -самъ impf.
 а по-дѣ-копѣти pf. *pod-*
kopati, -dvati
 по-дѣ-лагати *pod-kládati*
 по-дѣ-мѣтъ *κρόσσενος*
fimbria obruba, okraj
šatu, tedy jako kškr-
ание (obě slova v Mt.
23. 5, původně snad
glossa)
 по-дѣ-мѣсѣсѣтъ adj. *ὁ ὡп-*
οῦρυνός, co je pod
nebem, podnebeský
 по-дѣ-мѣжѣни n. *ὡποπόδιον*
scabellum podnož
(stolička)
 по-дѣ-мѣтъ f. *ὁπολειμѣνѣ*
dimissa propuštěná,
rozvedená žena
 по-дѣ-мѣти *ἑρπύτιον per-*
fodio podkopati Mt.
 24. 43
 по-дѣ-мѣти, -нмѣжъ *převziti,*
na sebe vziti
 по-жамѣти сн *zkormou-*
cen, smuten býti
 по-жѣни, -жѣжъ *spáliti*
 по-жѣжѣти (по-жѣжѣти),
 -жѣжъ *ὑψος obět př-*
něsti: колѣмъ пожѣжѣ
тиѣзъ *ἐκουσίως ὑψω*
 сѧ *ž. 53. 8*
 по-жѣжѣти (-жѣжѣти), -жѣжъ

καταπίνω *pozřliti* (*po-
hřtiti*), *pohtítiti*: по-
жрѣхомо-и катепіюмен
αὐτόν ž. 34. 25; ἡτα-
κραξί сѡ хімак и по-
жрѣтъ дѣтана κατέπε-
νεν ib. 105. 17

по-жадати, -жадж (-жадж)
и пожидати, -жидаж
počkatí

пождк *pozdě*, и. сѡхлѣно
neb и. сѡхлѣн ѣψіаз
γε сμνης *když bylo
pozdě*

по-знаѣти *poznati*

по-зѡвати, -зѡж катѡφ-
γιν comedere *snísti*,
sežrati; нѣща... по-
зѡсана к *pozobati je*
Mt. 13. 4: Mk. 4. 4:
Lk. 8. 5

по-зѡрѣ m. *spec-
taculum podivana*
Lk. 23. 48

по-зѡвати, -зѡж *povo-
lati*, *pozvati*

по-зѡмати, -зѡмаж *impf.*
к повати, помаж (*po-
jmouti*) παρακληθῆναι
pojmati, *přejmáti*,
ženiti se

по-искати, по-искж, -ишж,
-ишиш *hledati*, *po-
hledati*

по-ити, -идж *vydati se
na cestu*, *jití*

поити, пож, поиши *pojiti*
(*napájeti*)

по-кадѣти, -кадж, -дѣшиш
καθιδέσθαι *kaditi* а за-
пáлiti (*kaditi*)

по-казати, -кажж и -кажж
отц... καὶ ἐκ ποκαзаат
εμοу (scil. сѡпоки) и
εοκλпѡв снхъ покажетъ
εμοу дѣла διεχουσιν
αὐτῷ... διεξε *uka-
zuje... ukáže jsemu*
Jan 5. 20

по-казати, -кажж πρ δεῦω
*amendo napome-
nouti*, *káratí*, *trestati*

покашине п. μετάνοια
paenitentia pokáňt

покашникъ *kajcný*, па
пř. п. постъ. печалии
по...шн *kajcné žalmy*
покашѣти сѡ. покаж сѡ ме-
таное *činití pokáňt*,
káti se

покашнине п. *uctváňt*,
zbožňováňt

по-кланѣти сѡ, -ныж сѡ
s dat. *uctváti*, *kla-
něti se*, *zbožňovati*

по-клонѣти сѡ, -клонж сѡ
pokloniti se komu,
před kým

поклолѣ m. *poklona*

поклошникъ *zbožňova-
tel*

покон m. ἀνέπαυστος ge-
quies pokoj

поконж *adj.* ἀναπαύσεω,
*na zotavenou, k zo-
tavení*

по-контѣ, -кож, -коннш
ἀναπαύω reficio, ἀνα-
παύω ὑμῶς *dám vám
odpočinuti* Mt. 11. 28

по-корѣти *podrobíti*, и.
сѡ *podrobíti se*, *po-
slouchati*

покорѣмъ *ponizený*, *po-
korný*, *poslušný*

покорнине п. *pokornost*,
ponížení

покрож m. στέγη *krov*,
střecha

покрыти, -кржж *pokryti*
pf. и *pokrykati impf.*
-vati

по-коушѣти, -коушж, -сѣшиш
zkoušeti

по-кѡвати, -кажж κινέω
moveo, и... κινῶντι
главами κινούντες τὰς
κεφαλὰς *potřásali hla-
vou* Mt. 27. 39

по-кѡвати сѡ, -наж сѡ
ἀπειθεῖσθαι *umýti se*
Mk. 7. 4

по-лагати, -лажж *poklá-
dati*

по-ложѣти, -жж *položiti*,
и. сѡ на *oddati se ně-
čemu*

пололѣ v. паклѣ

полоудникъ *adj.* *polední*

полѡу-ношиш *adv.* *o půl-
noci*

по-лѡушѣти, -чж, -чѣшиш
obdržeti, *dostati*
полѡ m. *půle*, *strana*:
на онѣ полѡ, ѡс онѣ
полѡ, на онѡмъ полѡу
πέρην *za...*

по-лѡлѣ f. *užitek*

по-лѡлѣшѣти и п. сѡ ѡφελ-
εσθαι *užitek*, *pro-
spěch z čeho mítí*

по-лѡлѣмъ *užitečný*, *pro-
spěšný*

по-лѡскѣ *adj.* *polní*

по-лѡпѣ p. *pole*

по-макѣти, -мажж (v. по-ма-
нѣти pf.) s dat. *ký-
vati na koho*

по-мажѣти, -жж и -жж
pomazati

по-мажѣти s dat. *poky-
nouti* (perf.) *komu*,
kývnouti na někoho

по-мѣсти, -мѣтж *zarást*
everro zaměstí (dům)

по-мѣлѣвати *κοτὸ σμίλο-
vati se nad kým*

по-мѣлѣвание п. *smílo-
vání*

по-мѣнѣние п. *vzpomi-
nění*, п. *тѡрити zmi-
niti se o kom*

по-мѣнѣти, -мажж *μνησ-
τέω pamětliv býti*,
vzpomínati (srov. по-
манѣти)

по-мажѣти, -чж, -чѣшиш
umlknouti

по-мѡнѣти (сѡ) *popro-
siti*, *pomoditi se*
s dat. osoby, *těž и.*
сѡ *κοτὸ (za koho)*

помѡрине *pomoči*

по-мѡиш, -мѡжж *pomoci*

помѡиш f. *pomoc*

помѡишникъ *pomocník*

по-мрачѣти, -чж, -чѣшиш
σκατίζεν *zatemniti*,
zakaboniti, *reflex.*
zamračiti se

по-мрачѣти σκατίζομαι
obscuro по-мрачѣ
сѡмѡицѣ *ἐσκατίζομαι*
slunce se ztmělo

по-мѣдѣти (-мѣдѣти)
poofáleli, zdržovali se, meškali

по-мыслити, -шамъ, -самъ
perf. а помыслиати, -шамъ
ipf. *pomysliati a pomýšleti*

помысливание п. *pomýšlení, uvážení, myšlenka*
διαλογισμός *po-chybnost* Lk. 9. 46. 47

по-мѣкѣти, -мѣмъ, -мѣни
инф. *μενέω* *euw* *recor-*
dare impf. ин помыкѣти
срѣмъ *nepamatuje na soužení* Jan 16. 21

по-мѣкѣти п. по-мѣмъ
мѣсѣмаи; по-мѣни ма,
ги *μενησθητι* *meu* *roz-*
pomeň se na mne Lk. 23. 42

по-мѣкѣти, -мѣмъ *há-*
zeti, odhazovati, po-
hazovati

по-нести, -несъ *ἄσσεσθαι*
portare nésti, snášeti

по-нести кому *ὀνεσθίω*
exprobrare vytykáti, vyčítati komu co (Mt. 11. 20; Mk. 16. 14),
haněti, tupiti, spílati komu

по-несъ т. *polupa, po-*
hana

поношение п. *ὀνειδος* *op-*
probrium vytká, po-
tupa, pohana

по-несъ *pontský*

по-несъ, -дѣти, -жѣжъ, -дѣни
nutiti (за *νέμω* дѣти)

по-несъ *хѣзъ* *vel aspoň*

по-несъ *за* *παισιμάνεια*

по-несъ *ἐπεὶ quoniam,*
ἐπειδὴ, καθότι quod

по-несъ *ponevadž*

по-несъ, -амъ, -анин *po-*
páliti

по-несъ (вѣнча) т. *popel*
по-несъ, -несъ сѣ о : по-
несъ сѣ о *πρὸς τὸν*
μετρίως *ὑπὲρ τῆς*
μετρίως *μεν* *буду v*
staroslech pro svůj
hřích ž. 37. 19

по-пичение п. *postaráni*
по-пичати, -рамъ ipf. а по-
пичати, по-пичъ pf. *κα-*
ταπέτω concilio po-
šlapati

по-пичи т. *Πόπλιος*
Publius

по-посъти *ptipustiti,*
dovoliti

по-посъщение п. *poskyt-*
nuti, svolení, vysly-
šení (prosby)

по-пъ т. *kněz*

по-пичати v. по-пичати
по-пичи п. *στάδιον sta-*
dium mle

по-посъти, -сѣмъ, -сѣ-

тиши *učiniti otrokem*

pf. а по-посъти ipf.

по-посъдати, -жѣмъ *znou-*
zroditi se

по-посъдати *παράσω* *per-*
cutio poraziti, usmr-
titi

по-рода f. *παρόδεισος ráj*

по-родити *poroditi, п. сѣ*
naroditi se

по-рождение п. *znou-*
zrození

по-рождение за по-рожда-

етко *znouzrození*

по-рокъ м. : сѣс порока

ἔμμεπτος sine que-
rela bezúhonný

по-рофъ f. *πορφύρα pur-*
pur, oděv nachový,
purpurový

по-рофъ, по-рофъ, -рофъ

с dat. *horlivě někoho*
následovati, horliti
po něm

по-рофъ, по-рофъ, -рофъ

по-рофъ, по-рофъ, -рофъ

по-рофъ, по-рофъ, -рофъ

по-рофъ, по-рофъ, -рофъ

по-рофъ, по-рофъ, -рофъ

къ *κακρήσιν* . . . ин
жѣмъ сѣ ин по-
рофъ Mt. 22. 30

по-сѣмъ pf. k по-сѣмъ
по-сѣмъ *posaditi*

по-сѣмъ s dat. *po-*
sloužiti

по-сѣмъ m. *svědek* (по-
здѣjší proti сѣмъ)

по-сѣмъ п. *poslou-*
chání: п. гласъ сѣ-
таго *εὐαγγελῆ* *Ass.*
str. 108. 3: *poslušnost*
Cloz. II. 1

по-сѣмъ, -шамъ s gen.
εὐρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ
καταξέμενον ἐν μέσῳ
τῶν διδασκάλων καὶ
ὁκούμενα αὐτῶν *po-*
slouchaje jích Lk. 2.
46; кѣмъ п. мѣмъ
по-сѣмъ *αὐτῶν* *poslou-*
chaji ho Mt. 8. 27

по-сѣмъ, -шамъ adj. *po-*
slušný

по-сѣмъ, -шамъ п. *svěde-*
ctví

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ
сѣмъ (за сѣмъ)
сѣмъ *svědčeti,*
dosvědčovati

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ
následovati

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

по-сѣмъ, -шамъ, -шамъ

máhati господоу по-
спѣхашоу коимъ мѣстѣ
ло Supr. 203. 15; ас
мѣсто створи поспѣхъ
сѣ мѣстоу пѣнѣ... хѣ-
теуошѣхъ се: *šfast-
né se mu povede* ž.
1. 3

по-спѣхнѣти п. *ἐνέργει-
α* *pdsobivost, činnost;
pospěch*

по-спѣхнѣти *dělati po-
kroky*

по-спѣхнѣти *soudruh,
pomocník*

по-спѣхнѣти *pospěchati pomá-
hati, spolupůsobiti*
(Mk. 16. 20)

по-спѣхнѣти, -мѣхъ, -мѣхнѣ
perf. а по-спѣхнѣти,
-мѣхъ impf. *zahan-
biti, в. сѣ styděti se,
ostýchati se*

по-спѣхъ adv. *prostřed*

по-спѣхнѣти, -мѣхъ, -мѣхнѣ
pf. а по-спѣхнѣти, -мѣхъ
ipf. *postaviti*

по-спѣхъ f. *κλυσίριον malá
postel, postelka* (Act.
5. 15)

по-спѣхнѣти *δοσίνειν do-
stihnouti čeho, do-
sáhnouti, někam se
dostati*

по-спѣхнѣти, -мѣхъ ipf. proti
по-спѣхнѣти, -стѣхъ, -стѣ-
хнѣти *stláti*

по-спѣхнѣти сѣ, -штѣхъ, -стѣхнѣ
сѣ *νῆστιν postiti se*

по-спѣхнѣти, -спѣхѣхъ,
-спѣхѣхнѣти... а -спѣ-
хѣхъ *παρὲν strádati,
trpěti* (ale: прѣхѣхъ
даже не принимѣхъ мѣхъ
прѣ тоу мѣхъ *παρὲν, в*
Miss. kn. Novaka: по-
спѣхѣхъ podle Vulg.
antegquam patiar Lk.
22. 15)

по-спѣхнѣти, -спѣхѣхъ *po-
opraviti*

по-спѣхъ m. *pást*

по-спѣхѣхнѣти сѣ, -спѣхѣхъ,
-спѣхѣхнѣти сѣ *ἐκπο-
χύνεται confunder:*

н-дѣхъ сѣ мѣхъ *bude
se za mne stydět*
Mk. 8. 38

по-спѣхнѣти V. по-спѣхнѣти
по-спѣхнѣти *νῆστιν
postník Ass. str. 141.
14; 127. 23)*

по-спѣхнѣти п. *ἀποστολῆ
posláni, apoštolství*
Act. 1. 25; Rom. 1. 5;
I. Cor. 9. 2; Gal. 2. 8

по-спѣхнѣти, -спѣхъ, -спѣхнѣти
-мѣхъ *poslati pf. а
по-спѣхнѣти impf. post-
lati*

по-спѣхнѣти, -спѣхъ *pose-
kati*

по-спѣхнѣти, сѣхъ, -сѣхнѣти
по-спѣхнѣти *προσενθάλω popo-
sednouti*

по-спѣхнѣти, -мѣхъ, -мѣхнѣти
ἐπισκέπτομαι *navští-
viti s gen.*

по-спѣхнѣти п. *navštívení*

по-спѣхнѣти, -спѣхъ *posekati*

по-спѣхнѣти *ἐπικρίνω pti-
souditi, vytknouti*

soud. nález

по-спѣхнѣти, -спѣхъ, -спѣхнѣти
utajiti

по-спѣхнѣти impf. к по-
спѣхнѣти *potápěti, в. сѣ
potápěti se*

по-спѣхнѣти, -спѣхъ, -спѣхнѣти
méniti, poopraviti

по-спѣхнѣти, -спѣхъ...
по-спѣхнѣти *polekou*

ἐνέουσι Jan 7. 38

Ass. ostatni: по-спѣхнѣти

по-спѣхнѣти m. *νῆστιν to-
rens bystřina* (Jan
18. 1; viz též отокъ
а островъ)

по-спѣхнѣти též по-спѣхнѣти *po-
tom*

по-спѣхнѣти катопонѣхъ
potopiti, utopiti

по-спѣхнѣти m. *κατακλυσμός
diluvium potopa*

по-спѣхнѣти на-спѣхнѣти *ma-
хрѣхѣхъ patientiam*

habeo, strpěni mlti

s kým, poshověti mu

по-спѣхъ f. *potřeba: едино-
же естъ на н... жъ энѣ*

*že čtvi křiží jedno-
hoť je potřeba* I Lk. 10.
42; н-жъ же нѣхъхнѣти...

отъ-спѣхнѣти нѣхъ *ἐν-
ного ἀνέστη; де энѣхъ
ἀπολύει αὐτοὺς... энѣ
musil pak jim pro-
pouštěvati jednoho*
Lk. 23. 17

по-спѣхнѣти, -спѣхъ, -спѣхнѣти
δ᾽ακαρπῶ purgo:
по-спѣхнѣти *ροῦμνο сѣхъ
υψέστι humno své*
Mt. 3. 12; Lk. 3. 17

по-спѣхнѣти adj. 1. *εὐκαι-
ρος oportunus при-
ключѣхъ сѣхъхнѣти
по-спѣхнѣти *γεννημένης
τῆς εὐκαιρίας když
přišel den příchodný*
Mk. 6. 21 кѣхъхнѣти
н-спѣхъ *ἐν καρῶ ἐνέτω
в. příchodné době* ž.
31. 6; 2. *nulný, po-
třebný: н-спѣхъ на-
спѣхъхнѣти Supr.
536. 30; 3. užitečný:*
н-спѣхъ *многѣхъхнѣти
υποσέως utilis Supr. 375. 7**

по-спѣхнѣти, -спѣхъ *οὐσία*
*potřásti, в. сѣхъхнѣти
se* (Mt. 27. 51); trop.

по-спѣхнѣти сѣхъхнѣти *γὰρ
ἐν καρῶхнѣти rozulíto
se celé město* Mt. 21. 10

по-спѣхнѣти *συναγόμενος
coagitatus: мѣхъ н...-
сѣхъ *mlra natřesená*
(Lk. 6. 38)*

по-спѣхъ *pot*

по-спѣхнѣти (viz при-
спѣхнѣти, при-спѣхнѣти сѣхъхнѣти
*naraziti, zvláště po-
hama: zakopnouti,
vbodnouti, vraziti* (za-
raziti): *акшѣхъхнѣти
потѣхъ... сѣхъхнѣти
Supr. 38. 3-4; потѣхъхнѣти
коннѣхъхнѣти
ib. 559. 20; н. сѣхъхнѣти
не-спѣхнѣти сѣхъхнѣти
оу-спѣхнѣти, *nena-
razi* (neuhodí se) Jan
11. 9. 10; потѣхъхнѣти
сѣхъхнѣти *καμίνης
προσέχωναντες γὰρ τὸ λῶν πα-**

267

правъ V. правъ
 правѣла D. δικαιοσύνη
spravedlivost
 правѣлиа adj. δικαίος
spravedlivý Lk. 2. 25
 Ass. Sav. (правѣлиа
 Zogr. Mar.)
 правѣлиникъ m. *sprave-*
divný
 правѣлиничъ adj. poss.
 к правѣлиникъ
 правѣлиа adj. δικαίος
spravedlivý
 прагъ m. v Jihoslovand
 již záhy: *Praha*
 прахѣлиникъ m. *hod, svě-*
tek
 прахѣлипати *světiti*
 прахѣлиа adj. *prázdný,*
ἄργος otiosus neza-
městnaný, zahálejší:
 чѣто стонѣ саде еск
 дикъ прахѣлиа без за-
 městnání neb zahá-
 lejce Mt. 20. 6
 прахѣлиство D. *slavnost*
 прахѣлиствовати,
 -ствоуъ *slaviti*
 практиръ m. πράκτωρ
úřední sluha, dráb,
pochoř
 праотцѣ m. *patriarch*
 прапрадѣ (прѣпрадѣ) m.
 πορφύρα *šarlatový,*
nachový šat
 прапрадѣлиа *nachový,*
šarlatový
 прахѣлиа за тѣла σπῆρος
malus špatný, nepo-
třebný
 прахъ m. *prach*
 прихитеръ (rkp. *ананѣа*
 προηγουμένη и нтра
 κωκυχατ Ass. str. 158.
 16—17)
 приканѣиъ (прѣ-) v. при-
 канѣиъ
 припоситъ m. *praeposi-*
tus
 приторъ m. πραιτωρίον
praetorium, palác
římských prokura-
torů v provinciích
 при piedl. s lok. *při*
 при-канѣати, -жажъ *při-*

blížovati se imperf.
 и при-канѣти pf.
 при-сѣкати, -гана προσγί-
 γνεσθαι *přibývati* ipf.
 и при-сѣти, -сѣдѣ pf.
 при-сѣкѣа προσγεγνημένος
 при-сѣтѣа m. *přibýtek,*
zisk
 при-сѣгати, -гана *přibí-*
hati, utikati se k ně-
komu, k něčemu ipf.
 при-сѣгнѣти *přibéh-*
nouti pf.
 при-сѣжнѣи p. *útočiště*
 при-сѣжнѣи, -лиъ, -лиши
 προσκυλεύω *advolvo*
přivoliti
 при-нести, -недѣ perf.
 и при-недѣти, -недѣжъ,
 -недѣи ipf. *přivěsti,*
voditi
 при-нитати, -тажъ *zasta-*
viti se v hostinci
 при-нѣжнѣи, -нѣжѣжъ *ἐλκύω,*
κατασύρω *přivléci*
 при-недѣти v. при-нести
 при-прѣжнѣи, -прѣжъ *ἐπίτω*
projicio položiti: и.
 къ ногамъ некама Mt.
 15. 30 и сѣа προσπ-
 γνύω *allidere:* при-
 прѣжѣсѣа къ терѣа кам-
 нѣиъ *urazili na tvrdý*
kámen Cloz. 778; при-
 прѣжѣсѣа сѣа къ ... Supr.
 448. 18
 при-нѣжати, -жажъ *přivá-*
zati
 при-нежѣннѣи p. *přibiti*
 при-нежѣннѣи, -жѣжъ, -жѣи
 ии *přibiti*
 при-нежѣннѣи, -нѣжъ, -нѣи
přivolati, zavolati pf.
 и при-нежѣннѣи ipf.
 при-нежѣннѣи, -нѣжъ *při-*
praviti, přichystati
 при-нежѣннѣи за при-нежѣннѣи
 Lk. 23. 36, Sav. при-
 дамѣи
 при-нежѣннѣи, -дѣжѣжъ
 προσεργάζεσθαι *ještě*
k tomu vyděláti Lk.
 19. 16
 при-нежѣннѣи, -дѣжѣжъ

προσφέρω *offero po-*
dávati Lk. 23. 36 (при-
 дамѣи Ass. придамѣи
 Sav.)
 при-нежѣннѣи, -нѣжѣжъ *τίκτεται*
τίκω *παρέρω* *parere po-*
roditi: та со *ἡ* сѣа
 при-нежѣннѣи (aor.) Supr.
 482. 27
 при-нежѣннѣи p. и чадѣа т. х.
νοῦν *plouen déti:*
 спасѣна же сѣа *ἡ* при-
 нежѣннѣи чадѣа Supr.
 482. 25, *ἑμὺ* *odpo-*
vidá: сѣа *ἡ* сѣа за
 чадѣа при-нежѣннѣи L. Tim.
 2. 15. *Σίεφ. Siš. a j.*
 при-нежѣннѣи, -нѣжѣжъ *ἔφορει*
přihlížeti imperf. ku
 при-нежѣннѣи pf.
 при-нежѣннѣи сѣа *ἡ* сѣа *το-*
lik co при-нежѣннѣи
 при-нежѣннѣи m. *ὄντα* *σωμα-*
zjeven, přišera, stra-
šidlo
 при-нежѣннѣи p. *povolání*
 при-нежѣннѣи, -нежѣжъ pf. *za-*
volati, povolati; ipf.
 при-нежѣннѣи, *vyžývati*
k boji *ἀρχή* *архѣа*
 при-нежѣннѣи *ἀλλήλους*
προκαλοῦμενο: Gal. 5.
 26; и при-нежѣннѣи сѣа
 сѣа *συνακαλοῦσθαι*
τὴν *σπαίζον* *svoldavši*
 Mk. 15. 16. Ass. Ostr.
 Nik. (при-нежѣннѣи Mar.
 Zogr. Sav., *vyhýbali*
se tudíž praes. hist.)
 при-нежѣннѣи, -нежѣжъ, -нежѣи
 ии: при-нежѣннѣи сѣа *ἡ* сѣа
 по-нежѣннѣи *ἐπαίδεν* *ὀφελείν*
διδεῖν *μου* *vzexzel,*
aby odňal mé poha-
nění Lk. 1. 25; при-нежѣннѣи
 на сѣа *ἡ* сѣа *ἐπίβλεψαι*
ἐπὶ *τὸν* *ὄφθον* *μου*
vzhledni na Lk. 9. 38
 при-нежѣннѣи, -нежѣжъ,
 -нежѣи (з. нежѣи)
 προσδρακνῶ *nad to*
vynaložiti Lk. 10. 35
 при-нежѣннѣи, -нежѣжъ, -нежѣи
 ии *δέχομαι* *přijímati*

при-касати, -касамъ сѧ
s lokāl. *dotýkati se*
čeho

при-клонити сѧ *přikloniti se*

приклонна̑ страстни
нама̑ оμοιοπαθής τον
stejnorodý Act. 14.
15; Jac. 5. 17

приключан m. *náhoda*,
událost

приключити сѧ *hoditi se*:
κίτασθι (ρηγ'κ) ии при-
κλῶνιτ' сѧ пристави-
ни ижи отъ новаго
оу оумφων'сѧ; *dojde*
k tomu, že: прикла-
чѣт' жи сѧ нама̑ кѧ
сѧ κλῶνιτ'κство о по-
β'р'сѣтѣи υμῶν εἰς μαρ-
τύριον *dojde vám na*
svědectv Lk. 21. 13
(Ostr. приложити); при-
ключи на жи сѧ дини кѧ
то κ'т'ма̑ παρ'σѧν δι-
τινες ἐν αὐτῷ τῷ χειρὶ
byli přítomni Lk. 13.
1; ἐπεδ'δοκασѣтѣ кѧ
сѧκ' о κ'л'кѧ сѧ
приключиши сѧ ωμῶ-
λου̑ πρὸς ἀλλήλους
περὶ πάντων τῶν συμ-
βιβ'χ'κτων̑ τούτων *o*
všem tom, co se při-
hodilo Lk. 24. 14

при-коснѣти сѧ s lok.,
gen. neb кѧ s dat.
dotknouti se v. ко-
снѣти

при-крѣтити а прикрѣкати
přikrýti a přikrývati
при-агаѣти, -гажъ сѧ *u téže*
radě býti, připojiti
se (Gal. 4. 25)

при-лжати ipf. (!) *při-*
ležeti, а lok. *naléhati*
nač, starati se oč

прилжана̑ adj. *pilný*,
adv. и-о ἐκτενω̑: *na-*
léhavě, horlivě

приложити *přiložiti, při-*
pojiti (k čemu vy-
jadřuje se též lok.
na př. τ'каси)

при-лж(и)жѣти κολλήθ'ναι:
adhaereo π'ражъ при-
лѣн'шин̑ насъ (lok.)
отъ града κ'ашиго отъ-
τ'расама̑ кама̑ τὸν κο-
νιερὸν τὸν κολλήθ'ντα
τ'μῶν ἐκ τ'т̑ς πόλεως
υμῶν εἰς τοὺς πόδας:
ἀπομασ'όμεθα υμῶν
prach, kterýž se z va-
šeho místa na nás
usadil

при-лжѣти, -лжамъ, -лжѣти
lpěti na něčem

при-лжѣти, -лжамъ, -лжѣти
pf. а при-лжамѣти,
-лжамъ *přilepiti*; и сѧ
κ'λλῶсѣтѣи: προσκ'λλῶ-
сѣтѣи *adhaereo*: при-
лжѣтѣи сѧ жинѣ сѧои
připojti se Mt. 9. 5 (при-
ложитѣ сѧ ии Sav.);
Mk. 10. 7 (кѧ жинѣ);
srov. i Lk. 15. 15

при-м'ражъ m. γινώσος *mirá-*
kola ž. 17. 10 (v ž. 96.
2: ослажъ и м'ражъ ве-
фѣ-т̑ καὶ γινώσος)

при-м'кѣти, -м'жъ, -сѣши
сѧ *smlíti se, spořiti se*

принамати, -намъ а при-
носѣти, -нжъ, -сѣши ipf.
а при-несѣти, -несж pf.
přiněsti а t. d. хвалж и.

при-нижѣти параклѣтѣ
inclino me: мариѣ...
принижѣ кѧ грое̑ πα-
ρέκ'υφ'εν εἰς τὸ μετ'-
μειὼν *shýbla se k*
hrobu, naklonila se
Jan 20. 11; о'ченижѣ...
принижѣ ендѣ ρηгѣ ле-
жашѣтѣ параклѣсѣ: *na-*
chýliu se... Jan 20.
5; Lk. 24. 12

приносѣти v. принамати

приносъ m. *hostie*

приношѣниѣи а. προσφ'орá
oblatio oběť, hostie

при-осрѣсѣти, -осрѣмжъ
х'р'д'аίνεи *získati*

при-оск'рѣти, -ижъ, -ишѣши
κ'εиω̑: ἐν ᾠ'σ'ас̑ну б'ѣти,
zúčastniti se něčeho

при-падати, -дама ipf. а
при-пастѣти, -паджъ про-
с'п'ετω̑ *procido* λ'ѣи
ишѣстиѣи припадажъ
кѧ ииμ'о̑ προσέπιπ'τον
αὐτῷ *padali před*
ntm, vrhali se k jeho
nohám; προσ'ίγγυμα̑:
припади рѣка х'раминѣ
тѣи *narazila na...*
Lk. 6. 48 (ve v. 49:
припажи сѧ рѣка ии scil.
х'раминѣ); někdy в. кѧ
κ'κ'κ'нома̑ *vrhnouti se*
k nohám; často за
прист'жѣти *přistou-*
piti (na př. Mt. 14.
15 Sav.)

припадатѣи, -ж'дъ, -дѣши
φ'ερω̑: π-ди (o seme-
nu) *vydalo*

при-п'р'к'д'ати, -дажъ *pro-*
siti za někoho (na
п'р. о насъ Rom. 8. 26)

при-разѣти *přiraziti*, и
сѧ προσ'ρηγ'ύнаи *illi-*
dor: ижи (х'раминѣ)
прирази сѧ рѣка *na ni*
narazi řeka Lk. 6. 29

при-риши, -рижъ *uvěsti*
ἐπαγγ'ειν, приричимъ ἐπα-
γγ'όμενѣс

при-ришѣти, -ришжъ,
-ришиши προσ'τρέхо̑ ис-
с'уро̑ *přibhaziti, při-*
běhnouti (Mk. 9. 15)

при-с'аижѣти, аог. при-
с'ама̑ х'иω'ат'οδ'ѣна̑:
aestuo uschnouti, u-
vadnouti (Mt. 13. 6;
Mk. 4. 6)

прис'к'рѣк'на̑ adj. περιλυ-
πος̑ *přiliš zarmou-*
cený, sklěcený

присно adv. ὅτι semper
 vždy Mk. 15. 8

приснод'ѣка, -д'ѣка̑ ὅτι-
п'ѣр'ѣиѣс̑ *vécně pa-*
nenská

приснѣ adj. γινώσος̑
pravý, opravdový,
trvalý

при-снѣти, -снѣмъ ἀπέχ'ω
adpropingo, adsum
ириснѣ κοιν'чѣи ἀπέχ'ει

про-даѣжати, -жѣмъ сѧ
prodlužovati se, růsti
про-дрѣжати, -жѣ, -жиши
*probdnouti (дрѣжа
klacek, obušek)*

про-дѣлѣти, -дѣламъ, -дѣлашиши
μηκύνει: да не продѣлѣ
слова *abych nepro-*
dlužoval fēc, rozj-
máni Supr. 481. 26

про-хирати, -хирамъ ipf.
а про-хирѣти, -хирѣмъ,
-хирѣшиши perf. ὠνόμα-
σεν, ὠνόμασται: сѣкѣши
протхирѣтъ *nabývají*
zraku (Mt. 11. 5); аки
протхрѣ *nabyt zraku*
(prohléd) Mk. 10. 52;
в inf. τὰς δὲ протхирѣшиши
(οὐτхирѣшиши Mt. 7. 5)
нхѣти сжичѣтъ *téte dia-*
lléxeis tó káxwos...
экзѣлѣишъ potom hled
dobře, máš-li a t. d.
(graec.)

прозвѣчѣниши п. *průzrač-*
nost

прозвѣчѣниши п. ὁνόμασται
zrak

прозвѣчѣти v. прозхирати
про-хѣсати, хѣсамъ ipf. а
про-хѣсѣти pf. βλά-
στάνω. φύω, ἐκφύω.
ἐξαντείνω възхѣзѣти
a vzejiti (o semenu)
pučeti, rozpučeti se
(o lisli na stromě,
tak Mt. 24. 32 a Mk.
13. 28)

про-ити, -идѣ *proititi*
прокажѣниши п. *lépra*
malomocensvi (Lk. 5.
12)

прокажѣти v. прокажѣти
проказа *lépra*
malomoc-
ensvi

прокажѣти, -жѣ, -жиши *zka-*
ziti, прокажѣти *lepra*
leprosus malomocny
прокажѣлѣти, -лѣжѣ, -лѣжѣ-
ши *μηκανύσαι délati*
pletichy

прокажѣство *zchytralost*
проклинаѣти III. прохѣлѣ-
вон. Jsou to krátké

verše ze žaltáře, kte-
ré se zpívají v urči-
tých dnech. Připo-
minají responsoria

про-кѣнати, -наемъ ipf. а
прокѣати, -кѣнемъ pf.
prokltnati, prokliti
про-кѣпати, -наемъ (ѣж-
рѣтъ τὸν στέγην зна-
menalo by spíše *pro-*
tomiti, vylomiti stře-
chu Mk. 2. 4) *proko-*
pali

прокѣнати, -наемъ ipf. а
-лнмѣти, -лѣмъ, прокѣти,
-лнмъ pf. ἐκχύνω ἐκχέω
proliti, prolévati

прокѣтиши п. *proliti*
прокѣжѣти сѧ διαφημι-
ζομαι *divulgor roz-*
hlásiti se

про-мѣсѣти pf. промѣ-
шамѣти ipf. промѣсѣи
providere starati se
о...

промѣсѣти *prónoia sta-*
rost

происѣти, -исѣжъ *ἐκβαλεῖν*
elicio происѣтъ нма
кани *ἵκοιτο zavrh-*
nou jako špatné Lk.
6. 22

про-носѣти (ipf. к про-
исѣти) διαφημιζέишъ *roz-*
hlašovati

пропѣтишиши п. συστροφῇ
sbor, hous Čud. 63. 3
пропадѣ обыч. пропадѣ
χόσμαι propast

пропадѣ v. пропадѣ
про-пѣнати, -наемъ impf.
к пропѣти, -пѣнжъ *roz-*
pínati, rozeprnouti,
ukřizovati

про-по-кѣдѣти, -дѣмъ
а пропокѣдопати, -наемъ
ipf. к пропокѣдѣти,
-кѣмъ, -кѣши *κηρύσσει*
хѣрѣжѣи звѣстовати,
hlásati

пропокѣжѣ I. *κηρύσσει*
praedicatio kázání
Mt. 12. 41; Lk. 11. 32
пропокѣдѣннжъ *hlásatel*

пропѣти v. пропѣнати

пропѣтишиши п. *ukřizování*
про-рѣши, -рѣжѣмъ *προφ-*
τεῖω prorokovati
o kom, zvěstovati

прорѣчѣниши п. *proroci*
пророкъ m. *prorok*
прорѣчѣшиши f. *προφῆτις*
prorokyné

прорѣчѣ, прорѣчѣскъ adj.
prorocký
прорѣчѣстѣниши, прорѣчѣ-
ство *proroci*

прорѣчѣстѣвати, -стѣроуѣмъ
профѣтѣишиши *proroko-*
vati

просѣдѣти, -сѣдѣжѣ, -дѣшиши
ἐγγυμι ῥίσιω: просѣ-
дѣти кинѣ нѣкои мѣху
roztrhne Lk. 5. 37 а
obdobně Mt. 9. 17

просѣкѣти f. *προσφά*
chléb ku svátostné-
mu proměnění, pů-
vodu obvyč. chléb,
выбирѣи се *však čis-*
tější, později pekly
се *zvláštní hostie*

про-сѣкѣти, -сѣкѣмъ,
-тиши сѧ *ἐκλύμω za-*
skulli se (Mt. 13. 43)

про-сѣкѣти, -сѣжѣ, -тиши
ἐπιφάνω. φωτίζεи
illumino, λύμω luceo
osvilliti (ale *ἐπιφάνει*
τοῦ ἐν σκίτε:... зна-
менѣи *vlastně: ukř-*
zati se sedlcím ve
tmě... Lk. 1. 79 а так
предпоклѣдѣ *eksl-*
zati se sedlcím ve
tmě... Lk. 1. 79 а так
предпоклѣдѣ *eksl-*
text *čtení ἐπιφάνει*
φως, které se též vy-
skytuje v ř. rukopi-
sech)

просѣкѣти, -сѣжѣ ipf.
к просѣкѣти

просѣкѣнишиши п. *osvícení*
(Supr. 539. 16), *svátek*
ve východní církvi,
SVOVN. *мѣсяцъ рождѣ-*

стваго просѣкѣнишиши
λύχρ εις τὸ ὕδωρ τῶν
βαπτισμάτων (τῶν ὀγι-
ων Θεοφάνειω, Goar,
str. 363) Euch. 6b.

и... а коговаание již i v Ass. str. 153. 154. 155. Je to jeden a týž svátek (6. ledna)
 просѣти, -шѣ, -сѣни, а҃с
 кого *prositi*
 просѣти, -сѣмъ *zazáriti, zalesknouti se*
 про-сѣати, -сѣмъ, -сѣни
 pf. а -сѣмъти ipf.
 доѣзѣтъ *proslaviti* pf.
 про-сѣзѣти, -сѣмъ, -сѣни
 сѣмъ *δακρῶν zaplakati*
 про-сѣражѣти, -сѣмъ
 ὀφρῶν *extermio zohyzditi, znešvařovati*
 простота f. *prostota*
 пространъ *prostranný, rozsáhlý*
 про-стрѣти, -стрѣмъ
proslítí, rozpřádati, rozváděti (сѣмъ),
natahnouti (сѣмъ)
 простъ *prostý*
 про-сѣти, -сѣмъ сѣмъ
 ῥῦμαι *gumpor*: про-сѣмъ сѣмъ
protrnou se Mt. 9. 17
 про-тѣсѣти, -тѣсѣмъ
 διχοτομέω *divido* про-тѣсѣти и полѣмъ
 κτὶ διχοτομήσει αὐτόν *rozpůli* *jeť* Mt. 24. 51.
 v Lk. 12. 46 je jen
 про-тѣсѣти и
 про-тѣсѣти, -сѣмъ, -сѣни
 сѣмъ и про-тѣсѣти сѣмъ
 ἀντιζητεῖτε, ἀντιλέγετε,
protiviti se, odprati, odmloovati, про-тѣсѣти
 сѣмъ оἱ ἀντι-
 κείμενοι *adversarii*
protiunsci
 про-тѣмъ *proti*, про-тѣмъ
 s dativ. *podle* и... о
 δέλωμα v. про-тѣмъ
 про-тѣмъ ἐν ὁνόματι: про-
 тѣмъ κτὲρ *oltr ovl*
proti nim Mt. 14. 24;
 Mk. 6. 48; ἀπειρή-
 νεύησιν Lk. 1. 17
 про-тѣмъ n. *protiuni-
 ctvo, nepřátelsství*
 про-тѣмъ εἰς ὑπάτασιν.

συνάντησιν *obviam*: и-
 зидѣмъ и... ж *и҃ни vyšlo*
Ježíšovi naproti Mt.
 8. 34; 25. 1; Jan 12.
 13. 18 vedle *κατὰ*
 τῆς Mt. 25. 6; и... ж
 сѣмъ сѣмъ κατὰ τῶν
 ἰσχυρῶν *δύναμι* *podle*
 Mt. 25. 15. Vedle toho
 бѣвѣ по s dat.
 про-трѣмъти сѣмъ perf. а
 про-трѣмъти сѣмъ imperf.
 σιζῶμαι, διαρῆσσομαι
potrhati se (o siti)
 про-хладѣти, -сѣмъ, -сѣни
ochladiti
 про-хладѣти: слово про-х-
 ладѣши *rozhlásovala*
se řeč Lk. 5. 15; *jiti*
skrze
 про-цѣнѣти, -цѣнѣмъ perf.
 про-цѣнѣти ipf. *pro-
 kulsti*
 прочинъ adj. *ostatní*; *ка*
 прочинъ дѣмъ, *ка* прочинъ
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ *následujícího dne*
 про-шнѣти n. а҃с *peti-
 tio* *žádost*
 про-шнѣти сѣмъ про-бѣлѣмъ
produco и҃да про-шнѣ-
 гѣмъ сѣмъ (сѣмъ. дрѣмъ)
když se pučí Lk. 21.
 30
 про-шнѣти v. по-шнѣти
 про-шнѣти m. *onuce, hadr*
 про-шнѣти m. *linum*
len, knot Mt. 12. 20
 про-шнѣти, -сѣмъ, -сѣни
 про-шнѣти n. про-шнѣти
 primus discubitus *první místo u*
stolu (při kterém se
 zpola leželo)
 про-шнѣти *pruť*, и҃спрѣмъ z po-
 дѣтка (starší je и҃ско-
 ни), и҃спрѣмъ *za prvé*;
 komp. и҃спрѣмъ *dříve*,
 и҃. и҃спрѣмъ *před*
příchodem
 про-шнѣти n. про-шнѣти
prvorozenc
 и҃спрѣмъ f. pl. t. *prsa*
 про-шнѣти m. *prsten*
 про-шнѣти m. *prst*

про-шнѣти f. *prst, prach*
 про-шнѣти, -сѣмъ, -сѣни
 κατόνους *frango*: да
 и҃спрѣмъ гѣмъ и҃спрѣмъ
aby jim přelámali
hrdly
 про-шнѣти adj. *pře-
 blah, blažený*
 про-шнѣти, -сѣмъ, -сѣни
 и҃спрѣмъ pf.
přebývati, přebýti,
 též s praed. part.
 praes.
 про-шнѣти adj. *převeliký*
 про-шнѣти (obyčejně
 -и҃спрѣмъ) *pouznášeti*
 про-шнѣти *převysoký*,
nejvyšší, и҃спрѣмъ
 nom. plur. n. ὑπερώα
superiora (ž. 103. 3.
 13)
 про-шнѣти *nejvyšší*
 про-шнѣти n. парѣ-
 мъ *peccatum*
prohřešení, hřích
 про-шнѣти, -сѣмъ, -сѣни
 τὶς pono *skláníti*
kolena (Mk. 15. 9)
 про-шнѣти *zrádce*
 про-шнѣти *zrádce* (viz
 též по-шнѣти co do
 tvaru)
 про-шнѣти n. *předání*,
zrada
 про-шнѣти *zrádce*
 про-шнѣти, -сѣмъ, -сѣни
 и҃спрѣмъ ipf. *pře-
 dali, zraditi*
 про-шнѣти n. *předání*,
zrada
 про-шнѣти v. и҃спрѣмъ
 про-шнѣти *mirus přepo-
 diový*
 про-шнѣти *předrahý*
 про-шнѣти, -сѣмъ, -сѣни
pědržeti, podržeti
 про-шнѣти, -сѣмъ, -сѣни
*pětrh-
 nouli*
 про-шнѣти praep. s akk.
 на отѣзку *kam?* а s in-
 str. на отѣзку *kde?*
 mistně i časově:
před
 про-шнѣти, -сѣмъ, -сѣни
 s akk. *předcházeti*

tmělý, tmaový, po-
smurný
прѣкъмѣ adj. *naproti le-
žící*
прѣкъмѣна f. *přeměna,
změna*
прѣкъмѣнѣнѣ m. *ná-
stupce*
прѣкъмѣнѣти сѣм а прѣкъ-
мѣждати сѣм *σφρίζου-
σι mudrovati*
прѣкъмѣростъ f. *σφριζή*
moudrost
прѣкъмѣръ adj. *moudrý*
прѣкъмѣхѣти, -жѣмъ, -чѣмъ
*pohrdnouti, -dati,
hým, čím*
прѣкъмѣжѣнѣмъ n. *μετα-
μόρφωσις proměníti*
Páně (dne 6./7.) Mar.
→ Ir. 115. 2 a 187. 12
прѣкъмѣрѣнѣти сѣм *μετα-
μορφώσαι proměníti*
se
прѣкъмѣрати, -орѣмъ *přeorati*
прѣкъмѣрати, -орѣмъ *pře-
mluviti v Zogr. Lk.*
*12. 1 místo správ-
ného поимати послѣ-
пати, šlapati, jak je*
v Mar.
прѣкъмѣсати (-пѣсати), -пѣ-
сѣмъ *opsati, napsati*
прѣкъмѣсѣти, -нѣмъ *pře-
plouti*
прѣкъмѣсѣти, -пѣмъ *pře-
plouti*
прѣкъмѣсѣнѣмъ n. *εὐσεβότης*
sacelitas svaťost
*smýšlení, bohoboj-
nost, bázeň boží*
прѣкъмѣсѣнѣ adj. *velecti-
hodný, svaťý, εὐχω-
τότος*
прѣкъмѣсѣнѣти, -нѣмъ, -чѣмъ
(?полова, положѣнѣ) *půliti,
půliti, n. сѣм půliti se,
dosíci polovice*
прѣкъмѣсѣнѣнѣмъ n. *polo-
vice*; *ex přemělovaními*
пращѣдѣнѣнѣ tēs ἐστίης
*μεσότης festo me-
diante když uběhla*
polovice polovice svátku Jan
7. 14

прѣ-помавати, -самъ, परि-
 ष्ठावन्तु *opasati se* прѣ-
 прѣ-про-кажати, -жа-
 णीते, k прѣпрокажати, -
 ж-амъ, -амини *ztráviti,*
tráviti (čas u pod.).
 прѣпростѣти, прѣпростѣ-
 ти *adv. docela, zholo,*
zprosta
 прѣпрѣжа-ти, а прѣпрѣжа-
 ти viz прѣпрѣжа-ти а прѣ-
 прѣжа-ти
 прѣ-прѣжати, -на-ти, -на-
 ти *přemluvit*
 прѣ-пѣти, -ноу, за ѿ ꙗзъ-
 лени, vѣсѣ *pěti chválu*
 ѿ neb komu, *bohu*
 zpěvem oslavovati,
velebiti (Eph. 5. 19)
 прѣ-решти, рѣка *ἐρίσω*
 contendo *raditi se,*
hádati se (Mt. 12. 19)
 прѣ-рочати adj. *ὀντιλε-*
 γόμενος, cui contradic-
 tuerit: ка знамении
 прѣрочаноу на знаме-
 ни, *kterému bude od-*
píráno
 прѣ-рѣкати, -ка-и, *ἐπιτι-*
 μα- *hádati se, do-*
mlouвати komu (Mt.
 16. 22)
 прѣ-свѣтати adj. *pře-*
světlý
 прѣсвѣтати *přesvatý*
 прѣсвѣтлѣнѣ (свѣтити),
posvěcen, svatý
 прѣ-свѣтити, -амъ, -амини
přesláviti, n. ca pře-
slditi se, vyslěhovati se
 прѣславѣти adj. *pře-*
slavý
 прѣславѣнии (прѣславѣ-
 нию) n. *κοίμῃσι sejliti*
se soela, skonāti, ze-
snuli
 прѣславѣти, -ка-и, -амини
zastaviti, zadržeti; n. ca
býti přesazenu (se
země na nebe), sko-
nati, zesnouti
 прѣсѣати, v. *εἰς-прѣсѣати*
 без прѣсѣати
 прѣ-сѣтати, -сѣтати, *ἐσῶν*

uzi cesso *přestati*
(těž s part. jako
v řečtině)

прѣ-стѣти, -стѣмъ ѡкс-
стоуати *ceſso op-
primere uſmſovati*: на-
чѣса кѣмъжѣничи ...
прѣстѣти н ѡ мѣно-
жѣнишѣхъ зачали *ſej*
uſmſovati mnohy
otázkami Lk. 11. 53
Mar. 10gr.

прѣстѣла m. *trůn*

прѣ-стѣти, -стѣмъ.
-стѣиши *περιεπαλαι*
k službě pohotově
státi (tedy jako
прѣдъ-стѣти), на прѣ-
дъ-стѣиши Lk. 1. 19,
Jan 18. 22

прѣ-страдаи, -страдамъ
ѡпоуати *přetrpěti*

прѣ-стоуиши v. прѣ-стѣ-
иши

прѣ-стѣиати, -намъ ipf. и
прѣстѣишѣи, -намъ, -и-
иши pf. *přestupovati*,
přestoupiti

прѣстѣишникъ m. *pře-
stoupení*

прѣстѣлюклатишъ *klivě*
přísaha

прѣстѣишникъ m. *pře-
stupce, přestupník*
(provinilec)

прѣстѣишъ adj. *pře-
stupní*

прѣстѣдъ f. *žněďra zálaha*,
úklad

прѣстѣишъ *nadpřiro-
zený*

прѣ-тиши, -тижъ *περιε-
γυω περὶ τοῦ πρεβή-
νοῦτι, προβήνοῦτι*

прѣтиши, -ишъ, -тиши *ἐπ-
ετιζοῦν: trestati, ká-
rati, vaditi se s kým n*
διατίλλω přisně mu
rozkázati, naříditi

прѣтѣра v. прѣтѣра

прѣ-тѣрати, -вамъ *δια-
σπρω διαρumpo pře-
trhati*

прѣтѣрѣиши m. n. *přášení*,
přetrpění

радостных adj. *radostný*

радоща f. *radost*

радъ adj. *rád*

радъма прарп. за starši

ради již v Ass. чловѣка

радъма Mk. 2. 27 (Sav.

чловѣка дѣла)

раждати, -ждам. iter.

к родити

раждати и раз-жити,

-жити pf. *rozžiti, roz-*

zežhu; k tomu ipf.

раждати, -ждам.

раждати (рождения) п. *ri-*

tolesti coll. k разга,

розга (*ratolest*)

раз-роз-

разрвати *zboriti, zničiti*

раз-снати, -сам. ipf. *zř-*

cei, skubati kým

разснати, -сам. (снук) *žez-*

pliv prosterno s zemi

srovnaji té (l.k. 19.

44)

разсон m. *loupež,*

vražda

разсонникъ m. *loupežník*

раз-сѣнати са *rozběh-*

nouti se, rozprch-

nouti se

раз-родити *ořizv roz-*

duořti, otevřti

раз-ратити, -риж, -тиши

pf. *rozvratiti, k tomu*

ipf. *rozvratiti*

раз-раззати, -зам. ipf. а

раз-оркати, -оржж *oř-*

voiv *otvratiti* (l.k. 2.

23)

разжъ s gen. *žovis ex-*

cepto: *žovni*... *žk*

мжжъ *žko* патъ *ž-*

сжжъ *žk* *žk* *žk* *žk* *žk*

тѣм *kromě žen a děti*:

р. *žk* *žk* *žk* *žk* *žk* *žk*

Mk. 8. 14

розга (розга) *ratolest*

раз-гнѣвати, -гам. са *ž-*

žovni *rozhněvati*

се

раз-горѣти са *rozhořeti*

се

раз-гнѣвати (* *žbnnoti*)

žovni *revolve*

rozvínouti, rozevřti

раз-даванникъ *rozdváče*

раз-давати, -дам. *rozdá-*

vati

раздвигивание п. *žovni*

otvor

раздрожшати *žovni*

impf. а *rozdržiti*

pf. *zničiti* Ass. str.

41. 2

раздроживание п. *žovni*

ruína, zřecent l.k. 8.

49; *žovni* Mt. 7. 27

раз-дроживание п. *rozv-*

žati (*rozževati*)

раз-дроживати *žovni* *roz-*

vžati

раз-дрожати, -држ *žovni*

roztrhnouti

раз-дрожати pf. *rozdělit,*

раз-дрожати ipf.

раздроживание п. *roz-*

žati (*rozževati*)

раз-дрожати, -држ са *roz-*

žati

раздроживание п. *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

раздроживати, -држ са *roz-*

žati (*rozževati*)

ран m. *ráj*

рана f. *náhrob. pomník,*

hrob

рана *žak* *racha žldov-*

ská přezdivka: po-

šetilec

рано п. (орало) *rádlo*

рана *Rama*

рано п. *žovni* а *rama,*

рано *ráme*

рана f. *rána*

рано *žovni, žovni* *ráno*

adv. *antel uem, di-*

luculo ráno

раскапати, -сам. са *met-*

melovni *paenitentia*

moveor litovati

расквѣтити (... *žovni* ...)

расквѣтити *rozpustiti,*

roztačiti: жжж жжжж

Supr. 462. 22 (Hom.

Mih. maji na tomto

místě pastorka) žovni.

stě. skvřeti, skvř,

rozskvřeti lique-

facere (ž. sis. má

pastorka) žovni.

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

расквѣтити, -сам. *žovni*

рас-παρεστη, -παρε-, -παρι-
нин с.а. *přiti se*

распати, -πατα
rozpnouti, ukřizovati
(pozdější proti про-
пати, Асс. má na př.
jen распати as 36krát)

распатие n. *ukřizování*
распаждати, -παρ-ζα-, -πα-
днин *σκορπίζω roz-
prášiti, rozptýliti,
rozehnati*

распакати n. *βιβλος bi-
vium křizovatka; ně-
kolikrát zn. placetá
ulice*

распачати, -παα imperf.
к расточити, -πα-, -чинш
pf. *ἀποσκορπίζω roz-
ptýliti (rozptylovati)*
Mt. 12. 30; *розсыпати*
Mt. 25. 26; *распача*
макнини *mrhati, pro-
mrhati jiněti, statek*
I.k. 16. 1

распачрати, -παα ipf. и
расткорити, -πα-, -чинш
roztavovati, rozstaviti
(v. раскρῆντι)

расти, *раста расти*
растича m. *hypokoristi-
kon* zn. *растисака*

расточити v. *растачати*
рас-τρομαχати pf. и *рас-
тривати, -παα imperf.*
εἰς τρυμνί roztrhnouti;
пřeneseň (*εἰς τρυμνί*
тнв *требн* *дoplнити*)
zaplesati Gal. 4. 25

расходити с.а. *rozcháze-
se, rozptýliti se*

рас-χύνити *εἰς τρυμνί* *δ-
тр-παζ uloupiti*

расматрати, *трива. tež*
мавирати, -тив *з раз-
-сма ... ipf. и рас-
молити, -штра, -три-*
*ни: позоровати, ува-
жовати*

распати (раз-сын ...),
-παα, -паинш и -сма n.
розсыпати

раскминш n. (з раз-сминш)
διωπισσоз rozptýleni
(diaspora), t. j. čle-

nové národa neb cir-
kve rozptýleně by-
dlici: *τῆ δ. τῶν Ἑλλέ-
νων* jsou *židé*, kteří
bydli rozptýleně me-
zi Reky (Jan 7. 35)

расжжати (раз-с ...), -жа
posuzovati (Mt. 16. 3);
ρ. *сис* *zkoušeti sebe*
рата f. *válka, vojsko*
ратиник m. *nepřítel*
ратнаг adj. *bojovný,
nepřátelský*

раиниш (раз-чинш),
рацкж (раз-чкж) *vy-
počítati, vyúčtovati*

рачитш, -ча, -чинш *ráčiti*
раница zn. *скриница f.*
*γλωσσόκομον skřínka,
pokladnička*

раширети, -ра-, -ринш
(з раз-шир-) pf. и *ра-*
ширати, -рама *platišvov*
*dilati rozšírovati,
rozšířiti*

резо n. *žebro, ребра pl.*
bok

римна *řemen*
риш, *риж řici*
ричинш n. *τ. φῶς* *vý-
raz, způsob vyjad-
řeni*

рикати, -каа ipf. (к *ри-
нжти*) *риваж* *дрогга*
*дрогга strkal jeden
do druhého*

риза f. *εἰς τὸν vestimen-
tum oděv, šat, zvláště*
spodní šat; εἰς τὸν
*lintheamen просте-
рла-дло* I.k. 24. 12

рижанца f. *pokladnice,
klenotnice*

рижано n. *šat*

римаминг *Rtman*

римаскя adj. *řimský*

ринжти, -нж p. k *ринати*
strčiti

риторикни f. *výmluvnost*

рогъ -- *рогъ*
роганиш *bezpochyby*
nedopsáním zn. *ла-*
роганиш, nápadně je
ovšem *рoвaнiя* v Ki-
jevských listech

рогъ m. *rou, jáma*
рогъ m. *roh*

родитиa m. *γονεύς pa-
rens, diu. родитиa ro-
diče*

родити, -жаа, -динш *ro-
diti*

родити vl. *иpодити viz*
радини vl. иpадини

родъ m. *rod (těž porod),*
někdy *з* *συγγενείς*
přibuzenstvo vedle
рождини

родкетъ *κένος nurozeni*
Ass. str. 130. 9; 150.
3 atd.

рожаг adj. *rohový*
рождинш n. *přibuzen-
stvo (συγγενείς)*

рождиш n. v. *рожик*
рождкетъ nurozeni

рождкетъ v. *рождкетъ*

рожца m. *κεράτιον* *li-
liqua lusk, plod bo-
bovniku obecného*
(swatojanský chléb)

рогга и *рогга ratolest*

рождкетъ *bohemismus*
zn. *рождкетъ*

ротити с.а. *ἀναθεματίσκειν,
καταθεματίσκειν* *ana-
thematizare, dele-
stari zaklínati se* Mt.
26. 74; Mk. 14. 71

роумаскя adj. *ῥωμαϊκός*
řimský, latinský (viz
римаскя) Ass. 119. 12;

adv. *роумаскы*

роуфок adj. *poss. Ru-
fús (Rufus)*

роухо n. *roucho*

роуинти, -ина, -иниш:
прѣкасть ρ. καταλύσει
тнв *κλάνυ* *zničiti*
blud Supr. 389. 15-16.

рѣкати, *рѣк, рѣкинш*
v kom. k *ž. 67. 22*
Bon.: *ρѣκαζα* *со* *ελα-*
сы *сма* *жидоки* *εἰς τὸν*
ruati si vlasy z hlavy

*рѣкате f. trháni, sku-
báni, loupáni (lékař-*
ství); ρ. раччаш *lou-*
páni v rukou Euch.

30. 6. 19

рѣхътати, рѣхъшъ, -ишши
γῆρυζω murmuro
reptati

рѣхътъ m. repot, brou-
kání

рѣхъ f. ryba

рѣхъръ m. rybár

рѣхътъ m. rybár

рѣхъца f. rybka

рѣхънинъ n. žalostný
pláč

рѣхъдти, -дѣмъ. hořce pla-
kati, oplakávati

рѣхъти, -кажъ. tváti

рѣхъти, рѣхъ. rŕti

рѣхънинъ n. horlivost,
žehravost, závisť

рѣхънокатъ, -ѣжъ. vŕna-
snažovati se, s dat.
řevniti po kom, ná-
sledovati, napodobova-
vati koho

рѣхънъ adj. horlivý,
žárlivý

рѣхъкъ řidký

рѣхъ f. vřez, vrub,
roubek

рѣхъти, -жъ. řezati

рѣхъ f. řeka

рѣхъ m. bodlák (srov. n.
stě. řepí)

рѣхъота f. pravda (proti
истина)

рѣхъотнѣ и рѣхъотнѣнъ
pravdivý

рѣхъ nor. k рѣши

рѣхъ f. řeč, obžaloba,
věc; en-рѣчъ, to jest

рѣхънъ Hléný

рѣхънохъторни одзпѣв,
zpѣв odpovídající
(kat. liturg.)

рѣхънѣти, -шъ, -ишши ře-
šiti

рѣхъти, řeka и рѣхъти, рохъ
tváti

рѣхъ v по рѣдохъ хъдѣтъ,
ex ordine po řadě
(Lk. 1.3)

рѣхъти, -дѣмъ. сѣ s dat.
posmluvati se komu,
rouhati se

рѣхъ f. ruka

рѣхъоукасионъ n. (rukopis)
χειρόγραφον dluhopis

рѣхъотворнѣ χειροποιήτος
lidskou r.ikou udělán
рѣхънъ ruční

с

сѣхъо-ъ сѣхъоуѣ, хуѣоуѣ
сѣхъ. Pán zástupův

сѣхъхътани сѣхъхъхънѣ
сѣхъдти, -жѣжъ, -дѣиши sa-
diti

сѣхъоуѣ Sadok

сѣхъоуѣнъ Sadboухътѣо
Saducej, Saduceové,
přislůsnici jisté sek-
ty židovské

сѣхъ m. φυτέζ rostlina

сѣхъларъ m. συλλογάρ:о
pokladník

сѣхъоми f. Salome

сѣхъаринѣкъ samaritský

сѣхъаринъ f. Samaria

сѣхъаринѣнъ m. Samari-
tán

сѣхъаринънѣнъ f. Samari-
tánka

сѣхъаринѣнѣкъ adj. sama-
ritánský

сѣхъоукасионъ m. οὐτόπτε:
ten, kdo sám viděl
(Lk. 1.2)

сѣхъоукасионъ adv. suu
sponte z vlastního
popudu, samovolně

сѣхъисонъ m. Sampson

сѣхъ сѣмъ

сѣхъданинъ m. συδών:оу
sandál

сѣхъ m. hodnost

сѣхъоуѣ ѣтѣдѣмъ стѣвѣ
сѣхъѣфъ f. Sarepta

сѣхъднѣ f. Sardes

сѣхъ m. οὐτόν korec,
měřice

сѣхънѣти, -рѣхъ, -рѣиши lu-
bovati na koho, va-
diti se s ním

сѣхъръ m. svár, boj

сѣхърѣнѣнъ m. lupitel

сѣхъкръ, -крѣжъ f. πενθερά
socrus tchýně (zastá-
ralé svestra, svestruše
mužova matka)

сѣхънѣнъ, сѣхънѣнъ f. svlně

сѣхънѣнъ adj. svinský

сѣхърѣти, -рѣхъ. Zl. hŕskati
pískati, hráti na
flétnu

сѣхърѣкъ m. Zl. сохъкъ
flétista, trubac

сѣхъдти, -дѣмъ. sŕlati
(novější s. se)

сѣхъода f. svoboda

сѣхъоднѣтъ m. osvobo-
ditel

сѣхъоднѣти, -жѣжъ, -дѣиши
osvoboditi

сѣхъода adj. nesklonné
svoboden

сѣхъоднѣнъ adj. svoboden

сѣхъоуѣнъ, мѣжъ se ještě
zd.razniti dat.: сѣхъ
en vlastní majetek,
domov, сѣхъоуѣнъ svl.
svoji

сѣхъотекъ n. zvláštnost

сѣхътѣнѣнъ n. světló,
svěclen

сѣхътѣнѣ, сѣхънѣкъ, сѣхътѣнѣ
(сѣ) sŕtiti (sv.čl.čti
dalo v češtině
stkviti)

сѣхътѣдѣнѣ, -тѣдѣнѣ tē
φωτιστικῶν sc. τῶν
πόρων, hymnus po
dobu poslní zpívany

a sice před tak zv.
οὐδὲ. Pro jinou dobu
ἐξαρτιστικῶν (imp.
ἐξαρτιστικῶν) a tak se
bezpochyby v starší
době jmenovala i φω-
τιστικῶν

сѣхътѣо n. φωνεῖ
sví-
tina, pochodeň

сѣхътѣнѣнѣ v, сѣхътѣдѣнѣ
сѣхътѣдѣнѣнѣ m. světló,
svítilna, λῦχος po-
chodeň

сѣхътѣнѣ, -нѣжъ, -тѣиши sví-
titi

сѣхътѣдѣнѣнѣ dárce
svělla

сѣхътѣоуѣнѣнѣ φωτισφόρος
poskytující světlo

сѣхъ m. světlo, svět,
αἰών saeculum, ny-
nější stav a běh světa
Mt. 13. 22

сѣхътѣоуѣ f. světllost

сѣтъль adj. světlýj, adv.

сѣтълао

сѣтъластро п. světel-
stvo

сѣтъа f. světlo (světlíci
předmet, svíce)

сѣтити, -тъж, -тъши svě-
titi, k tomu сѣтити

сѣтъа adj. světýj

сѣтъыйн f. světost, spa-
tyně

сѣтъинникъ м. duchovní

сѣтъинникъ п. svěcent

сѣ лѡу ecce hle

сѣ neutr. k mask. съ а
fem. сн tento, tato,
toto

сѣдмичьа sedmkrát

сѣдмичьади totěž

сѣдморичьади totěž

сѣдмъ sedmýj

сѣдмъ f. sedm

сѣкыа f. sekýra (v. сѣ-
кыра)

сѣан, сѣакъ, v до сѣакъ азъ

досуд, отъ сѣанъ азъ ны-
нѣjšка, тѣжъ отъ сѣакъ

сѣанскъ тѣсѡѡтъс, такъ
velkýj

сѣао ussedlost, pole, dvo-
rec, агрѡс: ager pes-
nice

сѣрафимъ м. Serafim

сѣстра f. sestra

сѣтъль adj. nejzuzší,
poslední

сн f. k сѣ, снн tento

сидонъ м. Sidon, adj.

сидонскъ sidonskýj

сикра f. σικεραz opojné,
umělé vno

сико за снцѣ (Nik. Ev.
Lk. 18. 11)

снаа f. δύναμις síla, zá-
zrak pl. moci, potom

nebesší zástupové
(nebeská vojska) to
jsou hvězdy (Mt. 24.
29: Mk. 13. 25: Lk.
21. 26)

снаива f. Sylvia

снаоуамъ adj. siloam-
skýj

снаоуамскъ adj. totěž

снаоуамъ м. Silvanus

снаанъ silen

снмамаъ м. Σύμμαχος

снмоновъ Simonův

снмонъ Simon

снна гора Síná Sinu
(hora sinajská)

сннаискъ adj. sinajskýj

снопока adj. od сннъ

Sion

снона м. Sion

сирѡта f. sirotek

сиръ adj. osířelý (slů-
vě)

сирскъ adj. syrskýj

сирѣчь v. рѣчь

снцъ takový, neutr. снцъ

такъ (pozdější proti
такѡ)

снмъти (сѣмъти), снмъа, снмъ-
мннн (сѣмъа, ...) zůřiti,

lesknouti se, světliti:

ѣко сѣмънцѣ сѣи сѣ-
аъ на хълѣхъ и сѣаъъ

je nesprávně přelo-
ženo (снмъти nemůže

byti transitivní) ř.
ἵτι τὸν ἔλκον αὐτοῦ

ἀνατέλλει ἔτι πονηροῦς

καὶ ἀγαθοῦς (Vulg. tѣжъ

správně: qui solem
suum oriri facit.) Mt.

5. 45 Srovň. сѣмънцѣю

принимѣюще да нн сѣ-
тъ сѣмънцѣмъ хълѡу

ἐλκόντος αὐτοῦς μετ᾽ ἐ-
φ᾽ αὐτόνъ když přišlo

slunce, ať již nesvítli

svíce Cloz. 334 (v
Supr. 418. 7: сѣкта

— místo сѣкыта — да
нн снмътъ)

снандансѣти, -сѣа. σκην-
δαίσαι pohoršeti

dáti někomu, pohor-
šiti někoho: нжѣ антѣ

снандансѣтъ (прѣка-
жнмътъ Tru.) единого

отъ малыхъ снхъ Mt.
18. 6 а снандансѣтъ

ještě Lk. 17. 2, kde
má Zogr. Nik. сѣлаж-
нѣтъ. Srovň. сѣлаж-
нѣти

снандалъ м. σκίνδαλον

pohoršeti

скариотъскъ adj. v. нека-
риотъскъ

скоуъ прѣпр. s akk.

skrze: прѣдъ нѣаъ скоу-
хъ сѣаннѣкъ τὸ πρὸς τὴν...

διὰ τοῦ σκοπέου skr-
ze obili Mt. 12. 1;

скоуъ оушн нгъаннѣкъ

Mt. 19. 24. Těž скоуъ:

скоуъ самарнѣкъ. Mar.
Jan. 4. 4

скырана f. (srovň. рас-
кѣрѣти) skorna

скыраннѣ, -нѣж, -нннн

хѡнѡу cointinuo: нн

хъхѡданнѣ сѣ оуѣта

скыраннѣ чѣка po-
skvrňuje člověka Mt.

15. 11

скыранѡсть f. poskvrněn-
скыранѡданнѣ п. lůska

k nečistotě, špině

скыранъ adj. špinavý,
nečistýj

скнннн, скнннмъ f. σκηνή,
stánek (srovň. кроуъ,

сѣнн)

скннопннн f. σκηνοπηγία

žid. sověte stáneků
(obyč. podzelená)

Jan. 7. 2

сѣавнѣти, сѣавѣа, -сннн

сѣа usmlouvati se (srovň.
šklebiti se)

сѣаъъ (сѣлааъъ) vѣмъ-
мъ pentz (Mt. 22. 19)

скорннн, скорнннн м. σκω-
πίος štir (Lk. 11. 12

v Sav. Ass. Ostr. скор-
ннѣ), tѣжъ скорннн

скоуъ adj. rychlý, скоро

rychle, brzy, къ скорѣ

brzy

скоуъ м. τὸ κτήνος iu-
menta: хъсѣаъъ жѣ

и на сѣи скоуъ ho-
vado ž. 8. 8; 35. 7;

48. 13, 21; 49. 10; 72.
22; 77. 9. 48; 103. 14;

106. 38; 134. 8; тѣ нъ

нѣго нѣтъ и сннѣ нѣго и

скотн нѣго πράγματι

dobylek, stáda Jan.

4. 12

СТАТИ. СТАНА *postaviti se, stanouti*

СТАТИРА *m. στατήρ stater, státrny peníz*

СТАМТИ, СТАМ, СТАМИШ: ОТАРЫ СВОИΛΟΥ ΚΟΝΟΥ ОΥΛΑΚΗН СТАМТИ *ollár (hlavni) vyhratil svému koni, aby tam postál* Supr. 215. 2

СТИАТИ, -ИЯ, -ИНИШ: ОНЪ КО СТИАТИ И ТРАСТИ СЪ ОСЖЖИИЪ ЕМЕТЪ ОΥΕ-
νιυ *gemere vzdychati, stenati* Supr. 483. 30; ТОГО ΔΕΚΑΜΑ СТИИ, ТОГО ΠΛΑΧΙ ΔΕ ΤΟΥΟ ΟΥΕΝΟΥ. ΔΙΕ ΤΟΥΤΟ ΔΕΧΡУСОУ Supr. 406. 1 (v Hom. Mih. 4 a sl. II. 5-6: того ради ЕΛΑΔΗΧΗΟΥΚΑΝΗ ПРО-
СЛЖИИИЯ И V Mk. 7. 34 máme za σενόςω laké ještě ЕΛΑΔΗΧΗ)

СТИИЖИТИ *stihnouti*

СТИХЪ *m. στίχος vers*

СТАЛПОТКОРНИИШ П. *slabba věze*

СТАЛПЪ *sloup, věž*

СТАЛПНИКЪ ОУЛѢТИ:

o suatých, kteří stáli ku slávě boží na sloupech Ass. str. 126 f. 12; 145. 17

СТОА *m. Στόα stón*

СТОПА *f. stopa*

СТОМТИ, СТОИ, СТОИШИ *státi*

СТРАДАТИ, СТРАЖДЪ *strá-dati*

СТРАЖА *f. φυλακή, strážie*

СТРАНА *f. χώρα regio strana*

СТРАНИКОУЖИИ *láška k cizincům*

СТРАНИКОПРИИИИИКА *kdo cizince přijímá, hospitalis*

СТРАНИКЪ *adj. ξένος hospes cizinec*

СТРАСТЬ *f. strast*

СТРАТИТЪ *m. στρατιγός magistratus velitel*

levitske stráže Lk. 22. 52, za to též ком-
кода Lk. 22. 4

СТРАХОВАНИЕ П. ΦΕΒΗΤΕΩΝ *terror hrůza* Lk. 21. 11

СТРАХЪ *m. φόβος strach*

СТРАШНЕЪ *adj. δειλός timidus báživý, strašivý, strašlivý*

СТРАШИТИ, -ИЯ, -ИНИШ *strašiti*

СТРАШЕНЪ *adj. strašný*

СТРОИИ (СТРЪИИ), СТРОИЖ *stříhati*

СТРОИТИ, -ИЯ, -ИНИШ *stro-
jit, chystati*; СТРОИТИ

ΔΟΜΑ ΟΙΚΟΟΜ.Ω *villare správcem býti* (Lk. 16. 2); *spravovat, vésti, pořádati*

СТРОИИИКА *Strumica*

Ass. str. 172. 17

СТРОУА *m. τραύμα vul-nus rána*

СТРАУАТИКА ΟΧΟΛΙΟΣ *pru-vus, křivý* Lk. 3. 5

(ne τραχύς asper., jak se udává, na pf. Jagie Cod. Mar. str. 580)

СТРЪКАТИ, -ЧЯ, -ЧИИШ *bo-dati, píchati, štípati*

(srov. střečka)

СТРЪКА *f. střela, šíp*

СТРЪКИИ, СТРЪКА, СТРЪ-
ЖИИИ *τηξω, φυλάττω*

střeči

СТРЪКИА *adj. studený*

СТРЪКИИКА *m. ψέαρ studně*

СТРЪДОУКИИИИ П. ΟΥΕΛ-
γεια *impudicitia bez-
uzdnost, prostopáš-
nost*

СТРЪДЪ *m. ζέσχυς rubor stud*

СТРЪЖА И ТРЪЖА *cizi*

СТЪГИА V. СЪГИА

СТЪДЪТИ, -ЖДЖ, -ДИИШ *sa stydēti se* (s gen. věci)

СТЪГИА *f. vicus sil-nice, ulice*

СТЪГА ТΡΙΒΟΣ *semita stezka*

СТАКАКИИИКА, СТАКАКИИКА *f. πατήριον číše*

СТАКАТИ, СТАКАМ, -АИШИ *sláti*

СТЕНА *f. stěna*

СТЪПАТИ, -ПАЖ *stoupati*

ipf.

СТЪПИТИ, -ПАЖ, -ИНИШ *stoupiti pf.*

СОУГОУА *adj. dvoji, со-
гоуа (nesklonné)*

СОУДАКА *m. σουδάριον su-darium utěrák, též šá-
tek, do kterého byla*

*hlava zemělého za-
vinuta* (Jan 11. 44; 20. 7); za to také ο-
κρούα

СОУДИИТИ V. СЪДИИИ

СОУИ *adj. μάταιος vanus*

marný, nicotný, ка

соуи μάτηι nadarmo

(za спыти, ειςοуμα)

СОУАКИ *komp. lepší, со-
лииш мети διαφέρε-
и gen. pluris estis*

ουνικати nad... Lk. 12. 7

СОУАИИИИКА СЪ V. СЪАИИИ-
ТИ СЪ

СОУАКЕКА *ο Σύρος syrský*

и Syr

СОУАНА *f. Susana*

СОУТИ, СЪКА *souti, sy-pati*

СОУУАКА *m. Συχώρ, Συχαρ.*

*Šuchar (město u ny-
nějšího Nablú)*

СОУУОУАКА *adj. Ξηρόν*

ξίωυ χείρ majci

*suchou ruku, sucho-
ruký*

СОУУОУАКА *m. Ξηροφά-
γος: ЕДИИ НА ΔΕΦΟ*

κранио ЕДИИИК ИКЕΤΟ

*соууоуаика misto la-
bužného jedlka bud*

skromným jedlkiem

сѣрѣшнине п. *prohře-
šení*

сѣ-гѣнѣти πύρωω plico
svinouti (knihu, svi-
tek l.k. 4. 20)

сѣдрание п. *zdraví*
сѣдрокъ adj. *zdráv*

сѣдракостлохати, -стѣоуа
býti zdráv

сѣдрѣжати, -дрѣжа, -дрѣ-
жнши сὺνέχω *tisniti*,
svrati Supr. 508. 16

(Lk. 8. 45 je сѣткѣ-
ти зп сὺνέχω); сѣдрѣ-
жанъ жѣмъкъ рѣжѣтъ хо-
тѣху *pevně držeti*

сѣ-дѣлаати, -лаа. ἐργάζω
udělati

сѣдѣтиак м. *tvůrce*

сѣ-дѣти, -дѣа, -дѣннши
učiniti

сѣдѣшнине п. *jednání*

сѣ-дѣшнѣ, -дѣа. učiniti,
stvořiti

сѣ-жааиши, -жаа, -аиши сπ
λυπέωμι *contristor*
zarmoutiti se (Mt. 18.
31)

сѣ-жѣиши, -жѣж, -жѣжъ,
-жѣжнши (-жѣжнши) хо-
тажаа, хитахѣтѣа
sežít, spáliti

сѣ-жирати, -раа. imperf.
и сѣ-жирѣти, -жиръ,
-жирнши pf. ἀναγγελλῶ
bedlivě pozorovati
Act. 17. 23

сѣ-жирати, -жиръ *sezuati*,
spolati pf. а k tomu
сѣ-жирати ipf.

сѣжидание п. (сѣжаа...) п.
хѣтѣа *stvoření* (Mk.
10. 6)

сѣ-жадати (-жадати),
-жиджа, -жиджнши pf.
и сѣжидаа *vystavěti*,
stvořiti

сѣ-жирѣти, -жирѣа *se-
zráti* Mk. 4. 29 (тамъ
але je: ὅταν δὲ παραδῶ
ὁ κηρέας...)

сѣжаание п. ἐπιγυλῶ
výhled

сѣжаатиа м. *vykladač*,
tlumočník

сѣ-жазати, -жазѣа ipf. и
-жажъ pf. *vykládati*,
v: pravovati

сѣкончаннине п. *ukon-
čení, skončení, konec*

сѣкончачати, -чаа ipf. а
сѣкончачати, -чаа pf.
skončiti, dokonati

сѣкровнине п. 1. τρυφερόν
*penetrable skříše, kle-
notnice* (Mt. 24. 26);
2. τρυφερός *poklad*

сѣкрокъ м. κρυπτός ab-
sconditum *skříše* l.k.
11. 33

сѣкроушати, -шѣа. ipf.
сѣкроушннѣ, -шѣа, -шннши
pf. συντριβὴν *rozdrtili*,
zlámali

сѣкрыжати, -жаа. ipf. и
сѣкрыти, -крыа *skřýti*,
δυσχυρίζω *hromaditi*
сѣлагати, -лагаа. υψιζο-
вали, къ сѣлааиши *v du-
chu*

сѣ-лажнѣти, -жаа, -жннши
slézati, sestoupiti

сѣлаиши, сѣлаа, -аиши *po-
sillati*

сѣлажати κατόκιον (ne-
mocen) *ležeti*

сѣлнчкъ adj. *podoben*

сѣлаожннине п. *složeni* хѣ-
тѣжаа, с. късго мира

stvoření světa

сѣлаожнѣти, -жаа, -жннши
složiti, с. са *shod-
nouti se, smluviti se*

s někým. Jan 9. 22

сѣ-ломнѣти, -лааа, -аиши
zlomiti

сѣлаа *posel*: ии сѣлаа болши
посѣлаахѣннаго и Abs.
Jan 13. 16 (str. 104)
за алаа *v Mar. Zogr.*
а j.

сѣлажѣ *v. сѣлажъ*

сѣмирати (-рмѣти), -раа.
са ipf. к сѣмирнѣти са

pf. *smířiti se*

сѣмирение п. *usmíření*
сѣмнрнѣти, -прѣа, -трннши
в gen. *patřiti na*:
uznati něco (v jeho

zvláštní hodnotě l.
Cor. 11. 29)

сѣмнотраннѣа adj. ἐκ-
συμῆς; *skromný* jako
сѣмнотранѣа; сѣмо-
траннѣаа τὸ τῆς οὐ-
κονομίας *věci správy*

сѣмнотрннине п. *dohled*,
správa

сѣмнотропнѣа adj. τῆς σ-
τοφόρας; *smrtelosný*,
smrtel

сѣмнрѣа f. *smrt*

сѣмнрѣнѣа adj. *smrtelný*

сѣмнсаннѣа σφωρόνως
rozumný býti; ἐκ-
ουλοῦται *zamýšleti* Mt.
1. 20 (v. сѣмнсаннѣа)

сѣмнсаа *rozum*

сѣмнсаннѣа *rozumný*

сѣмнжнѣти, -жаа, -жннши
καταλύω, ои с. *zavřiti*

oči (zavřediti se Mt.
13. 15)

сѣ-мжрнѣти pf. *zmlíniti*,
pokořiti koho

сѣмнкрѣа adj. *pokorný*,
сѣмнкрѣа adv.

сѣмнкрѣти, -рѣа. impf.
к сѣмнкрѣти

сѣмнкрѣннине п. *pokoření*,
ponížení, pokora

сѣмнкрѣнѣа *pokorený*,
pokorný

сѣмнкрѣнѣти, -нѣа, -нннши
smířiti

сѣмнкрѣти, сѣмнѣа τολμῶ
audeo odvažiti se

něco učiniti, troufati
si, smíti

сѣмнкрѣти ipf. к сѣмн-
крѣнѣти

сѣмнкрѣннине *směs*

сѣмнкрѣнѣа μειγνυμένο;
mixtus smíšený

сѣмнкрѣнѣа, -мѣа са τῆς
ἐπαρρύτης; сѣмнѣа са

ἐπαρρύτης; *zarmoutiti*
se Mt. 2. 3, *postrašiti*
se Lk. 1. 12; сѣмнѣаиши

ἐκκαλύμνω (ἐκκαλύμ-
νω) *že byli trápeni*

(Mt. 9. 38)

сѣ-мжнѣти, -мжѣа, -мннши

сѣсѣна маотѣ; *bradavka*,
ceceček, отъ сосѣц(ы)
матери мѡиѣ ж. 21. 10;
I.k. 11. 27

сѣ-сѣкати, -каѡ. ipf. а сѣ-
кати, -сѣка pf. *sese-*
kati, posekati

сѣсѣда m. σέως vas
nádobu, pl. *náradl*,
náčini

сѣ-сѣрати, -раѡ. ipf. а
сѣ-сѣрати, -рѣ, -рини
ποιέω *facio* *tworiti*,
vytvoriti, činiti; лиго
с. *zio páchatl*

сѣ-сѣрениши n. čin лиго
с. *zlocin* (mravní vů-
bec)

сѣ-сѣти, -тиж сѣ *sběh-*
nouti se (sgovb. сѣ-
сѣтати сѣ)

сѣто n. slo
сѣ-сѣтатициѣ *stokrát*
сѣ-сѣтатициѣ *totěž*

сѣ-сѣтати, -паѡ, -пини
сѣ-сѣтати n. сѣтатиѣ
niksа еѡиѣ Bon. k 58.
14

сѣ-сѣтати, -каѡ, -пини
vyhubiti, pottačiti;
сѣ-сѣтати *zahaliti ka-*
tem Act. 5. 6

сѣ-сѣтати (-сѣтати), -сѣж.
ληρῶ *contero se-*
fiti

сѣ-сѣтати *střásti*
сѣтѣ m. κηρίον *favum*
mellis plást

сѣтати m. ἐκχρόνιστος
setník

сѣтати *stý*
сѣтати m. κτήμα
majetek, jmění

сѣ-сѣжати, -жѣ, -жиши
κτεῖναι *vydělati (si)*,
získati, nabýti

сѣ-сѣжати, -жаѡ. *přiti se*
сѣ-сѣжати n. *hádku*,
svár

сѣ-сѣжати, -жаѡ. сѣ *há-*
dati se, přiti se, spor-
nou rozmluvu mti,
rozmlouvati (I.k. 24.
17); с. сѣ о слѡвехѣ

vyúčtovati s kým
(počet klási) Mt. 18.
23. 24 а 25. 19

сѣ-сѣжати, -жаѡ. s dat.:
doléhati na koho, ob-
těžovati ho (vlastně
obtěžovati komu,
zatěžiti komu): чѣто
сѣ оумножиши сѣ-сѣ-
жаѡи(и) мѣ оі ѡбтѣ-
жѣ мѣ ж. 3. 2; 12. 5; 22.
5; 26. 12 а t. d. často
зде; да ѡмѣнѣти нѣко-
моу сѣ-сѣ-жаѡи(и)тоу
нѣмоу Supr. 287. 1-2;

сѣ-сѣжати κτῆρ δεινο-
χάειν τῇ πείρѣ 445. 24;
нѣ н τῷ нѣкѣ сѣ... ти
н н — сѣ-сѣ-жаѡи(и) про-
сѣнѣти ѡ 566. 27; с.
сѣ-сѣ-жаѡи(и) *obtěžovati*
sobě (s inf. v češtině
— *nechtíti* na př. ob-
těžoval si tam jiti
Ros.): подѡсаѣти кѣ-
сѣда мѡнѣти сѣ н н
сѣ-сѣ-жаѡи сѣ прѣс то
δѣи πόντος προσѣ-
υεῖται οὐτός καί мѣ
ἐν κτῆρѣ *nikdy býti*
nedbalý, přestávati,
povolovati, slov. ní-
kdy si obtěžovati
(*mdliti se*) I.k. 18. 1

сѣ-сѣжати bylo původ-
ně bezpochyby perf.,
k čemuž náleželo
сѣ-сѣ-жаѡи jako ipf.:
κτῆρ δὲν сѣ-сѣ-жаѡи
мѣ ѡтѣт τῷ τμῆρѣ
πολεμῶν ἐν κτῆρѣ мѣ
dolehal na mne ž. 55. 2;
сѣ-сѣ-жаѡи (Geitler
má -тиѣ) нѣкѣ *spasni*
нѣкѣ ἐλπίσѣν πούτος...
ib. 105. 42

сѣ-сѣжати *scházeti, se-*
stupovati

сѣ-сѣжати pf. а сѣ-сѣ-
жати ipf. *uchrániti*

сѣ-сѣжати adv. ὀσφρῶς
caute bezpečně

сѣ-сѣжати, -таѡ. συζύγ-
и m. *conjungo spojiti*
сѣ-сѣжати, -каѡ. (nedopa-

trénim сѣ-сѣ-жаѡи(и)
řizovati osnovati
сѣ-сѣ-жаѡи(и) n. συγ-
nosstvo

сѣ-сѣ-жаѡи m. *syn*, jednou
též o mláděti osličím
Mt. 21. 5

сѣ-сѣ-жаѡи, -паѡ, -пини а
-паѡ. *syypati*
сѣ-сѣ-жаѡи adj. ὑπόχ. *viridis*
vlhký, zelený, čer-
stvý

сѣ-сѣ-жаѡи, -сѣ-жаѡи, -тини
sytili
сѣ-сѣ-жаѡи *sytl*

сѣ *tento*, сѣ *tato*, сѣ *toto*,
мѣ-сѣ *ek tento svět*,
за сѣ *schr. též* сѣ а н
сѣи (viz str. 153 ř. 5)

сѣде *zde*
сѣ-сѣ-жаѡи v. сѣ-сѣ-жаѡи
сѣ-сѣ-жаѡи m. βορρὴ *severní*
oltr, sever

сѣ-сѣ-жаѡи *severní*
сѣ-сѣ-жаѡи n. υαῖθρα *se-*
dadlo, stolice

сѣ-сѣ-жаѡи, -паѡ. *sedati si*
сѣ-сѣ-жаѡи f. kathisma
сѣ-сѣ-жаѡи, сѣ-сѣ-жаѡи, сѣ-сѣ-жаѡи
seděti

сѣ-сѣ-жаѡи (později за сѣ-
сѣ-жаѡи) *sekyra*
сѣ-сѣ-жаѡи adv. *sem*
сѣ-сѣ-жаѡи n. *seme, slně*
сѣ-сѣ-жаѡи *seeno*, též за χέρσος
trava, сѣ-сѣ-жаѡи travní,
сѣ-сѣ-жаѡи c-na *travní rost-*
lina

сѣ-сѣ-жаѡи f. *stln*
сѣ-сѣ-жаѡи, сѣ-сѣ-жаѡи, -паѡи *sed-*
nouti si, posaditi se,
напрѣсѣ-жаѡи на τῷ(и)!

сѣ-сѣ-жаѡи, сѣ-сѣ-жаѡи
сѣ-сѣ-жаѡи, -сѣ-жаѡи *truch-*
liti

сѣ-сѣ-жаѡи f. *osidlo, past*
сѣ-сѣ-жаѡи, сѣ-сѣ-жаѡи *sekali*
сѣ-сѣ-жаѡи n. *self, oseni*

сѣ-сѣ-жаѡи, сѣ-сѣ-жаѡи
сѣ-сѣ-жаѡи *sáknouti, po-*
malu odtěkati, tratiti

сѣ-сѣ-жаѡи *se Gen. 8. 3* (Michaj-
lov, Opyt str. 269)

сѣ-сѣ-жаѡи def. 3. os. *praes.*
praví φησί

сжѣота jen tak je v Zogr.
и Ass., kdežto Mar.
má jen сжѣота, totěž
plati o adj. сжѣотънъ
и сжѣотънъ *sobotni*
сжѣражѣданинъ m. *spolu-*
občan
сжѣдн gen. sing. сжѣднъ
soudce, суди
сжѣднѣ, -жаж, -дннн
souditi
сжѣднѣ *sudiště*
сжѣдоу adv. *sem*, отъ сжѣ-
доу (сжѣдъ) *odtud (od-*
sud)
сжѣдъ *soud, nález, roz-*
sudek, odplata (Act.
28. 4)
сжѣдѣа *nález*
сжѣданъ *soudný* *κρίσιμος*
данъ сжѣднъ *soudný*
den
сжѣкъ *ratolest, větev*
сжѣмънѣннъ n. *pochy-*
nost; зарѣжи сѣ сжѣмъ-
нѣнннмъ метъ поръ-
трѣшѣиъ s viditel-
нѣми знамѣкаи
(nepřijde královstvi
nebes-ě); с. сжѣмънъ
знаменѣ безпochы-
by *obava před osu-*
dem (Euch. 68 b 2)
сжѣмънѣнѣ (сѣмъмънѣнѣ),
-нѣж, -нннн сѣ *pochy-*
hovati
сжѣностѣтѣ m. *protivník,*
nepřítel
сжѣпрѣмѣ m. *speř.*
spřežen
сжѣнѣрѣ m. *soupeř*
сжѣнѣрѣннѣкѣ totěž
сжѣтѣдъ m. *soused*
сжѣтѣдънѣнѣ f. *sousedka*
сжѣнѣство *φύσις přiroda*
сжѣнѣца *lůska*
сжѣдаръ v. сѣдѣдаръ
сжѣмъннъ *συκόμενος mo-*
rušový *šikovnk*
сжѣкомѣрнъ *συκομερίζ*
totěž
сжѣмѣонѣ *Simeon*
сжѣмѣонѣсѣ *τοῦ ἀρχισυνα-*
γῆγου přednosty sy-
nagogy

сѣрннъ *Syrie*
сѣрофоннннссѣнннн *Συρο-*
φωνήκισσα syrská Fe-
nicianka
сѣхѣрѣ *Σύχηρ Sychar,*
Sichar (město v Sa-
marii)
Т
тадѣн m. *Θαδδαῖος Tad-*
deus
танъ adverb. *λῶρα, ἐν*
κρυπῶ тайнѣ, tak i
v Zogr. Ass. Sav., ale
v Ostr. je již výlučně
отанъ
танѣннн n. *ταμίσιον cu-*
biculum tajnice, ko-
mora
таннѣ *μυστήριον tajem-*
ství
таннѣ adj. *κρυπτός тайнѣ*
а *тайнѣ* *ἐν κρυπῶ*
таннѣ, танѣ, таннѣ *περι-*
κρυπτός тайнѣ
такѣ adv. *так* (později
снѣж)
такѣкъ *lakový*
такѣжѣ *οὕτως, ὡσαύτως*
similiter, *ἐμοίως si-*
militer taktěž
такѣжѣ totěž
такѣкъ *lakový*
талантѣ *τάλαντον, vl.*
vážky, potom jistá
část peněz, *hfiona*
танитѣкоуъмъ *ταλῆτά καὶ μ.*
dluko, ustaň!
тамѣрѣ *Θάμρο Tamar*
тамѣ *tam (-to)*
тарѣтѣкнннѣ *obyvatel*
tarský
тѣтѣ m. *zloděj*
тѣтѣа f. *κλοπή furtum*
krádež
тѣчѣн komp. *horší*
тѣчѣ adv. *potom*
тѣчѣрѣ f. *κτίσις creatura*
stvořent
тѣонъ *τὸν*
тѣорнѣтѣ, -рѣмъ, -рнннн *ποιέω*
facio tvořiti
тѣорнѣа *tvůrce*

тѣрднѣтѣ, -жаж, -дннн
utorditi
тѣрдѣа f. *pevnost, за-*
творнѣнѣ *κασίνα тѣрдѣа.*
pevně uzavřen (Act.
5. 23), obloha
тѣктѣонѣкъ adj. poss. *te-*
safdu
тѣктѣонѣ *τέκτωρ tesaf*
тѣацѣ m. *μέσχος vitu-*
lus tele
тѣамама, тѣамама *θυμί-*
σμη incensum kadi-
dlo, zápal (Lk. 1. 10)
тѣафнѣа *θεοφίλος Teofil*
тѣаностѣ f. *teplota*
тѣаплѣ *teplý*
тѣсѣтѣ, тѣмъ, тѣнннн *te-*
sati
тѣтѣ, тѣмъ *tepati*
тѣтрѣрѣхѣ *τετράρχης*
(vl. *vladař* *vládnouci*
člvtou části území.
potom *vládnouci jen*
menší části nějakého
většího území (Kr. b.
člvták)
тѣцѣ, тѣмъ *téci, běžeti*
тѣ а
тѣнѣрннъ *Tiberias*
тѣнѣрнѣа f. *Tiberias*
мѣсто на jezere ge-
nezaretském (srovn.
ή βόλταρος τῆς Τίβε-
ριδος), k tomu adj.
тѣнѣрнѣа *liberiad-*
ský
тѣмѣонѣкъ adj. poss. (тѣдъ)
Тѣмѣонъ *Timeu*
тѣмѣа f. *bahno*
тѣтѣа f. а тѣтѣа m. *τί-*
λος, тѣтѣа Zogr. (Jan
19. 19) nāpis
тѣхѣ adj. *lichý*
тѣнѣтѣ, тѣнѣж, -чннн *iter.*
к тѣнѣ
тѣннннъ *γλήνѣ tranquil-*
litas utišen
тѣмѣтѣрѣ (тѣмѣтѣрѣ)
f. *Θυάτιρα Thyatira,*
мѣсто v Lydii
тѣмѣнѣжѣ, *za-flouci*
хрѣиъ а тѣкѣнѣ, тѣаа
хрѣиъ *tlouci, tlēpati*
тѣ neutr. pron. тѣ, тѣ,

byvá též v závěti:
tak; το αν, το αν η
 тогда *tehdy*
 токъ ѣуος fluxus *tok*
 толи, толкъ в *té mife*,
potud; οτα τ. οτлud
 (časové), druhé толи
 -το αν (viz u to)
 толикъ тоσουος *tak vel-*
ký, толико *tolik*, то-
 анкождъ *zrovna tolik*
 тома *Tomáš*
 толити, -λια, -лини
tgrati, trápiti
 толити, -ли *lonouti*
 толити, -λια, -лини *to-*
piti (obyč. οτοлити)
 толини н. ρουος fluxus
tok
 толиас н. λυός torcular
lis (Mt. 21. 33), ὑπο-
 ληνιον *lucus totéž* (Mk.
 12. 1)
 толити, -ли, -лини *bé-*
hati, prolévati
 трака (τρeка) *tráva, rost-*
lina
 тракиза, триниза *f. trá-*
pež stál
 трахонитская *trachonit-*
ský od Τραχονίτις,
 -ιδος *krajina Tra-*
chonitis
 триниати, -ли *trásti se*
 тринита н. τρέμος *trem-*
or třes
 триниатъ *adj. třesoucí*
se
 тритин *třetí*
 тритицимъ *po třetí, též*
 тритици
 тринани н. τρυλλιον *mis-*
ka (léž соиасо *jinde*)
 триданакака *třidenní*
 трине (τρενη), трн *tři*
 трон *trojt*
 тронца *f. τρίαx trojice*
 трончанъ *adj. trojičný*
 трояднѣти, -жа, -лини,
 и трояждаѣти, -дамъ *kó-*
 пους *παρέχω molestus*
 нипи что трояждаѣти
 жина *potříze činiti*; τ.
 α *κοπιώ namáhati*
se

троядъ *κόπος námaha*
 трояданъ *unaven, chorý*
 троянина *νυομαία mr-*
chy, zdechliny
 троянъ *πρωτ mrcha,*
zdechlina
 тряга н. ὄγορ *trh*
 тряжили *n. tržistié*
 тряжиница *τρακίζιτης,*
κολαυζιστής nummu-
larinus penězoménec
 тряжаска *slavnostní,*
adv. тряжаскы
 тряжаско н. *παύγορος*
slavnost
 трягата н. *trochet, tro-*
chýtek, malíček,
 пак за лектѣν *malá*
mince, haléř (l.k. 12.
 59)
 трягати, -гаа *trhati*
 трягикти *trhnouti*
 трягати (τρe...), -жа
trhati (it. k трягикти)
 трянини н. τe ὀκνύω
spinae trní
 трянокъ *adj. z trní,*
trnový
 тряникъ *adj. trnový*
 тряникни н. ὑπομονή *pa-*
tientia trpělivost
 тряникти, -гаа, -лини *tr-*
pěti
 тряккѣтла *adj. τριάρμο-*
πός zátěci, jasné sof-
list
 трякта *f. κόλαμος nru-*
do trsf, třtina
 трѣка *f. v dat. трѣкѣ*
επιτρί βήτι k užtku,
užitečný a dále трѣкѣ
μετα je třeba
 трѣка *pohanská oběť*
 трѣкѣти, -гаа, -лини
čistiti
 трѣкозание н. *nutnost;*
nepřesně v pl. за
πράγματι skulky
 трѣкозати, -гоуа *s gen.*
potřebovati, s inf.
musiti
 трѣкѣниа н. *за ολλάρ*
 олѣтара
 трѣкѣ *v. трѣка*
 трѣка *v. трана*

трѣка *adj. střizlivý*
 трѣти (τρeти, трѣти),
 трѣа, трѣиини *třiti*
 траганиа *f. zinnice*
 тракти, трака *trásti*
 трака *οσάτις trouba,*
polnice
 тражи н. *σαλπιγκτής*
trubač (místo трака)
 Apoc. 1. 10. Hval.)
 траженти, -гаа, -лини
troubiti
 тражѣнъ *adj. č. geniti-*
vem trouby, polnice:
 сѣ *γασομα κληника*
 тражанѣма *s hlasem*
velkým trouby Mt.
 24. 31
 тража н. τ. *βοδανη*
 нипи ὑδροπικός *hyd-*
ropicus vodnatelný
 тража н. *σισμας motus*
otřes, zemětřesení
 тракта н. *stráž, četa*
 трау *adv. tam*
 траука (ετρυκα) *cizí,*
napolo zbohemiso-
váno; трауа
 трауи *δωρεάν gratis za-*
darmo, nadarmo
 трауа, трауаска *v. траа,*
трауаска
 та, та, то *onen; того*
ради proto, кѣ томоу
дѣле, кѣ томоу ни жи
не; тѣмъ proto
 тада *vedle тогда tehdy,*
 тада же *ἐπὶ τοούτω v*
okamženi
 тажа, тажа, тожа *týž,*
táž, též
 такаѣти, така, таиини
střelati ipf. и *тракѣти*
pf. střeliti
 такамо, такама *jen*
 таиини н. *σπουδή, fe-*
stinatio spēch, horti-
vost, vynasnažent
 таиати, -ли, -лини *spě-*
chatí, snažiti se
 таиита *f. nicolnost,*
škoda
 таиитѣнъ *nicotný, mar-*
nivý
 таиу *prázdný*

τῆς αἰσῆς σπουδαῖος sol-
licitus, adv. τῆς αἰσῆς
σπουδαῖος; horlivě, u-
silovně

τῆς αἰσῆς jen

τῆς αἰσῆς podobný, rovný

τῆς αἰσῆς ty

τῆς αἰσῆς, τῆς αἰσῆς tístc

τῆς αἰσῆς ἡ μ. ὑπὸ ἀρ-
χῆς náčelník tístce
mužů, pak vůbec
vůdce v poli, náčel-
ník římské kohorty

τῆς αἰσῆς, τῆς αἰσῆς, -τῆς αἰσῆς
trans. ἀφανίζω διαφ-
θεῖρω (z)kaziti, ničiti:
τῆς αἰσῆς ἡ μ. ἀφῆκε
ἀνέστη

τῆς αἰσῆς adj. zhoubný,
pomljející

τῆς αἰσῆς f. (zháza), οἷς ti-
nea mol

τῆς αἰσῆς, τῆς αἰσῆς, τῆς αἰσῆς
intrans. kaziti se, hy-
nouť

τῆς αἰσῆς f. 1) σκότος tene-
brae tma, 2) μυρίος
nesčíslný počet

τῆς αἰσῆς f. φιλανθῆ car-
cer žalář

τῆς αἰσῆς ἡ μ. vězeň

τῆς αἰσῆς temný

τῆς αἰσῆς v. τῆς αἰσῆς

τῆς αἰσῆς m. πένθος socer
otec ženin, tchán

τῆς αἰσῆς f. πένθος socrus
matka manželčina,
tchyně

τῆς αἰσῆς σωματικός cor-
poralis tělesný

τῆς αἰσῆς, τῆς αἰσῆς n. tělo

τῆς αἰσῆς těsný

τῆς αἰσῆς, -τῆς αἰσῆς tisk-
nouť, tlačiti; τῆς αἰσῆς t.
ἀφορίζω spumo: péna
vystupuje z úst (Mk.
9. 18)

τῆς αἰσῆς táhnouti

τῆς αἰσῆς f. βάρος břímě

τῆς αἰσῆς καταβαρυνόμε-
νος ingravatus obtl-
žen (spánkem) (Mk.
14. 40)

τῆς αἰσῆς m. γεωργός co-
lonus zemědělec vů-

bec, vinař (Mk. 12. 1.
2. 7. atd.), zahradník

τῆς αἰσῆς téžky, adv. τα-
χέως téžce

τῆς αἰσῆς il. k τῆς αἰσῆς
τῆς αἰσῆς f. οὐνοῦ pressure
úzkost, tlseň (Lk. 21.
25)

τῆς αἰσῆς, τῆς αἰσῆς tudy (vý-
znamem = onudy),
οἷς t. odtamtud (od-
onud)

τῆς αἰσῆς, -τῆς αἰσῆς ἡ μ. ἀδ-
μονεύω tuedere úzkost
mlti, v úzkostech
býti; též trans. de-
siti koho

τῆς αἰσῆς f. δῦρος děst (Lk.
12. 54)

τῆς αἰσῆς Tyrus

τῆς αἰσῆς tyrský

οἷς

οἷς praep. s gen. οἷς eora
u boha. V řečtině
bývá παρά s dativ.,
s gen.; προς s akk.
neb s dat., ἐν s gen.
neb s akk.; ὑπὸ s gen.
Jako zvláštnost třeba
vytknouti προστι
οἷς koho αἰσῆς τινα na
př. Mk. 6. 22

οἷς αἷς adv. již, m. αἷς
ještě ne

οἷς interjekce: o

οἷς αἷς, -αἷς, οἷς αἷς
= m. iter. k οἷς αἷς
pf. ἀποκτείνω interfir-
cio, zabývám usmrtili,
zabíti

οἷς αἷς n. φόνος ho-
micidium vražda

οἷς αἷς m. φονεύς ho-
micida vrah

οἷς αἷς n. τὸ ἀποκτείν-
ναι zavražděti

οἷς αἷς, ὅς tedy

οἷς αἷς πτωχός pauper
chudý

οἷς αἷς τὸ ἀποκτείν-
ναι nedostatek

οἷς αἷς, -αἷς m. φοβέ-
μαι dostati strach

(většinou má zde ř.
text aoristní tvary)

οἷς αἷς m. οὐδοῦρος
šátek (v. οἷς αἷς)

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. διαγρηγορέω
probdti, pak docela
se probuditi, procit-
nouť Lk. 9. 32

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. ἀναγκάσαι přinutiti

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. οὐκ unik-

nouti

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. λέυκαναι bělti Lk. 9. 3

οἷς αἷς αἰσῆς vae běda

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. poote-

ufliti

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. γινώσκω (γινάσκει) dovědti

se, naučiti se, po-
znati; οἷς αἷς αἰσῆς se
známým

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. pf. k οἷς αἷς pf. pře-
mluviti, přesvědčiti,
též za οἷς αἷς se
vyskytuje οἷς αἷς
uchlácholiti (Mt. 28.
14. Sav.)

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. exstinguor hasnouť,
zhasnouť abs.

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. οἷς αἷς ex-

stinguo trans. uha-

siti (oheň), zhasiti
(oheň, svíčku)

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. βαδύνω vykopati hlu-

boko, prohloubiti
(Lk. 8. 48)

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. zahlněditi se:

τοῦ αἷς αἰσῆς αἰσῆς
αἰσῆς m. ἐννοεῖται οἷς
αἷς 103. 17

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m. συνάλλω, συμπίπτω tlačiti

se na koho, tlaniti
jej Marek 5. 24. 31:

skoro jej utlačili
(udusili) Lk. 8. 42

οἷς αἷς αἰσῆς, -αἷς αἷς
-αἷς m.

сa εὐφορίᾳ *bohatou*
drodu příněsti Lk.
 12. 16. Zogr. Ass. Sav.
 (ορεσεν сa Mar.)
 οὔ-τοδιντι, -жаж, -динти
 ἀρεσκω placeo *libiti*
 se, *zallitli* se Mt. 14.
 6; Mk. 6. 22
 οὔτοδιντi adj. ἀρεστός
placitus liby Jan 8.
 29
 οὔτοδιντιnne n. *posluha*,
 οὔ...ινε принималетъ
 δεσπεύεται (ani ne)-
 přijímá posluhy ru-
 kou lidských Act. 17.
 25.
 οὔτοδιντιnne n. *hotovost*,
ochola, uslužnost
 οὔ-τοδοκати, -κακi ipf. a
 οὔτοδοκνати perf. ἐτοι-
 μάζω *připraviti, při-
 chystati*
 οὔτa v. югъ
 οὔ-δενити, -κακi, -κινини сa
 за εὐχρησινти сa obē-
 sili se
 οὔ-δανити, -αик, -ανнин
 vzdálit
 οὔ-δανити, -рик, -ринини πο-
 τείσω percutio *ude-
 riti*, οὔ. za οὔχο ро-
 hlavkovati
 οὔ-δκαριати, -рик сa
 v Zogr. Lk. 21. 37 za
 εὐδκαριати сa v Mar.
 αὐλιζομαι moror *pře-
 nocovati*
 οὔ-δειακτι, -ατικ vlastně
 ztloustnouti, pak otu-
 péti, zhloupět (πα-
 χυνόγαι): οὔ-δειακτi eo
 срѣдѣи мѣдини снхъ ἐπα-
 χυνόγη Act. 28. 27. Šiš.
 Christ. Tak citit i
 v Supr. 334. 22, avšak
 v ev. máme οταλестъ
 eo срѣдѣи мѣдини снхъ
 Mt. 13. 15 (tak Mar.,
 οταλестъ Zogr. Gal.),
 až leprv v Trn. Jurj.
 vyskytuje se též οὔ-
 дειακτi. Viz οταλестъκτι.
 οὔ-δανити, -κακi, -κινини
 εὐαμαστωῦν mirificare

učiniti něco (někoho)
 ku podivu. (podivu-
 hodným), často v Ž.
 na př. 4. 4; 15. 3;
 16. 7; 30. 22 (οὔ-δινιαλ
 ιστα μιναοστъ скомж
 (ἐστυμαστωσει); pass.
 οὔ-δινιαλ сa ιστα рах-
 омаъ трон отъ мιν
 ἐστυμαστωῖη ἡ γλῶσσις
 σου ἐξ ἐμοῦ mirabilis
 facta est scientia tua
 ex me *podivu hod-
 ným učiněno jest tve
 vědění*... 138. 6
 οὔ-δоеκ adv. *snadno*, m
 οὔ. *těžko*, komp. οὔ-
 ετικε snáze
 οὔ-доеκнъ adj. *snadný*,
hotov
 οὔ-дολακτι, -ατικ κομοу х-
 тиςχῶν *odolati komu*
 Mt. 16. 18
 οὔ-δρѣжанине n. *vláda nad*
*sebou samým, trpě-
 livost*
 οὔ-дрѣжати хрѣтi-σαι:
 слово ѡ себѣ zach-
 ovatí slovo u sebe (Mk.
 9. 10); οὔ-дрѣжаниκa до-
 стоѣини его σχωμεν ha-
 bebimus *uvažme se*
o dědictví jeho Mt.
 21. 38; како οὔ-дрѣжъ
 сa πῶς συνέχομαι *jak
 mě to souží* Lk. 12.
 50
 οὔ-дλ μέλος *úd*
 οὔ-жасати, -сак сa ἐκπα-
 βέομαι paveo *lekati*
 se
 οὔ-жаснѣти, -шж, синини ἐξi-
 στημι *terreo polekati*
koho
 οὔ-жаснѣти сa ἐξiστημι.
 замѣлъ s gen. *lek-
 nouli se deho*
 οὔ-жастъ f. *leknuti*
 οὔ-жастнъ adj. *polekán*
 οὔ-жастъ *leknuti, zděšení*,
poděšení, hrůza
 οὔ-жи v. οὔ
 οὔ-зда f. *uzda*
 οὔ-ζακονнѣти, -нж, -инини
 s akk. *zákony dáti*

(праведном zakládající
 se na spravedlnosti)
 οὔ-ζαρκѣти, -зарж, -зарини
 pozorovali, *spozoro-
 vati, uzříti*
 οὔн m. *ujec*
 οὔ-казати, -жж, -женини a
 -жаж *ukázati*, Ass.
 (str. 178. 13) *poučiti*
 οὔ-κλанинѣти, -нж сa ipf.
 a οὔ-κλанинѣти сa perf.
ukloniti se (odkloniti
se, vzdáliti se) ἐκ-εῶν
 declino Jan 5. 13
 οὔ-корннѣти, -нж, -инини
kořeny pouštíti
 οὔ-корнѣти, -рик, -ринини λοι-
 πόρευ μάλεικο *zlo-
 řečiti* Jan 9. 28; ἐξου-
 ενεῶν (sprevit) Lk. 23.
 11
 οὔ-κраснѣти *ukrásiti*
 οὔ-красѣти, -красж *ukrásti*
 οὔ-краснѣнне okrasa
 οὔ-κρον χειρίз *šátky, d*
kterých byl zemřelý
zavinut (v. κρηны)
 οὔ-κροухъ m. *klásova*
drobly
 οὔ-κρѣнѣти сa *ukřítli se*
 οὔ-крѣнѣти, -пакж, -инини
 perf. a οὔ-крѣпнѣти,
 -пакж impf. *ἐνισχύω*
conforto posilovati se
 οὔ-λнжн, -лажж κοπάζω
 cesso *položiti se, pře-
 stati*
 οὔ-ловнѣти, -каж, -κινини
uloviti
 οὔ-лоу-чнѣти, -чж, -инини
dosici, dostati
 οὔ-малнѣти, -αик, -аннини
zmenšiti
 οὔ-малнѣнне n. *zmenšeni*
 οὔ-мастнѣти, -пж, -стинини
mazati за ἰλαρίειν
 Ž. 103. 15 pf. a οὔ-ма-
 шати ipf.
 οὔ-мнанинѣти, -αик, -аннини: по-
 гана... οὔ-мнанинѣти срѣдѣи
 οὔ-мрѣнѣти... *sklče-
 ného bolesti srdce*,
aby jej zavraždil (κα
 τενευγμένον τῇ καρ-
 δiα) Ž. 108. 16

αὐ-милосерднѣи *pokora*
 αὐ-милосерднѣи сѧ *smil-*
lovati se
 αὐ-мнрати, -рѧж *umirati*
 αὐ-мнрѣти, -рѧж, -рѣшиш *usmiliti*
 αὐ-мѧкѧти, -чѧ, -чишиш *umiknouti*
 αὐ-молѣти *prosbami ob-*
mékčiti koho
 αὐ-морѣти, -рѧж, -рѣшиш *za-*
vražditi
 αὐ-мрѧтѣти, -рѧжж, -тѣшиш *pl. usmrtili, zabiti;*
part. praet. pass. αὐ-
мрѧрѣти v Supr. 349.
9; 456. 6; 479. 30;
561. 26-27 (pri αὐ-мрѧ-
рѣтѣнѧ 495. 15 a t. d.)
se zánikem ѧ, jinak
by se musilo před-
*pokládati*αὐ-мрѧтѣти.*
K tomu αὐ-мрѧрѣтѣти
ipf.
 αὐ-мрѧрѣтѣниш *p. usmr-*
centi
 αὐ-мрѣтѣи, -мѧрж *umřiti*
 αὐ-мрѣдрѣти *v. αὐ-мѧд-*
рѣти
 αὐ-мѧ *νοῦς. sensus um*
 αὐ-мѧножѣниш *p. τὸ πλῆ-*
θυνῆναι (quia abun-
dabit): že rozmno-
žena bude (nepra-
vost) Mt. 24. 12
 αὐ-мѧножѣти, -жѧ, -жѣшиш *rozmnožiti*
 αὐ-мѧмѧлѧница *f. νεκτρῶ*
pelvis umyvadlo (st.
médénice)
 αὐ-мѧмѧниш *p. νεκτρῶ*
umývání
 αὐ-мѧмѧти, -мѧж *ipf. a αὐ-*
мѧмѧти, -мѧмж pf. νίπτω
umývati, umýti
 αὐ-мѧмѧнѣти, -мѧжж, -сѧмѧш *ἐνδύομαι za сѧмѧ-*
санѣи, zamýšleti Mt.
1. 20 Ass. Ostr. (Sav.
сѧмѧмѧнѧнѧ, tak i Děč.,
помыслимѧнѧж Remeš.)
 αὐ-мѧмѧти *v. αὐ-мѧмѧти*
 αὐ-мѧтѣи, -мѧжж *οἶδα, γι-*
νώσκω uměti, dovésti,
moci

αὐ-мѧдрѣти, -дрѧжж *ipf.*
k αὐ-мѧдрѣти) moud-
rým učiniti
 αὐ-мѧжчѣти *δαμόσα: do-*
mare zkrotliti
 αὐ-иш *μετὰ συμφέρεи jest*
prospěšno, komp. αὐ-
ише μετὰ lépe jest
 αὐ-ишчѧжѣти, -жѧж *ipf.*
a αὐишчѧжѣти (ysky-
tuje se též αὐишчѧжѣ-
ти), -жж, -жѣшиш ἐξου-
δυνώω: да мѧного по-
страждѣти и αὐишчѧ-
жѧтѧ и že jím budou
zle nakládati Mk. 9.
12 (похѧмѧтѧ и Nik.);
αὐишчѧжѧмѧцѧмѧ про-
чѧмѧ ἐξουδѣнѣнѣтѧ: τѧύς
λοιπѧύ: a ostatními
pohrdali Lk. 18. 9
(Ostr. χορλαίи)
 αὐишчѧжѣниш *p. ἐξουδέ-*
νησις zneváženi
 αὐишѣниш *p. ὀχθήδѧ omr-*
zelost, malomyslnost
(ž. 118. 28)
 αὐишѣти, ишѧж *ὀχθηδѧν*
zmalomyslněti
 αὐ-оржжѣти, *lépe αὐ-орж-*
жѣти καὶ πολεῖω ozbro-
žiti
 αὐ-пѧстѣи, -пѧдж *upad-*
nouti, odpadnouti
 αὐ-пѧстѣи, -пѧсж *πομαίνω*
rego pásti, přenes.
panovati nad kým
Mt. 2. 6
 αὐ-пѧмѧти, -шѧж *optjeti*
 αὐ-пнѧтѣи, -пѧж *αἰ pf. μεθύομαι*
μεθύομαι optli se
 αὐ-пнѧтѣти, -тѣжж *οἰτεύω*
sagino: οἰτεύς tuč-
ný, vykrmený
 αὐ-подѧснѣти, -сѧжж, -сѣшиш *ομοίως*
adsimilo při-
podobiti, připodob-
niti: αὐ. сѧ podoben
byti, podobati se
 αὐ-прѧрѧнѣти, -рѧжж, -рѣшиш *upraviti,*
αὐ-прѧрѧмѣнѣ
εὐζωτός aptus způ-
sobný k čemu Lk.
9. 62

αὐ-прѧждѧнѣти *za опрѧж-*
нѣти (Nik.)
 αὐ-пѧмѧниш *p. důvěra,*
naděje
 αὐ-пѧмѧти, -пѧж *ἐλπίζω*
spero důvěřovati
komu, doufati
(v něco)
 αὐ-рѣниш *ἡ τοῦ Οὐρίου*
Uriášova žena
 αὐ-рѣжѣти, -рѣжж *ἀπε-*
κόπτω abscido, utliti;
ἀνείλεν též ufal Mt.
28. 51; Mk. 14. 47
 αὐ-сѧмѧнѧш *za сѧсѧмѧнѧш*
 αὐ-сѧмѧшѣти, -шѧжж, -шѣшиш *uslyšeti, vyslyšeti*
 αὐ-сѧмѧнѣти, -сѧмѧж *сѧ*
s dat. někomu se vy-
sátí
 αὐсѧмѧнѧ *Zogr. vlastně*
píše αὐсѧмѧнѧ Mt. 1.
8 v. αὐсѧмѧнѧ
 αὐсѧмѧнѧ *δερμάτινος pel-*
liceus kožený Mk. 1.
6 Mar. Ass. Sav. (obě
památky i Mt. 1. 6)
Nik. a t. d.
 αὐсѧнѧ *za ясѧнѧ*
 αὐ-сѧнѣти, -сѧнѧж *ὠφελῶ*
proficio prospěti Mt.
27. 24
 αὐ-сѧнѧж *m. úspěch,*
prospěch
 αὐ-сѧмѧнѣти, -сѧмѧж, -сѧмѧш *ipf. a αὐсѧмѧмѧти,*
-мѧмж ipf. zahánbati;
 αὐ. сѧ *s gen. styděti*
se koho
 αὐсѧрѧднѣ: сѧ *многѧмѧ*
 αὐсѧрѧднѣмѧ *προσῆμα*
alacritas oholia, hor-
livosť, chuf, radost,
Supr. сѧ αὐсѧрѧднѣмѧ
и сѧ радѧстѧжж сѧофѧ-
шѧн ясѧтѧмѧ отѧцѧмѧ
284. 9; 204. 26 и t. d.
 αὐсѧтѧ *отѧма os ústa*
 αὐ-сѧтѧнѣти, -сѧжж, -сѧнѣшиш *zastaviti, ustanoviti,*
určiti
 αὐсѧтѧж *m. konec, hra-*
nice, ustanovení
 αὐ-сѧтѧнѣти, -сѧнѧж *φρέ-*
ομαι obmutesco: мѧж-

αΥΤΡΑΚΛΑ ΖΑ ΑΤΡΑΚΛΟΥ
αΥΤΡΗ adj. zítřejší, αΥ-
ΔΗΚΑ zítřa, budoucího
dne

αΥΤΚΑ f. παράκλησις con-
solatio útěcha

αΥΤΚΙΑΤΗ, -ΙΑΚΑ tlačiti,
naléhati, utiskovati

αΥΤΚΙΩΤΗ utiskovati

αΥΤΚΙΩΤΗ, -ΙΑΚΑ utěšo-
vati

αΥΤΚΙΩΤΙΔΑ v pozděj-
ších památkách na
př. v Ev. Galiz z r.

1144 ΖΑ ΠΑΡΑΚΛΗΤΑ
ΤΟΥΚΙΩΤΗ utěšiti perf.

αΥΤΑΓΗΤΗ s inf.: moci,
dosici, za hodna
uznání býti, že...

ΔΑ... ΠΡΗΤΗ αΥΤΗΝΙΑΚΑ
(v. nahore str. 153 ř.

11). Srv. v autorově
spise O původu Ki-
jev. listů str. 36—37

αΥΤΑΓΗΤΗ, -ΙΑΚΑ, -ΙΩΝΗ
zatlžiti

αΥΤΑΓΗΑΥΤΗ, -ΙΑΚΑ, -ΙΩΝΗ
(ταζικα) zatlžiti, ob-
těžati

αΥΧΑΝΗ v. χΑΧΑΝΗ

αΥΧΟ, αΥΧΗ ucho, du.
αΥΧΗ

αΥΧΥΤΗΤΗ, -ΙΑΚΑ, -ΤΙΩΝΗ
uchytili

αΥ-ΠΗΔΗΤΗ, -ΔΗΚΑ, -ΔΗΩΝΗ:
αΥ-ΠΗΔΗΤΗΝ ΟΙΚΤΕΡΓ-
ΣΕΙ ΕΜΕΣ (až by) se

smíloval nad námi
ž. 122. 2

αΥΠΚΑΡΗΤΗ, -ΡΙΑΚΑ, -ΡΗΩΝΗ
ca uchopiti se vlády

αΥΠΗΝΙΚΑ m. učenník

αΥΠΗΝΙΚΑ učeníkův

αΥΠΗΝΗS učení, náfzení
(str. 103—104)

αΥΠΗΝΗΤΗ, -ΗΚΑ, -ΗΩΝΗ
uspořádati, zařaditi,
podřaditi (Lk. 7. 8)

αΥΠΗΤΙΚΑ m. διδασκαλος
magister učitel, mistr

αΥΠΗΤΙΚΕΣΤΟ n. vyučo-
vání διδασκαλία

αΥΠΗΤΗ, αΥΠΗΚΑ, αΥΠΗΝΗS
z dat. předmětu: učiti;
αΥ. ca učiti se čemu

αΥΠΗΝΗΤΗ, -ΗΝΙΑΚΑ očistiti

αΥ-ΠΗΔΗΤΗ, -ΖΗΔΑΚΑ, -ΔΗΩΝΗ
ξενίζειν pohostiti

αΥ-ΠΑΤΗ ΖΑ ΚΑ-ΠΑΤΗ

αΥΠΗΝΗ v. αΥΧΟ

αΥ-ΠΗΝΗΤΗ, -ΖΗΔΑΚΑ, -ΖΗΩΝΗ
poraniti

αΥ-ΠΗΤΗ, -ΜΗΚΑ snísti

ΦΑΙΟΦΗΝΙΑΚΑ adj. poss. Fa-
nuilův

ΦΑΡΙΣΕΗ (-ειν) Φαρισαίος,
Farisej

ΦΑΡΙΣΕΥΣΕΚΑ farisejský

ΦΙΛΗΝΑ Filip

ΦΙΛΟΣΟΦΗS filozofie

ΦΙΛΟΣΟΦΑ filozof, též φι-
λοσοφία

ΦΙΝΙΚΗΣΗ Φοινικία

Feničanka

ΦΙΝΙΚΑ m. φοίνιξ palma,
κήνη οττΑ ΦΙΝΙΚΑ τΑ

βΑΤΑ ΤΩΝ ΦΟΙΝΙΚΩΝ pa-
lolesti palmové (Jan

12. 13)

ΦΙΝΙΚΗΣΕΚΑ fenický

ΦΡΟΓΓΗS Frygie

ΧΑΛΔΑΪΚΗS m. Chaldejan

ΧΑΛΚΑ f. χαλμός plot

ΧΑΝΑΝΗΣΚΑ adj. kana-
nejský

ΧΑΛΑΑ chvála, dík, ΧΑΛΑΚ

ΚΑΧΛΑΤΗ díky vzdáti,
ΚΑΧΛΑΤΑ ΧΑΛΑΚ oběť na

poděkování

ΧΑΛΑΝΤΗ, -ΑΚΑ, -ΑΩΝΗ chvá-
liti, velebiti

ΧΑΛΑΝΗΩS chváleni

ΧΗΡΟΝΙΑΚΑ, ΧΗΡΟΦΗΝΙΑΚΑ Che-
rubim

ΧΗΤΟΝΑ ΧΗΤΩΝ tunica,
spodní šat mužů i

žen, srovn. срачница
a риза

ΧΛΑΔΑ m. chlad

ΧΛΑΜΙΔΑ f. χλαμύς surchní
šat, plášť, který se

přehodil přes χητών,
spodní to šat; zvlášťě
vojenský plášť

ΧΑΛΜΑ m. βουνός collis
pahrbek

ΧΑΛΚΑ m. ἄρτος panis
chléb

ΧΑΛΑΠΗΤΗ, -ΗΝΙΑΚΑ (chybně
asi χΑΛΕΑΤΗ a χΑΛΠΑΤΗ)

žebrati, tak i ΚΑΧΛΑ-
ΠΑΤΗ. Ζάην bylo slovo

to zaměňováno

ΧΑΛΑΤΑΝ m. πρόξενος za-
stance

ΧΑΛΑΤΑΝΤΗ zprostředko-
vati, zastáovati se

ΧΑΛΑΤΑΝΑ f. přfzniv-
kyně

ΧΑΛΗΤΗ, -ΖΗΔΑΚΑ, -ΔΗΩΝΗ
choditi

ΧΟΔΑ m. chod

ΧΟΖΔΗΩS n. chození

ΧΟΡΑΖΗΝΑ m. Χοραζέν
Chorazin

ΧΟΤΚΤΗ, ΧΑΤΚΤΗ, -ΙΑΚΑ,
-ΙΩΝΗ... ΧΟΤΑΤΑ chltti,

dále = μέλλειν, s inf.
často k vyjádření futu-
ra

ΧΡΑΕΚΑ statečný, srdnatý

ΧΡΑΜΗΝΑ f. dům

ΧΡΑΜΑ m. dům, chrám

ΧΡΑΜΑΝΗS n. φυλακτήριον

pl. amulety, modli-
tební řemínky, které

nosili okázale Fariseové (Mt. 23. 5).

Byly to pergame-
nové proužky, na

nichž byla napsána

některá místa z bible.

Chovaly se později

po vyhnanství ve

skřínce; měly chrá-
nit před běsy jako

amulety, proto řecký

název φυλακτήριον. Fa-
riseové měli nápad-
ně široké takové ře-
mínky. χ— též κα-
τόδυοις, latibulum

skříňse, zákoutí Supr.
487. 19

ΧΡΑΝΗΤΗ, -ΗΚΑ, -ΗΩΝΗ φυλό-
σω custodio, chrá-
niti, též χ. ca chrá-
niti se

ΧΡΗΖΑ f. μύρον unguen-

vinný, prostodušný,
prostomyslný
κταλν gen. κταλνι λέcenti,
hojeni, vyhojeni

κταλκα totéž
κταλκα λέcebný, ho-
jiuý

κταλτι, -αλκα λέομαι ho-
jiti se, vyhojiti se
κταλνινι n. hojeni, lé-
centi (κ-ιν misto -ινι
gen. sg. v. str. 221 ř. 2)

κτα τιμύ pretium cena
κταντι, -νιζ, -νινι τι-
μόμαι ceniti
κταντι, -νιζ, -νινι pa-
novati

κταντι f. βασιλσα reg-
ina královna
κταρβ král βασιλεύς
v ev. často, taktéž
v žaltáři za βασιλεύς

κταρβ adj. poss. του βα-
σιλεύς, βασιλικός kra-
lův
κταρβκ královský
κταρβκτι n. βασιλεία
regnum království
κταρβκ to též
κταρβκκτι, -κτι n. βασιλεύειν
královati

κταντι, -νιζ, -νινι
čistiti
κτα za κταλκ denar

4

κτα v. κταλο
κταλκ n. γοητεία ča-
roufání
κταλκ n. to též
κτα v. κταλ

κτα m. ώρα hora. ho-
dina, což se v nej-
starší redakci vy-
skytuje též jako ro-
dina. V Ev. Jana je
veskrz rodina nebo
rod za ώρα až na
κτα (οτ το κτα)
19. 27. Jinak máme
již dosti často κτα,
zvláště ve řeči κ
τα κτα. Pak máme
κτα κτακτι στυγύ

χρόνου momentum
temporis okamžik
Lk. 4. 5

κτα f. κταριον calix
číše

κτανι n. προσδοκία,
očekávání

κταντι, κτα, κτανι προ-
δοκώω. προσδέχομαι
a j. očekávati, čekati,
s gen.

κταλ f. θεραπεία fa-
milie čeled

κταντι mizeti

κταντι, -νιζ, -νινι ούα-
λγω colligo česati
(o ovoci Lk. 644)
κταντικ čtyřkrát,
čtvěrnásobný

κταντικ n. τετράρχα
tetrarcha
čtvrťák (Kr. bible)

κταντικκτι, -κτι n. τετράρ-
χου tetrarchou
býti

κταντικκτι n. τετράρ-
χα tetrarcha
(čtvrťák)

κταντικκτι adj. τετρά-
ήμερος čtyřdenní

κταντικ čtvrtý

κταντικ čtvrtek

κταντικκτι n. τεταρ-
ταίος čtyřdenní

κταντι čtyři

κταντι f. λεπίς squama
šupina

κτα čl

κταντι, -νιζ, -νινι άνατά-
ξισ: ordinare pro-
jiti jedno po druhém,
po řadě 4. ποκτα
pověst složiti

κτα τόξι ordo pořá-
dek, nařzení, řada,
hodnost

κτα n. číslo

κτακτι čiselní

κτα, κτακτι čísla

κτακτι čísti

κτακτι, -νιζ, -νινι
čistiti

κτακτι n. milou-
nč čistoty, mravní
bezúhonnosti

κτα f. čistota

κτα καθάρς purus
čistý

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

κτακτι n. φιλάνθρω-
πία lidomilství

me cenoia za úpōd-
m: 59. 10; 107. 10
чръко κολία (γαστήρ)
život (bricho)
чръкнѣ: чръкнѣна по-
хотн *chtíce bricha*
чръка f. ἐπιμερία: řada
(střída) podle den-
ního pořádku a pak
oddíl kněží, konaj-
cích právě službu po
7 dn. Lk. 1. 5. 8
чръкнѣннѣ p. δοχή hos-
tina (чръкнѣти pohos-
titi) srovn. нѣра
чръкала n. pl. ὀσφύς
lumbi *bedra*
чръти, чръпак *čerpati*
чръкнѣство n. sensus
pocit, smysl
чръкнѣннѣ adj. smy-
slný
чръкнѣти, -жѣж, -днѣннѣ сѣ
diviti se
чръдотворѣнѣ (těž чръд...) *δουματουργός*
div-
torce Ass. str. 143
f. 25. 31; 145. 12
чръдо, чръдѣи *div, zá-
rzk* [zračný]
чръднѣ *podlouný, zá-
чръти, чръчѣ člti*
чръкнѣ ξέστης (lat. sex-
tarius) urceus xestes
byla mra, pak vůbec
nádob (Mk. 7. 4. 8.),
srovn. κρηχάτ
чръкнѣ adj. εὐλαβής ti-
moratus *bohabojný*
чръкнѣти, -чръкнѣж, -чръкнѣннѣ
ctiti
чръка f. τιμὴ honor *čest*
чръкнѣннѣ ἐντιμος preti-
osus *ctěný, vzácný*
чръкнѣннѣ n. čtení
чръ-то со? нѣ-чръто *nic,*
нѣ-чръто *něco, по-чръто?*
proč?
чръдо m. τέκνο *ditě*
чръда f. koll. *pokolení*
lidské
чръднѣ n. τέκνον *děťátko*
чрътъ *častý, stálý* adv.
чръсто *často*
чрътъ f. *část*

III

шарота f. barva
шѣста *šestý*
шѣста *šest*
шѣстнѣ, -ѣж *bičovati*
шѣрокъ *prostranný, ši-
roký* (srovn. širý)
шѣрота f. šířota, šířost
шѣтнѣ, шѣж, part. prae-
t. pass. шѣннѣ *šiti*
шѣкнѣ *přilba, přilbice*
шѣ... viz pod шѣ
шѣжнѣ adj. εὐώνυμος *levý,*
шѣжнѣ *levice*
шѣжнѣ f. *levice*
шѣжнѣ m. ἵχος: 1. *šum,*
šumot, hukot (Lk. 21.
25); 2. *pověst* (Lk. 4.
37)
шѣкнѣ v. шѣтнѣ
шѣдѣ, шѣкнѣ part. od шѣтнѣ,
шѣж
шѣкнѣннѣ (шѣкнѣннѣ) n.
(kořen шѣд- v part.
шѣдѣ a t. d.) *porcia*
cesta, cestování
шѣтѣннѣ n.: шѣ... kč to
шѣжнѣ *cesta* Cloz.
772 (Supr. má za to
чръкнѣннѣ 448. 13-14)
шѣтѣти, -тѣж сѣ шѣтѣ-
сеи *vztekati se, zu-
řiti* Ž. 2. 1 (Čud. má
чръгнѣннѣ сѣ). Tak
i Act. 4. 25. Šiš. a j.

Id

(v hlaholských pam. k.)
Třeň hledati též pod a.
w tvar zájmena 3. os.
s někdejšími nom. sg.
m. *jъ (*u, jen jako
н-жѣ) a sice je to
akk. pl. n.: тѣрѣнѣ w
(rkp. k. scil. слобеса)
Mt. 7. 24; akk. du. m.:
кожнѣ w (k) кѣ очнѣ Mt.
9. 29. S částici -жѣ je
to rel. zájmeno a vy-
skytuje se wжѣ (тѣжѣ)
jako nom. sg. f., nom.
akk. pl. n. a n. akk.
du. m.

шѣтнѣ (těž шѣтнѣ), -жѣж,
-жѣннѣ *δεκνύω φανερώ*
jeviti; w. сѣ *jeviti se*;
k tomu шѣтнѣ, -жѣж
jako dur. (iter.), po-
něvadž шѣтнѣ je často
pl.: κἀκεῖθεν Jan 2. 18
шѣтнѣннѣ n.: кѣ тѣжнѣннѣ
прѣдѣтѣ елѣ φανερόν
ἐλθѣ *vyjiti na jevo*
Lk. 8. 17; ἀποκάλυψις *zjevení*
Ephes. 1. 7., Ochr. a j.
шѣрокнѣ adj. od шѣрѣ
κλάττονος: прѣкажѣннѣ
κλάττοно *дѣжѣ* чръкѣ
шѣрокѣ, *дѣжѣ* шѣрокѣ
platana Supr. 18. 10
шѣкнѣ adv. ἐν τῷ φανερώ,
φανερώς, ἐν παρρησίᾳ,
φανερός: *zjevně* (Mt.
6. 18 proti кѣ тѣжнѣ
v *skrytě*; Mk. 1. 45;
мѣ φανερόν αὐτὸν ποι-
ήσω: *aby ho nezje-
vovali* (Kral. b.) Mt.
12. 16; шѣтнѣ сѣмѣ кѣкѣ
сѣтнѣ ἐν παρρησίᾳ εἶναι
zjevný býti (Kral. b.
chce viditi býti)
шѣро n. pl. шѣра *κόλπος*
ňadra, prsa, luno ž.
73. 11; v. těž шѣра
шѣдѣ m. *jed*
шѣдѣ f. τροφὴ *escā jidlo,*
pokrm
шѣдѣнѣ m. φῆγος *žrout,*
žráč Mt. 11. 19; Lk.
7. 34
шѣдѣ, шѣдѣннѣ *jedu*, k tomu
inf. шѣтнѣ
шѣдѣ v. шѣдѣ
шѣдѣ f. πληγή *plaga rána*
Lk. 10. 30 (чръкнѣннѣ
жѣжнѣ *zranivše*); τύπος
тѣжнѣ *fixura zna-*
menit, jízva po hřeb-
cích Jan 20. 25 (bis).
Jednou těž за чръ-
нѣтѣ траўмѣтѣ *rány*
v Lk. 10. 34 Sav.
шѣтнѣннѣ f. φάσις: *doupe*
Mt. 8. 20; Lk. 9. 58

μικρο: κάπρονιχ και κτά κω
εἰς ἑνὸς τοῦ στοιχείου Mk. 11.
29, jīnak vždy až jā jf
μικρο (dem. od ων) wōn
ovum vejce Lk. 11.
12, Nik. (ostatní μιν)
μικρο ως σicuti jako, jak
velmi často taktěže
ωστός, ωσπερ jako;
často i: τέκος ως,
ώστε, ωσπερ, καθώς,
ὅν τρόπον (Mt. 23. 37):
jako, jakož. Vedle
toho je μικρο dekla-
rativní za ὅτι: po
verba declarandi et
sentienti: εκ σαλπισκί
τέκο ισχυρά πρίδη τί ζέ
Jan 4. 47; fidēci se
vyskytuje také ωμοίως,
na př. Supr. 148. 10.
Jako ὅτι: uvádí také
přímou řeč. Dále
může býti μικρο kon-
sekutivní, že, tak
že, ωστος: τέκο σαλπίζ-
ει καὶ τὰ γένηαι καὶ γλα-
δισθαι ωστος τὸν καρφόν
λαλεῖν ita ut loque-
retur, takže Mt. 12.
22. Byl napodobová-
ván někdy f. inf.:
τέκο pokrývati sa ko-
rakano kaženami ωστος τὸ
πλαῖον καλυπτεσθαί Fi-
nalni: μικρο da ὁπως:
aby Mt. 26. 29 a kau-
salni poněvadž:
protože: ελκεῖν καὶ
πιπτειν... τέκο τῆκα ἐστὶ
целесоуственно иискусно
ὅτι Zogr. Mt. 2. 78.
U čislovek jako v f.
ως, ωσει = asi
μικρο Jakub
ωμοίως V. μικρο
μικρο α καὶ καὶ οὐδὲ qualis
jaký: εἰδήσις κο τοῦδα
σκεψάσθαι καὶ καὶ
ἐκείνα ἐλάττω ἀπὸ τα-
κάτα κάστον μιμνήσκων
οὕτω ... (jakáž) jaké-
hož... Mt. 24. 21;
καὶ καὶ Mk. 9. 3

акъ, акъ vedle акъ v
pozdějších redakcích
za акъ, v Mar. Sav.
a Psalt. sin. se ještě
nevyskytuje, za to
několikrát již v Zogr.
акъ Mt. 10. 16; Mk. 1.
22; 12. 25; Lk. 21. 35;
22. 31 (též ako je zde
Lk. 8. 47; 11. 44; 23.
26; Jan 7. 10), v Ass.
Mt. 17. 2. 20; 28. 4
a t. d. v Euch. акъ
кратк 47 a 22; v Supr.
4. 7; 7. 21 a t. d. zde
též акъ 508. 21; 516.
8 a t. d. акъ v Trn.
Mt. 10. 16

мама f. βοῦνος fovea
fáma

маможе rel. ὁπου (оу)
ubi, kam

маъ (psáno мѣхъ) = μοῦνα
(bohemismus srovň.
v autorově sp. O pův.
Kijev. listů str. 65)

маина f. ἔριος vlna

маистъ f. δουλος ira linéus,
zlost

маъ adj. αὐστηρος au-
sterus mrzutý, přísný
Lk. 19. 21. 22

макъмакъхъ adj. (od ма-
макъмакъхъ ὑποψύιον τό
тазнѣ hovado, osel)
тоу ὑποψύιου subju-
galis: макъмакъхъ на оселъ
и жръца сѣа кърмамакъхъ
βεζηκως ἐπὶ ὄνων καὶ
ἐπὶ πῶλων νῶν ὑποψύ-
ιου на осели а ослѣ-
ку, mláděti jhu po-
robené Mt. 21. 5

маман f. pl. tant. φάτιν
praesepe jesle

маиъ, маиъ, маиъ... ἑσθῶ
edo jisti

маиъ jasnij: маиъ рѣ-
чникъ... отъмакъшта
Supr. 49. 1; маиъ:
он же рече... нь не
честъкъ ни маиъ ib. 562.
18-19; на маиъ ὑπο τό
αἰθρίων sub dio pod
šířm nebem ib. 89.

9; 90. 1; мѣно: ѡхы-
ци... истинѣ мѣно гла-
голютъ 336. 25

ИХАТН V. ИДЖ
ИРН V. АРН

HE

ME akk. sg. n. zájm. 3. osoby *avtó, avtéc*; po předložkách *ú (me)*: gen. m. n. *meo*, dat. *meoy*; gen. sg. f. *mea*, d. l. *men* a t. d. Připojením částice *-жи* stává se zájmeno relativním: *мжи, мжож* a t. d.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ *evangelium* Mar. str. 115. 23. Slovo se obyčejně zkracuje (viz zkratky na začátku slovníčku)

евангелиста *evangelista*
иѣрѣискъ, иѣрѣискъ *heb-
rejský, adv. иѣрѣискъ
(-ѣрѣискъ) hebrejsky*
и҃гда ѡ҃те ѡ҃танъ по҃тѣ *cum
quando když*

мгнѣтъ V. мѣхѣтъъ
мѣда мѣ. по, мѣда како мѣ-
тѣс в negativních fi-
nálních větách: *ab-
ne*, na př. mī (za ce-
lou větu, asi: *nedě-
lejte tak*) *ida* *estra-*
gankira pakhiata *estra-*
ginte koṣṭhano sa nim-
ni pinhiṇa mēṭṭe Mt.
13. 29. Tak i po-
verba timendi jako
v řečtině a latinské.
Jako tázací častice
plati jako ř. mī a lat.
num: *ida* možet sač-
niṇa sāṭṭhina bodhāti
ne oca na ṭi kṃj vā-
lita *ṭa* *ṭa* li k. 6. 39

РЕДАКЦИОННО-РЕДАКЦИОННО
РЕДАКЦИОННО *adv. ještě*
РЕДАКЦИОННО, РЕДАКЦИОННО ОБЩЕ,
adhuc ještě в текстах
позднейших редакций за
РЕДАКЦИОННО

ΜΕΝΟΜΟΘΕΣΙΚΟ adv. ὁμο-
 θυμῶδως *jednomyslné*
 ΜΕΝΟΜΟΨΗΦΗΜΕΝΟ Π.
svornost, jednotnost
 ΜΕΝΟΜΟΧΑΔΑ ΖΑΙΒΛΑΨΙ ΙΝΟ-
 ΧΑΔΑ *jednorozený*
 ΜΕΝΗΓ (ΜΕΔΑΝ) *jeden*;
 ΜΕΝΗΝΟΚ *jednou*; τὴν
 ΖΑΙΒΕΚΕ ΤΙΣ: ΜΕΝΗΓ
 ΟΤΑ ΦΑΡΗΚΗ ΤΙΣ ΤΩΝ
 Ψ .. (Lk. 7. 36): tak
 i v plur.: ΜΕΝΗΝ ΤΙΝΕΣ:
 ΜΕΝΗΝ... ΟΚΗ ΤΙΝΕΣ...
 ἄλλοι *jedni... druzi*
 ΜΕΛΑΝΑ adv. μόγις *vix*
soluta Lk. 9. 39
 ΜΕΛΑΝΑΧΙ V. ΜΕΛΑΝΑΧΙ
 ΜΕΛΑΝΟΜΕΤΑΚΤΗΝΓ ὁμοού-
 σιος *stejně bytnosti*
 ΜΕΛΑΝΤ V. ΜΕΔΗΝΤ
 ΜΕΤΑ (ΤΑ) ΤΑΖΑΚΙ Εἰστέ, *částice,*
lat. num? zda-li?
 ΜΕΤΕΚΗ Μ. 'ΕΞΕΛΙΑΣ *Eze-*
chiáš
 ΜΕΤΡΟ Μ. λίμνη *stagnum*
jezero
 ΜΕΤΡΟΜΑ Μ. 'Εσρώμ *Ez-*
rom
 ΜΕΝ, in val est, utique
ano, věru
 ΜΕΝΕΠΑΤΑ-ΠΤΑ (Ass.) ΙΟΥΠΤ
 (Sav.) ΙΟΥΠΤΑ, ΙΟΥΠΤΑ
 (Supr.) Αἴγυπτος
Egypt
 ΜΕΝΗΠΤΕΚΗΝΓ, ΜΕΝΗΠΤΕΚΗΝΓ
 (Mnich Chrabr)
Egyptan
 ΜΕΛΑΜΠΤΕΚΗΝΓ *Elamita*
 ΜΕΛΑΝ Μ. ἔλαφος *ž.* 28.
 9; 41. 2 atd.
 ΜΕΛΑΟΥΤΑ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝ oli-
 veti, гора оливетная
 М. τό ὄρος τῶν ἐλαίων
hora Olivetská (Lk.
 19. 29; 21. 37)
 ΜΕΛΑΟΥΝΙΚΑ, ΜΕΛΑΟΥΝΙΚΑ
 adj. гора М. ... скам
hora Olivetská (Mt.
 21. 1, 26. 30 atd.)
 ΜΕΛΗ, ΜΕΛΑ, ΜΕΛΑΪ ὅσον
 quantum ve spojeni
 s jinými slovy: сi
 творитъ, или жъ аще пи-
 ситъ, къ мѡиъ елѣсѣмъ
 МНН... МΕΛΑ ΚΡΑΤΑ ΑΙΡΙ

χῆτος μετὰ... τούτο
 ποιᾶτε, ὁσάκις ἐὰν πί-
 νητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
 μνησιν ὁσάκις γὰρ ἐὶν
 ἐσθίητε... *kolikrát-*
koli plti budete...
kolikrátž koli byste
jedli... I. Cor. 11.
 25—26 Ochr. (Siš. má
 ΜΕΛΑ ΚΡΑΤΗ ΑΙΡΙ... ΜΕΛΑ-
 ΜΗΝ ΕΟ ΑΙΡΙ Α Christ.:
 ΜΕΛΗΝΙΔΑΥ ΑΙΡΙ... ΜΕΛΑΚΡΑ-
 ΤΑΥ ΕΟ ΑΙΡΙ). Dále: до-
 мѣн-же *dokud* Supr.
 544. 14. до-мѣжъ ѿ:
 азъ Lk. 17. 8. Sav. Ji-
 nuk je v starši red-
 akci до-мѣжъ,
 отъ-мѣн(же) ѿφъ тѣ
 (po tu dobu, co...
 V. u do а отъ
 ΜΕΛΑΚΗΝΑ Μ. *Eliak m*
 ΜΕΛΗΚΑ, zvláště ΜΕΛΗΚΟ
 (relativně) ὅσα quae,
 quaecunque: какъ...
 МΕΛΗΚΟ ΑΙΡΙ ΧΟΠΗΤΕ ΔΑ
 ΤΚΟΡΑΤΑ ΚΑΛΑΥ ЧЛКЦН,
 тако нъ тѣ творитъ илиъ
 Мѣлѣта... ὅσα αὖν τε-
 λητε *vsecko... cokoli*
 (vl. kolikkoli) Mt. 7.
 13
 ΜΕΛΗΝΗΝΓ (ΜΕΛΑΝΗ...) Α
 ΜΕΛΗΝΓ 'Ελλην *Hellén,*
Rék (často = *pohan*)
 ΜΕΛΗΝΓΛΗΝ f. *Rekyne* (po-
 hanka)
 ΜΕΛΑΝΕΑΥΤΑ 'Ελισάβετ *Al-*
žběta
 ΜΕΛΑΝΕΚΗ, ΜΕΛΑΝΕΝ 'Ελισάιος
Elizej
 ΜΕΛΑΝΟΥΔΑ 'Ελιούδ *Eliud*
 ΜΕΛΟΝ ἤλι *můj bože*
 ΜΕΛΑΜΑ adv. ἔσον α konj.
 ἐπεὶ, ἐπειδὴ *poněvadž*
 (teprv v Supr. 413. 2
 n j.)
 ΜΕΛΑΚΗΝΑ ἡμεῶν τῆς *soluta*
živ, polomrtev Luk.
 10. 30
 ΜΕΛΑΜΟΥΣ 'Εμμάους
Emāus (Lk. 24. 13)
 ΜΕΛΑΜΑΝΟΥΝΑ 'Εμμανουήλ
Emanuel

ΜΗΚΗΝΗΝ ἑκακίνα encae-
 nia obnouvaci slau-
 nost Jan 10. 22
 ΜΗΝΟΝ Αἰώνων *Aeonon*
 ΜΗΝΙΔΗΤΑ Μ. ἐπισθύντες
sorchnt šat Jan 21. 7
 ΜΗΝΙΚΟΥΝΑ ἐπισκοπος *bis-*
kup
 ΜΗΝΙΚΟΥΝΑΚΤΡΟ Π. *episko-*
pát; ἐπισκοπῆ, *úfad*
ž. 108. 8
 ΜΗΝΙΣΤΟΛΗΝ f. ἐπιστολή
dopis, epistola
 ΜΗΝΙΦΑΝΗΝ 'Επιφάνιος
Epiphanius (cirkev.
 spisovatel)
 ΜΕΡΔΑΝ 'Ιορδόντες *Jor-*
dán V. i ΜΕΡΔΑΝ
 ΜΕΡΙΚΑ f. αἵρεσις *heresie*
kacířství
 ΜΕΡΙΤΙΚΑ Μ. heretik, ka-
 cíř
 ΜΕΡΙΤΙΚΑΚΑ *heretický,*
kacířský
 ΜΕΡΙΧΑ, κα ἱερὴ καὶ εἰς 'Ιε-
 ριχὴν τὴν ΜΗΡΙΧΟΝ *Je-*
richo
 ΜΕΡΟΔΟΚΑ adj. poss. (τού)
 ἑωδίου *volavčín*
 (Kral. b. *čáp*) *ž.* 103.
 17
 ΜΕΡΟΥΣΑΝΙΑ Μ. 'Ιερουσα-
 λὴμ *Jeruzalém*; vy-
 skytuje se také v pl.
 na př. κα ΜΕΡΩΜΑΧΑ
 Jan 5. 2
 ΜΕΣΑ *jsem, мѣн* *jsi* atd.
 ΜΕΣΤΑΚΤΡΟ Π. οὐσίς φύσις
podstata, bytnost,
povaha, příroda
 ΜΕΣΤΑΚΤΗΝΓ *podstatný*
 ΜΕΤΑΙ ΤΙΣ quidam *jeden,*
jistý (často v nej-
 starši redakci)
 ΜΕΤΙΣΑ (-εϛ) chybně za
 φεϛ 'Εφεσος *Efesus*
 ΜΕΦΗΜΕΡΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΑ
 V. ЧРѢМѦ
 ΜΕΦΡΗΜΑ *Efrem*
 ΜΕΦΑΤΑ ΕΦΦΑΔΑ *otevři*
se (efata)
 ΜΕΧΗΝΑ (ΜΕΧΗΛΙΑ) f.
 ζυγίον *zmiye*
 ΜΕΧΗΝΟΝΑ ἑχιδνών: γε-
 νήματα ἑχιδνών *мѣлѣ-*

днм ѿчндоуа *pokolent hadi* (*Ještěřítí* Kral.b.)
 ѿши ѿ: adhuc, ѿши не
již ne, ne děle, za to
 později меднначи
 ѿвѣнганнѣ v. ѿвѣнѣганнѣ
 ѿвѣта (иѣта) *Eva Eva*

Ж

жгннѣ (koll. od жгнѣ) n.
uhll
 жгнѣ ѣвнѣ (*angulus*
roh, kout (*skryté mī-*
sto Act. 26. 28)
 жгнѣнѣ adj. *rohový,*
nárožní
 жднѣ f. *ἐκκιστρον* ha-
mus udice (Mt. 17. 27)
 жжѣ n. s. adjektivem жи-
 лѣжнѣ за f. *ἀλυσίς* ca-
tēna fetěz (*pouta*)
 жжнѣ m. *συγγενής* *pří-*
buzný
 жжа f. *δεσμός* *vinculum*
pouto
 жжнннѣ n. *δεσμοῦ* *pouto*
žalář
 жжнѣ *στενός* *angustus*
úzký
 жродѣ adj. за сожн старši
 redakce
 жтроѣ f. *κοιλία* *břicho,*
život (Lk. 1. 42. 44),
 též *чръко*: v ž. 25. 2
 за *νεροί* *ledviny,*
ledvi
 жтра adv. (*u*)*vnitř,*
 (*do*)*vnitř* (v. *doleji*)
 zvlášť иж жтра vedle

иж жтрн *ἐσωθεν* *ab in-*
tus zevnitř: *εστέ* *си*
зѣла иж жтра *εσχοδάτѣ*
 Mag. Mk. 7. 23 (иж
 жтрн *Zogr.*; *ελѣ* *жтра*
dovnitř Mt. 28. 58
 (Ostr. жтра)

жтрнѣ *vnitřní*

жтрнѣнѣ adv. *ἐσωθεν*
zevnitř, uvnitř: ж.
 сжтѣ *παλιν* *χωστннѣ*
 и *νнчнстотѣ* Mt. 23.
 25; иж ж. *ἐσωθεν* *ze-*
vnitř, z vnitřku Mk. 7.
 21; Lk. 11. 7
 жжнннѣ n. *ἐσφρηγίς* *čich*
 1. Cor. 12. 17; *zápach*
 (obyč. *libý: vůně*)

ΙΑ

иадѣ adj., zvlášť adv.
иадѣ *spěšně, rychle*
иадѣ, иадѣ *nemoc*
иажѣ *κοινωνεῖσθαι*, -*иам*
γλωσσάγῳ *mlti bo-*
lest jazyka
иажѣ *γλῶσσα* *jazyk,*
řeč a *ἐθνος* *národ*;
иажѣ *τὰ ἔθνη* = *po-*
hání
иажѣ *πῶς* m. *ἐθνικός*
pohan, pohanský
иажѣ *πῶς* *pohanský*
иати, иам *jmouti*, zvlášť-
 iž *κτѣж* *иати* *πιστεύει*:
uvěřiti; *иати* *сѣ* *за*
ножѣ *кого*, nebo *иати*
кого *за* *ножѣ* *uziti ně-*
koho za nohy

иачнѣ a *иачнѣнѣ* *κρῖ-*
νος *hordeacius ječnѣ*:
иати *χατέ* *иачнѣ* Jan
 6. 9 (*иачнѣнѣ* *Zogr.*
Ass., obdobně i ve
 v. 13)

ИВ

иадѣ, иадѣжѣ adv. *od-*
kud (relativně) v e-
 vang. ojedinele: *сѣ-*
иара *иадѣжѣ* не рас-
 точѣ Mt. 25. 24 a ob-
 dobně 26, *δῶν*, avšak
 toto vzniklo zde at-
 trakci z *ἐκείθεν* *опку*
 а *иадѣжѣ* není zde
 tudíž na svém místě,
 аč se udrželo v tex-
 tech. Přibráním před-
 ložky *οἱ* vynikli lépe
 význam východiště
 děje *οἱ* а *иадѣжѣ* *δῶν*
 а tak se v tomto spo-
 jení výraz ten vysky-
 tuje častěji (v. *иадѣжѣ*
 же)

иатрнѣ v. жтрнѣ

Υ

υποκρίτѣ, υποκρίтѣ *ὑπο-*
κρίтѣ, pokrytec, ve-
 dle toho již v nej-
 starších textech *αν-*
τιμῆς
υπο *ὑποσπο*; *yzop*
 ž. 50. 9
υπο v. *οἱ* *τρο*

OBSAH.

	Str.
Úvod	5
Hlaholská a cyrilická abeceda	8

A. CYRILLOMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY.

-a) Hlaholské památky.

I. Ukázky z hlaholských památek v písmě originálů.

1. Z kodexu zografského (Cod. Zographensis)	11
2. Z kodexu mariánského (Cod. Marianus)	13
3. Z kodexu Assemaniho (Cod. Assemanianus)	14
4. Z evangelia ochridského (Evangelium Achridanum)	15
5. Z žaltáře sinajského (Psalterium sinaiticum)	17
6. Z Euchologia sinajského (Euchologium sinaiticum)	18
7. Z glagolity Clozova (Glagolita Clozianus)	19
8. Z (hlah.) macedonského listu	21
9. Z Kijevských listů	22

II. Ukázky cyrilicí přepsané z hlaholských památek.

1. Z kodexu zografského (Cod. Zogr.)	23
2. Z Cod. Mar.	48
3. Z Cod. Ass.	62
4. Z Psalt. sin.	67
5. Z Euch. sin.	76
6. Z Glag. Cloz.	85
7. Z Kijevských listů	90

b) Cyrilické památky.

1. Z tak zv. Savviny knihy	92
2. Z kodexu supraslského (Cod. Suprasliensis)	98
3. Ze zlomku Undolského	102
4. Z obou listů Chilandarských	103
5. Ze zlomku žaltáře sluckého	104

**B. POMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY S BULHARSKÝM ZBARVENÍM
(STŘEDOBULHARSKÉ CÍRKEVNĚSLOV. PAMÁTKY).**

	Str.
1. Z Dobromirova evangelia	108
2. Z bojanského evangelia	111
3. Z dečanského tetra-evangelia	113
4. Z trnovského tetra-evangelia	115
5. Z aprakos-evangelia Karpinského	118
6. Z ev. Jana Alexandra	119
7. Z Dobřejšova tetra-ev.	120
8. Z ochridského prax-apoštola	121
9. Ze slěpčenského prax-apoštola	125
10. Z macedonského (neb strumického) prax-apoštola	127
11. Z žaltáře Pogodinova	128
12. Z žaltáře boloňského (Psalt. Bononiense)	131
13. Z parlimejniku Grigorovičova	133
14. Obrana mnicha Chrabra	135

**C. POMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY SE SRBSKO-CHRVATSKÝM
ZBARVENÍM.**

a) Hlaholské památky.

1) S přechodní hlaholicí.

1. Z vídeňských listů	143
2. Ze zlomku apoštola Grškovičova	144
3. Ze zlomku apoštola Mihanovičova	146

2) S hranatou neboli chrvatskou hlaholicí.

1. Z misálu kneza Novaka	148
2. Z tak zvaného remešského evangelia	149
3. Z lublaňského brevife (časoslova)	152

b) Cyrillské památky.

1. Z aprakos-evang. Miroslavova	156
2. Z aprakos-evang. Vukanova (Vikova), též Symeonským zva- ného	158
3. Z tetra-evang. nikol'ského (Nikol'skojevandelje)	160
4. Z prax-apoštola žišatovackého	163
5. Z komentovaného žaltáře Branka Mladenoviče	165
6. Z Hvalova kodexu (1404)	166
7. Z ilovackého nomokanonu (Ilovačka krmčaja)	168

D. POMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY S RUSKÝM ZBARVENÍM.

	Str.
1. Z Ostromirova evangelia	172
2. Z turovského aprakos-evang.	180
3. Z evangelia archangelského	180
4. Z Mstislavova evangelia	182
5. Z jurjevského aprakos-evang. (kolem r. 1120)	184
6. Z halického tetra-evangelia z r. 1144 (kryloské ev.)	186
7. Z Dobrilova evangelia z r. 1164	191
8. Z cyrilské části Remešského evangelia	192
9. Z apoštola kristinopolského (XII. stol.)	193
10. Z apoštola pskovského (1307)	196
11. Z Byčkovova zlomku žaltáře XI. stol.	197
12. Z Eugeniova zlomku žaltáře XI. stol.	199
13. Ze žaltáře Tolstého	202
14. Z čudovského žaltáře z XI. stol.	204
15. Ze Svjatoslavova Izborniku z r. 1073	205
16. Z homilii Řehoře Nazianského (Grigorij Bogoslov) (Gregorius theologus)	207
17. Z liturgických minejí	210
18. Z Antiochových Pandektů XI. stol.	217

E. POMETHODĚJSKÉ PAMÁTKY S ČESKÝM ZBARVENÍM.

Z Pražských blaholských listů	220
---	-----

SLOVNÍČEK	223
---------------------	-----